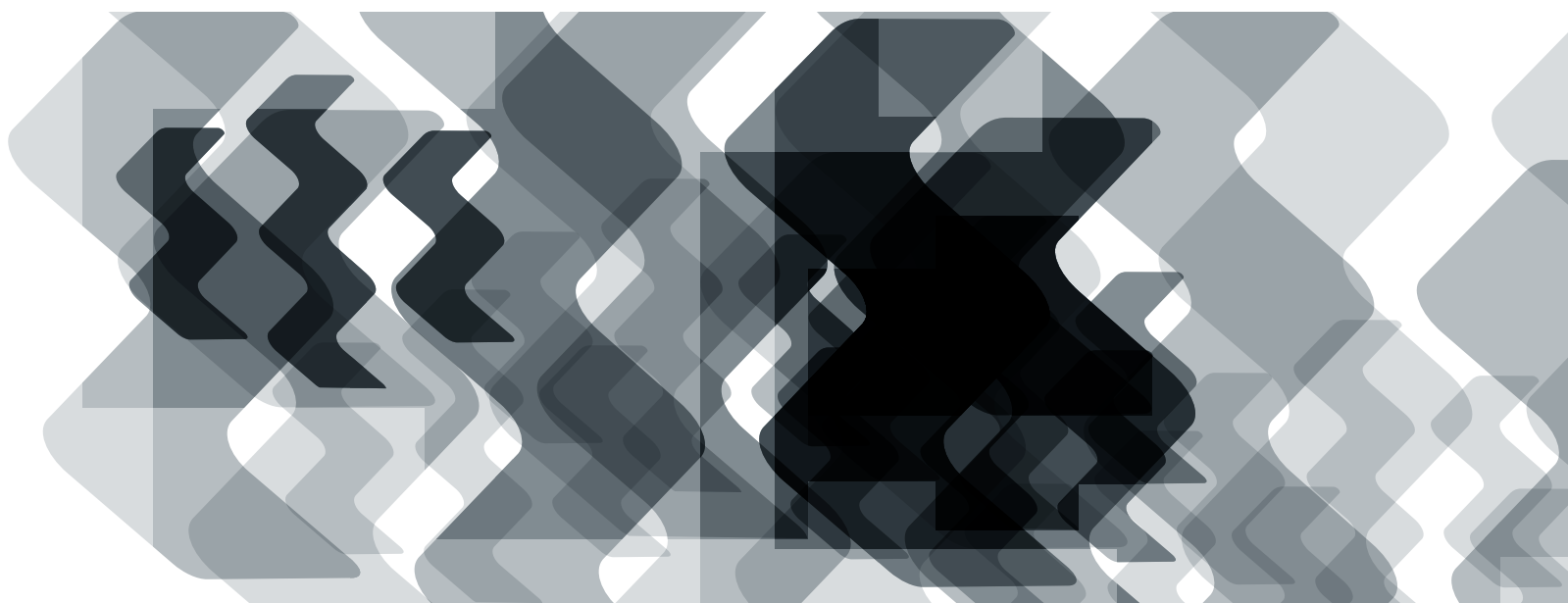

הבינלאומי

דיון וחשבון שנתי

2020

תוכן העניינים

5	דבר יו"ר הדירקטוריון
	דוח הדירקטוריון והנהלה לשנת 2020:
6	סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה
17	הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי
42	סקירת הסיכונים
83	מדיניות חשבונאית ואומדנים חשבונאיים בנושאים קריטיים
88	בקורות ונהלים
89	הצהרת המנכ"ל
90	הצהרת החשבונאי הראשי
91	דוח הדירקטוריון והנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי
92	דוחות כספיים שנתיים מבוקרים
	ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים לדוח השנתי:
239	ממשל תאגידי
258	פרטים נוספים
276	נספחים
285	מילון מונחים
289	אינדקס

רשימת לוחות - דוח הדירקטוריון והנהלה

9	מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים	1
21	תמצית דוח רווח והפסד	2
21	הרכב הרווח המימוני, נטו	3
22	נתונים עיקריים בדבר שיעורי הכנסות והוצאות רבית	4
22	פרטים לגבי ההוצאות בגין הפסדי אשראי	5
23	התפלגות ההכנסות מעמלות	6
23	פירוט ההוצאות התפעוליות והאחרות	7
25	פרטים על הוצאות והשקעות שבוצעו בגין מערך טכנולוגיות המידע	8
26	התפתחות בסעיפי המאזן העיקריים	9
26	התפתחות בסעיפים חוץ מאזניים עיקריים	10
26	נתונים על היקפי האשראי לציבור לפי מגזרי ההצמדה השונים	11
27	אשראי לציבור לפי מגזרי פעילות פיקוחיים	12
27	התפלגות סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק	13
28	החלוקה הענפית של ששת הלוחים הגדולים בקבוצה	14
29	יתרות סיכון האשראי הכולל של הלוחים הנכללים במדרגות העליונות בבאור 29'ג'	15
29	הרכב תיק ניירות הערך	16
29	התפלגות תיק ניירות הערך לפי מגזרי ההצמדה השונים	17
30	פירוט המקורות לציטוטי המחירים המשמשים לקביעת השווי ההוגן של ניירות הערך	18
30	פירוט אגרות חוב במט"ח וצמודות מט"ח שאינן מגובות בנכסים לפי מדינות/יבשות	19
30	פירוט אגרות חוב קונצרניות במטבע ישראלי לפי ענפי משק	20
31	התפלגות פקדונות הציבור לפי מגזרי ההצמדה השונים	21
31	פקדונות הציבור לפי מגזרי פעילות פיקוחיים	22
34	הון והלימות ההון	23
35	יחס הון כולל ויחס הון עצמי רובד 1 של חברה בת משמעותית	24
35	פרטים בדבר הדיבידנד שחולק על ידי הבנק משנת 2018	25
37	סך ההכנסות לפי מגזרי פעילות פיקוחיים	26
37	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק לפי מגזרי פעילות פיקוחיים	27
38	יתרות מאזניות ממוצעות לפי מגזרי פעילות פיקוחיים	28
39	מגזרים עיסקים - עסקים קטנים וזעירים, בינוניים וגדולים - פעילות בישראל	29
40	אנשים פרטיים - משקי בית ובנקאות פרטית - פעילות בישראל	30
47	מידע נוסף על חובות ששונות תנאיהם במסגרת ההתמודדות עם אירועי נגיף הקורונה	31
48	אשראי שניתן בערבות מדינה במסגרת ההתמודדות עם משבר הקורונה	32
48	איכות האשראי וסיכון אשראי בעייתי	33
51	סיכון האשראי הכולל לפי ענפי משק	34
53	חשיפת האשראי הנוכחית למוסדות פיננסיים זרים	35
54	חשיפות עיקריות למדינות זרות	36
55	היקף ההלוואות לדיור	37
56	נתונים על התפתחות תיק ההלוואות לדיור בבנק לפי מגזרי הצמדה	38
58	התפלגות סיכון האשראי לאנשים פרטיים בישראל	39
61	נתונים על סיכון האשראי לציבור בענף הבינוי והנדל"ן בישראל	40
63	ניתוח רגישות להשפעת החשיפה לשינויים ברבית המבוססת על השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים	41
66	תיאור החשיפה בבסיס בפועל לפי מגזרי הצמדה, ברמת הקבוצה	42
66	תיאור רגישות הון הבנק לשינויים תיאורטיים בשערי החליפין של מטבעות החוץ העיקריים	43
66	תיאור רגישות הון הבנק לשינויים תאורטיים במדד	44
67	ריכוז היקף הפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים	45
69	יחס כיסוי הנדלות במאוחד ובבנק	46
69	סך פקדונות הציבור של שלוש קבוצות המפקידים הגדולות	47
79	דיון בגורמי סיכון	48
86	ניתוח רגישות של השפעת השינוי בפרמטרים העיקריים על חישוב ההפרשות האקטואריות	49

דבר יו"ר הדירקטוריון

מחזיקות ומחזיקי עניין יקרים,

שנת 2020 התאפיינה במשבר עולמי בריאותי, שהביאה עמה מגיפת הקורונה. המשבר הבריאותי גרם למשבר כלכלי חברתי עמוק. אי הוודאות, הרבית הנמוכה, שעורי האבטלה הגבוהים וצמיחה שלילית, היו חלק מהסביבה בה פעל המשק וקבוצת הבנק הבינלאומי בתוכו. על אף זאת, הצליחה הקבוצה להתמודד עם המציאות החדשה, לשמור על רמת ההכנסות ואף להגדילה ולשפר את היעילות, זאת תודות לאיכות הניהול, לאיתנות הפיננסית ולתיאבון הסיכון המידתי שמאפיינים את קבוצת הבנק הבינלאומי.

בשנים האחרונות, הקבוצה עברה תהליך של חיזוק יחסי ההון והנזילות ושיפור הרווחיות תוך שימת דגש על דיגיטציה, חדשנות והתייעלות, בד בבד עם התמודדות בתנאי המאקרו המשתנים וכניסת שחקנים חדשים לשוק. כתוצאה מכך ובשילוב עם האסטרטגיה והמדיניות המידתית של הקבוצה, הגיעה קבוצת הבינלאומי למשבר איתנה ויציבה, מה שאפשר להתמודד עם המשבר, לייצר צמיחה והמשכיות עסקית ולעמוד לצד הלקוחות, הפירמות ומשקי הבית. במהלך המשבר, הקבוצה המשיכה ללוות ולתמוך בלקוחותיה, בדגש על העסקים הקטנים והבינוניים, בין השאר, באמצעות קרנות הקורונה הממשלתיות. כמו כן, אפשרה הקבוצה דחיית תשלומים, על מנת להקל על לקוחותיה שהכנסתם נפגעה בעקבות המשבר. עקב אי הוודאות בתקופה, יצר הבנק כרית ביטחון דרך גידול משמעותי בהוצאות בגין הפסדי אשראי, שרובו ככולו בהפרשה הקבוצתית. יחד עם זאת ניכרת איכותם הגבוהה של לקוחות קבוצת הבינלאומי.

על רקע מציאות זו, דירוג הבנק הבינלאומי נותר הן על ידי סוכנויות הדירוג המקומיות "מעלות" ו"מידרוג", בדרוג המנפיק הגבוה ביותר האפשרי, AAA והן על ידי סוכנות הדירוג הבינלאומית Moody's בדרוג A2. מדובר בהבעת אמון באיתנות הבנק ובמהלכים האסטרטגיים שהוביל הבנק בשנים האחרונות ואשר הביאו לשיפור מתמשך ועקבי בתוצאותיו.

המהפיכה הטכנולוגית מעמידה בפנינו הזדמנויות ואתגרים שקיבלו משנה חשיבות בתקופת הקורונה. במהלך השנה, הבנק יצא בשורה של חידושים פורצי דרך והרחיב את הפעילות באמצעים דיגיטליים לטובת הלקוחות שהעדיפו לבצע פעולות מרחוק, מהלך שזכה לשיעורי שיא בשימוש בדיגיטל ולשביעות רצון גבוהה של הלקוחות. בין החידושים הטכנולוגיים, ניתן לציין ייעוץ פנסיוני דיגיטלי ומערכות ייעוץ וניהול השקעות דיגיטליות. הבנק גם הגיב במהרה ויצר מענה מאובטח לעבודה מהבית, כדי לשמור על המשכיות עסקית ורציפות תפקודית, מה שבין היתר איפשר לתת שרות ללקוחות, בכל תקופת המשבר כולל בסגרים הארוכים שאפיינו את שנת 2020.

במהלך שנת 2019, אישר הבנק תכנית אסטרטגית חדשה, תוך התמקדות בבנקאות הפרטית ובשימור המובילות בשוק ההון, במקביל לצמיחה בקווי העסקים הקטנים והבינוניים. מהלכי התייעלות מומשו בהתאם למתווה האסטרטגי, שכולל צמצום שטחים וירידה הדרגתית במצבת כח האדם בעקבות ייעול תהליכי עבודה. אסטרטגיה זו, תוך התאמות שנעשו במהלך השנה, הוכיחה ומוכיחה עצמה כנכונה גם במהלך המשבר.

בד בבד, עם יישום והעמקת החדשנות הטכנולוגית וקידום הבנקאות הדיגיטלית, קבוצת הבנק מקפידה לשמור על מקצועיות ורמת שירות גבוהה ללקוחותיה המותאמת להם אישית, הן באמצעות שירות בסניפים ובמענה הטלפוני והן בערוצים הדיגיטליים הישירים השונים. סקרי שביעות הרצון של לקוחות הבנקים, משקפים רמת שביעות רצון גבוהה של לקוחותינו בבנק הבינלאומי ובחברה הבת, בנק מסד. אנו נמשיך להשקיע משאבים בהעלאת רמת השירות ללקוחותינו במגזרים השונים וביצירת ערך עבורם, בדגש על המשך פיתוח ערוצי הדיגיטל המתקדמים, שיווק מוצרים ושרותים חדשים ותוך הקפדה על הוגנות ושקיפות.

לבנק הבינלאומי מדיניות חלוקת דיבידנד עקבית לאורך השנים, כחלק משאיפה ליצר ערך לבעלי המניות והתאמת ההון להיקף הפעילות, במסגרתה חולק בשנת 2020 דיבידנד בסך 125 מיליון ש"ח בגין רווחי שנת 2019.

בפעילות למען הקהילה, המשיכה קבוצת הבנק להתמקד במתן סיכוי לנוער בסיכון, תמיכה בחיילים בודדים ובתמיכה בקידום נשים בעסקים מהפריפריה החברתית והגיאוגרפית. כל זאת נעשה בשיתוף פעולה של עובדי הקבוצה, שמתנדבים ותורמים מזמנם וממרחם וגם מהידע שצברו לטובת קידום מודעות פיננסית ויזמות עסקית.

קבוצת הבנק מציגה צמיחה עקבית ויציבה ושיפור ביעילות, תוך יישום מהלכים ארגוניים התומכים במהלכים אלו. עובדי הקבוצה מוגדרים כעובדים חיוניים הנותנים שירות חיוני לציבור, נרתמו גם בשנה לא פשוטה זו והמשיכו לתפקד במסירות ובמלא המרץ לטובת הלקוחות, תוך שמירה על בריאות העובדים והלקוחות. לעובדי הבנק בסניפים ובמטה, להנהלת הבנק המנהיגה את קבוצת הבנק בביטחון ובהצלחה וללקוחות הקבוצה, הפרטיים והעסקיים, שנותנים בנו אמון נתונה תודת הדירקטוריון.

רון בן-ציון
יו"ר הדירקטוריון

תל אביב, 16 במרס 2021

דוח הדירקטוריון וההנהלה

סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה

7	תיאור פעילות קבוצת הבנק
7	אישור דירוג הבנק על ידי חברות דירוג
8	מידע צופה פני עתיד
9	מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים
10	הסיכונים העיקריים שהבנק חשוף אליהם
10	סיכונים מתפתחים
12	השפעת התפשטות נגיף הקורונה
15	יעדים ואסטרטגיה

דוח הדירקטוריון וההנהלה לשנת 2020

בישיבת הדירקטוריון שהתקיימה ביום 16 במרס 2021, הוחלט לאשר ולפרסם את הדוחות הכספיים המאוחדים והמבוקרים של הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (להלן - "הבנק") וחברות מוחזקות שלו (להלן - "קבוצת הבנק"), ליום 31 בדצמבר 2020.

סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה

תאור פעילות קבוצת הבנק

קבוצת הבנק נמנית עם חמש הקבוצות הבנקאיות הגדולות בישראל.

פעילותה העסקית של קבוצת הבנק מתמקדת במספר מישורים עיקריים:

- תיווך פיננסי בין מפקידים ללווים, העומד ביסודה של הבנקאות המסחרית. ההכנסות מפעילות זו מקבלות את ביטויין בהכנסות רבית, נטו ומהוות את מקור הרווח העיקרי של הקבוצה.
- שירותים פיננסיים ובנקאיים מניבי עמלות, במגוון רחב של פעילויות, בתחומי ניירות הערך, מטבע חוץ, סחר בינלאומי, שירותי מידע, כרטיסי אשראי, מכשירים פיננסיים נגזרים וכיו"ב.
- ייעוץ השקעות וייעוץ פנסיוני.
- השקעת כספי הנוסטר של הבנק וניהול סיכונים שוק ונזילות.
- שירותי תפעול בנקאיים לשוק ההון.
- שירותי נאמנות למוסדיים באמצעות החברה לנאמנות.

הבנק פועל באמצעות שלוש חטיבות עסקיות עיקריות:

- החטיבה העסקית המרכזת את מכלול הפעילות מול לקוחות עסקיים גדולים (corporate) ומסחריים (middle market), וכן את תחום האשראי מול לקוחות עסקיים ומוסדיים הפעילים בשוק ההון. במסגרת החטיבה פועל איזור עסקים, המרכז את פעילות הסניפים העסקיים של הבנק.
 - החטיבה הבנקאית המספקת באמצעות הסניפים שירותי בנקאות ומשכנתאות לכלל מגזרי הלקוחות - משקי בית, בנקאות פרטית ועסקים קטנים. במסגרת זו, פועלים גם סניפי יובנק המתמחים בבנקאות פרטית ובשוק ההון וסניפי אוצר החייל, המתמחים במתן שירותים ללקוחות קמעונאיים ומסחריים, בדגש על עובדי וגמלאי מערכת הביטחון. בנוסף, במסגרת מערך פאג", פועלים סניפים מתמחים במגזר הדתי והחרדי.
 - חטיבת נכסי לקוחות המרכזת את מכלול הפעילות בתחומי שוק ההון, הכספים והמט"ח מול הלקוחות הפרטיים, העסקיים, המוסדיים ופעילי שוק ההון. במסגרת החטיבה פועלים חדרי העסקאות בניירות ערך, במט"ח ובפקדונות וכן מערכי ייעוץ ההשקעות, הייעוץ הפנסיוני ומרכז ההשקעות. כמו כן, החטיבה ממונה על פעילות חברות בנות בתחומים משיקים - החברה לנאמנות והחברה לניהול תיקים.
- בנוסף לבנק, כוללת הקבוצה את בנק מסד, המתמחה במתן שירותים לאוכלוסיית המורים בישראל.

רואי החשבון סומך חייקין (KMPG) מכהנים כרואי החשבון של הבנק משנת 1972.

אישור דירוג הבנק על ידי חברות דירוג

ביום 23 ביולי 2020, אישרה חברת "מידרוג" את הערכת האיתנות הפיננסית של הבנק בדירוג aa2.il אופק יציב, את פקדונות הבנק לזמן קצר בדירוג P-1.il, את הפקדונות לזמן ארוך והחוב הבכיר של הבנק בדירוג Aaa.il אופק יציב, את כתבי ההתחייבות הנדחים בדירוג Aa1.il אופק יציב, את שטרי ההון הנדחים בדירוג Aa2.il (hyb) אופק יציב ואת כתבי ההתחייבות הנדחים בעלי מנגנון לספיגת הפסדים בדירוג Aa3.il (hyb) אופק יציב. ביום 17 בדצמבר 2020, אישרה חברת הדירוג הבינלאומית Moody's את דירוג פקדונות הבנק במט"ח ובמטבע מקומי לטווח ארוך ל-A2, את פקדונות הבנק לזמן קצר ל-Prime-1 ואת תחזית הדירוג ליציב.

ביום 3 בינואר 2021, אישרה חברת S&P מעלות את דירוג המנפיק של הבנק בדירוג ilAAA\Stable, את כתבי ההתחייבות הנדחים בדירוג ilAA+ ואת כתבי ההתחייבות הנדחים בעלי מנגנון לספיגת הפסדים בדירוג ilAA.

מידע צופה פני עתיד

חלק מהמידע המפורט בדוחות אלו, שאינו מתייחס לעובדות היסטוריות, מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות מהותית מאלו שנכללו במסגרת המידע צופה פני עתיד, כתוצאה ממספר רב של גורמים, לרבות, בין היתר, כתוצאה משינויים בחקיקה ובהוראות גורמי פיקוח, התפתחויות מאקרו כלכליות בארץ ובעולם והשפעתן על מצב הנזילות והיציבות בשוקי ההון בחברות עסקיות בארץ ובעולם, אירועים כלכליים חריגים כגון שינויים קיצוניים ברבית, שערי חליפין ואינפלציה, שערי מניות, מחירי אגרות חוב, התנהגות המתחרים ושינוי בתנאי התחרות. לעניין זה ראו גם ההסתייגות בפרק הסיכונים העיקריים שהבנק חשוף אליהם - השפעת התפשטות נגיף הקורונה.

מידע צופה פני עתיד מאופיין במילים או בביטויים כגון: "יעד", "תחזית", "הערכה", "אומדן", "תרחיש", "חזוי", "צפוי", "להערכת הבנק", "בכוונת הבנק", וביטויים דומים להם, בנוסף לשמות עצם כגון: "יכול", "יתכן", "ייהיה". ביטויים צופי פני עתיד אלו, כרוכים בסיכונים ובחוסר ודאות, משום שהם מבוססים על הערכות ההנהלה לגבי אירועים עתידיים, אשר עשויים שלא להתממש או להתממש בצורה שונה מהצפוי כתוצאה, בין היתר, מהגורמים המפורטים לעיל או כתוצאה מהתממשות אחד או יותר מגורמי הסיכון המפורטים בפרק סקירת הסיכונים להלן.

המידע המוצג בדוח זה נסמך, בין היתר, על פרסומי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, משרד האוצר ונתוני בנק ישראל וכן על מידע פומבי שנמסר על ידי גורמים שונים, הפעילים והקשורים לשוקי ההון והכספים.

מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר					יחסים פיננסיים עיקריים
2016	2017	2018	2019	2020	
באחוזים					
7.2%	9.1%	9.3%	10.5%	8.6%	מדדי ביצוע עיקריים
0.41%	0.52%	0.54%	0.63%	0.49%	תשואת הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק להון
10.09%	10.38%	10.51%	10.81%	11.18%	תשואה לנכסים ממוצעים
5.52%	5.50%	5.76%	5.81%	5.29%	יחס הון עצמי רובד 1
123%	123%	122%	128%	150%	יחס המינוף
2.9%	2.9%	3.1%	3.0%	2.7%	יחס כיסוי הנדילות ⁽¹⁾
1.7%	1.8%	1.8%	1.9%	1.7%	יחס סך ההכנסות לנכסים ממוצעים
1.0%	1.0%	1.0%	0.9%	0.9%	יחס הכנסות רבית, נטו לנכסים ממוצעים
73.5%	69.5%	68.4%	64.4%	61.8%	יחס עמלות לנכסים ממוצעים
					יחס יעילות
1.08%	1.03%	1.02%	1.05%	1.38%	מדדי איכות אשראי עיקריים
1.02%	0.92%	0.83%	1.08%	0.86%	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי מיתרת האשראי לציבור
147%	155%	186%	131%	221%	שיעור חובות פגומים או בפגור של 90 ימים או יותר מיתרת האשראי לציבור
0.09%	0.18%	0.16%	0.10%	0.10%	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי מיתרת האשראי לציבור פגום
0.10%	0.15%	0.20%	0.16%	0.52%	שיעור מחיקות חשבונאיות, נטו מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור
					שיעור הוצאות בגין הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר					נתונים עיקריים מדוח רווח והפסד
2016	2017	2018	2019	2020	
במיליוני ש"ח					
521	678	733	865	750	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
2,169	2,302	2,486	2,602	2,637	הכנסות רבית, נטו
80	121	166	138	464	הוצאות בגין הפסדי אשראי
1,480	1,450	1,637	1,520	1,523	הכנסות שאינן מרבית
1,300	1,305	1,325	1,286	1,371	מזה: עמלות
2,683	2,607	2,819	2,654	2,569	הוצאות תפעוליות ואחרות
1,581	1,579	1,696	1,601	1,532	מזה: משכורות והוצאות נלוות
57	16	35	48	26	הוצאות סילוק
5.19	6.76	7.31	8.62	7.48	רווח נקי בסיסי למניה בת 0.05 ש"ח (בש"ח)
ליום 31 בדצמבר					נתונים עיקריים מהמאזן
2016	2017	2018	2019	2020	
במיליוני ש"ח					
127,907	135,717	134,120	141,110	167,778	סך כל הנכסים
29,150	39,186	31,303	37,530	57,802	מזה: מזומנים ופקדונות בבנקים
15,776	10,238	12,595	10,995	13,105	ניירות ערך
77,328	80,378	84,292	87,899	90,970	אשראי לציבור, נטו
119,973	127,333	125,707	132,186	158,243	סך כל ההתחייבויות
105,817	113,511	111,697	120,052	141,677	מזה: פקדונות הציבור
755	1,133	1,150	1,137	2,992	פקדונות מבנקים
5,801	5,249	4,989	3,674	4,394	אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
7,321	7,756	8,093	8,568	9,141	הון המיוחס לבעלי מניות הבנק
נתונים נוספים					
2016	2017	2018	2019	2020	
5,650	7,202	7,860	9,989	8,514	מחיר מניה (באגורות)
199	310	355	410	125	דיבידנד למניה (באגורות)
4,650	4,429	4,285	4,086	3,895	מספר משרות ממוצע ⁽²⁾

(1) היחס מחושב בגין שלושת החודשים שנסתיימו בסוף תקופת הדיווח.

(2) מספר המשרות כולל תרגום למונחי משרות של שעות נוספות.

הסיכונים העיקריים שהבנק חשוף אליהם

פעילותה של קבוצת הבנק מלווה בחשיפה לסיכונים, כשהעיקריים שבהם הינם: סיכוני האשראי, לרבות ריכוזיות (ענפים ולווים); סיכוני שוק, כאשר העיקרי שבהם הינו סיכון הרבית; סיכוני נזילות; סיכונים תפעוליים, לרבות סיכון סייבר ואבטחת מידע וסיכון טכנולוגיות המידע; סיכון ציות והלבנת הון; סיכון אסטרטגיה; סיכון מוניטין; סיכון משפטי.

כל הסיכונים המהותיים מנוהלים על ידי חברי הנהלה או בעלי תפקידים בכירים. בגין סיכוני אשראי, סיכוני שוק וסיכונים תפעוליים, קיימת דרישה רגולטורית להלימות הון במסגרת הוראות נדבך 1 של באזל.

במסגרת תהליך ה-ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process) הקבוצה מבצעת תהליך מעמיק של זיהוי מוקדי סיכון נוספים ואתגור מוקדי הסיכון המזוהים במסגרת הנדבך הראשון. במידת הצורך מתבצעת הקצאת הון משלימה בגין סיכוני נדבך 1 והקצאת הון נוספת בגין יתר הסיכונים ותתי הסיכונים.

סיכונים מתפתחים

סיכונים מתפתחים הם סיכונים שעשויים להיווצר בתחומים חדשים, או מוקדי סיכון חדשים בסיכונים קיימים, שנגזרים, בין היתר, מתמורות בסביבה שמשפיעה על תחומי הפעילות הבנקאית, לרבות סביבה רגולטורית, תחרותית, דיגיטלית ועוד. להלן פרטים בדבר הסיכונים המתפתחים העיקריים:

1. **סיכון מאקרו כלכלי** - התוצאות העסקיות של המערכת הבנקאית בישראל ושל הבנק כחלק ממנה, מושפעות באופן ישיר ממצב המשק בישראל ובעולם. הרעה בתנאים הכלכליים, הפוליטיים, הביטחוניים, או התפשטות תחלואה עולמית, עלולים להביא למיתון במשק, או להאטה כלכלית מהותית. המיתון עלול לגרום לעלייה מהותית בשיעור האבטלה, ירידה ברמת החיים בישראל ושינויים בהרגלי הצריכה, שיכולים לבוא לידי ביטוי, בין היתר, בירידה בהיקף הפעילות בכרטיסי אשראי, או להשפיע על הביקוש לשירותים בנקאיים אחרים על ידי משקי הבית והעסקים, לגרום לשינויים במחזורי הפעילות בשוק ההון ועוד. גורמים אלו עלולים להביא לפגיעה בהכנסות הקבוצה, להגדיל את היקף החובות הבעייתיים ולהשפיע לרעה על תוצאות הקבוצה.

התפרצות נגיף הקורונה יצרה שינוי משמעותי בסביבה המאקרו כלכלית, שעשויה להיות לו השפעה מתמשכת על המשק וכפועל יוצא, על פעילות המערכת הבנקאית בכלל ועל הבנק כחלק ממנה. למידע נוסף ראה "השפעת התפשטות נגיף הקורונה" להלן.

2. **סיכון אסטרטגי/מודל עסקי** השינויים בסביבת הפעילות של הבנק וההתגברות המשמעותית בעצמת התחרות, נבחנו וקיבלו ביטוי בעת בניית התכנית האסטרטגית הקבוצתית עבור השנים הקרובות. התוכנית האסטרטגית נבחנת באופן שוטף מול השינויים בסביבת התחרות ומול האתגרים השונים, לרבות אלו שמייצרת מגפת הקורונה בארץ ובעולם.

שינויים המשפיעים על הסביבה העסקית ומשנים את עצמת התחרות:

- שינויים רגולטורים - הסביבה הרגולטורית ממשיכה באינטנסיביות בקידום הסדרתם של מהלכים להגברת התחרות בתחומים שונים, כגון שירותי תשלום, אשראי קמעונאי, מאגר נתוני אשראי, החלת תקן לבנקאות פתוחה, אשר נועד לאפשר שיתוף מידע פיננסי של לקוחות עם צדדים שלישיים, רפורמת הנידוי בין בנקים, קידום הקמת לשכת שירותי מחשוב בנקאית בנקאיים, רגולציה התומכת במעבר לבנקאות דיגיטלית ועוד.
- שינויים בצרכי הלקוחות - סיכונים הקשורים למגמות חברתיות וצרכניות, לרבות שינויים בצרכי לקוחות שחלו בעקבות התפרצות נגיף הקורונה.
- שינויים בסוג המתחרים - בשנים האחרונות, התחרות על השירותים והמוצרים הפיננסיים התרחבה מעבר לתחרות המסורתית בין הבנקים ומתחרים ותיקים וחדשים זולגים לפעילויות פיננסיות מסורתיות, לרבות חברות הביטוח, חברות כרטיסי האשראי, חברות קמעונאיות, חברות הזנק ופינטק שמפתחות מוצרים חדשניים בענף וחברות ביג טק עולמיות, שצפויות להתחיל את פעילותן הפיננסית בשנים הקרובות.
- שינויים טכנולוגיים - המעבר לבנקאות דיגיטלית וכניסת מתחרים טכנולוגיים לפעילות פיננסית, מייצרים סיכונים ואתגרים טכנולוגיים וסיכוני אבטחה וסייבר חדשים, אליהם הבנק נערך.

- **דרישת התייעלות של המערכת הבנקאית** - התחרות הגוברת במערכת הפיננסית וסביבת הרבית הנמוכה, על רקע דרישת התייעלות של המערכת הבנקאית מצד הפיקוח על הבנקים, הובילו לקידום מהלכי התייעלות במסגרתם ננקטו צעדים שונים, התייעלות בהוצאות ובעקבות כך שיפור יחסי היעילות. בהמשך למהלכי התייעלות בהם נוקט הבנק בשנים האחרונות, לבנק מהלכי התייעלות כחלק מהתכנית האסטרטגית, הכוללים, בין היתר, המשך הרחבת פעילות באמצעים דיגיטליים, צמצום במספר הסניפים ושיפורים בתהליכי עבודה בסניפים ובמטה. למידע נוסף ראה "השפעת התפשטות נגיף הקורונה" להלן.

3. **סיכון רגולטורי** - מקורו של הסיכון הוא בהתגברות הדרישות הרגולטוריות בארץ ובעולם בשנים האחרונות. השינויים הרגולטוריים האמורים ויישום רפורמות רגולטוריות מגבירים את אי הוודאות והתחרותיות במערכת הפיננסית ויוצרים סיכון להכנסות ולהון הקבוצה, לרבות באמצעות מניעת או הטלת מגבלות על פעילות עסקית ואובדן הכנסות, וכן מחייבים את הבנק להיערכות, יישום והטמעה העלולים לגרום לעלויות והשקעות (כגון השקעות מיכוניות) נכבדות. כמו כן, אי עמידה בהוראות החוק והרגולציה החלות על הבנק והקבוצה חושף אותם לסנקציות, ובהן עיצומים כספיים, תביעות של לקוחות, לרבות תובענות ייצוגיות, הטלת אחריות פלילית על הבנק ועל נושאי משרה בו וכן לפגיעה בתדמיתו של הבנק בציבור. הסיכון הרגולטורי מנוהל בבנק כחלק מהסיכון המשפטי, מסיכון הציות ומסיכון האסטרטגיה.
- מדיניות הציות של הבנק מעגנת, בין היתר, את ערכי הציות אותם מקדם הבנק, משמשת כקו מנחה לפעילות כל הגורמים בבנק בניהול סיכונים הציות בכלל ובעמידה במכלול ההוראות הרגולטוריות בפרט, מתווה את העקרונות וקווי היסוד, ומעגנת את הסמכויות ותחומי האחריות של הגורמים השונים בבנק ובקבוצה לצורך בניית תשתית נאותה ליישום החובות החלות על הבנק והקבוצה בתחום הציות והסדרתם בנהלים ותהליכים. ההיבטים הרגולטוריים-משפטיים מפוקחים ומנוהלים על ידי מערך הייעוץ המשפטי במסגרת מדיניות לניהול הסיכון המשפטי המאושרת על ידי ההנהלה והדירקטוריון. המדיניות מסדירה את הדרכים לאיתור, מיפוי ומיזעורו של הסיכון המשפטי, לרבות באמצעות מעקב שוטף אחר ההתפתחויות בחקיקה, ברגולציה ובפסיקה ומתן יעוץ ותמיכה משפטית שוטפים, בין היתר, על בסיס התפתחויות אלה.
- בהיבט האסטרטגי, התכנית האסטרטגית ותכנית העבודה מתייחסות להשפעות אפשריות שצינו לעיל, ולקחת בחשבון את השינויים האמורים. לפרטים בדבר יוזמות רגולטוריות מהותיות בעלות השפעה על פעילות הבנק בתקופת הדיווח ראה "מגבלות חקיקה, תקנה ואילוצים מיוחדים שחלים על קבוצת הבנק", בפרק ממשל תאגידי, פרטים נוספים.
4. **סיכונים סייבר ואבטחת מידע (כחלק מהסיכון התפעולי)** - בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 361, סיכון סייבר מוגדר כפוטנציאל לנזק הנובע מאירוע סייבר בהתחשב ברמת סבירותו וחומרת השלכותיו. הבנק מנהל את סיכון הסייבר בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 357, 361, 363, ו-367, המתייחסות לסיכון זה ולאיומים הנובעים ממנו. לסיכונים סייבר, דלף מידע ואבטחת מידע פוטנציאל גבוה לגרימת נזק בהתממש אירוע משמעותי הכרוך בעלויות שיקום גבוהות. החדשנות בבנקאות בתקשורת גוררת סיכונים תפעוליים בדגש על סיכונים סייבר ואבטחת מידע. עקב כך, לצורך ניהול נאות של סיכונים סייבר, הורחבה והותאמה המסגרת הקיימת של ניהול סיכונים טכנולוגיים המידע ואבטחת מידע בבנק בהיבטי תפיסת מרחב האיום ויכולות ההגנה הנדרשות. הבנק נוקט בפעולות מניעה רבות להפחתת הסיכון כולל קידום מודעות בתחומי הסייבר ואבטחת מידע וביצוע תרגילים. בנוסף נבנתה אסטרטגיה ונכתבה מדיניות הגנת סייבר ואבטחת מידע ומונה מנהל הגנת סייבר שאחראי ליישום המדיניות. ניהול הגנת הסייבר מבוצע גם באמצעות שתי מסגרות, האחת בראשות ה-CRO "וועדת היגוי ניהול הגנת הסייבר" והשנייה בראשות מנהל הגנת הסייבר "פורום מודיעין סייבר". במסגרת יישום הוראת ניהול בנקאי תקין 367 - "בנקאות בתקשורת", גובשה מדיניות בנקאות בתקשורת, מתקיימים בבנק פורומים למעקב אחר התפתחויות בתחום ומבוצעים דיווחים לגורמים הרלוונטיים, בהתאם למדיניות.
- לאור משבר הקורונה, הורחבה העבודה מרחוק בקבוצה. כל פתרונות גישה מרחוק מלווים על ידי מחלקת אבטחת מידע, הוגדרו ניטורים על עבודה מרחוק וגובש נוהל עבודה מרחוק הכולל היבטי אבטחת מידע.
- לבנק פוליסת ביטוח ייעודית המקנה כיסוי ביטוחי לקבוצת הבנק בגין אירועי נזק שונים כתוצאה מאירוע כשל מחשובי ו/או אירוע סייבר.
5. **סיכון טכנולוגיות המידע (כחלק מהסיכון התפעולי)** - הסיכון לכשל במידע ו/או במערכות המידע והתפעול של הבנק וכן תמיכה שאינה הולמת ומספקת את השירותים ותהליכים העסקיים הנדרשים על ידי הבנק למימוש יעדיו העסקיים. לאור העובדה, כי בשנים האחרונות הסביבה הטכנולוגית מתפתחת והתלות בה הולכת וגוברת, נוצר הצורך בהגדלת הגמישות העסקית והטכנולוגית והצורך בהגברת השימוש בטכנולוגיות חדשות. הסיכון מנוהל לפי מדיניות ניהול טכנולוגיות המידע ובהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 357. כמו כן, בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 301 פועלת ועדת טכנולוגיה, חדשנות ומנהל של הדירקטוריון.
6. **סיכונים חוצי גבולות (CROSS BORDER) (כחלק מסיכון הציות)** - קבוצת הבנק פועלת בתחומי בנקאות שונים. בין שאר לקוחותיה, מספקת קבוצת הבנק שירותים גם ללקוחות שהינם תושבי חוץ. על רקע המאמצים המוגברים של מדינות שונות באיתור כספים של תושביהן המוחזקים מחוץ למדינת התושבות והמגמה של שיתוף פעולה בינלאומי במאבק בהעלמות מס, עלולה פעילות הבנק מול תושבי החוץ כאמור, להגדיל את החשיפה של הבנק לסיכונים ציות, שמקורם בפעילות חוצה גבולות (Cross Border) וכן לסיכונים מוניטין.
- נקבעה מדיניות ייעודית לנושא זה, נקבעו נהלי עבודה, מתבצעת שורה של צעדים אופרטיביים לניהול וצמצום הסיכון, חשבונות בסיכון גבוה בהיבטי סיכונים חוצי גבולות מזהים ומסומנים, והלקוחות להם אינדיקציות לתושבות מס זרה וכן כל הלקוחות החדשים נדרשים לחתום על הצהרות לעניין תושבות המס וויתור על סודיות. לגבי כלל החשבונות, מתבצע הליך ממוכן לזיהוי סממן לתושבות מס זרה ובמידה ויש חשבון קיים עם סממן כאמור, נדרש בעל החשבון לחתום על הצהרה בדבר תושבות המס שלו.
- הוראות ה-FATCA - חקיקה אמריקאית המעוגנת בהסכם בין מדינת ישראל, בדרך של חקיקה מקומית. במסגרת כללי הוראה זו, מפעיל הבנק תהליכים פנימיים לזיהוי ותייעוד לקוחות אמריקאים ומדווח עליהם, מדי חודש ספטמבר, לגבי שנת המס הקודמת, לרשות המסים בארה"ב, באמצעות רשות המסים בישראל, בהתאם לדרישות ההוראה. החל מכניסת התקנות לתוקף, הבנק מאפשר פתיחת חשבון חדש, בכפוף לחתימת לקוח על הצהרה בדבר תושבות המס שלו.

- הוראות ה-CRS - תקן שפותח על ידי ארגון ה-OECD ושמטרתו איסוף מידע, לגבי תושבות המס של לקוחות הבנק ודיווח עליהם לרשויות המס של המדינות המשתתפות, באמצעות רשות המסים בישראל. התקן אשר הוטמע בחקיקה מקומית, מיושם על ידי הבנק, אשר מדווח מדי חודש ספטמבר על לקוחותיו, שהצהירו על תושבות מס זרה, או שבחשבונו אינדיקציה לתושבות מס כזו.

7. **סיכון בנקאות הוגנת (CONDUCT RISK) (כחלק מסיכון הציות)** - קבוצת הבנק הטמיעה ערכי הוגנות ושקיפות בפעילותה מול לקוחותיה ופועלת לחיזוק עקרונות אלו בהתנהלותה השוטפת. ככלל, נדרשת קבוצת הבנק לוודא, כי ההצעות הניתנות ללקוח מותאמות לצרכיו, וכי השירותים המוענקים לו ניתנים לו ללא הפליה, מכל סוג. אי עמידה בסטנדרט התנהלות ראוי חושפת את הקבוצה לסיכונים שונים כמו סיכונים ציות, משפטי, מוניטין וכיו"ב. לקבוצת הבנק קיימת מדיניות בנושא התנהלות עסקית נאותה כחלק ממדיניות הציות ואחד מיעדי קצין הציות הינו לפעול להטמעת עקרונות המדיניות בקרב החטיבות השונות.

8. **סיכונים סביבתיים** - בשנים האחרונות, גברה המודעות העולמית לחשיפה פוטנציאלית לסיכונים סביבתיים וסיכונים אקלים בהיבטים הפיננסיים. סיכון סביבתי הינו הסיכון להפסד, בשל השפעת עלויות שמקורן בהוראות הנוגעות לאיכות הסביבה ואכיפתן, שעלולות להגביר את הסיכון בהיבטי סיכון אשראי, סיכון שוק, סיכון תפעולי, סיכון ציות וסיכון מוניטין. באופן ישיר או עקיף, כדלקמן:

- השפעה ישירה - כתוצאה מעלויות מפגעים סביבתיים, שעל הבנק לשאת בהם נזקים ישירים הקשורים בשינויי אקלים, או הפסד כספי העלול להיגרם מתהליך אימוץ של מדיניות אקלים וסביבה, התפתחות טכנולוגית ושינויים בהעדפות השוק.
- השפעה עקיפה - כגון השפעה על סיכונים אשראי, עלולה לנבוע מהרעה במצבו הפיננסי של לווה, בעקבות השפעות סביבתיות ושינויי אקלים, בין היתר, בעקבות אי עמידה בהוראות הדין הסביבתי הרלוונטיות, בשל הוצאות גדולות הנדרשות כדי לעמוד בדרישות רגולציה סביבתית, או בשל קנס גבוה שניתן להשית בשל פגיעה סביבתית וכן התממשות של סיכונים אחרים הקשורים בסיכונים סביבתיים, כגון סיכון מוניטין.

הבנק נוקט בפעולות לזיהוי וניהול הסיכון הסביבתי, בדגש על סיכון אשראי, תוך חתירה לצמצום או מניעה של סיכון הנובע מהשפעה סביבתית שיש בה פוטנציאל לפגיעה. הבנק רואה ערך רב במימון פרויקטים/גופים התורמים לפיתוח סביבתי, כגון מימון פרויקטים בתחום האנרגיה המתחדשת. הבנק ממשיך ללמוד את הדרישות הרגולטוריות המתפתחות ולהטמיע זאת בניהול הסיכונים השוטף.

למידע נוסף ראה פרק סקירת הסיכונים להלן והדוח על הסיכונים באתר האינטרנט של הבנק.

השפעת התפשטות נגיף הקורונה

כשנה לאחר התפרצות נגיף הקורונה והתפשטותו בעולם, נצפה גל תחלואה ברחבי העולם, המיוחס, בין היתר, להיווצרות מוטציות שגורמות להדבקה מהירה יותר, באופן שמקשה עדיין לחזות במדויק מתי כלכלות העולם יחזרו לשיגרה מלאה. חלק מהמדינות בעולם מטילות סגרים בדרכים שונות, וגם בישראל הוטל סגר שלישי בחודש דצמבר, שהתהדק עם עליית רמת התחלואה. ברבעון הרביעי של שנת 2020, החלו במתן חיסונים בכמה מדינות, כולל בישראל, כאשר הצפי הוא שבישראל החיסונים יאפשרו להתחיל לחזור לסוג של שיגרה זהירה, החל מסוף הרבעון הראשון של שנת 2021 והלאה. שנת 2020 הסתיימה באופן כללי בעולם בהתאוששות של הפעילות הכלכלית, לאחר שבמחצית הראשונה של השנה הייתה ירידה חדה. בהמשך להנהגת מדיניות פיסקלית ומדיניות מוניטרית מרחיבות, הציפיות הן להתאוששות מהירה יותר מהמשבר בהשוואה לתחזיות מהרבעון הקודם, אך עדיין קיימת אי ודאות, התלויה בקצב ההתחשנות לעומת התגברות התחלואה, המביאה לשונות גדולה בחיזוי קצב צמיחת הכלכלה בעולם בשנים הקרובות.

לפי תחזית של חטיבת המחקר של בנק ישראל, שפורסמה בתחילת חודש ינואר גובשו שני תרחישים מרכזיים לגבי ישראל - תרחיש הכולל התחשנות מהירה של האוכלוסייה עד מאי 2021 (התוצר צפוי להתרחב ב-6.3% בשנת 2021 וב-5.8% בשנת 2022), לצד תרחיש הכולל תהליך התחשנות מתמשך יותר - עד יוני 2022 (התוצר צפוי להתרחב ב-3.5% בשנת 2021 וב-6% בשנת 2022). לדעת בנק ישראל, הסיכונים עדיין גבוהים והפגיעה במשק ובפרט בשוק העבודה צפויה להיות ממושכת. לכן, נמסר כי בנק ישראל ימשיך להפעיל מגוון כלים כדי להעמיק את מידת ההרחבה של המדיניות המוניטרית ולהבטיח את המשך פעילותם התקינה של השווקים הפיננסיים.

הבנק מקפיד על יישום הנחיות משרד הבריאות ובנק ישראל. במסגרת השמירה על ההמשכיות העסקית, נקט הבנק בשורה של צעדים, בין היתר, באמצעות פיצול יחידות, שימוש בעבודה מרחוק ויצירת "קפסולות" או עבודה בצוותים, תוך הקפדה על ניהול הסיכונים וקיום בקורות. למרות העובדה שהבנק תיפקד היטב מתחילת המשבר, בוצע ברבעון השני של השנה, תהליך הפקת לקחים לגבי השפעת גל התחלואה הראשון של הנגיף, בהובלת חטיבת ניהול הסיכונים ובהשתתפות כל החטיבות והמערכים בבנק. תהליך הפקת הלקחים כלל התייחסות להמשכיות העסקית בצל הנגיף וכן הועלו נושאים לשיפור היערכות הבנק, אשר יושמו במהלך המחצית השנייה של השנה.

הנהלת הבנק והדירקטוריון מקיימים מעקב שוטף אחר הנושאים והסיכונים הנובעים מהמשבר, השלכותיו והשפעותיו הפיננסיות על הבנק ובכלל זה ההשפעות על סיכונים אשראי, נזילות, תיק הנוסטרו, חדרי עסקאות וכו'.

הבנק שמר על יתרות גבוהות של נזילות. כמו כן, נשמר יחס כיסוי נזילות גבוה מעבר למגבלות הרגולטוריות והפנימיות בכל המגזרים. יחס כיסוי הנזילות לשלושת החודשים שנסיימו ביום 31 בדצמבר 2020 עמד על 150%. פקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2020 הסתכמו ב-141,677 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-120,052 מיליון ש"ח בסוף שנת 2019, גידול בשיעור של 18.0%.

שנת 2020, התאפיינה בשימוש גבוה בערוצי הדיגיטל על ידי הלקוחות, כתוצאה ממשבר הקורונה, אשר גרם להסטה של פעילות מהסניפים לאמצעים הדיגיטליים. הבנק איפשר שירותים נוספים בערוצים הישירים, לצד ההקלות שניתנו על ידי בנק ישראל, תוך ביצוע התאמה של הניטור והבקורות וממשיך לפעול להרחבת השירותים הניתנים בערוצים אלו.

על רקע התפשטות נגיף הקורונה ועל מנת להבטיח את יכולתם של הבנקים להמשיך להציע אשראי, הפחית הפיקוח על הבנקים ביום 31 במרס 2020 את דרישות ההון מהבנקים, במסגרת הוראת שעה לתקופה של שישה חודשים עם אפשרות להארכה (ביום 16 בספטמבר הוראת תקופת הוראת השעה עד ליום 31 במרס 2021). בהתאם, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי ויחס ההון הכולל המזערי הנדרשים מהבנק על ידי הפיקוח על הבנקים על בסיס מאוחד, ליום 31 בדצמבר 2020 ולמשך תקופת הוראת השעה, הינם 8.29%-11.79%, בהתאמה (במקום 9.30%-12.80% לפני הוראת השעה). ביום 15 בנובמבר 2020, פרסם בנק ישראל עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 250 - התאמות להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם משבר הקורונה (הוראת שעה), במסגרתה עודכנה הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 218, בנושא יחס המינוף. העדכון מקל את דרישת יחס המינוף בחצי נקודת האחוז, כך שעל הבנק לעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-4.5% על בסיס מאוחד (במקום 5%), וזאת כתאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד הוא עד 24% מהיקף הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית. ההקלה בתוקף עד ליום 31 במרס 2021, כאשר לאחר מכן ההקלה תחול ל-24 חודשים נוספים, ובלבד שיחס המינוף לא יפחת מיחס המינוף במועד תום תוקף הוראת השעה, או יחס המינוף המינימלי שחל על התאגיד הבנקאי טרם להוראה, כנמוך מביניהם. ביום 7 במרס 2021, פרסם בנק ישראל טיוטה לתיקון ההוראה, לפיה תוארך תקופת הוראת השעה ביחס למרבית ההקלות בתקופה נוספת בת שישה חודשים, עד ליום 30 בספטמבר 2021.

לאור מכתב הפיקוח על הבנקים, מיום 29 במרס 2020 ולהוראת השעה מיום 31 במרס 2020, המתקנת את הוראת ניהול בנקאי תקין 201, בו נכללה בקשה, בין היתר, לבחון מחדש את מדיניות חלוקת הדיבידנד, על רקע משבר הקורונה ואי הוודאות הנובעת מהתפתחות המשבר, קיים דירקטוריון הבנק ביום 16 באפריל 2020, דיון על מדיניות הדיבידנד המפורטת לעיל והחליט, כי הבנק יימנע מלחלק דיבידנד לבעלי מניותיו במהלך תקופת הוראת השעה (שנקבעה במקור לשישה חודשים, עד ליום 30 בספטמבר 2020, עם אפשרות הארכה לשישה חודשים נוספים וביום 16 בספטמבר 2020 הוראתה עד ליום 31 במרס 2021). על רקע ציפיות הפיקוח על הבנקים לגבי המערכת הבנקאית בנושא, בהתבסס על המשך חוסר הוודאות הכלכלית וההשפעה האפשרית של המשך פגיעה במשק, החליט דירקטוריון הבנק ביום 16 במרס 2021, להמשיך לא לחלק דיבידנד בעת הזו. מובהר, כי מעבר לאמור לא חל שינוי במדיניות חלוקת הדיבידנד של הבנק והיא נותרה בעינה. דירקטוריון הבנק יהיה רשאי לבחון בכל עת את ההחלטה בעניין יישום חלוקת הדיבידנד ולשנותה לפי שיקול דעתו.

יצוין כי ביום 7 במרס 2021, פרסם בנק ישראל טיוטה לתיקון הוראת השעה, לפיה תקופת הוראת השעה תוארך עד ליום 30 בספטמבר 2021. יחס ההון רובד 1 ליום 31 בדצמבר 2020 עמד על 11.18% בהשוואה ל-10.81% ביום 31 בדצמבר 2019 ויחס המינוף עמד על 5.29% בהשוואה ל-5.81% ביום 31 בדצמבר 2019.

במהלך חודש מאי 2020, גיבש בנק ישראל מתווה אחיד לדחיית תשלומי הלוואות ("המתווה"), אשר אומץ על ידי המערכת הבנקאית, וחל על שלושה מגזרי פעילות - משכנתאות, אשראי צרכני ואשראי עסקי (כהגדרתם במתווה). במסגרת המתווה, נקבעו לכל אחד מהמגזרים, תנאי הסף הנדרשים על מנת שהלוואה תיכלל במתווה, היקף שיקול הדעת של הבנק ביחס לדחיית התשלומים וכן הכללים למתכונת דחיית התשלומים בכל מגזר, שעיקרם תקופות דחיית התשלומים, המועדים להגשת בקשות דחייה, איסור גביית עמלות בגין מהלך הדחייה, גובה הרבית בה יחויבו התשלומים הנדחים, אופן פריסת הלוואות ועוד.

מאז הפעלת המתווה, בנק ישראל האריך והרחיב אותו פעמיים ואיפשר ללקוחות להגיש את בקשת הדחייה עד ליום 31 בדצמבר 2020 ולדחות את תשלומי הלוואות לתקופה של עד 9 חודשים, בכפוף לתנאי המתווה.

ביום 30 בנובמבר 2020, הודיע בנק ישראל על גיבוש מתווה נוסף לדחיית תשלומי משכנתאות והלוואות צרכניות, של לווים שעומדים במספר תנאים מצטברים, אשר מאפשר ללקוחות שהלוואותיהם נמצאות בסטטוס של דחיית תשלומים, נכון ליום 31 בדצמבר 2020, להמשיך לדחות את תשלומי הלוואות הצרכניות והמשכנתאות, וזאת באמצעות לוח תשלומים מקל.

המתווה הנוסף נועד לסייע ללקוחות שנפגעו משמעותית מהשלכות המשבר ושעומדים במספר תנאים מצטברים. לקוחות אלו יכולים לפנות לבנק בבקשה להפחית משמעותית את ההחזרים החודשיים, לתקופות זמן ממושכות, ללא עמלות ובהתאם לשיעורי הרבית המקורית של הלוואות. התקופה להגשת הבקשות על פי המתווה, נקבעה בין התאריכים 1 בינואר 2021 ועד 31 במרס 2021.

כמו כן, ביום 10 בדצמבר 2020, הודיע בנק ישראל על מתווה נוסף למתן סיוע לעסקים קטנים וזעירים בפרעון הלוואות, גם הוא עד ליום 31 במרס 2021. הבנק מיישם את הנחיות בנק ישראל, תוך שמירה על עיקרון ההוגנות כלפי הלקוחות וממשיך לנטר את מצב הלווים ולפעול על פי המתווה. יתרת תשלומי הלוואות (קרן ורביית) שנדחו, ליום 31 בדצמבר 2020, עמדה על 125 מיליון ש"ח, המהווה כ-0.14% מיתרת האשראי לציבור נטו. למידע נוסף, ראה פרק סקירת הסיכונים להלן.

בנוסף, בוצעו שורה של צעדים על מנת לסייע ללקוחות, ובכלל זה מתן מימון במסגרת הקרנות בערבות המדינה לסיוע לעסקים שנפגעו כלכלית מהשפעות נגיף הקורונה, או גם באמצעים אחרים, בהסתמך על שורה של הקלות שפרסם בנק ישראל.

עם פרוץ המשבר, בחן הבנק את סיכון כלל המודלים של האשראי וננקטו פעולות להפחתת הסיכון בעת מתן אשראי חדש. ככלל, הבנק מנהל את סיכון המודלים, ובפרט את המודלים של סיכון אשראי, באופן שמקטין את רמת הסיכון.

על רקע התפשטות הנגיף, השפעותיו על הסביבה המאקרו כלכלית ואי הוודאות הרבה שנוצרה בעקבותיו, הגדיל הבנק את ההוצאות בגין הפסדי האשראי. עקב המשבר החליט הבנק להגדיל את ההפרשה הקבוצתית, באמצעות עדכון ההתאמות האיכותיות בחישוב ההפרשה הקבוצתית, על מנת לשקף את חוסר הוודאות שיתכן ויבוא לידי ביטוי בגידול בהפרשה הפרטנית בעתיד. בשנת 2020, בעקבות התפשטות הנגיף, רשם הבנק הוצאות בגין הפסדי אשראי בסך של כ-436 מיליון ש"ח. ההוצאות כוללות הגדלת היקף ההפרשה הקבוצתית בסך של כ-402 מיליון ש"ח והגדלת ההפרשה הפרטנית בסך של כ-34 מיליון ש"ח.

הבנק עדכן את תשתית תרחישי הקיצון, באופן שיביא לידי ביטוי גם את השפעות המשבר, זאת בהמשך לתרחישים שנבנו על ידי הבנק, ולדרישת בנק ישראל. לבקשת בנק ישראל מכל המערכת הבנקאית, במהלך השנה בוצעו שני תרחישים אחידים. הראשון בוצע במהלך חודש מאי והשני בנובמבר 2020, נוכח הימשכות המשבר. התרחישים הינם בהתאם לשתי דרגות חומרה - תרחיש בסיס המשקף את הנתבי הצפוי של הכלכלה ותרחיש קיצון. יחסי ההון בכל התרחישים הינם מעל המגבלות הרלוונטיות.

סיכון סייבר ואבטחת מידע (כחלק מהסיכון התפעולי) - משבר הקורונה הוביל לעלייה בניסיונות התקיפה על ארגונים בעולם כולל גידול בניסיונות פשיג בשילוב הנדסה חברתית. לאורך התקופה, הבנק נקט במספר רב של צעדים למזעור החשיפה לסיכונים ובין היתר חיזוק ושיפור מנגנוני ההגנה המופעלים במערכות הבנק. בנוסף, בעקבות המעבר החלקי לעבודה מרחוק, הוגדר ניטור על כלל הפעילות והועלתה מודעות העובדים לפעילות תקינה, לבקורות הקיימות ולאיומים החדשים.

סיכון ציות - משבר הקורונה דורש עירנות מוגברת מצד הבנק על מנת למנוע ניצול לרעה של המשבר למטרות הלבנת הון ומימון טרור. מחלקת הציות של הבנק, נערכה לביצוע בקורות מוגברות, בדגש על איתור, זיהוי וטיפול בפעולות הנחזות כבלתי רגילות.

סיכון אסטרטגיה - בעקבות המשבר ואי הוודאות המאפיינת את התקופה הנוכחית, הבנק ממשיך לעקוב מקרוב אחר השינויים בשווקים הפיננסיים ובוחן את ההשפעות המאקרו כלכליות, התנהלות הלקוחות והתנהלות הבנק על האסטרטגיה ותכנית העבודה של הבנק. במקרים בהם מזוהה כי למשבר יש השפעה מהותית על הפעילות, מבוצעות ההתאמות הנדרשות לצורך התמודדות עם המצב החדש. בחודש אוקטובר 2020, הובאה לדיון בחינה של התכנית האסטרטגית כחלק מהעדכון התקופתי ונמצא כי אין צורך בשינוי מהותי במתווה האסטרטגי.

כאמור, לא ניתן להעריך בשלב זה את מלוא השפעות האירוע והיקפן על הבנק, וזאת בשל אי ודאות בקשר עם משך אירוע התפשטות הנגיף, צעדים שינקטו לעצירת התפשטותו, עוצמתם וכן אי ודאות באשר להשפעות הנגזרות על הפעילות המשקית, מגמות בשוקי ההון וצעדים פיננסיים שונים שינקטו (על ידי ממשלות, בנקים מרכזיים ורגולטורים בנושא).

הערכות הבנק בדבר השלכות אפשריות של התפשטות נגיף הקורונה והשפעתן על השווקים הינן מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות-ערך, תשכ"ח-1968, המבוסס, בין היתר, על מידע, פרסומים של צדדים שלישיים ואומדנים מצויים בידי הבנק למועד זה. הערכות אלה אינן ודאיות והן עשויות להתממש באופן שונה מהותית מהאמור לעיל, בין היתר, כתלות בהיקף התפשטות הנגיף, בקצב ההתחשנות, בתגובת הממשלות והבנקים המרכזיים ובתקופת התמשכות האירוע.

לפרטים נוספים על השפעת התפשטות נגיף הקורונה, ראה באור 1.1' לדוחות הכספיים והדוח על הסיכונים באתר האינטרנט של הבנק.

יעדים ואסטרטגיה

הנהלת הבנק מוכוונת ומונחית על ידי הדירקטוריון וועדותיו באשר לאסטרטגיה ולמדיניות העסקית של הבנק. במסגרת זו, מאושרים על ידי הדירקטוריון המטרות, היעדים הכמותיים והאיכותיים ותחומי הפעילות של הבנק.

על בסיס התכנית האסטרטגית הרב שנתית של הבנק, מגישה ההנהלה לדירקטוריון תכניות עבודה שנתיות ואת תקציבי הבנק, תוך פירוט כמותי ואיכותי של תמהיל ההכנסות, ההוצאות וההשקעות, שהנהלת הבנק קבעה לעצמה כיעדים ארוכי טווח וכיעדים לשנת העבודה השוטפת.

הדירקטוריון וועדותיו מפקחים ומבקרים את עבודת ההנהלה בכל הקשור ביישום האסטרטגיה והמדיניות העסקית, כפי שאושרו על ידם. הדירקטוריון גם מאשר את מדיניות ניהול הסיכונים הכוללת, לרבות קביעת מגבלות שונות לחשיפות בתחום סיכוני האשראי, השוק והנזילות. היחידות השונות בבנק, במערך הסיניפים ובמטה, פועלות במסגרת נהלים וחוזרים כתובים המנחים אותן בפעילותן השוטפת. נהלים אלו מגדירים, בין היתר, את סמכויות היחידות השונות בבנק, ואת דרכי הפעולה בהן עליהן לנקוט.

הבנק פועל על פי תכנית אסטרטגית רב שנתית המתוקפת על ידי הדירקטוריון, מדי חצי שנה. התכנית מושתתת על התנהלות מידתית בכל תחומי הפעילות, מתוך שאיפה לרווחיות נאותה ויציבה, לאורך זמן.

מאז שנת 2018, הבנק פועל על פי אסטרטגיית הדיגיטל (אשרה בסוף שנת 2017), אשר מטרתה לתמוך באסטרטגיה העסקית של הבנק. עיקרי האסטרטגיה תוקפו בשנת 2019 במסגרת האסטרטגיה התאגידית. כחלק מאסטרטגיית הדיגיטל ובהלימה לאסטרטגיית הבנק, הבנק מפתח מענה דיגיטלי מותאם וממוקד בצרכי הלקוח. הבנק שם דגש על פתרונות אשר ניתן יהיה לשלב בממשקים מול הלקוח ובכך לשפר את חווית הלקוח ולתת לו ערך מוסף בעולמות הפיננסיים השונים, ובפרט בעולמות שוק ההון. בנוסף, הבנק מקדם חדשנות באמצעות הטמעת מוצרים וטכנולוגיות מחברות הזנק, זאת לצד הפעילות השוטפת לפיתוח מוצרים וטכנולוגיות IN-HOUSE באמצעות מערך ה-IT של הבנק. לצורך מימוש כל זאת, קיימת בבנק מחלקה ייעודית לטיפול הוליסטי בתחום החדשנות והדיגיטל.

ביום 5 בנובמבר 2019, אישר דירקטוריון הבנק אסטרטגיה תאגידית חדשה לשנים הקרובות בהתאם לשינויים בסביבת הפעילות שלו, ומתוך ראייה קדימה של עולם הבנקאות. האסטרטגיה החדשה הינה נדבך נוסף לתהליכים אסטרטגיים פרטניים שבוצעו בשנים האחרונות, כמפורט בהמשך.

הבנק שם דגש על מתן ערך מוסף ללקוחותיו וזאת בהתאם לצרכיו של כל לקוח, לרבות בתחום הדיגיטל והמענה הטכנולוגי; מיקודן של חברת הבת מסד והמותגים יובנק, פאג" ואוצר החייל בנישנות הפעילות הייחודיות להם, ובעיקר בקידום תחום הקמעונאות והעסקים הקטנים; שמירה על מובילותו בשוק ההון; הובלת מהלכי התייעלות בהוצאות, תוך ייעול מצבת כח האדם, שיפור תהליכים, המשך התייעלות ברשת הסינוף ושימוש גובר בערוצי הבנקאות הישירה וכן חיזוק יכולות ליבה קריטיות כמו ניהול הדאטה ופיתוח עסקי, בד בבד עם ניהול סיכונים מושכל.

בשנת 2019, סיים הבנק לגבש תכנית אסטרטגית חדשה בעולמות תשתיות המחשוב. מטרת התכנית היא לשפר את יכולתו של הבנק לפעול בסביבת הבנקאות המשתנה, בין היתר על ידי קיצור זמני תגובה והגברת הגמישות.

בעקבות התפשטות נגיף הקורונה והשלכותיו, ביצע הבנק התאמות בתכנית העבודה השנתית בהתאם להתפתחויות במשק. הבנק ממשיך לעקוב אחר השפעות משבר הקורונה והשלכותיו על פעילות הבנק והאסטרטגיה שלו ובמידת הצורך מבצע התאמות בתכנית העבודה של הבנק.

הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי

17	מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים
21	התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר
26	המבנה וההתפתחויות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון
37	מגזרי הפעילות הפיקוחיים
41	חברות מוחזקות עיקריות

הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי

מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים

התפתחויות כלכליות עיקריות

להלן ההתפתחויות הכלכליות העיקריות שהשפיעו על הסביבה הכלכלית בה פעל ענף הבנקאות בישראל, במהלך שנת 2020. בתחילת שנת 2020, התאפיין המשק הישראלי בנתוני מאקרו חיוביים, נתוני צמיחה טובים, אבטלה נמוכה, איתנות פיננסית גבוהה, רמת חוב ציבורי נמוכה ויתרות מט"ח גבוהות. עם התפשטות נגיף הקורונה בארץ, במהלך הרבעון הראשון של שנת 2020, הודיעה ממשלת ישראל על הגבלות נרחבות לאזרחים ולעסקים. בעקבות כך, החל מהמחצית השנייה של חודש מרס 2020 הושבתה הפעילות הכלכלית בענפי משק רבים, אשר רק חלקם הוחזרו לפעילות חלקית, במהלך הרבעון השני של 2020, בהתאם לרמת הסיכון בפעילותם בתקופת המשבר. במהלך חודשי הקיץ, לאחר הסגר הראשון ובטרם הכרזת סגר שני, רשם המשק הישראלי התאוששות מהירה בפעילות הכלכלית. בעקבות הגידול בתחלואה, הוכרז בחודש ספטמבר 2020 על סגר שני והושבתה בשנית הפעילות הכלכלית במספר ענפי משק, כולל סגירת מערכת החינוך, אשר הובילה לירידה חדה בפעילות ובביקושים. במהלך חודשי נובמבר ודצמבר חלה התאוששות בפעילות הכלכלית לאור היציאה מהסגר השני, אך נמשכה השונות בפגיעה בין ענפי המשק. לאור המשך הגידול בתחלואה מאמצע חודש דצמבר 2020 נעצר מתווה הפתיחה והחל מתווה ההחמרת המגבלות, לרבות בנוגע למסחר ולמערכת החינוך. בתחילת חודש פברואר 2021, בעקבות מבצע החיסונים שנערך, נרשמו הקלות במגבלות האמורות.

מאז תחילת התפרצות המגפה, לצורך צמצום ההדבקה והתפשטות הנגיף הוטלו הגבלות שונות, בין השאר, על פתיחת מקומות עבודה ועל התייבבות של עובדים במקומות עבודתם, אשר לא אפשרו לקיים שגרת עבודה רגילה. כך גם הוטלו מגבלות שונות על התנאים לפעילותם של מקומות הפתוחים לציבור, מסחר ועסקי בילוי ופנאי במטרה לצמצם את סיכון ההדבקה במקומות אלה. נוסף על כך הוטלו מגבלות על פעילותם של מקומות ועסקים שבהם מתרחשת התקהלות משמעותית ומתקיים לגביהם חשש לבריאות הציבור. המגבלות האמורות שונות מעת לעת בהתאם להתפשטות הנגיף. עקב זאת, מעסיקים רבים הוציאו את עובדיהם לחופשה ללא תשלום או הודיעו על פיטוריהם.

ההתפתחויות הכלכליות לאורך שנת 2020, שבו והמחישו את העמידות של המשק הישראלי. המגבלות והסגרים הביאו לצניחה בפעילות הכלכלית, אולם בכל פעם שבה המגבלות הוסרו, הפעילות הכלכלית עלתה. חלק מהעסקים הצליח להתאים את אופי הפעילות לסיטואציה החדשה, ומגזר שירותי ההיי-טק בלט לטובה, כפי שהדבר בא לידי ביטוי בהמשך הצמיחה של יצוא השירותים, למעט שירותי התיירות. בסגר השני הפגיעה בפעילות הייתה חמורה פחות מאשר בסגר הראשון. עם זאת, המצב בשוק העבודה, עוד לפני הכניסה לסגר השלישי, היה רחוק מלהיות מעודד. האבטלה לא הצליחה לשוב ולרדת לשיעור חד ספרתי, ומדדים שונים מראים שאת עיקר הפגיעה סופגים העובדים החלשים בענפים המתאפיינים ממילא בפריון ושכר נמוכים. גם בקרב העסקים הפגיעה מתרכזת בעיקר בעסקים קטנים, בפרט בענפים שמאפייניהם לא מאפשרים לקיים בהם את הפעילות תחת המגבלות הבריאותיות. על פי אומדנים, בשנת 2020 חלה ירידה (נטו) במספר העסקים במשק, לראשונה מזה שנים רבות.

בנק ישראל מעריך כי הקצב הנוכחי המהיר של תהליך ההתחסנות בישראל מגדיל את האופטימיות באשר לחזרה מהירה של המשק לתוואי של צמיחה בשנה הקרובה. עם זאת, הסיכונים לפעילות עדיין גבוהים, והפגיעה במשק ובפרט בשוק העבודה צפויה להיות ממושכת. בחודש מאי 2020 הודיע בנק ישראל על מתווה מקיף, שאומץ על ידי המערכת הבנקאית, לדחיית תשלומי הלוואות - בהתייחס למשכנתאות, אשראי צרכני ואשראי עסקי - כסיוע ללקוחות הבנקים בהתמודדות עם משבר נגיף הקורונה. בחודש יולי 2020, בחודש ספטמבר 2020 ובחודש נובמבר 2020, הוחלט על הארכה והרחבה של המתווה לדחיית תשלומי הלוואות לעסקים ולמשקי בית, כולל משכנתאות.

צמיחה

במהלך שנת 2020, חלה החמרה משמעותית בתמונת המצב הריאלית, בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד וזאת בצל משבר הקורונה ולנוכח צעדי המניעה שנקטה הממשלה, במטרה למזער את המשך התפשטות נגיף הקורונה.

האינדיקטורים האחרונים לפעילות הריאלית שפורסמו לשנת 2020 מצביעים על התכווצות חריגה של המשק בשנת 2020 על רקע משבר הקורונה ונקיטת הצעדים של הממשלה לבלימת נגיף הקורונה. על פי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (להלן - "הלמ"ס"), נרשמה ירידה בתוצר המקומי הגולמי (להלן - "התמ"ג") בשנת 2020 בשיעור של 2.4%, בהשוואה לשנת 2019 וירידה של 4.1% בתוצר לנפש. מהנתונים שפורסמו על ידי הלמ"ס, עולה כי נרשמו ירידות בשיעור של 9.4% בהוצאה לצריכה פרטית וירידה של 11.1% בהוצאה לצריכה הפרטית לנפש. הירידה בהוצאה לצריכה הפרטית לנפש בשנת 2020 משקפת ירידה של 11.2% בצריכה פרטית שוטפת לנפש, ירידה של 9.4% בהוצאה למוצרים בני-קיימא למחצה לנפש, וירידה של 7.8% בהוצאה למוצרים בני-קיימא לנפש. נרשמה ירידה של 4.8% בהשקעות בנכסים קבועים וירידה של 8.1% ביבוא הסחורות והשירותים. נרשמה עלייה של 2.9% בהוצאה לצריכה ציבורית ועלייה של 0.6% ביצוא הסחורות והשירותים.

ברבעון הרביעי של שנת 2020 בהשוואה לרבעון השלישי של שנת 2020 נרשמה עלייה של 6.3% (בחישוב שנתי) בתמ"ג. העלייה בתוצר ברבעון הרביעי משקפת בין היתר את ההשפעה של גידול משמעותי ביבוא רכבים ברבעון זה. מהנתונים שפורסמו על ידי הלמ"ס, עולה כי נרשמו עליות של 18.2%

בהוצאה לצריכה פרטית, עלייה של 66.1% בהשקעות בנכסים קבועים, עלייה של 26.0% בהוצאה לצריכה ציבורית, ועלייה של 88.5% ביבוא הסחורות והשירותים. ביצוא הסחורות והשירותים נרשמה ירידה של 4.9%.

ביום 4 בינואר 2021, עדכנה חטיבת המחקר של בנק ישראל את תחזיותיה, לפיהן צפוי התוצר לרדת בשנת 2020 ב-3.7%. בתרחיש הכולל התחסנות מהירה של האוכלוסייה עד מאי 2021 (להלן - "תרחיש חיסון מהיר"), בשנת 2021 צפויה צמיחה של 6.3% ובשנת 2022 צפויה צמיחה של 5.8%. בתרחיש זה הפעילות תתמתן מעט בתחילת 2021 עם הכניסה הנוכחית למגבלות על הפעילות, כאשר עם הסרתן תתרחש התאוששות מהירה יחסית בפעילות שתימשך עד סוף הרבעון השני של 2021 כתוצאה מהתחסנות האוכלוסייה. יחד עם זאת, בשל הפגיעה שהיתה בהכנסות של עסקים ומשקי בית, גם עם הסרת כל המגבלות הפעילות לא תחזור לרמתה הרגילה ויידרש לכך זמן ממושך נוסף, כך שבשנת 2022 רמת הפעילות צפויה להיות כ-2% מתחת למגמת התוצר ארוכת הטווח.

בתרחיש הכולל תהליך התחסנות מתמשך יותר - עד יוני 2022, על רקע גורמים שונים כגון: היעילות הרפואית של החיסון, המלאי הזמין של חיסונים בישראל, המבצע הלוגיסטי להפצתו, היענות הציבור להתחסן או תקלות בטיחות בדמות תופעות לוואי שיתגלו בישראל או בעולם ועוללות להביא לעצירות זמניות בתהליך (להלן - "תרחיש החיסון האיטי"), בשנת 2021 צפויה צמיחה של 3.5% ובשנת 2022 צפויה צמיחה של 6%. קצב צמיחת הפרמטרים של התוצר בשנת 2021 נמוך ביחס לתחזית בתרחיש המהיר, אולם התחזית עדיין מבטאת התאוששות קלה בפעילות ביחס לשנת 2020. עבור שנת 2022 קצב צמיחת הפרמטרים השונים צפוי להיות גבוה יותר על רקע ההתאוששות הצפויה עם השלמת תהליך ההתחסנות במהלך השנה. המדד המשולב למצב המשק של בנק ישראל עלה בשנת 2020 ב-0.4% בלבד, בהשוואה לעלייה של 3.2% בכל שנת 2019.

השפעות משבר נגיף הקורונה על הפעילות הכלכלית אינן אחידות, והפגיעה מתרכזת בעיקר בענפים המושפעים ישירות מהמגבלות על הפעילות ומדרישות הריחוק החברתי. לכן פגיעת משבר נגיף הקורונה במשקי הבית שפרנסתם תלויה בענפים אלה גדולה במיוחד ופערי הסיכון בין המגזרים השונים עלולים אף להוסיף ולגדול ככל שהמשבר יתמשך.

סיכויי אשראי של המשק

רמת הסיכון של המשק הישראלי, כפי שהיא משתקפת מדירוגי חברות הדירוג ומשוקי ההון, נמוכה באופן יחסי. חברת דירוג האשראי העולמית Fitch אישררה בחודש אפריל 2020, את דירוג האשראי של מדינת ישראל ברמה של A+ והותירה אותו עם תחזית יציבה. חברת הדירוג ציינה, כי חלקו של החוב החיצוני נמוך ומדינת ישראל נהנית מגמישות מימונית גבוהה. למדינה שוק מקומי עמוק ונזיל הנתמך, בין היתר, על ידי תוכנית רכישת האג"ח של בנק ישראל, גישה טובה לשווקי ההון הבינלאומיים וכן תכנית ערבות ממשלת ארה"ב במקרה של זעזוע בשווקים. במהלך חודש ינואר 2021, אישררה שוב חברת Fitch את דירוג האשראי של ישראל.

חברת דירוג האשראי העולמית Moody's, הורידה בסוף חודש אפריל 2020, את אופק דירוג האשראי של מדינת ישראל מרמה של A1 תחזית חיובית, לתחזית יציבה. הורדת האופק באה על רקע הערכה לאי העלאה של דירוג האשראי בחודשים הקרובים ונבעה משני גורמים עיקריים: הזינוק שחל בגירעון התקציבי, כתוצאה ממשבר הקורונה וכן חולשת המדיניות התקציבית של הממשלה, נוכח הקיטוב הפוליטי הגובר. עם זאת, השארת הדירוג משקפת פוטנציאל צמיחה חזק בטווח הבינוני והארוך. במהלך חודש אוקטובר 2020, אישררה חברת Moody's את דירוג האשראי של ישראל.

חברת דירוג האשראי העולמית S&P, אישררה בחודש מאי 2020, את דירוג האשראי של מדינת ישראל ברמה של AA- והותירה אותו עם תחזית יציבה. חברת הדירוג ציינה, כי למרות האתגרים הפיסקליים שנוצרו עקב משבר הקורונה והמשבר הפוליטי הארוך, הצפי הוא, כי המחויבות למשמעת פיסקלית תגבר עם הקמת הממשלה ותתרום להמשך מדיניות מאקרו כלכלית אחראית. במהלך חודש נובמבר 2020, אישררה חברת S&P את דירוג האשראי של ישראל.

תקציב המדינה

על רקע התפזרות הכנסת, לא אושרו תקציבי המדינה לשנים 2020 ו-2021, והממשלה הגדילה את בסיס התקציב ל-2020, כך שהתקציב ההמשכי בשנת 2021 יהיה מרוסן פחות מכפי שהיה צפוי לפני השינוי.

בתחילת המחצית הראשונה של שנת 2020, הצטמצם הגירעון, בין היתר, על רקע ריסון תקציבי, שנבע מהתקציב ההמשכי. מאז, המגמה התהפכה והגירעון עלה בחדות, בעקבות הצעדים הפיסקליים, שעליהם הכריזה הממשלה, על רקע התפשטות נגיף הקורונה והמגבלות שהוטלו על התנועה ועל הפעילות הכלכלית.

נוכח המשבר החמור והתפשטות נגיף הקורונה, נדרשה הממשלה להוציא סכומים ניכרים מעבר למסגרת ההוצאה בתקציב ההמשכי, הן לטובת מניעת התפשטות נגיף הקורונה וטיפול מיידי בחולים שנדבקו והן לצורך סיוע משמעותי למשק, על מנת לאפשר לו לצלוח את המשבר.

בשנת 2020 נמדד גירעון בתקציב המדינה של 160.3 מיליארדי ש"ח, שהיוו שיעור של כ-11.7% מהתמ"ג, בהשוואה ל-52.2 מיליארדי ש"ח שהיוו שיעור של כ-3.7% מהתמ"ג בשנת 2019. מקורו של הגידול החד בגירעון הינו במשבר הבריאותי אליו נקלע העולם כולו החל מראשית שנת 2020. העלייה בגירעון נובעת מהתרחבות ניכרת בהוצאות הממשלה על רקע משבר נגיף הקורונה ומירידה בהכנסות ממיסים. יעד הגירעון המקורי לשנת 2020, טרום המשבר, נע בטווח של 3%-3.3%.

על פי הערכה עדכנית של מחלקת המחקר בבנק ישראל מחודש ינואר 2021, על פי תרחיש החיסון המהיר, צפוי גירעון הממשלה (כאחוזים מהתוצר) לעמוד על 8% בשנת 2021 ועל 3.6% בשנת 2022. על פי תרחיש החיסון האיטי, צפוי שיעור גירעון הממשלה לעמוד על 11% בשנת 2021 ועל 6% בשנת 2022.

אינפלציה

סביבת האינפלציה במשק נמוכה ואף שלילית, בין היתר, עקב השפעות נגיף הקורונה על צד הביקושים במשק, שיורדים משמעותית יותר מאשר הירידה בהיצע. בשנת 2020 ירד המדד "בגין" בכ-0.7%, בהשוואה לעלייה של כ-0.9% בתקופה המקבילה אשתקד ואילו המדד "הידוע" ירד בכ-0.6%, בהשוואה לעלייה של כ-1.2% בתקופה המקבילה אשתקד.

הירידה בסביבת האינפלציה, שהחלה עוד לפני פרוץ משבר נגיף הקורונה, התעצמה עם פרוץ המשבר. בשנים 2018-2019 התייצבה האינפלציה השנתית סביב הגבול התחתון של היעד למשך כשנה, החלה לרדת בסוף המחצית השנייה של 2019 ומגמת ירידתה נמשכה במחצית הראשונה של 2020, עד ששיעורה התייצב ברמה נמוכה במחצית השנייה של 2020. שיעור האינפלציה השנתי נותר במהלך התקופה הנסקרת מתחת לגבול התחתון של יעד בנק ישראל.

על פי עדכון חטיבת המחקר של בנק ישראל מיום 4 בינואר 2021, קצב האינפלציה צפוי לעלות מרמתו הנוכחית הנמוכה, אולם עדיין נמוך מהגבול התחתון של היעד. על פי תרחיש השליטה, שיעור האינפלציה בשנת 2021 יעמוד על 0.6% ובשנת 2022 על 0.9%. על פי תרחיש החיסון האיטי, שיעור האינפלציה בשנת 2021 יעמוד על 0.1% ובשנת 2022 על 0.8%. ההערכה בשני התרחישים הינה כי השיפור בפעילות הכלכלית, יחד עם דעיכת השפעת הירידה בשער החליפין של הדולר מול השקל שחל עד כה, יובילו לעלייה מתונה באינפלציה, כך שבסוף שנת 2022 צפויה האינפלציה להימצא בקרבת הגבול התחתון של יעד האינפלציה.

שוק הדיור

על פי מדד מחירי הדירות של הלמ"ס, שפורסם בחודש פברואר 2021, נרשמה עלייה של 0.9% במחירי העסקאות שבוצעו בחודשים נובמבר-דצמבר 2020, בהשוואה לעסקאות שבוצעו בחודשים אוקטובר-נובמבר 2020. מחירי העסקאות שבוצעו בחודשים נובמבר-דצמבר 2020 עלו ב-4.0%, בהשוואה לחודשים המקבילים אשתקד.

שוק העבודה

משבר הקורונה השפיע באופן משמעותי על שוק העבודה, אשר עד לפרוץ המשבר הפגין עוצמה. על פי נתונים מסקר כח אדם, לחודש דצמבר, לרבעון הרביעי ולשנת 2020 שפורסמו על ידי הלמ"ס, שיעור האבטלה בחודש דצמבר 2020 עמד על כ-4.8% בהשוואה לשיעור של 5.0% בחודש נובמבר 2020. חיבור של נתוני הבלתי מועסקים עם העובדים שאינם בכח העבודה, שהפסיקו לעבוד עקב פיטורים או סגירת מקום העבודה החל מחודש מרץ 2020 ומועסקים שנעדרו זמנית מעבודתם כל השבוע עקב סיבות הקשורות לקורונה, מביא לשיעור אבטלה בחודש דצמבר 2020 של כ-13.2% מסך כח העבודה, המהווים כ-553 אלף עובדים, בהשוואה לשיעור של 14.7% שהיוו כ-620 אלף עובדים, בחודש נובמבר 2020. שיעור האבטלה הממוצע בכל שנת 2020 עמד על 4.3%, בהשוואה לשיעור אבטלה של 3.8% בשנת 2019.

במקביל, שיעור ההשתתפות בכח העבודה ירד מתחילת המשבר ועד סוף חודש אפריל 2020 לכ-62%, עקב פליטת עובדים ממעגל העבודה. במחצית הראשונה של חודש יוני 2020 חלה עלייה בשיעור זה ל-63.1%, על רקע פתיחת מספר ענפים ופתיחת מערכת החינוך. במחצית השנייה של חודש ספטמבר, על רקע ההשבתה הנוספת של מערכת החינוך, ירד שיעור זה ל-61.3%, ובחודש דצמבר 2020 שיעור ההשתתפות המשיך לרדת לרמה של 60.5%. שיעור ההשתתפות הממוצע בכח העבודה בכל שנת 2020 עמד על 59.1%, בהשוואה לשיעור ההשתתפות של 61.1% בשנת 2019. לנוכח הסגר השלישי החל בשלהי חודש דצמבר 2020, שיעור האבטלה צפוי לשוב ולעלות. על פי בנק ישראל, הפגיעה בתעסוקה גבוהה יותר, בענפים המתאפיינים בשכר נמוך.

על פי הערכה עדכנית של מחלקת המחקר בבנק ישראל מחודש ינואר 2021, על פי תרחיש החיסון המהיר, צפוי שיעור האבטלה לעמוד על 9.6% בשנת 2021 ועל 6.2% בשנת 2022. על פי תרחיש החיסון האיטי, צפוי שיעור האבטלה לעמוד על 12.5% בשנת 2021 ועל 8.5% בשנת 2022.

שער החליפין

בשנת 2020, ירד שער החליפין של השקל מול הדולר בשיעור של כ-7.0%, תוך תנודתיות גדולה בין הרבעונים. שער החליפין של השקל מול האירו עלה בשיעור של כ-1.7%. מגמת הירידה המתמשכת בשער הדולר שהושפעה בין היתר גם מהיחלשות הדולר בעולם, הביאה את בנק ישראל להתערב בשוק, באמצעות רכישות מט"ח, כך שבשנת 2020 בוצעו רכישות בהיקף של כ-21 מיליארד ש"ח.

בתחילת חודש ינואר 2021 הודיע בנק ישראל כי על מנת לתמוך בהשגת יעדי בנק ישראל ובהתאוששות המשק ממשבר הקורונה ובפרט כדי לתמוך בענפי הייצוא ותחליפי הייבוא שנפגעו מההשפעה השלילית של הירידה בשער החליפין של השקל מול הדולר, בנק ישראל ירכוש בשנת 2021 סכום של 30 מיליארדי דולר. סכום זה גדול באופן משמעותי מהתערבות בנק ישראל בעבר ומהערכות בנק ישראל לגבי העודף הצפוי בחשבון השוטף במהלך 2021, כך שהרכישות ימתנו גם מגמות לייסוף הנובעות מגורמים פיננסיים. הרכישות ימשכו כל עוד הן אינן מביאות לפיחות בסדר גודל שאינו עקבי עם

השגת יעדי הבנק בתחום יציבות המחירים והיציבות הפיננסית. במהלך חודש ינואר 2021 רכש בנק ישראל כ- 6.8 מיליארדי דולר, המהווים רכישה של כ-23% מהיעד השנתי המתוכנן.

רביית בנק ישראל

לאור משבר הקורונה, אשר קטע את מגמת הצמיחה במשק, הפחית בנק ישראל את הרביית בחודש אפריל 2020, לרמה של 0.1%. על רקע הימשכות משבר הקורונה והרעת התנאים הכלכליים במשק בעקבות התפשטות נגיף הקורונה והצעדים שננקטו למניעתה, החליט בנק ישראל על הפעלת כלים נוספים כדי לסייע בהתמודדות עם המשבר. הצעדים שננקטו נועדו לצימצום הפגיעה הכלכלית שנגרמה בגלל המשבר הבריאותי, להבטחת המשך פעילותם התקינה של השווקים הפיננסיים, להגברת התמסורת מרבית בנק ישראל לרביית השוק ולעידוד הביקושים והאינפלציה. זאת תוך הקלה בתנאי האשראי, בין השאר בעזרת הפעלת מנגנוני אשראי ייחודיים וממוקדים. הכלים כללו מתן הלוואות לבנקים, אשר הוטנו במתן אשראי לעסקים קטנים וזעירים, כולל מתן הלוואות ברביית קבועה בשיעור שלילי של 0.1%, כנגד הלוואות שהבנקים ייתנו לעסקים קטנים ברביית שלא תעלה על פריים ועוד 1.3%, והרחבת התכנית במסגרתה מתבצעות עסקאות רכישה מחדש ("ריפו") מול גופים פיננסיים, כך שעסקאות אלו יוכלו לכלול גם אגרות חוב תאגידיות כבטוחה, בנוסף לתכנית רכישת אגרות חוב ממשלתיות שעליה הכריז בנק ישראל, וזאת על מנת לייצב את השווקים. בנוסף הודיע בנק ישראל על תוכניות לרכישת אג"ח קונצרני בשוק המשני בהיקף של 85 מיליארד ש"ח. כמו כן, הרחיב בנק ישראל את היקף עסקאות החלף (SWAP), מול מערכת הבנקאות המקומית, לצורך הורדת הלחצים לנזילות דולרית.

על פי הערכה עדכנית של מחלקת המחקר בבנק ישראל, מחודש ינואר 2021, הן בתרחיש חיסון מהיר והן בתרחיש החיסון האיטי, צפויה הרביית לעמוד בשנה הקרובה בטווח שבין 0% ל-0.1%.

בארה"ב, הבנק המרכזי, הפד, הוריד את הרביית במהלך שנת 2020 במספר פעימות, מטווח של 1.50%-1.75% לטווח של 0.00%-0.25%.

הסביבה הגלובלית

הכלכלה העולמית מתאוששת, אך נמשכת אי ודאות לאור תחילת מבצעי החיסונים מחד, והמשך התפשטות התחלואה מאידך. צפויה שונות גבוהה בקצב צמיחת המשק השונים במהלך שנת 2021 וחלק מהמדינות לא צפוי להתאושש לחלוטין מהמשבר גם בשנת 2022, בעיקר אם יהיו התפרצויות נוספות של הנגיף וקצב החיסונים יהיה איטי. רמות התחלואה הגבוהות הביאו להאטה במגזר השירותים, בעיקר באירופה, ומנגד נמשך השיפור בתעשייה ובסחר העולמי. בשוקי ההון נמשכו העליות במחירי המניות על רקע תחילת מבצעי החיסון, תוך עליית תשואות קלה באג"ח הממשלתיות בארה"ב. נמשכת העלייה במחירי הנפט והסחורות התעשייתיות, אך האינפלציה צפויה להיוותר נמוכה, והמדיניות המוניטרית בבנקים המרכזיים העיקריים צפויה להימשך ולהיות מדיניות מרחיבה. בארה"ב אושרה תכנית תמריצים פיסקלית ותחזיות הצמיחה עודכנו כלפי מעלה, אך נתוני הצריכה הפרטית ושוק העבודה מצביעים על התמתנות בפעילות. באירופה התגברות התחלואה צפויה להביא להתכווצות בפעילות ברבעון הרביעי ותחזיות הצמיחה לשנת 2021 ירדו שוב. ההסכם בין האיחוד האירופאי ובריטניה הפחית את אי הוודאות הפוליטית. ביפן, למרות הגידול בתחלואה, האינדיקטורים המהירים מצביעים על שיפור. בסין נמשך השיפור הכלכלי על רקע שיפור בסנטימנט הצרכני וגידול בביקושים ליצוא.

שוקי ההון

בשוק ההון המקומי, במהלך שנת 2020 נרשמה מגמה מעורבת במדדי המניות העיקריים. במהלך הרבעון הראשון של השנה, נרשמו בעיקר ירידות במדדי המניות העיקריים על רקע הירידות בשוקי העולם והתפשטות נגיף הקורונה. מדד ת"א 35 ירד בשנת 2020 בכ-10.9% ומדד ת"א 125 ירד בכ-3%. מדד ת"א 90 עלה בכ-18% ומדד יתר מניות והמירים עלה בכ-20%. מדד האג"ח הכללי עלה בכ-0.8%.

במחזורי המסחר של המניות בבורסה המקומית, נרשמה מגמת עלייה במהלך שנת 2020, בהשוואה למחזורי המסחר בשנת 2019, שהתמתנה החל מהרבעון השני.

בעולם, נרשמה מגמה מעורבת בשוקי ההון בעקבות המשבר. במהלך הרבעון הראשון של השנה נרשמו ירידות שערים ואילו ברבעונים השני, השלישי והרביעי נרשמו עליות בשוקי ההון. במהלך שנת 2020, עלה מדד ה-S&P-500 בכ-16% ומדד הנאסד"ק עלה בכ-48%. באירופה, ירד מדד היורוסטוקס-600 בכ-4% ומדד המדינות המתפתחות (מדד ה-MSCI EM) עלה בכ-16%.

התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות, וברווח כולל אחר

רווח ורווחיות

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם ב-750 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-865 מיליון ש"ח בשנת 2019, קיטון בשיעור של 13.3%. תשואת הרווח הנקי להון המיוחס לבעלי מניות הבנק עמדה על שיעור של 8.6%, בהשוואה ל-10.5% בשנת 2019.

תמצית דוח רווח והפסד

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר			
שינוי	2019	2020	
ב- %	במיליוני ש"ח		
(1.5)	2,827	2,785	רווח מימוני, נטו ⁽¹⁾
236.2	138	464	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(13.7)	2,689	2,321	רווח מימוני, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
6.2	1,295	1,375	עמלות והכנסות אחרות
(3.2)	2,654	2,569	הוצאות תפעוליות ואחרות
(15.3)	1,330	1,127	רווח לפני מסים
(23.0)	478	368	הפרשה למסים על הרווח
(43.1)	51	29	חלק הבנק ברווחי חברה כלולה לאחר השפעת המס
			רווח נקי:
(12.7)	903	788	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
-	(38)	(38)	רווח המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(13.3)	865	750	המיוחס לבעלי מניות הבנק
	10.5%	8.6%	תשואת הרווח הנקי להון המיוחס לבעלי מניות הבנק

(1) סעיפי רווח והפסד לעיל הוצגו במתכונת שונה מהמתכונת בדוח רווח והפסד. השינוי בא לידי ביטוי באמצעות מיון של הכנסות הרבית, נטו והכנסות המימון שאינן מרבית לרווח המימוני, נטו.

התפתחות ההכנסות וההוצאות

הרווח המימוני נטו

בכדי לנתח את הרווח מפעילות מימון יש לכלול ברווח בנוסף להכנסות והוצאות רבית גם הכנסות והוצאות מימון שאינן מרבית. הכנסות אלה כוללות את הכנסות המימון בגין מכשירים נגזרים המהווים חלק אינטגרלי מניהול החשיפות של הבנק. ההכנסות ממכשירים נגזרים כוללות, בין היתר, את השפעות ערך הזמן על השווי ההוגן של נגזרים, המהווים חלק בלתי נפרד מניהול סיכוני הרבית בבנק ואת השפעת שיעור עליית המדד הידוע על נגזרים, המהווה חלק בלתי נפרד מניהול החשיפה למדד המחירים לצרכן.

להלן הרכב הרווח המימוני, נטו

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר			
2019	2020		
במיליוני ש"ח			
3,085	2,878		הכנסות רבית
483	241		הוצאות רבית
2,602	2,637		הכנסות רבית, נטו
225	148		הכנסות מימון שאינן מרבית
2,827	2,785		סך הרווח המימוני המדווח
			בניטרול השפעות שאינן מפעילות שוטפת:
(6)	(3)		התאמות לשווי הוגן של מכשירים נגזרים
12	28		הכנסות ממימוש ומהתאמות לשווי הוגן של אגרות חוב
71	(2)		רווחים (הפסדים) מהשקעות במניות
77	23		סך כל ההשפעות שאינן מפעילות שוטפת
2,750	2,762		רווח מימוני מפעילות שוטפת ⁽¹⁾

(1) מזה בגין השפעות שינויים במדד - הוצאה בסך של כ-20 מיליון ש"ח בשנת 2020, בהשוואה להכנסה בסך של כ-2 מיליון ש"ח בשנת 2019.

הרווח המימוני מפעילות שוטפת הסתכם ב-2,762 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-2,750 מיליון ש"ח בשנת 2019. הרווח המימוני מפעילות שוטפת הושפע מחד מגידול בהיקפי הפעילות העסקית, ומגידול מפעילות חדר עסקאות, בשל עלייה בהיקף העסקאות, עקב התנודתיות בשווקים במהלך השנה,

בעקבות התפשטות נגיף הקורונה ומאידך, גידול זה קוזז מהשפעת שחיקת המרווחים כתוצאה מירידת רבית בנק ישראל ומירידת הרבית הדולרית בהשוואה לשנת 2019 ומקיטון בהכנסות מהפרשי הצמדה בשל השינויים בשיעור המדד בין התקופות.

להלן נתונים עיקריים בדבר שיעורי הכנסות והוצאות רבית:

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2019	2020	
באחוזים		
2.55	2.13	שיעור ההכנסה על נכסים נושאי רבית
0.69	0.32	שיעור ההוצאה על התחייבויות נושאות רבית
1.86	1.81	פער הרבית הכולל
2.15	1.95	יחס בין הכנסות מרבית נטו לבין יתרת הנכסים נושאי הרבית

למידע נוסף בדבר שיעורי הכנסות והוצאות רבית של הבנק והחברות מאוחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות רבית, ראה נספח 1 לפרק מממשל תאגיד, נספחים.

ההוצאות בגין הפסדי אשראי הסתכמו בשנת 2020 ב-464 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-138 מיליון ש"ח בשנת 2019, גידול בסך של 326 מיליון ש"ח. לאור מצב אי הוודאות החליט הבנק להגדיל את ההפרשה הקבוצתית בשנת 2020, כדי לשקף את הגידול האפשרי בהפרשה הפרטנית שטרם בא לידי ביטוי. הגידול בהוצאה הקבוצתית להפסדי אשראי, מבטא את השינויים בסביבה המאקרו כלכלית ואת חוסר הוודאות כאמור לעיל, וזאת, באמצעות עדכון ההתאמות האיכותיות בחישוב ההפרשה הקבוצתית. לפרטים נוספים, ראה פרק "מדיניות חשבונאית ואומדנים חשבונאיים בנושאים קריטיים".

להלן פרטים לגבי ההוצאות בגין הפסדי אשראי בגין חובות ובגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים:

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2019	2020	
במיליוני ש"ח		
213	156	הוצאה פרטנית בגין הפסדי אשראי
(194)	(156)	קיטון בהפרשה הפרטנית וגביית חובות שנמחקו חשבונאית
19	-	הוצאה פרטנית, נטו בגין הפסדי אשראי
119	464	הוצאה קבוצתית בגין הפסדי אשראי
138	464	סך כל ההוצאות בגין הפסדי אשראי
		מזה:
66	346	הוצאות בגין סיכון אשראי מסחרי
3	41	הוצאות בגין סיכון אשראי לדיור
69	77	הוצאות בגין סיכון אשראי פרטי אחר
0.02%	-	שיעור ההוצאה הפרטנית בגין הפסדי אשראי מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור
0.14%	0.52%	שיעור ההוצאה הקבוצתית בגין הפסדי אשראי מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור
0.16%	0.52%	שיעור סך כל ההוצאות בגין הפסדי אשראי מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור

למידע נוסף בדבר ההוצאות בגין הפסדי אשראי ראה פרק **סקירת הסיכונים** להלן.

ההכנסות מעמלות הסתכמו בשנת 2020 ב-1,371 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,286 מיליון ש"ח בשנת 2019, גידול בשיעור של 6.6%. עיקר הגידול בהכנסות מעמלות נובע מגידול בהכנסות מפעילות שוק ההון, המוסבר מגידול במחזורי המסחר בבורסה, ומגידול בהכנסות מהפרשי המרה, עקב גידול מחזורי הפעילות והתנודתיות בשערי המטבעות, כתוצאה ממשבר הקורונה. גידול זה קוזז בחלקו מירידה בהכנסות מדמי ניהול חשבון, מעמלות מעסקי מימון ומעמלות אחרות, שמוסברים בעיקר מירידה בהיקפי הפעילות כתוצאה מהשפעות נגיף הקורונה.

להלן התפלגות ההכנסות מעמלות:

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר		
2019	2020	
במיליוני ש"ח		
228	208	ניהול חשבון
102	101	כרטיסי אשראי
610	708	פעילות בשוק ההון
148	173	הפרשי המרה
86	79	עמלות מעסקי מימון
112	102	עמלות אחרות
1,286	1,371	סך כל העמלות

ההוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו בשנת 2020 ב-2,569 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-2,654 מיליון ש"ח בשנת 2019, קיטון בשיעור של 3.2%. להלן פירוט של ההוצאות התפעוליות והאחרות:

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר		
2019	2020	
במיליוני ש"ח		
1,601	1,532	משכורות והוצאות נלוות
353	344	אחזקה ופחת בניינים וציוד
92	96	הפחתות של נכסים בלתי מוחשיים
50	26	הוצאות סילוק וצמצום
558	571	הוצאות אחרות למעט צמצומים וסילוקים
2,654	2,569	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות

משכורות והוצאות נלוות הסתכמו בשנת 2020 ב-1,532 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,601 מיליון ש"ח בשנת 2019, קיטון בשיעור של 4.3%. הקיטון בהוצאות השכר מוסבר מירידה בעלויות השכר עקב צמצום במצבת העובדים בקבוצה ומירידה בהוצאות המענקים, שקוזזו בחלקם בעליית השכר.

הוצאות אחזקה ופחת בניינים וציוד הסתכמו ב-344 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-353 מיליון ש"ח בשנת 2019, קיטון בשיעור של 2.5%, שנבע בעיקר מירידה בהיקף נכסי הנדל"ן בקבוצה, עקב מהלכי התייעלות. ירידה זו קוזזה בחלקה מגידול בהוצאות התפעוליות בעקבות התפרצות נגיף הקורונה.

ההוצאות האחרות הסתכמו בשנת 2020 ב-597 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-608 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של 1.8%, שנבע בעיקר מירידה בהוצאות סילוק בגין פרישה מוקדמת של עובדים, בהשוואה לשנת 2019 בסך של 24 מיליון ש"ח ומירידה בהוצאות פרסום ושיווק בסך של 16 מיליון ש"ח. ירידה זו קוזזה בגידול בהוצאות עמלות שוק ההון בסך של 43 מיליון ש"ח, עקב גידול במחזורי הפעילות.

ההוצאות האחרות הסתכמו ברבעון הרביעי של השנה ב-173 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-141 מיליון ש"ח ברבעון השלישי של השנה, גידול בשיעור של 22.7%, שנבע בעיקר מגידול בהוצאות סילוק בגין פרישה מוקדמת. הוצאות הסילוק הסתכמו ברבעון הרביעי של השנה ב-21 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1 מיליון ש"ח ברבעון השלישי של השנה.

ביום 28 ביולי 2020 וביום 3 בנובמבר 2020, אישר דירקטוריון הבנק תכנית התייעלות על פיה יתאפשר לכ-60 עובדים קבועים בבנק, המשתייכים לאוכלוסיית היעד שהוגדרה, לפרוש בפרישה מוקדמת ובתנאים מועדפים.

ההפרשה למסים על הרווח הסתכמה בשנת 2020 ב-368 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-478 מיליון ש"ח בשנת 2019. שיעור המס האפקטיבי בשנת 2020 הגיע ל-32.7%, בהשוואה לשיעור מס סטטוטורי של 34.2%. הירידה בהוצאות מסים ובשיעור המס האפקטיבי נובעת מהכנסות מסים בגין שנים קודמות, בסך של 40 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-26 מיליון ש"ח בשנת 2019.

לפרטים נוספים, ראה באור 8 לדוחות הכספיים.

חלק הבנק ברווח של חברה כלולה לאחר השפעת המס הסתכם בשנת 2020 ב-29 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-51 מיליון ש"ח בשנת 2019. הקיטון בחלק הבנק ברווח של חברה כלולה נובע מירידה ברווחי חברת כרטיסי אשראי לישראל בע"מ, שהושפעו בעיקר מגידול בהפרשה להפסדי אשראי, בכדי לשקף את הגידול בהפסדי אשראי המוערכים לתקופה בגין לווים שנפגעו מהמשבר, אולם טרם זוהו, מירידה בהיקף מחזורי העסקאות בחו"ל וב ישראל וכן מעלויות בגין תכנית פרישה מרצון חד פעמית. מנגד, הרווח הושפע מהכנסה חד פעמית, בגין מכירת מניות ויזה אינק.

סך הרווח הכולל המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם בשנת 2020 ב-698 מיליון ש"ח, סכום זה הושפע מהרווח השנתי הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק בסך של 750 מיליון ש"ח, מהפסד כולל אחר בגין הטבות לעובדים בסך של 49 מיליון ש"ח ומהפסד כולל אחר בגין הצגת אגרות חוב זמינות למכירה לפי שווק שוק בסך של 3 מיליון ש"ח.

לפירוט ההכנסות וההוצאות לפי רבעונים בשנים 2019 ו-2020 ראה **נספח 3 לפרק ממשל תאגידי, נספחים**.

מערך טכנולוגיות המידע

מתף - מיחשוב ותפעול פיננסי בע"מ (להלן - "מתף"), הינה חברת בת בבעלות מלאה של הבנק, ומשמשת כספק של תפעול וטכנולוגיות המידע (ID) לבנק ולחברות הקבוצה האחרות.

מתף מנהלת ומתפעלת את מכלול תשתיות המיחשוב, המערכות, מוצרי התוכנה והגנת הסייבר הנדרשים לבנק ולחברות הקבוצה לרבות ממשקים וערוצים המתחברים לתשתית זו.

השקעות והוצאות בגין מערך טכנולוגיות המידע

תוכנה אשר נרכשה על ידי הקבוצה נמדדת לפי עלות, הכוללת בדרך כלל עלויות עסקה, בניכוי הפחתות והפסדים מירידת ערך שנצברו. היוון עלויות הקשורות לפיתוח תוכנה לשימוש עצמי מתחיל רק כאשר: השלב הראשוני בפריקט הושלם; וכן ההנהלה, בעלת הסמכות המתאימה, אישרה והתחייבה לממן, באופן ישיר או עקיף, פרויקט לפיתוח תוכנה וצפוי כי הפיתוח יושלם ויתהוו הטבות כלכליות עתידיות מהתוכנה. בעת פיתוח תוכנה לשימוש עצמי, מהוונות העלויות הבאות: עלויות ישירות של שירותים שנצרכו ועלויות שכר עבודה לעובדים הקשורים באופן ישיר לפעילות פיתוח התוכנה. עלויות אחרות בגין פעילויות פיתוח ועלויות בשלב הראשוני של הפרויקט נזקפות לרווח והפסד עם התהוותן.

להלן פרטים על הוצאות והשקעות שבוצעו בגין מערך טכנולוגיות המידע:

תוספות לנכסים בגין מערך טכנולוגיות המידע שלא נזקפו כהוצאה:

שנת 2020				שנת 2019			
תוכנה	חומרה	אחר	סך הכל	תוכנה	חומרה	אחר	סך הכל
במיליוני ש"ח				במיליוני ש"ח			
33	-	-	33	36	-	-	36
8	-	-	8	9	-	-	9
79	-	-	79	56	-	-	56
-	16	-	16	-	34	-	34
120	16	-	136	101	34	-	135

עלויות בגין שכר ונלוות

עלויות בגין מיקור חוץ

עלויות רכישה או רישיונות שימוש

עלויות ציוד, בנינים ומקרקעין

סך הכל

יתרת נכסים בגין מערך טכנולוגיות המידע:

31 בדצמבר 2020				31 בדצמבר 2019			
תוכנה	חומרה	אחר	סך הכל	תוכנה	חומרה	אחר	סך הכל
במיליוני ש"ח				במיליוני ש"ח			
264	70	3	337	238	79	3	320
105	-	-	105	107	-	-	107

סך הכל עלות מופחתת

מזה: בגין שכר עבודה ונלוות

הוצאות בגין מערך טכנולוגיות המידע כפי שנכללו בדוח רווח והפסד:

שנת 2020				שנת 2019			
תוכנה	חומרה	אחר	סך הכל	תוכנה	חומרה	אחר	סך הכל
במיליוני ש"ח				במיליוני ש"ח			
180	4	-	184	187	3	-	190
65	-	-	65	64	-	-	64
19	18	-	37	20	18	-	38
94	25	-	119	89	24	-	113
-	2	28	30	-	1	31	32
358	49	28	435	360	46	31	437

הוצאות בגין שכר עבודה ונלוות

הוצאות בגין רכישה או רישיונות שימוש שלא הונו לנכסים

הוצאות בגין מיקור חוץ

הוצאות בגין פחת

הוצאות אחרות

סך הכל

למידע נוסף בדבר שיפורים טכנולוגיים וחדשנות, ראה פרק ממשל תאגידי, פרטים נוספים.

המבנה וההתפתחויות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון

סך נכסי קבוצת הבנק ליום 31 בדצמבר 2020 הסתכם ב-167,778 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-141,110 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2019, גידול בשיעור של 18.9%.

א. להלן ההתפתחות בסעיפי המאזן העיקריים:

31 בדצמבר			
שינוי	2019	2020	
ב- %	במיליון ש"ח		
3.5	87,899	90,970	אשראי לציבור, נטו
19.2	10,995	13,105	ניירות ערך
54.0	37,530	57,802	מזומנים ופקדונות בבנקים
18.0	120,052	141,677	פקדונות הציבור
19.6	3,674	4,394	אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
6.7	8,568	9,141	הון המיוחס לבעלי מניות הבנק

ב. להלן ההתפתחות בסעיפים חוץ מאזניים עיקריים:

31 בדצמבר			
שינוי	2019	2020	
ב- %	במיליון ש"ח		
			מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים למעט נגזרים:
			אשראי תעודות
			ערבויות והתחייבויות אחרות
			מסגרות לפעולה במכשירים נגזרים שלא נוצלו
			מסגרות חו"ד ומסגרות אשראי אחרות בחשבונות לפי דרישה שלא נוצלו
			מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו ומסגרות להשאלת ניירות ערך
			התחייבויות בלתי חוזרות לתת אשראי שעדיין לא ניתן והתחייבויות להוצאת ערבויות
			סך הכל
31.1	135	177	
(5.1)	7,551	7,163	
4.2	2,268	2,364	
12.9	9,463	10,683	
6.3	8,200	8,718	
16.2	6,708	7,797	
7.5	34,325	36,902	

מכשירים פיננסיים נגזרים:

31 בדצמבר 2019			31 בדצמבר 2020			
ערך נקוב	שווי הוגן שלילי	שווי הוגן חיובי	ערך נקוב	שווי הוגן שלילי	שווי הוגן חיובי	
במיליון ש"ח						
21,290	384	249	18,914	453	221	חוזי רבית
74,927	414	391	73,814	1,071	885	חוזי מטבע
44,337	450	450	55,159	789	789	חוזים בגין מניות
156	1	1	171	2	2	חוזי סחורות ואחרים
140,710	1,249	1,091	148,058	2,315	1,897	סך הכל

האשראי לציבור ליום 31 בדצמבר 2020, הסתכם ב-92,247 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-88,829 מיליון ש"ח בסוף שנת 2019, גידול בשיעור של 3.8%.

האשראי לציבור, נטו ליום 31 בדצמבר 2020 הסתכם ב-90,970 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-87,899 מיליון ש"ח בסוף שנת 2019, גידול בשיעור של 3.5%.

להלן נתונים על היקפי האשראי לציבור לפי מגזרי ההצמדה השונים:

חלק המגזר מסך האשראי לציבור ליום 31 בדצמבר			31 בדצמבר			
2019	2020	השינוי	2019	2020		
%	%	ב- %	במיליון ש"ח			
83.4	82.5	2.4	1,761	73,316	75,077	מטבע ישראלי
11.7	12.3	8.9	912	10,273	11,185	- לא צמוד
4.2	4.6	13.1	479	3,664	4,143	- צמוד למדד
0.7	0.6	(12.5)	(81)	646	565	מטבע חוץ (כולל צמוד למטבע חוץ)
100.0	100.0	3.5	3,071	87,899	90,970	פריטים לא כספיים
						סך הכל

אשראי לציבור, ברוטו לפי מגזרי פעילות פיקוחיים:

31 בדצמבר			
השינוי	2019	2020	
ב- %		במיליוני ש"ח	
(3.2)	17,280	16,724	עסקים גדולים
(2.8)	5,539	5,385	עסקים בינוניים
9.3	17,264	18,876	עסקים קטנים וזעירים
(2.2)	21,835	21,351	משקי בית ללא הלוואות לדיור
10.8	25,583	28,336	הלוואות לדיור
4.5	67	70	בנקאות פרטית
19.3	1,261	1,505	גופים מוסדיים
3.8	88,829	92,247	סך הכל
מזה: אשראי צרכני ללא הלוואות לדיור וכרטיסי אשראי			
(1.7)	18,196	17,889	משקי בית
18.2	33	39	בנקאות פרטית
(1.7)	18,229	17,928	סך הכל

סיכון האשראי הכולל לציבור מורכב מסיכון אשראי מאזני, הכולל את האשראי לציבור, השקעות באגרות חוב של הציבור ונכסים הנובעים ממכשירים נגזרים שנרכשו על ידי הציבור, ומסיכון אשראי חוץ מאזני, הכולל עסקאות במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים, ערבויות והתחייבויות למתן אשראי. סיכון האשראי הכולל לציבור, הסתכם ביום 31 בדצמבר 2020 ב-129,440 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-123,687 מיליון ש"ח בסוף שנת 2019, גידול בשיעור של 4.7%.

להלן מידע לגבי התפלגות סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק:

31 בדצמבר 2019			31 בדצמבר 2020		ענף משק
שינוי	חלק הענף מסך	סיכון האשראי הכולל לציבור	חלק הענף מסך	סיכון האשראי הכולל לציבור	
ב- %	ב- %	במיליוני ש"ח	ב- %	במיליוני ש"ח	
4.4	12.1	14,940	12.0	15,591	שירותים פיננסיים (כולל חברות החזקה)
3.8	13.3	16,433	13.2	17,062	בינוי ונדל"ן
2.4	8.1	10,020	7.9	10,263	תעשייה
(6.2)	6.3	7,854	5.7	7,368	מסחר
6.4	50.0	61,878	50.9	65,820	לקוחות פרטיים, לרבות הלוואות לדיור
6.2	10.2	12,562	10.3	13,336	אחרים
4.7	100.0	123,687	100.0	129,440	סך הכל

להלן החלוקה הענפית של ששת הלווים הגדולים בקבוצה (לפי גודל חבות ברוטו לפני ניכוי בטחונות המותרים לניכוי לצורך מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים):

31 בדצמבר 2020				ענף משק	לווה מספר
סיכון מאזני* אשראי	סיכון מאזני אשראי חוץ מאזני	סיכון אחר אשראי כולל	סיכון אחר אשראי ניכויים מותרים		
במיליוני ש"ח					
500	500	1,000	1,000	שירותים פיננסיים	1.
298	609	907	907	תעשייה	2.
586	191	777	777	אספקת חשמל ומים	3.
422	290	712	557	שירותים פיננסיים	4.
501	5	506	506	שירותים פיננסיים	5.
94	401	495	396	בינוי ונדל"ן - בינוי	6.

31 בדצמבר 2019				ענף משק	לווה מספר
סיכון מאזני* אשראי	סיכון מאזני אשראי חוץ מאזני	סיכון אחר אשראי כולל	סיכון אחר אשראי ניכויים מותרים		
במיליוני ש"ח					
1,042	5	1,047	165	שירותים פיננסיים	1.
662	274	936	648	שירותים פיננסיים	2.
404	391	795	795	תעשייה	3.
651	50	701	701	שירותים פיננסיים	4.
402	223	625	625	אספקת חשמל ומים	5.
601	6	607	607	שירותים פיננסיים	6.

* כולל אשראי לציבור, השקעה באגרות חוב ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים.

על פי התפלגות האשראי לפי גודל חבות לווה, ליום 31 בדצמבר 2020, כאמור בבאור 2.9 לדוחות הכספיים, 50% מסך סיכון האשראי הכולל של הקבוצה, ניתן ללווים שסך האשראי שלהם מסתכם בסכום של עד 1.2 מיליון ש"ח ללווה. בתחומי אשראי שבין 1.2 מיליון ש"ח ועד 20 מיליון ש"ח, כלול 22% מסך סיכון האשראי, ובסכומי אשראי שמעל 20 מיליון ש"ח כלול 28% מסך סיכון האשראי של הקבוצה.

להלן יתרות סיכון האשראי הכולל של הלווים הנכללים במדרגות העליונות בבאור 29' לדוחות הכספיים בניכוי בטחונות המותרים בניכוי לצורך חישוב מגבלת חבות לווה בודד, במאוחד ובבנק:

המאוחד והבנק					
31 בדצמבר 2020					
מספר לווים	חבות נטו	ניכויים מותרים	סך הכל	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני
					במיליוני ש"ח
6	2,796	591	3,387	1,044	2,343
2	1,907	-	1,907	1,109	798
8	4,703	591	5,294	2,153	3,141

המאוחד והבנק					
31 בדצמבר 2019					
מספר לווים	חבות נטו	ניכויים מותרים	סך הכל	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני
					במיליוני ש"ח
4	2,727	-	2,727	670	2,057
2	814	1,170	1,984	279	1,705
6	3,541	1,170	4,711	949	3,762

תחום אשראי ללווה					
באלפי ש"ח					
מ-400,000 עד 800,000					
מ-800,000 עד 1,200,000					
סך הכל					

למידע מפורט בנושא סיכון אשראי, ראה פרק סקירת הסיכונים להלן, גילויים פיקוחיים נוספים ודוח על הסיכונים באתר האינטרנט של הבנק.

ההשקעה בניירות ערך ליום 31 בדצמבר 2020 הסתכמה ב-13,105 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-10,995 מיליון ש"ח בסוף שנת 2019, גידול בשיעור של 19.2%.

להלן הרכב התיק:

חלק מסך ניירות הערך		31 בדצמבר			
2019	2020	2019	2020		
	%			במיליוני ש"ח	
76.2	90.3	8,379	11,831	אגרות חוב ממשלתיות	
5.9	2.5	649	321	אגרות חוב של בנקים (1)	
8.0	4.8	885	634	קונצרני	
6.8	0.1	743	12	קונצרני ומגובי נכסים בערבות ממשלות	
3.1	2.3	339	307	מניות (2)	
100.0	100.0	10,995	13,105	סך הכל	

(1) היתרה כוללת גם אגרות חוב שהונפקו על ידי חברות הנפקה של בנקים.

כולל אגרות חוב של בנקים זרים במט"ח בבעלות ובערבות ממשלות זרות בסך של 32 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2019 - 615 מיליון ש"ח).

(2) ההשקעה במניות כוללת, בין היתר, השקעה בקרנות השקעה פרטיות בסך של 80 מיליון ש"ח, השקעה במניות ובסלי מדדי מניות במט"ח בסך של 55 מיליון ש"ח והשקעה במניות ובסלי מדדי מניות הנסחרים בבורסה בתל-אביב בסך של 135 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2019 - השקעה בקרנות השקעה פרטיות בסך של 89 מיליון ש"ח, השקעה במניות ובסלי מדדי מניות במט"ח בסך של 92 מיליון ש"ח והשקעה במניות הנסחרות בבורסה בתל-אביב בסך של 124 מיליון ש"ח).

להלן התפלגות תיק ניירות הערך לפי מגזרי ההצמדה השונים:

חלק המגזר מסך ניירות הערך		31 בדצמבר			
2019	2020	2019	2020		
	%			במיליוני ש"ח	
33.0	51.3	84.9	3,085	3,634	6,719
3.2	2.2	(18.3)	(64)	349	285
60.7	44.2	(13.2)	(879)	6,673	5,794
3.1	2.3	(9.4)	(32)	339	307
100.0	100.0	19.2	2,110	10,995	13,105

מטבע ישראלי					
- לא צמוד					
- צמוד למדד					
מטבע חוץ (כולל צמוד למטבע חוץ)					
פריטים לא כספיים					
סך הכל					

להלן פירוט המקורות לציטוטי המחירים המשמשים את הבנק לשם קביעת השווי ההוגן של ניירות הערך ליום 31 בדצמבר 2020:

מחיר מצד נגדי לעסקה**	מחיר אינדיקטיבי*	מחיר מצוטט בשוק פעיל במיליוני ש"ח	סך הכל
85	35	187	307
-	-	6,468	6,468
-	234	302	536
-	5,699	95	5,794
85	5,968	7,052	13,105
0.7	45.5	53.8	100.0

* מחיר אינדיקטיבי - אינדיקציה הנקבעת על ידי הבנק ואשר מבוססת בעיקר על ציטוטי מחיר המתקבלים מגופים חיצוניים, אשר התמחותם בכך, והיתרה מבוססת על מודלים פנימיים שנקבעו על ידי הבנק.

** מחיר מצד נגדי לעסקה - ציטוט מחיר המתקבל מהגורם מולו בוצעה העסקה. לגבי קרנות השקעה פרטיות, בחינת הצורך בביצוע הפרשה לירידת ערך מתבססת על הדוחות הכספיים שלהן.

להלן פירוט נוסף לאגרות חוב במט"ח וצמודות מט"ח שאינן מגובות בנכסים לפי מדינות/יבשות:

31 בדצמבר	
2020	2019
במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח
4,150	3,220
1,352	2,071
29	183
28	10
50	432
84	83
101	296
5,794	6,295

יצוין כי בכל אחת מהמדינות (למעט ממשלת ישראל וממשלת ארצות הברית), אין מנפיק שיתרת אגרות החוב שלו עולה על 0.4% מההון המיוחס לבעלי מניות הבנק.

להלן פירוט נוסף לאגרות חוב קונצרניות במטבע ישראלי, לפי ענפי משק:

ליום 31 בדצמבר	
2020	2019
במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח
125	148
169	204
60	75
82	9
30	50
15	54
51	97
-	11
4	4
536	652

להלן הרכב תיק אגרות החוב במט"ח בקבוצת הבנק:

- **אגרות חוב במט"ח וצמוד מט"ח שאינן מגובות נכסים** - מסתכמות ב-5,794 מיליון ש"ח (1,802 מיליון דולר) (כולל חברות זרות בסך של 332 מיליון ש"ח, אגרות חוב מדינת ישראל במט"ח בסך של 4,051 מיליון ש"ח, אגרות חוב של חברות ישראליות במט"ח, שרובן, נסחרות בחו"ל בסך של 99 מיליון ש"ח ואגרות חוב ממשלתיות זרות בסך של 1,312 מיליון ש"ח). כל אגרות החוב הזרות הכלולות בתיק מדורגות בדירוג השקעה (Investment Grade), מזה כ-98% בקבוצת דירוג A ומעלה, כאשר כ-4% מהחשיפה הינה למוסדות בנקאיים ופיננסיים מובילים במדינות OECD. תיק השקעה זה מפוזר כך שהחשיפה למנפיק יחיד (למעט ממשלת ישראל או ארצות הברית) אינה עולה על 1% מהיקף תיק אגרות החוב במט"ח. משך החיים הממוצע בתיק אגרות החוב הזרות במט"ח עומד על כ-4 שנים. יתרת הרווחים ברוטו שטרם מומשה (הכלולה בהון במסגרת התאמות לשווי הוגן בגין אגרות חוב זמינות למכירה) ליום הדיווח בגין תיק זה עמדה על כ-42 מיליון ש"ח (13 מיליון דולר), בהשוואה לכ-59 מיליון ש"ח (כ-17 מיליון דולר) ליום 31 בדצמבר 2019.

יתרת הרווחים, נטו (לפני השפעת המס) הכלולים ברווח כולל אחר מצטבר, בגין הפער בין השווי ההוגן של אגרות החוב בתיק הזמין למכירה לבין עלותם המופחתת, ליום 31 בדצמבר 2020 עמדה על 78 מיליון ש"ח.

מזומנים ופקדונות בבנקים ליום 31 בדצמבר 2020 הסתכמו ב-57,802 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-37,530 מיליון ש"ח בסוף שנת 2019, גידול בשיעור של 54.0%.

פקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2020 הסתכמו ב-141,677 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-120,052 מיליון ש"ח בסוף שנת 2019, גידול בשיעור של 18.0%, שנבע בעיקר ממעבר השקעות של לקוחות בשוק ההון לפקדונות, עקב השלכות התפשטות נגיף הקורונה.

להלן התפלגות פקדונות הציבור לפי מגזרי ההצמדה השונים:

חלק המגזר מסך פקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר		ליום 31 בדצמבר			
2019	2020	השינוי	2019	2020	
%	%	במיליון ש"ח	במיליון ש"ח	במיליון ש"ח	
79.0	79.7	19.1	94,780	112,861	מטבעי ישראל
4.4	3.8	0.9	5,315	5,365	- לא צמוד
16.1	16.1	18.5	19,309	22,885	- צמוד למדד
0.5	0.4	(12.7)	648	566	מטבע חוץ (כולל צמוד למטבע חוץ)
100.0	100.0	18.0	120,052	141,677	פריטים לא כספיים
					סך הכל

פקדונות הציבור לפי מגזרי פעילות פיקוחיים:

יתרה ליום 31 בדצמבר					
השינוי	2019	2020	במיליון ש"ח	במיליון ש"ח	
ב-%					
16.8	11,018	12,867			עסקים גדולים
3.9	5,491	5,707			עסקים בינוניים
27.1	19,157	24,358			עסקים קטנים וזעירים
22.8	51,572	63,338			משקי בית
17.6	7,734	9,097			בנקאות פרטית
4.9	25,080	26,310			גופים מוסדיים
18.0	120,052	141,677			סך הכל

תיקי ניירות הערך של לקוחות קבוצת הבנק

סך תיק ניירות הערך של לקוחות קבוצת הבנק ליום 31 בדצמבר 2020 עמד על 388 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-342 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2019, גידול בשיעור של 13.5%.

אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים ליום 31 בדצמבר 2020 הסתכמו ב-4,394 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-3,674 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2019. גידול בשיעור של 19.6%.

ביום 10 בפברואר 2020, הנפיקה הבינלאומי הראשון הנפקות בע"מ (להלן - "הבינלאומי הנפקות"), חברה בת בבעלות מלאה של הבנק, בהנפקה ציבורית, אגרות חוב בע.ג. של 800 מיליון ש"ח בתמורה לסך של 814 מיליון ש"ח. תמורת ההנפקה בגין אגרות החוב הופקדה בבנק. הבנק התחייב לקיים את תנאיהן של אגרות החוב שהונפקו.

ביום 23 ביוני 2020, הנפיקה הבינלאומי הנפקות, בהנפקה ציבורית, אגרות חוב בע.ג. של 339 מיליון ש"ח בתמורה לסך של 344 מיליון ש"ח וכתבי התחייבות נדחים, בעלי מנגנון לספיגת הפסדים, בע.ג. של 300 מיליון ש"ח בתמורה לסך של 300 מיליון ש"ח. תמורת ההנפקות בגין אגרות החוב ובגין כתבי ההתחייבות הנדחים הופקדה בבנק. הבנק התחייב לקיים את תנאיהן של אגרות החוב ואת תנאיהם של כתבי ההתחייבות הנדחים שהונפקו.

לפירוט סך הנכסים וההתחייבויות לפי רבעונים בשנים 2019 ו-2020 ראה נספח 5 לפרק ממשל תאגידי, נספחים.

הון והלימות ההון

ההון המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם ביום 31 בדצמבר 2020 ב-9,141 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-8,568 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2019, גידול בשיעור של 6.7%.
לפרטים בדבר התפתחות הרווח הכולל האחר, ראה פרק התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר.

הלימות ההון

יחסי הון מינימאליים

הבנק מיישם את הוראות ניהול בנקאי תקין מספר 211-201 בנושא מדידה והלימות הון, כפי שעודכנו על מנת להתאימן להנחיות באזל. בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין בדבר יחסי הון מזעריים, נדרש הבנק לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מינימלי של 9% יחס הון כולל של 12.5% וזאת כתאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד הוא עד 24% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית. ליחסי הון מינימליים אלו מתווספת דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיוור למועד הדיווח. לאור התפרצות נגיף הקורונה וכחלק מההתאמות להוראות ניהול בנקאי תקין, פרסם הפיקוח על הבנקים, ביום 31 במרס 2020, הוראת שעה, הנוגעת לעדכון הוראה 201 אשר כוללת הפחתת דרישות ההון הרגולטוריות החלות על הבנקים בנקודת אחוז אחת וכן עדכון להוראה 329 אשר מבטל את דרישות ההון של נקודת אחוז נוספת על הלוואות לדיוור, שהועמדו בתקופת המשבר וזאת על מנת להבטיח את יכולתם של הבנקים להמשיך להציע אשראי. דרישות הון אלה היו בתוקף למשך שישה חודשים, עם אפשרות הארכה לשישה חודשים נוספים. ביום 16 בספטמבר 2020, פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר לפיו הארכה הוראת השעה עד ליום 31 במרס 2021. ביום 7 במרס 2021, פרסם בנק ישראל טיוטה לתיקון ההוראה, לפיה תוארך תקופת הוראת השעה ביחס למרבית ההקלות בתקופה נוספת בת שישה חודשים, עד ליום 30 בספטמבר 2021. לאחר מכן, ככל שרלוונטי, ידרש הבנק להציג מתווה מדורג לצבירה מחודשת של ההון, ככל שנשחקק, על פני שנתיים. בהתאם לכך, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי יחס ההון הכולל המזערי הנדרשים על ידי הפיקוח על הבנקים, לפי נתוני מועד הדיווח הינם 8.29%- ו-11.79% בהתאמה.

בנוסף לאמור לעיל, תהליך קביעת יעדי ההון נעשה בהתבסס על הפרמטרים המרכזיים הבאים:

- ממצאי תהליך ה-ICAAP בהתבסס על פרופיל הסיכון של הקבוצה ובהתחשב ביעדים העסקיים של הקבוצה והצמיחה המתוכננת.
- תוצאות מבחני הקיצון כמפורט בהמשך.
- קביעת יעדי ההון נעשית לפי דרישת ההון הגבוהה יותר, מבין תוצאות ה-ICAAP לבין הנדרש בתרחיש הקיצון.
- מקדם שמרנות וכרית ביטחון המשלבים הערכות ואומדנים ביחס לפרופיל הסיכונים ובסיס ההון.
- למידע מפורט, ראה **דוח על הסיכונים** באתר האינטרנט של הבנק.

יעדי ההון הפנימיים שנקבעו על ידי הדירקטוריון הינם בהתאם ליעדים הרגולטוריים, כדלקמן:

- במצב עסקים רגיל - יחס הון עצמי רובד 1 לא יפחת מ-9.30% יחס ההון הכולל לא יפחת מ-12.79%. בהינתן ההקלה של בנק ישראל, יחס הון עצמי רובד 1 לא יפחת מ-8.30% יחס ההון הכולל לא יפחת מ-11.79%.
- במצב קיצון - יחס הון עצמי רובד 1 לא יפחת מ-6.50% יחס ההון הכולל לא יפחת מ-9.00%.

יעדי ההון מביאים בחשבון את הסיכונים שהבנק חשוף אליהם, כשהעיקריים בהם הינם סיכונים אשראי, סיכונים פיננסיים לרבות סיכון הרבית, סיכונים תפעוליים לרבות סיכון סייבר ואבטחת מידע, סיכון טכנולוגיות המידע, סיכון ציות ואיסור הלבנת הון, סיכון אסטרטגיה, סיכון משפטי וסיכון מוניטין. כל זאת מבוצע בהלימה לדיאלוג מול בנק ישראל. אמידת הסיכונים מביאה בחשבון, גם את היבטי משבר הקורונה והשלכות אפשריות על הבנק.

מבחני הקיצון

הבנק מיישם תשתית תרחישי קיצון לבחינת הנאותות ההונית ובוחן את יחסי ההון לפי תכנון ההון התלת שנתי. המתווה כולל, בין היתר, תרחישי קיצון הוליסטיים "מתגלגלים" על פני שלוש שנים, בתחום סיכונים אשראי, סיכונים פיננסיים, סיכונים תפעוליים לרבות סייבר, איסור הלבנת הון, ציות, אסטרטגיה, מוניטין, תפעולי ועוד. מתווה תרחישי הקיצון, כולל גם השפעות קיצוניות של משבר הקורונה. למידע מפורט, ראה **דוח על הסיכונים** באתר האינטרנט של הבנק.

הוראות באזל 3

בהתאם להוראות המעבר, מכשירי ההון שאינם כשירים עוד כהון פיקוחי יוכרו עד לתקרה של 80% ביום 1 בינואר 2014 ובכל שנה עוקבת תופחת תקרה זו ב-10% נוספים עד ליום 1 בינואר 2022. בהתאם לכך, החל מיום 1 בינואר 2020 עומדת התקרה על 20%.

מכתב בנק ישראל בנושא התייעלות תפעולית

- ביום 12 בינואר 2016, הופץ מכתב בנק ישראל בנושא התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל. לפי המכתב, דירקטוריון תאגיד בנקאי יתווה תכנית רב שנתית להתייעלות. תאגיד בנקאי שיעמוד בתנאי המכתב יקבל הקלה לפיה יוכל לפרוס את השפעת התכנית לתקופה של חמש שנים בקו ישר. ביום 16 בדצמבר 2019 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב אשר מאריך את תוקף הנחיות אלו, עד ליום 31 בדצמבר 2021.
- ביום 17 בנובמבר 2016, אישר דירקטוריון הבנק את עדכון התכנית האסטרטגית של הקבוצה בהיבט מהלכי התייעלות שעלותה הוערכה בכ-207 מיליון ש"ח (לפני השפעת המס). ללא ההקלה כאמור, יישום מהלכי התייעלות, נכון ליום 31 בדצמבר 2020, היה מביא לקיטון של כ-0.03% ביחסי הלימות ההון.
 - במהלך שנת 2018, קיבל דירקטוריון הבנק החלטה על ביצוע מהלכי התייעלות נוספים באוצר החייל. ברבעון השלישי של שנת 2018, התקבלה החלטה על מיזוג וביום 1 בינואר 2019 מוזג אוצר החייל עם ולתוך הבנק. החלטות אלו והשלכותיהן הצפויות הינן מעבר לתכנית התייעלות המקורית של הקבוצה, משנת 2016. בגין מהלכים אלה ביצעה הקבוצה הפרשה לפיצויים מוגדלים בסך של 82 מיליון ש"ח (53 מיליון נטו לאחר השפעת המס). ללא ההקלה כאמור, יישום מהלכי התייעלות, נכון ליום 31 בדצמבר 2020 היה מביא לקיטון נוסף של 0.04% ביחסי הלימות ההון.
 - ביום 28 ביולי 2020 וביום 3 בנובמבר 2020, אישר דירקטוריון הבנק תכנית התייעלות, על פיה יתאפשר לכ-60 עובדים קבועים בבנק, המשתייכים לאוכלוסיית היעד שהוגדרה, לפרוש בפרישה מוקדמת ובתנאים מועדפים.
- התוכנית הגדילה את ההפסד הכולל האחר (ברוטו) בסך של 48 מיליון ש"ח בגין התחייבות לפיצויים ולהטבות לאחר פרישה. כמו כן, ברבעון הרביעי של השנה בוצעה הפרשה נוספת לפיצויים מוגדלים בסך של כ-50 מיליון ש"ח בגין פרישה מוקדמת נוספת הצפויה בשנים הקרובות. סך ההשפעה נטו, לאחר השפעת המס בגין מהלכים אלה הסתכם ב-65 מיליון ש"ח.
- ההשפעה על יחס ההון העצמי לרכיבי סיכון נזקפת, כאמור לשיעורין על פני 5 שנים ומוערכת ליום 31 בדצמבר 2020 בקיטון של 0.08%.

יישום ההוראות

במסגרת הנדבך הראשון, הבנק מיישם את הגישה הסטנדרטית לפי הוראות בנק ישראל לסיכונים האשראי, השוק והסיכונים התפעוליים. במסגרת הנדבך השני, הבנק נדרש לקיים תהליך פנימי להערכת נאותות ההון (תהליך ה-ICAAP). תהליך זה נועד להבטיח קיום רמה הולמת של אמצעים הוניים שתתמוך בכלל הסיכונים הגלומים בפעילות הבנק. מסמך ה-ICAAP לנתוני 30 ביוני 2020 הוגש כנדרש לבנק ישראל. תשתית תהליך הנאותות ההונית שאושרה בבנק משמשת בסיס לתהליך הפנימי המבוצע בחברה הבת הבנקאית בהתאמות הנדרשות ועל בסיס פרופיל הסיכון הספציפי שלה.

יתרה ליום 31 בדצמבר		
2019	2020	
8,785	9,369	1. הון לצורך חישוב יחס ההון לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים (במיליוני ש"ח)
2,345	2,749	הון עצמי רובד 1, לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים
11,130	12,118	הון רובד 2, לאחר ניכויים
		סך כל ההון הכולל
73,862	76,203	2. יתרות משוקללות של נכסי סיכון (במיליוני ש"ח)
875	883	סיכון אשראי
6,512	6,729	סיכון שוק
81,249	83,815	סיכון תפעולי
		סך כל היתרות המשוקללות של נכסי סיכון
10.81%	11.18%	3. יחס ההון לרכיבי סיכון
13.70%	14.46%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
9.31%	8.29%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
12.81%	11.79%	יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים
		יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים

יחס הון עצמי רובד 1 ליום 31 בדצמבר 2020 עמד על 11.18%, בהשוואה ל-10.81% ליום 31 בדצמבר 2019. יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון ליום 31 בדצמבר 2020 עמד על 14.46%, בהשוואה ל-13.70% ליום 31 בדצמבר 2019.

ההון הכולל ליום 31 בדצמבר 2020 הסתכם ב-12,118 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-11,130 מיליון ש"ח ב-31 בדצמבר 2019.

בסיס ההון הושפע מחד מרווח בסך של 750 מיליון ש"ח, מגידול בסך של 232 מיליון ש"ח במכשירים שהונפקו על ידי הבנק הכשירים להכללה בהון הפיקוחי ומגידול בהפרשה הקבוצתית בסך של 176 מיליון ש"ח. מאידך, גידול זה קוזז בדיבידנד ששולם בסך של 125 מיליון ש"ח, מהפסד כולל אחר בגין הטבות לעובדים בסך של 49 מיליון ש"ח ומהפסד כולל אחר בגין הצגת אגרות חוב זמינות למכירה לפי שווי שוק בסך של 3 מיליון ש"ח.

נכסי הסיכון ליום 31 בדצמבר 2020 הסתכמו ב-83,815 מיליון ש"ח בהשוואה ל-81,249 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019.

יחס הון כולל ויחס הון עצמי רובד 1 של חברה בת משמעותית בהתאם להוראות בדבר "מסגרת עבודה למדידה והלימות הון" (באזל):

31 בדצמבר 2019	31 בדצמבר 2020	
	באחוזים	
		בנק מסד בע"מ
13.50%	14.03%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
14.52%	15.19%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון

יחס מינוף - הבנק מיישם את הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 218 בנושא יחס המינוף (להלן - "ההוראה"). יחס המינוף מבוסס באחוזים, ומוגדר כיחס בין מדידת ההון למדידת החשיפה. ההון לצורך מדידת יחס המינוף הוא הון עצמי רובד 1 כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202. בהתאם להוראה תאגיד בנקאי יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-5% על בסיס מאוחד וזאת לגבי כל תאגיד בנקאי ששך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד הוא עד 24% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית (כולל את הבנק). ביום 15 בנובמבר 2020, פרסם בנק ישראל עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 250 - התאמות להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם משבר הקורונה (הוראת שעה), במסגרתה עודכנה הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 218 בנושא יחס מינוף. העדכון מקל את דרישת יחס המינוף בחצי נקודת האחוז, כך שעל הבנק לעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-4.5% על בסיס מאוחד (במקום 5%), וזאת כתאגיד בנקאי ששך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד הוא עד 24% מהיקף הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית. ההקלה תהיה בתוקף עד ליום 31 במרס 2021, כאשר לאחר מכן ההקלה תחול ל-24 חודשים נוספים, ובלבד שיחס המינוף לא יפחת מיחס המינוף במועד תום תוקף ההוראה, או יחס המינוף המינימלי שחל על התאגיד הבנקאי טרם להוראה, הנמוך מביניהם. ביום 7 במרס 2021, פרסם בנק ישראל טיוטה לתיקון ההוראה, לפיה תוארך תקופת הוראת השעה ביחס למרבית ההקלות בתקופה נוספת בת שישה חודשים, עד ליום 30 בספטמבר 2021. יחס המינוף ליום 31 בדצמבר 2020 עומד על 5.29%, בהשוואה ל-5.81% ליום 31 בדצמבר 2019. הקיטון נובע בעיקר מגידול בפקדונות בבנק ישראל, עקב הגידול בפקדונות הציבור. אי לכך, הקיטון ביחס המינוף כאמור, אינו משקף גידול בפרופיל הסיכון של הבנק.

מדיניות חלוקת דיבידנד

בהתאם למדיניות חלוקת הדיבידנד שאישר דירקטוריון הבנק (כפי שעודכנה ביום 9 ביוני 2015 וביום 14 באוגוסט 2017), הבנק יחלק כדיבידנד בכל שנה עד 50% מהרווח הנקי השנתי של הבנק הראוי לחלוקה, בכפוף לכך שיחסי ההון לרכיבי סיכון של הבנק לא יפחתו מהיעדים הרגולטוריים ומהיעדים שנקבעו ושייקבעו על ידי דירקטוריון הבנק מעת לעת, בכפוף להוראות הדין ונוהל בנקאי תקין, וככל שלא יתרחשו שינויים לרעה ברווחי הבנק ו/או במצבו העסקי ו/או הכספי ו/או במצב המשק הכללי ו/או בסביבה החוקית. יובהר, כי החל משנת 2017, הרווח הנקי השנתי מתייחס לרווח הנקי השנתי של השנה השוטפת.

אין באמור בהחלטה זו כדי לגרוע מסמכות הדירקטוריון לבחון מעת לעת את המדיניות, ולהחליט בכל עת, בהתחשב בשיקולים עסקיים ובהוראות הדין החלות על הבנק, על שינוי המדיניות או שינוי שיעור הדיבידנד שיחולק בגין תקופה מסוימת או להחליט שלא לחלק דיבידנד כלל. מובהר בזאת, כי כל חלוקה של דיבידנד תהיה טעונה אישור נפרד של הדירקטוריון, וכפופה לכל המגבלות החלות על הבנק בעניין חלוקת דיבידנד, ותפורסם בהתאם להוראות הדין, בצירוף כל הפרטים הנדרשים.

יצוין כי חלוקת דיבידנד על ידי הבנק כפופה, בנוסף להוראות חוק החברות, למגבלות נוספות כמפורט בבאור 24א.ב' לדוחות הכספיים.

להלן פרטים בדבר הדיבידנד שחולק על ידי הבנק משנת 2018:

יום ההכרזה	יום התשלום	סך הכל דיבידנד ששולם	דיבידנד למניה
		במיליוני ש"ח	בש"ח
5 במרס 2018	21 במרס 2018	95	0.95
28 במאי 2018	5 ביוני 2018	60	0.60
14 באוגוסט 2018	2 בספטמבר 2018	100	1.00
20 בנובמבר 2018	9 בדצמבר 2018	100	1.00
12 במרס 2019	20 במרס 2019	105	1.05
28 במאי 2019	17 ביוני 2019	85	0.85
13 באוגוסט 2019	29 באוגוסט 2019	110	1.10
26 בנובמבר 2019	12 בדצמבר 2019	110	1.10
15 במרס 2020	31 במרס 2020	125	1.25

לאור מכתבה של המפקחת על הבנקים, מיום 29 במרס 2020, לכל הבנקים המסחריים ולהוראת השעה מיום 31 במרס 2020, המתקנת את הוראת ניהול בנקאי תקין 201, בו נכללה בקשה, בין היתר, לבחון מחדש את מדיניות חלוקת הדיבידנד על רקע משבר הקורונה ואי הוודאות הנובעת מהתפתחות המשבר, קיים דירקטוריון הבנק ביום 16 באפריל 2020 דיון על מדיניות הדיבידנד המפורטת לעיל והחליט, כי הבנק יימנע מלחלק דיבידנד לבעלי מניותיו במהלך תקופת הוראת השעה (שנקבעה במקור לשישה חודשים, עד ליום 30 בספטמבר 2020, עם אפשרות הארכה לשישה חודשים נוספים. ביום 16 בספטמבר הוראת השעה עד ליום 31 במרס 2021). על רקע ציפיות הפיקוח על הבנקים לגבי המערכת הבנקאית בנושא, בהתבסס על המשך חוסר הוודאות הכלכלית וההשפעה האפשרית של המשך פגיעה במשק, החליט דירקטוריון הבנק ביום 16 במרס 2021, להמשיך לא לחלק דיבידנד בעת הזו.

מובהר, כי מעבר לאמור לא חל שינוי במדיניות חלוקת הדיבידנד של הבנק והיא נותרה בעינה. דירקטוריון הבנק יהיה רשאי לבחון בכל עת את ההחלטה בעניין יישום חלוקת הדיבידנד ולשנותה לפי שיקול דעתו.

יצוין כי ביום 7 במרס 2021, פרסם בנק ישראל טיוטה לתיקון הוראת השעה לפיה תקופת הוראת השעה תוארך עד ליום 30 בספטמבר 2021.

מגזרי הפעילות הפיקוחיים

הדיווח על מגזרי פעילות הינו בהתאם למתכונת ולסיווגים שנקבעו בהוראות הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים. דיווח זה שונה במהותו ממגזרי הפעילות המשמשים את הבנק לפי גישת ההנהלה, אשר מפורטים בבאור 28א' לדוחות הכספיים. מגזרי הפעילות הפיקוחיים מדווחים במתכונת האחידה שקבע הפיקוח על הבנקים לכלל המערכת הבנקאית, והם מבוססים על מאפייני הלקוח, כגון: היקף תיק הנכסים - בהתייחס ללקוחות פרטיים, או המחזור העסקי - בהתייחס ללקוחות העסקיים. להגדרות המגזרים הפיקוחיים, ולפרטים בדבר עיקרי ההנחיות, האומדנים ועקרונות הדיווח, ראה באור 28 לדוחות הכספיים. לפירוט בדבר מגזרי הפעילות לפי גישת ההנהלה, ראה באור 28א' לדוחות הכספיים.

להלן תמצית התפתחות תוצאות הפעילות לפי מגזרים:

א. סך ההכנסות *

חלק המגזר מסך ההכנסות		לשנה שנסתיימה		
לשנה שנסתיימה ביום 31 דצמבר		לשנה שנסתיימה ביום 31 דצמבר		
2019	2020	השניני	2019	2020
ב-%		ב-%	במיליוני ש"ח	
9.3	9.7	4.9	385	404
5.8	5.4	(5.8)	240	226
23.5	23.3	(0.1)	968	967
43.5	43.4	0.6	1,793	1,804
2.6	2.4	(4.7)	106	101
6.4	6.0	(5.3)	265	251
8.9	9.8	11.5	365	407
100.0	100.0	0.9	4,122	4,160

עסקים גדולים
עסקים בינוניים
עסקים קטנים וזעירים
משקי בית
בנקאות פרטית
גופים מוסדיים
ניהול פיננסי
סך הכל

ב. רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק

לשנה שנסת"ימה		
ביום 31 בדצמבר		
2019	2020	
במיליוני ש"ח		
116	109	עסקים גדולים
71	29	עסקים בינוניים
193	122	עסקים קטנים וזעירים
159	161	משקי בית
27	22	בנקאות פרטית
53	49	גופים מוסדיים
246	258	ניהול פיננסי
865	750	סך הכל

* כולל הכנסות רבית נטו והכנסות שאינן מרבית.

ג. יתרות מאזניות ממוצעות*

חלק המגזר מסך האשראי לציבור		אשראי לציבור			
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2019	2020	השינוי	2019	2020	
ב-%		ב-%	במיליוני ש"ח		
19.4	19.4	5.0	16,599	17,425	עסקים גדולים
6.6	6.2	(0.6)	5,623	5,592	עסקים בינוניים
19.5	19.8	7.0	16,653	17,827	עסקים קטנים וזעירים
53.2	52.9	4.3	45,476	47,443	משקי בית
0.1	0.1	-	50	50	בנקאות פרטית
1.2	1.6	35.2	1,039	1,405	גופים מוסדיים
100.0	100.0	5.0	85,440	89,742	סך הכל

חלק המגזר מסך פקדונות הציבור		פקדונות הציבור			
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2019	2020	השינוי	2019	2020	
ב-%		ב-%	במיליוני ש"ח		
8.6	9.5	24.9	9,861	12,317	עסקים גדולים
4.3	4.2	9.0	4,968	5,413	עסקים בינוניים
16.3	16.7	16.6	18,660	21,759	עסקים קטנים וזעירים
44.3	45.5	16.2	50,896	59,151	משקי בית
6.6	6.7	13.9	7,611	8,666	בנקאות פרטית
19.9	17.4	(1.2)	22,825	22,553	גופים מוסדיים
100.0	100.0	13.1	114,821	129,859	סך הכל

* יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרות לתחילת רבעון או לתחילת חודש.

מגזרים עסקיים - מגזר העסקים הקטנים והזעירים, מגזר העסקים הבינוניים ומגזר העסקים הגדולים

להלן נתונים עיקריים אודות מגזרים עסקיים - עסקים קטנים וזעירים, בינוניים וגדולים - פעילות בישראל

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2019				לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2020				
סך הכל	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	סך הכל	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	
							במיליוני ש"ח	
1,094	274	165	655	1,082	304	155	623	הכנסות רבית, נטו
499	111	75	313	515	100	71	344	הכנסות שאינן מרבית
1,593	385	240	968	1,597	404	226	967	סך הכנסות
65	18	12	35	344	98	84	162	הוצאות בגין הפסדי אשראי
903	161	110	632	873	152	100	621	הוצאות תפעוליות ואחרות
380	116	71	193	260	109	29	122	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
38,875	16,599	5,623	16,653	40,844	17,425	5,592	17,827	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
40,083	17,280	5,539	17,264	40,985	16,724	5,385	18,876	יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח
33,489	9,861	4,968	18,660	39,489	12,317	5,413	21,759	יתרה ממוצעת של פקדונות הציבור
35,666	11,018	5,491	19,157	42,932	12,867	5,707	24,358	יתרת פקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

שינויים עיקריים בתוצאות הפעילות בשנת 2020, בהשוואה לשנת 2019

סך כל הכנסות הרבית, נטו הסתכמו ב-1,082 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,094 מיליון ש"ח בשנת 2019, קיטון בשיעור של 1.1%. הכנסות שאינן מרבית הסתכמו ב-515 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-499 מיליון ש"ח בשנת 2019, גידול בשיעור של 3.2%, אשר נבע בעיקר מגידול בהכנסות מפעילות שוק ההון ומגידול בהכנסות הפרשי המרה עקב גידול במחזורי הפעילות והתמודדות בשערי המטבעות, כתוצאה ממשבר הקורונה. ההוצאות בגין הפסדי אשראי הסתכמו ב-344 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-65 מיליון ש"ח בשנת 2019. הגידול מוסבר מהפרשה קבוצתית להפסדי אשראי הנובעת בעיקר מהשלכות משבר הקורונה, אשר בעקבותיו ולאור מצב אי הוודאות שנוצר, עדכן הבנק את ההתאמות האיכותיות בחישוב ההפרשה הקבוצתית.

ההוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו ב-873 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-903 מיליון ש"ח בשנת 2019, קיטון בשיעור של 3.3%, שנבע בעיקר מירידה בהוצאות השכר, עקב צמצום במצבת העובדים בקבוצה, מקיטון במענקים לעובדים, ומירידה בהוצאות הסילוק, בגין פרישה מוקדמת של עובדים, בהשוואה לשנת 2019.

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של המגזרים העסקיים הסתכם ב-260 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-380 מיליון ש"ח בשנת 2019, קיטון בשיעור של 31.6%, המוסבר בעיקר מגידול בהוצאות בגין הפסדי אשראי כאמור לעיל.

היתרה הממוצעת של האשראי לציבור הסתכמה ב-40,844 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-38,875 מיליון ש"ח בשנת 2019, גידול בשיעור של 5.1%. האשראי לציבור ליום 31 בדצמבר 2020 הסתכם ב-40,985 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-40,083 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2019, גידול בשיעור של 2.3%. היתרה הממוצעת של פקדונות הציבור הסתכמה ב-39,489 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-33,489 מיליון ש"ח בשנת 2019, גידול בשיעור של 17.9%. פקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2020 הסתכמו ב-42,932 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-35,666 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2019, גידול בשיעור של 20.4%.

אנשים פרטיים - משקי בית ובנקאות פרטית

להלן נתונים עיקריים אודות אנשים פרטיים - משקי בית ובנקאות פרטית - פעילות בישראל

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2019			לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2020			
משקי בית	בנקאות פרטית	סך הכל	משקי בית	בנקאות פרטית	סך הכל	
במיליוני ש"ח						
1,218	24	1,242	1,282	24	1,244	הכנסות רבית, נטו
586	77	663	617	68	549	הכנסות שאינן מרבית
1,804	101	1,905	1,899	106	1,793	סך הכנסות
117	1	118	72	-	72	הוצאות בגין הפסדי אשראי
1,395	67	1,462	1,508	65	1,443	הוצאות תפעוליות ואחרות
161	22	183	186	27	159	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
47,443	50	47,493	45,526	50	45,476	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
49,687	70	49,757	47,485	67	47,418	יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח
59,151	8,666	67,817	58,507	7,611	50,896	יתרה ממוצעת של פקדונות הציבור
63,338	9,097	72,435	59,306	7,734	51,572	יתרת פקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

שינויים עיקריים בתוצאות הפעילות בשנת 2020, בהשוואה לשנת 2019

סך כל הכנסות הרבית, נטו הסתכמו ב-1,242 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,282 מיליון ש"ח בשנת 2019, קיטון בשיעור של 3.1%, אשר נבע בעיקר מירידה במרווחים הפיננסיים על הפקדונות, עקב ירידת רבית בנק ישראל וירידת הרבית הדולרית. קיטון זה קוּזז ברובו בגידול בפעילות בהלוואות לדיוור. ההכנסות שאינן מרבית הסתכמו ב-663 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-617 מיליון ש"ח בשנת 2019, גידול בשיעור של 7.5%, אשר נבע בעיקר מגידול בהכנסות מפעילות שוק ההון.

ההוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו ב-1,462 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,508 מיליון ש"ח בשנת 2019, קיטון בשיעור של 3.1%, שנבע בעיקר מירידה בהוצאות השכר, עקב צמצום במצבת העובדים בקבוצה, מקיטון במענקים לעובדים ומירידה בהוצאות הסילוק, בגין פרישה מוקדמת של עובדים, בהשוואה לשנת 2019.

ההוצאות בגין הפסדי אשראי הסתכמו ב-118 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-72 מיליון ש"ח בשנת 2019. הגידול מוסבר מהפרשה קבוצתית להפסדי אשראי הנובעת בעיקר מהשלכות משבר הקורונה, אשר בעקבותיו ולאור מצב אי הוודאות שנוצר, עדכן הבנק את ההתאמות האיכותיות בחישוב ההפרשה הקבוצתית.

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק במגזר האנשים הפרטיים, הכולל את מגזר משקי הבית והבנקאות הפרטית הסתכם ב-183 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-186 מיליון ש"ח בשנת 2019.

היתרה הממוצעת של האשראי לציבור הסתכמה ב-47,493 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-45,526 מיליון ש"ח בשנת 2019, גידול בשיעור של 4.3%. האשראי לציבור ליום 31 בדצמבר 2020 הסתכם ב-49,757 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-47,485 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2019, גידול בשיעור של 4.8%. היתרה הממוצעת של פקדונות הציבור הסתכמה ב-67,817 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-58,507 מיליון ש"ח בשנת 2019, גידול בשיעור של 15.9%. פקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2020 הסתכמו ב-72,435 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-59,306 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2019, גידול בשיעור של 22.1%.

מגזר ניהול פיננסי

סך כל ההכנסות המשויכות למגזר זה הסתכמו ב-407 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-365 מיליון ש"ח בשנת 2019. הרווח הנקי במגזר הניהול הפיננסי הסתכם ב-258 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-246 מיליון ש"ח בשנת 2019.

סך ההכנסות מפעילות למסחר המשויכות למגזר זה, הסתכמו ב-13 מיליון ש"ח. סך הכנסות (הוצאות) הרבית (באור 2 לדוחות הכספיים) והכנסות המימון שאינן מרבית (באור 3 לדוחות הכספיים), בגין פעילויות למטרת מסחר, הסתכמו ב-22 מיליון ש"ח. הפער בסך של 9 מיליון ש"ח נובע מהכנסות מפעילות בנגזרים למטרת מסחר, אשר אינן משויכות למגזר זה.

חברות מוחזקות עיקריות

בנק מסד בע"מ (להלן - "מסד") - בו מחזיק הבנק 51.0% מהון המניות ומזכויות ההצבעה, הינו בנק מסחרי הפועל באמצעות 23 סניפים ושלוחות. השקעת הבנק במסד ליום 31 בדצמבר 2020 הסתכמה ב-410 מיליון ש"ח.

סך המאזן של מסד ליום 31 בדצמבר 2020 הסתכם ב-10,349 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-8,694 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2019, גידול בשיעור של 19.0%.

סך כל ההון של מסד ליום 31 בדצמבר 2020 הסתכם ב-804 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-726 מיליון ש"ח ב-31 בדצמבר 2019, גידול בשיעור של 10.8%.

הרווח הנקי של מסד הסתכם בשנת 2020 ב-77.0 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-77.7 מיליון ש"ח בשנת 2019, קיטון בשיעור של 0.9%.

חלק הבנק ברווחי מסד הסתכם בשנת 2020 ב-39.3 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-39.6 מיליון ש"ח בשנת 2019.

תשואת הרווח הנקי (על בסיס שנתי) עמדה בשנת 2020 על 10.1%, בהשוואה ל-11.3% בשנת 2019. יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון עומד על 15.19%, בהשוואה ל-14.52% בסוף שנת 2019. יחס הון עצמי רובד 1 עומד על 14.03%, בהשוואה ל-13.50% בסוף שנת 2019.

במסגרת תהליך ה-ICAAP לנתוני ה-30 ביוני 2020 נקבעו על ידי דירקטוריון מסד יעדי ההון המינימליים כדלקמן: יחס הון עצמי רובד 1 לא יפחת משיעור של 10.5%, עד ליום 31 בדצמבר 2021, ויחס ההון הכולל לא יפחת מ-12.65% עד ליום 31 בדצמבר 2021.

חברת כרטיסי אשראי לישראל בע"מ (להלן - "כאל") - הבנק מחזיק 28.2% בהון ו-21.0% בזכויות ההצבעה בכאל.

כאל עוסקת בשיווק ובתפעול של הנפקת כרטיסי אשראי וסליקת עסקאות בכרטיסי אשראי של המותג הבינלאומי "ויזה" ו"מסטרקארד", משווקת ומפעילה את מערך כרטיסי האשראי של "דיינרס" באופן בלעדי בישראל וכן סולקת כרטיסים ממותג "ישראכרט".

השקעת הבנק בכאל ליום 31 בדצמבר 2020 הסתכמה ב-636 מיליון ש"ח.

יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון עומד על 14.8%, בהשוואה ל-14.0% בסוף שנת 2019.

חלק הבנק ברווחי כאל, לפני השפעת המס, הסתכם בשנת 2020 ב-33.5 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-57.0 מיליון ש"ח בשנת 2019, קיטון בשיעור של 42.2%.

הקיטון ברווח מוסבר בעיקר מגידול בהפרשה להפסדי אשראי, בכדי לשקף את הגידול האפשרי בהפסדי האשראי המוערכים לתקופה בגין לווים שנפגעו מהמשבר אולם טרם זוהו, מירידה בהיקף מחזורי העסקאות בחו"ל ובישראל וכן מעלויות בגין תכנית פרישה מרצון חד פעמית. מנגד, הרווח של כאל הושפע מהכנסה חד פעמית בסך של 49 מיליון ש"ח, נטו לאחר השפעת המס, בשל מכירת מניות ויזה אינק.

ראה באור 25 באשר לבקשות לאישור תובענות ייצוגיות כנגד כאל ולשומות שהוציא מנהל מס ערך מוסף לכאל.

סקירת הסיכונים

43	תיאור כללי של הסיכונים ואופן ניהולם
45	סיכון אשראי
62	סיכון שוק
68	סיכון נזילות
70	סיכון מימון
70	סיכון תפעולי
73	סיכונים אחרים
79	דיון בגורמי סיכון

סקירת הסיכונים

מידע נוסף על הסיכונים ניתן למצוא בדוח על הסיכונים ובגילויים פיקוחיים נוספים באתר האינטרנט של הבנק.

כללי

- א. פעילותה של הקבוצה מלווה בחשיפה לסיכונים, כשהעיקריים בהם הינם: סיכוני האשראי, לרבות ריכוזיות (ענפי משק ולווים), סיכוני שוק, כאשר העיקרי בהם הינו סיכון הרבית, סיכוני נזילות, סיכונים תפעוליים לרבות סיכון סייבר ואבטחת מידע וסיכון טכנולוגיות המידע, סיכוני ציות והלבנת הון, סיכון אסטרטגיה, סיכון משפטי וסיכון מוניטין.
כל הסיכונים העיקריים מנוהלים על ידי חברי הנהלה או בעלי תפקידים בכירים. בגין סיכוני אשראי, סיכוני שוק וסיכונים תפעוליים, קיימת דרישה רגולטורית להלימות הון במסגרת הוראות נדבך 1 של באזל. במסגרת תהליך ה-ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process) הקבוצה מבצעת תהליך מעמיק של זיהוי מוקדי סיכון נוספים ואתגור מוקדי הסיכון המזהים במסגרת הנדבך הראשון. במידת הצורך מתבצעת הקצאת הון משלימה בגין סיכונים נדבך 1 והקצאת הון נוספת בגין יתר הסיכונים ותתי הסיכונים.
- ב. מדיניות ניהול הסיכונים של הקבוצה מוכוונת להשגת היעדים האסטרטגיים שנקבעו, תוך טיפוח התמחויות בקבוצה, ניצול היתרונות למגוון וגודל, תוך שמירה על רמות הסיכון שאושרו ועל קיומם של מנגנוני ניהול, בקרה, ביקורת ודיווח נאותים.
- ג. ניהול הסיכונים מתבצע ברמת הקבוצה, כאשר תפיסת הסיכון הכוללת של הקבוצה עולה בקנה אחד עם המסגרת הרגולטורית, שנקבעה על ידי המפקח על הבנקים ועל העקרונות המנחים (ה-Sound Practices) של וועדת באזל, המושתתת על העיקרון, כי לכל פעילות בנקאית הטומנת בחובה סיכון יוגדרו ויאופיינו: מדיניות ותיאבון סיכון, מגבלות לתחיתום והגדרת היקף החשיפה, מעגלי בקרה וביקורת, מערכי דיווח ומנגנון לכימות הרווח, מדידתו ודיווח עליו על פי אמות מידה מקובלות.
- ד. ניהול הסיכונים ובקרתם מתבצעים בקבוצה באמצעות תשתית נאותה של מנגנוני שליטה, פיקוח, בקרה וביקורת, ומיושמים באמצעות שלושה קווי הגנה: קו ההגנה הראשון שמקיימים האחראים על יצירת הסיכון וניהולו, קו ההגנה השני שמקיימות יחידות הבקרה הבלתי תלויות בחטיבות לניהול סיכונים והחשבונאי הראשי והמערך המשפטי, וקו ההגנה השלישי שמקיימים מערך הביקורת הפנימית והחיצונית.
- ה. מנהל הסיכונים הראשי הינו חבר הנהלה ונושא באחריות לפונקציית ניהול הסיכונים ולמסגרת ניהול הסיכונים המקיפה לרוחב הארגון כולו.
- ו. האחראים על ניהול הסיכונים הינם:
רו"ח אלי כהן, מכהן כראש החטיבה לניהול סיכונים ומנהל הסיכונים הראשי (CRO), כמנהל הסיכונים התפעוליים, כממונה על האכיפה הפנימית בניירות ערך וכמנהל ההמשכיות העסקית (בנוסף, מנהל הגנת הסייבר כפוף אליו מקצועית).
סיכוני האשראי מנוהלים על ידי רו"ח בנצי אדירי, ראש החטיבה העסקית (עד ליום 1 בינואר 2021, נוהלו על ידי רו"ח אילן בצרי).
סיכון האסטרטגיה והסיכונים הפיננסיים מנוהלים על ידי גב' אלה גולן, ראש חטיבת משאבים (עד ליום 1 בינואר 2021, נוהלו על ידי רו"ח בנצי אדירי).
סיכוני הציות מנוהלים על ידי מר אמיר בירנבוים, אשר במסגרת תפקידו כקצין הציות הראשי, מנהל את סיכוני איסור הלבנת הון ומימון טרור וסיכונים חוצי גבולות, מנהל את יחידת האכיפה הפנימית בדיני ניירות ערך וממונה על האכיפה הפנימית בדיני התחרות הכלכלית. כמו כן, הוא מכהן כ-Responsible officer הממונה על יישום הוראות ה-FATCA, ה-CRS והסכם ה-QI.
סיכוני ה-ID מנוהלים על ידי גב' איריס לבנון, משנה למנכ"ל וממלאת מקום מנכ"ל מתף - מחשוב ותפעול פיננסי בע"מ (עד ליום 1 בינואר 2021, נוהלו על ידי מר רון גריסר, מנכ"ל מתף).
סיכוני הסייבר מנוהלים על ידי מר יהושע פלג, מנהל הגנת הסייבר ואבטחת מידע.
הסיכונים המשפטיים מנוהלים על ידי עו"ד חביבה דהן, מנהלת מערך הייעוץ המשפטי.
סיכון המוניטין מנוהל על ידי רו"ח נחמן ניצן, ראש חטיבת החשבונאי הראשי.
לעניין שינויים בהנהלת הבנק ראה "מינויים ופרישות" בפרק ממשיך תאגיד.
- ז. סיכונים נוספים כדוגמת סיכוני רגולציה וחקיקה מנוהלים ומפוקחים אף הם כחלק מהניהול העסקי הכולל ועל ידי חברי הנהלה וראשי המערכים בתחומים הנתונים לאחריותם.
- ח. ניהול הסיכונים מתבצע בחברה הבת הבנקאית בנפרד, על פי מדיניות שנקבעה בדירקטוריון החברה הבת המתבססת על מדיניות הקבוצה ועל בסיס מתודולוגיית ניהול סיכון קבוצתית, תוך שימת לב לאופי המיוחד של הפעילות בחברה הבת.
בחברה הבת הבנקאית מכהן מנהל סיכונים ראשי, שכפוף למנכ"ל החברה הבת וממונה מקצועית על ידי מנהל הסיכונים הראשי של הבנק.
- ט. מידי רבעון נכתב מסמך סיכונים על ידי החטיבה לניהול סיכונים, שהינה בלתי תלויה ביחידות נוטלות הסיכון. המסמך מוצג בפני הנהלת הבנק, הוועדה לניהול סיכונים ודירקטוריון הבנק.

י. במסגרת מסמך הסיכונים מוצגים כלל הסיכונים, שאליהם חשופה קבוצת הבנק במסגרת פעולותיה, תוך פירוט הממצאים ברמת הסיכון הספציפי וכן תוצאות תרחישי הקיצון שבוצעו.

במסמך מוצגת סקירת מנהל הסיכונים הראשי על מצב ניהול הסיכונים בקבוצה ועל אפקטיביות ואיכות ניהול הסיכונים. כמו כן, נסקרות בו עמידה בתיאבון הסיכון ביחס לסיכונים השונים והערכות הסיכון וכן טיפול החטיבה בתהליכים מרכזיים בסוגי הסיכונים השונים ופעולות מיוחדות, שננקטו על ידי החטיבה ברבעון הרלוונטי.

יא. לבנק ולקבוצה מגוון תרחישי קיצון לסיכונים הייחודיים, כפי שמוטמעים במסמכי המדיניות השונים. הבנק מיישם מתווה תרחישי קיצון, לבחינת הנאותות ההונית ובוחן את יחסי ההון לפי תכנון ההון התלת שנתי. התרחישים משלבים התממשות של מספר מוקדי סיכון בו זמנית. התרחישים שמפעיל הבנק, כוללים תרחישים מסוג ניתוחי רגישות, תרחישים היסטוריים, תרחישים היפותטיים ותרחישים מאקרו כלכליים. תרחישי הקיצון עודכנו במהלך שנת 2020 ובמסגרת זו הובאו לידי ביטוי השפעות אפשריות של משבר הקורונה, תוך זיהוי ומיפוי מוקדי הסיכון הרלוונטיים, בהתאם לאופי ולהתפתחות המשבר.

תרחישי הקיצון, מהווים כלי משלים למיפוי ולניהול הסיכונים הגלומים בכלל הפעילויות של הבנק ובמוקדי הסיכון הנגזרים מהם. התרחישים ותוצאותיהם מהווים כלי לאיתור נקודות החולשה וקבלת החלטות. לבנק תכניות הנהלה להתמודדות עם תרחישי הקיצון, באמצעות נקיטת אמצעים שונים. בנוסף, בהתאם לדרישת בנק ישראל, הבנק מחשב מבחן קיצון על בסיס פרמטרים אחידים למערכת הבנקאית. תרחישי הקיצון האחידים, מהווים עבור בנק ישראל, כלי לקבלת תמונה הוליסטית ועדכנית על המשק הישראלי ועל יכולת המערכת הבנקאית להוסיף ולהעמיד אשראי לציבור תוך שמירה על יציבותה. במהלך שנת 2020, בוצעו שני תרחישי קיצון בשתי דרגות חומרה - בסיסית, המייצגת את הנתיב הצפוי של הכלכלה, וקיצון. התרחישים בוצעו בחודש מאי, ובהמשך בחודש נובמבר, לאור התמשכות המשבר.

לתיאור תיאבון הסיכון והעקרונות לניהול הסיכונים ראה התייחסות במסגרת תיאור הסיכונים העיקריים המופיעים להלן.

למידע המפורט על סיכונים הניתן בהתאם לדרישות הגילוי של נדבך 3 ומידע נוסף על סיכונים - ראה בדוח על הסיכונים ובגילויים פיקוחיים נוספים באתר האינטרנט של הבנק.

סיכון אשראי

כללי

סיכון האשראי הינו הסיכון שלו או צד נגדי, של הבנק, לא יעמוד בהתחייבויותיו כלפי הבנק על פי הסכם האשראי. סיכון האשראי מנוהל באמצעות יישום מדיניות אשראי בהתאם לנדרש בהוראת ניהול בנקאי תקין 311.

השפעת התפשטות נגיף הקורונה

לנוכח המשך ההתמודדות עם משבר נגיף הקורונה וכחלק מהמתווה שהציג בנק ישראל, ממשיך הבנק לתמוך בצרכי הלקוחות בתקופה זו ומאפשר, בין היתר, דחיית תשלומי הלוואות ללקוחות וכן מעניק הלוואות במסגרת הקרנות השונות המובטחות בחלקן בערבות מדינה. עם זאת, נוכח אי הוודאות הגבוהה השוררת, בנוגע להשלכות המשבר על מצב הלקוחות ובעיקר על יכולתם לצלוח את המשבר, הגדיל הבנק את ההתאמות האיקותיות המתקבלות במודל הכמותי, המשמש לחישוב ההפרשה הקבוצתית, בשיעורים ניכרים. בד בבד, במהלך הרבעון השני של השנה, החל תהליך של הערכה מחדש של הסיווג ושל דירוג האשראי של הלווים. הסיווגים הותאמו בהתאם למצב העדכני של הלווה, יכולת ההחזר שלו, ביטחונות ועוד. לפרטים בדבר ההפרשה הקבוצתית, ראה פרק מדיניות חשבונאית ואומדנים חשבונאיים בנושאים קריטיים.

מדיניות ותיאבון סיכון

כללי

החטיבה לניהול סיכונים מובילה את תהליך גיבוש מדיניות האשראי, תוך שיתוף הגורמים האחראים על מתן האשראי בבנק. מסמך מדיניות האשראי נדון ומאושר לפחות אחת לשנה על ידי ההנהלה, וועדות הלוואות וניהול סיכונים ובדירקטוריון הבנק, ומתעדכן על פי השינויים והתמורות בשווקים הפיננסיים בארץ ובעולם, שינויים ברגולציה וכיו"ב, כמפורט בהמשך. נהלי הבנק בתחום האשראי וניהול סיכון האשראי תומכים ומבטאים מדיניות זו הלכה למעשה.

דירקטוריון הבנק התווה אסטרטגיה לצמצום חשיפה בלתי רצויה לסיכון באמצעות הגדרת התיאבון לסיכון. במסגרת זו הוגדרו תחומי פעילות שאינם במיקוד השיווקי של הבנק, במידה שרמת הסיכון הטמונה בהם גבוהה או רמת השליטה והבקרה עליהם אינה גבוהה, אף אם התשואה הפוטנציאלית העשויה להתקבל מהם גבוהה.

תיאבון הסיכון

תיאבון הסיכון של הבנק משקף נכונות מידתית לנטילת סיכונים אשראי, תואם פעילות בנקאית זהירה, תואם לדרישות הפיקוחיות ותואם להיקף פעילות הבנק וצביונו. בהתאם, מדיניות הבנק כוללת הגדרת עקרונות מפורטים בכל ענף ותחום, לרבות מגבלות פרטניות ברמת תתי ענפים ותחומי פעילות המאופיינים ברמת סיכון גבוהה.

מערכות למדידה, אמידה וניהול של סיכונים האשראי

לבנק מודלים פנימיים שפיתח לדירוג סיכון האשראי הגלום בפעילות הלקוח, המתבססים ברובם על פרמטרים אובייקטיביים בקשר עם מצבו של הלקוח (מאפייני הלקוח, תמהיל הבטחונות, החוסן הפיננסי המשתקף מן הדוחות הכספיים של הלקוח, נתונים ענפיים וכיו"ב).

מדיניות ניהול מערך הבטחונות

לבנק מדיניות מפורטת בנושא קבלת נכסים כבטחונות לאשראי, אופן השעבוד שלהם ושיעורי ההישענות עליהם, שנקבעו על פי נסיון העבר. מדיניות ההישענות על בטחונות היא מידתית ומתבססת על השווי ההוגן העדכני של הביטחון, על נזילותו ועל מהירות מימושו בעת הצורך.

מדיניות איתור וטיפול בחובות בעייתיים וההפרשות להפסדי אשראי

- בבנק קיימים תהליכים מובנים לזיהוי ואיתור מוקדם של לווים בעייתיים. הבנק קבע נהלים לזיהוי אשראי בעייתי ולסיווג חובות כבעייתיים ומדיניות למדידת הפרשה להפסדי אשראי על מנת לקיים הפרשה ברמה המתאימה לכיסוי הפסדי אשראי צפויים.
- במסגרת הבנק פועלות יחידות ייעודיות לטיפול בחובות בעייתיים.
- כאמור בפרק מדיניות חשבונאית ואומדנים חשבונאיים בנושאים קריטיים, בהתאם להוראה של המפקח על הבנקים בנושא מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי מיישם הבנק, החל מיום 1 בינואר 2011, את תקני החשבונאות האמריקאיים בנושא (ASC 310) ועמדות של רשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב ושל הרשות לניירות ערך בארה"ב, כפי שאומצו בהוראות הדיווח לציבור.

פיקוח ובקרה על ניהול החשיפה לסיכוני אשראי

הבנק מקיים מעטפת נאותה של מנגנוני שליטה, ניהול, פיקוח, בקרה וביקורת על תהליך ניהול סיכוני האשראי. תפיסת הניהול והבקרה של הבנק היא של זיהוי, כימות ואמידה שוטפים של החשיפה לסיכוני אשראי ובקרת עמידה במגבלות שנקבעו. ניהול החשיפה לסיכוני האשראי נבחן ומבוקר באופן שוטף, במסגרת בחינת כלל הסיכונים על ידי ועדות ופורומים ייעודיים ברמת הדירקטוריון והנהלה וכן על ידי דרגי הביניים, כמפורט בדוח הסיכונים באינטרנט. לבנק מערכת לתיעוד המסמכים המשפטיים היוצרים את השעבודים על הנכסים שניתנו כביטחון בתיקי הלקוחות ומערכת המנהלת מעקב אחר שווים של הנכסים, המאפשרת מעקב יומי שוטף.

דיווח על החשיפה לסיכוני אשראי

הנהלה ודירקטוריון הבנק מקבלים מגוון דיווחים על החשיפה לסיכוני אשראי, ובחתכים שונים על ידי גורמי הניהול, הפיקוח והבקרה. בנוסף, במסגרת מסמך הסיכונים הרבעוני, מדווחת החשיפה לסיכוני אשראי, בהשוואה למסגרות, למגבלות שנקבעו על ידי הדירקטוריון ולסמכויות כנדרש בהוראות 310 ו-311 להוראות ניהול בנקאי תקין.

חשיפות משמעותיות לקבוצות לווים

ליום 31 בדצמבר 2020, אין קבוצת לווים אשר חבותה נטו על בסיס מאוחד, לאחר הפחתת הניכויים המותרים לפי סעיף 5 להוראה 313, עולה על 15% מהון הבנק, המחושב בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין בדבר מדידה והלימות ההון.

שינויים בתנאי חובות במסגרת ההתמודדות עם משבר הקורונה

לנוכח התפשטות נגיף הקורונה והשלכותיו האפשריות על מצב המשק והלווים, ומתוך מטרה לעודד תאגידים בנקאיים לפעול לייצוב לווים שלא עומדים או עשויים לא לעמוד במחויבויות התשלום החוזיות שלהם עקב נגיף הקורונה, פרסם בנק ישראל חוזרים לגבי דגשים לטיפול בחובות לגביהם בוצעו שינויים בתנאים. בהתאם לחוזרים נקבע, בין היתר, כי שינויים בתנאי הלוואות וביניהם דחייה במועדי תשלום, ויתורים על רבית פיגורים והארכות של תקופות לפרעון לא גורמים באופן אוטומטי לסיווג של הלוואות כחובות בעייתיים בארגון מחדש. בנק ישראל מעודד את הבנקים לבצע שינויים זהירים בתנאי הלוואות, אשר מבוססים על הבנת סיכון האשראי של הלווה, ואשר עקביים עם חוקים, תקנות והוראות רלוונטיות ויכולים לסייע לפרעון החוב. עם זאת, התמשכות המשבר והכניסה לסגרים השני והשלישי, הגורמים לאי ודאות גבוהה לגבי מצב הלקוחות ובעיקר יכולתם לצלוח את המשבר, קבע הבנק קריטריונים נוספים לסיווג לווים.

לפרטים בדבר הנחיות הפיקוח על הבנקים במסגרת ההתמודדות עם נגיף הקורונה, ראה באור ג.1 (2) בתמצית הדוחות הכספיים.

מידע נוסף על חובות ששונות תנאיהם במסגרת ההתמודדות עם אירועי נגיף הקורונה, אשר לא סווגו כארגון מחדש של חוב בעיית:

31 בדצמבר 2020[illegible]

(1) מזדה: דחיות שניתנו שאינן במסגרת תכנית רוחבית בסך 252 מיליון ש"ח.

(2) מזה: סווגו כחובות פגומים שאינם צוברים הכנסות רבית בסך 43 מיליון ש"ח.

(3) תקופת דחיית התשלומים הינה התקופה המצטברת של דחיות שניתנו לחוב מתחילת ההתמודדות עם נגיף הקורונה, ואינה כוללת דחייה אחרת אשר לה הלווה זכאי לפי כל דין.

31 בינואר 2021		
חובות אשר נמצאים בדחיית תשלומים, נכון למועד הדיווח		
סכום התשלומים שנדרו	מספר הלוואות	יתרת חוב רשומה
במיליוני ש"ח		
20	3	145
3	1	3
30	634	262
16	583	405
15	2,062	126
84	3,283	941

מאז פרוץ משבר הקורונה, הבנק מאמץ את ההקלות הרגולטוריות שניתנות על ידי בנק ישראל ומאפשר ללקוחותיו לדחות תשלומים של הלוואות. עיקר הבקשות נתקבלו בתחילת המשבר, בחודשים מרס-אפריל ובעיקר בהלוואות לדיור.

העם תום תקופת ההקפאה הראשונה, ביום 30 ביוני 2020, חלה ירידה משמעותית, הן בהיקף תיק המשכנתאות המוקפא והן בהלוואות שאינן לדיור המוקפאות.

בחדוש ספטמבר, הודיע בנק ישראל על הרחבה נוספת של המתווה בו ביקש כי הבנקים יאפשרו דחייה נוספת עד סוף השנה. הבנק אימץ את המתווה ואיפשר ללקוחותיו לדרות את תשלומי ההלוואות לתקופה של עד 9 חודשים. בכפוף לתנאי המתווה.

ביום 30 בנובמבר 2020, הודיע בנק ישראל על גיבוש מתווה נוסף לדחיית תשלומי משכנתאות והלוואות צרכניות, אשר נועד לסייע ללקוחות שפגעו ממשמעותית מהשלכות המשבר והלוואותיהם נמצאות בסטטוס של דחיית תשלומים, נכון ליום 31 בדצמבר 2020 ובכפוף למספר תנאים מצטברים. ללקוחות אלו יכולים לפנות לבנק בבקשה להפחית משמעותית את ההחזרים החודשיים, לתקופות זמן ממושכות, ללא עמלות ובהתאם לשיעורי הרבית המקורית של ההלוואות. התקופה להגשת הבקשות למתווה, נקבעה בין התאריכים 1 בינואר 2021 ועד 31 במרס 2021.

כמו כן, ביום 10 בדצמבר 2020, הודיע בנק ישראל על מתווה נוסף למתן סיוע לעסקים קטנים וזעירים בפרעון הלוואות, גם הוא עד ליום 31 במרס 2021. בנוסף, הבנק אפשר גם ללקוחות עסקיים, אשר היו מעוניינים, לדחות את תשלומי הלוואות. במקביל, הבנק מעמיד ללקוחות העסקיים הלוואות במסגרת הקרן בערבות המדינה, המאפשרות להם להתמודד עם התמשכות המשבר והשלכותיו.

אשראי שניתן בערבות מדינה במסגרת ההתמודדות עם משבר הקורונה

פעילות לווים בישראל	31 בדצמבר 2020
עסקים קטנים וזעירים	במיליוני ש"ח
עסקים בינוניים	1,308
עסקים גדולים	431
	165
סך הכל	1,904

עם פרוץ המשבר, הבנק חתם על הסכם עם החשב הכללי יחד עם בנקים נוספים במערכת הבנקאית ואחרים, להעמדת הלוואות בערבות מדינה שמטרתן לסייע לעסקים בישראל להתמודד עם קשיי תזרים שנוצרו כתוצאה מהתפשטות נגיף הקורונה, ולצורך כך הוקמו קרנות ייעודיות בשם "הקרן לעסקים קטנים ובינוניים לנפגעי קורונה" ו"הקרן לעסקים גדולים להתמודדות עם התפשטות נגיף הקורונה".

על פי ההסכמים ניתן להעמיד הלוואות ללווים העומדים בכל התנאים הבאים:

- הלווה הינו עסק המאוגד בישראל.

- הלווה פנה בבקשה לקבלת הלוואה, כדי להתמודד עם הצרכים התזרימיים של העסק הנובעים מהתפשטות נגיף הקורונה.

ההלוואות ניתנו בערבות המדינה. שיעור ערבות המדינה הינו בין 75% לבין 85% מהלוואה בודדת ובין 12% לבין 15% (בענף התעופה 75%) מהסך הכולל של כל ההלוואות, כשיעור הביטחונות המקסימלי מהלווה לא יעלה על 5%.

בחודש יולי, אושרה בוועדת הכספים מסגרת הלוואות, במסלול חדש - סיוע לעסקים קטנים ובינוניים שנקלעו לקשיים תזרימיים ומוגדרים בסיכון גבוה. שיעור הערבות מהלוואה בודדת יכול להגיע ל-95% (ו-60% מהסך הכולל). עסקים הרלבנטיים לקרן הם אלו שגרשמה בהם ירידה בשיעור של כ-40% ומעלה במחזור המכירות שלהם באחד או יותר משלושת החודשים שקדמו למועד הגשת הבקשה לקבלת הלוואה מהקרן, בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד, או לחילופין הציגו ירידה מינימלית של 25% מהמחזור במהלך אחד מהרבעונים החל מהרבעון השני של שנת 2020, בהשוואה לרבעון המקביל אשתקד.

איכות האשראי וסיכון אשראי בעייתי

סך סיכון האשראי הבעייתי למרכיביו השונים, הכולל רכיבים חוץ מאזניים, הסתכם ב-2,295 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,859 מיליון ש"ח בסוף שנת 2019, גידול בשיעור של 23.5%.

יחס סיכון האשראי הבעייתי לסיכון האשראי הכולל בגין הציבור בקבוצה, עמד בסוף שנת 2020 על 1.8%, בהשוואה ל-1.5% בסוף שנת 2019. 20.0% מסיכון האשראי הבעייתי בקבוצה משוייכים לענף התעשייה, 12.6% לענף הנדל"ן, 10.7% לענף המסחר ו-27.7% לענף הלקוחות הפרטיים, לרבות הלוואות לדיר.

שיעור יתרת החובות הפגומים שאינם צוברים הכנסות רבית מיתרת האשראי לציבור, עמד על 0.57%, בהשוואה ל-0.74% בסוף שנת 2019.

יחס סיכון האשראי הבעייתי המאזני לסך האשראי לציבור עומד על 2.2%, בהשוואה ל-1.9% בסוף שנת 2019.

למידע נוסף בדבר איכות האשראי ראה באור 1.29(1) לדוחות הכספיים.

ניתוח איכות אשראי, סיכון אשראי בעייתי ונכסים שאינם מבצעים של הציבור

31 בדצמבר 2019				31 בדצמבר 2020				
סך הכל	פרטי	לדיוור	מסחרי	סך הכל	פרטי	לדיוור	מסחרי	
								במיליוני ש"ח
								סיכון אשראי בדירוג ביצוע אשראי: ⁽¹⁾
86,853	20,411	25,037	41,405	89,688	20,438	27,721	41,529	סיכון אשראי מאזני
31,970	12,277	2,217	17,476	34,710	13,068	2,946	18,696	סיכון אשראי חוץ מאזני
118,823	32,688	27,254	58,881	124,398	33,506	30,667	60,225	סך סיכון אשראי בדירוג ביצוע אשראי
								סיכון אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי:
2,593	942	321	1,330	2,347	569	329	1,449	לא בעייתי
1,655	318	225	1,112	2,036	329	286	1,421	סך הכל בעייתי: ⁽²⁾
790	99	215	476	1,301	119	250	932	- השגחה מיוחדת: ⁽³⁾
152	73	-	79	111	57	-	54	- נחות
713	146	10	557	624	153	36	435	- פגום
4,248	1,260	546	2,442	4,383	898	615	2,870	סך הכל סיכון אשראי מאזני
616	127	3	486	659	131	3	525	סיכון אשראי חוץ מאזני
4,864	1,387	549	2,928	5,042	1,029	618	3,395	סך סיכון אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי
249	26	186	37	217	18	156	43	מזה: חובות שאינם פגומים, בפיגור של 90 ימים או יותר
123,687	34,075	27,803	61,809	129,440	34,535	31,285	63,620	סך הכל סיכון אשראי כולל של הציבור
								נכסים שאינם מבצעים
650	117	10	523	524	120	36	368	חובות פגומים שאינם צוברים הכנסות רבית

(1) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.

(2) סיכון אשראי פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת.

(3) לרבות בגין הלוואות לדיוור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור ובגין הלוואות לדיוור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.

תנועה בחובות הפגומים בגין אשראי לציבור

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020			
סך הכל	פרטי	מסחרי	סך הכל	פרטי	מסחרי	
						במיליוני ש"ח
467	100	367	709	156	553	יתרת חובות פגומים לתחילת השנה
473	104	369	278	99	179	חובות שסווגו כחובות פגומים במהלך השנה
(3)	-	(3)	(45)	(1)	(44)	חובות שחזרו לסיווג שאינו פגום
(91)	(14)	(77)	(89)	(20)	(69)	חובות פגומים שנמחקו
(137)	(34)	(103)	(276)	(44)	(232)	חובות פגומים שנפרעו
709	156	553	577	190	387	יתרת חובות פגומים לסוף השנה
מזה: תנועה בחובות בעייתיים בארגון מחדש						
233	83	150	248	108	140	יתרת חובות בעייתיים בארגון מחדש לתחילת השנה
156	71	85	156	60	96	ארגונים מחדש שבוצעו במהלך השנה
(53)	(14)	(39)	(53)	(20)	(33)	חובות בארגון מחדש שנמחקו
(88)	(32)	(56)	(124)	(35)	(89)	חובות בארגון מחדש שנפרעו
248	108	140	227	113	114	יתרת חובות בעייתיים בארגון מחדש לסוף השנה
שינויים בהפרשות להפסדי אשראי בגין חובות פגומים						
144	23	121	204	35	169	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילה השנה
173	27	146	118	22	96	גידול בהפרשות
(113)	(15)	(98)	(141)	(20)	(121)	גביות ומחיקות
204	35	169	181	37	144	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי לסוף השנה

מדדי סיכון

2019	2020	
1.08%	0.86%	שיעור חובות פגומים או בפיגור של 90 יום או יותר מיתרת האשראי לציבור מזה:
0.80%	0.63%	שיעור יתרת אשראי לציבור פגום מיתרת האשראי לציבור
0.28%	0.23%	שיעור יתרת אשראי לציבור שאינו פגום בפיגור של 90 יום או יותר מיתרת האשראי לציבור
1.50%	1.77%	שיעור סיכון אשראי בעייתי בגין הציבור מסיכון האשראי הכולל בגין הציבור
0.16%	0.52%	שיעור ההוצאה בגין הפסדי אשראי מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור
0.10%	0.10%	שיעור המחיקות, נטו בגין אשראי לציבור מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור
1.05%	1.38%	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת האשראי לציבור
131.2%	221.3%	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת אשראי לציבור פגום
97.1%	160.8%	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת אשראי לציבור פגום בתוספת יתרת אשראי לציבור בפיגור של 90 יום או יותר
8.9%	6.9%	שיעור המחיקות, נטו בגין אשראי לציבור מיתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור

מידע נוסף על סיכוני אשראי

הבנק ממשיך לפעול לעדכון מוקדי הסיכון בתיק האשראי ולנטר את הלקוחות, אשר עלולים להיות מושפעים מהתמשכות המשבר. הבנק נוקט באמצעים למזעור סיכוני האשראי.

מניתוח האשראי לפי מגדרי פעילות וענפי משק, ניתן לראות כי הענפים שזוהו ככאלה שעשויים להיפגע משמעותית מהמשבר הינם שירותים עסקיים (הכוללים, בין היתר, סוכנויות נסיעות, בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל ומסחר). משקי הבית עלולים להיפגע אף הם מהמשבר, בעיקר לאור הגידול החד בשיעור מבקשי התעסוקה ואי הוודאות הכלכלית והתעסוקתית.

הבנק אימץ את ההקלות הרגולטוריות שניתנו על ידי בנק ישראל ומאפשר ללקוחותיו לדחות החזרי תשלומים של הלוואות. עם תום תקופת ההקפאה הראשונה, ביום 30 ביוני 2020, חלה ירידה משמעותית בהיקף האשראי המוקפא. נכון ליום 31 בדצמבר 2020, שיעור החובות אשר נמצאים בדחיית תשלומים מהווה כ-1.9% מסך האשראי לציבור ושיעור יתרת הלוואות לדיור שבגינן בוצע דחיית תשלומים מהווה כ-3.5% מיתרת הלוואות לדיור. לצד זאת, הבנק עוקב באופן שוטף אחר הגביה בפועל וצרכי הלקוחות ומאפשר דחיה נוספת של תשלומי הלוואות, בהתאם להקלות הרגולטוריות ומצב הלווה.

סיכון האשראי הכולל לפי ענפי משק (במיליוני ש"ח)

31 בדצמבר 2020						
הפסדי אשראי ⁽²⁾						
סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾	מזה: דירוג ביצוע אשראי ⁽³⁾	מזה: סיכון אשראי בעייתי ⁽⁴⁾	מזה: סיכון אשראי פגום	הוצאות בגין הפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי
פעילות לווים בישראל						
ציבור - מסחר						
תעשייה	10,038	9,376	460	157	73	237
בינוי ונדל"ן - בינוי ⁽⁵⁾	10,997	10,648	139	59	18	90
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן	6,037	5,647	145	96	8	36
מסחר	7,266	6,591	245	44	83	214
שירותים פיננסיים	14,727	14,669	14	7	9	31
ענפים אחרים	13,221	12,018	636	166	149	267
סך הכל מסחרי ⁽⁶⁾	62,286	58,919	1,639	529	340	875
אנשים פרטיים - הלוואות לדיוור	31,285	30,667	287	36	41	164
אנשים פרטיים - אחר	34,535	33,506	348	156	77	318
סך הכל ציבור - פעילות בישראל	128,106	123,092	2,274	721	458	1,357
בנקים בישראל וממשלת ישראל	12,740	12,740	-	-	-	-
סך הכל פעילות בישראל	140,846	135,832	2,274	721	458	1,357
פעילות לווים בחו"ל						
סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל	1,334	1,306	21	21	6	6
בנקים וממשלות בחו"ל	4,120	4,120	-	-	-	-
סך הכל פעילות בחו"ל	5,454	5,426	21	21	6	6
סך הכל	146,300	141,258	2,295	742	464	1,363

הערות:

- (1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות, אגרות חוב, ניירות ערך שנשאלו, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, בסך 95,870 מיליון ש"ח, 12,798 מיליון ש"ח, 11 מיליון ש"ח, 1,897 מיליון ש"ח ו-35,724 מיליון ש"ח, בהתאמה.
- (2) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (יתרת ההפרשה בגין מכשירים אלה, מוצגת במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).
- (3) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (4) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיוור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- (5) כולל סיכון אשראי מאזני בסך של 88 מיליון ש"ח וסיכון אשראי חוץ מאזני בסך של 101 מיליון ש"ח בגין הלוואות לדיוור שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה.
- (6) יתרת החובות המסחריים כוללת הלוואות לדיוור בסך 3,001 מיליון ש"ח, המשולבות במערך העסקאות והבטחונות של עסקי לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.

סיכון האשראי הכולל לפי ענפי משק (המשך)
(במיליוני ש"ח)

31 בדצמבר 2019						
הפסדי אשראי ⁽²⁾						
יתרת ההפרשה להפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	מזה: סיכון אשראי פגום	מזה: סיכון אשראי בעייתי ⁽⁴⁾	מזה: דירוג ביצוע אשראי ⁽³⁾	סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾
פעילות לווים בישראל						
ציבור - מסחרי						
191	(8)	(8)	197	402	9,227	9,959
71	(19)	(24)	61	97	9,838	10,266
22	(3)	(3)	71	84	5,905	6,143
159	49	62	92	259	7,366	7,837
21	(4)	(7)	3	12	13,903	13,936
126	25	69	247	441	11,324	12,342
590	40	89	671	1,295	57,563	60,483
121	1	3	10	228	27,254	27,803
275	65	69	148	328	32,688	34,075
986	106	161	829	1,851	117,505	122,361
-	-	-	-	-	8,643	8,643
986	106	161	829	1,851	126,148	131,004
פעילות לווים בחו"ל						
1	(23)	(23)	8	8	1,318	1,326
-	-	-	-	-	4,419	4,419
1	(23)	(23)	8	8	5,737	5,745
987	83	138	837	1,859	131,885	136,749

הערות:

- (1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות, אגרות חוב, ניירות ערך שנשאלו, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, בסך של 92,002 מיליון ש"ח, 10,656 מיליון ש"ח, 9 מיליון ש"ח, 1,091 מיליון ש"ח ו-32,991 מיליון ש"ח, בהתאמה.
- (2) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (יתרת ההפרשה בגין מכשירים אלה, מוצגת במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).
- (3) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (4) סיכון אשראי מאזני וחץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגין קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- (5) כולל סיכון אשראי מאזני בסך של 233 מיליון ש"ח וסיכון אשראי חוץ מאזני בסך של 91 מיליון ש"ח בגין הלוואות לדיור שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה.
- (6) יתרת החובות המסחריים כוללת הלוואות לדיור בסך של 2,718 מיליון ש"ח, המשולבות במערך העסקאות והבטחונות של עסקי לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.

ניהול סיכוני אשראי צד נגדי

א. כללי

סיכון אשראי של צד נגדי הוא הסיכון שהצד הנגדי לעסקה יכנס לכשל טרם מועד הסילוק הסופי של התשלומים בגין העסקה. הפסד כלכלי ייגרם אם בעת כניסתו של הצד הנגדי למצב של כשל, יהיו עסקאות עמו בעלות ערך כלכלי חיובי לבנק. סיכון אשראי צד נגדי בבנק, מתבטא בפעילות בנגזרים מול מוסדות פיננסיים.

בניגוד לחשיפת האשראי, בה החשיפה היא חד-צדדית והבנק נושא לבדו בסיכון להפסד, סיכון צד נגדי יוצר סיכון דו-צדדי להפסד וזאת בהתאם להיות ערך העסקה חיובי או שלילי עבור כל אחד מצדדי העסקה. שווי השוק של העסקאות אינו וודאי והוא יכול להשתנות לאורך חיי העסקה, בשל שינויים בפרמטרים הרלוונטיים בשוק.

ב. מדיניות

לבנק מדיניות ותיאבון לסיכון ברמת הקבוצה לפעילות מול מוסדות פיננסיים, הן ברמת תיאבון הסיכון הכולל והן ברמת החשיפה לצד הנגדי הבודד בחתר סוג החשיפה והעסקה הבודדת, ותוך התחשבות בהון העצמי של הבנק והיקף החשיפות שלו ובהתבסס על פרמטרים הנגזרים מחוסנו הפיננסי של הצד הנגדי.

הקבוצה מנהלת את רוב החשיפות לצדדים נגדיים באמצעות הסכמי קיזוז (Netting) מול בנקים, המצמצמים את הסיכון להון הקבוצה במצבי חדלות פרעון של צדדים נגדיים אלו באופן משמעותי.

כחלק מניהול סיכוני הצד הנגדי השוטפים, מבצע הבנק בקרה יומית שוטפת על עמידה במגבלות קווי האשראי שהוקצו לפעילות מול בנקים ומוסדות פיננסיים.

ג. חשיפת האשראי הנוכחית לצדדים נגדיים שהינם מוסדות פיננסיים זרים

רוב חשיפת האשראי של קבוצת הבנק כלפי מוסדות פיננסיים זרים הינה כלפי בנקים, כאשר מרבית החשיפה הינה כלפי המערכת הבנקאית במערב אירופה ובצפון אמריקה. החשיפה למוסדות פיננסיים אחרים זניחה.

חשיפת אשראי נוכחית למוסדות פיננסיים זרים⁽¹⁾

31 בדצמבר 2019			31 בדצמבר 2020			דירוג אשראי חיצוני ⁽⁵⁾
סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי חוץ מאזורי נוכחי ⁽³⁾	סיכון אשראי מאזורי ⁽²⁾	סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי חוץ מאזורי נוכחי ⁽³⁾	סיכון אשראי מאזורי ⁽²⁾	
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			
530	2	528	134	27	107	AA- עד AAA
1,450	47	1,403	3,078	10	3,068	A- עד A+
92	16	76	149	7	142	BBB- עד BBB+
41	-	41	34	-	34	B- עד BB+
2,113	65	2,048	3,395	44	3,351	סך הכל חשיפות אשראי למוסדות פיננסיים זרים
-	-	-	-	-	-	מזה: סיכון אשראי בעייתי ⁽⁴⁾

הערות:

- (1) מוסדות פיננסיים זרים כוללים: בנקים, בנקים להשקעות, ברוקרים/דילרים, חברות ביטוח, גופים מוסדיים וגופים בשליטת הגופים הללו.
- (2) פקדונות בבנקים, אשראי לציבור, השקעות באגרות חוב, ניירות ערך שנשאלו ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים.
- (3) בעיקר ערבויות והתחייבויות למתן אשראי, לרבות ערבויות להבטחת חבות של צד ג'.
- (4) סיכון אשראי שהינו פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת.
- (5) לצורך דירוג המוסדות הפיננסיים, הבנק עשה שימוש בדירוגים שנקבעו לצורך יישום הגישה הסטנדרטית של באזל. הבנק משתמש בדירוג של סוכנות S&P לדירוג המוסדות הפיננסיים הזרים אליהם קיימת חשיפת אשראי. אולם, כאשר אין דירוג מסוכנות S&P משתמש הבנק בדירוג מסוכנויות אחרות.

הערות כלליות:

- א. חשיפות האשראי ויתרות החובות הבעייתיים מוצגים לאחר ניכוי ההפרשה בגין הפסדי אשראי.
- ב. חשיפות האשראי אינן כוללות חשיפות למוסדות פיננסיים שיש להם ערבות מפורשת ומלאה של ממשלות, ואינן כוללות השקעות בניירות ערך מגובי נכסים.
- ג. למידע נוסף לגבי הרכב חשיפות האשראי בגין מכשירים נגזרים מול בנקים ודילרים/ברוקרים (מקומיים וזרים) ראה באור 27 לדוחות הכספיים. סיכון האשראי החוץ מאזורי בגין עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים שבוצעו עם מוסדות פיננסיים זרים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה הסתכם ליום 31 בדצמבר 2020 ב-227 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2019 - 304 מיליון ש"ח).

מאז תחילת משבר הקורונה, חל גידול בחשיפות האשראי של הבנק למוסדות פיננסיים זרים וזאת בעיקר עקב הגידול במחזורי הפעילות בניירות ערך של לקוחות הבנק וכפועל יוצא, גידול בדרישת הבטחונות. מרבית החשיפה של הבנק הינה למוסדות פיננסיים זרים שהינם בעלי איתנות פיננסית גבוהה, אשר מרביתם בקבוצת דירוג השקעה A- ומעלה. במהלך שנת 2020, לא בוצעה הורדת דירוג משמעותית בדירוג האשראי של מוסדות פיננסיים אלו.

מרווחי האשראי של מרבית המוסדות הפיננסיים הזרים אליהם יש לבנק חשיפות אשראי מהותיות, גדלו מרמה של 0.3%-0.6% טרם המשבר, לרמה של 0.5%-1.5% בשיא המשבר. החל מהרבעון השני של השנה, החלה מגמת שיפור במרווחי האשראי וליום 31 בדצמבר 2020, הצטמצמו המרווחים לרמות של 0.3%-0.7%, בדומה לרמות ששררו טרם המשבר.

התיאבון לסיכון המידתי שהוגדר על ידי דירקטוריון הבנק מקבל ביטוי בהתפלגות חשיפת האשראי למוסדות פיננסיים אשר מרביתה הינה מול מוסדות המדורגים בדירוגים גבוהים.

עיקר חשיפת האשראי הנוכחית של הקבוצה (95%) מיוחסת למוסדות פיננסיים זרים מובילים במדינות OECD, המדורגים בקבוצות הדירוג AAA עד AA- כאשר 4% מסך החשיפה מדורג בטווח שבין AAA עד AA-.

סיכון האשראי המאזני של הקבוצה למוסדות פיננסיים זרים כולל השקעה של כ-207 מיליון ש"ח באגרות חוב במט"ח. תיק אגרות החוב, הכלול בחשיפה למוסדות פיננסיים זרים, מפוזר וכולו בדירוג השקעה (Investment Grade), מזה כ-56% מדורגות בדירוג A- ומעלה. משך החיים הממוצע של התיק עומד על כ-3 שנים.

בנוסף, כולל סיכון האשראי המאזני פקדונות שהופקדו בבנקים זרים בהיקף של כ-2.3 מיליארד ש"ח, בעיקר לתקופה קצרה של יום עד שבוע.

ליום 31 בדצמבר 2020, אין מדינה בה קיימת לקבוצת הבנק חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים העולה על 15% מבסיס ההון של הבנק, שהסתכם ב-1,807 מיליון ש"ח (כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 202 בדבר רכיבי ההון).

ד. דיווח על החשיפה לסיכונים אשראי צד נגדי

ההנהלה ודירקטוריון הבנק וועדותיו מקבלים מגוון דיווחים על החשיפה לסיכונים אשראי צד נגדי, ובחתכים שונים על ידי גורמי הניהול, הפיקוח והבקרה.

חשיפה למדינות זרות

החשיפה המאזנית למדינות זרות כוללת פקדונות, אגרות חוב, אשראי לציבור ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים. החשיפה החוץ מאזנית כוללת ערבויות, סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים פיננסיים נגזרים ומסגרות לא מנוצלות.

חשיפות עיקריות למדינות זרות*⁽¹⁾ (במיליוני ש"ח)

31 בדצמבר 2019			31 בדצמבר 2020			
חשיפה			חשיפה			
מאזנית ⁽²⁾	חוץ מאזנית ⁽²⁾⁽³⁾	סך הכל	מאזנית ⁽²⁾	חוץ מאזנית ⁽²⁾⁽³⁾	סך הכל	
3,601	68	3,669	3,067	33	3,100	ארצות הברית
2,711	408	3,119	2,525	349	2,874	מדינות אחרות
6,312	476	6,788	5,592	382	5,974	סך כל החשיפות למדינות זרות
18	4	22	23	2	25	מזה: סך החשיפות למדינות ה-FIGS (פורטוגל, איטליה, יוון וספרד)
140	47	187	168	41	209	מזה: סך החשיפות למדינות LDC
4	2	6	5	2	7	מזה: סך החשיפות למדינות עם בעיות נזילות

* כולל מדינות שהחשיפה אליהן עולה על 1% מסך הנכסים של הבנק על בסיס מאוחד או על 20% מההון לפי הנמוך.

(1) על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערבויות, בטחונות נזילים ונגזרי אשראי.

(2) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי, ולפני השפעת בטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

(3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.

סיכונים בתיק ההלוואות לדירור

מדיניות האשראי של הקבוצה בתחום המשכנתאות

הבנק נוקט במדיניות אשראי מידתית המאושרת על ידי דירקטוריון הבנק ונבחנת מידי שנה ומתעדכנת על פי השינויים והתמורות בארץ, שינויים בגולציה וכיו"ב. כחלק ממדיניות זו, הבנק עוקב באופן שוטף אחר התפתחויות בתיק המשכנתאות ונוקט במגוון אמצעים לשם ניהול הסיכונים בו. הסיכונים נבחנים בהתאם למדיניות שנקבעה לגבי תיאבון הסיכון בתחום המשכנתאות, הן ברמת העסקה הבודדת והן ברמה של כלל תיק המשכנתאות של הקבוצה. הבנק מנהל את הסיכונים, בין השאר, על-ידי השתת מגבלות בפרמטרים שונים, כגון שיעור המימון (LTV), שיעור ההחזר מההכנסה, שיעור ההלוואות ברבית משתנה, שיעור ההלוואות הניתנות לתקופות ארוכות (מעל 25 שנה) ועוד. בעת מתן משכנתא, הבנק בוחן את ההסתברות לכשל על-ידי שימוש במודל סטטיסטי וגם בוחן את יכולת ההחזר של הלקוח בתרחישים אפשריים של שינוי רבית. הבנק נוקט משנה זהירות בנכסים בהם המצב הרישומי מורכב, תוך מתן משקל יתר לטיב הלקוח ולשיעור המימון. הבנק מבצע בקרה חודשית אחר התפתחות מאפייני הסיכון בתיק המשכנתאות, בהתאם למגבלות על פי פרמטרים במדיניות האשראי. בנוסף נעשה מעקב אחר השתנות היקף החוב הבעייתי בתיק המשכנתאות ואחר שיעור הפיגורים בו והשוואת הנתונים לאלו של כלל המערכת הבנקאית.

היקף ההלוואות לדירור

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר			
2020	2019	שינוי	
במיליוני ש"ח			
ב-%			
5,915	4,374	35.2	ביצועי אשראי לדירור
29	21	38.1	הלוואות מכספי הבנק
16	11	45.5	הלוואות מכספי האוצר
5,960	4,406	35.3	מענקים מכספי האוצר
825	525	57.1	סך הכל הלוואות חדשות
6,785	4,931	37.6	הלוואות שמוחזרו מכספי הבנק
			סך הכל ביצועים

ליום 31 בדצמבר			
2020	2019	שינוי	
במיליוני ש"ח			
ב-%			
28,259	25,692	10.0	יתרת האשראי לדירור, נטו
285	320	(10.9)	הלוואות מכספי הבנק
46	31	48.4	הלוואות מכספי האוצר*
28,590	26,043	9.8	מענקים מכספי האוצר*
			סך הכל יתרה

* סכום זה אינו נכלל ביתרות המאזניות.

שיעור המימון

אחד הפרמטרים המרכזיים המשמשים את הבנק לבחינת הסיכון בתיק האשראי לדירור הינו שיעור המימון (Loan To Value), המחושב על פי הוראת הפיקוח על הבנקים מספר 876 - דוח על הלוואות לדירור והינו היחס בין סכום האשראי לבין שווי הנכסים המשמשים לביטחון במועד אישור ההלוואה. יצוין כי עליית שווי נכס כשלעצמה אינה מהווה אירוע לחישוב מחדש של LTV ואילו בעת מתן אשראי נוסף בביטחון אותו נכס ניתן לחשב LTV, בהתייחס לשמאות עדכנית.

תיק ההלוואות לדירור ממקורות הבנק ליום 31 בדצמבר 2020, כולל כ-70% אשראי שניתן עם שיעור מימון עד 60%, בדומה ליום 31 בדצמבר 2019. כ-97% מסך האשראי ניתן בשיעור מימון של עד 75%, בהשוואה לכ-94% ביום 31 בדצמבר 2019.

ביצועי ההלוואות לדירור ממקורות הבנק בשנת 2020, כוללים כ-67% אשראי שניתן עם שיעור מימון של עד 60%, בהשוואה לכ-71% בשנת 2019. כל הביצועים ניתנו בשיעור מימון של עד 75%, בדומה לשנת 2019. בחישוב היחס לא נכללו הלוואות ללא ביטחון נכס.

שיעור החזר מהכנסה

פרמטר מרכזי נוסף המשמש את הבנק לבחינת הסיכון בתיק האשראי לדיור הינו שיעור החזר מהכנסת הלווה. יחס זה מאפשר לבנק להעריך את יכולתו של לווה לעמוד בהחזרי ההלוואה השוטפים כסדרם מתוך הכנסתו הקבועה כפי שהיתה במועד מתן ההלוואה. תיק ההלוואות לדיור ממקורות הבנק ליום 31 בדצמבר 2020, כולל כ-89% אשראי שניתן עם שיעור החזר מהכנסה של עד 35%, בהשוואה לכ-88% ב-31 בדצמבר 2019. כ-98% מהאשראי ניתן ללווים עם שיעור החזר מהכנסה של עד 50%, בדומה ליום 31 בדצמבר 2019. ביצועי ההלוואות לדיור ממקורות הבנק בשנת 2020, כוללים כ-93% אשראי שניתן עם שיעור החזר מהכנסה של עד 35%, בדומה לשנת 2019. כל האשראי ניתן ללווים עם שיעור החזר מהכנסה של עד 50%, בדומה לשנת 2019. בחישוב היחס לא נכללו הלוואות בולט ובלון.

הלוואות ברבית משתנה

תיק ההלוואות לדיור ממקורות הבנק ליום 31 בדצמבר 2020, כולל שיעור של 60% אשראי שניתן ברבית משתנה ומסתכם לסך של 17,034 מיליון ש"ח. ביצועי ההלוואות לדיור ממקורות הבנק בשנת 2020, כוללים סך של 1,962 מיליון ש"ח ברבית משתנה עד חמש שנים, המהווים כ-33% מסך הביצועים וסך של 1,275 מיליון ש"ח ברבית משתנה כל חמש שנים ומעלה, המהווים כ-22% מסך הביצועים.

הלוואות ארוכות טווח

תיק ההלוואות לדיור ממקורות הבנק ליום 31 בדצמבר 2020, כולל כ-82% אשראי, אשר תקופת פירעונו למועד הדיווח היא עד 25 שנה ומסתכם לסך של 23,302 מיליון ש"ח. ביצועי ההלוואות לדיור ממקורות הבנק בשנת 2020, כוללים כ-71% אשראי, אשר תקופת פירעונו למועד הדיווח היא עד 25 שנה ומסתכמים לסך של 4,173 מיליון ש"ח.

להלן נתונים על התפתחות תיק ההלוואות לדיור בבנק לפי מגזרי הצמדה (ללא אשראי מכספי אוצר ולאחר ניכוי הפרשה להפסדי אשראי):

למטרת מגורים											
מגזר לא צמוד				מגזר צמוד מדד				מגזר צמוד מט"ח			
רבית קבועה		רבית משתנה		רבית קבועה		רבית משתנה		רבית משתנה		רבית משתנה	
יתרה	שיעור	יתרה	שיעור	יתרה	שיעור	יתרה	שיעור	יתרה	שיעור	יתרה	שיעור
במיליון ש"ח	ב-%	במיליון ש"ח	ב-%	במיליון ש"ח	ב-%	במיליון ש"ח	ב-%	במיליון ש"ח	ב-%	במיליון ש"ח	ב-%
7,671	28.0	11,818	43.1	3,362	12.3	4,532	16.6	13	-	27,396	863
6,489	26.1	10,869	43.7	3,246	13.1	4,215	17.0	20	0.1	24,839	853
31.12.20											
31.12.19											

להלן נתונים על התפתחות המשכנתאות בבנק (ללא אשראי מכספי אוצר):

שנת 2016	שנת 2017	שנת 2018	שנת 2019	שנת 2020
4,337	3,756	4,149	4,374	5,915
(9.6%)	(13.4%)	10.5%	5.4%	35.2%
0.01%	(0.01%)	-	0.01%	0.14%
0.55%	0.51%	0.50%	0.49%	0.59%

ביצועי ההלוואות לדיור (במיליון ש"ח)
 שיעור השינוי בביצועי ההלוואות לדיור ביחס לתקופה מקבילה
 שיעור ההוצאה (ההכנסה) להפסדי אשראי ביחס למשכנתאות באחריות הבנק
 שיעור הפרשה המצטברת להפסדי אשראי ביחס למשכנתאות באחריות הבנק

השפעת התפשטות נגיף הקורונה על אשראי לדיור

בחודש מרס, החל הבנק, בתהליך מול לווים שנכנסו לקשיים בעקבות משבר הקורונה, להקפיא את החזר התשלום החודשי של ההלוואות לדיור. התהליך כלל דחייה של תשלומי ההלוואות לדיור, לתקופה של עד תשעה חודשים בהיקף של 40 מיליון ש"ח, נכון ליום 31 בדצמבר 2020 וזאת בהתאם לאמור בבאור 2.ג.1 לדוחות הכספיים. על פי המתווה המורחב שגובש על ידי בנק ישראל, לקוחות שדחו את תשלומי ההלוואות לדיור לתקופה של עד ששה חודשים, יכלו לקבל דחייה נוספת עד לתאריך 31 בדצמבר 2020. לקוחות שטרם דחו את תשלומי ההלוואות לדיור ומעוניינים בדחייתם, יכלו לקבל דחייה של עד ששה חודשים. המועד האחרון להגשת הבקשה, היה ביום 31 בדצמבר 2020. ביום 30 בנובמבר 2020, פרסם בנק ישראל מתווה נוסף ביחס למשכנתאות והלוואות צרכניות, אשר נועד לסייע לקבוצה ממוקדת של לקוחות, אשר נפגעו באופן משמעותי מהמשבר ועומדים במספר תנאים מצטברים. במתווה זה, ניתן דגש על חזרת הלווים לתשלום הלוואותיהם, לצד הסדרת לוח תשלומים מקל לפרעון (בשונה מהקפאה או דחיית החוב). התקופה להגשת בקשות לדחיית תשלומי הלוואות, בהתאם למתווה האחרון, חלה מיום 1 בינואר 2021 ועד ליום 31 במרס 2021.

בנוסף, פרסם בנק ישראל הקלות רגולטוריות הקשורות להוראות נב"ת 329 בנושא "מגבלות למתן הלוואות לדירור". בהתאם להקלות, הבנק רשאי לאשר הלוואה לדירור שלא לצורך רכישת זכות במקרקעין, עד לשיעור מימון של 70%, לעומת 50% כפי שהיה טרם ההקלה, בכפוף להצגת הלוואה, כי ההלוואה אינה מיועדת למטרת רכישת דירה להשקעה. כמו כן, הבנק רשאי להסתמך על הכנסות הלוואה, בשלושת החודשים שקדמו ליציאתו לחל"ת או לירידה למשרה חלקית בשל משבר הקורונה, בהתקיים תנאים מסוימים. תוקף ההקלות עד ליום 31 במרס 2021.

עדכון מגבלות על חלק ההלוואה לדירור ברבית משתנה

ביום 27 בדצמבר 2020, פורסם תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין 329 בנושא "מגבלות למתן הלוואות לדירור", במסגרתו הוחלט לבטל את "מגבלת רבית הפריים" (לפיה היחס בין חלק ההלוואה ברבית משתנה הנושא רבית שעשויה להשתנות, תוך פחות מחמש שנים ממועד אישור ההלוואה, או ממועד קביעת שיעור הרבית הקודם, לבין סך ההלוואה, אינו עולה על 33%) ולהסתפק במגבלת הרבית המשתנה, הקובעת כי לפחות שליש מסך המשכנתא יינתן ברבית קבועה ועד שני השלישים הנותרים יינתנו ברבית משתנה.

תחילת התיקונים להוראה החל מיום 17 בינואר 2021. עבור הלוואה לדירור המיועדת למימון פירעון מוקדם של הלוואה בבנק, או בבנק אחר, יחול התיקון החל מיום 28 בפברואר 2021.

סיכון אשראי לאנשים פרטיים (ללא הלוואות לדירור וללא נגזרים)

כללי

בשנים האחרונות ועד לפרוץ משבר הקורונה, הצריכה הפרטית היתה במגמת צמיחה וכפועל יוצא גם היקף האשראי לאנשים פרטיים. הבנקים בקבוצה מעמידים אשראי צרכני למגוון משקי הבית המורכב בעיקר מלקוחות שכירים, חלקם במערכת החינוך ובמערכת הביטחון. מדיניות האשראי לאנשים פרטיים משקפת את תיאבון הסיכון של הבנק וכוונותיו לגבי רמות הסיכון שברצונו ליטול וכן את הפרופיל הרצוי לתיק האשראי לאנשים פרטיים והיקפו ביחס לתיק האשראי הכולל.

המדיניות מתבססת על מערכת פנימית לדירוג סיכון האשראי לאנשים פרטיים על פי מודלים סטטיסטיים המתעדכנים באופן שוטף וכן על ידי כללים עסקיים ועקרונות למתן אשראי, בהתאם לבחינת כושר החזר של הלקוח ברמה פרטית וכן על ניתוח והערכה של מכלול פרמטרים נוספים, להם השלכה על איתנותו הפיננסית של הלוואה.

תפיסה זו משתקפת היטב במדיניות האשראי של הבנק באמצעות מגבלות כמותיות ואיכותיות למתן אשראי ברמת הלקוח הבודד וברמת הבנק, וכן בתהליכי בקרה ובתהליכי עבודה מובנים, בקווי הבקרה השונים.

מודלים של דירוג סיכוני אשראי משמשים את הבנקים בקבוצה הן בתהליך החיתום של האשראי בסניפים והן להעמדת אשראי ישיר באמצעות האינטרנט, האפליקציה והבינלאומי קול. המלצות האשראי הנגזרות מהמודלים הסטטיסטיים, יחד עם נהלי הבנק הנסמכים על מדיניות האשראי של הבנק והמגבלות האיכותיות והכמותיות הכלולות בה, מגלמים את תיאבון הסיכון המידתי של הקבוצה בתחום האשראי הצרכני.

באשראי קמעונאי, מתמקד הבנק באשראי המאופיין ברמת פיזור גבוהה וברמת סיכון נמוכה. בהתייחס לעבודה שחברת הבת מסד עוסקת אף היא בתחום האשראי, הבנק פועל בראיה קבוצתית ליישם מתכונת עבודה סדורה וקבוצתית המגדירה, בין היתר, מתכונת מיקוד עסקי לכל סוג אוכלוסיה בקבוצה. אוכלוסיית היעד הינה בעיקר אוכלוסייה בעלת מקורות הכנסה יציבים, הזקוקה למימון בתחום הצרכני, והינה בעלת כושר החזר של האשראי, בין היתר, אוכלוסיות ייעודיות בעלות קשר משותף בחתך ארצי (כגון מורים, עובדי משרד הביטחון וכו') בעלי יכולת החזר או כנגד ביטחונות הניתנים למימוש.

הלוואות לאוכלוסיית המורים הינן הלוואות המשולמות בעיקר באמצעות ניכוי ישיר מהשכר. מרבית הלקוחות במגזר משקי הבית בסניפי אוצר החייל הינם שכירים וחלק ניכר מהם עובדים לשעבר במערכת הביטחון. חלק מההלוואות לעובדי מערכת הביטחון הניתנות במסגרת מכרזים שונים, משקפות היוון זכויות לתקופות ביניים ומאופיינות בסכומים גדולים יחסית ולתקופות ארוכות. בנוסף, במסגרת תנאי המכרז נקבעה אחריותו של משרד הביטחון לתשלום במצב כשלי אשראי ובכך פוחת סיכון האשראי הניתן לעובדי מערכת הביטחון במסגרת זו, למינימום. החזרי הלוואות אלה והלוואות נוספות לאוכלוסיית מערכת הביטחון וכן הלוואות הניתנות במסגרת הסכמים מפעליים מנוכים מן השכר ישירות.

כ-79% מיתרת סיכון האשראי לאנשים פרטיים הינם בגין לקוחות בעלי הכנסה חודשית קבועה בחשבון בסכום העולה על 10 אלפי ש"ח.

השפעת התפשטות נגיף הקורונה על האשראי לאנשים פרטיים

התפשטות נגיף הקורונה בארץ ובעולם הביאה למשבר כלכלי במשק, הכולל תנודתיות בפתיחה וסגירה של עסקים ומקומות עבודה ועליה חדה בשיעורי האבטלה, לרבות עובדים שהוצאו לחל"ת. הבנק אימץ את המתווים שהוצעו על ידי בנק ישראל לביצוע דחיות תשלומים. אימוץ המתווים כאמור, הביא לעיכוב בהתממשות הסיכונים הקיימים של הלקוחות ולקושי באמידת מלוא עוצמת הפגיעה באשראי לאנשים פרטיים בבנק. עם זאת, הבנק בחן את הסיכונים, כפי שידועים עד כה, סיווג חובות נוספים של אנשים פרטיים כחובות בעייתיים והגדיל את ההפרשה הקבוצתית בהתאם.

להלן התפלגות סיכון האשראי לאנשים פרטיים בישראל:

ליום 31 בדצמבר			
שינוי	2019	2020	
במיליוני ש"ח			
ב-%			
(10.7)	5,448	4,865	יתרות עו"ש ויתרות מנוצלות בכרטיסי אשראי
1.5	16,221	16,468	הלוואות אחרות
(1.6)	21,669	21,333	סך כל סיכון האשראי המאזני
9.8	4,273	4,693	מסגרות עו"ש לא מנוצלות
6.4	6,851	7,287	מסגרות כרטיסי אשראי לא מנוצלות
(4.8)	1,265	1,204	סיכון אשראי חוץ מאזני אחר
6.4	12,389	13,184	סך כל סיכון האשראי החוץ מאזני
1.3	34,058	34,517	סך כל סיכון האשראי הכולל
(0.6)	20,655	20,529	ממוצע היקף האשראי המאזני, כולל משיכת יתר בעו"ש, כרטיסי אשראי והלוואות

להלן התפלגות סיכון האשראי מסך החובות לאנשים פרטיים בישראל:

31 בדצמבר			
שינוי	2019	2020	
במיליוני ש"ח			
ב-%			
5.4	148	156	סיכון אשראי פגום
6.7	180	192	סיכון אשראי בעייתי לא פגום
1.3	33,730	34,169	סיכון אשראי לא בעייתי
1.3	34,058	34,517	סך כל סיכון האשראי
(30.8)	26	18	מזה: חובות שאינם פגומים בפיקור של 90 ימים או יותר
4.6	108	113	יתרת ארגוני החוב שבהסדר מתוך האשראי הבעייתי
0.32%		0.36%	שיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי מסך האשראי לציבור

להלן התפלגות סיכון האשראי לאנשים פרטיים בישראל לפי התפלגות ההכנסה הקבועה בחשבון

31 בדצמבר 2020				
סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	סך נכסים פיננסיים** גבוה מ-50 אלפי ש"ח	סך נכסים פיננסיים** נמוך מ-50 אלפי ש"ח	הכנסה קבועה בחשבון*
			במיליוני ש"ח	באלפי ש"ח
219	446	45	401	ללא הכנסה קבועה
2,360	4,115	475	3,640	עד 10
3,717	6,420	1,510	4,910	מ-10 עד 20
6,888	10,352	4,939	5,413	מעל 20
13,184	21,333	6,969	14,364	סך הכל

31 בדצמבר 2019				
סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	סך נכסים פיננסיים** גבוה מ-50 אלפי ש"ח	סך נכסים פיננסיים** נמוך מ-50 אלפי ש"ח	הכנסה קבועה בחשבון*
			במיליוני ש"ח	באלפי ש"ח
206	428	35	393	ללא הכנסה קבועה
2,333	4,420	456	3,964	עד 10
3,404	6,408	1,296	5,112	מ-10 עד 20
6,446	10,413	4,153	6,260	מעל 20
12,389	21,669	5,940	15,729	סך הכל

* הכנסה קבועה לחשבון, כהגדרתה בהוראת הדיווח לפיקוח 836 (הכוללת משכורת בפועל בחישוב ממוצע של 12 חודשים אחרונים, סך קצבאות, הפקדות מזומן והפקדות שיקים).
 ** תיק הנכסים הפיננסיים המקושר לחשבון, כגון: פקדונות כספיים (לרבות יתרות עו"ש), תיקי ניירות ערך ונכסים כספיים אחרים.

התפלגות לפי התקופה הממוצעת שנותרה לפירעון (לפי המועד הסופי לפירעון ההלוואה)

31 בדצמבר 2019	31 בדצמבר 2020	
סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי מאזני	
במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	תקופה לפירעון
6,012	5,347	עד שנה
3,019	2,959	משנה ועד שלוש שנים
4,822	4,762	משלוש שנים ועד חמש שנים
2,730	2,864	מחמש שנים ועד שבע שנים
5,086	5,401	מעל שבע שנים
21,669	21,333	סך הכל

התפלגות לפי גודל האשראי של הלווה*

31 בדצמבר 2019	31 בדצמבר 2020	
סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי מאזני	
במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	תחום אשראי ללווה
908	667	באלפי ש"ח
1,219	1,256	עד 10
3,010	3,136	מ-10 עד 20
6,204	6,280	מ-20 עד 40
8,998	9,047	מ-40 עד 80
8,869	8,895	מ-80 עד 150
4,850	5,236	מ-150 עד 300
34,058	34,517	מעל 300
12,389	13,184	סך הכל

* הגדרת לווה - בהתאם להגדרות הוראת ניהול בנקאי תקין 313.

** סיכון אשראי כולל - למעט חבות בגין נגזרים ולמעט הלוואות דיור.

התפלגות לפי סוג ומידת החשיפה לגידול משמעותי בתשלומים

31 בדצמבר 2019	31 בדצמבר 2020	
סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי מאזני	
במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	סוג האשראי
1,775	1,372	עו"ש
3,673	3,493	כרטיסי אשראי
15,581	15,862	אשראי ברבית משתנה
640	606	אשראי ברבית קבועה
21,669	21,333	סך הכל

בטחונות

31 בדצמבר 2019	31 בדצמבר 2020	
סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי מאזני	
במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	
5,232	4,976	סך אשראי המגובה בטחונות*
4,311	4,558	*מזה:
921	418	בטחונות לא נדילים
	27	בטחונות נדילים

תיאור הפעילות

א. חיתום האשראי ללקוחות פרטיים

חיתום האשראי הצרכני מבוצע בהתחשב בפרמטרים אישיים של הלקוח ומשקף נכונות מידתית לנטילת סיכוני אשראי. תפיסה זו משתקפת היטב במגבלות כמותיות ואיכותיות, וכן באמצעות מגוון רחב של תהליכי עבודה מובנים ותהליכי בקרה הדוקים בקווי הבקרה השונים. הבנקים בקבוצה מציעים אשראי ללקוחותיהם על בסיס ניטור מאפייני הסיכון של הלקוח ואיתור צרכיו. בתהליך החיתום נבחנים מספר קריטריונים אשר מהווים כלי תומך החלטה, בין היתר, אינפורמציה כללית על הלקוח (זהותו, חוסנו הפיננסי, התנהלותו בחשבון וכל מידע נוסף אשר בידו לסייע בתהליך החיתום), מטרת האשראי, פעילות הלקוח בבנק בהקשר לתמחור העסקה, כושר החזר, תמהיל האשראי הכולל בחשבון והתאמתו לצורכי הלקוח. תהליך זה מושתת על ערכי הוגנות ושקיפות כלפי הלקוח.

ב. אופן פיקוח ומעקב על מאפייני הסיכון

הבנקים בקבוצה בעלי התמחות ומיומנות גבוהה בתחום אשראי קמעונאי מתוקף ניסיונם רב השנים באשראי למשקי הבית. הקבוצה מכשירה את עובדיה ברמת מיומנות מקצועית גבוהה בתחום האשראי ובעלת מערכות ממוחשבות תומכות החלטה, בקרה ומעקב לאיתור מוקדם של לווים בפיגור או בעלי מאפיינים של תסמינים שליליים. הקבוצה מגדרת את עצמה בנטילת סיכוני אשראי, בין היתר, באמצעות פיזור הסיכון בין הלקוחות. ניהול הסיכונים ובקרתם מתבצעים בבנק באמצעות תשתית נאותה של מנגנוני שליטה, פיקוח, בקרה וביקורת. הבקורות בנושא האשראי הצרכני מבוצעות באמצעות שלושת קווי ההגנה. במסגרת הבקורות המבוצעות על ידי הקו הראשון: מעקב אחר חריגה ממסגרת עו"ש וחח"ד, בדיקת אשראי בפיגור ובקרה אחר התפתחות האשראי הצרכני הבעייתי בסניפים. בקו השני קיימות מגוון בקורות, כאשר עיקרן נועדו לבחון את ההתנהלות הפיננסית בחשבונות ולאחר סימנים להתדרדרות במצב החוב. סימני התדרדרות יכולים לנבוע מירידה במחזורי פעילות, חריגות ממסגרות מאושרות וכדומה. בנוסף, הבנק משתמש במערכות ממוכנות תומכות כגון מערכת לאיתור וטיפול בחובות בעלי סממנים בעייתיים ומערכת סטטיסטית לניבוי כשל אשראי. הקו השלישי, מערך הביקורת הפנימית, אחראי לביצוע ביקורת בלתי תלויה על ניהול הסיכון, מסגרת העבודה והבקורות לניטור סיכוני אשראי צרכני, לרבות פעילות קווי ההגנה הראשון והשני לניטור סיכון זה.

סיכונים בענף הבינוי והנדל"ן

על רקע הסיכון בו פועלת המערכת הבנקאית הישראלית בתחום האשראי לבינוי ונדל"ן וכן על רקע השינויים וההתפתחויות בשוק האשראי למגורים, הוראות המפקח על הבנקים, והתקנות הממשלתיות, נוקט הבנק במדיניות אשראי מידתית וזהירה המאושרת על ידי דירקטוריון הבנק ונבחנת מידי שנה ומתעדכנת על פי השינויים והתמורות בארץ, שינויים ברגולציה וכיו"ב. מידתיות וזהירות אלה באות לידי ביטוי בבחינת שיעור המימון, בחינת כשלים זהירה בליווי פרויקטים לבניה, ובחינת שיעור ההון העצמי והמכירות המוקדמות, וזאת על מנת לצמצם ככל הניתן את הסיכונים. כמו כן, אימץ הבנק מדיניות פרטנית ביחס לתחומי הפעילות השונים בתחום הנדל"ן והבינוי, ובהם ליווי בניה למגורים, ליווי בניה ביעוד למניב, וכן אשראי לנדל"ן מניב ביעוד למשרדים, מסחר ותעשייה. הבנק מעניק אשראי לקבוצות רכישה ומתמקד בקבוצות הבונות באזורי ביקוש ובקבוצות בהן המארגן הינו בעל ניסיון מוכח בתחום. מעבר לבדיקות הנעשות באופן שוטף, מקיים הבנק דיון תקופתי בכל תיקי האשראי, ובוחן את מצב הפרויקטים וכן את רמת הסיכון בכל פרויקט על בסיס חודשי ומצמצם חשיפות בהתאם. הבנק מקפיד לתמחר כל עסקה בהתאם לסיכון ולריתוק ההון הנדרש באמצעות כלים לחישוב תשואה.

הפרמטרים המשמשים את הבנק לבחינת הסיכון בתיק האשראי לנדל"ן הינם בעיקר שיעור המימון (Loan To Value), יחס בין סכום האשראי לבין שווי הנכסים המשמשים לביטחון במועד אישור ההלוואה על פי הערכת שווי עדכנית וקיום מקורות יציבים לפרעון האשראי. בחינת הסיכונים בתיק הבינוי מבוצעת על בסיס חודשי ועל פי דוחות ביצוע המתקבלים מאת המפקח על הפרויקט, כאשר הסיכונים הנבחנים הם הן ברמת סיכון השוק והן ברמת סיכון הביצוע.

בשל השפעת נגיף הקורונה, קיים חשש לירידה בביקוש לנדל"ן מניב, בעיקר במשרדים ובמסחר. הבנק נוקט במדיניות מידתית ועיקר האשראי הינו בביטחון נכסים.

להלן נתונים על סיכון האשראי לציבור בענף הבינוי והנדל"ן בישראל:

31 בדצמבר		
2019	2020	
במיליוני ש"ח		
		סיכון אשראי כולל⁽¹⁾
		נדל"ן שבנייתו לא הושלמה
2,123	2,296	מזה: קרקע גולמית
4,467	4,613	נדל"ן בתהליכי בניה
4,255	4,494	נדל"ן שבנייתו הושלמה
5,564	5,631	אחר ⁽²⁾
16,409	17,034	סך הכל

- (1) מזה: אשראי המובטח בנדל"ן למגורים בסך של 5,348 מיליון ש"ח, אשראי המובטח בנדל"ן לתעשייה בסך של 770 מיליון ש"ח ואשראי המובטח בנדל"ן למסחר ואחרים בסך של 5,285 מיליון ש"ח (31.12.19 - 5,107 מיליון ש"ח, 634 מיליון ש"ח ו-5,104 מיליון ש"ח, בהתאמה).
- (2) כולל אשראי ללווים בענף הבינוי והנדל"ן בישראל, להם בטחון שאינו נדל"ן, או לווים ששווי הנכס שלהם למימוש מהיר מבטיח פחות מ-50% מסך סיכון האשראי של הלווה.

מימון ממונף - Leveraged Finance

מימון ממונף מוגדר כאשראי למימון עסקאות הוניות בתאגידים (כמוגדר בהוראת בנק ישראל מספר 323) אשר עונה על תבחינים מסויימים, ואשראי הניתן ללווים המאופיינים ברמות מינוף פיננסי גבוהות. הבנק מחשיב מימון ממונף כאשראי הנכלל באחת מארבע הקבוצות הבאות:

א. אשראי למטרת עסקה הונית כמוגדר בהוראת בנק ישראל מספר 323 (רכישת תאגיד אחר, רכישה עצמית של מניות וחלוקת הון), אשר עונה לתבחינים מסויימים בנוגע להיקף האשראי, לשיעור המימון הטמון בו, והיקף הבטחונות המוחשיים כפי שנקבעו על ידי הבנק.

ב. אשראי למטרות עסקיות שונות, אשר עונה לתבחינים מסויימים המצביעים על נתונים פיננסיים חלשים, כפי שנקבעו על ידי הבנק.

ג. אשראי למטרת מימון נדל"ן מניב, אשר עונה לתבחינים מסויימים בנוגע להיקף האשראי, לשיעור המימון הטמון בו, והיקף הבטחונות המוחשיים כפי שנקבעו על ידי הבנק.

ד. אשראי למטרת ליווי פרויקטים לבנייה, אשר עונה לתבחינים מסויימים בנוגע להיקף האשראי, היקף הבטחונות המוחשיים, ולחשיפה שעשויה להיווצר לבנק מהפרוייקט, כפי שנקבעו על ידי הבנק.

לנוכח מאפייני הסיכון הגבוה שטבוע במימון הממונף, מדיניות האשראי של הבנק קובעת הנחיות מחמירות לחיתום ומגבלות על היקף החשיפה למימון ממונף. התבחינים שעל פיהם הבנק מגדיר אשראי כמימון ממונף נקבעו באופן שמרני.

ליום 31 בדצמבר 2020, סך יתרות האשראי המצרפיות (אשראי מאזני וחוז' מאזני נטו, בניכוי הפרשות להפסדי אשראי ובטחונות מותרים בניכוי) הנחשבות כמימון ממונף הסתכם ב-576 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-587 מיליון ש"ח בסוף שנת 2019.

סיכון שוק

כללי

1. סיכון שוק (סיכון פיננסי) הינו סיכון קיים או עתידי להפסד או לירידת ערך הנובעים משינוי בשווי הכלכלי של מכשיר פיננסי, תיק מסוים או קבוצת תיקים וברמה הכוללת, עקב שינויים במחירים, שערי מטבע, מרווחים ופרמטרים אחרים בשווקים, ובכללם: סיכון רבית, סיכון מטבע, סיכון אינפלציה, סיכון מחיר מניות וסיכון תנודתיות.
2. לבנק מדיניות מפורטת לניהול החשיפה לסיכונים פיננסיים, אשר מתווה ומפרטת, בין היתר, תיאבון כולל לסיכונים פיננסיים ותיאבון לסיכון בחתך הסיכון הבודד ועקרונות לפעילות.

הפיקוח והבקרה על ניהול החשיפה לסיכונים השוק

הבנק מקיים מערך רחב של מנגנוני שליטה, ניהול, פיקוח, בקרה בלתי תלויה וביקורת על תהליך ניהול סיכונים השוק. התפיסה הניהולית והבקרתית של הבנק היא של זיהוי, כימות ואמידה שוטפים של החשיפה לסיכונים שוק ובקרת עמידה במגבלות שנקבעו. ניהול החשיפה לסיכונים השוק נבחן ומבוקר באופן שוטף במסגרת בחינת כלל הסיכונים על ידי ועדות ופורומים ייעודיים ברמת הדירקטוריון והנהלה וכן על ידי דרגי הביניים כמפורט בדוח הסיכונים באתר האינטרנט של הבנק.

דיווח על החשיפות לסיכונים שוק

הנהלת הבנק והדירקטוריון מקבלים מגוון דיווחים על החשיפה לסיכונים שוק, ובחתיכים שונים על ידי גורמי הניהול, הפיקוח והבקרה, בין היתר, התפתחויות בסיכון ובסביבה הפיננסית ועמידה במגבלות.

תיאבון הסיכון

תיאבון הסיכון של הבנק משקף נכונות מידתית לנטילת סיכונים פיננסיים, תואם פעילות בנקאית זהירה, מידתי ותואם לדרישות הפיקוחיות ולהיקף פעילות הבנק ולצביונו. ככלל, הבנק שואף למזער את החשיפות הפיננסיות שהוא נוטל, ופועל ליצירת רווחיות נאותה תוך כדי נטילת סיכונים פיננסיים מידתיים.

תפיסה זו משתקפת היטב במדיניות הבנק באמצעות מגוון רחב מאוד של מגבלות סיכון/הפסד כמותיות ומידתיות ביחס להון הבנק, וכן בתהליכי בקרה הדוקים ובתהליכי עבודה מובנים בקווי הבקרה השונים.

המתודולוגיה לאמידת החשיפה לסיכונים השוק

הבנק עושה שימוש במספר כלים ומודלים מקובלים לצורך ניהול החשיפה לסיכונים השוק באמצעים, הכוללים גם את הערך בסיכון (VAR) וגם הפעלת תרחישי קיצון Stress Tests, כלי ניהול ובקרת חשיפות רבית כגון: מח"מ, שווי הוגן ומבחני רגישות לשינויים בעקום הרבית.

השפעת התפשטות נגיף הקורונה

ברבעון הראשון של השנה, נרשמו ירידות בשערי נכסים סחירים, עקב שינויים בעקומי הרבית בארץ ובעולם ובמרווחי אגרות חוב, אשר יצרו השפעה לרעה על שווי הנכסים הסחירים. החל מהרבעון השני של השנה חלה התאוששות בשווקים ובשווי נכסים אלו.

סיכון רבית

כללי

סיכון הרבית הוא סיכון להפסד או להון הנובעים מתזוזות בשיעורי הרבית, המשפיעות על רווחי הבנק באמצעות שינוי בהכנסות נטו, ועל שווי נכסי הבנק, התחייבויותיו ומכשיריו חוץ מאזניים, מכיוון שהערך הנוכחי של תזרימי מזומנים עתידיים או אף התזרימים עצמם, משתנה כאשר חל שינוי בשיעורי הרבית. צורות העיקריות של סיכון הרבית שאליו נחשף הבנק כוללות: סיכון תמחור מחדש, סיכון עקום התשואה, סיכון בסיס וסיכון אופציות. סיכון הרבית, לכלל התיק, הינו אחד הסיכונים הדומיננטיים להם חשוף הבנק בכל הקשור להשפעה על השווי ההוגן של הנכסים וההתחייבויות ועל הרווח. הבנק מנהל את סיכונים הרבית בהתאם להוראת בנק ישראל בנושא ניהול סיכון הרבית (הוראה 333). נקבעה מדיניות בנושא ניהול סיכון הרבית בהתאם להוראות.

ניהול החשיפה

ניהול החשיפה לסיכונים רבית נעשה, תוך התאמת משך החיים הממוצע של המקורות והשימושים ותוך צמצום החשיפה לשחיקת השווי ההוגן, כתוצאה משינויים בלתי צפויים בשערי הרבית ובכפוף למגבלות שקבע הדירקטוריון. בכל מגזר נמדדת החשיפה לשינוי בלתי צפוי בשיעור הרבית לכל התקופות

ובתרחישי רבית שונים, ונמדדת השפעתה על השחיקה הפוטנציאלית של השווי הכלכלי ושל הרווח החשבונאי באופק של שנה אחת קדימה. ההשפעה נמדדת בכל אחד מהמגזרים בנפרד, וגם בכל המגזרים יחד. החשיפה העיקרית לסיכוני רבית בבנק מיוחסת לפעילות המימון במגזר השקלי הלא צמוד ובמגזר צמוד המדד, ונובעת ממאפייני ההשקעה, הנגזרים מטווח השימושים והמקורות במגזרים אלה. על מנת למזער את סיכון הרבית בתיק הבנקאי וכחלק מניהול הנכסים וההתחייבויות, הבנק עושה שימוש בכלים, לרבות באמצעות הנפקת אגרות חוב ופעילות בנגזרים.

התיאבון לסיכון

- תיאבון הסיכון לרבית כפי שמשקף במגבלות הינו מידתי, וניצול מסגרות החשיפה מבוצע בהתאם להערכות הבנק בנוגע לשיעורי הרבית הצפויים ולמבנה עקום הרבית הצפוי באופקי זמן שונים ובכפוף למגבלות שהוגדרו במדיניות הסיכונים הפיננסיים.
- לבנק סדרת מגבלות לשינויים בעקום הרבית ומגבלות פרטניות ברמת חדרי העסקאות והיחידות העסקיות השונות היוצרות סיכוני רבית, על היקף חשיפת הרבית ומגבלות על גובה השחיקה המקסימאלי בשווי ההוגן תחת מצב קיצון.

החשיפה בפועל ליום הדוח

סיכון הרבית נמדד ומנוהל על בסיס הנחות שונות באשר לזמני הפרעון של הנכסים וההתחייבויות. כמו כן, ניהול החשיפה מביא בחשבון את השפעת הפרעונות המוקדמים של הלוואות לדירור ושל פקדונות עם תחנות יציאה. ביתרות חשבונות העו"ש שאין נושאות רבית קיימות יתרות זכות בסכום יציב לאורך זמן. הבנק מתבסס על מודל ייעודי וקבע, כי תקופת הפרעון של יתרת העו"ש היציבה המשמשת בחישוב החשיפה לרבית תהיה למספר שנים.

ניתוח רגישות להשפעת החשיפה לשינויים ברבית המבוססת על השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים

להלן מידע על נכסים והתחייבויות החשופים לשינויים ברבית על פי שוויים ההוגן, כולל ניתוח רגישות לגבי השפעת שינויים פוטנציאליים בשיעור הרבית על שוויים ההוגן של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו, למעט פריטים לא כספיים, על פי כללים חשבונאיים:

להלן פרטים על השפעת שינויים ברבית על השווי ההוגן של עודף הנכסים במגזר, על הכנסות הרבית נטו ועל הכנסות המימון שאין מרבית:

1. שווי הוגן של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו, למעט פריטים לא כספיים (לפני השפעת שינויים פוטנציאליים בשיעורי הרבית):

31 בדצמבר 2019			31 בדצמבר 2020		
סך הכל	מט"ח	שקל	סך הכל	מט"ח	שקל
		במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח
7,664	84	7,580	7,869	(223)	8,092
7,626	(122)	7,748	7,799	(297)	8,096

שווי הוגן נטו מותאם⁽¹⁾
מזה: תיק בנקאי

פירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי ההוגן המותאם של המכשירים הפיננסיים, ראה באור 32א' לדוחות הכספיים.

2. השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הרבית על השווי ההוגן נטו מותאם⁽¹⁾ של הבנק וחברות בנות שלו:

31 בדצמבר 2019			31 בדצמבר 2020		
סך הכל	מט"ח ⁽⁵⁾	שקל ⁽⁵⁾	סך הכל	מט"ח ⁽⁵⁾	שקל ⁽⁵⁾
		במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח
שינויים מקבילים					
(102)	(35)	(67)	(86)	(45)	(41)
(78)	(20)	(58)	(77)	(38)	(39)
172	26	146	247	47	200
152	14	138	249	42	207
שינויים לא מקבילים					
(189)	(2)	(187)	(176)	(11)	(165)
178	(16)	194	206	(8)	214
112	(30)	142	145	(25)	170
(27)	14	(41)	22	63	(41)

עלייה במקביל של 1%
מזה: תיק בנקאי
ירידה במקביל של 1%
מזה: תיק בנקאי

התללה⁽²⁾
השטחה⁽³⁾
עליית רבית בטווח הקצר
ירידת רבית בטווח הקצר

בטבלה זו מוצג השינוי בשווי ההוגן נטו המותאם של כל המכשירים הפיננסיים, בהנחה שחל השינוי שצוין בכל שיעורי הרבית בכל מגזרי ההצמדה.

3. השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הרבית על הכנסות רבית נטו ועל הכנסות מימון שאינן מרבית⁽⁶⁾

31 בדצמבר 2019			31 בדצמבר 2020		
הכנסות מימון שאינן מרבית	הכנסות נטו רבית, נטו	סך הכל ⁽⁴⁾	הכנסות מימון שאינן מרבית	הכנסות נטו רבית, נטו	סך הכל ⁽⁴⁾
במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	
310	6	304	419	1	418
304	-	304	417	-	417
(589)	(6)	(583)	(725)	(1)	(724)
(583)	-	(583)	(724)	-	(724)

שינויים מקבילים

עלייה במקביל של 1%

מזה: תיק בנקאי

ירידה במקביל של 1%

מזה: תיק בנקאי

(1) שווי הוגן נטו של המכשירים הפיננסיים, למעט פריטים לא כספיים ולאחר השפעת התחייבות לזכויות עובדים וייחוס לתקופות של פקדונות לפי דרישה (עו"ש). פירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי ההוגן המותאם של המכשירים הפיננסיים, ראה באור 32' לדוחות הכספיים.

(2) התללה - ירידה ברבית בטווח הקצר ועליה ברבית בטווח הארוך.

(3) השטחה - עליה ברבית בטווח הקצר וירידה ברבית בטווח הארוך.

(4) לאחר השפעות מקדונות.

(5) בתרחישי ירידת רבית, במגזרים צמוד המדד, דולר ואירו, מגולמת סביבת רבית שלילית.

(6) בתרחישי ירידת רבית המשקפים רבית שלילית, חושבה השפעת התרחיש על ההכנסות נטו מרבית, בהתאם להנחות שונות.

(7) עדכון מודלים סטטיסטיים לחיזוי יתרות בגין פקדונות לפי דרישה (עו"ש), מודל פרעונות מוקדמים של משכנתאות ומודל פרעונות מוקדמים של פקדונות הציבור הביא לגידול השווי ההוגן בסך של 40 מיליון ש"ח. מספרי ההשוואה לא הוצגו מחדש.

גילוי על היערכות להפסקת השימוש בליבור

ביום 13 בפברואר 2020, פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בנושא "גילוי על היערכות להפסקת השימוש בליבור" וזאת על רקע הנחיות הגילוי של ה-SEC בדבר הפסקת שימוש בליבור (LIBOR), המבהירות בין היתר את הגילוי הנדרש בנושא. הנחיות הגילוי כאמור פורסמו על רקע הסיכון לחוסר ודאות בנוגע לאופן הפרשנות של חוזים הצמודים לליבור, במצב שבו החל משנת 2022 (כאשר לחלק מתקופות רבית הליבור הדולרית, החל מיולי 2023) לא יפורסם יותר ליבור, או שיקבע כי הליבור אינו מייצג יותר את שיעורי הרבית הרלוונטיים.

בהתאם לפרסום של הרשות להתנהלות פיננסית בבריטניה (FCA) מחודש יולי 2017, צפויה המערכת הפיננסית העולמית להפסיק את השימוש בליבור באופן הדרגתי עד סוף שנת 2021 (כאשר לחלק מתקופות רבית הליבור הדולרית עד לחודש יולי בשנת 2023). בהמשך להחלטה זו, הוקמו צוותי עבודה שונים ברחבי העולם לצורך קביעת רביות עוגן חלופיות לריביות הליבור עבור כל אחד מחמשת המטבעות הבאים: דולר ארה"ב, לירה שטרלינג, אירו, פרנק שווייצרי ויין יפני. החלופות שנבחנו על ידי צוותי העבודה כוללות בין היתר את ריביות ה-SOFR (Secured Overnight Financing Rate); ה-SONIA (Sterling Overnight Index Average); ה-ESTER (Euro Short-Term Rate); ה-SARON (Swiss Average Rate Overnight); ה-TONA (Tokyo Overnight) (Average Rate).

להפסקת השימוש בליבור ומעבר לרביות עוגן חלופיות צפויות להיות השלכות רחביות על הבנק כגון השלכות כלכליות, תפעוליות וחשבונאיות. לעניין זה, בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים, הובהר כי על רקע הסיכון לחוסר ודאות בנוגע לפרשנות של חוזים הצמודים לליבור, הבנק נדרש לכלול גילוי בדבר היערכות להפסקת השימוש בליבור החל מהדוחות לציבור ליום 31 בדצמבר 2019. נכון למועד זה, הבנק בחן את ההשפעה הצפויה של הפסקת פרסום הליבור, לרבות בחינה של חלופות אפשריות בכל אחד מהמטבעות המפורטים לעיל, השלכות פיננסיות שעשויות להיגרם מהמעבר לשימוש במטבעות הנ"ל והיערכות הנדרשת הן בפן העסקי והן בפן ניהול הסיכונים של החשיפות החדשות.

נכון למועד הדיווח ובהתאם להערכות שביצע הבנק, לא קיימת לבנק חשיפה כלכלית או חשיפה מאזנית מהותית בחוזים הנמשכים מעבר לשנת 2021 המתייחסים לליבור.

חשיפת הבנק לרבית הליבור במסגרת פעילות בנגזרים המעוגנת תחת הסדרי ISDA ותחת הסדרים אחרים אינה מהותית. כמו כן, על מנת למזער את הסיכונים המשפטיים הכרוכים בהפסקת רבית הליבור בפעילות נגזרים, הבנק חתם על הפרוטוקול החדש של ISDA המסדיר בין השאר את השיטה להתחשבות בגין חוזים ישנים שנחתמו בליבור ואינם פוקעים עד הפסקת פרסום הליבור.

סיכונים עיקריים והיערכות הבנק אליהם

הפסקת השימוש בליבור והמעבר לרביית העוגן החלופיות יוצרים לבנק סיכונים שונים כגון: סיכון פיננסי, סיכון מודל, סיכון משפטי, סיכון רגולטורי ופיקוחי, סיכון טכנולוגי וסיכון עסקי. הבנק זיהה את הסיכונים באמצעות, בין היתר, מיפוי של כל החוזים והחשיפות הרלוונטיות. נכון למועד פרסום הדוח, הבנק נערך לניהול והפחתת הסיכונים שזוהו והקשורים להפסקת השימוש בליבור. כחלק מההיערכות, הבנק הקים צוותים ייעודיים שמטרתם, בין היתר, לפתח תהליכי עבודה לצורך זיהוי הסיכונים, הערכת היקף הסיכון, בחינת ההשפעות של כל סיכון, הצעת חלופות לאופן הפחתת הסיכונים, ניטור של הסיכונים וההשפעות הקשורות אליהם והעברת עדכונים שוטפים להנהלה ולדירקטוריון. בנוסף, נשלחה הודעה ללקוחות הבנק בדבר השינויים הצפויים בנוגע לפרסום הליבור והמשמעויות האפשריות של שינויים אלה, והכל על פי המידע המצוי בידי הבנק בשלב זה.

בשלב זה מופו הסיכונים הבאים:

- **סיכון פיננסי** - ירידה ברווחיות ו/או גידול בעלויות הנובעים, בין היתר: מהכרה בהפסדים במכשירים פיננסיים המוחזקים על ידי הבנק עקב ביטול חוזים; מערעורים של הלקוחות על קביעת תשלומי הרבית שלהם; מירידה במספר הפעולות ובמחזורי העסקאות הנעשות על ידי הלקוחות; מפתחות פוזיציות חשיפה לרבית והצורך בהתאמת תהליך ניהול הנכסים וההתחייבויות בבנק.
- **סיכון מודל** - בניית מתודולוגיית מחירי העברה המותאמת למעבר לרביית העוגן החלופיות; ביצוע תמחור מוצרים חדש.
- **סיכון משפטי** - בחינת הצורך והדרך לביצוע שינויים לחוזים קיימים וניסוח חוזים חדשים המותאמים להפסקת השימוש בליבור ולסביבה הכלכלית החדשה.
- **סיכון רגולטורי ופיקוחי** - הטמעה של מדיניות, נהלים, חלוקת אחריות.
- **סיכון טכנולוגי** - ביצוע עדכונים לבסיסי המידע ומערכות המידע, לרבות התאמתם לצורך שימוש במוצרים הישנים ובמוצרים החדשים.
- **סיכון עסקי** - כולל בעיקר את סיכון הבסיס (basis) שיווצר כתוצאה משוני במנגנוני ה-fallback בין המוצרים השונים (כגון, פקדונות לעומת נגזרים).

השלכות חשבונאיות

להפסקת השימוש בליבור והמעבר לרביית העוגן החלופיות צפויות להיות השפעות חשבונאיות שונות במספר תחומים, לרבות שיעורי ההיוון - מעבר למדדי רבית חלופיים עשוי להביא לשינויים בשיעורי ההיוון המשמשים כנתון (input) במודלים שונים לצורך הערכה (valuation) של נכסים והתחייבויות שונים כגון, מכשירים פיננסיים, חכירות, נגזרים וירידות ערך לנכסים לא פיננסיים. הבנק ממשיך לעקוב אחרי הפרסומים הבינלאומיים ויפעל בשאיפה להקטין את הסיכונים הנובעים מתהליך החלפת רביית העוגן.

החשיפה בבסיס

כללי

חשיפת בסיס נוצרת כתוצאה מאי הקבלה בעיתוי, בבסיס המדידה ובסכומי ההשקעה עם או ללא פעולות גידור. על פי כללי החשבונאות ההון מוגדר כמקור שקלי לא צמוד, כך שההשקעה של ההון במגזר שאינו המגזר השקלי הלא צמוד מוגדרת כחשיפת בסיס.

ניהול החשיפה

- ניהול הסיכונים בחשיפות הבסיס והשקעת ההון במגזרי ההצמדה השונים נעשים בהתבסס על הערכות ותחזיות שוטפות של הגורמים הניהוליים השונים במחלקה הפיננסית בחטיבת המשאבים לגבי התפתחויות צפויות בשוקי הכספים וההון.
- תמהיל ההשקעה של ההון במגזרי ההצמדה השונים מנוהל באופן שוטף בכפוף למגבלות, ועל בסיס התחזיות לגבי משתני השוק הרלוונטיים תוך ניצול פערי המחירים בין עלות המקורות ותשואת השימושים במגזרי ההצמדה השונים וכדאיותן של פוזיציות "יתר" או "חסר" בכל מגזר פעילות.
- במסגרת ניהול מאזני ההצמדה נעזר הבנק, בין השאר, במכשירים פיננסיים נגזרים, כאמצעי לניטרול החשיפה לסיכונים בבסיס וברבית.

התיאבון לסיכון

- דירקטוריון הבנק קבע מגבלות לגבי הפוזיציות המותרות (עודף או חוסר) של נכסים על התחייבויות לפי מגזרי ההצמדה.
- בנוסף, קבעה הנהלת הבנק גם מגבלות פרטניות ברמת חדרי העסקאות והיחידות העסקיות השונות היוצרות סיכונים בסיס, על היקף החשיפה בבסיס.

החשיפה בבסיס בפועל

להלן תיאור החשיפה בבסיס בפועל לפי מגזרי ההצמדה, ברמת הקבוצה (במיליוני ש"ח):

% מההון		החשיפה בבסיס בפועל		
ליום 31 בדצמבר		ליום 31 בדצמבר		
2019	2020	2019	2020	
44	53	3,959	5,027	מט"י לא צמוד
31	23	2,780	2,223	מט"י צמוד מדד
-	(3)	38	(239)	מט"ח וצמוד מט"ח

רגישות ההון לשינויים בשער החליפין

הבנק פועל בשוקי המטבע באמצעות עסקאות ספוט, פורוורד ובאמצעות אופציות, הן עבור עצמו והן עבור לקוחותיו. הבנק פועל במטבעות הסחירים בעולם וסך החשיפה המטבעית נטו של קבוצת הבנק נמוכה.

עיקר הפעילות בנגזרים הינה בנגזרי מטבע שקל/דולר עבור לקוחות הבנק. הבנק אינו חשוף בפעילות הנגזרים שלו לסיכונים מטבע מהותיים.

להלן תיאור רגישות הון הבנק לשינויים בשיערי החליפין של מטבעות החוץ העיקריים, נכון ליום 31 בדצמבר 2020 (במיליוני ש"ח).

המדידה מתייחסת להשפעת השינויים על ההון וכוללת את הפעילות במכשירים מאזניים וחוזי מאזניים.

אחוז שינוי בשער החליפין		דולר	אירו
ירידה של 5%	(1)	(4)	2
ירידה של 10%	(2)	(4)	4
עלייה של 5%	(3)	(3)	-
עלייה של 10%	(4)	(4)	1

הערות:

(1) השפעה זו חושבה על-פי השינוי הצפוי בפוזיציות הכלכליות המנהלות במטבעות השונים, בהינתן התרחישים שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים.

(2) תרחיש עלייה פירושו התחזקות המטבע הנדון כנגד השקל.

(3) הנתונים משקפים את השפעת השינויים בשיערי החליפין על השווי ההוגן לאחר השפעת המס.

(4) לשינויים בשיערי החליפין של שאר המטבעות יש השפעה זניחה על רווחי הבנק.

רגישות ההון לשינויים במדד

הבנק פועל בשוק המדד באמצעות מתן שימושים, כגון הלוואות, משכנתאות ורכישת אגרות חוב וכן באמצעות גיוס מקורות צמודי מדד. כמו כן, הבנק מבצע עסקאות פורוורד מדד הן עבור עצמו והן עבור לקוחותיו.

הבנק אינו חשוף בפעילות הפורוורדים שלו לסיכונים מדד מהותיים.

להלן תיאור רגישות הון הבנק לשינויים בשיערי המדד, נכון ליום 31 בדצמבר 2020 (במיליוני ש"ח).

המדידה מתייחסת להשפעת השינויים על ההון וכוללת את הפעילות במכשירים מאזניים וחוזי מאזניים.

אחוז שינוי במדד	
ירידה של 3%	(82)
עלייה של 3%	78

סיכונים אופציות

כללי

סיכונים אופציות הם הסיכון להפסד הנובע משינויים בפרמטרים המשפיעים על שווי של האופציות, לרבות סטיות התקן.

התיאבון לסיכון

- חדר העסקאות במט"ח של הבנק סוחר במגוון של מוצרים פיננסיים - ובכלל זה באופציות. בנוסף למגבלות שנקבעו על היקף החשיפה בבסיס וברבית ועל רקע רגישות השווי הכלכלי של האופציות לשינויים בבסיס, ברבית ובפרט לשינויים בתנודתיות נכסי הבסיס - קבעה ההנהלה מגבלות נוספות על פעילות חדר העסקאות באופציות.

- נקבעו מגבלות ביחס לפעילות המותרת באופציות במונחי הפסד מקסימאלי בתרחישים המתייחסים לשינויים סימולטניים בשיערי החליפין ובתנודתיות של נכסי הבסיס. כמו כן נקבעו מגבלות על השינויים המקסימאליים בערכו של תיק האופציות במונחים של מדדי רגישות (Greeks) ועל גובה השחיקה המקסימאלי בשווי ההוגן במצב קיצון.

ניהול החשיפה

כלי ניהול החשיפה לסיכונים אופציות כוללים מטריצת רגישויות Vol-Spot המציגה את החשיפה כתוצאה מהיווצרות שילוב של תרחישים שונים של שער חליפין ותנודתיות. בנוסף, נעשה שימוש בתרחיש חשיפה לסיכון עקום רבית (תרחיש-RHO) הבוחן את השינוי בשווי הפוזיציה במקרה של תזוזה של 1% בעקום הרבית, ובמודל Weighted Vega לניהול החשיפה לסיכון התנודתיות.

ניהול סיכונים במכשירים פיננסיים נגזרים

כללי

הבנק פועל במגוון מכשירים פיננסיים נגזרים כחלק מניהול סיכונים השוק (חשיפות בסיס, מטבע ורבית) וכן כשירות ללקוחותיו, כאשר הפוזיציה באופציות (לרבות מסלולי הברירה) הינה בעלת מרכיב גבוה יותר של סיכון שוק. במסגרת זו פעיל הבנק בעיקר באופציות על שערי החליפין של מספר מטבעות זרים ביחס לשקל.

התיאבון לסיכון

לבנק מדיניות ניהול סיכונים לגבי הפעילות במכשירים הנגזרים ובמסגרתה מגבלות לגבי היקף מסלולי הברירה המגלמים אופציות "גלומות" וכן לגבי גובה ההפסד המרבי בהתקיים תרחישים מסוימים בגין האופציות, שהבנק פועל בהן כעושה שוק. השקעה במכשירים נגזרים לסוגיהם נעשית לאחר בחינת כל מכשיר לגופו והתאמתו לצרכים הפיננסיים של הבנק וליכולתו לתפעל אותו באופן מיטבי, וכן ליכולתו לנטר את הסיכון בגינו, הן בצד סיכון השוק והן בצד סיכון האשראי, עבור עסקאות בהן הבנק פועל כמתווך עבור לקוחותיו.

חדר עסקאות מט"ח

חדר עסקאות מט"ח סוחר במגוון של מכשירים פיננסיים במטבע חוץ. כמו כן, מונה על ידי האוצר לעושה שוק ראשי באג"ח ממשלתי שקלי. חדר עסקאות מט"ח הינו אחד מחדרי העסקאות הפעילים במערכת הבנקאית ופועל בשוקי המטבע באמצעות עסקאות ספוט, עסקאות רבית, אופציות OTC ואופציות מט"ח/שקל הנסחרות בבורסה בתל אביב.

חדר עסקאות מט"ח פועל במטבעות העיקריים בעולם, כאשר עיקר הפעילות הינה במטבע דולר/שקל.

החשיפה הנוצרת הן בבסיס והן ברבית כתוצאה מפעילות זו, נכללת במסגרת המגבלות המאושרות על ידי הדירקטוריון לחשיפות בבסיס וברבית.

להלן ריכוז היקף הפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים (ערך נקוב במיליוני ש"ח):

31 בדצמבר 2019			31 בדצמבר 2020			
סך הכל	נגזרים למסחר	נגזרים שאינם למסחר	סך הכל	נגזרים למסחר	נגזרים שאינם למסחר	
2,911	-	2,911	3,527	-	3,527	עסקאות גידור: חוזי רבית
18,379	17,410	969	15,387	14,070	1,317	עסקאות אחרות: חוזי רבית
74,927	62,045	12,882	73,814	58,404	15,410	חוזי מטבע חוץ
44,493	44,493	-	55,330	55,330	-	חוזים בגין מניות, מדדי מניות, סחורות ואחרים
140,710	123,948	16,762	148,058	127,804	20,254	סך הכל מכשירים פיננסיים נגזרים

פיקוח ובקרה על ניהול סיכונים במכשירים נגזרים

פעילות הבנק במכשירים פיננסיים נגזרים מבוקרת ומפוקחת לאורך קווי ההגנה והחשיפה מדווחת במסגרת מסמך הסיכונים.

סיכון מחירי מניות

סקירת הסיכון ואופן ניהול

ההשקעה במניות ובמכשירים המשקפים סיכון מנייתי, נועדה לשפר את פיזור הסיכונים ואת גיוון מקורות ההכנסה לטווח הבינוני-ארוך בהשקעת ההון הפנוי. ההשקעה מתבצעת ככלל במניות ישראליות הנסחרות במדד תל אביב 125 ובמדדי מניות מובילים בחו"ל, וזאת תוך בדיקת כדאיות ההשקעה טרם הרכישה.

תיאבון הסיכון

בנוסף למגבלות הרגולטוריות בכל הקשור להגבלת היקף ההשקעה המותר לתאגידים בנקאיים בתאגידים ריאליים, הגדיר דירקטוריון הבנק תיאבון סיכון עבור פעילות במניות, במסגרתו קבע מגבלות על גובה ההשקעה, תמהיל ההשקעה - לרבות מגבלה על החשיפה המטבעית ומגבלות ענפיות.

סיכון נזילות

כללי

סיכון הנזילות הינו הסיכון שהבנק יתקשה לעמוד בהתחייבויותיו בשל משיכות בלתי צפויות מפקדונות הציבור, ביקוש בלתי צפוי לאשראי, אי ודאות לגבי זמינות המקורות והתחייבויות בלתי צפויות אחרות, לרבות ירידה חדה בשווי הנכסים הנזילים שעומדים לרשות הבנק. התממשות הסיכון עלולה לגרום לבנק מחסור באמצעים נזילים, אשר בגינו יאלץ הבנק לממש נכסים במחירים הנמוכים ממחירי שוק ו/או לגייס מקורות במחיר הגבוה ממחיר שוק ובמקרי קיצון אף להוות סכנה ליציבותו של הבנק.

השפעת התפשטות נגיף הקורונה

משבר הקורונה הביא בתגובה, למהלכי הפחתות רבית לזמן קצר על ידי הבנקים המרכזיים ולנקיטה במגוון צעדי הרחבה מוניטריים ואספקת נזילות לשווקים.

החל משלב זיהוי משבר הקורונה, שמר הבנק על יתרות נזילות גבוהות במט"ח ובשקלים, בהשוואה ליתרות במצב עסקים רגיל. כמו כן, נשמר יחס כיסוי נזילות גבוה מעבר למגבלות הרגולטוריות והפנימיות בכל המגזרים. יחס כיסוי הנזילות של קבוצת הבנק לשלושת החודשים שנתיימו ביום 31 בדצמבר 2020 עמד על 150%, בהשוואה ל-128% בשלושת החודשים שנתיימו ביום 31 בדצמבר 2019. יחס כיסוי הנזילות המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים הינו 100%. למידע נוסף בדבר יחס כיסוי הנזילות ראה באור 24' לדוחות הכספיים.

מדיניות ניהול הסיכון

מדיניות ניהול הסיכון הנזילות ברמת קבוצת הבנק מיושמת בהתאם להוראת ניהול בנקאי 342 ו-221 וכוללת, בין היתר, מגבלות על יחסי כיסוי נזילות ועל יחסי הנזילות המזעריים בתרחיש רגיל ובתרחיש קיצון והתייחסות לכלי המדידה, השליטה והבקרה ולמנגנוני הדיווח שיש לקיים כחלק מניהול סיכון הנזילות השוטף. כמו כן, הבנק קבע מתודולוגיה שתסייע בזיהוי משבר נזילות בבנק, וזאת בכדי להבטיח את יכולתו של הבנק לעמוד באתגרים העולים מניהול העסקים השוטף, וכאלה שעלולים להתעורר בעת מקרי לחץ בשווקים הפיננסיים.

תיאבון הסיכון

הבנק והקבוצה פועלים לשמירה על מלאי נכסים נזילים ברמה נאותה, במקביל לניהול השימושים, באופן שייב הכנסה לבנק. הבנק רואה משנה חשיבות בניהול שמרני אך אקטיבי של הנזילות בבנק. תיאבון הסיכון של הבנק והקבוצה נמוך ומתבטא במבנה הנכסים וההתחייבויות, כלי המדידה וניטור הסיכון הרבים שמוקצים לעניין זה, ומערכי הניהול והבקרה שמופקדים על ניהול סיכון זה.

יחס כיסוי נזילות בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 221 (LCR)

יחס כיסוי הנזילות מחושב בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 221, אשר מבוססת על המלצות ועדת באזל. היחס הינו תקן הנועד לשפר את עמידות פרופיל סיכון הנזילות של התאגידים הבנקאיים בטווח הקצר, באמצעות דרישה שתאגידים בנקאיים יחזיקו מלאי הולם של נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA - High Quality Liquid Assets) לא משועבדים, הניתנים להמרה למזומן במהירות ובקלות בשווקים הפרטיים, כדי לענות על צרכי הנזילות בתרחיש קיצון, הנמשך 30 ימים קלנדריים. התקן מגדיר מסגרת ספציפית לחישוב יחס כיסוי הנזילות במטרה ליצור אחידות ברמה בינלאומית.

יחס כיסוי הנזילות - LCR, מכיל שני רכיבים:

(א) שווי מלאי הנכסים הנזילים באיכות גבוהה בתנאי קיצון (HQLA),

(ב) סך תזרים מזומנים יוצא, נטו במהלך 30 הימים הקלנדריים הבאים, המחושב על פי הפרמטרים של התרחיש.

היחס מחושב כשיעור של מלאי נכסים נזילים באיכות גבוהה מתוך סך תזרים מזומנים יוצא, נטו במהלך 30 הימים הקלנדריים הבאים, והחל מינואר 2017 הדרישה הפיקוחית המזערית ליחס כיסוי הנזילות, הן ברמת הבנק והן ברמת הקבוצה הבנקאית, הינה 100%.

עם זאת, בתקופה של לחץ פיננסי תאגיד בנקאי יוכל לרדת מתחת לדרישות מינימאליות אלו, אך עליו לדווח מיידית על החרגה למפקח על הבנקים, ובמקרים מסוימים, בליווי תכנית לסגירת פער הנזילות שנוצר.

הבנק עומד בכל מגבלות סיכון הנזילות הרגולטוריות לשנת 2020.

כחלק ממדיניות ניהול סיכונים פיננסיים, אימץ דירקטוריון הבנק מגבלה פנימית, המחמירה מהדרישה הרגולטורית ליחס כיסוי נזילות, הן לבנק והן למאוחד.

להלן יחס כיסוי הנדילות במאוחד ובבנק:

לשלושת החודשים שנתיים ביום 31 בדצמבר		
2019	2020	
	באחוזים	
128%	150%	יחס כיסוי הנדילות בנתוני המאוחד
127%	150%	יחס כיסוי הנדילות בנתוני הבנק
100%	100%	יחס כיסוי הנדילות המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים

פיקוח ובקרה על ניהול החשיפה לסיכונים נדילות

התפיסה הבקרתית של הבנק היא של זיהוי, כימות ואמידה של הסיכונים ובקרת עמידה במגבלות שנקבעו בנהלים באופן שוטף הן על ידי מנהלי החשיפה והן על ידי גורמי בקרה וביקורת בלתי תלויים, במטרה להבטיח את היכולת להתמודד גם במצבי ביקוש והיצע חריגים בשווקים הפיננסיים. ניהול החשיפה לסיכונים הנדילות נבחן ומבוקר באופן שוטף על ידי ועדות ופורומים ייעודיים ברמת הדירקטוריון והנהלה בקווי ההגנה הראשון, השני והשלישי.

דיווח על החשיפה לסיכונים נדילות

- דוח סיכון נדילות יומי בשקלים ובמט"ח.
- דיווח על החשיפות לסיכון הנדילות בשקלים ובמט"ח בהשוואה למסגרות ולגבולות הפעילות שנקבעו על ידי הדירקטוריון והסמכויות לניהולם ניתן שלוש פעמים בשבוע, במסגרת הוועדה לעניינים שוטפים, בראשות המנכ"ל או מנהל הסיכונים הפיננסיים.
- דיווח על החשיפות מרוכז במסמך הסיכונים הרבעוני ודיווח שוטף על פי הצורך.

ניהול סיכון הנדילות על בסיס קבוצתי

הבנק מיישם מדיניות כוללת לניהול סיכון הנדילות במטבע ישראלי ובמטבע חוץ וצמוד מטבע חוץ, ברמת הקבוצה, הבנק וחברת הבת הבנקאית, בהתאם לנדרש בהוראות ניהול בנקאי תקין 342 ו-221. חברת הבת הבנקאית מיישמת מדיניות עצמאית לניהול הנדילות לטווח הקצר ולטווח הארוך, תוך הקפדה על קיום ההוראות של הרשויות הרגולטוריות, ובהתאמה לאופי פעילותה וצרכי הנדילות שלה. כמו כן, חברת הבת עומדת ביחס כיסוי הנדילות בפני עצמה. לא קיימים איסורים או מגבלות משמעותיות על העברת כספים בתוך הקבוצה מעבר למגבלות החלות על ביצוע עסקאות מכל סוג.

מצב הנדילות והרכב הנכסים וההתחייבויות

הנכסים הנדילים העיקריים בקבוצה, הכוללים מזומנים, פקדונות בבנק ישראל (עו"ש ופקדונות מוניתריים), פקדונות בבנקים וניירות ערך נדילים, הסתכמו ליום 31 בדצמבר 2020 ב-70.0 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-47.3 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2019, מזה, יתרת המזומנים, הפקדונות בבנק ישראל והפקדונות בבנקים הסתכמה ב-57.8 מיליארד ש"ח ו-12.2 מיליארד ש"ח הושקעו בניירות ערך, בעיקר באגרות חוב של ממשלת ישראל. יחס פקדונות הציבור לאשראי לציבור, נטו ליום 31 בדצמבר 2020, עומד על 155.7%, בהשוואה ל-136.6% ב-31 בדצמבר 2019. בסוף דצמבר 2020 הסתכמו פקדונות הציבור, אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים, בכ-146.1 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-123.7 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2019.

הרכב הנכסים וההתחייבויות של הבנק מצביע על נדילות גבוהה. זאת, כתוצאה ממדיניות לגיוס מקורות מגוונים ויציבים, תוך דגש על גיוס מקורות לטווחי זמן בינוניים וארוכים, ממגוון של מגזרי לקוחות, ובמטבעות שונים. לבנק מקורות במח"מ חוזי קצר-בינוני, אשר הבנק צופה כי יוחזקו לאורך זמן. השימושים הינם הן לטווח קצר והן לטווח בינוני-ארוך.

למידע בדבר פירוט נכסים והתחייבויות לפי מטבע ולפי תקופת פרעון - ראה באור 31 לדוחות הכספיים.

יתרת סך פקדונות הציבור של שלוש קבוצות המפקידים הגדולות:

	31 בדצמבר 2020	31 בדצמבר 2019	
	במיליוני ש"ח		
1	3,176	2,721	
2	1,488	2,439	
3	1,247	2,089	

סיכון מימון

כללי

סיכון מימון הינו סיכון למחסור במקורות מימון ועשוי לנבוע, בין היתר, ממבנה מקורות שאינו מספיק יציב בטווח הארוך לשרת את השימושים המתוכננים.

לבנק מקורות מימון מגוונים ויציבים, שעיקרם פקדונות מלקוחות קמעונאיים ועסקיים, פקדונות ארוכים מגופים פיננסיים, וכן הנפקות איגרות חוב וכתבי התחייבות.

סיכון זה מנוהל כחלק מניהול סיכון הנזילות בבנק, על ידי מגבלות ויעדים על ריכוזיות מקורות המימון, והפחתת התלות בצדדים נגדיים מהותיים. כחלק מניהול הסיכון, מבוצע ניטור של אינדיקטורים למעקב אחר מבנה המקורות וריכוזיות המקורות באופן שוטף.

סיכון תפעולי

כללי

בהתאם להגדרת הוראת ניהול בנקאי תקין 350, סיכון תפעולי הוא סיכון להפסד כתוצאה מאי-נאותות או כשל של תהליכים פנימיים, אנשים (לרבות סיכון יחסי עבודה) או מערכות, או כתוצאה מאירועים חיצוניים. ההגדרה כוללת סיכון משפטי, סיכונים מעילות והונאות, סיכונים דו וטכנולוגיות המידע, סיכונים אבטחת מידע וסייבר והמשכיות עסקית, ואינה כוללת סיכון אסטרטגי או סיכון מוניטין (היבטי החשיפה והניהול של הסיכון המשפטי על היבטיו השונים נדונים בהרחבה בפרק נפרד).

משבר הקורונה הוביל להתגברות של הפעילות בערוצים הדיגיטליים ולאור זאת, הבנק ממשיך לנקוט בצעדים למזעור הסיכונים הנגזרים מגידול בפעילויות אלו. כמו כן, על מנת לאפשר המשכיות עסקית של יחידות בבנק, חלק מהיחידות פוצלו לקפסולות וחלק מהפעילות הועברה למתכונת של עבודה מרחוק ובהתאם בוצעו התאמות בתהליכי העבודה והבקרה, אשר נבחנו בשיתוף כלל הגורמים הרלבנטיים ובכללם, גורמים עסקיים, ניהול סיכונים, אבטחת מידע וסייבר, ציות וייעוץ משפטי.

מדיניות

דירקטוריון הבנק קבע מדיניות כוללת ומקיפה לניהול הסיכונים התפעוליים, בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 310 ו-350. המדיניות מגדירה את תיאבון הסיכון, וכן מתווה את סביבת הבקרה, המסגרות הארגוניות והפונקציות הניהוליות שיפעלו לניהול ולמזעור החשיפה לסיכונים תפעוליים בבנק. המדיניות כוללת התייחסות למבנה הארגוני של ניהול הסיכון ולשרשרת של תהליכי ניהול סיכונים, מרמת זיהוי הסיכונים, הערכה ומדידה, הפחתה וניטור הסיכונים.

ניהול החשיפות

1. איתור, מיפוי, מיזעור וניטור

הסיכונים התפעוליים מובנים בכל סוגי הפעילות העסקית של הבנק, ביחידות הארגוניות, בתהליכי הרוחב ובמערכות התומכות. ניהול הסיכונים התפעוליים מהווה חלק בלתי נפרד ממערך ניהול הסיכונים הכולל, ומבוצע במטרה להעריך ולנטר את הסיכונים התפעוליים בתהליכי הבנק, למזער את הסיכונים התפעוליים ככל האפשר, תוך מתן חשיבות מיוחדת ביישום בקורות כנגד מעילות, הונאות והתנהגות לא אתית, ומשיקולים של עלות מול הפחתת הסיכון, להפחתת נזקים כספיים בגין הסיכונים התפעוליים ולניהול הקצאת ההון באופן מיטבי. אחד מהכלים המרכזיים למיפוי וזיהוי הסיכונים התפעוליים ולשליטה ובקרה עליהם הינו סקר הסיכונים התפעוליים. הסקר כולל את מיפוי ותיעוד התהליכים העסקיים והסיכונים התפעוליים והבקורות בתהליכים אלו, לרבות סיכונים מעילות, הונאות והתנהגות לא אתית, גם בהתבסס על מאגר אירועי הכשל וממצאי ביקורת, הערכת אומדן הסיכונים והפחתתו על ידי יישום בקורות חדשות, חיזוק בקורות קיימות ועוד. בעקבות ממצאי סקרי הסיכונים שמתבצעים, ממצאי הביקורת הפנימית ותהליכי הפקת לקחים בגין אירועי כשל, משולבות בקורות מיכוניות ואחרות בפעילויות הבנק השונות, וכן שופרו ושודרגו נהלי ותהליכי העבודה והבקרה. בנוסף, כחלק מתשתית מעקב ובקרה, הוגדרו KRI - אינדיקטורים עיקריים לסיכונים תפעוליים בתהליכים נבחרים לאיתור מוקדם של שינוי במפת הסיכונים.

2. איסוף ודיווח אירועי כשל

הבנק מקיים תהליך של איסוף ותייעוד אירועי כשל (אירועי הפסד/רווח, כמעט הפסד/כמעט רווח, הפרשה לתביעה), כבסיס נתונים לניתוחים רבעוניים ושנתיים של מגמות ומוקדי סיכון, לצורך הצגה בפני ההנהלה והדירקטוריון, לאומדן הסיכונים התפעוליים בתהליכי הבנק, לאימות הערכות של מומחי התוכן, להפקת לקחים, לבחינה מחדש ולשיפור בקורות קיימות, לעדכון מפת הסיכונים ולשמירת היסטוריה. בנוסף, מקיימת הקבוצה תהליך הפקת לקחים גם לגבי אירועים חיצוניים מהותיים שמידע לגביהם מופיע בתקשורת.

3. מערכת למדידה, אמידה וניהול של סיכונים תפעוליים

הבנק מנהל את מפת הסיכונים באמצעות כלי תוכנה, התומך במתודולוגיה לניהול הסיכונים התפעוליים. מאגר המידע המרכזי של כלי התוכנה, כולל את נתוני המבנה האירוגני וכן את מיפוי ותייעוד התהליכים בבנק ואירועי הכשל.

המשכיות עסקית (Business Continuity Planning)

הוראות בנק ישראל מחייבות את הבנקים לפעול להבטחת המשכיות עסקית בעת חירום. בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 355 בנושא, נערך הבנק להתאוששות ממקרה אסון והמשכיות עסקית במצבי חירום שונים. בבנק מתבצעת היערכות הכוללת מסמך מדיניות מקיף בנושא המשכיות עסקית, מסמך מסגרת עבודה הכולל פירוט לגבי תשתיות טכנולוגיות נאותות, גיבוי והטמעת תכניות פעולה מקיפות ותשתית נהלים תומכת וביצוע תרגילים המדמים מצבי חירום שונים. בבנק קיים חדר מצב קבוצתי ופורום הערכות לשעת חירום קבוצתי בראשות ראש החטיבה לניהול סיכונים. הפורום מופקד על יישום המדיניות, הנהלים והמעקב אחר היערכות הקבוצה למצבי חירום שונים ומתכנס לפחות אחת לרבעון. מתקיים דיווח תקופתי בהנהלה ובדירקטוריון בנושא המשכיות עסקית והיערכות לשעת חירום. הבנק מקיים באופן שוטף תהליך לשיפור ההיערכות להמשכיות עסקית במסגרתו מעודכן המיפוי של כל הפעילויות והמשאבים הקריטיים אשר נדרשים בשעת חירום, ומעודכנים תרחישי החירום ומסמך המדיניות בהתאם. הבנק הוגדר על ידי ממשלת ישראל כנותן שירותים חיוניים למשק ופועל החל מסוף הרבעון הראשון של שנת 2020, בהתאם להנחיות משרד הבריאות והוראות הפיקוח על הבנקים. בתקופה בה הבנק פעל במתכונת חירום, צומצם כוח אדם שהגיע למתקני הבנק, כאשר חלק מהעובדים פוצלו לקפסולות וחלק מהעובדים עבדו במתכונת של עבודה מרחוק. הבנק פועל במשך כל התקופה, על מנת להבטיח המשך מתן שירות ללקוחות בערוצים השונים, תוך עמידה בתקנות ובהנחיות בנק ישראל. לאורך התקופה, תוכניות החירום של הבנק הופעלו, על מנת להקטין את ההסתברות להדבקה ובכלל זה יחידות פוצלו לקפסולות ושופרו יכולות העבודה מרחוק. מתכונת העבודה מתעדכנת מעת לעת, בהתאם למצב התחלואה בארץ ובהתאם לתקנות והנחיות השונות כאמור לעיל.

ניהול סיכונים בסביבות מחשוב ענן

לבנק מדיניות שימוש במחשוב ענן במסגרת מדיניות ניהול טכנולוגיות המידע, שאושרה בהנהלה ובדירקטוריון. הבנק פועל בהתאם להוראה 362 בנושא, הקובעת הנחיות ותנאים הנדרשים לשימוש של תאגיד בנקאי בטכנולוגיות מחשוב ענן ומדגישה את הצורך לנהל את הסיכונים לכל שימוש בטכנולוגיות מחשוב ענן.

אבטחת מידע

דירקטוריון הבנק והנהלתו קבעו מדיניות מפורטת בנושא מדיניות אבטחת מידע בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 357 - "ניהול טכנולוגיית המידע", ומינה מנהל אבטחת מידע האחראי על ניהול סיכונים אבטחת מידע. הבנק מבצע את כל הסקרים והמיפויים הנדרשים לעמידה בהוראה. הבנק מיישם את הנחיות בנק ישראל בנושא מדיניות חברתיות ומיישם את הנחיות תקנות הגנת הפרטיות.

השלכות של סיכונים אבטחת מידע ואירועי סייבר

בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 361 בנושא ניהול הגנת הסייבר, ההנהלה והדירקטוריון של כל אחת מהחברות בקבוצה הגדירו את אסטרטגיית הגנת הסייבר ואת מדיניות הגנת הסייבר.

מנהל אבטחת המידע של הקבוצה מונה גם כמנהל הגנת הסייבר הקבוצתי, בהתאם להיתר מבנק ישראל. התקפות סייבר מבוצעות במטרה להסב נזק מאסיבי באמצעות פגיעה בפעילות אסטרטגית. הנזק הצפוי מהתקפות אלו עשוי לנבוע מפגיעה באמינות, שלמות, סודיות המידע ו/או בזמינות מערכות הבנק. נזקים אלו עלולים להוביל לפגיעה בפעילות העסקית של הבנק ולהשפעה על לקוחותיו. הבנק מקיים מערך הגנה כולל וייעודי להתמודדות עם התקפות סייבר, בנוסף לפעילות הכוללת המבוצעת בתחום אבטחת המידע. מערך ההגנה כולל היבטים אנושיים, טכנולוגיים ותהליכיים, שמטרתם לצמצם את הפגיעה בפעילות הבנק וההשפעה על לקוחותיו, והכל על פי תרחישי תקיפה ייעודיים המוגדרים על ידי מנהל הגנת הסייבר.

בעקבות משבר הקורונה, החשיפה לסבירות התממשות אירוע סייבר עולה, בין היתר, כתוצאה משימוש גובר של לקוחות בערוצים דיגיטליים ומעבר לעבודה מרחוק של עובדים וספקים. הבנק נוקט באופן שוטף בצעדים למזעור הסיכונים, לרבות ליווי פתרונות גישה מרחוק על ידי אבטחת מידע, הגברת הניטור, עדכון נוהל עבודה מרחוק וכו'.

מערך הגנת הסייבר זיהה ניסיונות תקיפה, אך הבנק וחברות הבת שלו לא חוו עד כה התקפות סייבר בעלות השפעה מהותית על תפקודם. הבנק מיישם את הנחיות הוראות ניהול בנקאי תקין שהוציא בנק ישראל אשר עוסקות בפעילות הבנק מול ספקיו: הוראה 363 - "ניהול סיכונים סייבר בשרשרת האספקה" והוראה 359A - "מיקור חוץ". בנוסף, הבנק עומד בדרישות הבקרה של חברת SWIFT העולמית.

פיקוח ובקרה ודיווח על ניהול החשיפה לסיכונים תפעוליים

הבנק מקיים מערך נאות של מנגנוני שליטה, ניהול, פיקוח וביקורת על תהליך ניהול הסיכונים התפעוליים. ניהול החשיפה לסיכונים תפעוליים נבחן ומבוקר על ידי הדירקטוריון והנהלה וכן על ידי דרגי הביניים במסגרת פורומים ודיווחים, כמפורט בדוח הסיכונים באתר האינטרנט של הבנק.

סיכונים אחרים

סיכון משפטי

כללי

סיכון משפטי נכלל בגדר סיכון תפעולי כהגדרתו בנוהל בנקאי תקין מס' 350 - ניהול הסיכון התפעולי וכולל גם, אך אינו מוגבל ל"חשיפה לקנסות (fines, penalties) או צעדי עונשין כתוצאה מפעילות פיקוחית (punitive damages), כמו גם מהסדרים פרטיים (private settlements)". הבנק מתייחס להגדרה באופן מרחיב וכולל בסיכון המשפטי, בין היתר, סיכון הנובע מאי קיומן של הוראות דין לרבות הוראות רגולטוריות, סיכון להפסד כתוצאה מהעדר אפשרות לאכוף באופן משפטי קיומו של הסכם, סיכונים הנובעים מפעילות ללא גיבוי משפטי/ייעוץ משפטי מול לקוחות, ספקים ו/או צדדים נוספים, סיכונים הכרוכים בהליכים משפטיים וכל סיכון אחר העלול לחשוף את הבנק לדרישה או תביעה משפטית וכן לקנסות ועיצומים.

תיאבון הסיכון

הבנק נוקט במדיניות שמרנית של תיאבון סיכון נמוך ביחס לקשירת הסכמים והתחייבויות משפטיות ומבצע את פעילותו העסקית בליווי גיבוי משפטי הולם, תוך הקפדה יתרה על עמידה בכל הוראות החקיקה והרגולציה והמגבלות והחביונות הנגזרות מהן. מבלי לגרוע מהאמור, הבנק מיישם מדיניות ניהול סיכונים משפטיים השוללת כל פעולה מודעת לסיכון שתוצאותיו עלולות לגרוע העמדה לדין פלילי או נקיטת סנקציות פליליות או מנהליות נגד הבנק או מי מנושאי המשרה בו ונוקט במדיניות של אפס סובלנות בכל הנוגע לסיכון שמקורו בהפרה של הוראות דין המהוות עבירה פלילית או הפרה מינהלית.

מדיניות וניהול החשיפות

הבנק פועל על פי מדיניות לניהול הסיכון המשפטי, במסגרתה מתוארים הדרכים לאיתורו, מיפוי וייעוץ. מערך הייעוץ המשפטי של הבנק מקיים, בעצמו או באמצעות עורכי דין חיצוניים, מעקב שוטף אחר ההתפתחויות בחקיקה, ברגולציה ובפסיקה, העשויות להשליך על הפעילות השוטפת של הבנק, ומספק את הייעוץ, הגיבוי והתמיכה המשפטית הנדרשת לבנק על יחידותיו השונות. הבנק פועל למזעור הסיכונים על בסיס התפתחויות אלו ובהתאם להשלכותיהן. כמו כן, מערך הייעוץ המשפטי עורך, על פי הצורך, עדכונים נדרשים במסמכים המשפטיים שבשימוש הבנק, בהסכמי המסגרת להם הבנק צד ובחוות דעת משפטיות, המהוות בסיס להתקשרויות ו/או קיום מנחים לפעילויות שונות. בנוסף, פועל מערך הייעוץ המשפטי לאיתור מראש של הסיכונים המשפטיים, לרבות בחינת כל מוצר או פעילות חדשים ועריכת מכלול המסמכים הכרוכים באותו מוצר/שירות או פעילות, במגמה למזער את הסיכון המשפטי ככל האפשר. כן נקבעים בבנק נהלים לעבודת המטה והסניפים ונעשות הדרכות שוטפות ליישומם, תוך שימת דגש על הנושאים המשפטיים הכרוכים בפעילות הבנק. במסגרת סקר הסיכונים התפעוליים שנערך בבנק נסקרות גם פעילויות מערך הייעוץ המשפטי, וסיכונים שאותו מוערכים, נקבעים צעדים למזעורם ומופקים לקחים לשם מניעת הישנותם.

דיווח על החשיפה לסיכונים משפטיים

- החשיפות לסיכונים משפטיים מרוכזות ומדווחות במסגרת מסמך הסיכונים המשפטי הרבעוני, המשולב במסמך הסיכונים הכולל של החטיבה לניהול סיכונים, אשר נדון אחת לרבעון בהנהלה, בוועדת הדירקטוריון לניהול סיכונים ובדירקטוריון.
- בעת אירוע מהותי בעל אפיונים משפטיים, מוגש למנהלת הסיכונים המשפטיים דיווח מיידי ביחס לאירוע, מידת השפעתו ואופן השפעתו על הבנק. מנהלת הסיכונים המשפטיים מורה על האמצעים שיש לנקוט, על מנת לצמצם את מידת החשיפה לסיכון המשפטי שנוצר ונעזרת לשם כך בעובדי מערך הייעוץ המשפטי ו/או יועצים משפטיים חיצוניים, הביקורת הפנימית, קצין הציות והממונים על אכיפה פנימית כדיני נירות ערך ובדיני תחרות, בהתאם לצורך. אירועים מהותיים כאמור, מדווחים מיידית לממונה על אכיפה פנימית כדיני נירות ערך ובדיני תחרות.

ניהול על בסיס קבוצתי של הסיכונים המשפטיים

מעריך הייעוץ המשפטי פועל כיחידת המטה של הקבוצה בנושא ניהול הסיכונים המשפטיים, ובאחריותו הגדרת מדיניות ניהול הסיכונים המשפטיים הקבוצתית. סיכונים משפטיים משמעותיים בקבוצה מדווחים למנהלת מעריך הייעוץ המשפטי, הן בדיווחים מיידיים והן בדיווחים תקופתיים, וכן מתקיימים בקבוצה מנגנונים לשיתוף פעולה ולעדכון תקופתי ושוטף בסוגיות ובמידע משפטיים רלוונטיים.

ניהול סיכונים בתיק ניירות הערך במטבע חוץ ובשקלים - סיכונים שוק וחבות

- א. דירקטוריון הבנק קבע במסגרת מסמך מדיניות הסיכונים הפיננסיים מדיניות ותיאבון סיכון מפורטים ביחס לפעילות הבנק בתיק ניירות הערך במטבע חוץ ובשקלים, וקבע מגבלות השקעה וקווים מנחים, הן בהיבט האשראי, הן בהיבט של חשיפה לסיכונים צד נגדי והן בהיבט של חשיפה לסיכונים שוק, רבית ונדליות. מדיניות זו נבחנת על ידי הדירקטוריון וועדותיו לפחות אחת לשנה, ובאופן דינאמי יותר, הדירקטוריון יקיים דיון באירועים פיננסיים חריגים העלולים להשפיע על חשיפות הבנק.
- ב. הבנק משקיע רק באגרות חוב של חברות שדורגו בדירוג השקעה מינימאלי ביום הרכישה, כפי שנקבע במדיניות ניהול הסיכונים הפיננסיים וזאת לאחר בחינת איכות האשראי של המנפיק, סיכונים השוק הגלומים בהשקעה ונדליות אגרות החוב.
- ג. לאחר ביצוע ההשקעה, מקיים הבנק באופן שוטף, כחלק מניהול הסיכונים השוטף בתיק ניירות הערך במט"ח ובשקלים מעקב מאקרו כלכלי וענפי הרלוונטי להשקעותיו השונות.
- ד. כחלק ממנגנוני הפיקוח והבקרה על ניהול הסיכונים גובשה בבנק שגרת דיווח לגבי אופי והיקף החשיפות בתיק ניירות הערך המנוהל. הדיווחים נמסרים הן לגורמים מקבלי ההחלטה והן לגורמי הבקרה. עיקר מתכונת הדיווח בבנק הינה:
- דיווח מיידי עם גילוי חריגה ממגבלות ונהלים.
 - דיווח מיידי על פתיחת מרווחים, הרעה משמעותית בדירוג וכל אירוע חריג משמעותי אחר בתיק, וככל שנדרש.
 - דיווח אחת לשבוע לוועדה הדו יומית לעניינים שוטפים בראשות המנכ"ל/מנהל הסיכונים הפיננסיים על פתיחת מרווחים, רכישות ומכירות ניירות ערך ואירועים חריגים.
 - ישיבות השקעה אחת לשבועיים בראשות מנהל הסיכונים הפיננסיים.
 - דיון לפחות אחת לרבעון בראשות המנכ"ל בתמהיל התיק, בהתפתחויות בחשיפה ובמגמות בשווקים הפיננסיים.
 - דיווח שש פעמים בשנה לוועדת ניהול סיכונים של הדירקטוריון.
 - דיווח רבעוני במסגרת מסמך הסיכונים.
 - דיווח דו-חודשי לוועדת ניהול נכסים והתחייבויות של ההנהלה בראשות המנכ"ל ובהשתתפות מנהל הסיכונים הראשי.
- לפירוט תיק ניירות הערך - ראה פרק המבנה וההתפתחויות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון.

סיכון ציות

כללי

- סיכון ציות הינו הסיכון להטלת סנקציה משפטית או רגולטורית, להפסד פיננסי מהותי, או לנזק תדמיתי, אשר הבנק עלול לספוג כתוצאה מכך שאינו מקיים את הוראות הציות.
- הוראת ניהול בנקאי תקן 308 של הפיקוח על הבנקים מחייבת את הבנקים לפעול לקיום כלל הדינים וכללי ההתנהגות החלים על הפעילויות הבנקאיות השונות של הבנק. במסגרת עדכון להוראה שפורסם בדצמבר 2019, נוספה החובה לבחון גם שינויים משמעותיים מחוץ לישראל בהוראות הציות ובמדיניות האכיפה מחוץ לישראל, שחלות על התאגיד הבנקאי, לרבות על פעילות הלקוחות. תהליכי הזיהוי וההערכה שבבסיס העדכון יכללו גם לקחים מאירועי ציות משמעותיים ויעוגנו בנהלי התאגיד הבנקאי או בדרך מתועדת אחרת שתבטיח הטמעתם בתהליך.
- הבנק פועל לאיסוף מאורגן ויזום של עדכוני רגולציה זרה ביחס למדינות עיקריות הרלוונטיות לפעילות cross border של הבנק.
- הוראות ציות, כמוגדר בהוראה 308 האמורה לעיל, הינם: חוקים, תקנות, הוראות רגולציה (לעניין זה, לרבות עמדות שנקבעו על ידי הפיקוח על הבנקים בטיפול בפניות ציבור וציות להוראות רשות שוק ההון), תקדים משפטי מחייב, נהלים פנימיים והקוד האתי, החלים על הפעילויות הבנקאיות של הבנק.
- החובות החלות על הבנק הינן חובות חוצות ארגון הנוגעות למגוון נרחב של פעילויות, תהליכים ומוצרים אותם מבצע הבנק מדי יום.
- הבנק אימץ תכנית אכיפה פנימית בדיני ניירות ערך, המבוססת על מיפוי מקיף של הוראות הדין הרלוונטיות, נהלי הבנק והתהליכים השונים בבנק, אשר מסדירה נהלים והנחיות ליישום מתמשך של התכנית, וזאת בהתאם לקריטריונים שפרסמה רשות ניירות ערך בנושא. הבנק מינה את ראש החטיבה לניהול סיכונים ומנהל הסיכונים הראשי של הבנק כממונה על האכיפה הפנימית בדיני ניירות ערך בבנק. הבנק מבצע מעקב אחר הוצאתה לפועל של תכנית האכיפה בדיני ניירות ערך, בין היתר, באמצעות קיום בקורות וביקורות בתחום דיני ניירות ערך.
- הבנק אימץ תכנית אכיפה פנימית בדיני תחרות כלכלית. הבנק קבע נהלים ותהליכים שונים ליישום מתמשך של התכנית. הבנק מינה את קצין הציות הראשי של הבנק כממונה על האכיפה הפנימית בדיני תחרות כלכלית בבנק. הבנק מבצע מעקב אחר הוצאתה לפועל של תכנית האכיפה בדיני תחרות כלכלית, בין היתר, באמצעות קיום בקורות וכן נוקט פעולות להטמעת ידע בתחום זה.

מדיניות

דירקטוריון הבנק קבע ואישר מדיניות ציות קבוצתית. במסגרת המדיניות הוסדרו, בין היתר, מבנה פונקציית הציות, הגורמים השונים המעורבים ביישום המדיניות, חלוקת האחריות לביצוע בקורות בקו ההגנה השני אחר הוראות הציות השונות בהתאם לכללים שנקבעו בהוראה וכדומה.

תיאבון הסיכון

הבנק והקבוצה אימצו מדיניות של הקפדה יתרה בהתייחסות לסיכון הציות. ביחס להפרת הוראות החוק ונהלי הבנק הקשורים להוראות החוק, הקבוצה תמלא אחר הוראות ציות החלות עליה ותפעל לשם הבטחת העמידה בהן על ידי כלל עובדי הקבוצה. כל עסקיה של הקבוצה יבוצעו על פי נהלי הבנק, הקוד האתי ובהתאם לכל החוקים והתקנות. הקבוצה פועלת להטמעת תרבות ארגונית ואמות מידה ליושרה ואתיקה כבסיס הכרחי לקיום של תרבות ציות בכל דרגי הארגון.

ניהול החשיפה

- לשם קיום ההוראה הוקמה בבנק מחלקת ציות (להלן - "פונקציית הציות" או "הפונקציה"), הכפופה לקצין הציות הראשי ומשמשת כפונקציה בלתי תלויה, האחראית על ניהול סיכון הציות בתאגיד הבנקאי. כמו כן, מונה קצין הציות הראשי כ-RO (הממונה) על יישום כללי החקיקה וההוראות בתחומי ה-FATCA שמטרתו לאכוף מנגנוני דיווח לגבי חשבונות של אמריקאים מחוץ לארה"ב, RO לבחינת יישום הסכם ה-QI (Qualified Intermediary) המרחיב את דרישות הדיווח וניכוי המס מתשלומים מסוימים מעבר לחשבונות של תושבי חוץ אמריקאים גם לחשבונות אחרים להם הכנסות ממקורות בארה"ב וכן אחראי לוודא יישום כללי ה-CRS (Common Reporting Standard) שבדומה ל-FATCA תכליתו להסדיר את אופן החלפת המידע האוטומטי לגבי חשבונות פיננסיים של תושבים זרים בין מדינות אשר יחתמו על הסכם ביניהן.
- פונקציית הציות אחראית על ריכוז הבקרה בבנק לציות להוראות הציות שבאחריותה בהתאם למדיניות הציות ותכנית העבודה השנתית ולדיווח על ליקויים או פערים לכל מדרג הסמכויות בבנק.
- לצד קצין הציות הראשי פועלים:
- נאמני ציות בכל אחד מסיניפי הבנק ובקרים במטה.
- פורום מעקב אחר יישום הוראות סטטוטוריות אשר מתפקידו לעקוב אחר יישום הוראות ציות חדשות ולדון בטיטות הוראות, הצעות חוק, תזכירי חוק וכדומה.

דיווח על החשיפה

- דיווח במסגרת מסמך הסיכונים הרבעוני, על הפעילות הכוללת של הפונקציה ועמידה בהוראות ציות והמלצות לגבי הפרות והיערכות ליישום הוראות ציות חדשה, וכן דיווח שנתי מפורט על סיכום פעילות שנתית.
- בנוסף, במדיניות הציות שנקבעה על ידי הדירקטוריון מוגדרים דיווחים מידיים להנהלה ולדירקטוריון.

ניהול על בסיס קבוצתי של סיכון הציות

קצין הציות הראשי פועל כיחידת המטה של הקבוצה בנושא ניהול סיכונים הציות, ובאחריות לוודא יישום המדיניות הקבוצתית בנושא הציות בקרב חברת הבת הבנקאית, ליווי חברות הבת בבניית מערכות, בכתיבת נהלים, בפעולות הדרכה ובהטמעה של ההוראות.

ניהול סיכון בנקאות הוגנת - Conduct Risk

סיכון בנקאות הוגנת הינו סיכון חוצה ארגון, השואב את מסגרתו הנורמטיבית משורה ארוכה של הוראות דין ורגולציה ואשר מושתת על ערכי יסוד בדמות הוגנות, הגינות, מניעת הפליה ושקיפות, באופן שבו הבנק מתנהל אל מול מחזיקי העניין השונים. קבוצת הבנק הטמיעה ערכי הוגנות ושקיפות בפעילותה מול לקוחותיה וחיזוק עקרונות אלו בהתנהלותה השוטפת. ככלל, נדרשת קבוצת הבנק לוודא כי ההצעות הניתנות ללקוח מותאמות לצרכיו וכי השירותים המוענקים לו ניתנים לו ללא הפליה, מכל סוג. אי עמידה בסטנדרט ההתנהלות חושפת את הקבוצה לסיכונים שונים, בין היתר, סיכון ציות, סיכון משפטי, מוניטין וכיו"ב. לבנק קיימת מדיניות בנושא התנהלות עסקית נאותה (Conduct risk), כחלק ממדיניות הציות.

סיכון איסור הלבנת הון ומימון טרור

כללי

- סיכוני איסור הלבנת הון ומימון טרור (להלן "הלבנת הון") הינם הסיכונים להטלת עיצומים כספיים משמעותיים על הבנק לאור אי עמידה בהוראות החוק בנושא מניעת הלבנת הון ומימון טרור וכן הסיכון להיווצרותה של אחריות פלילית של התאגיד ועובדיו. בנוסף, התממשות עבירה על הוראות הדין בתחום איסור הלבנת הון ומימון טרור עשויה לגרום התממשות של סיכון מוניטין.
- על המגזר הבנקאי חלות הוראות שונות במסגרת מניעת הלבנת הון ומימון טרור הכוללות, בין היתר, את החוק לאיסור הלבנת הון, החוק לאיסור מימון טרור, צו איסור הלבנת הון, תקנות איסור מימון טרור, הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 411, חוזרים שונים ועוד.

מדיניות

לקבוצה מדיניות מוסדרת בנושא איסור הלבנת הון ומימון טרור, המאושרת בדירקטוריון אחת לשנה.

תיאבון הסיכון

- הבנק מפעיל מדיניות של "אפס סובלנות" בהתייחסות לסיכוני הלבנת הון ובכלל זה סיכונים חוצי גבולות לעניין עבירת מס (Cross border) ובמסגרתה נדרשים כל מנהלי הבנק ועובדיו, ללא יוצא מן הכלל, כולל החברות הבנות בקבוצה, למלא את חובות החוק והרגולציה החלות על הבנק וכן אחר כל נהלי הבנק הרלוונטיים הנובעים מהוראות אלו.
- קבוצת הבנק נוהגת מדיניות מחמירה שנועדה להבטיח יישום דווקני של הוראות החוק והכרה נאותה של הלקוח את מנהל הבנק עסקים, ובכלל זה הבנת עסקיו המנוהלים עם הבנק או באמצעותו, החיוניים למניעת הלבנת הון ומימון טרור באמצעות הבנק ולניהולו התקין של הבנק.
- המדיניות בתחום מניעת הלבנת הון כוללת הגדרה ברורה של איסורים ביחס לפעילות מול גופים ומדינות לגביהן ישנן הגבלות.

ניהול החשיפה

- בבנק פועלת יחידה למניעת הלבנת הון ומימון טרור, אשר מופקדת על יישום הוראות הדין בנושא זה ועל הטמעתן. היחידה כפופה לקצין הציות הראשי, המשמש גם כאחראי איסור הלבנת הון ומהווה חלק מפונקציית הציות הכפופה למנהל הסיכונים הראשי של הבנק (CRO).
- תפקידי האחראי על איסור הלבנת הון ומימון טרור כוללים, בין היתר:
- כתיבה ועדכון המדיניות והנהלים בהתאם לעדכוני חקיקה והוראות הדין, פיתוח וביצוע בקורות על מנת לוודא כי הבנק מיישם את הוראות הדין ומבצע את הדיווחים הנדרשים, העברת דיווחים על פעולות בלתי רגילות לרשות לאיסור הלבנת הון ובדיקת יישום מדיניות הבנק בכל חברות הבת בקבוצה וכן קיום הדרכות יומי עיון לנאמני הציות ולכלל העובדים, המגבירים את המודעות לנושא.
 - לשם יישום החוק, והטמעה של הוראותיו מינה הבנק נאמני ציות המשמשים גם כנאמני איסור הלבנת הון בסניפים, האחראים על הפעילות השוטפת בנושא, הכפופים מבחינה מקצועית לקצין הציות.
 - הבנק נוקט באופן שוטף במהלכים לאיתור וטיוב נתונים באמצעות דוחות בקרה. ליעול הבקורות, הבנק משקיע משאבים רבים בפיתוח ושדרוג מערכות הבקרה הממוכנות ומקצה משאבי כח אדם לנושא.
 - מערך הייעוץ המשפטי מבצע מעקב אחר עדכוני חקיקה ווידוא מסירתם לאחראי על ניהול סיכוני איסור הלבנת הון וכן למתן תמיכה משפטית ככל שזו נדרשת על ידי האחראי, לקיום חובות האחראי ופעילות היחידה והבנק.
 - ועדה מייעצת הוקמה לצורך תמיכה במילוי תפקידו של האחראי אשר עיקרי תפקידיה כוללים, בין היתר, דיון בפעולות בחשבונות בהם זוהו פעילויות בלתי רגילות, אשר קיים ספק באם יש צורך בדיווחן לרשות לאיסור הלבנת הון.
- במסגרת חיוזק ניהול ומעקב אחר סיכוני הלבנת הון ומימון טרור על רקע משבר הקורונה, הבנק בוחן את מערך הכלים והשיטות הנמצאים בשימוש בתחום זה ואת האפשרויות וההשלכות של אימוץ "טכנולוגיות חכמות" המתאימות לסטנדרט המקובל במדינות מובילות, כולל אם הם עומדים בהגדרת "מודלים" ובהתאם לכך ינהל את סיכוני המודלים הנובעים מהשימוש בהם.

דיווח על החשיפה

- במסגרת מסמך הסיכונים הרבעוני, מדווח הממונה על איסור הלבנת הון על פעילותו. הדיווח כולל, בין היתר, התייחסות למוקדי סיכון שאותרו ודרכי הטיפול בהם.
- אחת לשנה לפחות מדווח הממונה על איסור הלבנת הון להנהלה ולדירקטוריון הבנק, דיווח מפורט.
- בנוסף, במדיניות שנקבעה על ידי הדירקטוריון מוגדרים דיווחים מידיים להנהלה, לדירקטוריון ולבנק ישראל.

ניהול על בסיס קבוצתי של סיכון הלבנת הון ומימון טרור

האחראי למילוי החובות בבנק לפי חוק איסור הלבנת הון פועל כיחידת המטה של הקבוצה בנושא ניהול סיכונים איסור הלבנת הון ומימון טרור, ובאחריותו לוודא יישום המדיניות הקבוצתית בנושא איסור הלבנת הון ומימון טרור בחברות הבנות, כנדרש בהוראת ניהול בנקאי תקין 411, הכוונת וליווי חברות הבנות בבניית מערכות, בכתיבת נהלים, בפעולות הדרכה ובהטמעה של ההוראות.

ניהול סיכונים חוצי גבולות - Cross Border

קבוצת הבנק פועלת בתחומי בנקאות שונים. בין שאר לקוחותיה, מספקת קבוצת הבנק שירותים גם ללקוחות שהינם תושבי חוץ. על רקע המאמצים המוגברים של מדינות שונות באיתור כספים של תושביהן המוחזקים מחוץ למדינת התושבות והמגמה של שיתוף פעולה בינלאומי במאבק בהעלמות מס, עלולה פעילות הבנק מול תושבי החוץ כאמור להגדיל את החשיפה של הבנק לסיכונים חוצי גבולות (Cross Border) וכן לסיכונים מוניטין.

נקבעו מדיניות יעודית ונהלי עבודה לנושא זה ומתבצעות שורה של צעדים אופרטיביים לניהול וצמצום הסיכון. בחשבונות בסיכון גבוה בהיבטי סיכונים חוצי גבולות, מזוהים ומסומנים לקוחות להם אינדיקציות לתושבות מס זרה וכן כל הלקוחות החדשים נדרשים לחתום על הצהרות לעניין חביות המס וויתור על סודיות.

ביום 6 בפברואר 2019 פורסמו תקנות מס הכנסה (יישום תקן אחיד לדיווח ולבדיקת נאותות של מידע על חשבונות פיננסיים), התשע"ט-2019, המטמיעות לדין הישראלי את ההתחייבויות שמדינת ישראל לקחה על עצמה לאימוץ התקן הבינלאומי לחילופי מידע (תקן CRS), אשר פותח ע"י הארגון לשיתוף פעולה כלכלי (OECD), לצורך קיום חילופי מידע אוטומטיים על בסיס שנתי למטרות סיוע הדדי באכיפת מס בין מדינות. הבנק והקבוצה נערכו ליישום החקיקה האמורה.

סיכון מוניטין

כללי

סיכון מוניטין הינו סיכון הנובע מתפיסה שלילית מצד לקוחות, צדדים נגדיים, בעלי מניות, משקיעים, מחזיקי אגרות חוב, אנליסטים, גורמים רלוונטיים אחרים או רגולטורים, אשר עלולה להשפיע לרעה על יכולתו של תאגיד בנקאי לשמור על קשרים עסקיים קיימים או ליצור קשרים חדשים וליהנות מנגישות רציפה למקורות מימון.

תיאבון הסיכון

לקבוצה סובלנות נמוכה לסיכון המוניטין שעלול להשפיע על יציבותה ובכלל זה - איומים שמקורם בתדמית הבנק. מעבר לכך, הבנק רואה בתדמית חיובית משום נכס מרכזי ולכן יפעל למניעת התממשות סיכון מוניטין שעלול להגיע לתרחיש קיצון וינסה למזער התממשותם של סיכונים מוניטין ככל האפשר.

מדיניות וניהול החשיפה

לבנק מדיניות לניהול הסיכון הכוללת: זיהוי ומעקב אחר גורמי הסיכון וגיבוש פעילות מונעת המבוססת על גיבוש דפוסי התנהגות/התנהלות המביאים בחשבון, ככל שניתן, את סיכון המוניטין במסגרת הגיבוש והיישום של המדיניות העסקית, איתור מוקדם של אירועי מוניטין פוטנציאליים, ניטור מתמשך של הסיכון וניהולו.

דיווח על החשיפה

מדיניות ניהול סיכון מוניטין כוללת פירוט בנוגע לחובות הדיווח ובכלל זה, דיווחים מיידיים. מערך הדיווחים מגדיר, בין היתר, באחריות מי הדיווח, תדירותו והנמענים לדיווח.

דוברת הבנק, מעורבת בפרסום הודעות ודיווחים מהותיים לבורסה, בדגש על הודעות שיש בהן איום פוטנציאלי, או השפעה על מוניטין הבנק, כגון אזהרות רווח, מינויים מהותיים, עסקאות מהותיות ועוד. במסגרת מסמך הסיכונים הרבעוני, מדווחים נושאים מרכזיים הנוגעים לסיכון המוניטין.

סיכון אסטרטגיה

כללי

סיכון אסטרטגיה הינו סיכון של ההשלכות הנוכחיות והעתידיות על רווחים, הון, מוניטין או מעמד הנובעים מהחלטות עסקיות שגויות, מיישום בלתי נאות של החלטות או מהעדר תגובה לשינויים רגולטוריים, ענפיים, כלכליים או טכנולוגיים. סיכון זה הינו פונקציה של התאימות בין היעדים האסטרטגיים של הבנק, האסטרטגיות העסקיות שפותחו להשגת יעדים אלו, המשאבים שהוקצו לעמידה ביעדים אלו ואיכות היישום.

מדיניות וניהול החשיפה

יעדי מדיניות ניהול סיכון האסטרטגיה הינם:

- הבטחת התאמה בין היעדים האסטרטגיים לבין: תכניות העבודה השנתיות; האמצעים שהוקצו לעמידה ביעדים (בין היתר, משאבי הון במסגרת תכנון ההון של הבנק); יישום ההחלטות האסטרטגיות.
- יכולת ניטור של סיכון האסטרטגיה, המאפשרת זיהוי מוקדם של פערים בהתממשות תכנון האסטרטגיה: החלטות/תכניות עסקיות שגויות; יישום בלתי נאות של החלטות אסטרטגיות; שינויים ענפיים, כלכליים, טכנולוגיים ורגולטוריים.

תיאבון הסיכון

לקבוצת הבנק סובלנות נמוכה לסיכון האסטרטגי בשל ההשפעה הקריטית שעשויה להיות לו על יציבות הבנק והישיגו העסקיים. הקבוצה מאמצת אסטרטגיה עסקית המתאפיינת ברמה גבוהה של זהירות ומידתיות. הקבוצה מפעילה תהליכי בקרה, על מנת לצמצם את החשיפה לסיכונים חריגים.

דיווח על החשיפה

בבנק קיימת מעטפת סדורה של דיווחים ביחס לסיכון האסטרטגי לאורך קווי ההגנה השונים. במסגרת מסמך הסיכונים הרבעוני, מדווחים נושאים מרכזיים הנוגעים לסיכון האסטרטגי.

ניהול על בסיס קבוצתי

החברה הבת הבנקאית מאמצת את מדיניות הבנק, תוך מתן דגש מיוחד למאפיינים הייחודיים לה, בתהליך התכנון האסטרטגי.

סיכון רגולטורי

מקורו של הסיכון הוא בהתגברות הדרישות הרגולטוריות בארץ ובעולם בשנים האחרונות. השינויים הרגולטוריים האמורים ויישום רפורמות רגולטוריות מגבירים את אי הוודאות והתחרותיות במערכת הפיננסית ויוצרים סיכון להכנסות והון הקבוצה, לרבות באמצעות מניעת או הטלת מגבלות על פעילות עסקית ואובדן הכנסות, וכן מחייבים את הבנק להיערכות, יישום והטמעה העלולים לגרום לעלויות והשקעות (כגון השקעות מיכוניות) כבדות. כמו כן, אי עמידה בהוראות החוק והרגולציה החלות על הבנק והקבוצה חושף אותם לסנקציות, ובהן עיצומים כספיים, תביעות של לקוחות, לרבות תובענות ייצוגיות, הטלת אחריות פלילית על התאגיד הבנקאי ועל נושאי משרה בו וכן לפגיעה בתדמיתו של הבנק בציבור. הסיכון הרגולטורי מנוהל בבנק כחלק מהסיכון המשפטי, סיכון הציות וסיכון האסטרטגיה.

מדיניות הציות של הבנק מעגנת, בין היתר, את ערכי הציות אותם מקדם הבנק, משמשת כקו המנחה לפעילות כל הגורמים בבנק בניהול סיכונים הציות בכלל ובעמידה במכלול ההוראות הרגולטוריות בפרט, מתווה את העקרונות וקווי היסוד, ומעגנת את הסמכויות ותחומי האחריות של הגורמים השונים בבנק ובקבוצה לצורך בניית תשתית נאותה ליישום החובות החלות על הבנק והקבוצה בתחום הציות והסדרתם בנהלים ותהליכים. ההיבטים הרגולטוריים-משפטיים מפוקחים ומנוהלים על ידי מערך הייעוץ המשפטי במסגרת מדיניות לניהול הסיכון המשפטי המאושרת על ידי ההנהלה והדירקטוריון. המדיניות מסדירה את הדרכים לאיתור, מיפוי ומיזעורו של הסיכון המשפטי, לרבות באמצעות מעקב שוטף אחר ההתפתחויות בחקיקה, רגולציה ובפסיקה ומתן יעוץ ותמיכה משפטית שוטפים על בסיס התפתחויות אלה.

בהיבט האסטרטגי - התכנית האסטרטגית ותכנית העבודה מתייחסות להשפעות אפשריות שצוינו לעיל, ולוקחת בחשבון את השינויים האמורים. לפרטים בדבר יוזמות רגולטוריות מהותיות בעלות השפעה על פעילות הבנק בתקופת הדיווח ראה פרק חקיקה ויוזמות רגולטוריות בפרק ממשל תאגידי, פרטים נוספים.

דיון בגורמי סיכון

מידת ההשפעה של גורמי הסיכון מתבססת על המתודולוגיה שמשמשת את הבנק בתהליך ה-ICAAP ובמסמך הסיכונים. המתודולוגיה לוקחת בחשבון את רמת הסיכון והתפתחות פרופיל הסיכון של הבנק מול תאבון הסיכון שנקבע ואיכות ניהול הסיכון. כל גורם סיכון המופיע בטבלה נבחן, כאשר הוא עומד בפני עצמו, ומתוך הנחה של אי-תלות בין גורם סיכון אחד לבין גורמי סיכון אחרים המופיעים בטבלה.

סיכון	השפעה	רמת סיכון
1. סיכויי שוק	סיכון קיים או עתידי להפסד או לירידת ערך הנובע משינוי בשווי הכלכלי של מכשיר פיננסי, תיק מסוים או קבוצת תיקים וברמה הכוללת, עקב שינויים במחירים, שערים, מרווחים ופרמטרים אחרים בשווקים.	קטנה - בינונית
1.1 סיכון רבית	סיכון להפסד או להון הנובע מתזוזות בשיעורי הרבית בשווקים השונים. שינויים ברבית משפיעים על רווחי הבנק באמצעות שינוי בהכנסות נטו, ועל שווי נכסי הבנק, התחייבויותיו ומכשירים חוץ מאזניים, כיוון שהערך הנוכחי של תזרימי מזומנים עתידיים (או אף התזרימים עצמם) משתנה כאשר חל שינוי בשיעורי הרבית. סיכון הרבית שאליו נחשף הבנק כולל: סיכון תמחור מחדש, סיכון עקום התשואה, סיכון בסיס (מרווח) וסיכון אופציות.	קטנה - בינונית
1.2 סיכון האינופלציה	סיכון להפסד כתוצאה משינויים בעקום הציפיות למדד המחירים לצרכן ו/או במדד המחירים עצמו.	קטנה
1.3 סיכון שער החליפין	סיכון להפסד כתוצאה משינוי בשער החליפין ו/או כתוצאה משינויים בציפיות לשינוי בשער החליפין.	קטנה
1.4 סיכון מניות / אופציות	סיכון להפסד כתוצאה משינויים בשערי המניות או מדדי המניות. סיכון אופציות הוא הסיכון להפסד הנובע משינויים בפרמטרים המשפיעים על שוויין של האופציות, לרבות סטיית התקן.	קטנה
2. סיכון נדילות	סיכון שהבנק יתקשה לעמוד בהתחייבויותיו בשל משיכות בלתי צפויות מפקדונות הציבור, ביקוש בלתי צפוי לאשראי, אי ודאות לגבי זמינות המקורות והתחייבויות בלתי צפויות אחרות, לרבות ירידה חדה בשווי הנכסים הנזילים.	קטנה
3. סיכון אשראי	הסיכון שלוהו או צד נגדי, לא יעמוד בהתחייבויותיו כלפי הבנק. רמת הסיכון הועלתה ברבעון הראשון של שנת 2020, באופן זמני, מ"קטנה-בינונית" ל"בינונית", עקב משבר הקורונה המתמשך.	בינונית
3.1 איכות לווים ובטחונות	סיכון קיים או עתידי לפגיעה בשווי הנכסים, בהכנסות ובהון הקבוצה שעלול להתרחש כתוצאה מהרעה באיכות הלווים, על רקע פגיעה בחוסנם הפיננסי ובכושר ההחזר שלהם, ו/או בשווי ובטיב או תמהיל הבטחונות שהועמדו כבטוחה לאשראי, כלהלן: רמת הסיכון הועלתה ברבעון הראשון של שנת 2020, באופן זמני, מ"קטנה-בינונית" ל"בינונית", עקב משבר הקורונה המתמשך, החשש למיתון והאטה והעלייה החדה בשיעור האבטלה, שעשויים ליצור קשיים בכושר ההחזר ותזרימי המזומנים של הלקוחות במגזרי הפעילות השונים, בעיקר בענפי משק מסוימים שנפגעו משמעותית מן המשבר. כל זאת עשוי להשפיע לרעה על איכות הלווים ובהתאם על ההוצאות בגין הפסדי אשראי.	בינונית
3.2 ריכוזיות ענפית	סיכון קיים או עתידי לפגיעה בשווי הנכסים, בהכנסות ובהון הקבוצה הנובע מהיקף גבוה של אשראי שניתן ללווים המשתייכים לענף משק מסויים ו/או השקעות במוצרים הרגישים לענף. הרעה בפעילות העסקית בענף משק כזה, על רקע שינויים בביקוש או בהיצע, שינוי במחירי חומרי גלם, שינויים בטחוניים ו/או פוליטיים, שינויים רגולטוריים ועוד, עלולה להביא לפגיעה ביכולת ההחזר ו/או בשווי הבטחונות שניתנו על ידי חלק מהלווים המשתייכים לענף זה, וכתוצאה מכך, להשפיע לרעה על שווי נכסי הקבוצה ורווחיותה.	קטנה
3.3 ריכוזיות לווים וקבוצת לווים	סיכון קיים או עתידי לפגיעה בשווי נכסי הקבוצה, בהכנסות והון הקבוצה הנובע מהרעה במצב של לוה/קבוצת לווים גדולה יחסית לתיק האשראי, שעלולה להשפיע לרעה על סיכויי גביית האשראי, ובהתאמה על רווחיותה. השפעת הסיכון הינה נגזרת, בין היתר, של התמהיל הפנימי של הקבוצות, הקשר בין החברות המרכיבות אותן עסקית או ענפית, פיזורן, והשפעת הבעיות באחת מהן על היתר.	קטנה
4. סיכון תפעולי	סיכון להפסד כתוצאה מאי נאותות או כשל של תהליכים פנימיים, אנשים (לרבות סיכון יחסי עבודה), או מערכות, או כתוצאה מאירועים חיצוניים. ההגדרה כוללת סיכון משפטי, סיכויי מעילות והונאות, סיכויי דו, אבטחת מידע, סייבר והמשכיות עסקית, אך אינה כוללת סיכון אסטרטגי או סיכון מוניטין.	בינונית

רמת סיכון	השפעה	סיכון
בינונית	סיכון זה (כחלק מהסיכון התפעולי) מוערך בנפרד לאור ריבוי אירועים בעולם ובמערכת הפיננסית בפרט, ולאור הרחבת פעילות הדיגיטל על ידי לקוחות הקבוצה. הסיכון מוגדר כפוטנציאל לנזק הנובע מאירוע סייבר בהתחשב ברמת סבירותו וחומרת השלכותיו.	4.1 סיכון סייבר ואבטחת מידע
בינונית	סיכון זה (כחלק מהסיכון התפעולי) מוערך בנפרד מאחר שהסביבה הטכנולוגית מורכבת ומשתנה והתלות בה גוברת. בשנים האחרונות הסיכון התעצם לאור הצורך בהגדלת הגמישות העסקית והטכנולוגית והגברת השימוש בטכנולוגיות חדשות.	4.2 סיכון טכנולוגיות המידע
קטנה	נכלל בגדר סיכון תפעולי כהגדרתו בנוהל בנקאי תקין מס' 350 - ניהול הסיכון התפעולי וכולל גם, אך אינו מוגבל ל"חשיפה לקנסות (fines, penalties) או צעדי עונשין כתוצאה מפעילות פיקוחית (punitive damages), כמו גם מהסדרים פרטיים (private settlements)".	5. סיכון משפטי
קטנה-בינונית	סיכון הנובע מתפיסה שלילית מצד לקוחות, צדדים נגדיים, בעלי מניות, משקיעים, מחזיקי אגרות חוב, אנליסטים, גורמים רלוונטיים אחרים או רגולטורים, אשר עלולה להשפיע לרעה על יכולתו של תאגיד בנקאי לשמור על קשרים עסקיים קיימים או ליצור קשרים חדשים וליהנות מנגישות רציפה למקורות מימון. סיכון המוניטין מושפע באופן מהותי מהתממשות של סיכונים משיקים כגון סיכון תפעולי, סיכון אשראי, סיכון ציות, סיכון הלבנת הון ומימון טרור ועוד, אשר דבר פרסומם עלול לגרום התממשות של סיכון המוניטין (לדוגמה: אירועי גניבה או מעילה, אירועי הלבנת הון, אירועי סייבר, הפסד כספי גבוה וכו').	6. סיכון מוניטין
בינונית	סיכון קיים או עתידי להכנסות והון הקבוצה העלול להיווצר משינויים ברגולציה או בחקיקה, שיש בהם להשפיע על פעילות הקבוצה ועסקיה. הבנק, כתאגיד בנקאי, והחברות המוחזקות על ידו, כפופים להוראות רגולטוריות רבות הבאות לידי ביטוי בחקיקה, חקיקת משנה ומדיניות רשויות הפיקוח והאכיפה כגון: הפיקוח על הבנקים בבנק ישראל, אגף שוק ההון וחיסכון באוצר, הרשות לניירות ערך, הרשות להגנת הפרטיות, רשות התחרות, גופים סטאטוטוריים בתחום הגנת הצרכן וכו'.ב. תחום המחשוב מושפע אף הוא משינויים בחקיקה וברגולציה, על רקע שדרוגים ושינויים הנדרשים לבצע לעיתים במערכות המחשוב. בתחומים אלו קיימים שינויים ו/או חידושים תכופים בחקיקה ובמדיניות הרשויות השונות, העלולים להשפיע על פעילות הקבוצה ועל עסקיה, וכן לרוב דורשים השקעות והקצאת משאבים על מנת להתאים את הפעילות אליהם, הן בהשקעה במערכות והן בכח אדם ובהכשרתו.	7. סיכונים חקיקה ורגולציה
בינונית	סיכון ציות הוא הסיכון להטלת סנקציה משפטית או רגולטורית, להפסד פיננסי מהותי, או לנזק תדמיתי, אשר התאגיד הבנקאי עלול לספוג כתוצאה מכך שאין הוא מקיים את הוראות הציות. סיכון הציות כולל את הסיכון לאי קיום הוראות הדין כמפורט בהוראת ניהול בנקאי תקין 308, ובכלל זה הסיכון לאי קיום הוראות הדין בתחום איסור הלבנת הון ומימון טרור, הסיכון לאי קיום הוראות תכנית האכיפה הפנימית בדיני ניירות ערך בהתאם לחוק יעול האכיפה בדיני ניירות ערך, הסיכון לאי קיום תכנית האכיפה הפנימית בדיני תחרות כלכלית ואת הסיכונים הנובעים מהפעילות מול תושבי חוץ. סיכון זה כולל גם סיכון בנקאות הוגנת (CONDUCT RISK), אשר הינו סיכון חוצה ארגון השואב את מסגרתו הנורמטיבית משורה ארוכה של הוראות דין ורגולציה ומושתת על ערכי יסוד בדמות הוגנות ושקיפות באופן בו מתנהל הבנק אל מול מחזיקי העניין השונים. התחזקות הרגולציה והאכיפה של רשויות המס במדינות שונות, מתוך כוונה לאתר כספים של תושביהן המוחזקים מחוץ למדינת התושבות עלולים להשליך על דפוסי התנהגות של לקוחות ומכאן לחשוף את הבנק לסיכונים ציות, סיכונים מוניטין ו-Cross border risk.	8. סיכון ציות, הלבנת הון ומימון טרור
בינונית	סיכונים איסור הלבנת הון ומימון טרור (להלן "הלבנת הון") הינם הסיכונים להטלת עיצומים כספיים משמעותיים על הבנק לאור אי עמידה בהוראות החוק בנושא מניעת הלבנת הון ומימון טרור וכן הסיכון להיווצרותה של אחריות פלילית של התאגיד ועובדיו. בנוסף, התממשות עבירה על הוראות הדין בתחום איסור הלבנת הון ומימון טרור עשויה לגרום התממשות של סיכון מוניטין. ההשפעה של סיכון ציות, הלבנת הון ומימון טרור משליכה על כל תחומי הפעילות של הבנק, לרבות, האכיפה המנהלית, ורגולציה בינלאומית בתחומי מיסוי לרבות ה-FATCA וה-CRS.	

סיכון	השפעה	רמת סיכון
9. סיכון אסטרטגיה	הסיכון של ההשלכות הנוכחיות והעתידיות על רווחים, הון, מוניטין או מעמד הנובעים מהחלטות עסקיות שגויות, מיישום בלתי נאות של החלטות או מהעדר תגובה לשינויים ענפיים, כלכליים או טכנולוגיים. סיכון זה הינו פונקציה של התאימות בין היעדים האסטרטגיים של הבנק, האסטרטגיות העסקיות שפותחו להשגת יעדים אלו, המשאבים שהוקצו לעמידה ביעדים אלו ואיכות היישום. סיכון אסטרטגיה כולל בתוכו גם סיכון תחרות, הנובע מחשיפת קבוצת הבנק לתחרות בישראל בכל תחומי עסקיה. במהלך פעילותה השוטפת, מתמודדת קבוצת הבנק עם גורמים מתחרים, בהם תאגידים בנקאיים וגופים פיננסיים אחרים המספקים מוצרים פיננסיים חלופיים לאלו המוצעים על ידה. סיכון התחרות מבטא את סיכון השחיקה ברווחיות ובהון על רקע הלחץ התחרותי להקטנת גובה העמלות והמרווחים. ברבעון הרביעי של שנת 2019, הוחלט להעלות את רמת הסיכון מ"קטנה-בינונית" ל"בינונית", לאור העלייה בסיכון של הסביבה התחרותית ההולכת ומתגברת, במסגרתה: התגברות הרגולציה והסביבה התחרותית, רמת התחרות, מתחרים ומוצרים חלופיים.	בינונית

הבנק נוקט בפעולות ספציפיות למזעור הסיכונים המתוארים לעיל. כמו כן, נקבעה מדיניות מפורטת לניהול החשיפות והסיכונים, הכוללת, בין היתר, הגדרת תיאבון סיכון פרטני, מגבלות על החשיפה, מנגנוני בקרה שונים, מערך דיווחים ועוד. בנוסף, קיימת מעטפת נהלים המיושמים על ידי הבנק ומערכות מיכון תומכות.

**מדיניות חשבונאית ואומדנים חשבונאיים
בנושאים קריטיים, בקרות ונהלים**

83	מדיניות חשבונאית ואומדנים חשבונאיים בנושאים קריטיים
----	---

88	בקרות ונהלים
----	--------------

מדיניות חשבונאית ואומדנים חשבונאיים בנושאים קריטיים

כללי

הדוחות הכספיים של הבנק ערוכים על פי עקרונות וכללי חשבונאות שעיקרם מפורט בבאור 1 לדוחות הכספיים. הדוחות הכספיים כוללים תוצאות של חישובים, הנחות ואומדנים המתייחסים לפעילויות, אירועים והתפתחויות שונות, המשפיעים על רווחיותו של הבנק. הנהלת הבנק מתבססת בהערכותיה על הנחות סובייקטיביות והערכות של עובדים וגורמים מקצועיים חיצוניים בעלי מיומנויות והתמחויות בתחומים בהם נדרשים האומדנים השונים. לבעלי המקצוע החיצוניים ולעובדים העוסקים בפיקוח, בקרה והכנת האומדנים וההערכות בנושאים המוגדרים כבעלי השפעה קריטית על התוצאות הכספיות של הבנק, אין, ככל שהדבר מתאפשר, מעורבות וקשר עסקי שוטף עם הגורם או הסוגיה נשוא האומדן. הנהלת הבנק והדירקטוריון סבורים כי האומדנים וההערכות בנושאי המדיניות החשבונאית הקריטית, נעשו על פי מיטב ידיעתם ושיקול דעתם של הגורמים המקצועיים שעסקו בהכנתם, והם יושמו באופן נאות בדוחות הכספיים של הבנק. להלן סקירה תמציתית של התחומים בהם נדרשת הנהלת הבנק לבצע הערכות ואומדנים חשבונאיים בנושאים שהשפעתם על הרווח והפסד עשויה להיות קריטית ומהותית. לשינויים באומדנים ובהערכות בנושאים שיתוארו להלן, ובכלל זה התממשות שונה של אירוע מהאומדן שנעשה לגביו, יכולה להיות השפעה מהותית על תוצאותיו העסקיות של הבנק ועל מבנה הנכסים וההתחייבויות שלו (לרבות - תלויות).

א. הפרשה להפסדי אשראי

תהליך הערכת ההפסד הגלום בתיק האשראי, מתבסס על אומדנים משמעותיים הכרוכים באי וודאות ועל הערכות סובייקטיביות. לפיכך, לשינוי באומדנים או בהערכות עשויה להיות השפעה מהותית על ההפרשה להפסדי אשראי המוצגת בדוחות הכספיים של הבנק. ההפרשה לכיסוי הפסדי האשראי הצפויים בהתייחס לתיק האשראי מוערכת באחד משני מסלולים: "הפרשה פרטנית" או "הפרשה קבוצתית". ההפרשה הפרטנית, הרלוונטית לחובות בעייתיים בסיווג פגום, נעשית בהתבסס על הערכות הנהלה לגבי הפסדים הגלומים בתיק האשראי המאזני והחוץ מאזני, הפרשה זו נאמדת באמצעות הפער שבין יתרת החוב הרשומה לבין הערך הנוכחי של התקבולים הצפויים לפירעון החוב, או השווי ההוגן של הבטוחות. אמידת התקבולים הצפויים לפירעון החוב, המתבססת על מגוון מקורות החזר הרלוונטיים, לרבות פעילות העסקית של הלווה, ערך הבטוחות שהעמיד הלווה, מקורות פרעון פרטיים וערך מימוש ערבויות שניתנו על ידי הלווה או צדדים שלישיים, מחייבת שימוש בשיקול דעת ואומדנים אשר הנהלת הבנק מאמינה כי הם סבירים במועד ההערכה, אולם, מטבע הדברים, אין ודאות כי הסכומים שיתקבלו בפועל יהיו זהים לאומדנים שנקבעו. ההפרשה הקבוצתית מחושבת כדי לשקף הפרשות לירידת ערך בגין הפסדי אשראי בלתי מזוהים פרטנית, הגלומים בקבוצות גדולות של חובות קטנים בעלי מאפייני סיכון דומים וכן בגין חובות שנבחנו פרטנית ונמצא שהם אינם פגומים. ההפרשה הקבוצתית מחושבת בהתאם להוראות המפקח על הבנקים, באמצעות הכפלת שיעורי הפרשה שנקבעו ביתרות האשראי, לרבות מכשירי אשראי חוץ מאזניים המוכפלים במקדמי המרה לאשראי רלוונטיים. שיעורי ההפרשה הקבוצתית נקבעים ברמת ענף משק תוך הבחנה בין מקדם הפרשה לאשראי תקין למקדם הפרשה לאשראי בעייתי, בסיווג אשראי בהשגחה מיוחדת או אשראי נחות. שיעורי ההפרשה הקבוצתית כוללים סיכום של שני רכיבים:

רכיב ראשון מחושב על בסיס ממוצע שיעורי מחיקות חשבונאיות נטו היסטוריים, לאורך התקופה המתחילה מיום 1 בינואר 2011 ומסתיימת במועד הדיווח, או ממוצע הנותן משקל עודף לשיעור המחיקות החשבונאיות נטו בשנה האחרונה, הגבוה מהשניים. הרכיב השני הינו "התאמה איכותית", אשר תכליתה להתאים באופן שמרני וזהיר את שיעורי ההפרשה הקבוצתית לגורמים סביבתיים, אשר יש להם השפעה על הסיכון הגלום בתיק האשראי של הבנק. לצורך קביעת ה"התאמה האיכותית", הבנק מתבסס על מודלים ייעודיים שפיתח. המודלים אומדים את הסיכון ברמת ענף משק, בהתבסס על גורמים סביבתיים, אשר חלקם רלוונטיים לתיק האשראי הספציפי של הבנק ולאיכות ניהולו, וחלקם רלוונטיים למצב המשק בכללותו. הגורמים הסביבתיים אשר כלולים במודלים כוללים, בין היתר, התייחסות לשינויים בנפח החובות, איכות הליך חיתום האשראי וניהולו, איכות הבקורות, ריכוזיות אשראי, מגמות ותנאים כלכליים אזוריים ארציים וענפיים, כמו גם, לנפח ומגמה של יתרות בפיגור וחובות בעייתיים ולנפח ומגמה של מחיקות חשבונאיות וגביות.

כל גורם סביבתי כולל אינדיקטורים רלוונטיים לכימות הסיכון בתחומו, ובהתבסס על שיטה עקבית בה נקבע המשקל שניתן לכל אינדיקטור, האם האינדיקטור צפוי להגדיל או להקטין את ההתאמה הנדרשת, והאם הוא רלוונטי לסך תיק האשראי או לקבוצת חובות מסוימת. בהתבסס על הנ"ל, נאמדת רמת הסיכון הגלומה בתיק האשראי והשפעתה על שיעורי ההפרשה הקבוצתית.

בנוסף למדידה הכמותית על פי המודלים כאמור, בוחן הבנק, מידי רבעון, באופן סובייקטיבי את הצורך בהגדלה נוספת של מקדמי ההפרשה הקבוצתית, בהתחשב בהתפתחויות בסביבה העסקית ואינדיקציות נוספות הרלוונטיות לרמת הסיכון הגלומה בתיק האשראי, ובמידת הצורך מגדיל את מקדמי ההפרשה הקבוצתית.

במהלך שנת 2020, נוכח אי הוודאות שיצר אירוע הקורונה, הגדיל הבנק את ההתאמות האיכותיות המתקבלות במודלים הכמותיים בשיעורים ניכרים. במסגרת השיקולים בהגדלת ההפרשה הקבוצתית לרמתה ביום 31 בדצמבר 2020, שיקף הבנק את ההרעה בנתוני המשק, הכוללת, בין היתר, הרעה בנתוני מאקרו כדוגמת רמת האבטלה הקיימת והפגיעה בתוצר המקומי הגולמי. כמו כן, העריך הבנק, כי רמת הפגיעה אינה אחידה בכלל ענפי המשק, וכי קיימים ענפים אשר הפגיעה בהם משמעותית יותר מאשר בענפים אחרים. ענפי המשק שהוערכו כפגיעים יותר מאחרים לאירוע הקורונה ואשר בוצעה בהם הגדלה גבוהה יותר של ההתאמות הכמותיות מאשר בענפים האחרים, הינם, בין היתר, שירותים עסקיים (הכוללים גם סוכנויות נסיעות), בתי מלון, שירותי אוכל והארוחה, ומסחר. כמו כן, הוגדלה ההתאמה באשראי לאנשים פרטיים ובאשראי לדיור אשר עלולים להיפגע אף הם מהמשבר, לאור הגידול החד בשיעור המובטלים ואי הוודאות הכלכלית והתעסוקתית. בנוסף להגדלות שבוצעו בענפים שהוערכו עם סיכון מוגבר כאמור, ביצע הבנק הגדלות נוספות של מקדמי ההפרשה הקבוצתית בהתבסס על תבחינים שהוגדרו כדוגמת הגדלה בענפים בהם זוהה שיעור גבוה יחסית של אשראי לעסקים קטנים, הגדלה כפונקציה של שיעור האשראי בדירוגים נמוכים מסך האשראי בענף, ובמקרים מסויימים אף בוצעה סריקה של תמהיל הלווים בענפים ספציפיים לצורך הערכה האם נדרשת הגדלה נוספת של מקדם ההפרשה הקבוצתית הרלוונטי.

במסגרת תהליך קביעת ההפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2020 ניתנה התייחסות, בין היתר, לאינדיקטורים מאקרו כלכליים. מהיבט זה, הבנק התבסס בהנחותיו על תחזית חטיבת המחקר של בנק ישראל שפורסמה ביום 4 בינואר 2021, אשר כללה שני תרחישים: תרחיש חיסון מהיר ותרחיש חיסון איטי. מטעמי שמרנות, ונוכח המשך נתוני התחלואה הגבוהים ואי הוודאות סביב המוטציות החדשות המתגלות והשלכותיהן, בחר הבנק להיצמד לתרחיש החיסון האיטי. על פי תרחיש החיסון האיטי הוערך, בין היתר, כי במהלך שנת 2021 צפויה התאוששות הדרגתית בצמיחה כך שהיא תסתכם בשיעור שנתי חיובי של כ-3.5%, וכי שיעור האבטלה הרחב הממוצע במהלך שנת 2021 יעמוד על כ-12.5%.

יש לזכור, כי ערכי המאקרו כאמור, הינם חלק מסט רחב של פרמטרים, אומדנים והערכות סובייקטיביות. יודגש, כי קיימת אי וודאות גבוהה ומתמשכת לגבי השלכות משבר הקורונה, וגם בעת הנוכחית עדיין קיים קושי בהערכת מלוא השפעותיו הנגזרות ממשתנים רבים ומהותיים. כך למשל, מידת ההצלחה של מהלך החיסונים בארץ ובעולם, מגוון המוטציות המתגלות, אפקטיביות החיסונים כנגד אותן המוטציות ועוד. מלבד הספק לגבי משך הזמן שיידרש עד להתגברות על הנגיף, משבר הקורונה גרם לפגיעה כלכלית משמעותית הן במשק הישראלי והן במשק העולמי, אשר כלכלת ישראל מושפעת ממנו, ובשלב הנוכחי קיים קושי באמידת היקף הפגיעה הכלכלית במשק ועוצמתה אשר צפויים להתברר בעתיד. גורם נוסף משמעותי המשפיע על עוצמת הפגיעה הכלכלית הינו אופן ניהול המשבר, הצעדים הפיננסיים אשר ינקטו על ידי ממשלת ישראל ויתר הממשלות בעולם, התנהלות הבנקים המרכזיים, והרגולטורים.

נוכח אי הוודאות הגבוהה הקיימת במשק, ולצורך בחינת רגישות ההפרשה להפסדי אשראי להנחות ולהערכות שונות מאלה שצוינו בתרחיש החיסון האיטי שפרסם בנק ישראל כאמור, ושימשו בקביעת ההפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2020, בחן הבנק תרחישים נוספים ומחמירים יותר. יודגש, כי עקב חוסר הוודאות וההנחות השונות, אין אחידות בתרחישים השונים בכלל הבנקים והם מושפעים משיטות העבודה הנהוגות בכל בנק, מההנחות שהניח כל בנק ומהערכות ואומדנים שונים של כל בנק לגבי השפעות אותן ההנחות ולכן תיתכן שונות בין הערכות הבנקים, אשר יכולה להיות מהותית. במסגרת התרחישים המחמירים יותר שנבחנו לצורך ניתוח הרגישות כאמור, הניח הבנק רמות אבטלה גבוהות יותר ושיעורי צמיחה נמוכים יותר מאלה ששימשו בחישוב ההפרשה הקבוצתית ליום 31 בדצמבר 2020. מהתרחישים המחמירים אשר בחן הבנק, במסגרת ניתוחי רגישות, שתוצאותיהם מתבססות על הערכות סובייקטיביות במידה גבוהה, עלה כי ההפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2020 עשויה היתה לגדול בסכום של עד כ-50 מיליון ש"ח.

יודגש, כי ההוצאה להפסדי אשראי תלויה במגוון רחב של גורמים משפיעים אשר קיימת לגביהם אי ודאות כאמור, כאשר מחד, החמרה משמעותית וקיצונית יותר בתנאי המשק, עלולה להביא להפרשה גבוהה יותר. מנגד, קיומם של גורמים ממתנים, כגון עצירת התפשטות הנגיף, אופן ניהול המשבר, היקף ההתערבות והתמיכה הממשלתית וכן גורמים פנימיים בבנק, כדוגמת איכות תהליך חיתום האשראי, איכות הביטחונות ומנגנוני הבקרה, יכולים להביא לקיטון ברמת ההוצאה.

אמידת ההפרשה להפסדי אשראי דורשת מההנהלה שימוש באומדנים והערכות, המתבססים בדרך כלל על תחזיות כלכליות, הערכות לגבי השווקים ואמידת השפעותיהם על סיכון האשראי ועל התממשות הפסדי אשראי בעתיד. השימוש באומדנים וההערכות מצריך הפעלת שיקול דעת אשר ההנהלה מאמינה, כי הינם סבירים בעת החתימה על הדוחות הכספיים. עם זאת, ומטבע הדברים, אין ודאות, כי הפסדי האשראי כפי שיתהוו בעתיד מתיק האשראי הקיים, יהיו זהים לאומדנים וההערכות שנקבעו.

הערכות הבנק הינן מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך תשכ"ח-1968, המבוסס, בין היתר, על מידע, פרסומים של צדדים שלישיים ואומדנים המצויים בידי הבנק למועד זה. הערכות אלה אינן ודאיות והן עשויות להתממש באופן שונה מהותית מהאמור לעיל, בין היתר, כתלות בהיקף התפשטות הנגיף, בתגובת הממשלות והבנקים המרכזיים, בתקופת התמשכות האירוע ובפרמטרים רבים נוספים, כאמור לעיל.

ב. תביעות משפטיות והתחייבויות תלויות

הערכת הסיכון ומתן ביטוי חשבונאי לתביעות משפטיות והתחייבויות תלויות, נעשים לפי מיטב שיקול הדעת של עורך הדין המטפל, על סמך בקיאותו וידיעתו את החוק והפסיקה, נסיונו בעבודה המשפטית, הכרת הפעילות הבנקאית, וכן, בחינת התשתית העובדתית. הערכת הסיכון מבוקרת על ידי ראש מדור ליטיגציה במערך המשפטי, ובסכומים גבוהים גם על ידי ועדה בראשות מנהלת מערך הייעוץ המשפטי של הבנק.

לשם השגת מטרה זו פועל מערך הייעוץ המשפטי במספר מישורים:

1. הכרת הדין הכללי. קיימת הקפדה, שמוצאת את ביטויה בנהלים הפנימיים של מערך הייעוץ המשפטי, על עדכון שוטף בחקיקה ובפסיקה. תשומת לב מיוחדת ניתנת לנושאים שיש להם השלכה על פעילות הבנק לענפיה ולגווניה השונים, לרבות הסקת מסקנות והמלצה על היערכות, לרבות בעקבות תביעות שדווחו על ידי בנקים אחרים.
2. טפול בתביעות ותלונות נגד הבנק. כנגד הבנק תלויות ועומדות תביעות משפטיות (לרבות בקשה להכיר במקצתן כתובענות ייצוגיות) בנושאים שונים, לרבות בתחום שוק ההון, יחסי בנק-לקוח, היעדר גילוי נאות וכיו"ב.

התביעות נגד הבנק עוברות לטיפולו של מערך הייעוץ המשפטי, המטפל בתביעות בין בעצמו ובין באמצעות עורכי דין חיצוניים, תוך ליווי ופיקוח של מערך הייעוץ המשפטי, ככל הנדרש. לתלונות בסכום שמעל 10,000 דולר ולכל תביעה משפטית (ללא רצפת סכום) מבוצעת הערכת סיכון. ועדה בראשות מנהלת מערך הייעוץ המשפטי של הבנק מבצעת בקרה תקופתית על הערכת הסיכון בתלונות ובתביעות שסכומן מעל 5 מיליון ש"ח. אומדנים לחשיפות שיש לבנק בתביעות ובתלונות לגביהן נדרשה הפרשה או נדרש גילוי לגבי רמת החשיפה הגלומה בהן, נעשים לפי מיטב שיקול הדעת של עורך הדין המטפל, בשיתוף פעולה עם הגורמים המקצועיים הרלוונטיים בבנק ומבוקרים כאמור על ידי ראש מדור ליטיגציה במערך המשפטי, ובסכומים גבוהים גם על ידי ועדה בראשות מנהלת מערך הייעוץ המשפטי של הבנק. למנכ"ל מועבר דיווח מיידי במקרה של תביעה מהותית, דיווח חודשי על עדכונים ושינויים מהותיים בתיקי תביעות ותלונות נגד הבנק מעל סכום מסוים ודיווח רבעוני על עדכונים ושינויים כאמור בכלל התביעות והתלונות נגד הבנק.

לגבי מרבית התביעות והתלונות ישנם אומדנים לרמת הסיכון שיש לבנק ובהתאם לכך מבוצעות הפרשות.

באשר למתכונת הגילוי של תובענות משפטיות ראה באור D.1 (16) לדוחות הכספיים.

ג. זכויות עובדים

עובדים של חברות הקבוצה, ובכללם הבנק, זכאים להטבות מסוימות בתקופת עבודתם, בעת פרישתם ולאחר פרישתם לגמלאות. הטבות אלו כוללות, בין השאר:

- תכניות להטבה מוגדרת לאחר פרישה ולאחר העסקה - פיצויי פרישה, פנסיה, הטבות לגמלאים ואחרים.
 - הטבות אחרות (לחלק מחברות הקבוצה) - מענקי ותק, הטבות בגין ימי מחלה שלא נוצלו.
- ההתחייבות בגין הטבות אלו מחושבת על בסיס אקטוארי. החישובים האקטואריים מבוססים על מספר פרמטרים ובכלל זה, ההסתברות שיתמלאו כל התנאים לתשלום, תוחלת החיים הצפויה, גיל הפרישה, שיעורי הפרישה של העובדים טרם מועד הפרישה לגמלאות, שיעור עליית השכר הצפויה, שיעור הפיצויים המוגדלים ושיעור ההיוון. שיעור ההיוון מחושב על בסיס תשואת אגרות החוב הממשלתיות בישראל בתוספת מרווח בגובה ההפרש בין שיעורי התשואה לפדיון על אגרות חוב קונצרניות בדירוג AA ומעלה בארה"ב לבין שיעורי התשואה לפדיון על אגרות חוב של ממשלת ארה"ב.

להלן ניתוח רגישות של השפעת השינוי בפרמטרים העיקריים על חישוב ההפרשות האקטואריות:

31 בדצמבר 2020			
עליה של 1%	ירידה של 1%		
במיליוני ש"ח			
86	(69)	השפעת השינוי בשכר על	
2	(1)	התחייבות לפיצויים ופנסיה	
4	(4)	הטבות אחרות לאחר פרישה	
		הטבה בגין ימי מחלה שלא נוצלו	
		השפעת השינוי בשיעור ההיוון על	
(70)	87	התחייבות לפיצויים ופנסיה	
(38)	50	הטבות אחרות לאחר פרישה	
(4)	5	הטבות בגין ימי מחלה שלא נוצלו	
(1)	1	מענקים בגין ותק	
		השפעת השינוי בשעור עזיבת עובדים צפויה	
78	(110)	התחייבות לפיצויים ופנסיה	
(2)	2	הטבות אחרות לאחר פרישה	
(7)	9	הטבה בגין ימי מחלה שלא נוצלו	
(1)	1	מענקים בגין ותק	

השפעת השינוי בפרמטרים העיקריים על תכניות להטבה מוגדרת לאחר פרישה ולאחר העסקה - פיצויים, פנסיה, הטבות לגימלאים ואחרים, נזקפת לרווח כולל אחר.

השפעת השינוי בפרמטרים העיקריים על הטבות אחרות - מענקי ותק והטבות בגין אי ניצול ימי מחלה, נזקפת לרווח והפסד. חוות דעת האקטואר עומדת לעיון באתר מגנ"א של רשות ניירות ערך ובאתר מאיה של הבורסה לניירות ערך בתל אביב.

ד. אומדן השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים נגזרים

הבנק פועל בהיקפים משמעותיים בתחום המכשירים הפיננסיים הנגזרים, שהצגתם בדוחות הכספיים מושתתת על בסיס השווי ההוגן, להבדיל מהשווי על פי עקרון הצבירה.

הבנק מיישם את תקן FAS 157 (ASC 820) למדידת השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים הנגזרים החל משנת 2012.

FAS 157 מגדיר את השווי ההוגן כמחיר אשר היה מתקבל ממכירת נכס או היה משולם לצורך סילוק התחייבות בעסקה בין מוכר מרצון לקונה מרצון במועד המדידה. התקן מחייב לעשות שימוש מירבי ככל שניתן בנתונים נצפים ולמזער שימוש בנתונים לא נצפים, לצורך הערכה שווי הוגן. נתונים נצפים מייצגים מידע הזמין בשוק אשר מתקבל ממקורות בלתי תלויים ואילו נתונים לא נצפים משקפים את ההנחות של התאגיד הבנקאי. סוגים אלו של נתונים יוצרים מדרג של שווי הוגן כלהלן:

- נתוני רמה 1 - מחירים מצוטטים משוק פעיל.

- נתוני רמה 2 - מחירים הנגזרים ממודלים להערכה אשר הנתונים המשמעותיים בהם נצפים בשוק או נתמכים על ידי נתוני שוק נצפים.

- נתוני רמה 3 - מחירים הנגזרים ממודלים להערכה אשר אחד או יותר מהנתונים בהם אינם נצפים.

מכשירים פיננסיים נגזרים שיש להם שוק עיקרי הוערכו לפי שווי שוק, שנקבע בשוק העיקרי ובהעדר שוק עיקרי, לפי מחיר שוק מצוטט בשוק המועיל ביותר. מכשירים פיננסיים נגזרים שאינם נסחרים הוערכו לפי מודלים המשמשים את הבנק בפעילותו השוטפת והלוקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי הנגזר (סיכון שוק, סיכון אשראי וכדומה). חישובי השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים הנגזרים, בגין מרכיב המט"ח שלהם, מתבססים על הנתונים השוררים בשוקי הכספים הבינלאומיים ובשוק המקומי, ובגין המרכיב של המטבע הישראלי, על שיעורי רבית לא צמודה ורבית צמודת מדד, בהתחשב במחירי השוק, הנזילות והסחירות הקיימת בשוק המקומי בהתחשב בסוג המכשיר ובתקופת העסקה. בהתאם להוראות FAS 157 שעורי הרבית הם אחידים, בין אם שווי המכשירים מהווה נכס בבנק ובין אם הוא מהווה התחייבות (אין מרווח בין רבית הקניה לרבית המכירה). סיכון האשראי הגלום במכשירים הפיננסיים הנגזרים בא לידי ביטוי בשווי ההוגן, על ידי הכללת פרמיית סיכון בחישוב השווי.

פרמיית סיכון נכללה בחישוב כל העסקאות. בעסקאות שהשווי ההוגן שלהן מהווה נכס נכללה פרמיית סיכון האשראי של הצד הנגדי לעסקה ובעסקאות שהשווי ההוגן שלהן מהווה התחייבות נכללה פרמיית הסיכון של הבנק.

פרמיית סיכון האשראי של הבנקים בארץ, של הבנקים בחו"ל ושל הברוקרים בחו"ל התקבלה מגורמים חיצוניים המסתמכים על מכשירי חוב ונגזרי אשראי הנסחרים בשוק פעיל. לגבי יתר הלקוחות, פרמיית הסיכון נקבעה לפי מודל פנימי המדרג את טיב הלקוחות וסיכון האשראי שלהם.

השווי ההוגן של אופציות לסוגיהן השונים מתבסס ברובו הגדול, על מודל Black and Scholes והוא מושפע מהתנודתיות הגלומה בשערי החליפין, הרבית והמדדים הרלוונטיים לאופציה שהבנק רכש או כתב. נתוני התנודתיות של שערי החליפין מט"ח-שקל ונתוני התנודתיות של שערי החליפין מט"ח-מט"ח נקבעים על ידי חברה חיצונית המתמחה בשערוך אופציות על פי הנתונים הנגזרים משוקי הכספים בארץ ובעולם. לגבי מכשירים פיננסיים נגזרים מורכבים שאין להם שוק סחיר, מתקבלים, בדרך כלל, ציטוטי שווי הוגן מגורמים בחו"ל, וסבירותם נבחנת על ידי חדרי העסקאות של הבנק. לפרטים נוספים בדבר שווי הוגן של מכשירים פיננסיים נגזרים ראה באורים 27א, 27ב ו-332ב.

ה. שווי הוגן של ניירות ערך

השקעות הבנק במניות שאינן למסחר שקיים לגביהן שווי הוגן זמין, באגרות חוב בתיק הזמין למכירה ובניירות ערך בתיק למסחר נמדדות במאזן על פי שוויים ההוגן.

ראה באור 1.1 ד.8) ובאור 1.1 ד.9) לדוחות הכספיים בדבר קביעת שווי הוגן של ניירות ערך וירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני.

תהליך קביעת שווי הוגן של תיק נוסטרו אג"ח חו"ל

תהליך קביעת השווי ההוגן מבוצע במערך הביניים, אשר במחלקה הפיננסית בחטיבת משאבים של הבנק. בתמחור אגרות חוב מסוג יורבונדס, נסמך הבנק על ציטוט ממקור חיצוני בלתי תלוי, שעיסוקו במתן ציטוטים למסדות פיננסיים רבים וגדולים בעולם.

תיק אגרות חוב מסוג יורבונדס

המצטט החיצוני מספק לבנק באופן יומי מחירים ומרווחי אשראי לגבי כל הניירות הקיימים בתיק. במערך הביניים מבוצעת בקרת סבירות על המחירים ועל מרווחי האשראי כגון, בדיקת סבירות מול ציטוט ממערכת הבלומברג של עסקאות שבוצעו בכמות ניירות ערך הקרובה לסך ההשקעה של הבנק בנייר, בדיקת מתאם למרווחים הגלומים בעסקאות CDS (credit default swap) רלוונטיות ובדיקת סבירות לעומת אגרות חוב אחרות של אותו מנפיק עם מועדי פרעון קרובים למועד הפרעון של אגרת החוב המוחזקת. במקרים בהם אין אינדיקציות כאמור לעיל, מתבצעת פניה לברוקר חיצוני לקבל ציטוט.

ניתוח רגישות

על פי חישובי הבנק גידול (קיטון) של 0.05% במרווח, הנובע מסיכון האשראי של מנפיקי אגרות החוב, לגבי תיק אגרות החוב במטבע חוץ של הבנק הנסמך על ציטוטים המתקבלים מספק מחירים חיצוני, יביא לקיטון (גידול) בשיערוך אגרות החוב בסך של כ-10.2 מיליון ש"ח. בהתייחס לניירות ערך ששוויים ההוגן נקבע על פי מחירי בורסה, הרי שאלה לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים. לפרטים נוספים בדבר שווי הוגן של ניירות ערך ראה באורים 12 ו-332ב.

ו. היוון עלויות פיתוח תוכנה

ראה באור 1.1 ד.14) לדוחות הכספיים בדבר נכסים בלתי מוחשיים וירידת ערך של עלויות פיתוח עצמי של תוכנות מחשב.

בקורות ונהלים

הערכת בקורות ונהלים לגבי הגילוי בדוח הכספי

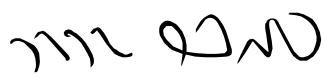
בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים, ובהתאם להנחיות הוראת ניהול בנקאי תקין 309 שפורסמה בחודש ספטמבר 2008, הבנק מקיים בקורות ונהלים לגבי גילוי, וכן פרס מערך בקרה פנימית על דיווח כספי.

ההוראות, שעניינן אחריות ההנהלה על הבקרה פנימית על דיווח כספי וחוות דעת של רואה החשבון המבקר לגבי ביקורת הבקרה הפנימית על דיווח כספי, נערכו בהתאם להוראות סעיפים 302 ו-404 לחוק הידוע בשם - The Sarbanes Oxley Act of 2002 שנחקק בארה"ב, והוראות והנחיות שנקבעו בארה"ב בין היתר על ידי PCAOB.

לדוחות צורף דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי, וכן הצהרות של מנכ"ל הבנק והחשבונאי הראשי, כל אחד בנפרד, בנושא הערכת בקורות ונהלים לגבי הגילוי.

הנהלת הבנק, בשיתוף המנכ"ל והחשבונאי הראשי, העריכו ליום 31 בדצמבר 2020 את אפקטיביות הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של הבנק. על בסיס הערכה זו, מנכ"ל הבנק והחשבונאי הראשי, הסיקו כי לתום תקופה זו הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של הבנק הינם אפקטיביים כדי לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע, שהבנק נדרש לגלות בדוח בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים, ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

במהלך הרבעון הרביעי של שנת 2020 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הבנק.

סמדר ברבר-צדיק
מנהל כללי

רון ליבקוביץ
יו"ר הדירקטוריון

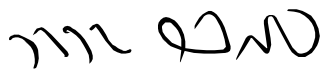
תל אביב, 16 במרס 2021
ג' בניסן, תשפ"א

הצהרה (CERTIFICATION)

אני, סמדר ברבר-צדיק, מצהירה כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (להלן - "הבנק") לשנת 2020 (להלן - "הדוח").
 2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
 3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות (לרבות הרווח הכולל), השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
 4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי⁽¹⁾ ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי⁽¹⁾. וכן:
 - א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידע סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
 - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן,
 - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן,
 5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי. וכן,
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

(1) כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח דירקטוריון".

סמדר ברבר - צדיק
מנהל כללי

16 במרס 2021

הצהרה (CERTIFICATION)

אני, נחמן ניצן, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (להלן - "הבנק") לשנת 2020 (להלן - "הדוח").
 2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח אינו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
 3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות (לרבות הרווח הכולל), השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
 4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי⁽¹⁾ ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי⁽¹⁾. וכן:
 - א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידע סביר של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
 - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן,
 - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן,
 5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי. וכן,
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

(1) כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח דירקטוריון".

נחמן ניצן
סמנכ"ל, חשבונאי ראשי

16 במרס 2021

דוח הדירקטוריון והנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

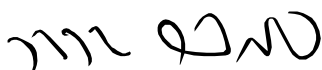
הדירקטוריון והנהלה של הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (להלן - "הבנק") אחראים להקמה ולקיום של בקרה פנימית נאותה על דיווח כספי (כהגדרתה בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון"). מערכת הבקרה הפנימית של הבנק תוכננה כדי לספק מידה סבירה של בטחון לדירקטוריון ולהנהלה של הבנק לגבי הכנה והצגה נאותה של דוחות כספיים המפורסמים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. ללא תלות בטיב רמת התכנון שלהן, לכל מערכות הבקרה הפנימית יש מגבלות מובנות. לפיכך גם אם נקבע כי מערכות אלו הינן אפקטיביות, הן יכולות לספק מידה סבירה של בטחון בלבד בהתייחס לעריכה ולהצגה של דוח כספי.

הנהלה בפיקוח הדירקטוריון מקיימת מערכת בקורות מקיפה המיועדת להבטיח כי עסקאות מבוצעות בהתאם להוראות הנהלה, הנכסים מוגנים והרישומים החשבונאיים מהימנים. בנוסף, הנהלה בפיקוח הדירקטוריון נוקטת צעדים כדי להבטיח שערוצי המידע והתקשורת אפקטיביים ומנטרים (monitor) ביצוע, לרבות ביצוע נהלי בקרה פנימית.

הנהלת הבנק בפיקוח הדירקטוריון העריכה את אפקטיביות הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2020, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במודל הבקרה הפנימית של Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO 1992). בהתבסס על הערכה זו, הנהלה מאמינה (believes) כי ליום 31 בדצמבר 2020, הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי הינה אפקטיבית.

האפקטיביות של הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2020 בוקרה על ידי רואי החשבון המבקרים של הבנק, ה"ה סומך חייקין, כפי שצוין בדוח שלהם בעמוד מספר 93, אשר בו נכללה חוות דעת בלתי מסויגת בדבר האפקטיביות של הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2020.

נחמן ניצן
סמנכ"ל, חשבונאי ראשי

סמיר בר-זר
מנהל כללי

רון ליבקוביץ
יו"ר הדירקטוריון

תל אביב, 16 במרס 2021

דוחות כספיים שנתיים מבוקרים

93	דוח רואי החשבון המבקרים בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי
94	דוח רואי החשבון המבקרים על הדוחות הכספיים השנתיים
95	דוח רווח והפסד
96	דוח על הרווח הכולל
97	מאזן
98	דוח על השינויים בהון
99	דוח על תזרימי המזומנים
101	באורים לדוחות הכספיים

סומך חייקין
מגדל המילניום KPMG
רחוב הארבעה 17, תא דואר 609
תל אביב 6100601
03 684 8000

דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בערבון מוגבל בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

ביקרנו את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ וחברות בנות (להלן "הבנק") ליום 31 בדצמבר 2020, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי ה-Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (להלן - "COSO 1992"). הדירקטוריון והנהלת הבנק אחראים לקיום בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ולהערכתם את האפקטיביות של בקרה פנימית על דיווח כספי, הנכללת בדוח הדירקטוריון והנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי המצורף. אחריותנו היא לחוות דעה על בקרה פנימית על דיווח כספי של הבנק בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ה-Public Company Accounting Oversight Board (PCAOB) בארה"ב, בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל. על-פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון אם קוימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי. ביקורתנו כללה השגת הבנה לגבי בקרה פנימית על דיווח כספי, הערכת הסיכון שקיימת חולשה מהותית, וכן בחינה והערכה של אפקטיביות התכנון והתפעול של בקרה פנימית בהתבסס על הסיכון שהוערך. ביקורתנו כללה גם ביצוע נהלים אחרים שחשבנו כנחוצים בהתאם לנסיבות. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

בקרה פנימית על דיווח כספי של בנק הינה תהליך המיועד לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי המהימנות של דיווח כספי וההכנה של דוחות כספיים למטרות חיצוניות בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. בקרה פנימית על דיווח כספי של בנק כוללת את אותם מדיניות ונהלים אשר: (1) מתייחסים לניהול רשומות אשר, בפירוט סביר, משקפות במדויק ובאופן נאות את העסקאות וההעברות של נכסי הבנק (לרבות הוצאתם מרשות); (2) מספקים מידה סבירה של ביטחון שעסקאות נרשמות כנדרש כדי לאפשר הכנת דוחות כספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, ושקבלת כספים והוצאת כספים של הבנק נעשים רק בהתאם להרשאות הדירקטוריון והנהלה של הבנק; ו-(3) מספקים מידה סבירה של ביטחון לגבי מניעה או גילוי במועד של רכישה, שימוש או העברה (לרבות הוצאה מרשות) בלתי מורשים של נכסי הבנק, שיכולה להיות להם השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

בשל מגבלותיה המובנות, בקרה פנימית על דיווח כספי עשויה שלא למנוע או לגלות הצגה מוטעית. כמו כן, הסקת מסקנות לגבי העתיד על בסיס הערכת אפקטיביות נוכחית כלשהי חשופה לסיכון שבקורות תהפוכה לבלתי מתאימות בגלל שינויים בנסיבות, או שמידת הקיום של המדיניות או הנהלים תשתנה לרעה.

לדעתנו, הבנק קיים, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2020, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי COSO 1992.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל ותקני ביקורת מסוימים שיישומם בביקורת של תאגידים בנקאיים נקבע לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, את המאזנים - של הבנק ומאוחזים לימים 31 בדצמבר 2020 ו-2019 ואת דוחות רווח והפסד, הדוחות על הרווח הכולל, הדוחות על השינויים בהון והדוחות על תזרימי המזומנים - של הבנק ומאוחזים - לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020, והדוח שלנו, מיום 16 במרץ 2021, כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אותם דוחות כספיים.

סומך חייקין
רואי חשבון

תל אביב, 16 במרץ 2021

סומך חייקין
מגדל המילניום KPMG
רחוב הארבעה 17, תא דואר 609
תל אביב 6100601
03 684 8000

דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בערבון מוגבל - דוחות כספיים שנתיים

ביקרנו את המאזנים המצורפים של הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (להלן - "הבנק") לימים 31 בדצמבר 2020 ו-2019 ואת המאזנים המאוחדים לאותם תאריכים ואת דוחות רווח והפסד, הדוחות על הרווח הכולל, הדוחות על השינויים בהון והדוחות על תזרימי המזומנים - של הבנק והמאוחדים - לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020. דוחות כספיים אלה הינם באחריות הדירקטוריון והנהלה של הבנק. אחריותנו היא לחוות דעה על דוחות כספיים אלה בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התשל"ג-1973 ותקני ביקורת מסוימים שישומם בביקורת של תאגידים בנקאיים נקבע לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. על-פי תקנים אלה, נדרש מאתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מיידגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונאות שישומו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על ידי הדירקטוריון והנהלה של הבנק וכן הערכת נאותות ההצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, בהתבסס על ביקורתנו, הדוחות הכספיים הנ"ל משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי - של הבנק ובמיוחד לימים 31 בדצמבר 2020 ו-2019 ואת תוצאות הפעולות, השינויים בהון ותזרימי המזומנים - של הבנק ובמיוחד - לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020 בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP). כמו כן, לדעתנו, הדוחות הכספיים הנ"ל ערוכים בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. ביקרנו גם, בהתאם לתקני ה-PCAOB (Public Company Accounting Oversight Board) בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל, את הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2020, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית של ה-Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO 1992) והדוח שלנו מיום 16 במרץ 2021, כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הבנק.

סומך חייקין
רואי חשבון

16 במרץ 2021

דוח רווח והפסד לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר (במיליוני ש"ח)

הבנק			המאוחד			באור	
2018 ⁽¹⁾	2019	2020	2018	2019	2020		
2,312	2,847	2,647	3,001	3,085	2,878	2	הכנסות רבית
511	491	253	515	483	241	2	הוצאות רבית
1,801	2,356	2,394	2,486	2,602	2,637	2	הכנסות רבית, נטו
117	127	443	166	138	464	13,29	הוצאות בגין הפסדי אשראי
1,684	2,229	1,951	2,320	2,464	2,173		הכנסות רבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
הכנסות שאינן מרבית							
203	233	148	231	225	148	3	הכנסות מימון שאינן מרבית
995	1,144	1,234	1,325	1,286	1,371	14, א4	עמלות
151	54	45	81	9	4	5	הכנסות אחרות
1,349	1,431	1,427	1,637	1,520	1,523		סך כל ההכנסות שאינן מרבית
הוצאות תפעוליות ואחרות							
1,303	1,487	1,429	1,696	1,601	1,532	6	משכורות והוצאות נלוות
282	326	316	376	353	344		אחזקה ופחת בנינים וציוד
86	89	94	91	92	96	17	הפחתות של נכסים בלתי מוחשיים
508	583	570	656	608	597	7	הוצאות אחרות
2,179	2,485	2,409	2,819	2,654	2,569		סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
854	1,175	969	1,138	1,330	1,127		רווח לפני מסים
319	418	315	408	478	368	8	הפרשה למסים על הרווח
535	757	654	730	852	759		רווח לאחר מסים
198	108	96	37	51	29	15	חלק הבנק ברווח של חברות מוחזקות לאחר השפעת המס
רווח נקי:							
733	865	750	767	903	788		לפני יחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
-	-	-	(34)	(38)	(38)		המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
733	865	750	733	865	750		המיוחס לבעלי מניות הבנק

המאוחד והבנק				באור	
2018	2019	2020			
		בשקלים חדשים	9		רווח בסיסי למניה המיוחס לבעלי מניות הבנק
7.31	8.62	7.48			רווח נקי למניה בת 0.05 ש"ח

(1) ראה באור ה.15 בדבר מיזוג אוצר החייל עם ולתוך הבנק.

הבאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

נחמן ניצן
סמנכ"ל, חשבונאי ראשי

סמיר בר-צור
מנהל כללי

רון לבקביץ
יו"ר הדיקטוריון

תאריך אישור הדוחות הכספיים: 16 במרס 2021

דוח על הרווח הכולל לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר⁽¹⁾
(במיליוני ש"ח)

המאוחד			
2018	2019	2020	
767	903	788	רווח נקי לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(34)	(38)	(38)	רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
733	865	750	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
			רווח (הפסד) כולל אחר, לפני מסים:
(102)	101	(4)	התאמות בגין הצגת אגרות חוב (2018 - ניירות ערך) זמינות למכירה לפי שווי הוגן נטו
37	(74)	(74)	התאמות של התחייבויות בגין הטבות לעובדים ⁽²⁾
(65)	27	(78)	רווח (הפסד) כולל אחר, לפני מסים
22	(9)	26	השפעת המס המתייחס
(43)	18	(52)	רווח (הפסד) כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה, לאחר מסים
(4)	(2)	-	בניכוי הפסד כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(39)	20	(52)	רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק, לאחר מסים
724	921	736	הרווח הכולל לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(30)	(36)	(38)	הרווח הכולל המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
694	885	698	הרווח הכולל המיוחס לבעלי מניות הבנק

(1) ראה באור 10.

(2) בעיקר משקף התאמות בגין אומדנים אקטואריים לסוף השנה של תכניות פנסיה ופיצוי פרישה להטבה מוגדרת והפחתה של סכומים שנרשמו בעבר ברווח כולל אחר.

הבאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

מאזן ליום 31 בדצמבר (במיליוני ש"ח)

הבנק		המאוחד		באור	
2019	2020	2019	2020		
נכסים					
36,528	56,757	37,530	57,802	11	מזומנים ופקדונות בבנקים
10,736	12,480	10,995	13,105	12 ,26	ניירות ערך ⁽⁴⁾
9	11	9	11		ניירות ערך שנשאלו
83,713	87,009	88,829	92,247	13 ,29	אשראי לציבור
(871)	(1,204)	(930)	(1,277)		הפרשה להפסדי אשראי
82,842	85,805	87,899	90,970		אשראי לציבור, נטו
415	35	1,039	656	14	אשראי לממשלה
1,278	1,198	605	636	15	השקעות בחברות מוחזקות
964	936	996	965	16	בנינים וציוד
238	264	248	272	17	נכסים בלתי מוחשיים
1,096	1,904	1,091	1,897	27,א27	נכסים בגין מכשירים נגזרים
667	1,389	698	1,464	18	נכסים אחרים ⁽²⁾
134,773	160,779	141,110	167,778		סך כל הנכסים
התחייבויות והון					
114,836	135,527	120,052	141,677	19	פקדונות הציבור
2,640	5,511	1,137	2,992	20	פקדונות מבנקים
353	459	353	459		פקדונות הממשלה
2,055	2,086	3,674	4,394	21	אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
1,247	2,314	1,247	2,314	27,א27	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
5,074	5,741	5,723	6,407	22	התחייבויות אחרות ⁽¹⁾ ⁽³⁾
126,205	151,638	132,186	158,243		סך כל ההתחייבויות
8,568	9,141	8,568	9,141		הון המיוחס לבעלי מניות הבנק
-	-	356	394		זכויות שאינן מקנות שליטה
8,568	9,141	8,924	9,535		סך כל ההון
134,773	160,779	141,110	167,778		סך כל ההתחייבויות וההון

(1) מזה: הפרשה להפסדי אשראי בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים בסך של 86 מיליון ש"ח ו-57 מיליון ש"ח במאוחד, ו-83 מיליון ש"ח ו-55 מיליון ש"ח בבנק ב-31.12.20 וב-31.12.19, בהתאמה.

(2) מזה: נכסים אחרים הנמדדים בשווי הוגן בסך של 247 מיליון ש"ח במאוחד ובבנק (31.12.19 - 42 מיליון ש"ח במאוחד ובבנק).

(3) מזה: התחייבויות אחרות הנמדדות בשווי הוגן בסך של 258 מיליון ש"ח במאוחד ובבנק (31.12.19 - 47 מיליון ש"ח במאוחד ובבנק).

(4) לגבי סכומים הנמדדים בשווי הוגן, ראה באור 32.

הבאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוח על השינויים בהון

(במיליוני ש"ח)

הון מניות ופרמיה ⁽¹⁾	רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר	עודפים ⁽²⁾	סך הכל	זכויות שאינן מקנות שליטה	סך הכל הון
927	(120)	6,949	7,756	290	8,046
יתרה ליום 1 בינואר 2018					
שינויים בשנת 2018-					
-	-	733	733	34	767
רווח נקי בשנת החשבון					
-	-	(355)	(355)	-	(355)
דיבידנד					
-	(39)	-	(39)	(4)	(43)
הפסד כולל אחר, נטו לאחר השפעת המס					
-	-	(2)	(2)	-	(2)
הון זמני - זכויות שאינן מקנות שליטה					
927	(159)	7,325	8,093	320	8,413
יתרה ליום 31 בדצמבר 2018					
-	8	(8)	-	-	-
השפעה מצטברת בגין היישום לראשונה של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב ⁽³⁾					
927	(151)	7,317	8,093	320	8,413
יתרה מתואמת ליום 1 בינואר 2019 לאחר יישום לראשונה					
שינויים בשנת 2019-					
-	-	865	865	38	903
רווח נקי בשנת החשבון					
-	-	(410)	(410)	-	(410)
דיבידנד					
-	20	-	20	(2)	18
רווח (הפסד) כולל אחר, נטו לאחר השפעת המס					
927	(131)	7,772	8,568	356	8,924
יתרה ליום 31 בדצמבר 2019					
שינויים בשנת 2020-					
-	-	750	750	38	788
רווח נקי בשנת החשבון					
-	-	(125)	(125)	-	(125)
דיבידנד					
-	(52)	-	(52)	-	(52)
הפסד כולל אחר, נטו לאחר השפעת המס					
927	(183)	8,397	9,141	394	9,535
יתרה ליום 31 בדצמבר 2020					

(1) כולל פרמיה על מניות בסך 313 מיליון ש"ח (משנת 1992 ואילך).

(2) כולל סך של 2,391 מיליון ש"ח שאינם ניתנים לחלוקה כדיבידנד - ראה באור 24.א.ב'.

(3) השפעה מצטברת בגין היישום לראשונה של כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא מכשירים פיננסיים (ASU 2016-01), ראה גם באור 1.ג.1.

הבאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוח על תזרימי המזומנים לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר (במיליוני ש"ח)

הבנק			המאוחד			
2018	2019	2020	2018	2019	2020	
733	865	750	767	903	788	תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת:
						רווח נקי לשנה
(198)	(108)	(96)	(37)	(51)	(29)	התאמות הדרושות כדי להציג את המזומנים מפעילות שוטפת:
(3)	-	-	-	-	-	חלק הבנק ברווח של חברות מוחזקות
63	65	66	75	69	71	שיערוך כתבי התחייבות נדחים של חברות בנות
86	89	94	91	92	96	פחת על בנינים וציוד
(4)	(3)	-	(69)	(3)	-	הפחתות של נכסים בלתי מוחשיים
117	127	443	166	138	464	רווח ממיומש בנינים וציוד
						הוצאות בגין הפסדי אשראי
(76)	(24)	(20)	(77)	(28)	(20)	רווח ממכירת אגרות חוב זמינות למכירה ומניות שאינן למסחר* והפרשה
-	14	(1)	(1)	14	(1)	לירידת ערך בגין אגרות חוב זמינות למכירה ומניות שאינן למסחר
-	(59)	11	-	(59)	11	הפסד (רווח) שמומש ושטרם מומש מהתאמות לשווי הוגן של ניירות ערך למסחר
(23)	(25)	(144)	(24)	(25)	(144)	הפסד (רווח) שמומש ושטרם מומש מהתאמות לשווי הוגן של מניות שאינן למסחר
43	85	62	157	91	68	מסים נדחים, נטו
418	(572)	(794)	439	(561)	(794)	תכניות פיצויים ופנסיה להטבה מוגדרת
37	78	-	-	56	-	התאמות בגין הפרשי שער
						דיבידנד שהתקבל מחברות מוחזקות
						שינוי נטו בנכסים שוטפים:
(6)	418	(100)	(6)	418	(100)	ניירות ערך למסחר
114	416	(205)	109	446	(207)	נכסים אחרים
(70)	219	(910)	(74)	198	(908)	נכסים בגין מכשירים נגזרים
						שינוי נטו בהתחייבויות שוטפות:
1,247	(905)	352	1,243	(861)	316	התחייבויות אחרות
(24)	(71)	1,067	(24)	(47)	1,067	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
88	(55)	(37)	122	(18)	(53)	הפרשי צבירה שנכללו בפעולות השקעה ומימון
2,542	554	538	2,857	772	625	מזומנים נטו מפעילות שוטפת
						תזרימי מזומנים לפעילות השקעה:
62	43	(124)	146	(78)	(219)	שינוי בפקדונות בבנקים
(50)	854	(2)	(50)	854	(2)	שינוי בניירות ערך שנשאלו
(3,239)	(4,572)	(3,773)	(3,897)	(5,001)	(3,902)	שינוי באשראי לציבור
(7)	(338)	374	(25)	(339)	378	שינוי באשראי לממשלה
(6,401)	(6,232)	(7,746)	(7,530)	(6,380)	(8,210)	רכישת אגרות חוב זמינות למכירה ומניות שאינן למסחר*
270	193	236	305	193	236	תמורה מפדיון אגרות חוב מוחזקות לפדיון
497	2,165	3,131	1,009	2,678	3,220	תמורה ממכירת אגרות חוב זמינות למכירה ומניות שאינן למסחר*
4,068	4,517	2,615	4,232	4,526	2,620	תמורה מפדיון אגרות חוב זמינות למכירה
(42)	(49)	(38)	(47)	(49)	(40)	רכישת בנינים וציוד
16	9	-	113	9	-	תמורה ממיומש בנינים, ציוד ונכסים אחרים
(90)	(101)	(120)	(95)	(101)	(120)	השקעה בנכסים בלתי מוחשיים
(60)	-	-	-	-	-	השקעה בכתבי התחייבות נדחים שהונפקו על ידי חברה בת
-	(180)	-	-	-	-	מיזוג של חברה בת
-	-	178	-	-	-	תמורה מפירוק חברה בת
(4,976)	(3,691)	(5,269)	(5,839)	(3,688)	(6,039)	מזומנים נטו לפעילות השקעה

* עד ליום 31 בדצמבר 2018 ניירות ערך זמינים למכירה.

הבאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוח על תזרימי המזומנים לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר (המשך)
(במיליוני ש"ח)

הבנק			המאוחד			
2018	2019	2020	2018	2019	2020	
תזרימי מזומנים מפעילות (לפעילות) מימון:						
(5,978)	10,191	22,689	(3,923)	10,251	23,641	שינוי בפקדונות הציבור
6,628	26	2,930	(39)	39	1,914	שינוי בפקדונות מבנקים
(7)	696	(540)	53	696	(540)	שינוי בפקדונות הממשלה
(340)	-	-	(340)	-	-	רכישה נוספת של מניות בחברה מאוחדת
252	-	300	252	711	1,458	תמורה מהנפקת אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
(464)	(1,556)	(254)	(559)	(2,053)	(701)	פדיון אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
(355)	(410)	(125)	(355)	(410)	(125)	דיבידנד ששולם לבעלי המניות
(264)	8,947	25,000	(4,911)	9,234	25,647	מזומנים נטו מפעילות (לפעילות) מימון
(2,698)	5,810	20,269	(7,893)	6,318	20,233	גידול (קיטון) במזומנים
32,882	30,299	35,964	38,863	31,126	37,275	יתרת מזומנים לתחילת השנה
115	(145)	(162)	156	(169)	(180)	השפעת תנועות בשער החליפין על יתרות מזומנים
30,299	35,964	56,071	31,126	37,275	57,328	יתרת מזומנים לסוף השנה
רביית ומסים ששולמו ו/או התקבלו:						
2,293	2,974	2,942	3,137	3,185	3,203	רביית שהתקבלה
(464)	(662)	(470)	(657)	(781)	(540)	רביית ששולמה
19	15	20	19	15	20	דיבידנדים שהתקבלו
(338)	(480)	(467)	(487)	(547)	(542)	מסים על הכנסה ששולמו
63	50	60	70	56	61	מסים על הכנסה שהתקבלו

הבאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

באורים לדוחות הכספיים

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית

א. כללי

(1) הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (להלן - "הבנק") הינו תאגיד בישראל. הדוחות הכספיים המאוחדים ליום 31 בדצמבר 2020 כוללים את אלה של הבנק ושל חברות מאוחדות וחברה כלולה שלו (להלן - "הקבוצה").

הבאורים לדוחות הכספיים מתייחסים לדוחות הכספיים של הבנק ולדוחות הכספיים המאוחדים של הבנק והחברות המאוחדות שלו, פרט למקרים בהם צוין בבאור כי הוא מתייחס לבנק בלבד או למאוחד בלבד.

הבנק הינו חברה בת ישירה של פ.י.ב.י. אחזקות בע"מ (להלן - "פיבי אחזקות"). פיבי אחזקות נשלטת על ידי בינוהן בע"מ, דולפין אנרגיות בע"מ (שבשליטת ה"ה ברי ליברמן, קסי ליברמן-הריס, לי ליברמן וג'ושוע ליברמן מאוסטרליה) ואינסטנז מספר 2 בע"מ (שבשליטת ה"ה מיכאל והלן אבלס מאוסטרליה). בין בעלי השליטה קיים הסכם הצבעה ושיתוף פעולה.

הדוחות הכספיים אושרו לפרסום על ידי דירקטוריון הבנק ביום 16 במרס 2021.

(2) הגדרות

בדוחות כספיים אלה:

תקני דיווח כספי בינלאומיים (להלן - "IFRS") - תקנים ופרשנויות שאומצו על ידי הוועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים (IASB) והם כוללים תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ותקני חשבונאות בינלאומיים (IAS) לרבות פרשנויות לתקנים אלה שנקבעו על ידי הוועדה לפרשנויות של דיווח כספי בינלאומי (IFRIC) או פרשנויות שנקבעו על ידי הוועדה המתמדת לפרשנויות (SIC), בהתאמה.

כללי חשבונאות מקובלים בבנקים בארה"ב - כללי החשבונאות שבנקים אמריקאיים שנשחרים בארה"ב נדרשים ליישם. כללים אלה נקבעים על ידי רשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב, רשות ני"ע בארה"ב, המוסד לתקינה בחשבונאות כספית בארה"ב וגופים נוספים בארה"ב, ומיושמים בהתאם להיררכיה שנקבעה בתקן חשבונאות אמריקאי FAS 168 (ASC 105-10), הקודיפיקציה של תקני החשבונאות של המוסד לתקינה בחשבונאות כספית בארה"ב וההיררכיה של כללי החשבונאות המקובלים. בנוסף לכך, בהתאם לקביעת הפיקוח על הבנקים, למרות ההיררכיה שנקבעה ב-FAS 168, הובהר כי כל עמדה שנמסרה לציבור על ידי רשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב או על ידי צוות רשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב לגבי אופן היישום של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב היא כלל חשבונאות המקובל בבנקים בארה"ב.

חברות מאוחדות - חברות שדוחותיהן מאוחדים באופן מלא, במישרין או בעקיפין, עם דוחות הבנק.

חברות כלולות - חברות, למעט חברות מאוחדות, שהשקעת הבנק בהן, במישרין או בעקיפין, כלולה בדוחות הכספיים על בסיס השווי המאזני.

חברות מוחזקות - חברות מאוחדות או חברות כלולות.

שלוחה בחו"ל - חברת בת של הבנק מחוץ לישראל.

מטבע הפעילות - המטבע של הסביבה הכלכלית העיקרית שבה הבנק פועל; בדרך כלל, זהו המטבע של הסביבה שבה הבנק מפיק ומוציא את עיקר המזומנים.

מטבע ההצגה - המטבע לפיו מוצגים הדוחות הכספיים.

צדדים קשורים - כמשמעותם בסעיף 80 להוראות הדיווח לציבור.

בעלי עניין - כמשמעותם בסעיף 80 להוראות הדיווח לציבור.

מדד - מדד המחירים לצרכן בישראל שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

סכום מותאם - סכום נומינלי היסטורי שהותאם למדד בגין חודש דצמבר 2003, בהתאם להוראות גילויי דעת 23 ו-36 של לשכת רואי חשבון בישראל.

דיווח כספי מותאם - דיווח כספי בערכים המותאמים על פי השינויים בכח הקניה הכללי של המטבע הישראלי בהתאם להוראות גילויי הדעת של לשכת רואי החשבון בישראל.

סכום מדווח - סכום מותאם למועד המעבר (31 בדצמבר 2003), בתוספת סכומים בערכים נומינליים, שנוספו לאחר מועד המעבר, ובניכוי סכומים שנגרעו לאחר מועד המעבר.

עלות - עלות בסכום מדווח.

ב. בסיס עריכת הדוחות הכספיים

(1) עקרונות הדיווח

הדוחות הכספיים של הבנק ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים והנחיותיו. בעיקר הנושאים, הוראות אלה מבוססות על כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב. בנושאים הנותרים, שהם פחות מהותיים, ההוראות מבוססות על תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ועל כללי החשבונאות המקובלים בישראל (Israeli GAAP). כאשר תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) מאפשרים מספר חלופות, או אינם כוללים התייחסות ספציפית למצב מסוים, נקבעו בהוראות אלה הנחיות יישום ספציפיות, המבוססות בעיקר על כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב.

(2) מטבע פעילות ומטבע הצגה

השקל הינו המטבע שמייצג את הסביבה הכלכלית העיקרית בה פועל הבנק. הדוחות הכספיים המאוחדים מוצגים בש"ח ומעוגלים למיליון הקרוב, למעט אם צוין אחרת. למידע בדבר מטבע פעילות של שלוחה בנקאית בחו"ל ראה באור 1.ד.1.(1).

(3) בסיס המדידה

הדוחות הוכנו על בסיס העלות ההיסטורית למעט הנכסים וההתחייבויות המפורטים להלן:

- מכשירים פיננסיים נגזרים ומכשירים פיננסיים אחרים אשר נמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד (כגון: השקעות בניירות ערך בתיק למסחר);
- מכשירים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה;
- נכסים שאינם שוטפים המוחזקים למכירה וקבוצת נכסים המוחזקים למכירה;
- נכסים והתחייבויות בגין מסים נדחים;
- הפרשות;
- נכסים והתחייבויות בגין הטבות לעובדים;
- השקעות בחברות כלולות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני.

ערכם של נכסים לא כספיים ופריטי הון שנמדדו על בסיס העלות ההיסטורית, הותאם לשינויים במדד המחירים לצרכן עד ליום 31 בדצמבר 2003, היות ועד למועד זה נחשבה כלכלת ישראל ככלכלה היפר-אינפלציונית. החל מיום 1 בינואר 2004, עורך הבנק את דוחותיו הכספיים בסכומים מדווחים.

(4) שימוש באומדנים

בעריכת הדוחות הכספיים נדרשת הנהלת הבנק להשתמש בשיקול דעת בהערכות אומדנים והנחות אשר משפיעים על יישום המדיניות ועל הסכומים של נכסים והתחייבויות, הכנסות והוצאות. יובהר שההוצאות בפועל עלולות להיות שונות מאומדנים אלה. בעת גיבושם של אומדנים חשבונאיים המשמשים בהכנת הדוחות הכספיים של הבנק, נדרשת הנהלת הבנק להניח הנחות באשר לנסיבות ולאירועים הכרוכים באי וודאות משמעותית. בשיקול דעתה בקביעת האומדנים, מתבססת הנהלת הבנק על ניסיון העבר, עובדות שונות, גורמים חיצוניים ועל הנחות סבירות בהתאם לנסיבות המתאימות לכל אומדן. האומדנים וההנחות שבבסיסם נסקרים באופן שוטף. שינויים באומדנים חשבונאיים מוכרים בתקופה שבה תוקנו האומדנים ובכל תקופה עתידית מושפעת.

ג. יישום לראשונה של תקני חשבונאות, עדכוני תקינה חשבונאית והוראות הפיקוח על הבנקים

החל מהתקופות המתחילות ביום 1 בינואר 2020, מיישם הבנק תקנים חשבונאיים והוראות חדשות בנושאים המפורטים להלן:

1. דיווח של תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא חכירות;
2. דגשים פיקוחיים לגבי טיפול חשבונאי בחובות ודיווח לציבור לאור משבר נגיף הקורונה.

להלן תיאור מהות השינויים שננקטו במדיניות החשבונאית בדוחות כספיים מאוחדים אלה ותיאור של אופן והשפעת היישום לראשונה, ככל שהיתה:

(1) דיווח של תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא חכירות

ביום 1 ביולי 2018, פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בנושא דיווח של תאגידים בנקאיים וחכ"א בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא חכירות, אשר מאמץ את כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא חכירות ובין היתר, את כללי ההצגה, המדידה והגילוי שנקבעו בנושא 842 בקודיפיקציה בדבר "חכירות".

תמצית עיקרי השינויים בטיפול החשבונאי בדוחות הכספיים של תאגידים בנקאיים בעקבות יישום נושא 842 בקודיפיקציה כאמור בחוזר, הינם בין היתר: תאגידים בנקאיים שחוכרים נכסים לתקופה שעולה על 12 חודשים, יכירו בהם במאזן, גם אם החכירה מסווגת כחכירה תפעולית; בעסקאות חכירה תפעולית ירשם במאזן נכס זכות שימוש (Right of Use) שמשקף את הזכות של התאגיד להשתמש בנכס החכור, ומנגד תירשם התחייבות בגין חכירה תפעולית; וכן עסקאות שבהן תאגיד בנקאי מוכר נכס וחוכר אותו בחזרה יוכלו במצבים מסוימים להיחשב כעסקאות מכירה חשבונאית, בכפוף לכך שמתקיימים תנאים מסוימים שפורטו בנושא 842 בקודיפיקציה.

הבנק אימץ את ההוראות החדשות, החל מיום 1 בינואר 2020, באופן של יישום למפרע מתואם, תוך זקיפת ההשפעה המצטברת לעודפים במועד היישום לראשונה וללא הצגה מחדש של מספרי השוואה.

כמתאפשר בהוראות המעבר של התקן, בחר הבנק ביישום הקלות המעבר הבאות:

- לשמר את ההערכות בדבר זיהוי קיומה של חכירה וסיווגה כחכירה תפעולית או מימונית בנוגע לכל ההסכמים הקיימים למועד היישום לראשונה, וכן לשמר את הערכת כשירות להיוון של עלויות ישירות ראשוניות, אשר נקבעו טרם מועד היישום לראשונה, על פי הוראות התקינה הקודמת.
- להשתמש באפשרות ל"ראייה לאחור" (hindsight) לצורך קביעת תקופת החכירה, אם חוזה כולל אופציות הארכה או ביטול ולהערכת ירידת ערך של נכסי זכות השימוש.

בהתאם להוראות החדשות, עבור הסכמים שבהם הבנק הוא החוכר, במועד ההכרה לראשונה הכיר הבנק בהתחייבות בסכום השווה לערך הנוכחי של דמי החכירה העתידיים במהלך תקופת החכירה (תשלומים אלו אינם כוללים תשלומי חכירה משתנים שאינם תלויים במדד או ברבית), ובמקביל הכיר בנכס זכות שימוש בגובה ההתחייבות בגין חכירה, מותאם בגין תשלומי חכירה ששולמו מראש או שנצברו ובניכוי תמריצי חכירה, ובתוספת עלויות ישירות שהתהוו בחכירה.

כמו כן, כמתאפשר בהוראות התקן, בחר הבנק ביישום ההקלות הבאות:

- להשתמש בהקלה הפרקטית שלא להפריד רכיבים שאינם חכירה, כגון שירותים או תחזוקה, מרכיבי חכירה, אלא לטפל בהם כרכיב חכירה יחיד.
 - להשתמש בהקלה הפרקטית לפיה חכירות לטווח קצר של עד שנה מטופלות באופן בו דמי החכירה נזקפים לרווח והפסד לפי שיטת הקו הישר, לאורך תקופת החכירה, ללא הכרה בנכס זכות שימוש ו/או התחייבות בגין חכירה בדוח על המצב הכספי.
- יישום ההוראות החדשות הביא לגידול בסך של כ- 425 מיליוני ש"ח ביתרת נכסי זכות השימוש, ולגידול מקביל בסך של כ- 425 מיליוני ש"ח ביתרת ההתחייבויות בגין חכירה, ליום 1 בינואר 2020. עם זאת, ליישום ההוראות החדשות לא הייתה השפעה מהותית על דוח רווח והפסד. בהתאם למתכונת הדיווח כפי שנקבעה בהוראות הדיווח לציבור, הבנק הכיר בנכסי זכות שימוש בגין חכירות תפעוליות בסעיף "נכסים אחרים" ובהתחייבויות בגין חכירה תפעולית בסעיף "התחייבויות אחרות".
- כמו כן, יישום ההוראות החדשות הביא לירידה בשיעור ההון העצמי רובד 1 ובהון הכולל בשיעור של כ- 0.06% וכ- 0.08%, בהתאמה, ליום 1 בינואר 2020, זאת כתוצאה משקלול נכסי הסיכון בגין נכסי זכות שימוש הנובעים מחכירות תפעוליות שהוכרו במאזן בשיעור של 100%. בנוסף, יישום ההוראות החדשות הביא לירידה ביחס המינוף של הבנק בשיעור של כ- 0.02%, ליום 1 בינואר 2020.

(2) דגשים פיקוחיים לגבי טיפול חשבונאי בחובות ודיווח לציבור לאור משבר נגיף הקורונה

ביום 21 באפריל 2020, פרסם בנק ישראל מכתב בנושא "אירוע נגיף הקורונה - דגשים פיקוחיים לגבי טיפול בחובות ודיווח לציבור".

כמו כן, בהמשך למתווה הנוסף לדחיית תשלומי משכנתאות והלוואות צרכניות, שאומץ על ידי הפיקוח על הבנקים, ביום 30 בנובמבר 2020 וכן בהמשך למתווה הנוסף שאומץ על ידי המערכת הבנקאית למתן סיוע לעסקים קטנים וזעירים בפירעון הלוואות, מיום 10 בדצמבר 2020, פרסם הפיקוח על הבנקים, ביום 3 בדצמבר 2020 וביום 10 בדצמבר 2020, מכתבים בנושא "משבר נגיף הקורונה - דגשים בנושא המתווה הנוסף לדחיית תשלומים" ובנושא "משבר נגיף הקורונה - דגשים בנושא המתווה הנוסף לדחיית תשלומים לעסקים קטנים".

במסגרת מכתבי הפיקוח לעניין דגשים בנושא המתווים הנוספים לדחיית תשלומים נכללו מספר הנחיות לעניין טיפול חשבונאי וביניהם:

שינויים בתנאי הלוואות

- כאשר תאגיד בנקאי פועל כדי לייצב לווים שאינם בפיגור בהלוואות הקיימות שלהם, בין אם הפעולה מבוצעת מול לווה בודד ובין אם היא מבוצעת במסגרת תכנית ללוים תקינים שנתקלים בבעיות פיננסיות או תפעוליות בטווח הקצר מאירוע נגיף הקורונה, ככלל פעולה זו לא תחשב לארגון מחדש של חוב בעייתי. לאור זאת, חובות שתנאיהם שונו כגון: דחיות במועדי תשלום, ויתורים על רבית פיגורים והארכות של תקופות פירעון לא סווגו כחובות בארגון מחדש של חוב בעייתי כאשר התקיימו התנאים הבאים:
- השינוי בוצע בשל אירוע נגיף הקורונה;

- הלוואה לא היה בפיגור במועד שבו יושמה התכנית לשינוי התנאים;
 - השינוי הינו לזמן קצר (עד 6 חודשים).
- לעניין זה, הובהר, כי לווים נחשבים כלווים שאינם בפיגור אם הם נמצאים בפיגור של פחות מ- 30 ימים ביחס לתנאים החוזיים במועד יישום תכנית השינויים. כמו כן, כאשר השינוי בתנאי החוב הביא לעיכוב בתשלום שאינו לזמן קצר, החוב לא סווג כחוב בארגון מחדש של חוב בעייתי אם הוא חודש בשיעור רבית הזהה לשיעור הרבית שנקבע לחוב חדש בסיכון דומה.
- לגבי הלוואות לדיר אשר מטופלות לפי שיטת עומק הפיגור, כאשר הדחיה לזמן קצר כאמור בוצעה לחוב אשר לא היה חוב בעייתי לפני מועד הדחיה, ככלל, אינה מחייבת סיווג של חוב כחוב בארגון מחדש.
- בנוסף לכך, במסגרת מכתבי הפיקוח על הבנקים, מחודש דצמבר 2020 נקבע, כי תאגיד בנקאי רשאי לא לסווג בארגון מחדש של חוב בעייתי הלוואות לדיר, הלוואות אחרות לאנשים פרטיים והלוואות לעסקים קטנים אשר לא היו בפיגור של 30 יום או יותר במועד דחיית התשלומים, שלגביהן בוצעו עד ליום 31 במרס 2021 דחיות תשלומים במסגרת המתווים הנוספים לדחיית תשלומים, גם אם הדחיה המצטברת עולה על 6 חודשים.

קביעת מצב הפיגור

לעניין חובות אשר לא היו לפני כן בפיגור, וניתנה להם דחיה בשל אירוע נגיף הקורונה, הבנק אינו נדרש לסווג חובות כאמור כחובות בפיגור בשל הדחיה. כמו כן, כאשר בוצעה דחיית תשלומים בשל אירוע נגיף הקורונה בחובות שהיו בפיגור לפני הדחיה, בוצעה התאמה למצב הפיגור חזרה למצב כפי שהיה לפני שבוצעה הדחיה, ולמעשה בוצעה הקפאה למשך תקופת דחיית התשלום.

סיווג חובות בעייתיים, לרבות חובות פגומים שאינם צוברים הכנסות רבית, ומחיקות חשבונאיות

בהתאם למכתב בנק ישראל כאמור לעיל, במהלך התקופה של הסדרים לזמן קצר, הלוואות אלה, ככלל, לא דווחו כהלוואות שלא צוברות. זאת למעט חובות אשר נצבר לגביהם מידע חדש בנוגע לירידה בסיכויי הפירעון, אשר בגינם הבנק פעל בהתאם להוראות הדיווח לציבור בנושא סיווג חובות בעייתיים ומחיקות חשבונאיות.

גילוי בדוחות לציבור

במסגרת מכתב הפיקוח על הבנקים, מיום 3 בדצמבר 2020, בנושא "משבר נגיף הקורונה - דגשים בנושא המתווה הנוסף לדחיית תשלומים" נקבע כי תאגיד בנקאי שבחר שלא לסווג בארגון מחדש של חוב בעייתי הלוואות אשר לא היו בפיגור של 30 יום או יותר במועד דחיית התשלומים, שלגביהן בוצעו עד ליום 31 במרס 2021 דחיות תשלומים במסגרת המתווה הנוסף לדחיית תשלומים, יכלול בדוחות הרבעוניים והשנתיים לציבור בשנת 2021 גילוי פרפורמה, שיראה את ההשפעות העיקריות של יישום בחירה זו על הדוחות הכספיים.

ד. מדיניות חשבונאית שיושמה בעריכת הדוחות הכספיים

(1) מטבע חוץ והצמדה

עסקאות במטבע חוץ

במועד ההכרה בעסקה במטבע חוץ, כל נכס, התחייבות, הכנסה, הוצאה, רווח, או הפסד הנובעים מהעסקה מתורגמים במועד ההכרה לראשונה למטבע הפעילות של הבנק לפי שער החליפין שבתוקף במועד העסקה.

בכל מועד דיווח, נכסים והתחייבויות כספיים הנקובים במטבע חוץ במועד הדיווח, מתורגמים למטבע הפעילות לפי שער החליפין שבתוקף לאותו יום.

נכסים והתחייבויות לא כספיים הנקובים במטבעות חוץ והנמדדים לפי שווי הוגן, מתורגמים למטבע הפעילות לפי שער החליפין שבתוקף ביום שבו נקבע השווי ההוגן.

פריטים לא כספיים הנקובים במטבע חוץ והנמדדים לפי עלות היסטורית, מתורגמים לפי שער החליפין שבתוקף למועד העסקה. רווחים או הפסדים מתרגום עסקאות במטבע חוץ והנובעים מהתנדויות של המטבעות בין מועדי העסקאות לבין מועד הסילוק/מועד המאזן, לרבות הפרשי שער בגין מכשירי חוב זמינים למכירה, אשר בהתאם להוראות הדיווח לציבור ימשיכו להיות מוכרים בדוח רווח והפסד עד ליום 1 בינואר 2022 (כפי שנקבע במסגרת הוראות מעבר), מוכרים בדוח רווח והפסד כרווחים או הפסדים מהפרשי תרגום (הכנסות מימון שאינן מרבית), למעט:

- החלק האפקטיבי של רווח או הפסד בגין מכשיר מגדר בגידור השקעה נטו בפעילות חוץ או בגידור תזרים מזומנים;
- הפרשי שער בגין פריטים המהווים חלק מהשקעה נטו.

פעילות חוץ

מטבע פעילות של ישות הוא המטבע של הסביבה הכלכלית העיקרית בה פועלת הישות. בדרך כלל, זהו המטבע של הסביבה שבה ישות מפקה מזומנים.

הנכסים וההתחייבויות של פעילויות חוץ, כולל מוניטין והתאמות לשווי הוגן שנוצרו ברכישה, תורגמו לש"ח בהתאם לשערי החליפין שבתוקף למועד הדיווח. כל הכנסה, הוצאה, רווח והפסד של פעילויות החוץ, תורגמו לש"ח בהתאם לשערי החליפין שבתוקף במועדי העסקאות. הפרשי השער בגין התרגום מוכרים ברווח כולל, ומוצגים בהון במסגרת "התאמות מצטברות מתרגום דוחות כספיים". בעת מימוש פעילות חוץ, הסכום המצטבר של הפרשי שער המתייחסים לאותה פעילות חוץ, אשר הוכרו ברווח כולל אחר, מסווגים מחדש לדוח רווח והפסד בתקופה בה הוכר הרווח או ההפסד ממימוש פעילות החוץ.

נכסים והתחייבויות צמודי מדד שאינם נמדדים לפי שווי הוגן

נכסים והתחייבויות הצמודים למדד, נכללים לפי תנאי ההצמדה שנקבעו לגבי כל יתרה.

להלן פרטים על שערי החליפין היציגים ומדד המחירים לצרכן ושיעורי השינוי בהם:

שיעור השינוי בשנת			31 בדצמבר			
2018	2019	2020	2018	2019	2020	
%	%	%	במיליוני ש"ח			
8.1	(7.8)	(7.0)	3.748	3.456	3.215	שער החליפין של הדולר של ארה"ב (בש"ח)
3.3	(9.6)	1.7	4.292	3.878	3.944	שער החליפין של האירו (בש"ח)
7.1	(6.1)	2.1	3.807	3.575	3.650	שער החליפין של הפר"ש (בש"ח)
						מדד המחירים לצרכן -
1.2	0.3	(0.6)	100.5	100.8	100.2	לחודש נובמבר (בנקודות)
0.8	0.6	(0.7)	100.2	100.8	100.1	לחודש דצמבר (בנקודות)

(2) בסיס האיחוד

חברות מאוחדות

חברות מאוחדות הינן ישויות הנשלטות על ידי הקבוצה. הדוחות הכספיים של חברות מאוחדות נכללים בדוחות הכספיים המאוחדים מיום השגת השליטה ועד ליום הפסקת השליטה. המדיניות החשבונאית של חברות מאוחדות שונתה במידת הצורך על מנת להתאימה למדיניות החשבונאית שאומצה על ידי הקבוצה.

זכויות שאינן מקנות שליטה

זכויות שאינן מקנות שליטה הן ההון בחברה מאוחדת שאינו ניתן לייחוס, במישרין או בעקיפין, לחברה האם. מדידת זכויות שאינן מקנות שליטה במועד צירוף העסקים - זכויות שאינן מקנות שליטה נמדדות במועד צירוף העסקים בשווי הוגן. הקצאת הרווח הכולל בין בעלי המניות - רווח או הפסד וכל רכיב של רווח כולל אחר מיוחסים לבעלים של הבנק ולזכויות שאינן מקנות שליטה. סך הרווח, ההפסד ורווח כולל אחר מיוחס לבעלים של הבנק ולזכויות שאינן מקנות שליטה גם אם כתוצאה מכך יתרת הזכויות שאינן מקנות שליטה תהיה שלילית.

איבוד שליטה בחברה מאוחדת

בעת אובדן שליטה, הבנק גורע את הנכסים וההתחייבויות של החברה המאוחדת, זכויות כלשהן שאינן מקנות שליטה ורכיבים אחרים של הון המיוחסים לחברת המאוחדת לרבות סכומים שהוכרו בעבר ברווח כולל אחר מצטבר לרבות בגין חברה מאוחדת זרה. אם הבנק נותר עם השקעה כלשהי בחברה המאוחדת לשעבר אזי יתרת ההשקעה נמדדת לפי שוויה ההוגן במועד אובדן השליטה. הפרש בין התמורה שהתקבלה ושוויה ההוגן של יתרת ההשקעה בחברה המאוחדת לשעבר לבין היתרות שנגרעו מוכר ברווח והפסד. החל מאותו מועד, ההשקעה הנותרת מטופלת לפי שיטת השווי המאזני או כנכס פיננסי, בהתאם למידת ההשפעה של התאגיד הבנקאי בחברה המתייחסת. הסכומים שהוכרו בהון דרך רווח כולל אחר בהתייחס לאותה חברה מאוחדת מסווגים מחדש לרווח או הפסד.

עסקאות שבוטלו באיחוד

יתרות הדדיות בקבוצה והכנסות והוצאות שטרם מומשו, הנובעות מעסקאות בין חברתיות, בוטלו במסגרת הכנת הדוחות הכספיים המאוחדים.

(3) השקעה בחברות כלולות

חברות כלולות הינן ישויות בהן יש לקבוצה השפעה מהותית על המדיניות הכספית והתפעולית, אך לא הושגה בהן שליטה. קיימת הנחה לפיה החזקה בשיעור של 20% עד 50% במוחזקת מקנה השפעה מהותית. השקעה בחברות כלולות מטופלת בהתאם לשיטת השווי המאזני ומוכרת לראשונה לפי עלותה. עלות ההשקעה כוללת עלויות עסקה. השקעה בחברה כלולה נבחנת בכללותה לירידת ערך כאשר אירועים או שינויים בנסיבות מצביעים על כך שהערך בספרים של ההשקעה אינו בר השבה. ירידת ערך מוכרת כאשר ירידת הערך הינה בעלת אופי אחר מזמני.

הדוחות הכספיים המאוחדים כוללים את חלקה של הקבוצה, ברווח או הפסד וברווח כולל אחר של ישויות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני, מהיום בו מתקיימת ההשפעה המהותית ועד ליום שבו לא מתקיימת עוד ההשפעה המהותית.

(4) בסיס ההכרה בהכנסות ובהוצאות

- הכנסות והוצאות רבית נכללות על בסיס צבירה, למעט:
רבית שנצברה על חובות בעייתיים שסווגו כחובות שאינם מבצעים מוכרת כהכנסה על בסיס מזומן, כאשר לא קיים ספק לגבי גביית היתרה הרשומה הנותרת של חוב פגום. במצבים אלה סכום שנגבה על חשבון הרבית שיוכר כהכנסת רבית, מוגבל לסכום שהיה נצבר בתקופת הדיווח על היתרה הרשומה הנותרת של החוב לפי שיעור הרבית החוזי. הכנסות רבית על בסיס מזומן מסווגות בדוח רווח והפסד כהכנסות רבית בסעיף הרלוונטי. כאשר קיים ספק לגבי גביית היתרה הרשומה הנותרת, כל התשלומים שנגבו משמשים להקטנת קרן ההלוואה. כמו כן, רבית על סכומים בפיגור בגין הלוואות לדיוור מוכרת בדוח רווח והפסד על בסיס הגבייה בפועל.
- הכנסות מעמלות בגין מתן שירותים (כגון: מפעילות בניירות ערך ומכשירים נגזרים, מכרטיסי אשראי, ניהול חשבון, טיפול באשראי, הפרשי המרה ופעילות סחר חוץ) מוכרות ברווח והפסד כאשר לבנק נצמחת זכאות לקבלתן.
- עמלות מסוימות כגון עמלות בגין ערבויות ועמלות מסוימות בגין ליווי פרויקטים מוכרות באופן יחסי על פני תקופת העסקה.
- עמלות ליצירת אשראי ועלויות ישירות ליצירת אשראי מוכרות לאורך חיי ההלוואה כהתאמת תשואה, למעט במקרים של ארגון מחדש של חוב בעייתי. אם המחויבות פקעה מבלי שמומשה, העמלות מוכרות במועד הפקיעה.
- עמלות הקצאת אשראי מטופלות בהתאם לסבירות המימוש של המחויבות למתן האשראי. במידה והסבירות קלושה, העמלה מוכרת על בסיס קו ישר לאורך תקופת המחויבות, אחרת הבנק דוחה את ההכרה בהכנסה מעמלות אלה עד למועד מימוש המחויבות או עד למועד פקיעתה, לפי המוקדם. אם המחויבות מומשה, אזי העמלות מוכרות בדרך של התאמת התשואה לאורך חיי ההלוואה כאמור לעיל. באם המחויבות פקעה מבלי שמומשה העמלות מוכרות במועד הפקיעה.
- שינוי בתנאי חוב - במקרים של מימון מחדש או ארגון מחדש של חובות שאינם בעייתיים, בוחן הבנק אם תנאי ההלוואה שונו באופן מהותי. בהתאם לכך בוחן הבנק האם הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים בהתאם לתנאים החדשים של ההלוואה שונה לפחות ב- 10% מהערך הנוכחי של תזרימי המזומנים שנותרו בהתאם לתנאים הנוכחיים (בתוספת עמלת פירעון מוקדם). במקרים כאמור, כל העמלות שטרם הופחתו וכן עמלות פירעון מוקדם שנגבו מהלקוח בגין שינוי בתנאי אשראי מוכרות ברווח והפסד. אחרת העמלות הנ"ל נכללות כחלק מההשקעה נטו בהלוואה החדשה ומוכרות כהתאמת תשואה כאמור לעיל.
- עמלות פירעון מוקדם - עמלות פירעון מוקדם מוכרות מיידית במסגרת הכנסות הרבית למעט עמלות כאמור אשר נכללות כחלק מההשקעה נטו בהלוואה החדשה והמוכרות כהתאמת תשואה.
- ניירות ערך - ראה סעיף (6) להלן.
- מכשירים פיננסיים נגזרים - ראה סעיף (7) להלן.
- הכנסות והוצאות אחרות - מוכרות על בסיס צבירה.

(5) חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי

בהתאם להוראה של המפקח על הבנקים בנושא מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי מיישם הבנק, החל מיום 1 בינואר 2011, את תקן חשבונאות אמריקאי ASC 310 ועמדות של רשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב ושל הרשות לניירות ערך בארה"ב, כפי שאומצו בהוראות הדיווח לציבור, בעמדות ובהנחיות הפיקוח על הבנקים. בנוסף, החל מאותו מועד מיישם הבנק את הנחיות הפיקוח על הבנקים בנושא טיפול בחובות בעייתיים. כמו כן, החל מיום 1 בינואר 2012 מיישם הבנק את הוראות הפיקוח על הבנקים בנושא עדכון הגילוי על איכות האשראי של חובות ועל הפרשה להפסדי אשראי.

בנוסף, מעת לעת מעדכן הפיקוח על הבנקים את הוראות הדיווח לציבור וקובץ השאלות והתשובות המנחות לגבי אופן היישום של ההוראות בנושא חובות פגומים והפרשה להפסדי אשראי, זאת במטרה לשלב בהם את ההוראות שחלות בנושא זה על הבנקים בארה"ב לרבות הנחיות של רשויות הפיקוח בארה"ב. החל משנת 2016 עודכנו, בין היתר, ההנחיות בכל הקשור לטיפול בארגון מחדש של חוב בעייתי, הנחיות בקשר לאופן הסיווג של החובות בהתבסס על מקור ההחזר הראשוני של החוב (primary repayment source) והנחיות מסוימות בנוגע לאופן הבחינה של החובות.

אשראי לציבור ויתרות חוב אחרות

ההוראה מיושמת לגבי כל יתרות החוב, כגון: פקדונות בבנקים, אגרות חוב, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, אשראי לציבור, אשראי לממשלה וכו'. אשראי לציבור ויתרות חוב אחרות לגביהם לא נקבעו בהוראות הדיווח לציבור כללים ספציפיים בנושא מדידת הפרשה להפסדי אשראי (כגון: אשראי לממשלה, פקדונות בבנקים וכד') מדווחים בספרי הבנק לפי יתרת חוב רשומה. יתרת החוב הרשומה מוגדרת כיתרת החוב, לאחר ניכוי מחיקות חשבונאיות, אך לפני ניכוי הפרשה להפסדי אשראי בגין אותו חוב. יתרת החוב הרשומה אינה כוללת

רבית צבורה שלא הוכרה, או שהוכרה בעבר ולאחר מכן בוטלה. לגבי יתרות חוב אחרות, לגביהן קיימים כללים ספציפיים בנושא מדידה והכרה של הפרשה לירידת ערך (כגון: אגרות חוב) הבנק ממשיך ליישם את אותם כללי מדידה, ראה סעיף (9) להלן.

זיהוי וסיווג חובות פגומים

הבנק קבע נהלים לזיהוי אשראי בעייתי ולסיווג חובות כפגומים. בהתאם לנהלים אלו, הבנק מסווג את כל החובות הבעייתיים שלו ואת פריטי האשראי החוץ מאזני הבעייתי בסיווגים: השגחה מיוחדת, נחות או פגום.

חוב מסווג כפגום כאשר בהתבסס על מידע ואירועים עדכניים צפוי שהבנק לא יוכל לגבות את כל הסכומים המגיעים לו לפי התנאים החוזיים של הסכם החוב. קבלת החלטה בדבר סיווג החוב מבוססת, בין היתר, על מצב הפיגור של החוב, הערכת מצבו הפיננסי וכוחו הפרעון של הלווה, הערכת מקור ההחזר הראשוני של החוב, קיום ומצב הבטחות, מצבם הפיננסי של ערבים, אם קיימים, ומחויבותם לתמוך בחוב ויכולת הלווה להשיג מימון מצד ג'.

בכל מקרה חוב מסווג כחוב פגום כאשר הקרן או הרבית בגינו מצויים בפיגור של 90 ימים או יותר. לצורך כך הבנק עוקב אחר מצב ימי הפיגור אשר נקבע בהתייחס לתנאי הפרעון החוזיים שלו. חובות (לרבות אגרות חוב ונכסים אחרים) נמצאים בפיגור כאשר הקרן או הרבית בגינם לא שולמו לאחר שהגיע המועד לפרעונם. בנוסף, חשבונות חח"ד או עו"ש מדווחים כחובות בפיגור של 30 ימים או יותר, כאשר החשבון נותר בריציפות בחריגה ממסגרת האשראי המאושרת למשך 30 ימים או יותר או אם בתוך מסגרת האשראי לא נזקפו לזכות אותו חשבון סכומים עד לכדי כיסוי החוב תוך תקופה של 180 ימים. החל ממועד הסיווג כפגום החוב יטופל כחוב שאינו צובר הכנסות רבית (חוב כאמור ייקרא "חוב שאינו מבצע").

כמו כן, כל חוב שתנאיו שונו במסגרת ארגון מחדש של חוב בעייתי יסווג כחוב פגום, אלא אם לפני הארגון מחדש ולאחריו נערכה בגינו הפרשה מזערית להפסדי אשראי לפי שיטת עומק הפיגור, בהתאם לנספח להוראות ניהול בנקאי תקין 314, בנושא הערכה נאותה של סיכוני אשראי ומדידה נאותה של חובות.

הגדרת מקור החזר ראשוני בסיווג חוב בעייתי

החל מיום 1 ביולי 2017, מיישם הבנק את העדכון לקובץ שאלות ותשובות של הפיקוח על הבנקים בנושא "יישום הוראות הדיווח לציבור בנושא חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי".

העדכון מתייחס בעיקר לסיווג של חוב, הגדרת חוב פגום ומדידת הפרשה פרטנית להפסדי אשראי. קביעת הסיווג המתאים של חוב, עד לקרות כשל או כשהסתברות לו נעשתה צפויה ברמה גבוהה (highly probable) מתבססת על יכולת התשלום של החייב, כלומר: החוזק הצפוי של מקור ההחזר הראשוני וזאת למרות התמיכה של מקורות החזר שניים ושלישונים (כגון: בטוחות, תמיכה של ערב, מימון מחדש על ידי צד שלישי). בין היתר, כלל הקובץ שאלה שנגעה להגדרת מקור החזר ראשוני.

מקור החזר ראשוני - מקור מזומנים יציב לאורך זמן (sustainable) אשר חייב להימצא תחת שליטת החייב ואשר חייב להיות מופרד במפורש או במהות לכיסוי החוב. בקובץ השאלות והתשובות הובהר, כי ככלל, כדי שמקור החזר יוכר כמקור החזר ראשוני, על הבנק להראות שהחייב צפוי בהסתברות גבוהה להפיק תוך פרק זמן סביר תזרים מזומנים מתאים מפעילות עסקית נמשכת, אשר ישמש לפרעון כל התשלומים הנדרשים באופן מלא במועד שנקבע בהסכם. מדיניות זיהוי חובות בעייתיים וסיווגם כוללת מבחן קיום מקור החזר ראשוני, ככלי נוסף לזיהוי חובות בעייתיים.

החזרה של חוב פגום למצב שאינו פגום

חוב פגום חוזר להיות מסווג כחוב שאינו פגום בהתקיים אחד משני המצבים הבאים:

- אין בגינו רכיבי קרן או רבית אשר הגיע מועדם וטרם שולמו והבנק צופה פרעון של הקרן הנותרת והרבית בשלמותם לפי תנאי החוזה (כולל סכומים שנמחקו חשבונאית או הופרשו).
 - כאשר החוב נעשה מובטח היטב ונמצא בהליכי גבייה.
- כללי ההחזרה מסיווג פגום כאמור לא יחולו על חובות שסווגו כפגומים כתוצאה מביצוע ארגון מחדש של חוב בעייתי.

החזרה של חוב פגום למצב פגום וצובר

חוב אשר עבר פורמאלית ארגון מחדש, כך שלאחר הארגון מחדש קיים ביטחון סביר שהחוב יפרע ויבצע בהתאם לתנאיו החדשים, מוחזר לטיפול כחוב שצובר הכנסות רבית, בתנאי שהארגון מחדש וכל מחיקה חשבונאית שבוצעה בחוב נתמכים בהערכת אשראי עדכנית ומתועדת היטב של מצבו הפיננסי של החייב ותחזית הפרעון לפי התנאים החדשים. ההערכה מבוססת על ביצועי הפרעון הרציפים ההיסטוריים של החייב בתשלומי מזומן ושווה מזומן למשך תקופה סבירה, הנמשכת לפחות שישה חודשים, או לאחר שהתקבלו תשלומים שהפחיתו באופן מהותי את יתרת החוב הרשומה שנקבעה לאחר הארגון מחדש.

מדיניות הסדרי חוב וטיפול בחוב בעייתי בארגון מחדש

במטרה לשפר את ניהול האשראי וגבייתו, וכן במטרה למנוע מצבי כשל או תפיסת הנכסים המשועבדים, הבנק קבע ומיישם מדיניות לביצוע הסדרי חוב בעייתיים וביצוע שינוי תנאי חובות שלא זוהו כבעייתיים. שיטות לשינוי בתנאי החובות עשויות לכלול, בין היתר, דחיית מועדי תשלומים, הפחתת סכומי התשלומים התקופתיים, שינוי תנאי החוב במטרה להתאימם למבנה המימון של הלווה, איחוד חובות הלווה, העברת חובות ללווים אחרים תחת קבוצת לווים בשליטה משותפת, בחינה מחודשת של אמות המידה הפיננסיות המוטלות על הלווה ועוד.

מדיניות הבנק מבוססת על קריטריונים אשר מאפשרים להנהלת הבנק להפעיל שיקול דעת האם הפרעון של החוב צפוי והיא מיושמת רק אם הלווה הוכיח את יכולתו ורצונו לפרוע חוב והוא צפוי לעמוד בתנאים של ההסדר החדש.

חוב אשר פורמאלי עבר ארגון מחדש של חוב בעייתי מוגדר כחוב אשר לגביו, מסיבות כלכליות או משפטיות הקשורות לקשיים פיננסיים של חייב, העניק הבנק ויתור בדרך של שינוי בתנאי החוב במטרה להקל על החייב את נטל תשלומי המזומן בטווח הקרוב (הפחתה או דחייה של תשלומים במזומן שנדרשים מהחייב) או בדרך של קבלת נכסים אחרים כפרעון החוב (בחלקו או במלואו).

לצורך קביעה האם הסדר חוב שבוצע על ידי הבנק מהווה ארגון מחדש של חוב בעייתי, הבנק מבצע בחינה איכותית של מכלול התנאים של ההסדר והנסיבות במסגרתו הוא בוצע, וזאת במטרה לקבוע האם: (1) החייב מצוי בקשיים פיננסיים ו-(2) במסגרת ההסדר העניק הבנק ויתור לחייב.

לצורך קביעה האם החייב נמצא בקשיים פיננסיים, הבנק בוחן האם קיימים סמנים המצביעים על היותו של הלווה בקשיים במועד ההסדר או על קיום אפשרות סבירה שהלווה יקלע לקשיים פיננסיים לולא ההסדר. בין היתר, הבנק בוחן קיום אחת או יותר מהנסיבות המפורטות להלן:

- החייב נמצא כיום בכשל תשלום בחוב כלשהו מהחובות שלו. בנוסף, תאגיד בנקאי יעריך אם צפוי, כי החייב יהיה בכשל תשלום בחוב כלשהו מהחובות שלו בעתיד הנראה לעין, ללא ביצוע השינוי. דהיינו, תאגיד בנקאי עשוי להגיע למסקנה, כי החייב נמצא בקשיים פיננסיים, גם אם החייב אינו נמצא כיום בכשל תשלום.
- החייב הודיע, כי הוא בפשיטת רגל או בכינוס נכסים אחר או שהוא בתהליך פשיטת רגל או כינוס נכסים אחר.
- קיים ספק מהותי כי החייב ימשיך להתקיים כעסק חי.
- לחייב יש ניירות ערך שנמחקו מרישום (delisted), בתהליך של מחיקה מרישום או שנמצאים תחת איום של מחיקה מרישום בבורסה לניירות ערך.
- על פי אומדנים ותחזיות הכוללים רק את היכולות הקיימות של החייב, התאגיד הבנקאי צופה, כי תזרימי המזומנים הספציפיים לישות של החייב לא יספיקו על מנת לשרת חוב כלשהו מהחובות שלו (קרן ורבית), בהתאם לתנאים החוזיים של ההסכם הקיים, בעתיד הנראה לעין.
- ללא השינוי הקיים, החייב אינו יכול לקבל מזומן ממקורות שאינם המלווים הקיימים, בשיעור רבית אפקטיבי השווה לשיעור הרבית הקיים בשוק עבור חוב דומה של חייב שאינו בעייתי.

הבנק מסיק, כי במסגרת ההסדר הוענק לחייב ויתור, גם אם במסגרת ההסדר בוצעה העלאה ברבית החוזית, אם מתקיים אחד או יותר מהמצבים הבאים:

- כתוצאה מארגון מחדש, הבנק לא צפוי לגבות את כל סכומי החוב (לרבות רבית שנצברה בהתאם לתנאים החוזיים);
- שווי הוגן עדכני של הביטחון, לגבי חובות מותנים בביטחון, אינו מכסה את יתרת החוב החוזית ומצביע על היעדר יכולת גביה של כל סכומי החוב;
- לחייב לא קיימת אפשרות לגייס מקורות בשיעור הנהוג בשוק עבור חוב בעל תנאים ומאפיינים כגון אלו של החוב שהועמד במסגרת ההסדר.
- אם תאגיד בנקאי אינו מבצע הליך חיתום נוסף כאמור כאשר הוא מחדש חוב נחות, או שאין שינוי בתמחור החוב או שהתמחור לא הותאם כך שהוא יהיה מתאים לסיכון לפני החידוש, או שהלווה אינו מספק אמצעים נוספים בכדי לפצות על הגידול בסיכון הנובע מהקשיים הפיננסיים שלו, קיימת חזקה שהחידוש הוא ארגון מחדש של חוב בעייתי.

הבנק לא מסווג חוב כחוב בעייתי שאורגן מחדש אם במסגרת ההסדר הוענקה לחייב דחיית תשלומים שאינה מהותית בהתחשב בתדירות התשלומים, בתקופה החוזית לפרעון ובמשך החיים הממוצע הצפוי של החוב המקורי. לעניין זה, אם בוצעו מספר הסדרים הכרוכים בשינוי תנאי החוב, הבנק מביא בחשבון את ההשפעה המצטברת של הארגונים הקודמים לצורך קביעה האם הדחייה בתשלומים אינה מהותית.

טיפול בחובות בארגון מחדש וארגון מחדש עוקב

חובות שתנאיהם שונו בארגון מחדש של חוב בעייתי, לרבות כאלה שטרם הארגון מחדש נבחנו על בסיס קבוצתי, יסווגו כחוב פגום ויוערכו על בסיס פרטני לצורך ביצוע הפרשה להפסדי אשראי. ככלל, חוב בעייתי שאורגן מחדש ימשיך להימדד ולהיות מסווג כחוב פגום עד שישולם במלואו. עם זאת, בנסיבות מסוימות, כאשר נערך לחוב ארגון מחדש של חוב בעייתי ולאחר מכן התאגיד הבנקאי והחייב נכנסו להסכם נוסף של ארגון מחדש, התאגיד הבנקאי אינו נדרש להתייחס יותר לחוב כחוב שעבר ארגון מחדש של חוב בעייתי אם מתקיימים שני התנאים הבאים: (א) החייב אינו נמצא יותר בקשיים פיננסיים במועד הארגון מחדש העוקב.

(ב) בהתאם לתנאי הארגון מחדש העוקב, התאגיד הבנקאי לא העניק ויתור לחייב (לרבות לא העניק ויתור על קרן על בסיס מצטבר ממועד מתן ההלוואה המקורי).

חוב כאמור שעבר ארגון מחדש עוקב והוסר לגביו הסיווג כפגום, יוערך על בסיס קבוצתי לצורך כימות ההפרשה להפסדי אשראי ויתרת החוב הרשומה של החוב לא תשתנה בעת הארגון העוקב (למעט אם התקבל או שולם מזומן).

אם בתקופות עוקבות חוב כאמור נבחן פרטנית ונמצא שיש להכיר בגינו בירידת ערך או שמבוצע לו ארגון מחדש של חוב בעייתי, הבנק מחזיר לחוב סיווג פגום ומטפל בו כבארגון מחדש של חוב בעייתי.

הפרשה להפסדי אשראי

הבנק קבע נהלים לסיווג אשראי ולמדידת ההפרשה להפסדי אשראי, כדי לקיים הפרשה ברמה מתאימה לכיסוי הפסדי אשראי צפויים בהתייחס לתיק האשראי שלו. בנוסף, הבנק קבע נהלים הנדרשים לקיום הפרשה ברמה מתאימה, כדי לכסות הפסדי אשראי צפויים הקשורים למכשירי אשראי חוץ מאזניים כחשבון התחייבותי נפרד (כגון: התקשרויות למתן אשראי, מסגרות אשראי שלא נוצלו וערבויות).

ההפרשה לכיסוי הפסדי האשראי הצפויים בהתייחס לתיק האשראי מוערכת באחד משני מסלולים: "הפרשה פרטנית" או "הפרשה קבוצתית". הבחינה כאמור של החובות לצורך קביעת ההפרשה והטיפול בחוב מיושמת באופן עקבי לגבי כל החובות בהתאם לרף הכמותי ומדיניות ניהול האשראי של הבנק ולא מבוצעים מעברים בין מסלול הבחינה הפרטנית לבין מסלול הבחינה על בסיס קבוצתי במשך חיי החוב, אלא אם בוצע ארגון מחדש של חוב בעייתי כאמור לעיל.

הפרשה פרטנית להפסדי אשראי

הבנק בחר לזהות לצורך בחינה פרטנית חובות שסך יתרתם החוזית הינה מעל 1 מיליון ש"ח. הפרשה פרטנית להפסדי אשראי מוכרת לגבי כל חוב שנבחן על בסיס פרטני ואשר סווג כפגום. כמו כן, כל חוב שתנאיו שונים במסגרת ארגון מחדש של חוב בעייתי יסווג כחוב פגום, אלא אם לפני הארגון מחדש ולאחריו נערכה בגינו הפרשה מזערית להפסדי אשראי לפי שיטת עומק הפיגור בהתאם לנספח להוראות ניהול בנקאי תקן מספר 314 בנושא הערכה נאותה של סיכוני אשראי ומדידה נאותה של חובות.

ההפרשה הפרטנית להפסדי אשראי מוערכת בהתבסס על תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים, מהוונים בשיעור הרבית האפקטיבית המקורית של החוב. כאשר החוב הינו מותנה בביטחון או כאשר הבנק קובע שצפויה תפיסת נכס, ההפרשה הפרטנית מוערכת בהתבסס על השווי ההוגן של הביטחון ששועבד להבטחת אותו חוב, לאחר הפעלת מקדמים זהירים ועקביים שמשקפים, בין היתר, את התנודתיות בשווי ההוגן של הביטחון, את הזמן שיעבור עד למועד המימוש בפועל ואת העלויות הצפויות במכירת הביטחון.

לעניין זה הבנק מגדיר חוב כחוב מותנה בביטחון כאשר פרעונו צפוי להתבצע באופן בלעדי מהביטחון המשועבד לטובת הבנק או כאשר הבנק צפוי להיפרע מהנכס שמוחזק על ידי הלווה, גם אם לא קיים שיעבוד ספציפי על הנכס, והכל כאשר אין ללווה מקורות חזר מהותיים זמינים ומהימנים אחרים.

הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי

הלוואות לדיור

ההפרשה המזערית בגין הלוואות לדיור מחושבת לפי נוסחה שקבע המפקח על הבנקים, בהתחשב בעומק הפיגור, באופן שבו שיעורי ההפרשה גדלים ככל שמעמיק הפיגור. במועד תחילת יישום ההוראה, נכנס לתוקף תיקון לנספח להוראות ניהול בנקאי תקן מספר 314, הערכה נאותה של סיכוני אשראי ומדידה נאותה של חובות, המרחיב את תחולת חישוב ההפרשה לפי נוסחת עומק הפיגור לכלל הלוואות לדיור, למעט הלוואות שאינן נפרעות בתשלומים תקופתיים של קרן ורבית והלוואות המממנות פעילות בעלת אופי עסקי.

בנוסף, הבנק מיישם את הוראות נב"ת 329 בנושא "מגבלות למתן הלוואות לדיור".

הבנק גיבש מדיניות שנועדה להבטיח כי הוא עומד בדרישות וכי יתרת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי בגין הלוואות לדיור לא תפחת משיעור של 0.35% מיתרת הלוואות האמורות למועד הדיווח.

אשראי אחר

הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי - מחושבת כדי לשקף הפרשות לירידת ערך בגין הפסדי אשראי בלתי מזוהים פרטנית הגלומים בקבוצות גדולות של חובות קטנים בעלי מאפייני סיכון דומים, וכן בגין חובות שנבחנו פרטנית ונמצא שהם אינם פגומים. ההפרשה להפסדי אשראי בגין חובות המוערכים על בסיס קבוצתי, מחושבת בהתאם לכללים שנקבעו ב-FAS 5 (ASC 450), טיפול חשבונאי בתלויות ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים, בהתבסס על שיעורי הפסד היסטוריים בענפי משק שונים, בחלוקה בין אשראי בעייתי לאשראי לא בעייתי, בטווח של שנים לאורך התקופה המתחילה מיום 1 בינואר 2011 ומסתיימת במועד הדיווח. בנוסף לחישוב טווח שיעורי הפסד היסטוריים בענפי משק שונים כאמור, לצורך קביעת שיעור ההפרשה הנאות, הבנק מתחשב בגורמים סביבתיים רלוונטיים, לרבות מגמות בהיקפי האשראי בכל ענף ותנאים ענפיים, נתונים מאקרו כלכליים, הערכת איכות כללית של האשראי לענף משק, שינויים בנפח ובמגמה של יתרות בפיגור ויתרות פגומות והשפעות השינויים בריכוזיות האשראי.

ביום 20 בפברואר 2017, פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב בנושא הפרשות להפסדי אשראי. בהתאם למכתב, נדרשים התאגידים הבנקאיים להמשיך לכלול ב"טווח השנים" המשמש רכיב בקביעת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי (כהגדרתו בסעיף 3.2.29.3.2. עמ' 18-632 בהוראות הדיווח לציבור), את שנת 2011.

בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים, הבנק גיבש שיטת מדידה של ההפרשה הקבוצתית אשר מביאה בחשבון הן את שיעור הפסדי העבר והן את ההתאמות בגין הגורמים הסביבתיים הרלוונטיים. בנוגע לאשראי לאנשים פרטיים שיעור ההתאמה בגין הגורמים הסביבתיים לא יפחת מ-0.75% מיתרת האשראי שאינו בעייתי בכל מועד דיווח. מהאמור מוחרג אשראי הנובע מחייבים בכרטיסי אשראי בנקאיים ללא חיוב רבית. עוד נקבע בהוראות הפיקוח כי בנקים ששיעור ההפסד השנתי שלהם נמוך מ-0.3%, בכל אחת מחמש השנים שהסתיימו במועד הדיווח, רשאים לשקול לעשות שימוש בהתאמות בגין גורמים סביבתיים בשיעור של לא פחות מ-0.5%. בגין אשראי לאנשים פרטיים שהם לקוחות של חברה מאוחדת לשעבר אשר מוזגה עם ולתוך הבנק, הבנק פועל בהתאם לאישור שנתקבל מבנק ישראל במסגרת המותר לבנקים בעלי שיעור הפסד שנתי כאמור.

ביום 10 ביולי 2017, פורסם חוזר הפיקוח על הבנקים לתיקון הוראות ניהול בנקאי תקין מספר 314 ו-315, המיושם החל מיום 1 בינואר 2018, אשר בין היתר נועדו לבטל את המנגנון של ההפרשה הנוספת בגין מגבלות הריכוזיות של האשראי, העדר מידע כספי מעודכן ומאפיינים אחרים אשר קיבלו ביטוי בהוראות אחרות. עם ביטול ההפרשה הנוספת נדרש הבנק לוודא כי השיטה לקביעת ההפרשה להפסדי אשראי תביא בחשבון מאפייני סיכון של היעדר דוחות כספיים מעודכנים.

אשראי חוץ מאזני

ההפרשה הנדרשת בהתייחס למכשירי האשראי החוץ מאזניים מוערכת בהתאם לכללים שנקבעו בנושא 450 בקודיפיקציה. ההפרשה המוערכת על בסיס קבוצתי עבור מכשירי האשראי החוץ מאזניים מבוססת על שיעורי ההפרשה שנקבעו עבור האשראי המאזני (כמפורט לעיל), תוך התחשבות בשיעור המימוש לאשראי הצפוי של סיכון האשראי החוץ מאזני. שיעור המימוש לאשראי מחושב על ידי הבנק בהתבסס על מקדמי המרה לאשראי כמפורט בהוראות ניהול בנקאי תקין מספר 203, מדידה והלימות הון - סיכון אשראי - הגישה הסטנדרטית.

בנוסף, הבנק בוחן את הנאותות הכוללת של ההפרשה להפסדי אשראי. הערכת נאותות כאמור מתבססת על שיקול הדעת של ההנהלה אשר מתחשב בסיכונים גלומים בתיק האשראי ובשיטות ההערכה שמישומות על ידי הבנק לקביעת ההפרשה.

התאמות בגין משבר נגיף הקורונה

לאור התפרצות נגיף הקורונה ולאור חוסר ודאות רב שכרוך בביצוע אומדן הפסדי אשראי בכל אחר מתיקי האשראי אשר הושפעו לרעה מהמשבר, ביצע הבנק התאמה נוספת במקדם ההפרשה במטרה לשקף את ההשפעה השלילית של המשבר על יכולת הפירעון של הלווים. ההתאמה הנוספת בוצעה תוך הבחנה בין ענפי המשק השונים, כאשר ענפי המשק שהוערכו כפגיעים יותר מאחרים לאירוע הקורונה ואשר בוצעה בהם הגדלה גבוהה יותר של מקדם ההפרשה הקבוצתית מאשר בענפים האחרים, היום, בין היתר, שירותים עסקיים (הכוללים גם סוכנויות נסיעות), בתי מלון, שירותי אוכל והארוחה ומסחר. כמו כן, הוגדל מקדם ההפרשה הקבוצתית באשראי לאנשים פרטיים ובאשראי לדיור אשר עלולים להיפגע אף הם מהמשבר, לאור הגידול החד בשיעור המובטלים ואי הוודאות הכלכלית והתעסוקתית. בנוסף להגדלות במקדם ההפרשה הקבוצתית שבוצעו בענפים שהוערכו עם סיכון מוגבר כאמור, ביצע הבנק הגדלות נוספות של מקדמי ההפרשה הקבוצתית בהתבסס על תבחינים שהוגדרו, כדוגמת הגדלה של מקדם ההפרשה הקבוצתית בענפים בהם זוהה שיעור גבוה יחסית של אשראי לעסקים קטנים, הגדלה של מקדם ההפרשה הקבוצתית כפונקציה של שיעור האשראי בדיחויים נמוכים מסך האשראי בענף, ובמקרים מסויימים אף בוצעה סריקה של תמהיל הלווים בענפים ספציפיים, לצורך הערכה האם נדרשת הגדלה נוספת של מקדם ההפרשה הקבוצתית הרלוונטי.

מחיקה חשבונאית

הבנק מוחק חשבונאית כל חוב או חלק ממנו המוערך על בסיס פרטני שנחשב כחוב שאינו בר גביה ובעל ערך נמוך כך שהותרו כנס אינה מוצדקת, או חוב בגינו מנהל הבנק מאמצי גביה ארוכי טווח (המוגדרים ברוב המקרים כתקופה העולה על שנתיים). לגבי חוב שגבייתו מותנית בביטחון הבנק מבצע באופן מיידי מחיקה חשבונאית כנגד יתרת ההפרשה להפסדי אשראי של החלק של היתרה הרשומה של החוב העודף על השווי ההוגן של הביטחון.

לגבי החובות המוערכים על בסיס קבוצתי, נקבעו כללי המחיקה בהתבסס על תקופת הפיגור שלהם (ברוב המקרים מעל 150 ימי פיגור רצופים) ועל פרמטרים אחרים של בעייתיות. בגין הלוואות לדיור בהן ההפרשה המזערית מחושבת לפי עומק הפיגור, הבנק מוחק חשבונאית חובות בהם נותרו יתרות לאחר מימוש הבטוחה ואין מקורות אחרים לפרעון, או במקרים בהם יש קושי במימוש הבטוחה או במקרים בהם קיימת בטוחה שמכסה את כל החוב או חלקו ולא מומשה במשך 5 שנים מסיבות הומניות.

יובהר, כי מחיקות חשבונאיות אינן כרוכות בויתור משפטי והן מקטינות את יתרת החוב המדווחת לצרכים חשבונאיים בלבד, תוך יצירת בסיס עלות חדש לחוב בספרי הבנק.

למרות האמור לעיל, לגבי חובות אשר נבחנו באופן קבוצתי וסווגו כפגומים בשל ארגון מחדש של חוב בעייתי נבחן הצורך במחיקה מיידי. בכל אופן, חובות כאמור נמחקים חשבונאית לא יאחר מהמועד שבו החוב הפך להיות בפיגור של 60 ימים או יותר, ביחס לתנאי הארגון מחדש.

הכרה בהכנסה

במועד סיווג החוב כפגום הבנק מגדיר את החוב כחוב שאינו צובר הכנסות רבית ומפסיק לצבור בגינו הכנסות רבית, למעט האמור להלן לגבי חובות מסוימים שאורגנו מחדש. כמו כן, במועד סיווג החוב כפגום הבנק מבטל את כל הכנסות הרבית שנצברו וטרם נגבו, ואשר הוכרו כהכנסה ברווח והפסד. החוב ממשיך להיות מסווג כחוב שאינו צובר רבית, כל עוד לא בוטל לגביו הסיווג כחוב פגום. חוב אשר פורמאלי עבר ארגון מחדש של חוב בעייתי ולאחר הארגון מחדש קיים ביטחון סביר שהחוב יפרע ויבצע בהתאם לתנאיו החדשים, יטופל כחוב פגום שצובר הכנסות רבית. לפירוט לגבי הכרה בהכנסה על בסיס מזומן בגין חובות שסווגו כפגומים ראה סעיף (4) לעיל.

לגבי חובות שנבחנו ומופרשים על בסיס קבוצתי אשר מצויים בפיגור של 90 יום או יותר, הבנק אינו מפסיק צבירת הכנסות רבית. חובות אלה כפופים לשיטות הערכה של הפרשה להפסדי אשראי שמבטיחות שהרווח של הבנק אינו מוטה כלפי מעלה. עמלות בגין איחור בפרעון של חובות אלה נכללות כהכנסה במועד שבו נוצרה לבנק הזכות לקבלן מהלקוח, ובלבד שהגביה מובטחת באופן סביר.

דרישות הגילוי

הבנק מיישם את דרישות הגילוי על איכות אשראי של חובות ועל הפרשה להפסדי אשראי כפי שנקבעו במסגרת עדכון תקינה חשבונאית ASU 2010-20. הנ"ל מחייב את הבנק לספק גילוי רחב בקשר ליתרות חוב, תנועות ביתרות ההפרשה להפסדי אשראי, אינדיקציות לאיכות האשראי, רכישות ומכירות מהותיות של חובות במהלך התקופה.

כמו כן, בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים בדבר שינוי מבנה דוחות הכספיים הבנק מציג ריכוז מידע עיקרי בדבר סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (ראה באור 13) ומידע נוסף על סיכון אשראי כאמור (ראה באור 29).

(6) ניירות ערך

- ניירות ערך בהם משקיע הבנק מסווגים לשלושה תיקים כלהלן:
- אגרות חוב מוחזקות לפדיון - אגרות חוב אשר לבנק יש כוונה ויכולת להחזיקן עד למועד הפדיון, למעט אגרות חוב אשר ניתנות לפרעון מוקדם או לסילוק בדרך אחרת כך שהבנק לא יכסה, במהות את כל (substantially all) השקעתו הרשומה. אגרות חוב מוחזקות לפדיון מוצגות במאזן לפי העלות בתוספת רבית, הפרשי הצמדה והפרשי שער שנצברו, בהתחשב בחלק היחסי של הפרמיה או הניכיון ובניכוי הפסדים בגין ירידת ערך שהינה בעלת אופי אחר מזמני.
- אגרות חוב זמינות למכירה - אגרות חוב אשר לא סווגו כאגרות חוב מוחזקות לפדיון או כניירות ערך למסחר. אגרות חוב זמינות למכירה מוצגות במאזן לפי שוויין ההוגן ביום הדיווח. רווחים או הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן לא נכללים בדוח רווח והפסד ומדווחים נטו, בניכוי עתודה מתאימה למס, בסעיף נפרד בהון במסגרת רווח כולל אחר מצטבר, למעט הפסדים בגין ירידת ערך שהינה בעלת אופי אחר מזמני.
- ניירות ערך למסחר - ניירות ערך אשר נרכשו ומוחזקים במטרה למוכרם בתקופה הקרובה או ניירות ערך אשר הבנק בחר למדוד אותם בשווי הוגן דרך רווח והפסד לפי חלופת השווי ההוגן, למעט מניות שלא קיים לגביהן שווי הוגן זמין. ניירות ערך למסחר מוצגים במאזן לפי השווי ההוגן ביום הדיווח. רווחים והפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן נזקפים לדוח רווח והפסד.
- מניות שאינן למסחר - מניות שקיים לגביהן שווי הוגן זמין מוצגות במאזן לפי שוויין ההוגן ביום הדיווח. רווחים או הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן נזקפים לדוח רווח והפסד.
- מניות שלא קיים לגביהן שווי הוגן זמין מוצגות במאזן לפי עלות בניכוי ירידת ערך בתוספת או בניכוי שינויים במחירים נצפים בעסקאות רגילות בהשקעות דומות או זהות של אותו מנפיק. רווחים או הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשינויים במחירים נצפים כאמור, נזקפים לדוח רווח והפסד.
- הכנסות מדיבידנד, צבירת רבית, הפרשי הצמדה ושער, הפחתת פרמיה או ניכיון (לפי שיטת הרבית האפקטיבית) וכן הפסדים מידידת ערך בעלת אופי אחר מזמני נזקפים לדוח רווח והפסד.
- הכנסות רבית בגין זכויות מוטב שנרכשו (כגון: מכשירים פיננסיים מגובי נכסים מסוג MBS), וכן זכויות מוטב שהמשיכו להיות מוחזקות על ידי הבנק באיגוף נכסים פיננסיים, למעט זכויות מוטב באיכות אשראי גבוהה (high quality credit), מוכרות לפי שיטת הרבית הפרוספקטיבית, תוך התאמת שיעור הרבית אשר משמש להכרה בהכנסות רבית לשינויים באומדן תזרימי מזומנים עתידיים. לעניין זה, זכויות מוטב באיכות אשראי גבוהה הן זכויות מוטב שהונפקו בערבות ממשלת ארה"ב או על ידי סוכנויות של ממשלת ארה"ב, וכן ניירות ערך מגובי נכסים שדירוג האשראי הבינלאומי שלהם הינו לפחות AA.
- השקעותיו של הבנק בקרנות השקעה פרטיות מטופלות לפי עלות בניכוי הפסדים מידידת ערך בעלת אופי אחר מזמני. רווח מהשקעות בקרנות השקעה נזקף לדוח רווח והפסד בעת מימוש ההשקעה.
- עלות ניירות ערך שמומשו מחושבת על בסיס "נכנס ראשון יוצא ראשון".
- לעניין חישוב שווי הוגן - ראה סעיף (7) להלן.

- לעניין טיפול בירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני - ראה סעיף (9) להלן.

(7) מכשירים פיננסיים נגזרים, לרבות חשבונאות גידור

הבנק מחזיק במכשירים פיננסיים נגזרים לצרכי גידור החשיפה לסיכונים מסוימים (כגון: סיכוני רבית, סיכוני מטבע חוץ) וכן נגזרים שאינם משמשים לצרכי גידור, לרבות נגזרים משובצים שהופרדו. ככלל, נגזרים מוכרים לראשונה בשווי הוגן. לאחר ההכרה לראשונה, נמדדים הנגזרים בשווי הוגן, כשהשינויים בשווי הוגן מטופלים כמתואר להלן:

חשבונאות גידור

הבנק חשוף לסיכוני רבית הנובעים מהשקעותיו באגרות חוב ברבית קבועה. כחלק מהאסטרטגיה הכוללת של הבנק לניהול רמת החשיפה לסיכונים אלה, הבנק מייעד מכשירים פיננסיים מסוימים, כגידורי שווי הוגן. במועד תחילת יחסי הגידור הבנק מתעד באופן פורמאלי את יחסי הגידור ואת מטרת ניהול הסיכונים והאסטרטגיה שלו לביצוע הגידור. התייעוד כולל זיהוי של כל אחד מאלה: מכשיר מגדר; הפריט או העסקה המגודרים; מהות הסיכון המגודר; והשיטה אשר תשמש את הבנק להערכת אפקטיביות יחסי הגידור בקיזוז החשיפה לשינויים בשווי ההוגן של הפריט המגודר (בגידור שווי הוגן) המיוחסים לסיכון המגודר.

גידור שווי הוגן

הבנק מייעד מכשירים נגזרים כמגדרים את החשיפה לשינויים בשווי ההוגן של נכס או התחייבות, או חלק מזוהה שלהם, שניתן ליחס לסיכון מסוים. כאשר מכשיר נגזר משמש כמכשיר מגדר בגידור שווי הוגן, השינויים בשווי ההוגן שנכללו בהערכת אפקטיביות הגידור, מוכרים באופן שוטף בדוח רווח והפסד ומוצגים באותו סעיף בו מוצגות השפעות הפריט המגודר. הרווח או ההפסד (קרי, השינוי בשווי ההוגן) בגין הפריט המגודר המיוחס לסיכון המגודר, מטופל כהתאמה לערך בספרים של הפריט המגודר ומוכר באופן שוטף בדוח רווח והפסד. ההתאמה לערך בספרים של הפריט המגודר תטופל באופן דומה לרכיבים אחרים של הערך בספרים שלו. הבנק מפסיק ליישם חשבונאות גידור כאשר: הקריטריונים ליישום חשבונאות גידור אינם מתקיימים עוד; הנגזר פוקע, נמכר, מבטל או ממומש; או כאשר הבנק מבטל את הייעוד של יחסי הגידור.

גידור כלכלי

חשבונאות גידור אינה מיושמת לגבי מכשירים נגזרים המשמשים כחלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק (ניהול ALM). השינויים בשווי ההוגן של נגזרים אלה מוכרים ברווח והפסד עם היווצרותם ומוצגים בסעיף הכנסות מימון שאינן מרבית.

מכשירים נגזרים שאינם מגדרים העומדים בפני עצמם

מכשירים נגזרים שאינם משמשים לצרכי גידור והעומדים בפני עצמם נמדדים בשווי הוגן ומוצגים במאזן בסעיף נכסים או התחייבויות בגין מכשירים נגזרים. השינויים בשווי ההוגן מוכרים באופן שוטף בדוח רווח והפסד ומוצגים בסעיף הכנסות מימון שאינן מרבית.

מכשירים נגזרים שאינם מגדרים המהווים נגזרים משובצים שהופרדו

מכשירים נגזרים משובצים מופרדים מהחוזת המארח ומטופלים בנפרד כמכשירים נגזרים בהתאם להוראות תת נושא 10-815 בקודיפיקציה כאשר: (1) המאפיינים הכלכליים והסיכונים של המכשיר הנגזר המשובץ אינם קשורים באופן ברור והדוק למאפיינים הכלכליים ולסיכונים של החוזת המארח; (2) המכשיר המעורב אינו נמדד מחדש על פי שווי ההוגן בהתאם לכללים חשבונאיים מקובלים מתאימים אחרים, תוך דיווח על שינויים בשווי הוגן בדוח רווח והפסד בעת היווצרותם; וכן (3) מכשיר נפרד עם אותם תנאים כשל המכשיר הנגזר המשובץ מקיים את ההגדרה של נגזר.

במקרים מסוימים (כגון מקרים בהם לבנק אין את היכולת להפריד נגזר משובץ מהחוזת המארח), הבנק בוחר למדוד את המכשיר הפיננסי המעורב בשלמותו בשווי הוגן, תוך דיווח על השינויים בשווי ההוגן בדוח רווח והפסד. הבחירה כאמור נעשית במועד רכישת המכשיר המשולב או בקרות אירועים מסוימים בהם המכשיר כפוף למדידה מחדש (remeasurement event), כגון: כתוצאה מצירופי עסקים או משינויים מהותיים של מכשירי החוב. בחירה במדידה לפי שווי הוגן כאמור הינה בלתי חוזרת ונעשית לכל מכשיר בנפרד.

(8) קביעת שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

שווי הוגן מוגדר כמחיר אשר היה מתקבל במכירת נכס או המחיר שהיה משולם בהעברת התחייבות בעסקה רגילה בין משתתפים בשוק במועד המדידה. בין היתר, התקן מחייב לצורך הערכת שווי הוגן, לעשות שימוש מרבי ככל שניתן בנתונים נצפים ולמזער שימוש בנתונים לא נצפים. נתונים נצפים מייצגים מידע הזמין בשוק המתקבל ממקורות בלתי תלויים ואילו נתונים לא נצפים משקפים את ההנחות של הבנק. תת-נושא 10-820 בקודיפיקציה מפרט היררכיה של טכניקות מדידה בהתבסס על השאלה האם הנתונים ששימשו לצורך קביעת השווי ההוגן הינם נצפים או לא נצפים. סוגים אלו של נתונים יוצרים מדרג שווי הוגן כמפורט להלן:

- נתוני רמה 1: מחירים מצוטטים (לא מותאמים) בשווקים פעילים לנכסים או להתחייבויות זהים, אשר לבנק יש יכולת לגשת אליהם במועד המדידה.
- נתוני רמה 2: נתונים הנצפים עבור הנכס או ההתחייבות, במישרין או בעקיפין, שאינם מחירים מצוטטים הנכללים ברמה 1.
- נתוני רמה 3: נתונים לא נצפים עבור הנכס או ההתחייבות.

ניירות ערך

השווי ההוגן של ניירות ערך למסחר, אגרות חוב זמינות למכירה ומניות שאינן למסחר נקבע על סמך מחירי שוק מצוטטים בשוק העיקרי. כאשר קיימים מספר שווקים בהם נסחר נייר הערך, הערכה מבוצעת לפי מחיר שוק מצוטט בשוק המועיל ביותר. במקרים אלו השווי ההוגן של השקעת הבנק בניירות ערך הינו מכפלה של מספר היחידות באותו מחיר שוק מצוטט. המחיר המצוטט המשמש לקביעת שווי הוגן אינו מותאם בשל גודל הפוזיציה של הבנק יחסית לנפח המסחר (פקטור גודל ההחזקה).

אם מחיר שוק מצוטט זה אינו זמין, אומדן השווי ההוגן מתבסס על המידע הזמין הטוב ביותר תוך שימוש מרבי בנתונים נצפים ותוך הבאה בחשבון של הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי (סיכון שוק, סיכון אשראי, אי סחירות וכיוצא באלה), פרט למניות שאינן למסחר שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין הנמדדות כמפורט בסעיף (6) לעיל.

מכשירים פיננסיים נגזרים

מכשירים פיננסיים נגזרים שיש להם שוק פעיל הוערכו לפי שווי שוק שנקבע בשוק העיקרי ובהיעדר שוק עיקרי, לפי מחיר שוק מצוטט בשוק המועיל ביותר. מכשירים פיננסיים נגזרים שאינם נסחרים הוערכו לפי מודלים אשר לוקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הנגזר (סיכון שוק, סיכון אשראי וכיוצא באלה). ליתר פירוט ראה בהמשך לגבי מתודולוגיית הערכה של סיכון אשראי וסיכון לאי ביצוע.

מכשירים פיננסיים נוספים שאינם נגזרים

לרוב המכשירים הפיננסיים בקטגוריה זו (כגון: אשראי לציבור ואשראי לממשלה, פקדונות הציבור ופקדונות בבנקים, כתבי התחייבות נדחים וניירות ערך שאינם סחירים) לא ניתן לצטט "מחיר שוק", מכיוון שלא קיים שוק פעיל בו הם נסחרים. לפיכך, השווי ההוגן נאמד באמצעות מודלים מקובלים לתמחור, כגון ערך נוכחי של תזרים מזומנים עתידי המהווה ברבית ניכיון בשיעור המשקף את רמת הסיכון הגלומה במכשיר הפיננסי. לצורך כך, תזרימי המזומנים העתידיים עבור חובות פגומים וחובות אחרים חושבו לאחר ניכוי השפעות של מחיקות חשבונאיות ושל הפרשות להפסדי אשראי בגין החובות.

הערכה של סיכון אשראי וסיכון לאי ביצוע

FAS 157 (ASC 820) דורש לשקף את סיכון האשראי (credit risk) ואת הסיכון לאי ביצוע (nonperformance risk) במדידת השווי ההוגן של חוב, לרבות מכשירים נגזרים, אשר הונפקו על ידי הבנק ונמדדים לפי שווי הוגן. סיכון אי ביצוע כולל את סיכון האשראי של הבנק, אך לא מוגבל לסיכון זה בלבד.

להרחבה לגבי השיטות וההנחות העיקריות המשמשות לצורך אומדן השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים, ראה באור 32א, "תורות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים".

(9) ירידת ערך מכשירים פיננסיים

ניירות ערך - אגרות חוב זמינות למכירה או מוחזקות לפדיון

הבנק בוחן בכל תקופת דיווח האם ירידה בשווי ההוגן של אגרות חוב המסווגות לתיק הזמין למכירה ולתיק המוחזק לפדיון הינה בעלת אופי אחר מזמני.

הבנק מכיר בתקופת הדיווח בירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני, לכל הפחות, בגין ירידת ערך של כל אגרת חוב המקיימת אחד או יותר מהתנאים הבאים:

- אגרת חוב אשר נמכרה עד מועד פרסום הדוח לציבור לתקופה זו;
- אגרת חוב אשר סמוך למועד פרסום הדוח לציבור לתקופה זו, הבנק מתכוון למכור אותה בתוך פרק זמן קצר;
- אגרת חוב אשר לגביה חלה ירידת דירוג משמעותית בין דירוגה במועד שבו היא נרכשה על ידי הבנק לבין דירוגה במועד פרסום הדוח לתקופה זו. לעניין זה, ירידת דירוג משמעותית תחשב כירידת דירוג הנייר מתחת לדירוג השקעה;
- אגרת חוב אשר לאחר רכישתה סווגה על ידי הבנק כבעייתית;
- אגרת חוב שלגביה חל כשל בתשלום לאחר רכישתה;
- אגרת חוב אשר השווי ההוגן שלה לסוף תקופת דיווח וגם במועד הסמוך למועד פרסום הדוחות הכספיים, היה נמוך בשיעור העולה על 40% מהעלות (לגבי אגרות חוב - העלות המופחתת), ומשך התקופה בה השווי ההוגן של אגרת חוב נמוך מעלותה הינו מעל 3 רבעונים ברציפות. זאת, אלא אם בידי הבנק ראיות אובייקטיביות ומוצקות וניתוח זהיר של כל הגורמים הרלוונטיים, אשר מוכיחות ברמה גבוהה של ביטחון, כי ירידת הערך הינה בעלת אופי זמני.

בנוסף, הבחינה בנושא קיום ירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני מתבססת על השיקולים הבאים:

- שינוי לרעה במצב המנפיק או במצב השוק בכללותו;
- הכוונה והיכולת של הבנק להחזיק את אגרת החוב לתקופת זמן ארוכה מספיק שתאפשר עליה בשווי ההוגן של אגרת החוב או עד לפדיון;
- שיעור התשואה לפדיון;

כאשר חלה ירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני, העלות המופחתת של אגרות החוב מופחתת לשוויה ההוגן ומשמשת כבסיס עלות חדש. ההפסד המצטבר, המתייחס לאגרת חוב המסווגת כזמינה למכירה, שנזקף בעבר לסעיף נפרד בהון במסגרת רווח כולל אחר, מועבר לרווח והפסד כאשר מתקיימת בגין ירידת ערך שאינה בעלת אופי אחר מזמני. עליות ערך בתקופות דיווח עוקבות מוכרות בסעיף נפרד בהון במסגרת רווח כולל אחר מצטבר ואין נזקפות לרווח והפסד (בסיס עלות חדש).

ניירות ערך - מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין

הבנק מבצע בכל תקופת דיווח הערכה איכותית המביאה בחשבון אינדיקטורים לירידת ערך על מנת להעריך האם חלה ירידת ערך של ההשקעה במניות, שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין. אם לפי הערכה זו חלה ירידת ערך של ההשקעה במניות, הבנק מעריך את השווי ההוגן של ההשקעה במניות, לצורך קביעת סכום ההפסד מירידת ערך.

אשראי לציבור ויתרות חוב

ראה סעיף (5) לעיל.

(10) קיזוז נכסים והתחייבויות פיננסיים

הבנק מקזז נכסים והתחייבויות הנובעים מאותו צד נגדי ויציג במאזן את יתרתם נטו בהתקיים התנאים המצטברים הבאים:

א. בגין אותן ההתחייבויות, קיימת זכות חוקית ניתנת לאכיפה (legally enforceable right) לקיזוז ההתחייבויות מהנכסים;

ב. קיימת כוונה לפרוע את ההתחייבות ולממש את הנכסים על בסיס נטו או בו זמנית;

ג. גם הבנק וגם הצד הנגדי חייבים אחד לשני סכומים הניתנים לקביעה (determinable amounts).

הבנק מקזז נכסים והתחייבויות עם שני צדדים נגדיים שונים ומציג במאזן סכום נטו בהתקיים כל התנאים המצטברים לעיל, ובתנאי שישנו הסכם בין שלושת הצדדים המעגן באופן ברור את זכות הבנק בגין אותן ההתחייבויות, לקיזוז.

הבנק מקזז פקדונות שפרעונם למפקיד מותנה במידת הגביה מן האשראי והאשראי שניתן מפקדונות אלה, כשאין לבנק סיכון להפסד מהאשראי.

(11) העברות ושירות של נכסים פיננסיים וסילוק של התחייבויות

הבנק מיישם את כללי המדידה והגילוי שנקבעו במסגרת הוראות תת נושא 10-860 בקודיפיקציה, בדבר העברות ושירות של נכסים פיננסיים, לצורך הטיפול בהעברות של נכסים פיננסיים וסילוק של התחייבויות.

בהתאם לכללים אלו, העברת נכס פיננסי תטופל חשבונאית כמכירה, אם ורק אם, מתקיימים כל התנאים הבאים: העברה של נכס פיננסי שלם, של קבוצת נכסים פיננסיים שלמים, או של זכות משתתפת בנכס פיננסי שלם, שבה הבנק (המעביר) מוותר על השליטה בנכסים פיננסיים אלה, נרשמת כמכירה אם ורק אם מתקיימים כל התנאים הבאים: (1) הנכסים הפיננסיים שהועברו בודדו מהמעביר והינם מעבר להישג יד של המעביר ונושיו גם במקרה של פשיטת רגל או כינוס נכסים אחר; (2) לכל מקבל יש זכות לשעבד או להחליף את הנכסים (או את זכויות המוטב) שקיבל, ואין תנאי שגם מגביל את המקבל מלנצל את זכותו לשעבד או להחליף וגם מעניק למעביר הטבה גדולה יותר מאשר הטבה טריוויאלית; ו- (3) המעביר אינו משמר שליטה אפקטיבית בנכסים הפיננסיים שהועברו.

במידה והבנק מבצע העברה של חלק מנכס פיננסי שלם, הבנק בוחר האם ההעברה כאמור מקיימת את ההגדרה של זכות משתתפת. לזכות משתתפת (participating interest) יש את כל המאפיינים הבאים: (א) מתאריך ההעברה ואילך, היא מייצגת זכות בעלות יחסית (pro rata) בנכס פיננסי שלם; (ב) ממועד העברה ואילך, כל תזרימי המזומנים המתקבלים מהנכס הפיננסי השלם מחולקים באופן יחסי בין מחזיקי הזכויות המשתתפות בסכום השווה לחלקם בבעלות; (ג) לזכויותיהם של כל אחד ממחזיקי הזכויות המשתתפות (לרבות המעביר, בתפקידו כמחזיק זכויות משתתפות) יש קדימות זהה, ולא קיימת זכות של מחזיק זכות משתתפת כלשהו, הנחותה לעומת זכות של מחזיק זכות משתתפת אחרת; ו- (ד) לאף צד אין את הזכות לשעבד או להחליף את הנכס הפיננסי השלם, אלא אם כל מחזיקי הזכויות המשתתפות מסכימים לשעבד או להחליף את הנכס הפיננסי השלם.

במידה וההעברה מקיימת את התנאים לרישום כמכירה, הבנק גורע את הנכסים הפיננסיים שהועברו, מכיר בנכסים שהתקבלו ובהתחייבויות שנגרמו הנובעים מהמכירה (נכסים שהתקבלו והתחייבויות שהתהוו) בשווי הוגן. הפער בין השווי ההוגן של התקבולים נטו שהתקבלו לבין הערך בספרים של הנכסים הפיננסיים שנמכרו מוכר בדוח רווח והפסד.

במידה וההעברה איננה מקיימת את תנאי המכירה כאמור לעיל, או אם העברה של חלק מנכס פיננסי שלם אינה מקיימת את ההגדרה של זכות משתתפת, ההעברה כאמור מטופלת כחוב מובטח (secured borrowing) עם שיעבוד של ביטחון (pledge of collateral). הבנק ממשיך לרשום במאזן את הנכסים הפיננסיים שהועברו, ללא שינוי במדידה שלהם.

בנוסף, בהתאם לעדכון להוראות בנק ישראל בנושא שיפור שימושיות הדוחות הכספיים לשנים 2017 ו-2018, עודכנו דרישות הגילוי בנוגע לעסקאות סינדיקציה. ראה באור 29 בדבר "מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרדה להפסדי אשראי".

סילוק התחייבויות

הבנק גורע התחייבות אם ורק אם היא סולקה. התחייבות סולקה בהתקיים אחד משני התנאים הבאים: (א) הבנק שילם למלווה והשתחרר ממחויבותו בגין ההתחייבות; או (ב) הבנק שוחרר משפטית בהליך משפטי או בהסכמת המלווה, מהיותו החייב העיקרי בגין ההתחייבות.

עסקאות השאלת ניירות ערך המנוהלות כעסקאות אשראי

הבנק מיישם הוראות ספציפיות שנקבעו בהוראות הדיווח לטיפול בעסקאות השאלה או שאילה של ניירות ערך שבהן ההשאלה מבוצעת כנגד איכות האשראי הכללית והבטחונות הכלליים של השואל, כאשר השואל אינו מעביר אל המשאיל כביטחון מכשירים נזילים המתייחסים ספציפית לעסקת השאלת ניירות הערך, אשר המשאיל רשאי למכור או לשעבד אותם.

טיפול בהשאלה לא מובטחת של ניירות ערך מהתיק הזמין למכירה או מהתיק למסחר

ביום שבו הבנק משאיל ניירות ערך לצורך כיסוי מכירה בחסר של השואל, הבנק גורע את ניירות הערך שהושאלו, ומכיר באשראי בסכום שווה השוק של ניירות הערך ביום ההשאלה. בתקופות עוקבות, הבנק מודד את האשראי שניתן באותו אופן שבו נמדד נייר הערך לפני שהושאל. האשראי נמדד לפי שווי שוק, הכנסות על בסיס צבירה נרשמות כהכנסות רבית מאשראי ושינויים בשווי השוק (מעבר לשינויים בבסיס צבירה) מוכרים במסגרת "הכנסות מימון שאין מרבית" כאשר מדובר בניירות ערך בתיק למסחר, או ברווח כולל אחר, כאשר מדובר באגרות חוב זמינות למכירה. בסיום ההשאלה, הבנק מכיר מחדש בנייר הערך וגורע את האשראי.

טיפול בשאילה לא מובטחת של ניירות ערך

שאילה לא מובטחת של ניירות ערך על ידי הבנק נרשמת במועד השאילה כפקדון, לפי השווי ההוגן של נייר הערך שהתקבל במועד השאילה. נייר הערך שהתקבל מוכר בסעיף ניירות ערך ומסווג בתיק למסחר.

כל עוד הבנק לא מוכר בחסר את נייר הערך ששאל, הבנק רושם בכל מועד דיווח את ההפרש, בין אם הוא חיובי ובין אם הוא שלילי, בין שווי השוק למועד הדיווח של נייר הערך לבין היתרה שכלולה בסעיף פקדונות הציבור (או פקדונות של אחרים, אם השאילה אינה מהציבור). שינויים בתקופת הדיווח בסעיף זה הנובעים משינויים בשווי השוק של הנייר נרשמים כנגד "הכנסות מימון שאין מרבית" (שינויים אלה מקזים את הרווחים או ההפסדים שנרשמו בדוח רווח והפסד בגין נייר הערך שעדיין לא נמכר בחסר).

כאשר הבנק מוכר בחסר נייר ערך ששאל, בכל מועד דיווח הבנק בוחן האם ההפרש בין שווי השוק למועד הדיווח של נייר הערך שנמכר בחסר לבין היתרה בגין עסקת השאילה הלא מובטחת שכלולה בסעיף פקדונות הציבור (או פקדונות של אחרים, אם השאילה אינה מהציבור) חיובי. במידה וההפרש כאמור חיובי, הוא מוכר ומדווח כנגד "הכנסות מימון שאין מרבית" בדוח רווח והפסד.

(12) רכוש קבוע (בנינים וציוד)

הכרה ומדידה

פריטי רכוש קבוע, לרבות פריטי נדל"ן להשקעה, נמדדים לפי העלות בניכוי פחת שנצבר והפסדים מצטברים מירידת ערך. העלות כוללת יציאות הניתנות לייחוס במישרין לרכישת הנכס. עלות נכסים שהוקמו באופן עצמי כוללת את עלות החומרים ושכר העבודה הישיר, וכן כל עלות נוספת שניתן לייחס במישרין להבאת הנכס למיקום ולמצב הדרושים לכך שהוא יוכל לפעול באופן שהתכוונה ההנהלה. עלות תוכנה שנרכשה, המהווה חלק בלתי נפרד מתפעול הציוד הקשור, מוכרת כחלק מעלות ציוד זה. רווח או הפסד מגריעת פריט רכוש קבוע נקבעים לפי השוואת התמורה מגריעת הנכס לערכו בספרים, ומוכרים נטו, בסעיף "הכנסות אחרות" בדוח רווח והפסד.

פחת

פחת נזקף לדוח רווח והפסד לפי שיטת הקו הישר על פני אומדן אורך החיים השימושי של כל חלק מפריטי הרכוש הקבוע, מאחר ששיטה זו משקפת את תבנית הצריכה החזויה של ההטבות הכלכליות העתידיות הגלומות בנכס בצורה הטובה ביותר. שיפורים במושכר מופחתים לאורך התקופה הקצרה מבין תקופת החכירה לבין אורך החיים השימושיים. קרקעות בבעלות הבנק אינן מופחתות. נכס מופחת כאשר הוא זמין לשימוש, דהיינו כאשר הוא הגיע למיקום ולמצב הדרושים על מנת שהוא יוכל לפעול באופן שהתכוונה ההנהלה.

אומדן אורך החיים השימושיים לתקופה השוטפת ולתקופות ההשוואה הינו:

- בנינים ומקרקעין 50 - 25 שנים.
- ריהוט וציוד 17 - 7 שנים.
- כלי רכב 5 שנים.
- שיפורים במושכר 18 - 7 שנים.
- ציוד IT 8 - 3 שנים.

האומדנים בנושא שיטת הפחת, אורך החיים השימושיים וערך השייר נבחנים מחדש, כאשר אירועים או שינויים בנסיבות מצביעים על כך שהאומדנים הנוכחיים אינם נאותים עוד ומותאמים בעת הצורך.

ירידת ערך

הבנק בוחן נכסים (או קבוצת נכסים) לא שוטפים לצורך ירידת ערך כאשר מתרחשים אירועים או שינויים בנסיבות המצביעים על כך שהעלות המופחתת עשויה לא להיות ברת-השבה.

למטרת בחינה ומדידה של ירידת ערך, הבנק מקבץ נכס (או קבוצת נכסים) יחד עם נכסים והתחייבויות אחרות לרמה הנמוכה ביותר אשר מפיקה תזרימי מזומנים אשר אינם תלויים בתזרימי המזומנים של קבוצות אחרות של נכסים והתחייבויות. הפסדים מירידת ערך שיוכרו יזקפו לנכס (או לקבוצת נכסים) שבתחולת נושא 360 בקודפיקציה בלבד.

הפסדים מירידת ערך מוכרים רק אם הערך בספרים של נכס לא שוטף (קבוצת נכסים) אינו בר-השבה ועולה על שווי ההוגן. הערך בספרים אינו בר-השבה אם הוא עולה על סך תזרימי המזומנים הלא מהווים הצפויים לנבוע מהשימוש בנכס הלא שוטף (קבוצת נכסים) ומימוש. ההפסדים מירידת הערך הינם בגובה ההפרש שבין הערך בספרים של הנכס הלא שוטף (קבוצת נכסים) לבין שווי ההוגן ונזקפים לדוח רווח והפסד.

כאשר מוכר הפסד מירידת ערך, הערך בספרים המתואם של הנכס הלא שוטף (קבוצת נכסים) מהווה בסיס עלות חדש. הפסדים אלו אינם מבוטלים בתקופות עוקבות גם אם מתרחשת עליית ערך.

13) חכירות

חוזים המקנים לבנק שליטה בשימוש בנכס במסגרת חכירה במשך תקופת זמן עבור תמורה, מטופלים כחכירות. בעת ההכרה לראשונה מוכרת התחייבות בסכום השווה לערך הנוכחי של דמי החכירה העתידיים במהלך תקופת החכירה (תשלומים אלו אינם כוללים תשלומי חכירה משתנים), ובמקביל מוכר נכס זכות שימוש בגובה ההתחייבות בגין חכירה, מותאם בגין תשלומי חכירה ששולמו מראש או שנצברו ובניכוי תמריצי חכירה, ובתוספת עלויות ישירות שהתהוו בחכירה.

תקופת החכירה נקבעת כתקופה שבה החכירה אינה ניתנת לביטול, יחד עם תקופות המכוסות על ידי אופציה להאריך או לבטל את החכירה אם ודאי באופן סביר שהחוכר יממש או לא יממש את האופציה, בהתאמה, ויחד עם תקופות המכוסות על ידי אופציה להאריך או לא לבטל את החכירה כאשר זכות המימוש נשלטת על ידי המחכיר.

הבנק בחר ליישם את ההקלה הפרקטית לפיה חכירות לטווח קצר של עד שנה מטופלות באופן בו דמי החכירה נזקפים לרווח והפסד לפי שיטת הקו הישר, לאורך תקופת החכירה, ללא הכרה בנכס זכות שימוש ו/או התחייבות בגין חכירה בדוח על המצב הכספי.

בחכירה של קרקע ומבנים, מרכיבי הקרקע והמבנים נבחנים בנפרד לצרכי סיווג ומדידה, כאשר שיקול משמעותי בסיווג מרכיב הקרקע הינו העובדה כי קרקע בדרך כלל בעלת אורך חיים בלתי מוגדר.

הבנק בחר ליישם את ההקלה הפרקטית שלא להפריד רכיבים שאינם חכירה, כגון שירותים או תחזוקה, מרכיבי חכירה, אלא לטפל בהם כרכיב חכירה יחיד.

מדידה עוקבת

לאחר ההכרה לראשונה, התחייבות בגין חכירה תפעולית נמדדת בעלות מופחתת בהתאם לשיטת הרבית האפקטיבית. כמו כן, הבנק בוחן נכס זכות שימוש (בגין חכירה תפעולית ומימונית) לצורך ירידת ערך בהתאם להוראות תת נושא 35-10-360 בקודפיקציה בדבר ירידות ערך בגין רכוש קבוע.

תשלומי חכירה תפעולית

תשלומי החכירה, למעט דמי חכירה משתנים, נזקפים לרווח והפסד לפי שיטת הקו הישר, לאורך תקופת החכירה. תמריצי חכירה שנתקבלו מוכרים כחלק בלתי נפרד מסך כל הוצאות החכירה לפי שיטת הקו הישר, לאורך תקופת החכירה. תשלומי חכירה משתנים תלויים במדד או ברבית מוכרים ברווח והפסד בתקופת השינוי. תשלומי חכירה משתנים שאינם תלויים במדד או ברבית מוכרים ברווח והפסד בתקופה בה צפוי כי תושג המטרה הספציפית המביאה להשתנות תשלומי החכירה, ויבטלו בתקופה בה כבר לא צפוי, כי המטרה הספציפית תושג.

בכל מועד דיווח עוקב, נכס זכות השימוש מוכר בגובה העלות המופחתת של ההתחייבות בגין חכירה, מותאם בגין תשלומי חכירה ששולמו מראש או שנצברו ובניכוי יתרת תמריצי החכירה, בתוספת עלויות ישירות שטרם הופחתו ובניכוי הפסדים מירידות ערך שנצברו בגין הנכס זכות שימוש.

(14) נכסים בלתי מוחשיים

עלויות תוכנה לשימוש עצמי

תוכנה אשר נרכשה על ידי הקבוצה נמדדת לפי עלות, הכוללת בדרך כלל עלויות עסקה, בניכוי הפחתות והפסדים מירידת ערך שנצברו. הבנק מהווה עלויות הקשורות לפיתוח תוכנה לשימוש עצמי רק כאשר: (1) השלב הראשוני בפרויקט הושלם; ו- (2) ההנהלה, בעלת הסמכות המתאימה, אישרה והתחייבה לממן, באופן ישיר או עקיף, פרויקט לפיתוח תוכנה וכן, צפוי כי הפיתוח יושלם. בעת פיתוח או השגת תוכנה לשימוש עצמי, הבנק מהווה את העלויות הבאות: עלויות ישירות של חומרים ושירותים שנצרכו, עלויות שכר עבודה של עובדים הקשורים באופן ישיר לפעילות פיתוח או השגת התוכנה. עלויות אחרות בגין פעילויות פיתוח ועלויות בשלב הראשוני של הפרויקט נזקפות לרווח והפסד עם התהוותן.

עלויות עוקבות

עלויות שדרוגים ושיפורים של תוכנה לשימוש עצמי מהווים רק אם צפוי שההוצאות שהתהוו יובילו לפונקציונליות נוספת. עלויות עוקבות אחרות מוכרות כהוצאה בעת התהוותן.

הפחתות

נכסים בלתי מוחשיים אשר נוצרו מפרויקט תוכנה מופחתים לרווח והפסד לפי שיטת הקו הישר על פני אורך החיים השימושי של התוכנה, החל מהמועד שבו התוכנה מוכנה לשימוש המיועד. בהקשר זה, התוכנה מוכנה לשימושה המיועד כאשר כל הבדיקות המהותיות הושלמו.

אומדן אורך החיים השימושי של עלויות תוכנה לתקופה השוטפת ולתקופות ההשוואה היו 5 שנים. האומדנים בדבר אורך החיים השימושי של נכסים בלתי מוחשיים בעלי אורך חיים מוגדר נבחנים מחדש מידי תקופה בכדי לקבוע אם אירועים ונסיבות מצדיקים שינוי ביתרת התקופה להפחתה ומותאמים במידת הצורך.

ירידת ערך

הבנק בוחן נכסים בלתי מוחשיים בעלי אורך חיים מוגדר לצורך ירידת ערך כאשר מתרחשים אירועים או שינויים בנסיבות המצביעים על כך שהעלות המופחתת עשויה לא להיות בר-השבה. הפסדים מירידת ערך מוכרים רק אם הערך בספרים של הנכס הבלתי מוחשי אינו בר-השבה ועולה על שווי ההוגן. הערך בספרים אינו בר-השבה אם הוא עולה על סך תזרימי המזומנים בערכים לא מהווים הצפויים לנכס מהשימוש בנכס וממימושו הסופי.

ההפסדים מירידת הערך הינם בגובה ההפרש שבין הערך בספרים של הנכס הבלתי מוחשי לבין שווי ההוגן ונזקפים לדוח רווח והפסד. כאשר מוכר הפסד מירידת ערך, הערך בספרים המתואם של הנכס הבלתי מוחשי הינו בסיס עלות חדש. הפסדים אלו אינם מבטלים בתקופות עוקבות גם אם מתרחשת עליית ערך.

דוגמאות לאירועים או שינויים בנסיבות המצביעים על ירידת ערך של עלויות פיתוח עצמי של תוכנות מחשב:

- (1) לא צפוי כי התוכנה תספק שירותים פוטנציאליים משמעותיים;
 - (2) חל שינוי מהותי באופן או בהיקף השימוש בתוכנה או בשימוש הצפוי בתוכנה;
 - (3) בוצע או יבוצע בעתיד שינוי מהותי בתוכנה;
 - (4) העלויות לפיתוח או הסבת התוכנה המיועדת לשימוש עצמי חורגות משמעותית מהסכומים שנצפו מראש.
- כאשר לא צפוי יותר שפיתוח התוכנה יושלם הבנק מעדכן את הערך בספרים של התוכנה כך שגובהו יהיה לפי הנמוך מבין ערכו בספרים לשווי ההוגן בניכוי עלויות מכירה. בהקשר זה, קיימת הנחה ניתנת לסתירה, כי שווי ההוגן של התוכנה במקרה זה הינו אפס.

(15) זכויות עובדים

הטבות לאחר פרישה - פנסיה, פיצויים והטבות אחרות (להלן - "פיצויים") - תכניות להטבה מוגדרת

הטבת פיצויים הינה חלק מהתגמול המשולם לעובד תמורת שירותיו. בתכנית פיצויים להטבה מוגדרת, הבנק מבטיח לספק, בנוסף לשכר השוטף, תשלומי פיצויים בעת הפרישה או סיום השירות. ברמה הכללית, סכום ההטבה שישולם תלוי באירועים עתידיים מסוימים הכלולים בנוסחת ההטבה של התכנית, אשר לעתים קרובות כוללת את מספר שנות השירות שסיפק העובד ואת התגמול של העובד בשנים מיד לפני הפרישה או הסיום. עלות פיצויים נטו לתקופה הינה הסכום המוכר בדוחות הכספיים של הבנק כעלות של תכנית פיצויים לתקופה מסוימת. המרכיבים של עלות פיצויים לתקופה נטו הם עלות שירות, עלות רבית, תשואה בפועל על נכסי התכנית, רווח או הפסד, הפחתה של עלות או זיכוי בגין שירות קודם, והפחתה של נכס או מחויבות בגין המעבר, הקיימים במועד היישום לראשונה, בהתאם להוראות הדיווח לציבור. המונח עלות פיצויים נטו לתקופה

משמש במקום הוצאת פיצויים נטו לתקופה, מכיוון שחלק מן העלות המוכרת בתקופה עשוי להיות מהוון יחד עם עלויות נוספות כחלק מנכס, כדוגמת תוכנה לשימוש עצמי.

לעניין זה, רווח או הפסד הינו הסכום של (1) ההפרש בין התשואה בפועל על נכסי תכנית לבין התשואה החזויה על נכסי תכנית ושל (2) ההפחתה של הרווח או ההפסד נטו שהוכרו ברווח כולל אחר מצטבר.

הטבות פיצויים מיוחסות בדרך כלל לתקופות שירות של עובד בהתבסס על נוסחת ההטבה של התכנית במידה והנוסחה מציינת ייחוס או משתמע ממנה ייחוס.

הבנק מחשב את שיעור התשואה החזוי לטווח ארוך על נכסי התכנית תוך שימוש בשיעורי התשואה ההיסטוריים לאורך תקופת זמן ארוכה בתיק עם הרכב נכסים דומה. לצורך זה, הבנק נעזר בנתונים זמינים בשוק על כל אחת מהקטגוריות המשמעותיות של הנכסים בתיק, ומשקלל אותם לפי ההרכב של נכסי התכנית.

המחויבות בגין הטבה חזויה משקפת את הערך הנוכחי האקטוארי של כל ההטבות המיוחסות לשירות של העובד שסופק לפני מועד המאזן. מדידת מחויבות זו תתבסס על הנחות אקטואריות המתאימות למועד המאזן של הבנק (לדוגמה: תחלופה, תמותה, שיעורי היוון וכן הלאה). אם המחויבות בגין הטבה חזויה עולה על השווי ההוגן של נכסי התכנית, הבנק מכיר במאזן בהתחייבות השווה להתחייבות הלא ממומנת בגין הטבה חזויה. אם השווי ההוגן של נכסי התכנית עולה על המחויבות בגין הטבה חזויה, הבנק מכיר במאזן בנכס השווה להתחייבות הממומנת ביתר בגין ההטבה החזויה.

הבנק מקבץ את המצב של כל התכניות במימון יתר ומכיר בסכום זה כנכס במאזן. כמו כן, הבנק מקבץ את המצב של כל התכניות במימון חסר ומכיר בסכום זה כהתחייבות במאזן.

הבנק בוחן את הנחותיו על בסיס רבעוני ומעדכן הנחות אלה בהתאם.

שינוי בערך של מחויבות בגין הטבה חזויה או של נכסי תכנית, הנובע מכך שהניסיון בפועל שונה מהמשוער, או הנובע משינוי בהנחה אקטוארית, הינו "רווח או הפסד" (להלן - "רווח או הפסד אקטוארי"). רווחים או הפסדים אקטואריים אינם מוכרים בעלות פיצויים נטו לתקופה במועד היווצרותם אלא מוכרים ברווח כולל אחר. בתקופות עוקבות, רווחים או הפסדים אלה מוכרים לאחר מכן בדוח רווח והפסד כרכיב של עלות פיצויים נטו לתקופה לפי שיטת הקו הישר על פני תקופת השירות הממוצעת הנוטרת של העובדים הצפויים לקבל הטבות על פי התכנית.

הבנק מכיר בהפסדים בגין סילוקים בתכניתו להטבה מוגדרת כאשר התשלומים החד-פעמיים הצפויים המתייחסים לתכנית יהיו גבוהים מסך עלות השירות ועלות הרבית.

גובה ההפסד מחושב בהתאם לשיעור שבו קטנה המחויבות האקטוארית כתוצאה מהסילוק, מוכפל ביתרת הרווחים וההפסדים האקטואריים הצבורים ברווח כולל אחר.

שיעור ההיוון להטבות לעובדים מחושב על בסיס תשואת אגרות החוב הממשלתיות בישראל בתוספת מרווח ממוצע של אגרות חוב קונצרניות בדירוג AA (בינלאומי) ומעלה במועד הדיווח. משיקולים פרקטיים, המרווח נקבע לפי ההפרש בין שיעורי התשואה לפדיון, לפי תקופות פרעון, על אגרות חוב קונצרניות בדירוג AA ומעלה בארה"ב, לבין שיעורי התשואה לפדיון, לאותן תקופות לפרעון, על אגרות חוב של ממשלת ארה"ב, והכל במועד הדיווח.

הבנק מיישם את הנחיות הפיקוח על הבנקים בדבר בקרה פנימית על תהליך הדיווח הכספי בנושא זכויות עובדים, לרבות לעניין בחינת "מחויבות שבמהות" להעניק לעובדיו הטבות בגין פיצויים מוגדלים.

הטבות לאחר פרישה - תכניות להפקדה מוגדרת

תכנית להפקדה מוגדרת הינה תכנית המספקת הטבות לאחר פרישה בתמורה לשירותים שסופקו, מספקת חשבון אישי לכל משתתף בתכנית, ומגדירה כיצד ייקבעו ההפקדות לחשבון של העובד במקום לקבוע את סכום ההטבות שהעובד יקבל. בתכנית להפקדה מוגדרת אחרי פרישה, ההטבות שמשתתף בתכנית יקבל תלויות אך ורק בסכום המופקד לחשבון המשתתף בתכנית, בתשואות שנצברו על ההשקעות של הפקדות אלה, ובחילוטם של הטבות של משתתפים אחרים בתכנית שעשויים להיות מוקצים לחשבון של אותו משתתף.

במידה ונדרש, כי ההפקדות המוגדרות של תכנית לחשבון של אדם יעשו לתקופות בהן אותו אדם מספק שירותים, עלות הפיצויים נטו או עלות ההטבה האחרת לאחר פרישה נטו לתקופה תהיה ההפקדה הנדרשת לאותה תקופה.

התחייבויות הבנק לתשלום פיצויים בהתאם לסעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין מטופלות כתכנית להפקדה מוגדרת.

הטבות אחרות לאחר פרישה

הבנק מכיר בסכום הלא מהוון של ההטבה השוטפת במועד מתן השירות. בנוסף, הבנק צובר את ההתחייבות לאורך התקופה הרלוונטית שנקבעה בהתאם לכללים של הטבות אחרות לאחר הפרישה.

היעדרויות בתשלום

הבנק צובר התחייבות עבור תגמול לעובדים בגין היעדרויות עתידיות אם כל התנאים הבאים מתקיימים: (א) מחויבות הבנק בקשר לזכויות העובדים לקבל תגמול בגין היעדרויות עתידיות מיוחסת לשירותים שהעובדים כבר סיפקו; (ב) המחויבות קשורה לזכויות שמבטלות או נצברות; (ג) תשלום התגמול הוא צפוי; (ד) הסכום ניתן לאומדן באופן סביר.

חופשה - הבנק צובר את ההתחייבות לאורך התקופה הרלוונטית שנקבעה. לצורך חישוב ההתחייבות, לא מובאים בחשבון הנחות אקטואריות ושיעורי היוון. כל מרכיבי עלות ההטבה לתקופה נזקפים מידית לדוח רווח והפסד. מחלה - הבנק לא צובר התחייבות בגין ימי מחלה.

מענק בגין אי ניצול ימי מחלה במועד סיום העסקה

הבנק צובר את ההתחייבות כהיעדרויות המזכות בפיצוי לאורך התקופה הרלוונטית שנקבעה. לצורך חישוב ההתחייבות מובאים בחשבון הנחות אקטואריות ושיעורי היוון. כל מרכיבי עלות ההטבה לתקופה, לרבות רווחים והפסדים אקטואריים נזקפים מידית לדוח רווח והפסד. לצורך קביעת רבית ההיוון ואופן ההקצאה לתקופות של עלות השירות הבנק מיישם את העקרונות של תכניות פיצויים להטבה מוגדרת בהתאמות הנדרשות.

הטבות אחרות לזמן ארוך לעובדים פעילים - מענקי ותק

ההתחייבות נצברת לאורך התקופה המזכה בהטבה. לצורך חישוב ההתחייבות בגין הטבות אלה מובאים בחשבון הנחות אקטואריות ושיעורי היוון. כל מרכיבי עלות ההטבה לתקופה, לרבות רווחים והפסדים אקטואריים נזקפים מידית לדוח רווח והפסד.

(16) התחייבויות תלויות

הדוחות הכספיים כוללים הפרשות נאותות בגין תביעות, בהתאם להערכת ההנהלה ובהתבסס על הערכות יועציה המשפטיים. מתכונת הגילוי הינה על פי הוראות המפקח על הבנקים, באופן שהתביעות שהוגשו כנגד הבנק מסווגות לשלוש קבוצות:

1. סיכון צפוי (Probable) - הסתברות להתממשות החשיפות לסיכון הינה מעל ל- 70%. בגין תביעה הנכללת בקבוצת סיכון זו נכללה הפרשה בדוחות הכספיים.
2. סיכון אפשרי (Reasonably Possible) - הסתברות להתממשות החשיפות לסיכון הינה בין 20% ל- 70%. בגין תביעה הנכללת בקבוצת סיכון זו לא נכללה הפרשה בדוחות הכספיים אלא רק ניתן גילוי כאמור להלן.
3. סיכון קלוש (Remote) - הסתברות להתממשות החשיפות לסיכון הינה מתחת ל- 20%. בגין תביעה הנכללת בקבוצת סיכון זו לא נכללה הפרשה בדוחות הכספיים אלא רק ניתן גילוי כאמור להלן.

תביעה שלגביה קיימת קביעה של המפקח על הבנקים, כי הבנק נדרש להשיב כספים, מסווגת כצפויה ונערכת בגינה הפרשה בגובה הסכום שהבנק נדרש להשיב.

במקרים נדירים הנהלת הבנק קבעה, בהסתמך על יועציה המשפטיים, כי לא ניתן להעריך את סיכויי ההתממשות של החשיפה לסיכון בגין תביעה רגילה ובגין תביעה שאושרה כתביעה ייצוגית ולכן לא בוצעה הפרשה.

בבאור 25 בנושא התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות נכלל גילוי כמותי לסך החשיפות אשר סבירות התממשות אינה קלושה שלא בוצעה בגין הפרשה. כמו כן, ניתן גילוי לכל תביעה שסכומה מעל 1% מהון הבנק. לגבי תביעות שלא ניתן בשלב זה להעריך את תוצאותיהן, ניתן גילוי לגבי כל תביעה שסכומה מעל 0.5% מהון הבנק.

(17) ערבויות

ערבויות הינן חוזים אשר דורשים באופן מותנה מהערב לבצע תשלומים לנערב בעת התרחשות התנאים המחייבים במימוש הערבות. התחייבות בגין ערבות מוכרת בספרים בסכום שווה ההוגן גם אם לא צפוי שהתשלומים יבוצעו בעתיד. במקרים בהם במועד ההכרה לראשונה הבנק נדרש להכיר בהפרשה להפסד תלוי בגין הערבות בהתאם להוראות נושא 450 בקודיפיקציה, ההתחייבות בגין הערבות נמדדת במועד ההכרה לראשונה לפי הגובה מבין השווי ההוגן וסכום ההפרשה בהתאם להוראות נושא 450 בקודיפיקציה.

ההתחייבות נגרעת מהספרים במועד בו הבנק משוחרר מהסיכון. מועד השחרור מהסיכון בגין הערבות תלוי במהות הערבות. בדרך כלל, הבנק גורע את ההתחייבות במועד סילוק ההתחייבות. כאשר הערבות נמדדת במועד ההכרה לראשונה בהתאם להוראות נושא 450 בקודיפיקציה, המדידה העוקבת מתבצעת גם כן בהתאם להוראות נושא 450 בקודיפיקציה.

הוראות ההכרה והמדידה במועד ההכרה לראשונה אינן חלות על ערבויות אשר ניתנו בין חברה אם לחברה בת, בין שתי חברות אחיות או בין בעל החברה לחברה.

(18) הוצאות מסים על ההכנסה

הדוחות הכספיים של הבנק כוללים מסים שוטפים ומסים נדחים. ההפרשה למסים על ההכנסה של הבנק וחברות מאוחדות שלו שהן מוסדות כספיים לצרכי מס ערך מוסף, כוללת מס רווח המוטל על ההכנסה לפי חוק מס ערך מוסף. מס ערך מוסף המוטל על השכר במוסדות כספיים נכלל בדוח רווח והפסד בסעיף "משכורות והוצאות נלוות".

הבנק מקצה את הוצאות המס או הטבות המס על ההכנסה בין פעילויות נמשכות, פעילויות שהופסקו, רווח כולל אחר ופריטים הנזקפים ישירות להון.

מסים שוטפים

מסים שוטפים הינם סכום המסים על ההכנסה ששולמו או שעתידים להיות משולמים (או מוחזרים) עבור התקופה השוטפת, כפי שנקבע על ידי יישום הוראות דיני המס שנחקקו על הכנסה חייבת במס. הוצאות המסים השוטפים כוללים גם את השינויים בתשלומי המס המתייחסים לשנים קודמות.

מסים נדחים

התחייבויות מסים נדחים ונכסי מסים נדחים מייצגים את ההשפעות העתידיות על מסים על הכנסה הנובעות מהפרשים זמניים והפסדים מועברים הקיימים בסוף תקופה.

הבנק מכיר בהתחייבויות מסים נדחים בגין כל ההפרשים הזמניים החייבים במס, למעט ההפרשים הזמניים הבאים: רווחים לא מחולקים של חברה בת מקומית שהן למשך זמן תמידי במהותן והפרשים הנובעים מעסקאות בינחברתיות.

הבנק מכיר בנכסי מסים נדחים בגין כל ההפרשים הזמניים הניתנים לניכוי והפסדים מועברים ובמקביל מכיר בהפרשה נפרדת (valuation allowance) עבור אותו סכום הכלול בנכס אשר יותר סביר מאשר לא שלא ימומש. הבנק מפחית את נכסי המסים הנדחים בסכומן של הטבות מס כלשהן שאינן צפויות להתממש בהתבסס על הראיות הזמינות - הן הראיות החיוביות התומכות בהכרה בנכס מס נדחה והן הראיות השליליות התומכות ביצירת הפרשה בגין נכס מס נדחה, כדי לבחון האם ניתן להכיר בנכס מס נדחה נטו.

התחייבות מסים נדחים או נכס מסים נדחים נמדדים באמצעות שיעורי המס החוקיים שנחקקו הצפויים לחול על הכנסה מספקת חייבת במס בתקופות שבהן צפוי כי התחייבות המס הנדחה תסולק או נכס המס הנדחה ימומש.

הבנק מסווג הכנסות והוצאות רבית בגין מסים על הכנסה וקנסות לרשויות המס בסעיף "מסים על הכנסה".

קיזוז נכסי והתחייבויות מסים נדחים

הבנק יקזז כל התחייבויות ונכסי המסים הנדחים, כמו גם כל ה- valuation allowance (הפרשה לנכס מס נדחה) הקשורות, עבור רכיב משלם מס מסוים ובגבולותיו של תחום שיפוט מיסוי מסוים.

פוזיציות מס לא וודאיות

הבנק מיישם את כללי ההכרה המדידה והגילוי שנקבעו במסגרת FIN 48 בהתאם להוראות אלה, הבנק מכיר בהשפעת פוזיציות מס רק אם צפוי (more likely than not) שהפוזיציות יתקבלו על ידי רשויות המס או בית המשפט. פוזיציות מס שמוכרות נמדדות לפי הסכום המקסימלי שסבירות התממשות עולה על 50%. שינויים בהכרה או במדידה באים לידי ביטוי בתקופה בה חלו שינויים בנסיבות אשר הובילו לשינוי בשיקול הדעת.

(19) רווח למניה

הקבוצה מציגה נתוני רווח למניה בסיסי לגבי הון המניות הרגילות שלה. הרווח הבסיסי למניה מחושב על ידי חלוקת הרווח או ההפסד המיוחסים לבעלי המניות הרגילות של הקבוצה במספר הממוצע המשוקלל של המניות הרגילות שהיו במחזור במשך התקופה.

(20) דיווח על מגזרי פעילות

(א) מגזרי פעילות פיקוחיים

מגזר פעילות פיקוחי הוא מרכיב בתאגיד בנקאי אשר עוסק בפעילויות מסוימות או אשר מאגד לקוחות בסיווגים מסוימים, שהוגדרו על ידי הפיקוח על הבנקים. המתכונת לדיווח על מגזרי הפעילות הפיקוחיים של הבנק נקבעה בהוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים. מגזר פעילות פיקוחי מוגדר בעיקר בהתבסס על סיווג הלקוחות. לקוחות פרטיים מסווגים בהתאם להיקף הנכסים הפיננסיים למגזר משקי הבית ומגזר הבנקאות הפרטית. לקוחות שאינם אנשים פרטיים מסווגים בעיקר על פי מחזור הפעילות שלהם למגזרים עסקיים (תוך הפרדה בין עסקים זעירים וקטנים, עסקים בינוניים ועסקים גדולים) גופים מוסדיים ומגזר ניהול פיננסי. בנוסף, הבנק נדרש ליישם את דרישות הגילוי על מגזרי פעילות בהתאם לגישת ההנהלה כאשר מגזרי הפעילות לפי גישה זו שונים מהותית ממגזרי הפעילות הפיקוחיים.

(ב) מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה

בנוסף לדיווח האחיד לפי מגזרי פעילות פיקוחיים, נקבע כי יינתן גילוי על מגזרי פעילות בהתאם לגישת ההנהלה בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא מגזרי פעילות (הנכללים ב-ASC 280) (ראה באור 28א).

מגזר פעילות המוגדר לפי גישת ההנהלה הוא מרכיב בתאגיד בנקאי אשר עוסק בפעילויות שמהן הוא עשוי להפיק הכנסות ולשאת בהוצאות; תוצאות פעולותיו נבחנות באופן סדיר על ידי ההנהלה והדירקטוריון לצורך קבלת החלטות בנוגע להקצאת משאבים והערכת ביצועיו; וכן קיים לגביו מידע פיננסי נפרד. חלוקת המגזרים בבנק מבוססת על איפיון של מגזרי לקוחות. מגזרים אלו כוללים גם מוצרים בנקאיים.

(2) עסקאות עם בעלי שליטה

הבנק מיישם את כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב לצורך טיפול חשבונאי בפעולות בין תאגיד בנקאי לבין בעל שליטה בו ובין חברה בשליטת הבנק. במצבים בהם בכללים כאמור לא קיימת התייחסות לאופן הטיפול, מיישם הבנק את הכללים שנקבעו בתקן מספר 23 של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות בנושא הטיפול החשבונאי בעסקאות בין ישות לבין בעל השליטה בה. נכסים והתחייבויות שלגביהם בוצעה עסקה עם בעל שליטה, נמדדים לפי שווי הוגן במועד העסקה. בשל העובדה כי מדובר בעסקה במישור ההוני, זוקפת הקבוצה את ההפרש בין השווי ההוגן לבין התמורה מהעסקה להון.

ה. תקני חשבונאות חדשים והוראות חדשות של המפקח על הבנקים בתקופה שלפני יישומם

(1) אימוץ עדכונים לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב (CECL)

ביום 30 בנובמבר 2020, פרסם בנק ישראל הוראת דיווח לציבור "יישום כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא הפסדי אשראי צפויים". בהתאם לחוזר, נדרש ליישם את כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושאים: הפרשות להפסדי אשראי; מכשירים פיננסיים, לרבות מכשירים נגזרים ופעילויות גידור; וכן חכירות. היישום לראשונה יבוצע בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בכללים בארה"ב. החוזר מאמץ את כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא הפרשות להפסדי אשראי צפויים, אשר פורסם במסגרת עדכון תקינה ASU 2016-13. מטרת הכללים החדשים היא לשפר את איכות הדיווח על המצב הכספי של התאגיד הבנקאי, באמצעות הקדמת רישום ההפרשות להפסדי אשראי, באופן שמחזק את אנטי המחזוריות בהתנהגות ההפרשות להפסדי אשראי, שתומך בתגובה מהירה יותר של הבנקים להידרדרות באיכות האשראי של לווים, ולחיצוק הקשר בין ניהול סיכונים האשראי לבין האופן שבו סיכונים אלה משתקפים בדוחות הכספיים, תוך התבססות על שיטות ותהליכים קיימים. התקן ייושם על ידי תאגיד בנקאי החל מיום 1 בינואר 2022 ואילך, ועל סולק מיום 1 בינואר 2023 ואילך. בעת היישום לראשונה, תאגיד בנקאי וסולק יפעלו בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב, בשינויים המתחייבים. עיקרי השינויים הצפויים בטיפול החשבונאי בדוחות הכספיים של תאגידים בנקאיים בעקבות יישום כללים אלה, הינם בין היתר: ההפרשה להפסדי אשראי תחושב לפי ההפסד הצפוי לאורך חיי האשראי, במקום לאמוד את ההפסד שנגרם וטרם זוהה; באומדן ההפרשה להפסדי אשראי יעשה שימוש משמעותי במידע צופה פני עתיד שישקף תחזיות סבירות לגבי אירועים כלכליים עתידיים; יורחב הגילוי על ההשפעה של מועד מתן האשראי על איכות האשראי של תיק האשראי; ישתנה האופן שבו נרשמות ירידות ערך של איגרות חוב בתיק הזמין למכירה; וכן הכללים החדשים לחישוב ההפרשה להפסדי אשראי יחולו על אשראי (לרבות הלוואות לדיוור), איגרות חוב המוחזקות לפדיון, וחשיפות אשראי חוץ מאזניות מסוימות. ביום 30 בנובמבר 2020, פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בנושא "הון פיקוחי - השפעת יישום כללי החשבונאות בנושא הפסדי אשראי צפויים". במסגרת החוזר נקבעו הוראות מעבר שיחולו על השפעת האימוץ לראשונה של הכללים החדשים בנושא הפסדי אשראי צפויים וזאת על מנת להפחית השפעות בלתי צפויות של יישום הכללים על ההון הפיקוחי, בהתאם להנחיות ועדת באזל לפיקוח על הבנקים ורשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב ובמדינות אחרות בעולם.

בנוסף לכך, ביום 2 בפברואר 2021, פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בנושא "הפסדי אשראי צפויים ממכשירים פיננסיים" אשר במסגרתו בוטלה, בין היתר, הדרישה לחישוב הפרשה קבוצתית בשיעור מינימלי של 0.35% בגין הלוואות לדיוור, ובוטלה הדרישה לחשב הפרשה מינימלית לפי שיטת עומק הפיגור. כמו כן, נוספו תיקונים להוראות אשר לפיהם תאגידים בנקאיים נדרשים לנכות מההון העצמי רובד 1 סכומים בגין הלוואות לדיוור שמסווגות לאורך זמן כהלוואות שאינן צוברות.

הבנק נערך ליישום ההוראה. היערכות הבנק כוללת, בין היתר, מיפוי של ההוראות החדשות והשלכותיהן האפשריות על הבנק; סקירת הפרקטיקות הנהוגות היום לניהול סיכונים האשראי ולאומדן ההפרשה להפסדי אשראי על מנת לזהות תהליכים שניתן לעשות בהן שימוש לצורך יישום הכללים החדשים; זיהוי האתגרים והדרכים להתמודדות עם אתגרים אלה; וכן בחינת השינויים הנדרשים על מנת להתאים את המודלים להערכת הפסדי האשראי.

(2) עדכון תקינה ASU 2018-14 בדבר שינויים בדרישות הגילוי של תכניות הטבה מוגדרת

ביום 28 באוגוסט 2018, פרסם המוסד האמריקאי לתקינה חשבונאית (ה-"FASB"), את ASU 2018-14, בדבר מסגרת הגילוי - שינויים בדרישות הגילוי של תכניות הטבה מוגדרת, המהווה עדכון לנושא 20-715 בקודיפיקציה בדבר תגמול - הטבות פרישה - תכניות להטבה מוגדרת - כללי (להלן - "העדכון"). תכליתו של התיקון הינו לשפר את האפקטיביות של הגילויים בבאורים לדוחות הכספיים וכן לצמצם את העלויות הכרוכות בהכנת הבאורים הנדרשים.

התיקונים במסגרת העדכון מבטלים גילויים אשר אינם בעלי תועלת, מבהירים דרישות גילוי ספציפיות וכן מוסיפים דרישות גילוי שזוהו כרלוונטיות. הוראות התיקון יחולו על ישויות ציבוריות בארה"ב החל מהתקופות השנתיות המתחילות לאחר ה-15 בדצמבר 2020. אימוץ מוקדם אפשרי לרבות בתקופות ביניים. בעת היישום לראשונה נדרש ליישם את התיקונים בדרך של יישום למפרע. להערכת הבנק, ליישום ההוראות לא צפויה להיות השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

(3) עדכון תקינה 2018-13 ASU בדבר שינויים בדרישות הגילוי של מדידת שווי הוגן

ביום 28 באוגוסט 2018, פרסם המוסד האמריקאי לתקינה חשבונאית ("FASB"), את ASU 2018-13, בדבר מסגרת הגילוי - שינויים בדרישות הגילוי של מדידת שווי הוגן, המהווה עדכון לנושא 820 בקודיפיקציה בדבר מדידת שווי הוגן (להלן - "העדכון"). תכליתו של התיקון הינו לשפר את האפקטיביות של הגילויים בבאורים לדוחות הכספיים וכן לצמצם את העלויות הכרוכות בהכנת הבאורים הנדרשים. התיקונים במסגרת העדכון מבטלים גילויים אשר אינם בעלי תועלת, מבהירים דרישות גילוי ספציפיות וכן מוסיפים דרישות גילוי שזוהו כרלוונטיות. הוראות התיקון יחולו על ישויות ציבוריות בארה"ב החל מהתקופות השנתיות המתחילות לאחר ה-15 בדצמבר 2019. בהתאם לחזר הפיקוח על הבנקים בדבר "שיפור השימושיות של הדוחות לציבור של תאגידים בנקאיים לשנים 2019 ו-2020", אשר גובש על בסיס עדכון תקינה 2018-13 קודיפיקציה, מועד התחילה נדחה ליום 1 בינואר 2021. אימוץ מוקדם אפשרי לרבות בתקופות ביניים. בעת היישום לראשונה נדרש ליישם את התיקונים בדרך של יישום למפרע, למעט דרישות הגילוי שהתווספו וכן דרישת הגילוי שעודכנה בדבר אי הדואות במדידת שווי הוגן ברמה 3, אשר לגביהן היישום יהיה מכאן ואילך. להערכת הבנק, ליישום ההוראות לא צפויה להיות השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

ו. השפעות משבר נגיף הקורונה

כשנה לאחר התפרצות נגיף הקורונה והתפשטותו בעולם, נצפה גל תחלואה ברחבי העולם, המיוחס, בין היתר, להיווצרות מוטציות שגורמות להדבקה מהירה יותר, באופן שמקשה עדיין לחזות במדויק מתי כלכלות העולם יחזרו לשיגרה מלאה. חלק מהמדינות בעולם מטילות סגרים בדרכים שונות, וגם בישראל הוטל סגר שלישי בחודש דצמבר, שהתהדק עם עליית רמת התחלואה. ברבעון הרביעי של שנת 2020, החלו במתן חיסונים בכמה מדינות, כולל בישראל, כאשר הצפי הוא שבישראל החיסונים יאפשרו להתחיל לחזור לסוג של שיגרה זהירה, החל מסוף הרבעון הראשון של שנת 2021. שנת 2020 הסתיימה באופן כללי בעולם בהתאוששות של הפעילות הכלכלית, לאחר שבמחצית הראשונה של השנה הייתה ירידה חדה. בהמשך להנהגת מדיניות פסקלית ומדיניות מוניטרית מרחיבות, הציפויות הן להתאוששות מהירה יותר מהמשבר בהשוואה לתחזיות מהרבעון הקודם, אך עדיין קיימת אי ודאות, התלויה בקצב ההתחשנות לעומת התגברות התחלואה, המביאה לשונות גדולה בחיזוי קצב צמיחת הכלכלה בעולם בשנים הקרובות. התפשטות הנגיף מביאה להרעה מהותית בפעילות המשק בישראל אליו חשופה פעילות הבנק ועשויות להיות לה השלכות נוספות על עסקי הבנק, לרבות בגין עלייה נוספת בסיכון האשראי וקשיי נזילות של לווים, הן במגזר העסקי והן במגזר הפרטי ובגין ההאטה בפעילות הכלכלית. כמו-כן להורדת ריביות לזמן קצר על ידי הבנקים המרכזיים, השפעה של קיטון בהכנסות המימון. בהיבט התפעולי ובהיבטי המשכיות עסקית, נקט הבנק השנה, בשורה של תהליכים ואמצעים ובכללם עבודה מרוחק, דילול ו/או פיצול יחידות, שינויים באופן פעילות הסניפים והפעילות מול הלקוחות, דחיית תשלומי משכנתאות והלוואות ועוד.

על רקע התפשטות נגיף הקורונה ועל מנת להבטיח את יכולתם של הבנקים להמשיך להציע אשראי, הפחית הפיקוח על הבנקים, ביום 31 במרס 2020, את דרישות ההון מהבנקים, במסגרת הוראת שעה, לתקופה של שישה חודשים עם אפשרות להארכה. ביום 16 בספטמבר 2020, פרסם הפיקוח על הבנקים עדכון הכולל הארכה של הוראת השעה, בתקופה נוספת של שישה חודשים.

ביום 15 בנובמבר 2020, פורסמה הוראה, במסגרת הוראת שעה, שבה הופחתה דרישת יחס המינוף בחצי נקודת האחוז (מ-5% ל-4.5%) עד ליום 31 במרס 2021, כאשר לאחר תום תקופת ההקלה תחול לתקופה של 24 חודשים נוספים, בתנאי שיחס המינוף לא יפחת מהשיעור במועד תום תקופת ההוראה או יחס המינוף המזערי הנדרש טרם הוראת השעה, הנמוך מביניהם. ביום 7 במרס 2021, פרסם בנק ישראל טיוטה לתיקון ההוראה, לפיה תוארך תקופת הוראת השעה ביחס למרבית ההקלות בתקופה נוספת בת שישה חודשים, עד ליום 30 בספטמבר 2021. לפרטים נוספים בדבר הוראות המפקח על הבנקים, יעדי הלימות הון ודיבידנדים, ראה באור 24'א' להלן.

עקב המשבר החליט הבנק להגדיל את ההפרשה הקבוצתית, באמצעות עדכון ההתאמות האיכותיות בחישוב ההפרשה הקבוצתית, כדי לשקף את חוסר הוודאות שיתכן ויובא לידי ביטוי בגידול בהפרשה הפרטנית בעתיד. בשנת 2020, בעקבות התפשטות הנגיף, רשם הבנק הוצאות בגין הפסדי אשראי בסך של כ-436 מיליון ש"ח. ההוצאות כוללות הגדלת היקף ההפרשה הקבוצתית בסך של כ-402 מיליון ש"ח והגדלת ההפרשה הפרטנית בסך של כ-34 מיליון ש"ח.

בהקשר זה, נציין, כי בעקבות אירוע הקורונה, נדחו עד ליום 31 בדצמבר 2020 תשלומי הלוואות (קרן ו/או רבית), אשר בהתאם לסעיף 2.ג לעיל לא סווגו כארגון מחדש של חוב בעייתי, בהיקף של כ-125 מיליון ש"ח.

כאמור, לא ניתן להעריך בשלב זה את מלוא השפעות האירוע והיקפן על הבנק, וזאת בשל אי ודאות בקשר עם משך אירוע התפשטות הנגיף, צעדים שיקטלו לעצירת התפשטות, עוצמתם וכן אי ודאות באשר להשפעות הנגזרות על הפעילות המשקית, מגמות בשוקי ההון וצעדים פיננסיים שונים שיקטלו על-ידי ממשלות, בנקים מרכזיים ורגולטורים בנושא.

באור 2 - הכנסות והוצאות רבית (במיליוני ש"ח)

הרכב:

הבנק			המאוחד			
לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר			
2018	2019	2020	2018	2019	2020	
א. הכנסות (הוצאות) רבית⁽¹⁾						
2,102	2,565	2,473	2,764	2,797	2,702	מאשראי לציבור
-	-	-	4	2	(4)	מאשראי לממשלה
18	25	3	14	23	5	מפקדונות בבנקים
27	66	48	32	68	49	מפקדונות בבנק ישראל וממזומנים
1	1	-	1	1	-	מניירות ערך שנשאלו
156	190	123	186	194	126	מאגרות חוב
8	-	-	-	-	-	מהשקעות בחברות מוחזקות
2,312	2,847	2,647	3,001	3,085	2,878	סך כל הכנסות הרבית
ב. הוצאות רבית						
313	367	190	320	366	202	על פקדונות הציבור
4	4	3	4	4	3	על פקדונות הממשלה
40	21	16	4	4	1	על פקדונות מבנקים
-	-	1	-	-	1	על פקדונות מבנק ישראל
151	96	42	184	106	33	על אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
3	3	1	3	3	1	על התחייבויות אחרות
511	491	253	515	483	241	סך כל הוצאות הרבית
1,801	2,356	2,394	2,486	2,602	2,637	סך כל הכנסות הרבית, נטו
ג. פירוט ההשפעה נטו של מכשירים נגזרים מגדרים על הכנסות רבית⁽²⁾						
(8)	(9)	(35)	(3)	(10)	(36)	הוצאות רבית ⁽²⁾
ד. פירוט הכנסות רבית על בסיס צבירה מאגרות חוב						
29	33	31	34	33	31	מוחזקות לפדיון
123	156	92	148	160	95	זמינות למכירה
4	1	-	4	1	-	למסחר
156	190	123	186	194	126	סך הכל כלול בהכנסות רבית

(1) כולל השפעת יחסי גידור (שנת 2018 - כולל מרכיב אפקטיבי ביחסי הגידור).

(2) פירוט של השפעת מכשירים נגזרים מגדרים לסעיף משנה א'.

באור 3 - הכנסות מימון שאינן מרבית (במיליוני ש"ח)

הבנק			המאוחד			
לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר			
2018	2019	2020	2018	2019	2020	
א. הכנסות מימון שאינן מרבית בגין פעילויות שאינן למטרות מסחר						
1. מפעילות במכשירים נגזרים						
סך הכל מפעילות במכשירים נגזרים ⁽¹⁾						
525	(420)	(694)	571	(421)	(694)	
2. מהשקעה באגרות חוב						
רווחים ממכירת אגרות חוב זמינות למכירה ⁽²⁾						
5	23	39	7	27	39	
-	-	(12)	-	-	(12)	
-	(1)	(3)	-	(1)	(3)	
5	22	24	7	26	24	
הפסדים ממכירת אגרות חוב זמינות למכירה ⁽²⁾						
-	-	-	-	-	-	
-	(1)	(3)	-	(1)	(3)	
5	22	24	7	26	24	
סך הכל מהשקעה באגרות חוב						
5	22	24	7	26	24	
3. הפרשי שער, נטו						
(418)	572	794	(439)	561	794	
4. רווחים מהשקעה במניות						
רווחים ממכירת מניות שאינן למסחר ⁽⁵⁾						
(4)74	2	10	(4)79	2	10	
-	-	(14)	-	-	(14)	
(3)	-	-	(9)	-	-	
10	10	16	10	10	16	
-	59	(11)	-	59	(11)	
81	71	1	80	71	1	
דיבידנד ממניות שאינן למסחר ⁽⁵⁾						
-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	
רווחים (הפסדים) שטרם מומשו ⁽³⁾						
-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	
סך הכל מהשקעה במניות						
-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	
סך הכל הכנסות מימון מרבית בגין פעילויות שאינן למטרות מסחר						
193	245	125	219	237	125	

(1) למעט השפעת יחסי גידור (שנת 2018 - למעט מרכיב אפקטיבי ביחסי הגידור).

(2) סווג מרווח כולל אחר מצטבר.

(3) לרבות רווחים והפסדים ממדידה לפי שווי הוגן של מניות שמתקיים לגביהן שווי הוגן זמין וכן, התאמות של מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין.

(4) כולל רווח ממכירת מניות הבורסה.

(5) עד ליום 31 בדצמבר 2018 מניות זמינות למכירה.

באור 3 - הכנסות מימון שאינן מרבית (המשך)
(במיליוני ש"ח)

המאוחד			הבנק		
לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר		
2020	2019	2018	2020	2019	2018
ב. הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מרבית בגין פעילויות למטרת מסחר⁽³⁾					
הכנסות נטו בגין מכשירים נגזרים אחרים					
רווחים (הפסדים) שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של					
אג"ח למסחר, נטו ⁽¹⁾					
הפסדים שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של מניות למסחר, נטו ⁽²⁾					
סך הכל הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מרבית בגין פעילויות למטרת מסחר ⁽⁴⁾					
סך הכל הכנסות מימון שאינן מרבית					
פירוט על הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מרבית בגין פעילויות למטרת מסחר לפי חשיפת סיכון					
חשיפת רבית					
חשיפת מטבע חוץ					
חשיפה למניות					
סך הכל					
22	2	11	22	2	10
4	(14)	2	4	(14)	1
(3)	-	(1)	(3)	-	(1)
23	(12)	12	23	(12)	10
148	225	231	148	233	203
7	-	3	7	-	1
12	(18)	1	12	(18)	1
4	6	8	4	6	8
23	(12)	12	23	(12)	10

- (1) מזה: רווחים הקשורים לאגרות חוב למסחר שעדיין מוחזקות ליום המאזן בסך של 1 מיליון ש"ח במאוחד ובבנק (בשנת 2019 - הפסדים בסך של 1 מיליון ש"ח, בשנת 2018 - אין).
(2) אין רווחים/הפסדים הקשורים למניות למסחר שעדיין מוחזקות ליום המאזן.
(3) כולל הפרשי שער שנבעו מפעילות מסחר.
(4) להכנסות רבית מהשקעה באג"ח למסחר ראה באור 2.

באור 4א - עמלות (במיליוני ש"ח)

הרכב:

הבנק			המאוחד			
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2018	2019	2020	2018	2019	2020	
175	205	186	244	228	208	ניהול חשבון
70	91	90	108	102	101	כרטיסי אשראי
349	388	488	420	405	505	פעילות בניירות ערך ובמכשירים נגזרים מסוימים
72	105	105	102	110	110	עמלות הפצת מוצרים פיננסיים ⁽¹⁾
33	32	33	96	95	93	ניהול, תפעול ונאמנות לגופים מוסדיים
15	17	14	19	19	15	טיפול באשראי
127	144	169	148	148	173	הפרשי המרה
43	44	41	47	45	41	פעילות סחר חוץ
81	83	75	90	86	79	עמלות מעסקי מימון
30	35	33	51	48	46	עמלות אחרות
995	1,144	1,234	1,325	1,286	1,371	סך הכל עמלות

(1) דמי הפצת קרנות נאמנות ומוצרים פנסיוניים.

באור 34 - הכנסות מחוזים עם לקוחות (במיליוני ש"ח)

להלן פיצול ההכנסות מעמלות למגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה:

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2020						המאחד
סך הכל	התאמות	חברות בנות	חטיבת נכסי לקוחות	חטיבה עסקית	חטיבה בנקאית	
208	(19)	22	6	32	167	ניהול חשבון
101	(3)	10	1	4	89	כרטיסי אשראי
505	(462)	21	488	113	345	פעילות בניירות ערך ובמכשירים נגזרים מסוימים
110	(107)	5	105	3	104	עמלות הפצת מוצרים פיננסיים ⁽¹⁾
93	-	-	93	-	-	ניהול, תפעול ונאמנות לגופים מוסדיים
15	(9)	11	-	11	2	טיפול באשראי
173	(146)	4	170	68	77	הפרשי המרה
41	(12)	1	1	27	24	פעילות סחר חוץ
79	(11)	3	1	63	23	עמלות מעסקי מימון
46	(4)	6	1	6	37	עמלות אחרות
1,371	(773)	83	866	327	868	סך כל ההכנסות מחוזים עם לקוחות

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2019						המאחד
סך הכל	התאמות	חברות בנות	חטיבת נכסי לקוחות	חטיבה עסקית	חטיבה בנקאית	
228	(19)	23	5	36	183	ניהול חשבון
102	(3)	11	1	4	89	כרטיסי אשראי
405	(364)	20	388	80	281	פעילות בניירות ערך ובמכשירים נגזרים מסוימים
110	(106)	6	104	2	104	עמלות הפצת מוצרים פיננסיים ⁽¹⁾
95	-	-	95	-	-	ניהול, תפעול ונאמנות לגופים מוסדיים
19	(7)	10	-	13	3	טיפול באשראי
148	(118)	4	144	54	64	הפרשי המרה
45	(12)	1	1	30	25	פעילות סחר חוץ
86	(11)	3	1	69	24	עמלות מעסקי מימון
48	(5)	6	1	9	37	עמלות אחרות
1,286	(645)	84	740	297	810	סך כל ההכנסות מחוזים עם לקוחות

(1) דמי הפצת קרנות נאמנות ומוצרים פנסיוניים.

באור 5 - הכנסות אחרות (במיליוני ש"ח)

הרכב:

המאוחד			הבנק		
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2020	2019	2018	2020	2019	2018
-	3	69	-	3	4
4	6	12	45	51	147
4	9	81	45	54	151

רווח הון ממכירת בניינים וציוד
אחרות
סך הכל הכנסות אחרות

באור 6 - משכורות והוצאות נלוות (במיליוני ש"ח)

הרכב:

המאוחד			הבנק		
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2020	2019	2018	2020	2019	2018
1,027	1,087	1,190	956	1,012	928
127	120	109	122	115	86
1	11	4	1	6	1
274	284	291	256	265	222
18	17	21	15	13	12
71	69	69	67	65	47
14	13	12	12	11	7
1,532	1,601	1,696	1,429	1,487	1,303

משכורות
הוצאות נלוות אחרות לרבות קרן השתלמות, חופשה ומחלה
הטבות לזמן ארוך
ביטוח לאומי ומס שכר
הוצאות בגין פנסיה (לרבות פיצויים ותגמולים)⁽¹⁾:
הטבה מוגדרת - עלות שירות
הפקדה מוגדרת
הטבות אחרות לאחר סיום העסקה והטבות לאחר פרישה שאינן
פנסיה⁽¹⁾⁽²⁾
סך כל המשכורות וההוצאות נלוות

- (1) ראה באור 23 בדבר "זכויות עובדים".
(2) מזה: עלות השירות בגין הטבות אחרות לאחר סיום העסקה והטבות לאחר פרישה שאינן פנסיה הינה בסך של 5 מיליון ש"ח ו-4 מיליון ש"ח במאוחד ובבנק, בהתאמה (בשנת 2019 - 4 מיליון ש"ח ו-3 מיליון ש"ח במאוחד ובבנק, בהתאמה, בשנת 2018 - 4 מיליון ש"ח ו-2 מיליון ש"ח במאוחד ובבנק, בהתאמה).

באור 7 - הוצאות אחרות

(במיליוני ש"ח)

הרכב:

הבנק			המאוחד			
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2018	2019	2020	2018	2019	2020	
19	23	24	23	24	24	הוצאות בגין פנסיה (לרבות פיצויים ותגמולים), הטבה מוגדרת (ללא עלות שירות)
12	49	24	113	50	26	צמצומים, סילוקים ⁽¹⁾
31	56	41	53	63	47	שווק ופרסום
57	62	61	66	65	63	תקשורת
114	126	126	119	129	129	מחשב
7	8	9	11	9	10	משרדיות
3	4	7	5	5	8	ביטוח
35	48	39	58	56	49	משפטיות, ביקורת וייעוץ מקצועי
4	4	4	8	6	5	שכר חברי דירקטוריון
3	3	2	5	3	2	הדרכה והשתלמויות מקצועיות
156	118	162	111	112	155	עמלות
67	82	71	84	86	79	אחרות
508	583	570	656	608	597	סך הכל הוצאות אחרות

(1) ראה באור 23 בדבר "זכויות עובדים".

באור 8 - הפרשה למסים על הרווח

(במיליוני ש"ח)

א. הרכב:

המאחד			הבנק		
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2020	2019	2018	2020	2019	2018
552	508	439	497	449	344
(40)	(5)	(7)	(38)	(6)	(2)
512	503	432	459	443	342
(144)	(4)	(27)	(144)	(4)	(23)
-	(21)	3	-	(21)	-
(144)	(25)	(24)	(144)	(25)	(23)
368	478	408	315	418	319
מסים שוטפים בגין שנת החשבון					
מסים שוטפים בגין שנים קודמות					
סך כל המסים השוטפים					
בתוספת (בניכוי):					
מסים נדחים בגין שנת החשבון					
מסים נדחים בגין שנים קודמות					
סך כל המסים הנדחים(*)					
סך כל ההפרשה למסים					
(*) מסים נדחים					
הוצאות (הכנסות) מסים נדחים לפני השפעת הפריטים					
המפורטים להלן:					
קיטון מהפסדים מועברים לצורך מס					
סך הכל מסים נדחים					
(145)	(26)	(25)	(145)	(26)	(24)
1	1	1	1	1	1
(144)	(25)	(24)	(144)	(25)	(23)

ב. התאמת סכום המס התיאורטי לסכום ההפרשה למסים

להלן ההתאמות בין סכום המס התיאורטי שהיה חל אילו הרווח היה מתחייב במס לפי שיעור המס הסטטוטורי החל על בנק בישראל, לבין ההפרשה המותאמת למסים על הרווח כפי שנזקפה בדוח רווח והפסד:

המאחד			הבנק		
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2020	2019	2018	2020	2019	2018
1,127	1,330	1,138	969	1,175	854
34.2%	34.2%	34.2%	34.2%	34.2%	34.2%
385	455	389	331	402	292
12	17	16	10	15	13
-	-	1	-	-	-
-	-	(2)	-	-	6
-	(1)	(1)	1	-	-
9	24	16	9	24	16
1	1	(18)	1	1	(10)
(40)	(26)	(4)	(38)	(27)	(2)
1	8	11	1	3	4
368	478	408	315	418	319
רווח לפני מסים					
שיעור המס החל על הבנק					
סכום המס לפי שיעור המס שבתוקף					
תוספת (חסכון) במס בגין:					
הוצאות לא מוכרות					
הפחתת עודף עלות					
ניטרול מס מחושב בגין חלק הבנק ברווחי חברות מוחזקות					
התאמת שיעור המס הסטטוטורי לשיעורי המס החלים על הכנסות חברות מאוחדות					
סכומים נוספים לשלם על חובות פגומים					
הפרשי פחת, תיאום פחת ורווח הון					
מסים בגין שנים קודמות					
אחרים					
הפרשה למסים על הרווח					

ג. שומות מס ונושאים נוספים הקשורים בהפרשה למסים

- (1) בחודש מרס 2020 הוצאו לבנק שומות מס הכנסה סופיות לשנים 2017-2014. עקב כך, רשם הבנק ברבעון הראשון של השנה, הכנסות מסים בגין שנים קודמות בסך של כ-35 מיליון ש"ח.
- (2) לחברות המוחזקות שומות מס הנחשבות כסופיות עד וכולל שנת המס 2015.

באור 8 - הפרשה למסים על הרווח (המשך)
(במיליוני ש"ח)

ד. התנועה במסים נדחים - המאוחד

שיעור מס ממוצע 2020	יתרה ליום 31 בדצמבר 2020	שינויים שנזקפו לרווח כולל אחר	שינויים שנזקפו לרווח והפסד	יתרה ליום 31 בדצמבר 2019	
					נכסי מסים נדחים
34.2%	405	-	130	275	מהפרשה להפסדי אשראי
34.2%	132	-	15	117	מהפרשה לחופשה ולהטבות אחרות לעובדים
34.2%	220	25	10	185	מעודף ההתחייבות בגין פנסיה ופיצויי פרישה על נכסי תכנית
23.0%	1	-	(1)	2	הפסדים מועברים לצורך מס
34.2%	1	-	(1)	2	אחר
	759	25	153	581	יתרת נכסי מסים נדחים, ברוטו
	(1)	-	-	(1)	הפרשה לנכס מסים נדחים
	758	25	153	580	יתרת נכסי מסים נדחים בניכוי הפרשה למסים נדחים
	(78)				יתרות הניתנות לקיזוז נכס מס נדחה
	680				
					התחייבויות מסים נדחים
34.2%	68	-	7	61	התאמת נכסים לא כספיים בני פחת
11.2%	53	-	6	47	בגין השקעות בחברות מוחזקות
	121	-	13	108	יתרת התחייבויות מסים נדחים ברוטו
	(78)				יתרות הניתנות לקיזוז התחייבויות מס נדחה
	43				
	637	25	140	472	יתרת נכסי מסים נדחים, נטו

שיעור מס ממוצע 2019	יתרה ליום 31 בדצמבר 2019	שינויים שנזקפו לרווח כולל אחר	שינויים שנזקפו לרווח והפסד	יתרה ליום 31 בדצמבר 2018	
					נכסי מסים נדחים
34.2%	275	-	4	271	מהפרשה להפסדי אשראי
34.2%	117	-	7	110	מהפרשה לחופשה ולהטבות אחרות לעובדים
34.2%	185	24	(1)	162	מעודף ההתחייבות בגין פנסיה ופיצויי פרישה על נכסי תכנית
23.0%	2	-	(1)	3	הפסדים מועברים לצורך מס
34.2%	2	-	(1)	3	אחר
	581	24	8	549	יתרת נכסי מסים נדחים, ברוטו
	(1)	-	1	(2)	הפרשה לנכס מסים נדחים
	580	24	9	547	יתרת נכסי מסים נדחים בניכוי הפרשה למסים נדחים
	(67)				יתרות הניתנות לקיזוז נכס מס נדחה
	513				
					התחייבויות מסים נדחים
34.2%	61	-	2	59	התאמת נכסים לא כספיים בני פחת
11.2%	47	-	(18)	65	בגין השקעות בחברות מוחזקות
	108	-	(16)	124	יתרת התחייבויות מסים נדחים ברוטו
	(67)				יתרות הניתנות לקיזוז התחייבויות מס נדחה
	41				
	472	24	25	423	יתרת נכסי מסים נדחים, נטו

באור 8 - הפרשה למסים על הרווח (המשך)
(במיליוני ש"ח)

ד. התנועה במסים נדחים - הבנק

שיעור מס ממוצע 2020	יתרה ליום 31 בדצמבר 2020	שינויים שנזקפו לרווח כולל אחר	שינויים שנזקפו לרווח והפסד	יתרה ליום 31 בדצמבר 2019	
					נכסי מסים נדחים
34.2%	383	-	127	256	מהפרשה להפסדי אשראי
34.2%	129	-	17	112	מהפרשה לחופשה ולהטבות אחרות לעובדים
34.2%	209	24	11	174	מעודף ההתחייבות בגין פנסיה ופיצויי פרישה על נכסי תכנית
23.0%	1	-	(1)	2	מהפסדים מועברים לצורך מס
34.2%	-	-	(1)	1	אחר
	722	24	153	545	יתרת נכסי מסים נדחים, ברוטו
	(1)	-	-	(1)	הפרשה לנכס מסים נדחים
	721	24	153	544	יתרת נכסי מסים נדחים בניכוי הפרשה למסים נדחים
	(78)				יתרות הניתנות לקיזוז נכס מס נדחה
	643				
					התחייבויות מסים נדחים
34.2%	68	-	7	61	התאמת נכסים לא כספיים בני פחת
11.2%	53	-	6	47	בגין השקעות בחברות מוחזקות
	121	-	13	108	יתרת התחייבות מסים נדחים ברוטו
	(78)				יתרות הניתנות לקיזוז התחייבויות מס נדחה
	43				
	600	24	140	436	יתרת נכסי מסים נדחים, נטו

שיעור מס ממוצע 2019	יתרה ליום 31 בדצמבר 2019	שינויים שנזקפו לרווח כולל אחר	שינויים שנזקפו לרווח והפסד	מיזוג חברה בת	יתרה ליום 31 בדצמבר 2018	
						נכסי מסים נדחים
34.2%	256	-	2	58	196	מהפרשה להפסדי אשראי
34.2%	112	-	6	26	80	מהפרשה לחופשה ולהטבות אחרות לעובדים
34.2%	174	21	-	33	120	מעודף ההתחייבות בגין פנסיה ופיצויי פרישה על נכסי תכנית
23.0%	2	-	(1)	-	3	מהפסדים מועברים לצורך מס
34.2%	1	-	(1)	1	1	אחר
	545	21	6	118	400	יתרת נכסי מסים נדחים, ברוטו
	(1)	-	1	-	(2)	הפרשה לנכס מסים נדחים
	544	21	7	118	398	יתרת נכסי מסים נדחים בניכוי הפרשה למסים נדחים
	(67)					יתרות הניתנות לקיזוז נכס מס נדחה
	477					
						התחייבויות מסים נדחים
34.2%	61	-	-	1	60	התאמת נכסים לא כספיים בני פחת
11.2%	47	-	(18)	5	60	בגין השקעות בחברות מוחזקות
	108	-	(18)	6	120	יתרת התחייבות מסים נדחים ברוטו
	(67)					יתרות הניתנות לקיזוז התחייבויות מס נדחה
	41					
	436	21	25	112	278	יתרת נכסי מסים נדחים, נטו

באור 8 - הפרשה למסים על הרווח (המשך) (במיליוני ש"ח)

ה. ראה באור 10.ב לגבי מסים על ההכנסה שהוכרו מחוץ לרווח והפסד.

ו. שינויי חקיקה בתחום המס

1. מס חברות

שיעור המס החל על הבנק בשנים 2018-2020 עומד על 23%.

2. מס רווח ומס שכר

שיעור מס שכר ומס רווח המוטלים על מוסדות כספיים לשנים 2018-2020 עומד על 17%. בהתאם, שיעור המס הסטטוטורי החל על מוסדות כספיים לשנים אלו עומד על 34.2%.

באור 9 - רווח למניה

להלן מספר המניות לצורך חישוב הרווח הבסיסי למניה

מספר מניות לשנים 2018-ו 2019, 2020	
100,330,040	מניות בנות 0.05 ש"ח

באור 10 - רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר

(במיליוני ש"ח)

א. שינויים ברווח (הפסד) כולל אחר מצטבר, לאחר השפעת מס

רווח (הפסד) כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה					
רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק	רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	סך הכל	התאמות בגין הטבות לעובדים	התאמות בגין הצגת אגרות חוב זמינות למכירה לפי שווי הוגן ⁽¹⁾	
(120)	(9)	(129)	(174)	45	יתרה ליום 1 בינואר 2018
(39)	(4)	(43)	24	(67)	שינויים נטו במהלך השנה
(159)	(13)	(172)	(150)	(22)	יתרה ליום 1 בינואר 2019
8	-	8	-	8	השפעה מצטברת בגין היישום לראשונה של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב*
(151)	(13)	(164)	(150)	(14)	יתרה מתואמת ליום 1 בינואר 2019 לאחר יישום לראשונה
20	(2)	18	(49)	67	שינויים נטו במהלך השנה
(131)	(15)	(146)	(199)	53	יתרה ליום 1 בינואר 2020
(52)	-	(52)	(49)	(3)	שינויים נטו במהלך השנה
(183)	(15)	(198)	(248)	50	יתרה ליום 31 בדצמבר 2020

* השפעה מצטברת בגין היישום לראשונה של כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא מכשירים פיננסיים (ASU 2016-01), ראה גם באור 1.ג.1. (1).
(1) 2018 - ניירות ערך זמינים למכירה.

ב. השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר, לפני השפעת מס ואחרי השפעת מס

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020			
לפני מס	השפעת מס	לאחר מס	לפני מס	השפעת מס	לאחר מס	לפני מס	השפעת מס	לאחר מס	
השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה:									
התאמות בגין הצגת אגרות חוב זמינות למכירה לפי שווי הוגן⁽³⁾									
122	(42)	80	238	(81)	157	238	(81)	157	רווחים (הפסדים) נטו שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן
(126)	43	(83)	(137)	47	(90)	(137)	47	(90)	רווחים בגין אגרות חוב זמינות למכירה שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד ⁽¹⁾⁽³⁾
(4)	1	(3)	101	(34)	67	101	(34)	67	שינוי נטו במהלך השנה
הטבות לעובדים									
(118)	41	(77)	(139)	47	(92)	(139)	47	(92)	הפסד אקטוארי נטו
44	(16)	28	65	(22)	43	65	(22)	43	הפסדים נטו שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד ⁽²⁾
(74)	25	(49)	(74)	25	(49)	(74)	25	(49)	שינויים נטו במהלך השנה
השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה									
-	-	-	(4)	2	(2)	(4)	2	(2)	סך הכל השינוי נטו במהלך השנה
(78)	26	(52)	31	(11)	20	31	(11)	20	השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר המיוחס לבעלי מניות הבנק
סך הכל השינוי נטו במהלך השנה									

- (1) הסכום לפני מס מדווח בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות מימון שאינן מרבית. לפירוט נוסף ראה באור 3.
(2) הסכום לפני מס מדווח בדוח רווח והפסד בסעיף הוצאות בגין זכויות עובדים, ראה באור 23.
(3) 2018 - ניירות ערך זמינים למכירה.

באור 11 - מזומנים ופקדונות בבנקים (במיליוני ש"ח)

הרכב:

הבנק		המאוחד		
31 בדצמבר		31 בדצמבר		
2019	2020	2019	2020	
34,174	53,611	35,396	54,835	מזומנים ופקדונות בבנקים מרכזיים
2,354	3,146	2,134	2,967	פקדונות בבנקים מסחריים
36,528	56,757	37,530	57,802	סך הכל ⁽¹⁾
35,964	56,071	37,275	57,328	(1) כולל מזומנים ופקדונות בבנקים לתקופה מקורית של עד שלושה חודשים

באור 12 - ניירות ערך (במיליוני ש"ח)

הרכב:

המאוחד					
31 בדצמבר 2020					
הערך במאזן	עלות מופחתת	רווחים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן ⁽¹⁾	א. אגרות חוב המוחזקות לפדיון
2,233	2,233	104	-	2,337	של ממשלת ישראל
78	78	1	-	79	של מוסדות פיננסיים בישראל
203	203	21	-	224	של אחרים בישראל
2,514	2,514	126	-	2,640	סך כל אגרות החוב המוחזקות לפדיון

רווח כולל אחר מצטבר					ב. אגרות חוב זמינות למכירה
הערך במאזן	עלות מופחתת	רווחים	הפסדים	שווי הוגן ⁽¹⁾	
8,080	8,014	67	1	8,080	של ממשלת ישראל
1,312	1,312	-	-	1,312	של ממשלות זרות
80	79	1	-	80	של מוסדות פיננסיים בישראל
239 ⁽⁵⁾⁽⁷⁾	237	2	-	239	של מוסדות פיננסיים זרים
274 ⁽⁶⁾	266	9	1	274	של אחרים בישראל
93	92	1	-	93	של אחרים זרים
10,078	10,000	80 ⁽²⁾	2 ⁽²⁾	10,078	סך כל אגרות החוב הזמינות למכירה

השקעה במניות שאינן למסחר					ג. השקעה במניות שאינן למסחר
הערך במאזן	עלות	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן ⁽¹⁾⁽⁴⁾	
307	298	17 ⁽³⁾	8 ⁽³⁾	307	מניות שאינן למסחר
120	120	-	-	120	מזה: מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין

12,899	12,812	223	10	13,025	סך כל ניירות הערך שאינם למסחר
--------	--------	-----	----	--------	-------------------------------

הערך במאזן					ד. אגרות חוב למסחר
עלות מופחתת	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן ⁽¹⁾		
206	-	-	206	206	אגרות חוב של ממשלת ישראל
206	- ⁽³⁾	- ⁽³⁾	206	206	סך כל אגרות החוב למסחר
13,105	13,018	223	10	13,231	סך כל ניירות הערך

הערות: פירוט תוצאות הפעילות מהשקעות באגרות חוב ובמניות - ראה באורים 2 ו-3. באשר לשעבוד ניירות ערך - ראה באור 26.

(1) נתוני שווי הוגן המבוססים על שערי בורסה, לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.

(2) כלולים בהון בסעיף "התאמות בגין הצגת אגרות חוב זמינות למכירה לפי שווי הוגן".

(3) נדקפו לדוח רווח והפסד.

(4) לגבי מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין בטור זה מוצגת עלות בניכוי ירידת ערך, מותאמת מעלה או מטה למחירים נצפים בעסקאות רגילות בהשקעות דומות או זהות של אותו מנפיק.

(5) כולל ניירות ערך של תאגידים בבעלות ממשלה בסך של 32 מיליון ש"ח.

(6) כולל אגרות חוב פגומות שצוברות הכנסות רבית בסך של 47 מיליון ש"ח.

(7) כולל ניירות ערך הכוללים גזר משופץ הנמדדים לפי שווי הוגן תוך זקיפת השינויים בשווי לרווח והפסד בסך של 18 מיליון ש"ח.

באור 12 - ניירות ערך (המשך)

(במיליוני ש"ח)

המאוחד				
31 בדצמבר 2019				
הערך במאזן	עלות מופחתת	רווחים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן ⁽¹⁾
1,751	1,751	93	-	1,844
56	56	1	-	57
241	241	30	-	271
2,048	2,048	124	-	2,172

א. אגרות חוב המוחזקות לפדיון
של ממשלת ישראל
של מוסדות פיננסיים בישראל
של אחרים בישראל
סך כל אגרות החוב המוחזקות לפדיון

הערך					ב. אגרות חוב זמינות למכירה של ממשלת ישראל של ממשלות זרות של מוסדות פיננסיים בישראל של מוסדות פיננסיים זרים מגובי משכנתאות (MBS) של אחרים בישראל של אחרים זרים סך כל אגרות החוב הזמינות למכירה
במאזן	עלות מופחתת	רווחים שטרם הוכרו כולל אחר מצטבר	הפסדים	שווי הוגן ⁽¹⁾	
4,577	4,508	69	-	4,577	
1,956	1,955	1	-	1,956	
43	42	1	-	43	
640 ⁽⁶⁾	639	1	-	640	
378 ⁽⁵⁾	377	2	1	378	
431 ⁽⁷⁾	424	10	3	431	
478	477	1	-	478	
8,503	8,422	85 ⁽²⁾	4 ⁽²⁾	8,503	

הערך					ג. השקעה במניות שאינן למסחר מניות שאינן למסחר מזה: מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין
במאזן	עלות	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן ⁽¹⁾⁽⁴⁾	
339	288	52 ⁽³⁾	1 ⁽³⁾	339	
129	129	-	-	129	

10,890	10,758	261	5	11,014	סך כל ניירות הערך שאינם למסחר
--------	--------	-----	---	--------	-------------------------------

הערך					ד. אגרות חוב למסחר של ממשלת ישראל של מוסדות פיננסיים בישראל של אחרים בישראל סך כל אגרות החוב למסחר סך כל ניירות הערך
במאזן	עלות מופחתת	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן ⁽¹⁾	
95	95	-	-	95	
4	4	-	-	4	
6	6	-	-	6	
105	105	- ⁽³⁾	-	105	
10,995	10,863	261	5	11,119	

הערות: פירוט תוצאות הפעילות מהשקעות באגרות חוב ובמניות - ראה באורים 2 ו-3. באשר לשעבוד ניירות ערך - ראה באור 26.

(1) נתוני שווי הוגן המבוססים על שערי בורסה, לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.

(2) כלולים בהון בסעיף "התאמות בגין הצגת אגרות חוב זמינות למכירה לפי שווי הוגן".

(3) נזקפו לדוח רווח והפסד.

(4) לגבי מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין בטור זה מוצגת עלות בניכוי ירידת ערך, מותאמת מעלה או מטה למחירים נצפים בעסקאות רגילות בהשקעות דומות או זהות של אותו מנפיק.

(5) ניירות ערך שהונפקו על ידי GNMA בערבות ממשלת ארה"ב בסך של 377 מיליון ש"ח וניירות ערך שהונפקו על ידי FNMA ועל ידי FHLMC בסך של 1 מיליון ש"ח.

(6) כולל ניירות ערך של תאגידים בבעלות ממשלה בסך של 453 מיליון ש"ח וניירות ערך של תאגידים בבעלות וערבות ממשלתית מפורשת בסך של 162 מיליון ש"ח.

(7) כולל אגרות חוב פגומות שצוברות הכנסות רבית בסך של 4 מיליון ש"ח.

באור 12 - ניירות ערך (המשך)
(במיליוני ש"ח)

הבנק					
31 בדצמבר 2020					
הערך במאזן	עלות מופחתת	רווחים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן ⁽¹⁾	א. אגרות חוב המוחזקות לפדיון
2,233	2,233	104	-	2,337	של ממשלת ישראל
78	78	1	-	79	של מוסדות פיננסיים בישראל
199	199	21	-	220	של אחרים בישראל
2,510	2,510	126	-	2,636	סך כל אגרות החוב המוחזקות לפדיון

ב. אגרות חוב זמינות למכירה					
הערך במאזן	עלות מופחתת	רווחים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן ⁽¹⁾	
7,460	7,398	62	-	7,460	של ממשלת ישראל
1,312	1,312	-	-	1,312	של ממשלות זרות
79	78	1	-	79	של מוסדות פיננסיים בישראל
239 ⁽⁵⁾⁽⁷⁾	237	2	-	239	של מוסדות פיננסיים זרים
274 ⁽⁶⁾	266	9	1	274	של אחרים בישראל
93	92	1	-	93	של אחרים זרים
9,457	9,383	75 ⁽²⁾	1 ⁽²⁾	9,457	סך כל אגרות החוב הזמינות למכירה

ג. השקעה במניות שאינן למסחר					
הערך במאזן	עלות	רווחים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן ⁽¹⁾⁽⁴⁾	
307	298	17 ⁽³⁾	8 ⁽³⁾	307	מניות שאינן למסחר
120	120	-	-	120	מזה: מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין

12,274	12,191	218	9	12,400	סך כל ניירות הערך שאינם למסחר
--------	--------	-----	---	--------	-------------------------------

ד. אגרות חוב למסחר					
הערך במאזן	עלות מופחתת	רווחים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן ⁽¹⁾	
206	206	-	-	206	אגרות חוב של ממשלת ישראל
206	206	- ⁽³⁾	- ⁽³⁾	206	סך כל אגרות החוב למסחר
12,480	12,397	218	9	12,606	סך כל ניירות הערך

- הערות: פירוט תוצאות הפעילות מהשקעות באגרות חוב ובמניות - ראה באורים 2 ו-3. באשר לשעבוד ניירות ערך - ראה באור 26.
- (1) נתוני שווי הוגן המבוססים על שערי בורסה, לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.
- (2) כלולים בהון בסעיף "התאמות בגין הצגת אגרות חוב זמינות למכירה לפי שווי הוגן".
- (3) נזקפו לדוח רווח והפסד.
- (4) לגבי מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין בטור זה מוצגת עלות בניכוי ירידת ערך, מותאמת מעלה או מטה למחירים נצפים בעסקאות רגילות בהשקעות דומות או זהות של אותו מנפיק.
- (5) כולל ניירות ערך של תאגידים בבעלות ממשלה בסך של 32 מיליון ש"ח.
- (6) כולל אגרות חוב פגומות שצוברות הכנסות רבית בסך של 47 מיליון ש"ח.
- (7) כולל ניירות ערך הכוללים נגזר משוּבץ הנמדדים לפי שווי הוגן תוך זקיפת השינויים בשווי לרווח והפסד בסך של 18 מיליון ש"ח.

באור 12 - ניירות ערך (המשך)
(במיליוני ש"ח)

הבנק					
31 בדצמבר 2019					
הערך במאזן	עלות מופחתת	רווחים מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן ⁽¹⁾	א. אגרות חוב המוחזקות לפדיון
1,751	1,751	93	-	1,844	של ממשלת ישראל
56	56	1	-	57	של מוסדות פיננסיים בישראל
236	236	30	-	266	של אחרים בישראל
2,043	2,043	124	-	2,167	סך כל אגרות החוב המוחזקות לפדיון

רוח כולל אחר מצטבר					
הערך במאזן	עלות מופחתת	רווחים	הפסדים	שווי הוגן ⁽¹⁾	ב. אגרות חוב זמינות למכירה
4,329	4,260	69	-	4,329	של ממשלת ישראל
1,956	1,955	1	-	1,956	של ממשלות זרות
38	38	-	-	38	של מוסדות פיננסיים בישראל
640 ⁽⁶⁾	639	1	-	640	של מוסדות פיננסיים זרים
378 ⁽⁵⁾	377	2	1	378	מגובי משכנתאות (MBS)
430 ⁽⁷⁾	423	10	3	430	של אחרים בישראל
478	477	1	-	478	של אחרים זרים
8,249	8,169	84 ⁽²⁾	4 ⁽²⁾	8,249	סך כל אגרות החוב הזמינות למכירה

השקעה במניות שאינן למסחר					
הערך במאזן	עלות	מומשו מהתאמות לשווי הוגן	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	ג. השקעה במניות שאינן למסחר
339	288	52 ⁽³⁾	1 ⁽³⁾	339 ⁽⁴⁾	מניות שאינן למסחר
129	129	-	-	129	מזה: מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין

10,631	10,500	260	5	10,755	סך כל ניירות הערך שאינם למסחר
--------	--------	-----	---	--------	-------------------------------

אגרות חוב למסחר					
הערך במאזן	עלות מופחתת	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן ⁽¹⁾	ד. אגרות חוב למסחר
95	95	-	-	95	של ממשלת ישראל
4	4	-	-	4	של מוסדות פיננסיים בישראל
6	6	-	-	6	של אחרים בישראל
105	105	-	-	105	סך כל אגרות החוב למסחר
10,736	10,605	260	5	10,860	סך כל ניירות הערך

הערות: פירוט תוצאות הפעילות מהשקעות באגרות חוב ובמניות - ראה באורים 2 ו-3. באשר לשעבוד ניירות ערך - ראה באור 26.

- נתוני שווי הוגן המבוססים על שערי בורסה, לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.
- כלולים בהון בסעיף "התאמות בגין הצגת אגרות חוב זמינות למכירה לפי שווי הוגן".
- נקפו לדוח רווח והפסד.
- לגבי מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין בטור זה מוצגת עלות בניכוי ירידת ערך, מותאמת מעלה או מטה למחירים נצפים בעסקאות רגילות בהשקעות דומות או זהות של אותו מנפיק.
- ניירות ערך שהונפקו על ידי GNMA בערבות ממשלת ארה"ב בסך של 377 מיליון ש"ח וניירות ערך שהונפקו על ידי FNMA ועל ידי FHLMC בסך של 1 מיליון ש"ח.
- כולל ניירות ערך של תאגידים בבעלות ממשלה בסך של 453 מיליון ש"ח וניירות ערך של תאגידים בבעלות וערבות ממשלתית מפורשת בסך של 162 מיליון ש"ח.
- כולל אגרות חוב פגומות שצוברות הכנסות רבית בסך של 4 מיליון ש"ח.

באור 12 - ניירות ערך (המשך)

(במיליוני ש"ח)

ה. שווי הוגן והפסדים שטרם מומשו, לפי משך זמן ושיעור ירידת הערך של אגרות חוב זמינות למכירה הנמצאות בפוזיציות הפסד שטרם מומש

31 בדצמבר 2020								מאוחד
12 חודשים ומעלה ⁽²⁾				פחות מ-12 חודשים ⁽¹⁾				
שווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו	0-20% ⁽³⁾	20-40% ⁽⁴⁾	סך הכל	שווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו	0-20% ⁽³⁾	20-40% ⁽⁴⁾
-	-	-	-	1	-	1	123	אגרות חוב זמינות למכירה
-	-	-	-	1	-	1	28	של ממשלת ישראל
-	-	-	-	2	-	2	151	של אחרים בישראל
-	-	-	-	2	-	2	151	סך כל אגרות החוב הזמינות למכירה

31 בדצמבר 2019								מאוחד
12 חודשים ומעלה ⁽²⁾				פחות מ-12 חודשים ⁽¹⁾				
שווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו	0-20% ⁽³⁾	20-40% ⁽⁴⁾	סך הכל	שווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו	0-20% ⁽³⁾	20-40% ⁽⁴⁾
1	-	1	77	-	-	-	-	אגרות חוב זמינות למכירה
3	-	3	42	-	-	-	-	מגובי משכנתאות (MBS)
4	-	4	119	-	-	-	-	של אחרים בישראל
4	-	4	119	-	-	-	-	סך כל אגרות החוב הזמינות למכירה

(1) השקעות שהיו בפוזיציות הפסד שטרם מומש מתמשכת במשך פחות מ-12 חודשים.

(2) השקעות שהיו בפוזיציות הפסד שטרם מומש מתמשכת במשך 12 חודשים ומעלה.

(3) השקעות שההפסד שטרם מומש בגין מהווה עד 20% מהעלות המופחתת שלהן.

(4) השקעות שההפסד שטרם מומש בגין מהווה מ-20% ועד 40% מהעלות המופחתת שלהן.

באור 13 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (במיליוני ש"ח)

1. חובות⁽¹⁾, אשראי לציבור ויתרת ההפרשה להפסדי אשראי

31 בדצמבר 2020						המאוחד
סך הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור				
		סך הכל	פרטי אחר	לדיוור	מסחרי ⁽³⁾	
40,608	3,623	36,985	390	-	36,595	יתרת חוב רשומה:
55,262	-	55,262	20,943	28,336	5,983	חובות שנבדקו על בסיס פרטני
28,408	-	28,408	-	28,320	88	חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי
95,870	3,623	92,247	21,333	28,336	42,578	מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור
						סך הכל
						מזה:
227	-	227	113	-	114	חובות בארגון מחדש
350	-	350	41	36	273	חובות פגומים אחרים
577	-	577	154	36	387	סך הכל חובות פגומים
217	-	217	18	156	43	חובות בפיגור 90 ימים או יותר
1,195	-	1,195	157	95	943	חובות בעייתיים אחרים
1,989	-	1,989	329	287	1,373	סך הכל חובות בעייתיים
						יתרת הפרשה להפסדי אשראי:
733	-	733	40	-	693	בגין חובות שנבדקו על בסיס פרטני
544	-	544	264	164	116	בגין חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי
165	-	165	-	164 ⁽²⁾	1	מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור
1,277	-	1,277	304	164	809	סך הכל
181	-	181	37	-	144	מזה: בגין חובות פגומים

31 בדצמבר 2019						המאוחד
סך הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור				
		סך הכל	פרטי אחר	לדיוור	מסחרי ⁽³⁾	
39,607	3,173	36,434	340	-	36,094	יתרת חוב רשומה:
52,395	-	52,395	21,329	25,583	5,483	חובות שנבדקו על בסיס פרטני
25,799	-	25,799	-	25,566	233	חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי
92,002	3,173	88,829	21,669	25,583	41,577	מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור
						סך הכל
						מזה:
248	-	248	108	-	140	חובות בארגון מחדש
461	-	461	38	10	413	חובות פגומים אחרים
709	-	709	146	10	553	סך הכל חובות פגומים
249	-	249	26	186	37	חובות בפיגור 90 ימים או יותר
693	-	693	143	32	518	חובות בעייתיים אחרים
1,651	-	1,651	315	228	1,108	סך הכל חובות בעייתיים
						יתרת הפרשה להפסדי אשראי:
523	-	523	38	-	485	בגין חובות שנבדקו על בסיס פרטני
407	-	407	226	121	60	בגין חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי
123	-	123	-	121 ⁽²⁾	2	מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור
930	-	930	264	121	545	סך הכל
204	-	204	35	-	169	מזה: בגין חובות פגומים

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אגרות חוב וניירות ערך שנשאלו.

(2) כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור שחושבה על בסיס קבוצתי בסך 124 מיליון ש"ח (31.12.19 - 89 מיליון ש"ח).

(3) יתרת החובות המסחריים כוללת הלוואות לדיוור בסך 3,009 מיליון ש"ח, המשולבות במערך העסקאות והבטחונות של עסקי לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה (31.12.19 - 2,718 מיליון ש"ח).

באור 13 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
(במיליוני ש"ח)

1. חובות⁽¹⁾, אשראי לציבור ויתרת ההפרשה להפסדי אשראי

הבנק						31 בדצמבר 2020					
						אשראי לציבור					
						מסחרי⁽³⁾ לדיור					
						סך הכל	פרטי אחר	סך הכל	בנקים וממשלות	סך הכל	סך הכל
יתרת חוב רשומה:						35,739	-	36,089	3,182	39,271	
חובות שנבדקו על בסיס פרטני						5,884	28,336	50,920	-	50,920	
חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי						88	28,320	28,408	-	28,408	
מזה: לפי עומק פיגור						41,623	28,336	87,009	3,182	90,191	
סך הכל											
מזה:						110	-	191	-	191	
חובות בארגון מחדש						271	36	340	-	340	
חובות פגומים אחרים						381	36	531	-	531	
סך הכל חובות פגומים						39	156	206	-	206	
חובות בפיגור 90 ימים או יותר						930	95	1,164	-	1,164	
חובות בעייתיים אחרים						1,350	287	1,901	-	1,901	
סך הכל חובות בעייתיים											
יתרת הפרשה להפסדי אשראי:						675	-	707	-	707	
בגין חובות שנבדקו על בסיס פרטני						116	164	497	-	497	
בגין חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי						1	(2) 164	165	-	165	
מזה: לפי עומק פיגור						791	164	1,204	-	1,204	
סך הכל											
מזה: בגין חובות פגומים						140	-	169	-	169	

הבנק						31 בדצמבר 2019					
						אשראי לציבור					
						מסחרי⁽³⁾ לדיור					
						סך הכל	פרטי אחר	סך הכל	בנקים וממשלות	סך הכל	סך הכל
יתרת חוב רשומה:						35,225	-	35,533	2,769	38,302	
חובות שנבדקו על בסיס פרטני						5,371	25,583	48,180	-	48,180	
חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי						233	25,566	25,799	-	25,799	
מזה: לפי עומק פיגור						40,596	25,583	17,534	2,769	86,482	
סך הכל											
מזה:						135	-	216	-	216	
חובות בארגון מחדש						408	10	451	-	451	
חובות פגומים אחרים						543	10	667	-	667	
סך הכל חובות פגומים						33	186	239	-	239	
חובות בפיגור 90 ימים או יותר						499	32	660	-	660	
חובות בעייתיים אחרים						1,075	228	1,566	-	1,566	
סך הכל חובות בעייתיים											
יתרת הפרשה להפסדי אשראי:						472	-	505	-	505	
בגין חובות שנבדקו על בסיס פרטני						59	121	366	-	366	
בגין חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי						2	(2) 121	123	-	123	
מזה: לפי עומק פיגור						531	121	871	-	871	
סך הכל											
מזה: בגין חובות פגומים						164	-	194	-	194	

- (1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אגרות חוב וניירות ערך שנשאלו.
- (2) כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור שחושבה על בסיס קבוצתי בסך 124 מיליון ש"ח (31.12.19 - 89 מיליון ש"ח).
- (3) יתרת החובות המסחריים כוללת הלוואות לדיור בסך 2,866 מיליון ש"ח, המשולבות במערך העסקאות והבטחונות של עסקי לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה (31.12.19 - 2,838 מיליון ש"ח).

באור 13 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
(במיליוני ש"ח)

2. תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי

המאוחד					
תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי - חובות					
סך הכל	בנקים וממשלות	סך הכל	פרטי אחר	לדיוור	מסחרי
838	-	838	252	115	471
163	-	163	65	4	94
(318)	-	(318)	(127)	(3)	(188)
185	-	185	70	3	112
(133)	-	(133)	(57)	-	(76)
868	-	868	260	119	489
145	-	145	69	3	73
(325)	-	(325)	(138)	(2)	(185)
242	-	242	73	1	168
(83)	-	(83)	(65)	(1)	(17)
930	-	930	264	121	545
435	-	435	74	41	320
(265)	-	(265)	(122)	-	(143)
177	-	177	88	2	87
(88)	-	(88)	(34)	2	(56)
1,277	-	1,277	304	164	809

המאוחד					
תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי - חובות					
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2017					
הוצאות בגין הפסדי אשראי					
- מחיקות חשבונאיות					
- גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות					
מחיקות חשבונאיות, נטו					
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2018					
הוצאות בגין הפסדי אשראי					
- מחיקות חשבונאיות					
- גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות					
מחיקות חשבונאיות, נטו					
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2019					
הוצאות בגין הפסדי אשראי					
- מחיקות חשבונאיות					
- גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות					
מחיקות חשבונאיות, נטו					
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2020					

המאוחד					
תנועה ביתרת ההפרשה בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים					
סך הכל	בנקים וממשלות	סך הכל	פרטי אחר	לדיוור	מסחרי
61	-	61	13	-	48
3	-	3	(2)	-	5
64	-	64	11	-	53
(7)	-	(7)	-	-	(7)
57	-	57	11	-	46
29	-	29	3	-	26
86	-	86	14	-	72

יתרת ההפרשה ליום 31 בדצמבר 2017					
גידול (קיטון) בהפרשה					
יתרת ההפרשה ליום 31 בדצמבר 2018					
קיטון בהפרשה					
יתרת ההפרשה ליום 31 בדצמבר 2019					
גידול בהפרשה					
יתרת ההפרשה ליום 31 בדצמבר 2020					

באור 13 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
(במיליוני ש"ח)

2. תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי

הבנק		אשראי לציבור			
		מסחרי	לדיוור	פרטי אחר	סך הכל
תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי - חובות					
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2017					
הוצאות בגין הפסדי אשראי					
- מחיקות חשבונאיות					
- גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות					
מחיקות חשבונאיות, נטו					
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2018					
מיזוג חברת בת					
הוצאות בגין הפסדי אשראי					
- מחיקות חשבונאיות					
- גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות					
מחיקות חשבונאיות, נטו					
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2019					
הוצאות בגין הפסדי אשראי					
- מחיקות חשבונאיות					
- גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות					
מחיקות חשבונאיות, נטו					
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2020					
		791	164	249	1,204

בנקים וממשלות		אשראי לציבור			
סך הכל		מסחרי	לדיוור	פרטי אחר	סך הכל
607	-	356	112	139	607
114	-	60	4	50	114
(188)	-	(107)	(2)	(79)	(188)
121	-	81	2	38	121
(67)	-	(26)	-	(41)	(67)
654	-	390	116	148	654
160	-	87	3	70	160
134	-	71	3	60	134
(310)	-	(183)	(2)	(125)	(310)
233	-	166	1	66	233
(77)	-	(17)	(1)	(59)	(77)
871	-	531	121	219	871
415	-	315	41	59	415
(247)	-	(140)	-	(107)	(247)
165	-	85	2	78	165
(82)	-	(55)	2	(29)	(82)
1,204	-	791	164	249	1,204

הבנק		אשראי לציבור			
		מסחרי	לדיוור	פרטי אחר	סך הכל
תנועה ביתרת ההפרשה בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים					
יתרת ההפרשה ליום 31 בדצמבר 2017		46	-	8	54
גידול (קיטון) בהפרשה		4	-	(1)	3
יתרת ההפרשה ליום 31 בדצמבר 2018		50	-	7	57
מיזוג חברת בת		4	-	1	5
קיטון בהפרשה		(7)	-	-	(7)
יתרת ההפרשה ליום 31 בדצמבר 2019		47	-	8	55
גידול בהפרשה		26	-	2	28
יתרת ההפרשה ליום 31 בדצמבר 2020		73	-	10	83

באור 14 - אשראי לממשלה
(במיליוני ש"ח)

הרכב:				המאוחד		הבנק	
				31 בדצמבר		31 בדצמבר	
				2019	2020	2019	2020
אשראי לממשלה אחר				1,039	656	35	415

באור 15 - השקעות בחברות מוחזקות (במיליוני ש"ח)

א. הרכב:

המאוחד			הבנק			ליום 31 בדצמבר 2019			ליום 31 בדצמבר 2020			
ליום 31 בדצמבר 2020			ליום 31 בדצמבר 2019			ליום 31 בדצמבר 2019			ליום 31 בדצמבר 2020			
כלולה	חברה	סך הכל	כלולה	חברה	סך הכל	כלולה	חברה	סך הכל	כלולה	חברה	סך הכל	
636	605	1,273	636	557	1,193	605	557	1,193	636	605	1,273	השקעות במניות לפי שיטת השווי המאזני
-	-	5	-	5	5	-	5	5	-	-	5	השקעות אחרות:
636	605	1,278	636	562	1,198	605	562	1,198	636	605	1,278	שטרי הון וכתבי התחייבות נדחים
380	351	1,273	380	989	1,369	351	989	1,369	380	351	1,273	סך הכל השקעות בחברות מוחזקות
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	רווחים שנצברו ממועד הרכישה, נטו
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	סעיפים שנצברו בהון ממועד הרכישה:
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	התאמות בגין הצגת אגרות חוב
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	זמינות למכירה לפי שווי הוגן, נטו
(11)	(9)	(13)	(11)	(4)	(15)	(9)	(4)	(15)	(11)	(9)	(13)	התאמות בגין הטבות לעובדים

ב. חלק הבנק ברווח של חברות מוחזקות:

המאוחד			הבנק			לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר			
לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2020			לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2019			לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2018			לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2017			
2020	2019	2018	2020	2019	2018	2020	2019	2018	2020	2019	2018	
33	57	41	100	114	202	33	57	41	100	114	202	חלקו של הבנק ברווח של חברות מוחזקות
-	(6)	-	-	(6)	-	-	(6)	-	-	(6)	-	מסים שוטפים
(4)	-	(4)	(4)	-	(4)	(4)	-	(4)	(4)	-	(4)	מסים נדחים
29	51	37	96	108	198	29	51	37	96	108	198	חלקו של הבנק ברווח של חברות מוחזקות לאחר השפעת המס

באור 15 - השקעות בחברות מוחזקות (המשך)

ג. פרטים על חברות מוחזקות עיקריות

שם החברה	תחום פעילות עיקרי	חלק בהון המקנה זכות לקבלת רווחים 31 בדצמבר	חלק בזכויות ההצבעה 31 בדצמבר	השקעה במניות לפי שווי מאזני ⁽³⁾ 31 בדצמבר		
		2020	2019	2020	2019	
		%	%	%	%	במיליוני ש"ח
חברות מאוחדות רשומות בישראל-						
בנק מסד בע"מ	בנק מסחרי	51.0	51.0	410	370	
יבנק חברה לנאמנות בע"מ	שירותי נאמנות	100.0	100.0	62	40	
רשומה בחוץ לארץ						
פיבי שוויץ (פורקה מרצון) ⁽⁴⁾	בנק מסחרי	-	100.0	-	178	
חברה כלולה						
חברת כרטיסי אשראי לישראל בע"מ	כרטיסי אשראי	28.2	28.2	636	605	

- (1) ברשימה הנ"ל לא נכללו חברות מאוחדות בבעלות ובשליטה מלאה, שהן חברות נכסים או מספקות שירותים לבנק, אשר נכסיהן ותוצאות פעילותן נכללים בדוחות הכספיים של הבנק.
- (2) מניותיהן של כל החברות ברשימה הנ"ל אינן רשומות למסחר בבורסה.
- (3) לרבות יתרות עודפי עלות המיוחסים לקשרי לקוחות.
- (4) ראה האמור בסעיף ו' להלן באשר להסכם מכירת פעילות פיבי שוויץ.

ד. מידע תמציתי בנושא חברה כלולה, ללא התאמה לשיעורי הבעלות המוחזקים בידי הקבוצה

1. להלן מידע תמציתי על המצב הכספי

שיעור בעלות	סך נכסים	סך התחייבויות	הון שמיוחס לבעלים של החברה
%	במיליוני ש"ח		
28.2	18,536	16,603	1,933
28.2	19,159	17,338	1,821

חברת כרטיסי אשראי לישראל בע"מ

31 בדצמבר 2020

31 בדצמבר 2019

2. להלן מידע תמציתי על תוצאות הפעילות

שיעור בעלות	רווח נקי לשנה		
%	במיליוני ש"ח		
28.2	119	חברת כרטיסי אשראי לישראל בע"מ	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020
28.2	201		לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019
28.2	157		לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018

השקעות הוניות אחרות		תרומה לרווח הנקי		דיבידנד שנרשם		סעיפים אחרים שנצברו בהון	
31 בדצמבר							
2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020
במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח
5	5	39	40	-	-	-	(2)
-	-	21	22	(22)	-	-	-
-	-	(10)	-	-	(178)	-	-
-	-	57	33	(56)	-	(2)	(2)

ה. מיזוג בנק אוצר החייל

ביום 1 בינואר 2019, הושלם מיזוג בין הבנק לבין אוצר החייל, חברה בת בבעלות מלאה של הבנק, לפיו אוצר החייל התמזג עם ולתוך הבנק (על פי הוראות הפרק הראשון לחלק השמיני בחוק החברות, התשנ"ט-1999 ובהתאם להוראות הפרק השני לחלק ה'2 לפקודת מס הכנסה, התשכ"א-1961) באופן בו הנכסים וההתחייבויות של אוצר החייל, כפי שהיו במועד המיזוג, הועברו לבנק ללא תמורה, ואוצר החייל חוסל, ללא פירוק, ורשם החברות מחק אותו מרישומיו.

באור 15 - השקעות בחברות מוחזקות (המשך)

להלן תמצית דוחות פרופורמה המשקפים את תוצאות הפעילות לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 של הבנק ואוצר החייל (במיליוני ש"ח):
תמצית דוחות רווח והפסד פרופורמה:

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018			
כפי שדווח בדוחות אלו	הכללת נתוני אוצר החייל	נתוני פרופורמה	
2,312	469	2,781	הכנסות רבית
511	7	518	הוצאות רבית
1,801	462	2,263	הכנסות רבית, נטו
117	42	159	הוצאות בגין הפסדי אשראי
1,684	420	2,104	הכנסות רבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
			הכנסות שאינן מרבית
203	14	217	הכנסות מימון שאינן מרבית
995	188	1,183	עמלות
151	(52)	99	הכנסות אחרות
1,349	150	1,499	סך כל ההכנסות שאינן מרבית
			הוצאות תפעוליות ואחרות
1,303	282	1,585	משכורות והוצאות נלוות
282	68	350	אחזקה ופחת ובנינים וציוד
86	-	86	הפחתות של נכסים בלתי מוחשיים
508	112	620	הוצאות אחרות
2,179	462	2,641	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
854	108	962	רווח לפני מסים
319	33	352	הפרשה למסים על הרווח
535	75	610	רווח לאחר מסים
198	(75)	123	חלק הבנק ברווח של חברות מוחזקות לאחר השפעת המס
733	-	733	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק

1. בחודש ינואר 2020, חולק ההון של פיבי שוויץ בע"מ, חברה בת של הבנק (להלן - "החברה"), לבנק וביום 25 במאי 2020 הושלם פירוקה של החברה מרצון.

2. בין הבנק לבין בעלי המניות בבנק מסד בע"מ ובין הבנק לבין בעלי המניות בחברת כרטיסי אשראי לישראל בע"מ קיימים הסכמים, המסדירים את זכויותיהם וחובותיהם זה כלפי זה כבעלי מניות בבנק מסד בע"מ ובחברת כרטיסי אשראי לישראל בע"מ.

באור 16 - בנינים וציוד

(במיליוני ש"ח)

א. הרכב:

המאחד			הבנק		
בנינים ומקרקעין ⁽¹⁾	ציוד, ריהוט וכלי רכב	סך הכל	בנינים ומקרקעין ⁽¹⁾	ציוד, ריהוט וכלי רכב	סך הכל
ליום 31 בדצמבר 2018	1,434	594	1,295	564	1,859
תוספות	12	37	12	37	49
גריעות	(15)	(60)	(15)	(60)	(75)
מיזוג חברה בת	-	-	71	15	86
ליום 31 בדצמבר 2019	1,431	571	1,363	556	1,919
תוספות	20	20	18	20	38
גריעות	(13)	(11)	(11)	-	(11)
ליום 31 בדצמבר 2020	1,438	580	1,370	576	1,946
פחת שנצבר⁽²⁾					
ליום 31 בדצמבר 2018	513	492	430	469	899
פחת	39	30	36	29	65
גריעות	(8)	(60)	(8)	(60)	(68)
מיזוג חברה בת	-	-	48	11	59
ליום 31 בדצמבר 2019	544	462	506	449	955
פחת	40	31	36	30	66
גריעות	(13)	(11)	(11)	-	(11)
ליום 31 בדצמבר 2020	571	482	531	479	1,010
יתרה מופחתת ליום 31 בדצמבר 2018	921	102	865	95	960
יתרה מופחתת ליום 31 בדצמבר 2019	887	109	857	107	964
יתרה מופחתת ליום 31 בדצמבר 2020	867	98	839	97	936
שיעור פחת ממוצע משוקלל ב-2020	3.8%	15.5%	3.6%	15.5%	
שיעור פחת ממוצע משוקלל ב-2019	3.6%	15.5%	3.5%	15.6%	

(1) לרבות התקנות ושיפורים במושכר.

(2) פחת שנצבר כולל הפסדים שנצברו מירידת ערך.

ב. הבנק וחברות מאוחדות שלו הינם בעלי זכויות בדרך של שכירות או חכירה בבנינים בסך של 381 מיליון ש"ח (31.12.19 - 390 מיליון ש"ח), מתוכם סך של 305 מיליון ש"ח בדרך של שכירות או חכירה לתקופה שאינה עולה על 49 שנה מתאריך המאזן (31.12.19 - 314 מיליון ש"ח). הבנק וחברות מאוחדות שלו הינם בעלי זכויות של נכסים בדרך של חכירה מהוונת בסך של 326 מיליון ש"ח (31.12.19 - 336 מיליון ש"ח).

ג. זכויות במקרקעין בסך של 314 מיליון ש"ח (31.12.19 - 323 מיליון ש"ח) טרם נרשמו על שם הבנק או חברות מוחזקות שלו בלשכות רישום המקרקעין.

ד. היתרה המאזנית של בנינים וציוד שאינם בשימוש הבנק או הקבוצה ואשר מסווגים כנדל"ן להשקעה הסתכמה בסך של 7 מיליון ש"ח (31.12.19 - 6 מיליון ש"ח).

ה. בקבוצה קיימים נכסים שהופחתו במלואם ועדיין מופעלים. עלותם המקורית של נכסים כאמור ליום 31 בדצמבר 2020 הינה בסך של 595 מיליון ש"ח (31.12.19 - 576 מיליון ש"ח).

באור 16 - בנינים וציוד (המשך) (במיליוני ש"ח)

ו. מידע בגין חכירות

החל מיום 1 בינואר 2020, הבנק מיישם את נושא 842 בקודיפיקציה לעניין חכירות. במסגרת הסדרי החכירה, הבנק חוכר נדל"ן (בעיקר שטחי משרדים וסניפים) וכלי רכב, המשמשים בעיקר לצורך הפעילות העסקית של הבנק. הסדרי החכירה של הבנק מסווגים כחכירות תפעוליות. במרבית חוזי חכירות הנדל"ן ובכל חוזי חכירות כלי הרכב בהם מתקשר הבנק, תשלומי החכירה צמודים למדד המחירים לצרכן הידוע במועד ההתקשרות בחכירה. תקופת החכירה נקבעת כתקופה שבה החכירה אינה ניתנת לביטול, יחד עם תקופות המכוסות על ידי אופציה להאריך את החכירה אם ודאי באופן סביר שהחוכר יממש את האופציה.

בגין חלק מנכסי הנדל"ן שהבנק חוכר, קיימת לבנק אופציה לביטול החכירה לאחר 3-5 שנים, בהתאם לשיקול דעתו הבלעדי של הבנק ובכפוף למתן הודעה מראש למחכיר של לפחות 3-12 חודשים. אופציית הביטול לא נלקחה בחשבון בחישוב ההתחייבות בגין חכירה. מכיוון ששיעור הרבית הגלום בחכירה לא ניתן לקביעה בנקל, נעשה שימוש בשיעור הרבית התוספתי של הבנק, שהינו שיעור הרבית שהבנק היה נדרש לשלם כדי ללוות סכום השווה לתשלומי החכירה למשך תקופה דומה כאשר הנכס המוחכר היה משמש בטוחה כלכלית ובסביבה דומה. הבנק השתמש בשיעור הרבית של עלות הגיוס לבנק, לתקופה הרלוונטית של העסקה. לבנק לא קיימים הסדרי חכירה המסווגים כחכירות מימוניות.

1. הוצאות בגין חכירות

הבנק	מאוחד	
לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר	לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר	
2020	2020	
	במיליוני ש"ח	
67	73	הוצאות בגין חכירות תפעוליות
-	-	הוצאות חכירה משתנות
67	73	סך הכל הוצאות בגין חכירות

2. מידע נוסף על חכירות

הבנק	מאוחד	
לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר	לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר	
2020	2020	
	במיליוני ש"ח	
66	72	מזומנים ששולמו בגין יתרות שנכללו במדידה של התחייבויות בגין חכירות:
39	42	- תזרים מזומנים בגין פעילות שוטפת בגין חכירות תפעוליות
4.2	4.2	נכסי זכות שימוש שהוכרו בגין חכירות תפעוליות חדשות
0.06	0.05	יתרת תקופה משוקללת ממוצעת (בשנים) בגין חכירות תפעוליות
		רבית היוון משוקללת ממוצעת בגין חכירות תפעוליות (באחוזים)

3. תזרימי מזומנים לא מהוונים והתחייבויות בגין חכירות תפעוליות

הבנק	המאוחד	
31 בדצמבר 2020	31 בדצמבר 2020	
תזרימי מזומנים לא מהוונים	תזרימי מזומנים לא מהוונים	
התחייבויות בגין חכירה	התחייבויות בגין חכירה	
	במיליוני ש"ח	
66	72	עד שנה
52	58	מעל שנה עד שנתיים
42	46	מעל שנתיים עד 3 שנים
34	38	מעל 3 שנים עד 4 שנים
31	35	מעל 4 שנים עד 5 שנים
123	141	מעל 5 שנים
348	391	סך הכל

באור 17 - נכסים בלתי מוחשיים (במיליוני ש"ח)

הבנק	המאחד			עלות
	תוכנות	סך הכל	קשרי לקוחות	
1,064	1,603	1,065	538	ליום 31 בדצמבר 2018
101	101	101	-	תוספות
-	-	-	-	גריעות
1,165	1,704	1,166	538	ליום 31 בדצמבר 2019
120	120	120	-	תוספות
-	-	-	-	גריעות
1,285	1,824	1,286	538	ליום 31 בדצמבר 2020
הפחתות				
838	1,364	839	525	ליום 31 בדצמבר 2018
89	92	89	3	הפחתה לשנה
-	-	-	-	גריעות
927	1,456	928	528	ליום 31 בדצמבר 2019
94	96	94	2	הפחתה לשנה
-	-	-	-	גריעות
1,021	1,552	1,022	530	ליום 31 בדצמבר 2020
הערך בספרים				
226	239	226	13	ליום 31 בדצמבר 2018
238	248	238	10	ליום 31 בדצמבר 2019
264	272	264	8	ליום 31 בדצמבר 2020

באור 18 - נכסים אחרים (במיליוני ש"ח)

הרכב:

הבנק		המאוחד		
ליום 31 בדצמבר		ליום 31 בדצמבר		
2019	2020	2019	2020	
477	643	513	680	מסים נדחים לקבל, נטו (ראה באור 8)
3	3	3	5	מקדמות למס הכנסה, בניכוי הפרשות ומוסדות אחרים
42	247	42	247	נכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף
-	346	-	387	נכסי זכות שימוש בגין חכירה תפעולית ⁽¹⁾
145	150	140	145	חייבים אחרים ויתרות חובה
667	1,389	698	1,464	סך הכל נכסים אחרים

(1) ראה באור ג.1. באשר ליישום לראשונה של כללי החשבונאים המקובלים בארצות הברית בנושא חכירות.

באור 19 - פקדונות הציבור

(במיליוני ש"ח)

א. סוגי פקדונות לפי מקום הגיוס ולפי סוג המפקיד בישראל

הבנק		המאוחד		
31 בדצמבר		31 בדצמבר		
2019	2020	2019	2020	
44,272	57,671	47,692	62,106	לפי דרישה
17,765	25,384	17,765	25,384	- אינם נושאים רבית
62,037	83,055	65,457	87,490	- נושאים רבית
52,799	52,472	54,595	54,187	סך הכל לפי דרישה
114,836	135,527	120,052	141,677	לזמן קצוב
				סך הכל פקדונות בישראל*
53,333	64,903	59,306	72,435	* מזה:
25,010	26,262	25,080	26,310	פקדונות של אנשים פרטיים
36,493	44,362	35,666	42,932	פקדונות של גופים מוסדיים
				פקדונות של תאגידים ואחרים

ב. פקדונות הציבור לפי גודל (המאוחד)

31 בדצמבר		
2019	2020	תקרת הפקדון
46,064	55,269	עד 1
27,842	35,447	מעל 1 עד 10
14,703	17,187	מעל 10 עד 100
6,146	8,046	מעל 100 עד 500
25,297	25,728	מעל 500
120,052	141,677	סך הכל

באור 20 - פקדונות מבנקים

(במיליוני ש"ח)

הרכב:

הבנק		המאוחד		
31 בדצמבר		31 בדצמבר		
2019	2020	2019	2020	
1,180	1,208	1,069	1,184	בישראל
1,414	2,503	23	8	בנקים מסחריים:
46	39	45	39	פקדונות לפי דרישה
-	1,761	-	1,761	פקדונות לזמן קצוב
2,640	5,511	1,137	2,992	קיבולים
				בנקים מרכזיים:
				פקדונות לזמן קצוב
				סך הכל פקדונות מבנקים

באור 21 - אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים (במיליוני ש"ח)

הרכב:

הבנק		המאוחד		שיעור תשואה פנימי ⁽¹⁾	משך חיים ממוצע ⁽¹⁾	
31 בדצמבר		31 בדצמבר		%	שנים	
2019	2020	2019	2020			
						אגרות חוב וכתבי התחייבויות נדחים
11	9	476	241	5.05	0.08	- במטבע ישראלי - לא צמוד
2,044	2,077	3,198	4,153	1.33	4.66	- במטבע ישראלי - צמוד למדד
2,055	2,086	3,674	4,394			סך הכל אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים ⁽²⁾
133	90	2,055	2,085			מזה: כתבי התחייבות נדחים

(1) שיעור תשואה פנימי, הינו, שיעור רבית המנכה את זרם התשלומים הצפוי אל היתרה המאזנית הכלולה בדוח הכספי.

משך חיים ממוצע, הינו, ממוצע תקופות התשלומים משוקללות בתזרים המהווה לפי שיעור תשואה פנימי.

נתוני שיעור התשואה הפנימי ומשך החיים הממוצע הם ליום 31 בדצמבר 2020 ומתייחסים למאוחד.

(2) מזה: רשומים למסחר בבורסה לניירות ערך בתל-אביב, אגרות חוב בסך של 2,309 מיליון ש"ח וכתבי התחייבות נדחים בסך של 1,995 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2019 - אגרות חוב בסך של 1,619 מיליון ש"ח וכתבי התחייבות נדחים בסך של 1,922 מיליון ש"ח).

באור 22 - התחייבויות אחרות (במיליוני ש"ח)

הרכב:

הבנק		המאוחד		
31 בדצמבר		31 בדצמבר		
2019	2020	2019	2020	
41	43	41	43	עתודה למסים נדחים, נטו (ראה באור 8)
196	224	204	227	עודף הפרשות שוטפות למס על מקדמות ששולמו
503	609	512	617	עודף ההתחייבות בגין פנסיה ופיצויי פרישה על נכסי התכנית (ראה באור 23)
66	69	70	72	הכנסות מראש
3,520	3,475	4,073	4,020	זכאים בגין פעילות בכרטיסי אשראי
42	247	42	247	התחייבויות בגין פעילות בשוק המעו"ף
483	448	539	492	זכאים בגין משכורות והוצאות נלוות (ראה גם באור 23)
5	11	5	11	מכירת ניירות ערך בחסר
-	348	-	389	התחייבויות בגין חכירות תפעוליות ⁽¹⁾
218	267	237	289	זכאים אחרים ויתרות זכות
5,074	5,741	5,723	6,407	סך הכל התחייבויות אחרות

(1) ראה באור 1.ג. באשר ליישום לראשונה של כללי החשבונאים המקובלים בארצות הברית בנושא חכירות.

באור 23 - זכויות עובדים

א. תאור ההטבות העיקריות הניתנות לעובדי הקבוצה

1. פנסיה ופיצויי פרישה

חלק מהתחייבויות הקבוצה לתשלום פנסיה ופיצויי פרישה מכוסה על ידי הפקדות שוטפות על שם העובדים בקופות גמל ופנסיה או על ידי רכישת פוליסות ביטוח. ההתחייבות לפיצויי פרישה ופנסיה הכלולה במאזן מייצגת את יתרת ההתחייבות שאינה מכוסה על ידי הפקדות ו/או פוליסות ביטוח כאמור לעיל. התחייבות זו, נמדדת על בסיס אקטוארי תוך שימוש בהנחות אקטואריות והנחות אחרות, לרבות: שיעור היוון, שיעור עליית השכר, פיצויים מוגדלים, שיעורי תמורתה ופרישה. הפרשות נוספות לפיצויים בגין צעדי התייעלות נוספים של שינויי מבנה נרשמו כהוצאה והן כלולות על בסיס לא אקטוארי.

2. מענקים בגין ותק

חלק מעובדי הקבוצה זכאים למענק ותק מיוחד, עם השלימם תקופת עבודה מוגדרת. התחייבות זו נמדדת על בסיס אקטוארי תוך שימוש בהנחות אקטואריות והנחות אחרות, לרבות: שיעור היוון, שיעור עליית השכר, שיעורי תמורתה ופרישה.

3. הטבה בגין ימי מחלה שלא נוצלו

חלק מעובדי הבנק זכאים להטבה בגין אי ניצול ימי מחלה שנצברו. הטבה זו תומר לימי חופשה לניצול בפועל, לקראת הפרישה לגמלאות, בהתאם לנוסחת המרה שנקבעה. התחייבות זו, נמדדת על בסיס אקטוארי תוך שימוש בהנחות אקטואריות והנחות אחרות, לרבות: שיעור היוון, שיעור עליית השכר, שיעורי תמורתה ופרישה.

4. הטבות אחרות לאחר העסקה

עובדים בכירים מסויימים זכאים בעת פרישתם לתשלום מענק אי תחרות.

5. הטבות אחרות לאחר פרישה

עובדי הקבוצה זכאים להטבות מסוימות לאחר פרישתם. הטבות אלו כוללות: שי לחג, עיתון, נופש וכו'. עובדי חברה מאוחדת זכאים למענק בהגיעם לגיל פרישה בגין ימי מחלה שלא נוצלו. התחייבויות אלו, נמדדות על בסיס אקטוארי תוך שימוש בהנחות אקטואריות והנחות אחרות, לרבות: שיעור היוון, שיעורי תמורתה ופרישה.

6. חופשה

עובדי הקבוצה זכאים על פי חוק והסכמי עבודה לימי חופשה שנתיים. ההפרשה לחופשה מחושבת על בסיס שכרם האחרון של העובדים וימי החופשה שנצברו לזכותם בתוספת ההוצאות הנלוות המתחייבות.

ב. ראה באור 1.33. באשר להסכמי העסקה של מנכ"ל הבנק ויו"ר הדירקטוריון.

באור 23 - זכויות עובדים (המשך)

ג. הרכב ההטבות

הבנק		מאוחד		
31 בדצמבר		31 בדצמבר		
2019	2020	2019	2020	
במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		
826	866	927	960	פנסיה ופיצויי פרישה
(323)	(257)	(415)	(343)	סכום ההתחייבות
503	609	512	617	השווי ההוגן של נכסי התכנית
503	609	512	617	עודף ההתחייבות על נכסי התכנית
17	18	18	19	עודף ההתחייבות שנכלל בסעיף "התחייבויות אחרות"
35	35	35	35	מענקים בגין ותק - סכום ההתחייבות
11	8	11	8	הטבה בגין ימי מחלה שלא נוצלו
184	196	207	219	הטבות אחרות לאחר העסקה
60	71	65	76	הטבות אחרות לאחר פרישה
176	120	203	135	חופשה
				אחר
				סך הכל
986	1,057	1,051	1,109	עודף ההתחייבויות בגין הטבות לעובדים על נכסי תכנית שנכללו בסעיף "התחייבויות אחרות"

ד. תכניות להטבה מוגדרת - מאוחד

(1) מחויבויות ומצב המימון

הטבות אחרות לאחר פרישה		תכניות פיצויים ופנסיה		
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2019	2020	2019	2020	
במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		
152	207	1,109	927	א. שינוי במחויבות בגין הטבה חזויה
4	5	20	21	מחויבות בגין הטבה חזויה בתחילת תקופה
6	5	24	19	עלות שירות
50	7	125	107	עלות רבית
-	-	17	-	הפסד אקטוארי
(5)	(5)	(370)	(114)	עדכון מחויבות**
-	-	2	-	הטבות ששולמו
207	219	927	960	אחר, לרבות הפסד מצמצום ושינויים מבניים
205	217	827	854	מחויבות בגין הטבה חזויה בסוף התקופה
				מחויבות בגין הטבה מצטברת בסוף התקופה
-	-	655	415	ב. שינוי בשווי ההוגן של נכסי התכנית ומצב המימון של התכנית
-	-	54	8	שווי הוגן של נכסי התכנית בתחילת תקופה
-	-	17	-	תשואה בפועל על נכסי התכנית
-	-	9	9	עדכון נכסי תכנית**
-	-	(320)	(89)	הפקדות לתכנית על ידי התאגיד הבנקאי
-	-	415	343	הטבות ששולמו
207	219	512	617	שווי הוגן של נכסי התכנית בסוף התקופה
				מצב המימון - התחייבות נטו שהוכרה בסוף תקופה*

* נכלל בסעיף "התחייבויות אחרות".

** נובע מתוספת אקטוארית בגין נכסים מעבר ל-100% על עתודות הפיצויים.

באור 23 - זכויות עובדים (המשך)

הטבות אחרות לאחר פרישה			תכניות פיצויים ופנסיה		
31 בדצמבר			31 בדצמבר		
2019	2020		2019	2020	
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח		
207	219		512	617	
207	219		512	617	
ג. סכומים שהוכרו במאזן המאוחד					
סכומים שהוכרו בסעיף התחייבויות אחרות					
התחייבות נטו שהוכרה בסוף תקופה					
ד. סכומים שהוכרו בהפסד כולל אחר מצטבר לפני השפעת מס					
הפסד אקטוארי נטו					
התחייבות נטו בגין המעבר*					
יתרת סגירה ברווח כולל אחר מצטבר					
75	78		204	272	
-	-		-	-	
75	78		204	272	
ה. תכניות שבהן המחויבות בגין הטבה מצטברת וחזויה עולה על נכסי התכנית					
מחויבות בגין הטבה חזויה					
מחויבות בגין הטבה מצטברת					
שווי הוגן של נכסי התכנית					
207	219		927	960	
205	217		827	854	
-	-		415	343	

* הפסד אקטוארי הנובע מהפער שבין שיעורי ההיוון ליום 1 בינואר 2013 בניכוי רווחים אקטואריים הנובעים משינויים שוטפים בשיעור ההיוון שקיזזו את ההפסד כאמור.

(2) הוצאה לתקופה

הטבות אחרות לאחר פרישה			תכניות פיצויים ופנסיה		
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2018	2019	2020	2018	2019	2020
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח		
4	4	5	24	20	21
6	6	5	34	24	19
-	-	-	(21)	(14)	(9)
2	3	4	10	14	14
-	-	-	113	50	26
-	-	-	(3)	(3)	(3)
12	13	14	157	91	68
א. רכיבי עלות ההטבה נטו שהוכרו ברווח והפסד					
עלות שירות					
עלות רבית					
תשואה חזויה על נכסי תכנית					
הפחתה של סכומים שלא הוכרו:					
הפסד אקטוארי נטו					
אחר, לרבות הפסד מצמצום או סילוק ושינויים מבניים					
היוון עלות תוכנה					
סך עלות ההטבה, נטו					
ב. שינויים בנכסי תכנית ובמחויבות להטבה שהוכרו כהפסד (רווח) כולל אחר לפני השפעת מס					
הפסד (רווח) אקטוארי נטו בתקופה					
הפחתה של הפסד אקטוארי					
סילוק					
סך הכל הוכר ברווח כולל אחר					
סך עלות ההטבה נטו					
סך הכל הוכר בעלות ההטבה, נטו לתקופה					
וברוח כולל אחר					
(8)	50	7	18	85	108
(2)	(3)	(4)	(10)	(14)	(14)
-	-	-	(35)	(48)	(26)
(10)	47	3	(27)	23	68
12	13	14	157	91	68
2	60	17	130	114	136

באור 23 - זכויות עובדים (המשך)

הטבות אחרות לאחר פרישה	תכניות פיצויים ופנסיה
	במיליוני ש"ח
	ג. אומדן של הסכומים הכלולים ברווח כולל אחר מצטבר שצפוי כי יופחתו מרווח כולל אחר מצטבר לדוח רווח והפסד כהוצאה בשנת 2021 לפני השפעת המס הפסד אקטוארי נטו
4	37
4	37

(3) הנחות

א. ההנחות על בסיס ממוצע משוקלל המשמשות לקביעת המחויבות בגין הטבה ולמדידת עלות ההטבה נטו

הטבות אחרות לאחר פרישה		תכניות פיצויים ופנסיה	
31 בדצמבר		31 בדצמבר	
2019	2020	2019	2020
באחוזים		באחוזים	
1.0	0.8	0.4	0.3
1.4	1.4	1.4	1.3
2.0	2.0	2.0	2.0
0.2	0.2	1.6	1.8

הטבות אחרות לאחר פרישה			תכניות פיצויים ופנסיה			
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2018	2019	2020	2018	2019	2020	
באחוזים			באחוזים			
						2. ההנחות העיקריות המשמשות למדידת עלות ההטבה נטו לתקופה
1.7-2.1	1.3-2.4	1.0-2.3	1.1-1.5	0.6-1.9	0.4-2.0	שיעור היוון
-	-	-	3.1-3.4	3.1-3.4	1.6-2.8	תשואה חזויה נומינלית לטווח ארוך על נכסי התכנית
-	0.2	0.2	1.4	1.6	1.8	שיעור גידול בתגמול

ב. השפעה של שינוי בנקודת אחוז אחת על המחויבות בגין הטבה חזויה לפני השפעת המס

הטבות אחרות לאחר פרישה				תכניות פיצויים ופנסיה			
קישור בנקודת אחוז אחת		קישור בנקודת אחוז אחת		קישור בנקודת אחוז אחת		קישור בנקודת אחוז אחת	
31 בדצמבר 2019		31 בדצמבר 2020		31 בדצמבר 2019		31 בדצמבר 2020	
במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח	
46	50	(34)	(38)	88	87	(71)	(70)
2	2	(2)	(2)	(111)	(110)	80	78
(2)	(1)	2	2	(69)	(69)	85	86

באור 23 - זכויות עובדים (המשך)

(4) נכסי תכנית

תכניות פיצויים ופנסיה							
31 בדצמבר 2019				31 בדצמבר 2020			
סך הכל	רמה 3	רמה 2	רמה 1	סך הכל	רמה 3	רמה 2	רמה 1
במיליוני ש"ח				במיליוני ש"ח			
33	-	9	24	21	-	2	19
121	-	-	121	72	-	-	72
109	-	11	98	139	-	10	129
114	-	16	98	73	-	28	45
223	-	27	196	212	-	38	174
38	12	24	2	38	10	25	3
415	12	60	343	343	10	65	268

ב. השווי ההוגן של נכסי תכנית לפי סוגי נכסים ויעד הקצאה לשנת 2021

תכניות פיצויים ופנסיה			
% מנכסי התכנית		יעד	
31 בדצמבר		הקצאה	
2019	2020	2021	
באחוזים			
8.0	6.1	5.8	מזומנים ופקדונות בבנקים
29.1	21.0	25.9	מניות
26.3	40.5	37.0	אגרות חוב:
27.4	21.3	22.6	ממשלתיות
53.7	61.8	59.6	קונצרניות
9.2	11.1	8.7	סך הכל
100.0	100.0	100.0	אחר
			סך הכל

ג. תזרימי מזומנים

(1) הפקדות

תכניות פיצויים ופנסיה			
הפקדות בפועל		תחזית	
לשנה שנתיימה			
ביום 31 בדצמבר			
2019	2020	*2021	
במיליוני ש"ח			
9	9	9	הפקדות

* אומדן ההפקדות שהבנק צופה לשלמן לתכניות פיצויים להטבה מוגדרת במהלך שנת 2021.

באור 23 - זכויות עובדים (המשך)

(2) הטבות שהבנק צופה לשלם בעתיד**

תכניות פיצויים ופנסיה		הטבות אחרות לאחר פרישה
שנה	במיליוני ש"ח	
2021	122	8
2022	56	8
2023	48	7
2024	54	8
2025	40	7
2026-2030	239	40
2031 ואילך	442	186
סך הכל	1,001	264

** בערכים לא מהוונים. לא כולל עלות שירות עתידית.

א. הון המניות - הרכב:

ההון המונפק והנפרע	ההון הרשום	
31 בדצמבר 2020	31 בדצמבר 2020	
2019-ו	2019-ו	
5	18	מניות רגילות בנות 0.05 ש"ח

כל המניות הרגילות הינן רשומות על שם.

המניות הרגילות בנות 0.05 ש"ח רשומות למסחר בבורסה לניירות ערך בתל-אביב. כל מניה מקנה זכות לקול אחד באסיפה הכללית של הבנק. כל מניה מקנה זכות השתתפות בחלוקת רווחים וזכות השתתפות ביתרת נכסי הבנק במקרה של פירוק באופן יחסי לערכה הנקוב.

ב. מדיניות חלוקת דיבידנד

ביום 30 באוגוסט 2010, החליט דירקטוריון הבנק לאמץ מדיניות חלוקת רווחים, וביום 9 ביוני 2015 החליט לעדכנה. בהתאם למדיניות חלוקת הדיבידנד האמורה, הבנק יחלק כדיבידנד בכל שנה עד 50% מהרווח הנקי השנתי של הבנק הראוי לחלוקה, בכפוף לכך שיחסי ההון לרכיבי סיכון של הבנק לא יפחתו מהיעדים הרגולטוריים ומהיעדים שנקבעו ושיקבעו על ידי דירקטוריון הבנק מעת לעת. רווחים מעודפי עבר יחולקו לפי החלטות אד הוק. חלוקות כאמור תבוצענה בכפוף להוראות הדין ונוהל בנקאי תקין, וככל שלא יתרחשו שינויים לרעה ברווחי הבנק ו/או במצבו העסקי ו/או הכספי ו/או במצב המשק הכללי ו/או בסביבה החוקית.

אין באמור בהחלטה זו כדי לגרוע מסמכות הדירקטוריון לבחון מעת לעת את המדיניות, ולהחליט בכל עת, בהתחשב בשיקולים עסקיים ובהוראות הדין החלות על הבנק, על שינוי המדיניות או שינוי שיעור הדיבידנד שיחולק בגין תקופה מסוימת או להחליט שלא לחלק דיבידנד כלל. מובהר בזאת, כי כל חלוקה של דיבידנד (לרבות לפי החלטות האמורות) תהיה טעונה אישור נפרד של הדירקטוריון, וכפופה לכל המגבלות החלות על הבנק בעניין חלוקת דיבידנד, ותפורסם בהתאם להוראות הדין, בצירוף כל הפרטים הנדרשים על פי דין. בנוסף, ביום 14 באוגוסט 2017, החליט דירקטוריון הבנק על עדכון מדיניות הדיבידנד כך שהרווח הנקי השנתי של הבנק הראוי לחלוקה יתייחס לרווח הנקי השנתי של השנה השוטפת. בשאר תנאי המדיניות לא חל שינוי. יובהר כי יישום המדיניות המעודכנת בשנת 2017 התחשב בחלוקת דיבידנד החל (וכולל) מהדיבידנד ששולם ביום 14 ביוני 2017.

יצוין כי חלוקת דיבידנד על ידי הבנק כפופה, בנוסף להוראות חוק החברות, למגבלות הנוספות הבאות:

- הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 331 על פיה תאגיד בנקאי לא יחלק דיבידנד בכל אחד מן המקרים הבאים (אלא אם קיבל אישור לכך מן המפקח על הבנקים): (1) כשיתרת העודפים המצטברת בניכוי הפרשים בחובה שנכללו ברווח כולל אחר מצטבר, לפי הדוחות הכספיים אינה חיובית או שהחלוקה תגרום לכך שלא תהיה חיובית; (2) כשאחת או יותר משלוש השנים הקלנדריות האחרונות הסתיימה בהפסד או בהפסד כולל; (3) כשהתוצאה המצטברת בשלושת הרבעונים המסתיימים בתום תקופת הביניים שלגביה פורסם הדוח הכספי האחרון, מראה על הפסד או על הפסד כולל; (4) אם בדוח הכספי של הבנק הנכסים הלא כספיים עולים על ההון המיוחס לבעלי מניות הבנק, או שהחלוקה תגרום לכך. בכל מקרה מותנית החלוקה בעריכת תחזית בכתב לגבי השנה הסמוכה לאחר ביצוע החלוקה, ובתנאי שלפיה, יחס ההון של התאגיד הבנקאי לנכסי הסיכון שלו לא יפחת מן הנדרש לגביו.
- הוראות ניהול בנקאי תקין הקובעות הוראות הכוללות את אופן חישוב דרישות ההון ויעדי ההון המזעריים. בהוראות ניהול בנקאי תקין מספר 201 נקבע כי בהתאם להיקף הנכסים של הבנק, החל מיום 1 בינואר 2015, יחס הון עצמי רובד 1 מזערי לנכסי סיכון משוקללים יעמוד על 9% ויחס ההון הכולל על 12.5%. להקלות שנקבעו בהוראת שעה עקב משבר הקורונה בקשר ליחס ההון המזערי, ראו באור 24ב' בעניין "יעדי הלימות הון".
- "מגבלות למתן הלוואות לדירור" - כתוצאה מיישום התיקון להוראת ניהול בנקאי תקין 329 יש להגדיל את יעד הון עצמי רובד 1 ויעד ההון הכולל בשיעור המבטא 1% מיתרת הלוואות לדירור.
- בהתאם למכתב הפיקוח על הבנקים לבנק, על חלוקת דיבידנד בשיעור העולה על 33% מהרווח השנתי, יש להודיע למפקח מראש. יצוין כי בשנת 2017 התקבל בבנק מכתב עדכני של הפיקוח על הבנקים, לפיו על חלוקת דיבידנד בשיעור של עד 50% מהרווח הנקי השנתי של השנה השוטפת, אין צורך בהודעה מראש למפקח.

באור 24 - הון (המשך)
(במיליוני ש"ח)

- היתר נגיד בנק ישראל לבעלי השליטה בבנק, משנת 2003, שבו נקבע כי לא יחולק דיבידנד מרווחים שנצברו בבנק עד ליום 31 במרס 2003 (שהסתכמו ב-2,391 מיליון ש"ח) וכי אם נצברו הפסדים לאחר מועד זה, לא יחולק דיבידנד אלא לאחר כיסוי הפסדים אלה.

להלן פרטים בדבר הדיבידנד שחולק על ידי הבנק משנת 2018:

יום ההכרזה	יום התשלום	סך הכל דיבידנד ששולם	דיבידנד למניה
		במיליוני ש"ח	בש"ח
5 במרס 2018	21 במרס 2018	95	0.95
28 במאי 2018	5 ביוני 2018	60	0.60
14 באוגוסט 2018	2 בספטמבר 2018	100	1.00
20 בנובמבר 2018	9 בדצמבר 2018	100	1.00
12 במרס 2019	20 במרס 2019	105	1.05
28 במאי 2019	17 ביוני 2019	85	0.85
13 באוגוסט 2019	29 באוגוסט 2019	110	1.10
26 בנובמבר 2019	12 בדצמבר 2019	110	1.10
15 במרס 2020	31 במרס 2020	125	1.25

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2018	2019	2020	
355	410	125	דיבידנד שהוכרז ושולם על ידי הבנק

לאור מכתבה של המפקחת על הבנקים, מיום 29 במרס 2020, לכל הבנקים המסחריים ולהוראת השעה מיום 31 במרס 2020, המתקנת את הוראת ניהול בנקאי תקין 201, בו נכללה בקשה, בין היתר, לבחון מחדש את מדיניות חלוקת הדיבידנד על רקע משבר הקורונה ואי הוודאות הנובעת מהתפתחות המשבר, קיים דירקטוריון הבנק ביום 16 באפריל 2020 דיון על מדיניות הדיבידנד המפורטת לעיל והחליט, כי הבנק יימנע מלחלק דיבידנד לבעלי מניותיו במהלך תקופת הוראת השעה (שנקבעה במקור לשישה חודשים, עד ליום 30 בספטמבר 2020, עם אפשרות הארכה לשישה חודשים נוספים. ביום 16 בספטמבר הוראת השעה עד ליום 31 במרס 2021). על רקע ציפיות הפיקוח על הבנקים לגבי המערכת הבנקאית בנושא, בהתבסס על המשך חוסר הוודאות הכלכלית וההשפעה האפשרית של המשך פגיעה במשק, החליט דירקטוריון הבנק ביום 16 במרס 2021, להמשיך לא לחלק דיבידנד בעת הזו.

מובהר, כי מעבר לאמור לא חל שינוי במדיניות חלוקת הדיבידנד של הבנק והיא נותרה בעינה. דירקטוריון הבנק יהיה רשאי לבחון בכל עת את ההחלטה בעניין יישום חלוקת הדיבידנד ולשנותה לפי שיקול דעתו.

יצוין כי ביום 7 במרס 2021, פרסם בנק ישראל טיוטה לתקן הוראת השעה לפיה תקופת הוראת השעה תוארך עד ליום 30 בספטמבר 2021.

באור 24 - הלימות הון, מינוף ונזילות

א. הוראות באזל 3

הבנק מיישם את הוראות מדידה והלימות הון המבוססות על הוראות באזל כפי שפורסמו על ידי הפיקוח על הבנקים וכפי ששולבו בהוראות ניהול בנקאי תקין 201-211 וכן במסגרת קובץ שאלות ותשובות. הוראות באזל 3 נכנסו לתוקף החל מיום 1 בינואר 2014, כאשר היישום הינו באופן מדורג בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין 299 בנושא "מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי - הוראות מעבר". בהתאם להוראות המעבר, מכשירי ההון שאינם כשירים עוד כהון פיקוחי הוכרו החל מיום 1 בינואר 2014 עד לתקרה של 80% מיתרתם בהון הפיקוחי ליום 31 בדצמבר 2013, ובכל שנה עוקבת מופחתת תקרה זו ב-10% נוספים עד ליום 1 בינואר 2022. בשנת 2020, תקרת המכשירים הכשירים כהון פיקוחי עומדת על 20%.

(1) יעדי הלימות הון

בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין בדבר יחסי הון מזעריים נדרש הבנק, בהיותו תאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד הוא עד 24% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית בישראל, לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מזערי בשיעור של 9%, וביחס הון כולל מזערי של 12.5%. בנוסף, החל מיום 1 בינואר 2015 התווספה ליחסי ההון המזעריים דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיוור למועד הדיווח. לאור התפרצות נגיף הקורונה וכחלק מההתאמות להוראות ניהול בנקאי תקין, פרסם הפיקוח על הבנקים, ביום 31 במרס 2020, הוראת שעה, הנוגעת לעדכון הוראה 201 אשר כוללת הפחתת דרישות ההון הרגולטוריות החלות על הבנקים בנקודת אחוז אחת וכן עדכון להוראה 329 אשר מבטל את דרישות ההון של נקודת אחוז נוספת על הלוואות לדיוור, שהועמדו בתקופת המשבר וזאת על מנת להבטיח את יכולתם של הבנקים להמשיך להציע אשראי. דרישות הון אלה היו בתוקף למשך שישה חודשים, עם אפשרות הארכה לשישה חודשים נוספים. ביום 16 בספטמבר 2020, פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר לפיו הארכה הוראת השעה עד ליום 31 במרס 2021. ביום 7 במרס 2021, פרסם בנק ישראל טיוטה לתיקון ההוראה, לפיה תוארך תקופת הוראת השעה ביחס למרבית ההקלות בתקופה נוספת בת שישה חודשים, עד ליום 30 בספטמבר 2021. לאחר מכן, ככל שרלוונטי, יידרש הבנק להציג מתווה מדורג לצבירה מחודשת של ההון, ככל שנשחק, על פני שנתיים.

לאור האמור לעיל, דרישות ההון החלות על הבנק החל מהדוחות הכספיים ליום 31 במרס 2020 הינם:

היחס המזערי הנדרש		יחסי הון מזעריים	
החל מ-31.3.20 עד 31.3.21	החל מ-1.4.21 עד 31.3.23	ביום 31 בדצמבר 2019	יחס הון עצמי רובד 1
8%		9%	יחס הון כולל
11.5%		12.5%	
1% מיתרת ההלוואות לדיוור וזאת מלבד בגין הלוואות שניתנו במהלך תקופת הוראות השעה.	הנמוך מבין: - יחס ההון של הבנק ביום 31.3.21. - יחס ההון המזערי של הבנק טרם תקופת הוראת השעה.	1% מיתרת ההלוואות לדיוור במועד הדיווח	תוספת בגין הלוואות לדיוור

ליתרת ההלוואות לדיוור ראה באור 3.ב.29.

- לקבוצה יעדי הון שאושרו על ידי הדירקטוריון ומשקפים את רמת ההון הנאותה הנדרשת בהתחשב בפרופיל הסיכון ובתיאבון הסיכון. יעדי ההון הפנימיים שנקבעו על ידי הדירקטוריון הינם בהתאם ליעדים הרגולטוריים, כדלקמן:
- במצב עסקים רגיל - יחס הון עצמי רובד 1 לא יפחת מ-9.30% ויחס ההון הכולל לא יפחת מ-12.79%. בהינתן ההקלה של בנק ישראל, יחס הון עצמי רובד 1 לא יפחת מ-8.30% ויחס ההון הכולל לא יפחת מ-11.79%.
 - במצב קיצון - יחס הון עצמי רובד 1 לא יפחת מ-6.50% ויחס ההון הכולל לא יפחת מ-9.00%.

באור 24 - הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)
(במיליוני ש"ח)

(2) להלן נתונים בדבר נכסי הסיכון, ההון הרגולטורי ויחסי ההון המחושבים בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 211-201, בדבר "מדידה והלימות הון", ובהתאם להוראה 299 בדבר "ההון הפיקוחי - הוראות מעבר":

31 בדצמבר		
2019	2020	בנתוני המאוחד
		א. הון לצורך חישוב יחס ההון
8,785	9,369	הון עצמי רובד 1, לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים
2,345	2,749	הון רובד 2, לאחר ניכויים
11,130	12,118	סך הכל הון כולל
		ב. יתרות משוקללות של נכסי סיכון
(2)73,862	(2) 76,203	סיכון אשראי
875	883	סיכויי שוק
6,512	6,729	סיכון תפעולי
81,249	83,815	סך הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון
	באחוזים	
10.81%	11.18%	ג. יחס ההון לרכיבי סיכון
13.70%	14.46%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
(1)9.31%	(1) 8.29%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
(1)12.81%	(1) 11.79%	יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים
		יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים
	באחוזים	
		חברה בת משמעותית
		בנק מסד בע"מ
13.50%	14.03%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
14.52%	15.19%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
9.00%	8.00%	יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים
12.50%	11.50%	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים

באור 24 - הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)
(במיליוני ש"ח)

(3) רכיבי ההון לצורך חישוב יחס ההון (בנתוני המאוחד)

31 בדצמבר		
2019	2020	
8,568	9,141	א. הון עצמי רובד 1 הון המיוחס לבעלי מניות הבנק
233	208	הבדלים בין הון המיוחס לבעלי מניות הבנק לבין הון עצמי רובד 1 זכויות שאינן מקנות שליטה
8,801	9,349	סך הון עצמי רובד 1, לפני התאמות פיקוחיות וניכויים
(100)	(98)	התאמות פיקוחיות וניכויים: נכסים בלתי מוחשיים
(5)	(2)	התאמות פיקוחיות וניכויים אחרים - הון עצמי רובד 1
(105)	(100)	סך הכל התאמות פיקוחיות וניכויים לפני התאמות בגין מהלכי ההתייעלות - הון עצמי רובד 1
89	120	סך התאמות בגין מהלכי ההתייעלות - הון עצמי רובד 1
8,785	9,369	סך הכל הון עצמי רובד 1, לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים
1,564	1,796	ב. הון רובד 2 הון רובד 2: מכשירים, לפני ניכויים
781	953	הון רובד 2: הפרשות, לפני ניכויים
2,345	2,749	סך הון רובד 2, לפני ניכויים
-	-	ניכויים: סך הכל ניכויים - הון רובד 2
2,345	2,749	סך הכל הון רובד 2

31 בדצמבר		
2019	2020	
10.68%	11.03%	(4) השפעת הוראות המעבר על יחס הון עצמי רובד 1 יחס ההון לרכיבי סיכון
0.13%	0.15%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון, לפני השפעת התאמות בגין מהלכי ההתייעלות
10.81%	11.18%	השפעת התאמות בגין מהלכי ההתייעלות
		יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון

- (1) יחס הון עצמי רובד 1 המזערי יחס ההון הכולל המזערי שנדרשו עד ליום 31 במרס 2020 היו 9.0%-12.5% בהתאמה, והחל ממועד זה ולמשך תקופת הוראת השעה (ראה סעיף א. לעיל) הינם 8%-11.5% בהתאמה. ליחסים אלה, התווספה דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור למועד הדיווח, למעט הלוואות לדיור שאושרו בתקופה 19.3.20 ועד 31.12.20, שיתרתן למועד הדיווח עומדת על כ-3,850 מיליון ש"ח.
- (2) מסך כל היתרות המשוקללות של נכסי סיכון הופחתו סך של 158 מיליון ש"ח בשל התאמות בגין מהלכי ההתייעלות (31.12.19 - 121 מיליון ש"ח).

* הנתונים בבאור זה מוצגים בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 202 בדבר "מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי". בנוסף, נתונים אלה כוללים התאמות בגין מהלכי ההתייעלות שנקבעו לפי מכתב המפקחת על הבנקים מיום 12 בינואר 2016 בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל" (להלן - התאמות בגין מהלכי ההתייעלות), אשר פוחתות בהדרגה על פני תקופה של 5 שנים.

לפרטים נוספים על ההתאמות בגין מהלכי ההתייעלות ראה 4 לעיל.

באור 224 - הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)

(5) גורמים שיכולים להשפיע באופן מהותי על הלימות ההון של הבנק ושל חברה בת משמעותית

(א5) רכיבי הון הנתונים לתגודתיות

הבנק מנהל את יחס הלימות ההון במטרה לעמוד בדרישות ההון המזעריות של הפיקוח על הבנקים. הון הבנק והיקף נכסי הסיכון נתונים לשינויים, בין היתר, בגין הגורמים המפורטים להלן:

- שינויים אקטואריים כתוצאה משינויים בשיעור הרבית לחישוב התחייבויות הבנק או הנחות אקטואריות אחרות, כגון: שיעורי תמורתה ופרישה.
- השפעות השינויים ברבית ובמרווחים על ההתאמות לשווי הוגן של ניירות ערך זמינים למכירה.
- השפעות שינויים במדד ובשערי החליפין על יתרות הנכסים.

להלן ניתוח השפעות השינויים על יחס הון עצמי רובד 1 ליום 31 בדצמבר 2020:

השפעת השינוי ב-100 מיליון ש"ח בהון עצמי רובד 1	השפעת השינוי ב-1 מיליארד ש"ח בסך נכסי הסיכון
בנק (בנתוני המאוחד)	0.12
מסד	2.10

(6) מהלכי התייעלות

ביום 12 בינואר 2016, פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל". בהתאם למכתב, על דירקטוריון הבנק להתוות תכנית רב-שנתית להתייעלות. תאגיד בנקאי שיעמוד בתנאים שהוגדרו במכתב יקבל הקלה לפיה יוכל לפרוס את השפעת עלויות התכנית לעניין חשב הלימות ההון על פני חמש שנים בקו ישר. ביום 16 בדצמבר 2019 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב אשר מאריך את תוקף הנחיות אלו עד ליום 31 בדצמבר 2021.

(א) ביום 17 בנובמבר 2016, אישר דירקטוריון הבנק את עדכון התכנית האסטרטגית של הקבוצה בהיבט מהלכי התייעלות. מהלכי ההתייעלות כוללים, בין היתר, המשך הרחבת פעילות באמצעים דיגיטליים; צמצום במספר הסניפים ושיפורים בתהליכי עבודה בסניפים ובמטה. מהלכי ההתייעלות כוללים צמצומים גם בשטחי הנדל"ן וירידה הדרגתית במצבת כח האדם של קבוצת הבנק של כ-130 עובדים בממוצע לשנה. סך הכל ירידה של כ-650 עובדים בקבוצת הבנק, עד לסוף שנת 2020.

הבנק קיבל אישור עקרוני של הפיקוח על הבנקים לפריסת עלות המהלכים לעניין חישוב הלימות ההון על פני חמש שנים בקו ישר. עלות ההטבות לעובדים במסגרת מהלכי התייעלות בשנים 2016 ועד 2020 מוערכת בכ-207 מיליון ש"ח, לפני השפעת המס. השפעת מהלכי ההתייעלות על יחס ההון העצמי לרכיבי סיכון נזקפת, כאמור, לשיעורין על פני 5 שנים, ומוערכת ליום 31 בדצמבר 2020 בקיטון של כ-0.03%.

(ב) במהלך שנת 2018, קיבל דירקטוריון הבנק החלטה על ביצוע מהלכי התייעלות נוספים באוצר החייל. ברבעון השני באותה שנה התקבלה החלטה על מיזוג ו-1 בינואר 2019 מוזג אוצר החייל עם ולתוך הבנק. החלטות אלו והשלכותיהן הצפויות הינן מעבר לתכנית ההתייעלות המקורית של הקבוצה משנת 2016. בגין מהלכים אלה ביצעה הקבוצה הפרשה לפיצויים מוגדלים בסך של 82 מיליון ש"ח (53 מיליון ש"ח נטו לאחר השפעת המס).

השפעת מהלכים אלו על יחס ההון העצמי לרכיבי סיכון נזקפת, כאמור, לשיעורין על פני 5 שנים ומוערכת ליום 31 בדצמבר 2020 בקיטון של כ-0.04%.

(ג) ביום 28 ביולי 2020 וביום 3 בנובמבר 2020, אישר דירקטוריון הבנק תכנית התייעלות, על פיה יתאפשר לכ-60 עובדים קבועים בבנק, המשתייכים לאוכלוסיית היעד שהוגדרה, לפרוש בפרישה מוקדמת ובתנאים מועדפים.

התוכנית הגדילה את ההפסד הכולל האחר (ברוטו) בסך של 48 מיליון ש"ח בגין התחייבויות לפיצויים ולהטבות לאחר פרישה. כמו כן, ברבעון הרביעי של השנה בוצעה הפרשה נוספת לפיצויים מוגדלים בסך של כ-50 מיליון ש"ח בגין פרישה מוקדמת נוספת הצפויה בשנים הקרובות. סך ההשפעה נטו, לאחר השפעת המס בגין מהלכים אלה הסתכמה ב-65 מיליון ש"ח.

ההשפעה על יחס ההון העצמי לרכיבי סיכון נזקפת, כאמור לשיעורין על פני 5 שנים ומוערכת ליום 31 בדצמבר 2020 בקיטון של 0.08%.

(7) יישום תקן חשבונאות בנושא חכירות

ביום 1 בינואר 2020, החל הבנק ליישם את ההוראות החדשות בנושא חכירות. יישום ההוראות החדשות הביא לירידה בשיעור ההון העצמי רובד 1 ובשיעור ההון הכולל בשיעור של כ-0.06% וכ-0.08% בהתאמה, זאת כתוצאה משקלול נכסי הסיכון בגין נכסי זכות שימוש הנובעים מחכירות תפעוליות שהוכרו במאזן בשיעור של 100%.

באור 24 - הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)

ב. יחס מינוף לפי הוראות המפקח על הבנקים

הבנק מיישם את הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 218 בנושא יחס המינוף (להלן - "ההוראה"). ההוראה קובעת יחס מינוף פשוט, שקוף שאינו מבוסס סיכון אשר יפעל כמדידה משלימה ואמינה לדרישות ההון מבוססות הסיכון ואשר נועד להגביל את צבירת המינוף בתאגיד הבנקאי. יחס המינוף מבוסס באחוזים, ומוגדר כיחס בין מדידת ההון למדידת החשיפה. ההון לצורך מדידת יחס המינוף הוא הון רובד 1 כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202, תוך התחשבות בהסדרי המעבר שנקבעו. סך מדידת החשיפה של הבנק היא סכום החשיפות המאזניות, חשיפות לנגזרים ולעסקאות מימון ניירות ערך ופריטים חוץ מאזניים.

בהתאם להוראה תאגיד בנקאי יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-5% על בסיס מאוחד, וזאת לגבי כל תאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד הוא עד 24% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית (כולל את הבנק).

ביום 15 בנובמבר 2020, פרסם בנק ישראל עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 250 - התאמות להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם משבר הקורונה (הוראת שעה), במסגרתה עודכנה הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 218 בנושא יחס מינוף. העדכון מקל את דרישת יחס המינוף בחצי נקודת האחוז, כך שעל הבנק לעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-4.5% על בסיס מאוחד (במקום 5%), וזאת כתאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד הוא עד 24% מהיקף הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית. ההקלה תהיה בתוקף עד ליום 31 במרס 2021, כאשר לאחר מכן ההקלה תחול ל-24 חודשים נוספים, ובלבד שיחס המינוף לא יפחת מיחס המינוף במועד תום תוקף ההוראה, או יחס המינוף המינימלי שחל על התאגיד הבנקאי טרם להוראה, הנמוך מביניהם. ביום 7 במרס 2021, פרסם בנק ישראל טיוטה לתיקון ההוראה, לפיה תוארך תקופת הוראת השעה ביחס למרבית ההקלות בתקופה נוספת בת שישה חודשים, עד ליום 30 בספטמבר 2021.

31 בדצמבר 2019	31 בדצמבר 2020	
	במיליוני ש"ח	
		1. בנתוני המאוחד
8,785	9,369	הון רובד *1
151,120	177,195	סך החשיפות
	באחוזים	
5.81%	5.29%	יחס המינוף
		2. חברה בת משמעותית
		בנק מסד בע"מ
7.68%	7.24%	יחס המינוף
5.00%	4.50%	יחס המינוף המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים

* להשפעת ההתאמות בגין תכנית ההתייעלות, ראה סעיף א' (4) לעיל.

(3) יישום תקן חשבונאות בנושא חכירות

ביום 1 בינואר 2020, הבנק החל ליישם את ההוראות החדשות בנושא חכירות. יישום ההוראות החדשות הביא לירידה ביחס המינוף של הבנק בשיעור של 0.02%, זאת לאור גידול בסך החשיפות כתוצאה משקלול נכסי הסיכון בגין נכסי זכות שימוש הנובעים מחכירות תפעוליות שהוכרו במאזן בשיעור של 100%.

באור 24 - הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)

ג. יחס כיסוי הנזילות לפי הוראות המפקח על הבנקים

הבנק מיישם את הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 221 בנושא יחס כיסוי הנזילות אשר מאמצת את המלצות ועדת באזל לעניין יחס כיסוי הנזילות במערכת הבנקאית בישראל. יחס כיסוי הנזילות נמדד על פי תרחיש קיצון אחיד המפורט בהוראה ולאופק של 30 ימים. היחס נועד להבטיח שלתאגיד בנקאי מלאי של נכסים נזילים באיכות גבוהה, כהגדרתם בהוראה, שנותן מענה לצרכי הנזילות של התאגיד, אשר נמדדים בהתאם לתזרים המזומנים היוצא נטו הצפוי בתרחיש הקיצון.

לשלושת החודשים שנתיים ביום 31 בדצמבר		
2019	2020	
באחוזים		
128%	150%	1. בנתוני המאוחד* יחס כיסוי הנזילות
127%	150%	2. בנתוני הבנק* יחס כיסוי הנזילות
213%	241%	3. חברה בת משמעותית* בנק מסד בע"מ יחס כיסוי הנזילות
100%	100%	יחס כיסוי הנזילות המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים

* במונחים של ממוצעים פשוטים של תצפיות יומיות.

(במיליוני ש"ח)

(1) לסוף השנה

יִתְּרַת אֲשֶׁר־אֵי מִפְּקֻדוֹנוֹת לִפְיִי מִיֵּדֶת גְּבִיָּה (2)

מטבע ישראל לי לא צמוד

מטבע ישראל צמוד למדד

סך הכל

(1) **אשראים מפקדונות שהחזרתם למפקיד מותנית בגבית אשראים, עם מרווח או עם עמלת גביה (במקום מרווח).**

(2) הלוואות עומדות ופקדונות ממשלה שניתנו בגינם בסך 54 מיליון ש"ח במאוחד ובבנק (31 בדצמבר 2019 - 40 מיליון ש"ח במאוחד ובבנק), לא נכללו בלוח זה.

ל פי מידת הגביה⁽¹⁾

תזרימים חוזיים עתידיים

תזרימים עתידיים צפויים לאחר הערכת הנהלה לפרעונות מוקדמים

תזרימים צפויים מהוונים לאחר הערכת הנהלה לפרעונות

מוקדמים (2)

(1) יתרת הפקדונות לפי מידת הגביה במגזר השקלי הלא צמוד איננה עולה על 10% מסך כל הפקדונות לפי מידת הגביה, לפיכך מוצגים הנתונים בגין סך כל הפעילות.

(2) ההיוון בוצע לפי שיעור שלילי של 0.7% (2019 - שיעור שלילי של 0.7%).

מידע על העמדת הלוואות לדיור במהלך השנה

הלוואות מפקדונות לפי מידת הגביה

הלוואות עומדות

ב. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות

1. שיפורים במבנים, רכישת והקמת מבנים, ציוד ותכנה

התחייבות להשקעה בקרנות השקעה פרטיות

באור 25 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך) (במיליוני ש"ח)

2. הבנק והחברות המוחזקות שלו שכרו מבנים וציוד לתקופות ארוכות. דמי השכירות (חלקם צמודים למדד המחירים לצרכן וחלקם צמודים למטבע חוץ) שישולמו בעתיד, בשל התקשרויות אלו הינם: ⁽¹⁾

הבנק	מאוחד	
31 בדצמבר	31 בדצמבר	
2019	2019	
67	73	שנה ראשונה
61	67	שנה שנייה
54	59	שנה שלישית
47	52	שנה רביעית
42	47	שנה חמישית
188	211	שנה שישית ואילך
459	509	סך הכל

(1) למידע על חוזי שכירות לשנת 2020, ראה באור 16. בדבר בנינים וציוד - מידע בגין חכירות.

ג. 1. ביום 29 ביוני 2004 החליטה האסיפה הכללית של הבנק (לאחר אישור ועדת הביקורת ודירקטוריון הבנק) לאשר מתן פטור מאחריות בשל הפרת חובת זהירות כלפי הבנק, וכן מתן התחייבות מראש לשיפוי, לדירקטורים ונושאי משרה אחרים המכהנים ושיכיהנו מעת לעת בבנק, לרבות לדירקטורים מבעלי השליטה בבנק (מר צדיק בינו ומר גיל בינו) (להלן - "נושאי משרה"). האסיפה הכללית האמורה גם הסמיכה את דירקטוריון הבנק לאשר מתן פטור והתחייבות שיפוי גם לנושאי משרה לשעבר בבנק, כלפיהם התחייב הבנק כי יהיו זכאים להסדרי שיפוי כפי שיהיו מפעם לפעם לנושאי המשרה בבנק. כן אישר דירקטוריון הבנק מתן פטור והתחייבות שיפוי כאמור גם לדירקטורים הממונים מטעם הבנק בתאגידים אחרים. כל ההתחייבויות כאמור אושרו בהתאם לחוק החברות, במגבלות הקבועות בו, ובכפוף לתנאים הקבועים בכתב התחייבות השיפוי.

התחייבות השיפוי תחול על פעולות הקשורות במישרין או בעקיפין לאחד או יותר מסוגי האירועים המפורטים בתוספת לכתב ההתחייבות לשיפוי.

גובה התחייבות השיפוי לפי החלטה זו, לכל נושאי המשרה בבנק ובחברות בת במצטבר, בגין מסכת אירועים אחת מן האירועים המפורטים בתוספת לכתב ההתחייבות, לא יעלה על 25% מההון העצמי של הבנק, על פי הדוחות הכספיים האחרונים של הבנק שפורסמו סמוך לפני מתן השיפוי בפועל.

בהתאם להחלטות, נתנו כתבי פטור והתחייבות שיפוי כאמור, לנושאי משרה בבנק.

ביום 29 בנובמבר 2011 אישרה האסיפה הכללית, לאחר שהתקבלו אישורי ועדת הביקורת ודירקטוריון הבנק, להרחיב את התחייבות ו/או ההוצאות אשר בגינן יהיה רשאי הבנק להעניק שיפוי וזאת בהתאם לחוק החברות (תיקון מס' 3) התשס"ה-2005, חוק ייעול האכיפה ברשות ניירות ערך (תיקוני חקיקה), התשע"א-2010, חוק הגברת האכיפה בשוק ההון (תיקוני חקיקה), התשע"א-2011 וחוק החברות (תיקון מס' 16), התשע"א-2011, וכן בגין כל הליך מנהלי נוסף אשר על פי דין ניתן להעניק שיפוי בגין תשלומים הקשורים אליו או הוצאות המוצאות בקשר אליו, ולהעניק התחייבויות שיפוי מתוקנות בהתאם לכך לדירקטורים ונושאי משרה שיהיו באותו מועד ואשר יכהנו מעת לעת בבנק ובחברות בהחזקת הבנק, לרבות לדירקטורים מבעלי השליטה (מר צדיק בינו ומר גיל בינו) ולרבות לנושאי משרה לשעבר (בהתאם להחלטת האסיפה הכללית מיום 29 ביוני 2004) וליתר נושאי המשרה בבנק שאינם דירקטורים.

בשנים 2014, 2017 ולאחרונה ביום 15 ביולי 2020 אישרה האסיפה הכללית, לאחר שהתקבלו אישורי ועדת התגמול והדירקטוריון, להעניק מחדש כתב שיפוי לדירקטורים שהינם בעלי שליטה ו/או קרוביהם ו/או אשר לבעלי השליטה עשוי להיות עניין אישי בהענקת כתבי שיפוי להם, באותם תנאים ובאותו נוסח של כתב השיפוי הניתן ליתר הדירקטורים ונושאי המשרה בבנק ושניתן גם להם עובר לאישור החדש, לתקופה של 3 שנים נוספות, ממועד אישור האסיפה הכללית הרלוונטית.

ביום 29 בנובמבר 2016 אישר דירקטוריון הבנק, לאחר שהתקבלו אישורי ועדת הביקורת וועדת התגמול, מתן כתב פטור והתחייבות שיפוי גם למי שמכהן מעת לעת כמנכ"ל מתף מחשוב ותפעול פיננסי בע"מ, חברה בבעלות ובשליטה מלאים של הבנק. התחייבות השיפוי וכתב הפטור הינם על פי העקרונות, ההיקף והמדיניות שאושרה בבנק, כאמור לעיל, לגבי נושאי משרה בבנק.

ביום 23 בפברואר 2017, ולאחר מכן ביום 26 בפברואר 2020, אושרה באסיפה הכללית מדיניות תגמול שבה נקבע כי מתן פטור לנושאי משרה לא יחול ביחס למעשה או מחדל של נושא משרה בנוגע להחלטה או עסקה שלבעל השליטה או לנושא משרה כלשהו יש בה עניין אישי. הסייג האמור לא חל על נושאי משרה שמונו לראשונה קודם לאישור מדיניות תגמול באסיפה הכללית שנערכה ביום 23 בפברואר 2017 ושהינם זכאים לפטור לפי החלטות שהתקבלו בעבר בבנק. ביום 30 באוקטובר 2017, אישרה האסיפה הכללית, לאחר שהתקבלו אישור ועדת התגמול

והדירקטוריון, מתן פטור מאחריות לנושאי משרה אשר מונו או ימונו לראשונה לאחר יום 23 בפברואר 2017, הכולל לגביהם סייג לפיו הפטור לא יחול ביחס למעשה או מחדל של נושא משרה בנוגע להחלטה או עסקה שלבעל השליטה או לנושא משרה כלשהו יש בה עניין אישי, והכל בהתאם למדיניות התגמול של הבנק כאמור לעיל. יצוין כי הבנק לא הביא מחדש לאישור האסיפה הכללית הענקת כתבי פטור לדירקטורים מבעלי השליטה, שהוענקו בשנת 2004.

- כמו כן, ניתנו התחייבויות שיפוי ופטור על פי העקרונות שאושרו בהחלטת האסיפה הכללית מיוני 2004, גם למפורטים להלן:
- לדירקטורים שכיהנו בחברה לניהול קופות גמל שבשליטת הבנק, ולכאלה שכיהנו בקופות הגמל שהיו בשליטת הבנק ערב מכירת פעילותן. בחודש דצמבר 2014 חוסלה החברה האמורה בעקבות פירוק מרצון.
 - לדירקטורים מטעם הבנק שכיהנו בפיבי בנק (י.ק.) בעת שהיתה חברה מאוחדת של הבנק. האחזקות בפיבי בנק (י.ק.) נמכרו על ידי הבנק לצד שלישי בחודש יוני 2014.
 - לדירקטורים מטעם הבנק בחברה המאוחדת פיבי שוויץ. יצוין כי בחודש יוני 2017 מכרה החברה את פעילותה ובמהלך אותה שנה סיימה את פעילותה הבנקאית.
 - לדירקטורים שכיהנו מטעם הבנק בבינלאומי חיתום בתקופה שהיתה לה פעילות חיתום. יצוין כי בדצמבר 2010 החברה עברה למעמד "חתימה לא פעילה" ובדצמבר 2015 היא חוסלה בפירוק מרצון.
- גובה התחייבות השיפוי הינו בהתאם למדיניות הבנק בעניין זה.

2. בהתאם להחלטות שהתקבלו ביובנק בע"מ (להלן - "יובנק"), ניתן פטור לדירקטורים ביובנק ולנושאי המשרה בו (כהגדרתם בחוק החברות התשנ"ט-1999, לרבות מבקר פנימי, חשבונאי ראשי ומזכיר יובנק), מאחריות בשל הפרת חובת הזהירות כלפי יובנק וכן ניתנו התחייבויות לשיפוי לדירקטורים ונושאי המשרה הנ"ל (וכן דירקטורים שמונו על ידי יובנק ביובנק פיננסיים (2005) בע"מ, ושאינם נושאי משרה ביובנק) בגין חבות או הוצאה שיוטלו עליהם עקב פעולות שעשו בתוקף תפקידם הנ"ל ביובנק, הכל בתנאים המפורטים בהתחייבות לשיפוי נושא משרה ובהתאם לעקרונות שאושרו לנושאי המשרה בבנק הבינלאומי.

עם מיזוג יובנק לתוך הבנק, בשנת 2015, הועברו גם כל התחייבויות וזכויות יובנק המפורטות בסעיף זה לבנק.

3. אוצר החייל התחייב לשפות נושאי משרה כמשמעותו בחוק החברות התשנ"ט-1999. סכום השיפוי מכוח ההתחייבות כאמור, לכל נושאי המשרה בו, במצטבר, בגין אחד או יותר מאירועי השיפוי, לא יעלה על 33% מההון העצמי של אוצר החייל לפי דוחותיו הכספיים האחרונים שפורסמו בסמוך לפני מועד השיפוי בפועל. עם השלמת מיזוגו של אוצר החייל עם ולתוך הבנק ביום 1 בינואר 2019, התחייבותו של אוצר החייל כלפי נושאי המשרה, לרבות בגין אירוע בקשר למיזוג, הועברה לבנק.

4. בהתאם להחלטות שהתקבלו בבנק פועלי אגודת ישראל בע"מ (להלן - "פאג") ניתן פטור לדירקטורים בפאג ולנושאי המשרה בו (כהגדרתם בחוק החברות התשנ"ט-1999, לרבות מבקר פנימי ומזכיר הבנק), מאחריות בשל הפרת חובת הזהירות כלפי פאג וכן ניתנו התחייבויות לשיפוי לנושאי המשרה האמורים בגין חבות או הוצאה שיוטלו עליהם עקב פעולות שעשו בתוקף תפקידם הנ"ל בפאג, הכל בתנאים המפורטים בהתחייבות לשיפוי נושא משרה ובהתאם לעקרונות שאושרו לנושאי המשרה בבנק הבינלאומי.

עם מיזוג פאג לתוך הבנק, בשנת 2015, הועברו גם כל התחייבויות וזכויות פאג המפורטות בסעיף זה לבנק.

5. בהתאם להחלטות שהתקבלו ביום 17 באוגוסט 2020 על ידי האסיפה הכללית בבנק מסד בע"מ (להלן - "מסד") (לאחר אישור ועדת הביקורת ודירקטוריון מסד) ניתן פטור לדירקטורים במסד ולנושאי המשרה בו (כהגדרתם בחוק החברות התשנ"ט-1999, לרבות מבקר פנימי ומזכיר הבנק), מאחריות בשל הפרת חובת הזהירות כלפי מסד וכן ניתנו התחייבויות לשיפוי לנושאי המשרה האמורים בגין חבות או הוצאה שיוטלו עליהם עקב פעולות שעשו בתוקף תפקידם הנ"ל במסד, הכל בתנאים המפורטים בהתחייבות לשיפוי נושא משרה ובהתאם לעקרונות שאושרו לנושאי המשרה בבנק הבינלאומי. ההחלטה האמורה באה במקום החלטה קודמת משנת 2013 לפיה התחייב מסד לשפות נושאי משרה כשסכום השיפוי שנקבע מכוח ההתחייבות כאמור, לכל נושאי המשרה בו, במצטבר, בגין אחד או יותר מאירועי השיפוי שנקבעו, לא עלה על 33% מההון העצמי של מסד לפי דוחותיו הכספיים האחרונים שפורסמו בסמוך לפני מועד השיפוי בפועל. לגבי נושאי משרה מכהנים ההסדר החדש יחול רק בגין מעשה או מחדל שאירעו לאחר מועד ההחלטה.

ד. מסלקת הבורסה לניירות ערך בתל-אביב בע"מ (להלן - "מסלקת הבורסה") הקימה קרן סיכונים שמטרתה הבטחת התחייבויות חברי המסלקה בגין פעילות כל חבר מסלקה. סכום קרן הסיכונים מתעדכן ב-1 במרס בכל שנה והוא בגובה מחזור הסליקה הכללי היומי הממוצע בשנה קלנדרית שהסתיימה טרם מועד העדכון ובכל מקרה לא יפחת מ-200 מיליון ש"ח. חלקו של הבנק מסתכם ב-194 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2019 - 100 מיליון ש"ח).

על פי החלטת דירקטוריון הבורסה וחוקי העזר של מסלקת הבורסה נדרש הבנק להפקיד בטוחות נזילות בלבד (אגרות חוב של מדינת ישראל או מזומנים) בהתאם לנדרש בחוקי העזר וכן לחתום על הסכם שעבוד להבטחת התחייבותו כלפי מסלקת הבורסה בגין פעילותו כחבר מסלקה.

בהתאם להחלטות דלעיל, מסלקת הבורסה פתחה על שמה חשבון במסלקה עבור הבנק, ובו הפקיד הבנק, ניירות ערך כבטוחות לטובת מסלקת הבורסה.

בנוסף, פתחה מסלקת הבורסה חשבון על שמה בבנק אחר, עבור הבנק, בו ניתן יהיה להפקיד מזומנים כבטוחה, וכן בו תפקיד המסלקה מזומנים שישולמו לבנק, כפירות על ניירות ערך שלו שהופקדו ושועבדו כאמור לעיל.

כערוכה לקיום כל התחייבויות הבנק כלפי מסלקת הבורסה כאמור לעיל, ללא הגבלה בסכומן הכולל, יצר הבנק, ביום 17 באפריל 2005, לטובת מסלקת הבורסה, שעבוד קבוע ראשון בדרגה והמחאה על דרך השעבוד לטובת מסלקת הבורסה, על חשבון המסלקה במסלקה ועל חשבון המסלקה בבנק אחר.

על מנת לשפר את רמת ניהול הסיכונים של מסלקת הבורסה במסגרת תהליך ההכרה במסלקה כצד נגדי מרכזי כשיר (QCCP) פתחה מסלקת הבורסה חשבון כספי בבנק ישראל שגם בו ניתן להפקיד את הבטחונות הכספיים שחברי המסלקה מעמידים לטובתה, בין להבטחת פעילותם של חברי המסלקה ובין להבטחת התחייבויותיהם לקרן הסיכונים של המסלקה. באפריל 2017 נרשם שעבוד קבוע ראשון בדרגה והמחאה על דרך השעבוד לטובת מסלקת הבורסה על כל זכויותיו של הבנק בחשבון המסלקה בבנק ישראל.

בנובמבר 2020 נסגר החשבון הכספי בבנק האחר והבטחונות הכספיים מופקדים רק בחשבונה של מסלקת הבורסה בבנק ישראל. יובהר כי החל משנת 2010 נותן הבנק שירותים כחבר במסלקת הבורסה בקשר עם פעילות בנקים הנסלקים במסלקת הבורסה, לרבות בקשר עם בטוחות הנדרשות לפעילות במערכת זה"ב (RTGS) גם למסד, שהינו חבר בורסה שאינו חבר מסלקה. לפיכך, התחייבויות הבנק, כחבר מסלקת הבורסה, כלפי המסלקה, כוללות אף התחייבויות בגין פעילותו של מסד ולקוחותיו. בגין התחייבויות אלו של הבנק כלפי מסלקת הבורסה, קיבל הבנק ממסד ערבות בלתי מוגבלת בסכום, לתשלום כל סכום הנובע מחובות או התחייבויות הבנק כלפי מסלקת הבורסה בגין פעילותו ופעילות לקוחותיו.

לעניין השעבודים למסלקת הבורסה - ראה באור 26ג. להלן.

ה. מסלקת מעו"ף הקימה קרן סיכונים, שסכומה יקבע מעת לעת על ידי דירקטוריון המסלקה. הסכום ההתחלתי שנקבע לקרן הסיכונים הינו 290 מיליון ש"ח צמודי מדד. חלקו של כל חבר מסלקה בקרן הסיכונים, לרבות הבנק, נגזר מהיקף פעילותו במסלקה עבור לקוחותיו (ועבור עצמו במידה שהייתה כזאת).

דרישת הבטחונות מהבנק בגין קרן הסיכונים הינה 106 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2020, בהשוואה ל-72 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2019. כל אחד מהבנקים החברים במסלקת מעו"ף התחייב כלפי המסלקה, לתשלום כל חיוב כספי הנובע מעסקאות עבור לקוחותיו. הסכום ליום המאזן הנובע מעסקאות עבור לקוחות הבנק בגין אופציות מעו"ף מוצג במאזן בסעיפים נכסים בגין מכשירים נגזרים והתחייבויות בגין מכשירים נגזרים בסכום זהה על פי השווי ההוגן. יתרת ההתחייבות של הבנק למסלקת המעו"ף מעבר לסכום הרשום במאזן המבוססת על תרחישים של הבורסה הינה 374 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2019 - 317 מיליון ש"ח).

הבנק יצר לטובת מסלקת מעו"ף שעבוד קבוע והמחאה על דרך השעבוד ללא הגבלה בסכום על הזכויות בחשבון של בטוחות מעו"ף המתנהל ע"ש מסלקת מעו"ף במסלקת הבורסה (להלן - "החשבון הראשי") וכן על הזכויות בחשבון המתנהל ע"ש מסלקת מעו"ף בבנק אחר (להלן - "החשבון הכספי"). בנוסף, יצר הבנק לטובת מסלקת מעו"ף שעבוד צף והמחאה על דרך השעבוד ללא הגבלה בסכום על כל ניירות הערך המופקדים ו/או שיופקדו לזכות הבנק במסלקת הבורסה, לרבות ניירות הערך המופקדים ו/או שיופקדו לזכות החשבון הראשי ולזכות חשבון נוסף המתנהל במסלקת הבורסה, ופירותיהם וכל זכות הנובעת מהם, וכן נוצר שעבוד צף על כל הזכויות בחשבון הכספי. כאמור בס"ק ד' לעיל, מסלקת המעו"ף פתחה אף היא חשבון כספי בבנק ישראל, שגם בו ניתן להפקיד את הבטחונות הכספיים שחבריה מעמידים לטובתה. באפריל 2017 נרשם שעבוד קבוע ראשון בדרגה והמחאה על דרך השעבוד לטובת מסלקת המעו"ף על כל זכויותיו של הבנק בחשבון מסלקת המעו"ף בבנק ישראל.

בנובמבר 2020 נסגר החשבון הכספי בבנק האחר והבטחונות הכספיים מופקדים רק בחשבונה של מסלקת המעו"ף בבנק ישראל. יובהר כי החל משנת 2010 נותן הבנק שירותים במסלקת מעו"ף גם למסד, שהינו חבר בורסה שאינו חבר מסלקת מעו"ף. לפיכך, התחייבויות הבנק, כחבר מסלקת מעו"ף, כלפי המסלקה, כוללות אף התחייבויות בגין פעילותו של מסד ולקוחותיו. בגין התחייבויות אלו של הבנק כלפי מסלקת מעו"ף, קיבל הבנק ממסד ערבות בלתי מוגבלת בסכום, לתשלום כל סכום הנובע מחובות או התחייבויות הבנק כלפי מסלקת מעו"ף בגין פעילותו ופעילות לקוחותיו.

לעניין השעבודים למסלקת המעו"ף - ראה באור 26א. להלן.

1. CLS Bank International הוא מסלקה בין בנקאית בבעלות הבנקים הגדולים בעולם המטפלת בהעברת תשלומים הנובעים מעסקאות חליפין במטבע, ואופן פעולתה מונע את סיכון המסירה (delivery risk) בעסקאות אלו.
מסלקת CLS בחרה את הבנק להיות הבנק השלישי שיהיה ספק נזילות בשקלים, בנוסף לבנקים לאומי והפועלים. סכום המחויבות המקסימלי של הבנק במסגרת זאת עומד על 1 מיליארד ש"ח, וזאת לאחר קבלת מחויבות של בנק ישראל לקו אשראי מקביל בסכום זה כנגד שיעבוד צף על זכויות הבנק לקבלת סכומים וחובים כספיים בש"ח המגיעים ו/או שיגיעו מאת לקוחותיו שהינם תאגידים ישראלים.
2. קבוצת הבנק (הבנק וחברות בנות שלו) הינה צד להליכים משפטיים, לרבות בקשות לאישור תובענות ייצוגיות. לדעת הנהלת הבנק והנהלות החברות הבנות, המתבססות על חוות דעת משפטיות, באשר לסיכויי התובענות, לרבות הבקשות לאישור התביעות הייצוגיות כמפורט בסעיף זה, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות נאותות, אם נדרשו, לכיסוי נזקים כתוצאה מהתובענות כאמור.
להלן פירוט של תובענות נגד הבנק שהסכום הנטען בהן הוא מהותי, או שבמהותן הינן בעלות מאפיינים דומים לתביעות נוספות שסכומן המצרפי משקף סכום מהותי:
 1. ביום 18 בפברואר 2016 התקבלה בבנק בקשה לאישור תובענה כתובענה ייצוגית שהוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב נגד הבנק ו-4 בנקים נוספים (להלן כולם ביחד - "המשיבים").
לטענת המבקשת המשיבים מפלים על רקע גיל בין "סטודנטים צעירים" לבין "סטודנטים" "לא צעירים" באופן שמונע מאוכלוסיית ה"סטודנטים הלא צעירים" הטבות ו/או הנחות המוצעות ל"סטודנטים הצעירים" בלבד.
המבקשת הגדירה את הקבוצה כדלקמן: '... כלל הסטודנטים שהופלו מחמת גילם בהשוואה לסטודנטים צעירים יותר, ונמנע מהם לקבל מהמשיבים הטבות לסטודנטים בשבע השנים האחרונות ולמצער החל מיום 15 ביולי 2014...'.
המבקשת טוענת כי כתוצאה מהתנהלות המשיבים נגרמו לקבוצה נזקים ממוניים ונזקים לא ממוניים ומבקשת לחייב את הבנקים ביחד ולחוד לשלם לקבוצה סך של 219 מיליון ש"ח. ביום 26 בספטמבר 2019, ניתן פסק דין הדוחה את הבקשה לאישור התובענה כייצוגית. ביום 4 בנובמבר 2019, הגישה המבקשת ערעור על פסק הדין.
 2. ביום 8 במאי 2018, התקבלו בבנק כתב תביעה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית בסכום של כ-146 מיליון ש"ח (להלן שניהם ביחד- "הבקשה").
לטענת התובעים הבנק הסתיר ולא גילה ללקוחותיו העסקיים כי קיימת אפשרות לפיה יסווגו כעסק קטן ואת המשמעות המעשית של סיווג חשבון כחשבון עסק קטן לעניין התעריפון הקמעונאי, סיווג כבירית מחדל את לקוחותיו העסקיים כעסקים גדולים, ללא סיבה סבירה (ובכך החיל עליהם תעריפון עסק גדול שהוא תעריפון העמלות המקסימאלי), הטעה את לקוחותיו ופעל כדי לטשטש הן את דבר סיווגם כעסק גדול והן את זכאותם לחסות תחת הגדרת עסק קטן בכדי שלקוחותיו, שזכאים לחסות תחת הגדרת עסק קטן, ימשיכו לשלם עמלות שהם אינם צריכים לשלם או ישלמו עמלות בסכומים ובשיעורים גבוהים מאלו שעליהם לשלם.
הקבוצה אותה מבוקש לייצג היא "כל לקוחות הבנק בעבר ובהווה שהיו או שהינם זכאים לחסות תחת הגדרת 'עסק קטן' בכללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות), תשס"ח-2008 ואשר שילמו עמלות שלא לפי התעריפון שחל על עסק קטן, החל מיום כניסתם לתוקף של כללי העמלות ועד היום".
 3. ביום 26 בנובמבר 2019, התקבלו בבנק כתב תביעה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית. לטענת המבקשת ביום 1 בנובמבר 2017 נכנס לתוקף תיקון בכללי העמלות, שחייב את הבנקים בישראל לפרסם בנספח ה' לתעריפון הבנק, תעריפון מוזל לפעילות המבוצעת בערוץ ישיר (כלומר פעילות שנעשית ללא ממשק ישיר עם פקיד הבנק). עוד טוענת המבקשת כי בנק ישראל הנחה את הבנקים כי ההנחה שצריך להעניק ללקוח, בגין ביצוע הפעולה בערוץ ישיר, תהיה לכל הפחות בשיעור של 10% ולחילופין 3%. לטענת המבקשת, נכון למועד הגשת תובענה זו, בגין חלק מהפעולות המפורטות להלן, הבנק כלל לא קבע בנספח ה' לתעריפון שלו עמלה לפעילות בערוץ ישיר ובגין כל הפעולות המפורטות להלן, אשר מבוצעות בערוץ ישיר, הבנק גובה עמלה כאילו אלו בוצעו תוך ממשק ישיר עם פקיד הבנק או גובה עמלה הגבוהה מן התעריף הנקוב בתעריפון (לפעולה שאינה בערוץ ישיר) או לא מעניק ללקוחות את ההנחה, כפי שהנחה בנק ישראל. ואלו הן הפעולות: 1. העברת מט"ח לחשבון ומהחשבון (כל סוג של העברת מט"ח, לרבות מחשבון בארץ וחשבון בחו"ל). 2. קנייה / מכירה / פדיון ני"ע (מניות ואג"ח) הנסחרים בבורסה בת"א ו/או קנייה / מכירה / פדיון ני"ע (מניות, אג"ח, קרנות ואופציות הנסחרות בחו"ל). המבקש לא מצייין את סכום התובענה אולם לטענתו, מדובר בסכום גבוה, בהיקף של מיליוני ש"ח, וייתכן שאף למעלה מכך.
 4. ביום 7 במאי 2020, התקבלה בבנק בקשה לאישור תובענה ייצוגית נגד הבנק בקשר עם גביית עמלת סוכן בגין פעילות בניירות ערך. לטענת התובעת, בכל פעולה של רכישה / מכירה של ניירות ערך, הבנק גובה עמלה המכונה על ידו "עמלת סוכן", למרות שעמלה זו אינה מופיעה בתעריפון הבנק ולכן נגבית שלא כדין. עוד טוענת התובעת כי ככל שמדובר בהוצאה של צד ג' (אותה רשאי הבנק לגבות בהתאם לתעריפון), על הבנק לפרט את שיעור העמלה ודרך חישובה, אך הבנק לא עושה כן. התובעת מציינת כי היא לא יכולה לאמוד את סכום התובענה הכולל אולם לטענתה, הנזק האישי שנגרם לה עבור כל פעולה עומד על כ-2 ש"ח. לפיכך, כך לשיטתה, הנזק שנגרם לכל הקבוצה, במהלך 7 השנים

הקודמות להגשת התובענה, עומד על עשרות מיליוני ש"ח, אם לא למעלה מכך. לפי הנטען בתובענה, תביעות דומות הוגשו גם נגד בנקים אחרים.

סכום החשיפה הנוספת של הבנק ושל החברות הבנות של הבנק ליום 31 בדצמבר 2020, בגין תביעות תלויות שלהערכת הנהלת הבנק אפשרות התממשותן כולן, או חלקן, אינה קלושה ושלא בוצעה בגין הפרשה, מסתכם בכ- 62 מיליון ש"ח.

ח. 1. להלן פירוט של תובענות ובכלל זה בקשות לאישור תובענות ייצוגיות כנגד חברה כלולה, כרטיסי אשראי לישראל בע"מ (להלן - "כאל"), שהסכום הנטען בהן הוא מהותי. לדעת הנהלת כאל, המתבססת, בין היתר, על חוות דעת משפטיות נכללו בדוחות הכספיים שלה הפרשות נאותות, אם נדרשו.

(א) ביום 8 ביוני 2016, הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז בקשה מתוקנת לאישור תביעה כתובענה ייצוגית נגד שלושה סולקים, ביניהם כאל (להלן - "הבקשה המתוקנת"). הבקשה המתוקנת החליפה בקשה קודמת שהוגשה ביום 28 באפריל 2014.

עניינה של הבקשה היא טענה לשני הסדרים כובלים בתחום כרטיסי החיוב המיידי ("דביט") ובתחום כרטיסי תשלום נטענים מראש ("pre paid"). ההסדר הכובל הראשון, לטענת המבקשים, הוא שיעור עמלה צולבת בגין עסקאות המבוצעות בכרטיסי דביט "pre paid". ההסדר הכובל השני, לטענת המבקשים, הינו עיכוב, שלא כדין, של כספים המגיעים לבתי עסק לתקופה של כ- 20 יום, לאחר שהכסף התקבל על ידי הסולקים.

עיון בחוות הדעת הכלכלית אליה מפנה הבקשה המתוקנת, מעלה כי סכום התביעה מורכב מראשי הנזק הבאים: סך של כ- 13.5 מיליון ש"ח לשנה, עבור השנים 2007-2015, בגין הנזק הנובע מקיומו של הסדר כובל נטען בדבר גובה העמלה הצולבת המשולמת בעסקאות בכרטיסי חיוב מיידי; סך של כ- 5.3 מיליון ש"ח לשנה, עבור השנים 2007-2015, בגין הנזק הנובע מקיומו של הסדר כובל נטען בדבר מועד העברת הכספים לבתי העסק בגין עסקאות בכרטיסי חיוב מיידי; סך הנע בין 418 מיליון ש"ח לכ- 683 מיליון ש"ח לשנה, עבור השנים 2007-2015, בגין הנזק הנובע מתת שימוש בכרטיסי חיוב מיידי בשל שני ההסדרים הכובלים הנטענים כאמור לעיל.

ביום 12 במרץ 2017 נערך דיון קדם משפט בבקשה. בית המשפט קבע בהחלטה כי עניין העמלה הצולבת בקשר לכרטיסי הדביט וה-"pre paid" כלול לכאורה בפסק דין שנתן בית הדין לתחרות (בשמו הקודם: בית הדין להגבלים עסקיים), ולכן כל טענה המועלת נגד קביעת העמלה הצולבת, יש להעלות בהליכים מתאימים בנוגע לפסק דין האמור. לאור זאת ניתנה דחייה בקיום הליך התביעה הייצוגית עד למיצוי ההליכים בפני בית הדין לתחרות.

ביום 16 באוקטובר 2017, הוגשה לבית הדין לתחרות תובענה למתן סעד הצהרתי, במסגרתה התבקש בית הדין לקבוע כי בעת מתן פסק הדין במסגרתו אושר הסדר העמלה הצולבת, לא נכללו בהסדר כרטיסי חיוב מיידי וכרטיסים נטענים. הסולקים, ובכלל זה כאל, הגישו בקשה לסילוק על הסף של התובענה וביום 16 באוקטובר 2018 קבע בית הדין לתחרות כי דין הבקשות לסילוק על הסף של התובענה למתן סעד הצהרתי להתקבל.

ביום 29 בנובמבר 2018 הוגש לבית המשפט העליון ערעור על פסק דינו של בית הדין לתחרות וביום 18 ביוני 2019 הורה בית המשפט העליון על דחיית הערעור.

ביום 23 בדצמבר 2018 הגישו המבקשים לבית המשפט העליון, בשבתו כבית דין גבוה לצדק, עתירה נגד הממונה על התחרות (בשמה הקודם: ממונה על הגבלים עסקיים). בעתירה מבוקש כי בית המשפט יורה לממונה על התחרות לפעול לשם הבהרה או ביטול או שינוי של פסק דינו של בית הדין לתחרות. המדינה הגישה תגובתה ביום 22 במאי 2019. ביום 16 ביולי 2020, התקיים דיון בעתירה ובמסגרתו נשמעו טענות הצדדים באריכות. באותו היום הורה בית המשפט על דחיית העתירה ללא צו להוצאות. כן נאמר בפסק הדין כי בית המשפט לא מביע כל עמדה בשאלה שעומדת בלב הבקשה לאישור התובענה כייצוגית. בהתאם לכך, יימשיך הליך התובענה הייצוגית בבית המשפט המחוזי. קדם משפט נקבע ליום 12 באפריל 2021.

(ב) ביום 2 במאי 2018, התקבלה בכאל תביעה ובקשה לאישורה כתביעה ייצוגית, אשר הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו. על פי הנטען בתביעה, העלתה כאל את תעריפי עמלת הסליקה לבתי עסק שלא כדין. בקשת האישור נסמכת, בין היתר, על החלטת בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו בגדרה אושרה בקשה לאישור תובענה כייצוגית נגד חברה אחרת, בסוגיה דומה.

המבקשים מעריכים את נזקם האישי בסך של 4,036 ש"ח. המבקשים לא נקבו בסכום הנזק הקבוצתי וזה הוערך על ידי ב"עשרות מיליוני ש"ח". כאל הגישה את תשובתה לבקשת האישור והמבקשים השיבו לתשובת כאל. קדם משפט התקיים ביום 15 בינואר 2020. בתוך כך, קיבלו הצדדים את המלצת בית המשפט לקיים ביניהם הליך גישור. ביום 28 באוקטובר 2020, הודיעו המבקשים לבית המשפט כי הליך הגישור לא צלח ובהתאם הם מבקשים להמשיך את ההליכים בבקשה בבית משפט. קדם משפט התקיים ביום 17 בדצמבר 2020.

(ג) ביום 6 במאי 2018, התקבלה בכאל תביעה ובקשה לאישורה כתביעה ייצוגית, אשר הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו. על פי הנטען בתביעה, אשר הוגשה כנגד כאל וכנגד חברה נוספת ובנק שהחזיק בה, כאל לא סיפקה גילוי נאות בכל הנוגע לאופן גביית רבית על ידה.

המבקש מעריך את נזקו האישי בסך של 38.54 ש"ח ואת סכום התביעה הקבוצתית ב-181 מיליון ש"ח. ביום 5 במרס 2019 השיבה כאל לבקשת האישור. ביום 7 ביוני 2020, אישר בית המשפט את בקשת ההסתלקות בעניין הבנק הנתבע. קדם משפט נקבע ליום 9 באפריל 2021.

(ד) ביום 22 ביולי 2018, הוגשה בבית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו תביעה אליה צורפה בקשה להכיר בה כתביעה ייצוגית, כנגד כאל וכנגד סולקים נוספים. ענינה של התביעה בעסקאות באמצעות כרטיסי אשראי שביצעו חברי הקבוצה כעסקאות במסמך חסר (בעיקר עסקאות טלפוניות) בבתי עסק העוסקים בתחום ה"שיווק הישיר". בבקשת האישור נטען, כי בתי העסק הללו ניצלו את חולשתה של אוכלוסיית הקשישים וחייבו את כרטיס האשראי שלהם בגין עסקאות רבות שלא כדין, וכן חייבו אותם בחיובים נוספים שלא אושרו על ידם. לטענת המבקש, הסולקים התקשרו בהסכם סליקה עם חברות ה"שיווק הישיר" ובדרך זו אפשרו את פעילותן. המבקש טוען כי סכום הנזק לכל חברי הקבוצה אותה הוא מתיימר לייצג הינו כ-900 מיליון ש"ח. ביום 25 במרס 2019 הגישה כאל את תשובתה לבקשה. קדם משפט התקיים ביום 7 בינואר 2020.

(ה) ביום 9 בדצמבר 2018, הוגשה לבית המשפט העליון, בשבתו כבית דין גבוה לצדק, עתירה נגד בנק ישראל, הממונה על התחרות ושלושה סולקים, ביניהם כאל, בה התבקש סעד של ביטול צו הבנקאות (שירות ללקוח) (פיקוח על שירות סליקה צולבת של עסקאות בכרטיס חיוב ושל עסקאות חיוב מיידי), התשע"ט-2018. לטענת העותרות, יש לבטל את הצו ולקבוע כי לסולקים אסור להפיק רווח מהעמלה הצולבת שלפי הנתען אמורה לכסות את עלויות המנפיק בלבד. כאל הגישה תגובתה ביום 19 באוגוסט 2019. ביום 27 ביולי 2020, הורה בית המשפט על דחיית העתירה.

2. סכום החשיפה בשל תביעות שהוגשו כנגד כאל, שאפשרות התממשותן, כולן או חלקן, הינה אפשרית (Reasonably Possible) מסתכם בכ-150 מיליון ש"ח.

3. כנגד כאל תלוייה ועומדת בקשה לאישור תובענה כתובענה ייצוגית, כפי שיפורט להלן. כאל מציינת בדוחותיה, כי לדעת הנהלת כאל, בהתבסס על חוות דעת יועציה המשפטיים, לא ניתן בשלב זה להעריך את סיכוייה ולפיכך לא נרשמה בגינה הפרשה:

א. ביום 14 במאי 2020, הוגשה בבית המשפט המחוזי מרכז תביעה אליה צורפה בקשה להכיר בה כתביעה ייצוגית כנגד כאל. על פי הנתען בתביעה, בהודעה שנשלחה לתובעת אודות חיובה העתידי בדמי כרטיס נפלו פגמים, המחייבים לקבוע, כי אין בהודעה כדי למלא אחר חובת היידוע הקבוע כדין. המבקשת מעמידה את נזקה הממוני האישי על סך של 13.5 ש"ח ואת הנזק הלא ממוני בסך של 100 ש"ח, אך אינה נוקבת בסכום הנזק הקבוצתי.

ב. ביום 8 בדצמבר 2020, הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו תביעה ובקשה לאשר את התביעה כייצוגית נגד ישראלכרט בע"מ, יורופי (יורוקרד) ישראל בע"מ, פרימיום אקספרס בע"מ, כאל ודיינרס קלוב ישראל בע"מ. בתביעה התבקשו צווי עשה, צווי מניעה וסעד כספי בסכום מצרפי מוערך של כ-150 מיליון ש"ח. עניינה של התביעה בטענה לפיה כאל עושה שימוש פסול ואסור במאגרי המידע שברשותה (הן מתוקף היותה מנפיק כרטיסי אשראי והן מתוקף תפקידה כסולק), וזאת ללא קבלת הסכמה מדעת מטעם לקוחותיה. על כאל להגיש תשובתה לבקשה לאשר את התובענה כייצוגית, עד ליום 31 במאי 2021.

4. ביום 14 בדצמבר 2016, הוציא מנהל מס ערך מוסף (להלן - "המנהל") שומות לתקופות חיוב מינואר 2012 ועד אוגוסט 2016. סכום החיוב בשומות, כולל רבית והצמדה, עומד על 48 מיליון ש"ח. כאל חולקת על עמדת המנהל, וסבורה, כי יש לה טענות טובות לתמיכת עמדתה. בהתאם, הגישה כאל השגה ביום 9 במרס 2017. למיטב ידיעת כאל, שומות בעניין זה התקבלו גם בקרב מתחרותיה. ביום 8 במרס 2018, נתקבלה בכאל החלטת מנהל מע"מ. בהחלטה נדחתה ההשגה, וכן הוגדל סכום החיוב בשומה לכדי 75 מיליון ש"ח (כולל רבית והצמדה). ככל שעמדת כאל לא תתקבל על ידי בית המשפט, עלולה כאל להתחייב בגין הסוגיות שבשומה גם בתקופות המאוחרות ממועד השומה. ביום 31 בינואר 2019, הגישה כאל ערעור על ההחלטה האמורה. ביום 3 בנובמבר 2019, אישר בית המשפט העליון בקשה מוסכמת לאיחוד הדיונים בערעור עם ערעוריהן של מתחרותיה של כאל. קדם משפט התקיים ביום 5 במרס 2020. כאל מעריכה את סכום החשיפה, אשר בגינו לא נכללה הפרשה בדוחותיה, בעניין זה, בסכום של כ-156 מיליון ש"ח. קדם משפט נוסף, קבוע ליום 19 במאי 2021.

ט. מאז חודש יולי 2006, מפרסם החשב הכללי הודעה על מינוי גופים מסוימים, ביניהם גם הבנק, כעושי שוק ראשיים לאגרות חוב ממשלתיות על פי סעיף 6 א' לחוק מלווה מדינה, התשל"ט-1979, וזאת במסגרת רפורמה שיזם משרד האוצר, בהליך הנפקת אגרות חוב ממשלתיות ובפעילות בשוק ההון המשני בתחום אגרות החוב, על מנת לעודד כניסה של גורמים נוספים לשוק ההון לשם הגדלת הנזילות והשקיפות במסחר ולשם הוזלת עלויות גיוס כספים לקופת המדינה. הבנק התחיל לפעול כעושה שוק ביום 4 בספטמבר 2006.

במסגרת פעילות עשיית השוק העמיד האוצר לבנק קו לשאליות של אגרות חוב ממשלתיות עד לשווי של 1 מיליארד ש"ח וזאת על מנת לכסות עסקאות של מכירה בחסר של אגרות חוב ממשלתיות במסגרת עשיית השוק. כנגד ניצול שאליות במסגרת זו, מפקיד הבנק כספים באוצר בגובה הניצול המשמשים כבטוחה עבור השאליות. ראה גם באור 26.ט.

י. הבנק נוהג לתת מעת לעת, בתנאים ובנסיבות המקובלים בעסקי הבנקאות, כתבי שיפוי מוגבלים בסכום ובתקופה ושאינם מוגבלים, והכל במהלך העסקים הרגיל של הבנק. בין היתר ניתנים כתבי שיפוי כאלה במסגרת דיני המסלקה בגין אבדן שיקים, לכוני נכסים ומפרקים, לנותני שירותים

שונים או כחלק מהתחייבות הסכמית ולחברות כרטיסי האשראי. כמו כן הבנק והבינלאומי הנפקות נותנים מעת לעת שיפוי לנאמנים של תעודות התחייבות המונפקות על ידם, בכפוף לשטרי הנאמנות הרלוונטיים.

יא. במסגרת ההליך לפירוקה מרצון של פיבי שוויץ בע"מ, אשר הושלם ביום 25 במאי 2020, מונו Deloitte AG (להלן - "דלויט") כמפרקים של השלוחה, בחודש אוגוסט 2018. במסגרת מינויים כמפרקים, ניתנו לדלויט שיפויים שונים על ידי פיבי שוויץ והבנק, בקשר עם הפירוק.

יב. הבנק מנפיק כרטיסי חיוב עם שלוש חברות כרטיסי האשראי, בהתאם להסכמים המתוארים להלן.

במהלך שנת 2020, חתם הבנק על הארכה של שני הסכמי הנפקה משותפת של כרטיסי חיוב עם חברות כרטיסי האשראי, כמפורט להלן.

- במהלך חודש יולי, נחתם הסכם הנפקה משותפת עם חברת ישראל כרטיס בע"מ/או יורפיי (יורוקרד) ישראל בע"מ. על פי ההסכם, ימשיכו הצדדים את ההנפקה המשותפת של כרטיסי אשראי ללקוחות הבנק. הארכת ההסכם עדכנה את התנאים המסחריים והתפעוליים, שנקבעו בין הצדדים בהסכמים קודמים.

- במהלך חודש דצמבר, נחתם הסכם הנפקה משותפת עם כאל ועם חברת דיינרס קלוב בע"מ, חברה שבבעלות מלאה של כאל. על פי ההסכם, ימשיכו הצדדים את ההנפקה המשותפת של כרטיסי אשראי ללקוחות הבנק. הארכת ההסכם עדכנה את התנאים המסחריים והתפעוליים שנקבעו בין הצדדים בהסכמים קודמים.

במהלך שנת 2019, חתם הבנק על הסכם הנפקה משותפת של כרטיסי חיוב עם חברת מקס איט פיננסים בע"מ (לשעבר: לאומי קארד בע"מ) (להלן - "מקס"). על פי ההסכם, מנפיקים הצדדים כרטיסי אשראי ללקוחות הבנק, שתפעולם מבוצע על ידי מקס. בהסכם האמור, נקבעה חלוקת זכויותיהם וחובותיהם של הצדדים והסדרים נוספים ביחס לפעילות המתוארת.

באור 26 - שעבודים, תנאים מגבילים ובטחונות

א. להבטחת התחייבויות כלפי מסלקת המעו"ף עבור לקוחותיו ועבור עצמו כאמור בבאור 25, שעבד הבנק ניירות ערך ומזומנים לטובת מסלקת מעו"ף.

להלן יתרת הבטחונות שהועמדו למסלקת המעו"ף (במיליוני ש"ח):

ליום 31 בדצמבר 2020		יתרה ממוצעת לשנת 2020		יתרה גבוהה לשנת 2020	
בגין פעולות לקוחות ונוסטרו	בגין קרן סיכונים	בגין פעולות לקוחות ונוסטרו	בגין קרן סיכונים	בגין פעולות לקוחות ונוסטרו	בגין קרן סיכונים
303	80	268	66	303	80
-	26	-	22	-	26

ניירות ערך
מזומנים המופקדים כביטחון

ליום 31 בדצמבר 2019		יתרה ממוצעת לשנת 2019		יתרה גבוהה לשנת 2019	
בגין פעולות לקוחות ונוסטרו	בגין קרן סיכונים	בגין פעולות לקוחות ונוסטרו	בגין קרן סיכונים	בגין פעולות לקוחות ונוסטרו	בגין קרן סיכונים
223	54	279	55	347	57
-	18	-	18	-	19

ניירות ערך
מזומנים המופקדים כביטחון

ב. הבנק חבר במסלקת Euroclear שהינה מערכת סליקה לניירות ערך הנסחרים בשווקים הבינלאומיים. לצורך פעילות בניירות ערך באמצעות המסלקה הנ"ל וכבטוחה לקו אשראי בסך של 40 מיליון דולר (או בסכום גבוה יותר שהוסכם/יוסכם מעת לעת עם הבנק במקרים חריגים, שלא יעלה על 200 מיליון דולר) שהעמיד/יעמיד מפעיל המסלקה לטובת הבנק, יצר הבנק שעבוד ללא הגבלה בסכום של מזומנים וניירות ערך להבטחת מסגרת הפעילות.

ג. להבטחת התחייבות הבנק כלפי מסלקת הבורסה כאמור בבאור 25, שעבד הבנק ניירות ערך ומזומנים לטובת מסלקת הבורסה.

להלן יתרת הבטחונות שהועמדו למסלקת הבורסה (במיליוני ש"ח):

ליום 31 בדצמבר		יתרה ממוצעת		יתרה גבוהה	
2020	2019	לשנת 2020	לשנת 2019	לשנת 2020	לשנת 2019
146	75	122	69	146	80
48	25	41	23	48	27

ניירות ערך
מזומנים המופקדים כביטחון

ד. (1) להבטחת אשראי מבנק ישראל, יצרו הבנק וחברה מאוחדת שלו אגרות חוב לפיהן שיעבדו לטובת בנק ישראל, בשעבוד קבוע מדרגה ראשונה, ללא הגבלה בסכום, את כל הנכסים והזכויות אשר הפקידו ו/או רשמו לזכות ו/או יפקידו ו/או ירשמו לזכות חשבונות הבטוחות המתנהלים על שם בנק ישראל במסלקת הבורסה לניירות ערך בתל-אביב בע"מ וכן במסלקת Euroclear, לרבות כל הכספים וכל ניירות הערך המופקדים או הרשומים בחשבונות הנ"ל. ניירות הערך אשר הופקדו ו/או נרשמו לזכות ו/או יופקדו ו/או ירשמו לזכות חשבון הבטוחות במסלקת Euroclear משועבדים גם בשעבוד צף.

(2) להלן נתונים לגבי אגרות החוב ששועבדו לבנק ישראל (במיליוני ש"ח):

ליום 31 בדצמבר		יתרה ממוצעת		יתרה גבוהה	
2020	2019	לשנת 2020	לשנת 2019	לשנת 2020	לשנת 2019
1,882	107	953	106	1,882	107

ניירות ערך

* בשנת 2019 אין ניצול אשראי כנגד שיעבוד זה.

** ראה באור 11 באשר ליתרות המזומנים ופקדונות בבנק ישראל.

(3) ראה באור 25. באשר לשעבוד צף לטובת בנק ישראל, על זכויות הבנק לקבלת סכומים וחויבים כספיים בש"ח, המגיעים ו/או שיגיעו מאת לקוחותיו שהינם תאגידים ישראלים, במסגרת פעילות הבנק כספק במסלקת ה-CLS.

באור 26 - שעבודים, תנאים מגבילים ובטחונות (המשך)

ה. הבנק מתקשר מעת לעת עם צדדים נגדיים, בעיקר בנקים ישראלים וזרים וכן עם לקוחות בנספחים להסכמי ISDA מסוג CSA (credit support annex) שנועדו למזער את סיכויי האשראי ההדדיים הנוצרים בין הצדדים במסחר בנגזרים. על פי נספחי ה-CSA, מבוצעת מדידה תקופתית של שווי מלאי העסקאות בנגזרים שבוצעו בין הצדדים, ואם החשיפה נטו של אחד הצדדים עוברת סף שנקבע מראש אזי אותו צד מקבל מהצד השני פקדונות כספיים לכיסוי חלקי של החשיפה.

ליום 31 בדצמבר 2020 העביר הבנק לטובת צדדים נגדיים ולקוחות כאמור פקדונות בסך כולל של 533 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2019 - 193 מיליון ש"ח). ליום 31 בדצמבר 2020 קיבל הבנק מצדדים נגדיים ולקוחות כאמור פקדונות בסך 251 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2019 - 58 מיליון ש"ח). בנוסף, להבטחת קיום התחייבויות הבנק ו/או החשיפה האשראית כאמור, הפקיד הבנק פקדונות במזומן אצל צדדים נגדיים, כבטחונות ראשוניים (Initial margin), שנכון ליום 31 בדצמבר 2020 מסתכמים בסך של 105 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2019 - 82 מיליון ש"ח).

ו. לצורך מתן שירותים ללקוחות הבנק ופעילות נוסטרו של הבנק בכל הנוגע לפעילויות מסוימות בניירות ערך זרים, לרבות בחוזים עתידיים גלובליים, באופציות ובהשאלות ומכירות בחסר, התקשר הבנק עם בנקים ו/או גופים זרים אחרים (להלן - "הברוקרים הזרים") לצורך קבלת שירותי משמורת ניירות ערך (global custody), סליקה, ברוקראז', שירותים לפעילות Margin ושירותים גלובליים נוספים. על פי ההסכמים עם הברוקרים הזרים, ניירות ערך מסויימים ומזומנים של הבנק (נוסטרו) המופקדים אצל איזה מהברוקרים הזרים משמשים (בין בדרך של שיעבוד, עכבון או העברת בעלות) כבטוחה לטובת הברוקר הזר להבטחת קיום התחייבויות הבנק ו/או כיסוי חשיפתו האשראית של הברוקר הזר בקשר עם פעילות לקוחות הבנק ו/או פעילות הנוסטרו של הבנק; כמו כן, לכל אחד מהברוקרים הזרים זכות עיכבון וקיזוז כלפי יתרות מזומן העומדות לזכות הבנק אצלו, לרבות פקדונות במזומן שהופקדו אצל הברוקר הזר כבטוחה, בקשר עם קיום התחייבויות הבנק ו/או החשיפה האשראית כאמור. קיימים הסדרים שונים בין הבנק לבין כל אחד מהברוקרים הזרים בקשר לשווי הבטוחות ו/או סכומי המזומן אשר צריכים להיות מופקדים אצל הברוקר הזר. נכון ליום 31 בדצמבר 2020 מופקדים אצל כלל הברוקרים הזרים כבטוחה ניירות ערך של הבנק (נוסטרו) בשווי מצטבר של כ-82 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2019 - 52 מיליון ש"ח), וכמו כן עומדים לזכות הבנק אצל כלל הברוקרים הזרים יתרות מזומן (לרבות פקדונות במזומן כאמור) בשווי מצטבר של כ-1,310 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2019 - 552 מיליון ש"ח).

ז. הבנק מקבל מבנק זר בחו"ל שירותי סליקה במטבעות במסלוקת CLS. להבטחת חשיפת אשראי של הבנק הזר כלפי הבנק בקשר עם סליקת עסקאות המטבע ב-CLS, הפקיד הבנק אצל הבנק הזר פיקדון כספי בסך של 50 מיליון דולר. הפיקדון משמש כבטוחה וכפוף לזכויות עכבון וקיזוז של הבנק הזר בקשר עם פעילות הסליקה במסלוקת CLS.

ח. להלן פירוט ניירות ערך אשר שועבדו למלווים על ידי קבוצת הבנק, כאמור בסעיפים א', ג', ד' ו-ו' לעיל, כאשר המלווים אינם רשאים למכרם או לשעבדם (במיליוני ש"ח):

ליום 31 בדצמבר		
2020	2019	
1,806	352	ניירות ערך מוחזקים לפדיון
687	52	אגרות חוב זמינות למכירה
2,493	404	סך הכל

ט. להלן המקורות של ניירות ערך שהתקבלו ואשר הבנק רשאי למכור (במיליוני ש"ח):

ליום 31 בדצמבר		
2020	2019	
11	9	ניירות ערך שהתקבלו בעסקות שאילת ניירות ערך כנגד מזומן
283	766	ניירות ערך שהתקבלו בעסקת שאילה לא מובטחת
294	775	סך הכל

באור 27 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכויי אשראי ומועדי פרעון (במיליוני ש"ח)

א. היקף הפעילות על בסיס מאוחד

1. סכום נקוב של מכשירים נגזרים

31 בדצמבר 2019			31 בדצמבר 2020			
סך הכל	נגזרים למסחר	נגזרים שאינם למסחר	סך הכל	נגזרים למסחר	נגזרים שאינם למסחר	
חוזי רבית						
3,183	3,162	21	2,378	1,978	400	חוזי FORWARD-I FUTURES
552	552	-	125	125	-	אופציות שנכתבו
552	552	-	125	125	-	אופציות שנקנו
17,003	13,144	3,859	16,286	11,842	4,444	SWAPS ⁽¹⁾
21,290	17,410	3,880	18,914	14,070	4,844	סך הכל ⁽²⁾
2,911	-	2,911	3,527	-	3,527	מזה: נגזרים מגדרים ⁽³⁾
חוזי מטבע חוץ						
47,732	35,127	12,605	44,852	29,621	15,231	חוזי FORWARD-I FUTURES ⁽⁴⁾
13,246	13,215	31	14,301	14,301	-	אופציות שנכתבו
13,734	13,703	31	14,482	14,482	-	אופציות שנקנו
215	-	215	179	-	179	SWAPS
74,927	62,045	12,882	73,814	58,404	15,410	סך הכל
חוזים בגין מניות						
12,347	12,347	-	27,466	27,466	-	חוזי FORWARD-I FUTURES
16,030	16,030	-	13,850	13,850	-	אופציות שנכתבו
15,960	15,960	-	13,843	13,843	-	אופציות שנקנו ⁽⁵⁾
44,337	44,337	-	55,159	55,159	-	סך הכל
חוזי סחורות ואחרים						
72	72	-	151	151	-	חוזי FORWARD-I FUTURES
42	42	-	10	10	-	אופציות שנכתבו
42	42	-	10	10	-	אופציות שנקנו
156	156	-	171	171	-	סך הכל
140,710	123,948	16,762	148,058	127,804	20,254	סך הכל סכום נקוב

(1) מזה: SWAPS שהבנק משלם בשיעור רבית קבוע בסך 10,567 מיליון ש"ח (31.12.19 - 10,338 מיליון ש"ח).

(2) מזה: חוזי החלפת שקל-מדד בסך 566 מיליון ש"ח (31.12.19 - 686 מיליון ש"ח).

(3) הבנק מבצע עסקאות הגנה באמצעות נגזרי החלפת רבית (IRS) לצורך גידור שווי הוגן חשבונאי של אגרות חוב. עסקאות אלה מגדרות את סיכון הרבית הגלום באגרות חוב במט"ח ברבית קבועה בעלות מח"מ ארוך.

(4) מזה: חוזי החלפת מטבע חוץ ספוט בסך 1,830 מיליון ש"ח (31.12.19 - 2,677 מיליון ש"ח).

(5) מזה: נסחרים בבורסה בסך 13,830 מיליון ש"ח (31.12.19 - 15,878 מיליון ש"ח).

באור 27 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פרעון (המשך)
(במיליוני ש"ח)

2. שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים

31 בדצמבר 2020						
התחייבויות בגין נגזרים ברוטו			נכסים בגין נגזרים ברוטו			
סך הכל	נגזרים למשחר	נגזרים שאינם למשחר	סך הכל	נגזרים למשחר	נגזרים שאינם למשחר	
453	203	250	221	217	4	חוזי רבית
233	-	233	3	-	3	מזה: נגזרים מגדרים
1,071	972	99	885	819	66	חוזי מטבע חוץ
789	789	-	789	789	-	חוזים בגין מניות
2	2	-	2	2	-	חוזי סחורות ואחרים
2,315	1,966	349	1,897	1,827	70	סך הכל נכסים/התחייבויות בגין נגזרים ברוטו ⁽¹⁾
-	-	-	-	-	-	סכומים שקוזזו במאזן
2,314	1,965	349	1,897	1,827	70	יתרה מאזנית
-	-	-	-	-	-	מזה: שאינם כפופים להסדר התחשבות נטו או הסדרים דומים

31 בדצמבר 2019						
התחייבויות בגין נגזרים ברוטו			נכסים בגין נגזרים ברוטו			
סך הכל	נגזרים למשחר	נגזרים שאינם למשחר	סך הכל	נגזרים למשחר	נגזרים שאינם למשחר	
384	238	146	249	246	3	חוזי רבית
122	-	122	1	-	1	מזה: נגזרים מגדרים
414	392	22	391	314	77	חוזי מטבע חוץ
450	450	-	450	450	-	חוזים בגין מניות
1	1	-	1	1	-	חוזי סחורות ואחרים
1,249	1,081	168	1,091	1,011	80	סך הכל נכסים/התחייבויות בגין נגזרים ברוטו ⁽¹⁾
-	-	-	-	-	-	סכומים שקוזזו במאזן
1,247	1,079	168	1,091	1,011	80	יתרה מאזנית
-	-	-	-	-	-	מזה: שאינם כפופים להסדר התחשבות נטו או הסדרים דומים

(1) מזה: שווי הוגן ברוטו של התחייבויות בגין נגזרים משובצים בסך 1 מיליון ש"ח (31.12.19 - 2 מיליון ש"ח).

באור 27 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכונים אשראי ומועדי פרעון (המשך)
(במיליוני ש"ח)

ב. גידור חשבונאי

כללי

הבנק חשף לסיכונים שוק, לרבות סיכונים בסיס וסיכונים רבית. סיכון הבסיס הוא סיכון קיים או עתידי להכנסות ולהון הקבוצה שעלול להתרחש כתוצאה משינויים במדד המחירים לצרכן או בשערי החליפין של מטבעות חוץ עקב ההפרש בין שווי הנכסים לשווי ההתחייבויות. סיכון הרבית הוא סיכון לרווחים או להון הנובע מתזוזות בשיעורי הרבית. שינויים ברבית משפיעים על רווחי הבנק באמצעות שינוי בהכנסות נטו, ועל שווי נכסי הבנק, התחייבויותיו ומכשירים חוץ מאזניים, כיוון שהערך הנוכחי של תזרימי מזומנים עתידיים (או אף התזרימים עצמם) משתנה כאשר חל שינוי בשיעורי הרבית. כחלק מהאסטרטגיה הכוללת של הבנק לניהול רמת החשיפה לסיכונים בסיס וסיכונים רבית, משתמש הבנק במכשירים נגזרים מסוג עסקאות פורוורד על מטבע חוץ ומדד המחירים לצרכן, אופציות על מטבע חוץ ועסקאות החלפת רבית קבועה ברבית משתנה. לבנק יש נגזרים המיועדים וכשירים כגידורי שווי הוגן.

אם נגזר אינו מיועד ליחס גידור כשיר, הנגזר נרשם לפי שווי הוגן ושינויים בשווי ההוגן נרשמים באופן שוטף בדוח רווח והפסד.

גידורי שווי הוגן

הבנק מייעד נגזרים מסוימים כגידורי שווי הוגן. שינוי בשווי ההוגן של נגזרים, המגדרים חשיפה לשינוי בשווי הוגן של נכס, מוכר באופן שוטף בדוח רווח והפסד, כמו גם השינוי בשווי ההוגן של הפריט המגודר, שניתן לייחס אותו לסיכון המגודר.

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2019	לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2020	
הכנסות (הוצאות) רבית	הכנסות (הוצאות) רבית	
		1. השפעת חשבונאות של גידור שווי הוגן על הרווח (הפסד)
		רווח מגידור שווי הוגן
		חוזי רבית
105	108	- פריטים מגודרים
(115)	(144)	- נגזרים מגדרים

ליום 31 בדצמבר 2019		ליום 31 בדצמבר 2020		
התאמות שווי הוגן מצטבר שהגדילו את הערך בספרים	הערך בספרים	התאמות שווי הוגן מצטבר שהגדילו את הערך בספרים	הערך בספרים	
יחסי גידור קיימים		יחסי גידור קיימים		
105	3,185	210	3,908	2. פריטים מגודרים בגידור שווי הוגן
				ניירות ערך - מכשירי חוב המסווגים כזמינים למכירה

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2019	לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2020	
הפסד שהוכר בהכנסות (הוצאות) מפעילות במכשירים נגזרים ⁽¹⁾	הפסד שהוכר בהכנסות (הוצאות) מפעילות במכשירים נגזרים ⁽¹⁾	
		3. השפעת נגזרים שלא יועדו כמכשירים מגדרים על דוח רווח והפסד
		נגזרים שלא יועדו כמכשירים מגדרים
		חוזי רבית
(15)	1	חוזי מטבע חוץ
(410)	(681)	חוזים בגין מניות
6	8	

(1) נכלל בסעיף הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מרבית.

באור 27 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פרעון (המשך)
(במיליוני ש"ח)

ג. סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים לפי צד נגדי לחוזה

31 בדצמבר 2020					
סך הכל	אחרים	ממשלות ובנקים מרכזיים	דילרים / ברוקרים	בנקים	בורסות
1,897	682	90	329	630	166
(774)	(301)	-	(42)	(428)	-
(179)	(170)	-	-	(9)	-
947	211	90	287	193	166
1,795	1,446	14	50	285	-
(1,208)	(1,020)	-	(30)	(158)	-
587	426	14	20	127	-
1,534	637	104	307	320	166
2,315	995	-	412	777	131
(598)	(129)	-	(41)	(428)	-
(320)	(1)	-	(23)	(296)	-
1,397	865	-	348	53	131

יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים

סכומים ברוטו שלא קודזו במאזן:

הפחתת סיכון אשראי בגין מכשירים פיננסיים⁽¹⁾

הפחתת סיכון אשראי בגין ביטחון במזומן שהתקבל

סכום נטו של נכסים בגין מכשירים נגזרים

סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים⁽²⁾

הפחתת סיכון אשראי חוץ מאזני

סיכון אשראי חוץ מאזני נטו בגין מכשירים נגזרים

סך הכל סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים

יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים

סכומים ברוטו שלא קודזו במאזן:

מכשירים פיננסיים

ביטחון במזומן ששועבד

סכום נטו של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים

31 בדצמבר 2019					
סך הכל	אחרים	ממשלות ובנקים מרכזיים	דילרים / ברוקרים	בנקים	בורסות
1,091	383	1	141	446	120
(428)	(142)	-	(17)	(269)	-
(144)	(115)	-	(4)	(25)	-
519	126	1	120	152	120
1,394	1,040	-	39	315	-
(862)	(704)	-	(6)	(152)	-
532	336	-	33	163	-
1,051	462	1	153	315	120
1,249	559	-	203	390	97
(371)	(85)	-	(17)	(269)	-
(64)	-	-	-	(64)	-
814	474	-	186	57	97

יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים

סכומים ברוטו שלא קודזו במאזן:

הפחתת סיכון אשראי בגין מכשירים פיננסיים⁽¹⁾

הפחתת סיכון אשראי בגין ביטחון במזומן שהתקבל

סכום נטו של נכסים בגין מכשירים נגזרים

סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים⁽²⁾

הפחתת סיכון אשראי חוץ מאזני

סיכון אשראי חוץ מאזני נטו בגין מכשירים נגזרים

סך הכל סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים

יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים

סכומים ברוטו שלא קודזו במאזן:

מכשירים פיננסיים

ביטחון במזומן ששועבד

סכום נטו של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים

- (1) שווי הוגן של מכשירים נגזרים הכפופים להסכמי קיזוז בסך 599 מיליון ש"ח, אגרות חוב ממשלתיות שהתקבלו כבטחון בסך 132 מיליון ש"ח, מניות שהתקבלו כבטחון בסך 39 מיליון ש"ח ואג"ח קונצרני שהתקבל כבטחון בסך 1 מיליון ש"ח (31.12.19) - מכשירים נגזרים הכפופים להסכמי קיזוז בסך 371 מיליון ש"ח, אגרות חוב ממשלתיות שהתקבלו כבטחון בסך 54 מיליון ש"ח ומניות שהתקבלו כבטחון בסך 3 מיליון ש"ח.
- (2) ההפרש, אם הוא חיובי, בין סך כל הסכומים בגין מכשירים נגזרים (לרבות בגין מכשירים נגזרים עם שווי הוגן שלילי) שנכללו בחבות הלווה, כפי שחושבו לצורך מגבלות על חבות של לווה, לפני הפחתת סיכון אשראי, לבין היתרה המאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים של הלווה.

באור 27 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פרעון (המשך)
(במיליוני ש"ח)

ד. פירוט מועדי פרעון - סכומים נקובים: יתרות לסוף השנה

31 בדצמבר 2020					
סך הכל	מעל 5 שנים	מעל 5 שנה ועד 5 שנים	מעל 3 חודשים ועד שנה	עד 3 חודשים	
566	-	166	400	-	חוזי רבית
18,348	3,396	9,630	1,654	3,668	- שקל - מדד
73,814	-	624	15,087	58,103	- אחר
55,159	-	529	1,716	52,914	חוזי מטבע חוץ
171	-	-	21	150	חוזים בגין מניות
148,058	3,396	10,949	18,878	114,835	חוזי סחורות ואחרים
					סך הכל

31 בדצמבר 2019					
סך הכל	מעל 5 שנים	מעל 5 שנה ועד 5 שנים	מעל 3 חודשים ועד שנה	עד 3 חודשים	
140,710	3,289	11,679	26,585	99,157	סך הכל

באור 28 - מגזרי פעילות פיקוחיים ואיזורים גיאוגרפיים

א. הגדרות

- **אנשים פרטיים** - יחידים, לרבות יחידים המנהלים חשבון משותף, אשר למועד הדיווח אין להם חבות לבנק, או שהחבות שלהם סווגה בענף משק "אנשים פרטיים - הלוואות לדיור ואחר".
- **מגזר בנקאות פרטית** - אנשים פרטיים אשר היתרה של תיק הנכסים הפיננסיים שיש להם בבנק על בסיס מאוחד (לרבות פקדונות כספיים, תיקי ניירות ערך ונכסים כספיים אחרים) עולה על 3 מיליון ש"ח.
- **משקי בית** - אנשים פרטיים, למעט לקוחות הנכללים בבנקאות פרטית.
- **עסק** - לקוח שאינו נכלל בהגדרת "אנשים פרטיים" ואינו גוף מוסדי או תאגיד בנקאי.
- **מחזור פעילות** - מחזור מכירות שנתי או היקף הכנסות שנתי.
- **עסק זעיר** - עסק שמחזור פעילותו קטן מ-10 מיליון ש"ח.
- **עסק קטן** - עסק שמחזור פעילותו גדול או שווה ל-10 מיליון ש"ח וקטן מ-50 מיליון ש"ח.
- **עסק בינוני** - עסק שמחזור פעילותו גדול או שווה ל-50 מיליון ש"ח וקטן מ-250 מיליון ש"ח.
- **עסק גדול** - עסק שמחזור פעילותו גדול או שווה ל-250 מיליון ש"ח.
- **גופים מוסדיים** - כהגדרתם בחוק הסדרת העיסוק בביעוץ השקעות, בשיעור השקעות ובניהול תיקי השקעות ולרבות קופות גמל, קרנות פנסיה, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות, תעודות סל, חברות ביטוח וחברי בורסה המנהלים כספי לקוחות.

כאשר מחזור ההכנסות של לקוח עסקי אינו מייצג את היקף הפעילות שלו, פעילות הלקוח העסקי סווגה לפי האמור להלן: כאשר סך החבות של הלקוח העסקי שווה או גדולה מ-100 מיליון ש"ח סווג הלקוח למגזר עסקים גדולים. בנוסף, בחשבונות עסקיים הפועלים בשוק ההון הסיווג למגזרי הלקוחות נעשה בהתאם לשווי הנכסים במאזן או שווי ממוצע הנכסים בבנק, ובחשבונות עסקיים בתחום הנדל"ן הסיווג נעשה בהתאם לשווי הנכסים במאזן או היקף המסגרות. החל מהרבעון הראשון של שנת 2020, לקוח עסקי הפועל בשוק ההון או הנדל"ן ואשר סך החבות שלו קטנה מ-100 מיליון ש"ח, הסיווג למגזרי הלקוחות נעשה בהתאם לשווי הנכסים במאזן. נתוני ההשוואה סווגו מחדש.

- **מגזר ניהול פיננסי** - כולל פעילות למסחר ופעילות ניהול נכסים והתחייבויות כהגדרתן בהוראות המפקח על הבנקים. כמו כן כולל המגזר את חלק הבנק ברווחי כאל.

העקרונות בחלוקת תוצאות הפעילות בין מגזרי הפעילות השונים:

- הכנסות רבית נטו, הכוללות:
 - המרווח הפיננסי, הן בצד האשראי והן בצד הפקדונות, המחושב כפער בין הרבית המתקבלת או המשולמת לבין ממוצע מחירי הכסף של הבנק, הנגזרים ממשיך החיים התואם את תנאי האשראי או הפקדון במגזרי ההצמדה הרלוונטיים.
 - רבית על ההון המשוקלל המיוחס למגזר (על בסיס נכסי הסיכון המשוייכים לכל מגזר).
 - מגזרי הלקוחות מחויבים בעלויות המימון העודפות (מעבר לעלויות גיוס המקורות) של שטרי ההון המיוחסים למגזר.
 - הוצאות בגין הפסדי אשראי - לכל מגזר פעילות מיוחסות הוצאות בגין הפסדי אשראי שנרשמו בגין לקוחותיו.
 - הכנסות שאינן מרבית - לכל מגזר פעילות נזקפות ההכנסות מעמלות, הכנסות מימון שאינן מרבית וההכנסות האחרות, הנובעות מפעילות לקוחותיו.
- הוצאות תפעוליות - לכל לקוח במגזר פעילות מיוחסות הוצאות של כלל יחידות הבנק, הנובעות ממתן שירותים, לפי מתודולוגיית העמסה כדלקמן:
 - הוצאות ישירות, הכוללות:
 - הוצאות שכר וארגוניות בסניפים - מועמסות לפי התפלגות תקן "מדד פעולה", המתרגם את הפעילות של הלקוח לתשומות עבודה.
 - הוצאות מחשב בסניפים - מועמסות בהתאם לכמות פעולות המבוצעות על ידי הלקוחות.
 - הוצאות שכר, ארגוניות ומחשב של יחידות המטה העסקיות - מועמסות על פי מפתחות העמסה, בהתאם לאופי הפעילות של הלקוח (כגון: התפלגות יתרות אשראי, כמות ונפח פעולות).
 - הוצאות עקיפות, הכוללות את הוצאות יחידות המטה והוצאות המחשב של החטיבות/המערכים העורפיים, ואת הוצאות המחשב הכלליות שאינן משוייכות - הוצאות אלו מועמסות בהתאם לאופי ההוצאה. מרבית ההוצאות העקיפות מועמסות לפי התפלגות ההוצאות הישירות והיתר לפי התפלגות ההכנסות.
- מסים על ההכנסה - ההפרשה למס על הרווח של כל מגזר, חושבה על פי שיעור המס הסטטוטורי, תוך ביצוע התאמות מסוימות הנובעות מהוצאות לא מוכרות וכיו"ב.
- רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנה שליטה - זקיפת חלק ברווח המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה במגזרי הפעילות השונים, הוקצה על פי יחס הרווח נטו של חברות הבת בהן יש זכויות שאינן מקנות שליטה, כפי שרווח זה שויך למגזרי הפעילות השונים.

באור 28 - מגזרי פעילות פיקוחיים ואיזורים גיאוגרפיים (המשך)

ב. מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020								המאחד
פעילות ישראל								
משיקי בית	בנקאות פרטית	עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינוניים	עסקים גדולים	גופים מוסדיים	ניהול פיננסי	סך הכל	
במיליוני ש"ח								
1,646	7	671	158	232	(8)	172	2,878	הכנסות רבית מחיצוניים
105	29	46	10	37	14	-	241	הוצאות רבית מחיצוניים
								הכנסות רבית, נטו
1,541	(22)	625	148	195	(22)	172	2,637	- מחיצוניים
(323)	46	(2)	7	109	61	102	-	- בינמגזרי
1,218	24	623	155	304	39	274	2,637	סך הכנסות רבית, נטו
586	77	344	71	100	212	133	1,523	הכנסות שאינן מרבית
1,804	101	967	226	404	251	407	4,160	סך הכנסות
117	1	162	84	98	2	-	464	הוצאות בגין הפסדי אשראי
1,395	67	621	100	152	174	60	2,569	הוצאות תפעוליות ואחרות
292	33	184	42	154	75	347	1,127	רווח לפני מסים
105	11	58	11	44	26	113	368	הפרשה למסים על הרווח
187	22	126	31	110	49	234	759	רווח לאחר מסים
-	-	-	-	-	-	29	29	חלק הבנק ברווח של חברה כלולה לאחר השפעת המס
								רווח נקי:
187	22	126	31	110	49	263	788	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(26)	-	(4)	(2)	(1)	-	(5)	(38)	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
161	22	122	29	109	49	258	750	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
47,443	50	17,827	5,592	17,425	1,405	62,438	152,180	יתרה ממוצעת של נכסים ⁽¹⁾
-	-	-	-	-	-	617	617	מזה: השקעה בחברה כלולה ⁽¹⁾
47,443	50	17,827	5,592	17,425	1,405	-	89,742	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור ⁽¹⁾
49,687	70	18,876	5,385	16,724	1,505	-	92,247	יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח ⁽⁴⁾
190	-	231	78	78	-	-	577	יתרת חובות פגומים
174	-	36	-	7	-	-	217	יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום
60,059	8,698	22,255	5,589	13,162	22,665	10,630	143,058	יתרה ממוצעת של התחייבויות ⁽¹⁾
59,151	8,666	21,759	5,413	12,317	22,553	-	129,859	מזה: יתרה ממוצעת של פקדונות הציבור ⁽¹⁾
63,338	9,097	24,358	5,707	12,867	26,310	-	141,677	יתרת פקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
32,393	207	17,441	6,564	17,761	1,606	7,321	83,293	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽¹⁾⁽²⁾
32,960	214	17,720	5,982	17,624	1,718	7,597	83,815	יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ⁽²⁾
32,799	17,287	15,775	3,497	12,373	248,302	-	330,033	יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ⁽¹⁾⁽³⁾
								פיצול הכנסות רבית נטו
1,073	-	582	148	296	14	-	2,113	- מרווח מפעילות מתן אשראי
156	24	47	9	14	26	-	276	- מרווח מפעילות קבלת פקדונות
(11)	-	(6)	(2)	(6)	(1)	274	248	- אחר
1,218	24	623	155	304	39	274	2,637	סך הכל הכנסות רבית, נטו

(1) יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרות לתחילת רבעון או לתחילת חודש.

(2) נכסי סיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות ההון.

(3) נכסים בניהול - לרבות נכסי גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות ערך של לקוחות.

(4) כולל הלוואות לדיור ליחידים, אשר פעילותם העסקית מסווגת למגזר עסקים קטנים וזעירים בסך של 1,253 מיליון ש"ח.

באור 28 - מגזרי פעילות פיקוחיים ואיזורים גיאוגרפיים (המשך)

ב. מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

המאורח							
לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2019*							
פעילות ישראל							
משיקי בית	בנקאות פרטית	עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינוניים	עסקים גדולים	גופים מוסדיים	ניהול פיננסי	סך הכל
במיליוני ש"ח							
1,669	14	670	164	265	16	287	3,085
172	52	87	17	67	77	11	483
1,497	(38)	583	147	198	(61)	276	2,602
(253)	76	72	18	76	136	(125)	-
1,244	38	655	165	274	75	151	2,602
549	68	313	75	111	190	214	1,520
1,793	106	968	240	385	265	365	4,122
72	-	35	12	18	1	-	138
1,443	65	632	110	161	184	59	2,654
278	41	301	118	206	80	306	1,330
95	14	103	44	90	27	105	478
183	27	198	74	116	53	201	852
-	-	-	-	-	-	51	51
183	27	198	74	116	53	252	903
(24)	-	(5)	(3)	-	-	(6)	(38)
159	27	193	71	116	53	246	865
45,476	50	16,653	5,623	16,599	1,039	50,865	136,305
-	-	-	-	-	-	605	605
45,476	50	16,653	5,623	16,599	1,039	-	85,440
47,418 ⁽⁴⁾	67	17,264	5,539	17,280	1,261	-	88,829
156	-	220	35	298	-	-	709
212	-	20	4	13	-	-	249
52,093	7,619	19,232	5,225	10,527	23,365	9,516	127,577
50,896	7,611	18,660	4,968	9,861	22,825	-	114,821
51,572	7,734	19,157	5,491	11,018	25,080	-	120,052
31,559	213	16,480	6,654	16,416	1,070	7,627	80,019
32,112	218	16,844	6,448	16,880	1,159	7,588	81,249
35,493	17,337	16,139	3,993	13,001	236,423	-	322,386
1,046	-	575	149	265	10	-	2,045
215	38	89	20	20	66	-	448
(17)	-	(9)	(4)	(11)	(1)	151	109
1,244	38	655	165	274	75	151	2,602

* סווג מחדש. ראה סעיף א' בעמוד 183.

(1) יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרות לתחילת רבעון או לתחילת חודש.

(2) נכסי סיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון.

(3) נכסים בניהול - לרבות נכסי גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות ערך של לקוחות.

(4) כולל הלוואות לדיור ליחידים, אשר פעילותם העסקית מסווגת למגזר עסקים קטנים וזעירים בסך של 1,038 מיליון ש"ח.

באור 28 - מגזרי פעילות פיקוחיים ואיזורים גיאוגרפיים (המשך)

ב. מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשנה שנתימה ביום 31 בדצמבר 2018*								המאחד
פעילות ישראל								
משקי בית	בנקאות פרטית	עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינוניים	עסקים גדולים	גופים מוסדיים	ניהול פיננסי	סך הכל	
במיליוני ש"ח								
1,524	1	677	191	358	14	236	3,001	הכנסות רבית מחיצוניים
183	34	106	34	65	59	34	515	הוצאות רבית מחיצוניים
								הכנסות רבית, נטו
1,341	(33)	571	157	293	(45)	202	2,486	- מחיצוניים
(196)	66	48	20	4	107	(49)	-	- בינמגזרי
1,145	33	619	177	297	62	153	2,486	סך הכנסות רבית, נטו
577	62	321	81	119	194	283	1,637	הכנסות שאינן מרבית
1,722	95	940	258	416	256	436	4,123	סך הכנסות
67	-	55	8	35	1	-	166	הוצאות בגין הפסדי אשראי
1,545	63	653	120	188	178	72	2,819	הוצאות תפעוליות ואחרות
110	32	232	130	193	77	364	1,138	רווח לפני מסים
41	12	87	49	72	29	118	408	הפרשה למסים על הרווח
69	20	145	81	121	48	246	730	רווח לאחר מסים
-	-	-	-	-	-	37	37	חלק הבנק ברווח של חברה כלולה לאחר השפעת המס
								רווח נקי:
69	20	145	81	121	48	283	767	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(20)	-	(5)	(4)	-	-	(5)	(34)	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
49	20	140	77	121	48	278	733	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
43,802	51	15,426	5,739	17,855	764	51,675	135,312	יתרה ממוצעת של נכסים ⁽¹⁾
-	-	-	-	-	-	585	585	מזה: השקעה בחברה כלולה ⁽¹⁾
43,802	51	15,426	5,739	17,855	764	-	83,637	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור ⁽¹⁾
45,359 ⁽⁴⁾	51	15,948	5,816	17,052	934	-	85,160	יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח
100	-	218	35	114	-	-	467	יתרת חובות פגומים
215	-	23	5	-	-	-	243	יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום
48,806	7,676	17,848	5,230	11,042	26,042	10,415	127,059	יתרה ממוצעת של התחייבויות ⁽¹⁾
47,682	7,667	17,127	4,907	9,981	25,984	-	113,348	מזה: יתרה ממוצעת של פקדונות הציבור ⁽¹⁾
50,300	8,029	17,802	5,167	9,212	21,187	-	111,697	יתרת פקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
30,158	189	15,106	6,926	17,857	1,042	8,039	79,317	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽¹⁾⁽²⁾
30,725	190	15,404	7,053	16,329	1,517	7,919	79,137	יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ⁽²⁾
36,170	15,501	13,444	3,922	15,054	243,650	-	327,741	יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ⁽¹⁾⁽³⁾
								פיצול הכנסות רבית נטו
1,007	-	560	164	292	12	-	2,035	- מרווח מפעילות מתן אשראי
159	33	72	19	21	51	-	355	- מרווח מפעילות קבלת פקדונות
(21)	-	(13)	(6)	(16)	(1)	153	96	- אחר
1,145	33	619	177	297	62	153	2,486	סך הכל הכנסות רבית, נטו

* סווג מחדש. ראה סעיף א' בעמוד 183.

(1) יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרות לתחילת רבעון או לתחילת חודש.

(2) נכסי סיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות ההון.

(3) נכסים בניהול - לרבות נכסי גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות ערך של לקוחות.

(4) כולל הלוואות לדירוי ליחידים, אשר פעילותם העסקית מסווגת למגזר עסקים קטנים וזעירים בסך של 934 מיליון ש"ח.

באור 28 - מגזרי פעילות פיקוחיים ואיזורים גיאוגרפיים (המשך)

ג. אנשים פרטיים - משקי בית ובנקאות פרטית - פעילות בישראל

המאחד							
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020							
מגזר משקי בית				מגזר בנקאות פרטית			
לדיר	הלוואות	כרטיסי אשראי	אחר	סך הכל	סך הכל	אחר	סך הכל
במיליוני ש"ח							
633	14	999	1,646	-	7	7	1,653
-	-	105	105	-	29	29	134
633	14	894	1,541	-	(22)	(22)	1,519
(265)	(2)	(56)	(323)	-	46	46	(277)
368	12	838	1,218	-	24	24	1,242
13	82	491	586	1	76	76	663
381	94	1,329	1,804	1	100	100	1,905
41	-	76	117	-	1	1	118
172	48	1,175	1,395	-	67	67	1,462
168	46	78	292	1	32	32	325
60	16	29	105	-	11	11	116
רווח נקי:							
108	30	49	187	1	21	21	209
-	(2)	(24)	(26)	-	-	-	(26)
108	28	25	161	1	21	21	183
26,964	2,626	17,853	47,443	21	29	29	47,493
26,964	2,626	17,853	47,443	21	29	29	47,493
28,336	3,462	17,889	49,687	31	39	39	49,757
36	-	154	190	-	-	-	190
156	-	18	174	-	-	-	174
365	67	59,627	60,059	1	8,697	8,697	68,757
-	-	59,151	59,151	-	8,666	8,666	67,817
-	-	63,338	63,338	-	9,097	9,097	72,435
14,517	3,085	14,791	32,393	29	178	178	32,600
15,187	3,729	14,044	32,960	37	177	177	33,174
-	-	32,799	32,799	-	17,287	17,287	50,086
374	12	687	1,073	-	-	-	1,073
-	-	156	156	-	24	24	180
(6)	-	(5)	(11)	-	-	-	(11)
368	12	838	1,218	-	24	24	1,242

(1) יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרות לתחילת רבעון או לתחילת חודש.

(2) נכסי סיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות ההון.

(3) נכסים בניהול - לרבות נכסי גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות ערך של לקוחות.

באור 28 - מגזרי פעילות פיקוחיים ואיזורים גיאוגרפיים (המשך)

ג. אנשים פרטיים - משקי בית ובנקאות פרטית - פעילות בישראל (המשך)

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019								המאוחד
מגזר משקי בית				מגזר בנקאות פרטית				
לדיוור	הלוואות	כרטיסי	אחר	סך הכל	אחר	כרטיסי	אשראי	סך הכל
במיליוני ש"ח								
670	15	984	1,669	-	14	14	1,683	הכנסות רבית מחיצוניים
-	-	172	172	-	52	52	224	הוצאות רבית מחיצוניים
670	15	812	1,497	-	(38)	(38)	1,459	הכנסות רבית, נטו
(349)	(2)	98	(253)	-	76	76	(177)	- מחיצוניים
321	13	910	1,244	-	38	38	1,282	- בינגדזרי
14	84	451	549	1	68	67	617	סך הכנסות רבית, נטו
335	97	1,361	1,793	1	106	105	1,899	הכנסות שאינן מרבית
3	-	69	72	-	-	-	72	סך הכנסות
156	57	1,230	1,443	-	65	65	1,508	הוצאות בגין הפסדי אשראי
176	40	62	278	1	41	40	319	הוצאות תפעוליות ואחרות
60	14	21	95	-	14	14	109	רווח לפני מסים
								הפרשה למסים על הרווח
								רווח נקי:
116	26	41	183	1	27	26	210	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
-	(1)	(23)	(24)	-	-	-	(24)	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
116	25	18	159	1	27	26	186	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
24,871	2,798	17,807	45,476	25	50	25	45,526	יתרה ממוצעת של נכסים ⁽¹⁾
24,871	2,798	17,807	45,476	25	50	25	45,526	מזה: יתרה ממוצעת של אשראי לציבור ⁽¹⁾
25,583	3,639	18,196	47,418	34	67	33	47,485	יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח
10	-	146	156	-	-	-	156	יתרת חובות פגומים
186	-	26	212	-	-	-	212	יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום
525	106	51,462	52,093	1	7,619	7,618	59,712	יתרה ממוצעת של התחייבויות ⁽¹⁾
-	-	50,896	50,896	-	7,611	7,611	58,507	מזה: יתרה ממוצעת של פקדונות הציבור ⁽¹⁾
-	-	51,572	51,572	-	7,734	7,734	59,306	יתרת פקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
13,620	3,151	14,788	31,559	29	213	184	31,772	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽¹⁾⁽²⁾
14,056	3,805	14,251	32,112	38	218	180	32,330	יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ⁽²⁾
-	-	35,493	35,493	-	17,337	17,337	52,830	יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ⁽¹⁾⁽³⁾
330	13	703	1,046	-	-	-	1,046	פיצול הכנסות רבית נטו
-	-	215	215	-	38	38	253	- מרווח מפעילות מתן אשראי
(9)	-	(8)	(17)	-	-	-	(17)	- מרווח מפעילות קבלת פקדונות
321	13	910	1,244	-	38	38	1,282	- אחר
								סך הכל הכנסות רבית, נטו

(1) יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרות לתחילת רבעון או לתחילת חודש.

(2) נכסי סיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות ההון.

(3) נכסים בניהול - לרבות נכסי גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות ערך של לקוחות.

באור 28 - מגזרי פעילות פיקוחיים ואיזורים גיאוגרפיים (המשך)

ג. אנשים פרטיים - משקי בית ובנקאות פרטית - פעילות בישראל (המשך)

המאחד							
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018							
מגזר משקי בית				מגזר בנקאות פרטית			
לדיר	הלוואות	כרטיסי אשראי	אחר	סך הכל	סך הכל	אחר	סך הכל
במיליוני ש"ח							
685	16	823	1,524	-	1	1	1,525
-	-	183	183	-	34	34	217
685	16	640	1,341	-	(33)	(33)	1,308
(400)	(3)	207	(196)	-	66	66	(130)
285	13	847	1,145	-	33	33	1,178
15	89	473	577	1	62	61	639
300	102	1,320	1,722	1	95	94	1,817
4	-	63	67	-	-	-	67
140	60	1,345	1,545	-	63	63	1,608
156	42	(88)	110	1	32	31	142
58	15	(32)	41	-	12	12	53
98	27	(56)	69	1	20	19	89
-	(2)	(18)	(20)	-	-	-	(20)
98	25	(74)	49	1	20	19	69
23,625	2,921	17,256	43,802	31	51	20	43,853
23,625	2,921	17,256	43,802	31	51	20	43,853
24,319	3,320	17,720	45,359	29	51	22	45,410
6	-	94	100	-	-	-	100
185	-	30	215	-	-	-	215
695	70	48,041	48,806	1	7,676	7,675	56,482
-	-	47,682	47,682	-	7,667	7,667	55,349
-	-	50,300	50,300	-	8,029	8,029	58,329
12,753	2,940	14,465	30,158	26	189	163	30,347
13,148	3,528	14,049	30,725	29	190	161	30,915
-	-	36,170	36,170	-	15,501	15,501	51,671
298	13	696	1,007	-	-	-	1,007
-	-	159	159	-	33	33	192
(13)	-	(8)	(21)	-	-	-	(21)
285	13	847	1,145	-	33	33	1,178

(1) יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרות לתחילת רבעון או לתחילת חודש.

(2) נכסי סיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות ההון.

(3) נכסים בניהול - לרבות נכסי גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות ערך של לקוחות.

באור 28 - מגזרי פעילות פיקוחיים ואיזורים גיאוגרפיים (המשך)

ד. עסקים קטנים וזעירים, בינוניים וגדולים - פעילות בישראל

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020										המאחד
מגזר עסקים קטנים וזעירים			מגזר עסקים בינוניים			מגזר עסקים גדולים				
בינוני ונדל"ן	אחר	סך הכל	בינוני ונדל"ן	אחר	סך הכל	בינוני ונדל"ן	אחר	סך הכל		
במיליוני ש"ח										
193	478	671	33	125	158	95	137	232	1,061	הכנסות רבית מחיצוניים
-	46	46	-	10	10	-	37	37	93	הוצאות רבית מחיצוניים
193	432	625	33	115	148	95	100	195	968	הכנסות רבית, נטו
(3)	1	(2)	(1)	8	7	(2)	111	109	114	- מחיצוניים
190	433	623	32	123	155	93	211	304	1,082	- בינמגזרי
40	304	344	14	57	71	29	71	100	515	סך הכנסות רבית, נטו
-	16	16	-	1	1	-	1	1	18	הכנסות שאינן מרבית
230	737	967	46	180	226	122	282	404	1,597	מזה: הכנסות מכרטיסי אשראי
14	148	162	(1)	85	84	13	85	98	344	סך הכנסות
104	517	621	16	84	100	36	116	152	873	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
112	72	184	31	11	42	73	81	154	380	הוצאות תפעוליות ואחרות
35	23	58	8	3	11	21	23	44	113	רווח לפני מסים
77	49	126	23	8	31	52	58	110	267	הפרשה למסים על הרווח
(2)	(2)	(4)	(1)	(1)	(2)	-	(1)	(1)	(7)	רווח נקי:
75	47	122	22	7	29	52	57	109	260	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
6,339	11,488	17,827	964	4,628	5,592	3,484	13,941	17,425	40,844	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
6,339	11,488	17,827	964	4,628	5,592	3,484	13,941	17,425	40,844	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
6,436	12,440	18,876	863	4,522	5,385	3,973	12,751	16,724	40,985	יתרה ממוצעת של נכסים ⁽¹⁾
60	171	231	-	78	78	11	67	78	387	מזה: יתרה ממוצעת של אשראי לציבור ⁽¹⁾
20	16	36	-	-	-	7	-	7	43	יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח
3,496	18,759	22,255	994	4,595	5,589	2,699	10,463	13,162	41,006	יתרת חובות פגומים
3,334	18,425	21,759	960	4,453	5,413	2,573	9,744	12,317	39,489	יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום
3,594	20,764	24,358	1,012	4,695	5,707	2,470	10,397	12,867	42,932	יתרה ממוצעת של התחייבויות ⁽¹⁾
7,249	10,192	17,441	1,512	5,052	6,564	5,260	12,501	17,761	41,766	מזה: יתרה ממוצעת של פקדונות הציבור ⁽¹⁾
7,113	10,607	17,720	1,302	4,680	5,982	5,831	11,793	17,624	41,326	יתרת פקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
1,300	14,475	15,775	158	3,339	3,497	1,193	11,180	12,373	31,645	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽¹⁾⁽²⁾
186	396	582	31	117	148	93	203	296	1,026	יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ⁽²⁾
7	40	47	2	7	9	2	12	14	70	יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ⁽¹⁾⁽³⁾
(3)	(3)	(6)	(1)	(1)	(2)	(2)	(4)	(6)	(14)	פיצול הכנסות רבית נטו
190	433	623	32	123	155	93	211	304	1,082	- מרווח מפעילות מתן אשראי
										- מרווח מפעילות קבלת פקדונות
										- אחר
										סך הכל הכנסות רבית, נטו

(1) יתרת ממוצעות מחושבות על בסיס יתרות לתחילת רבעון או לתחילת חודש.

(2) נכסי סיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות ההון.

(3) נכסים בניהול - לרבות נכסי גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות ערך של לקוחות.

באור 28 - מגזרי פעילות פיקוחיים ואיזורים גיאוגרפיים (המשך)

ד. עסקים קטנים וזעירים, בינוניים וגדולים - פעילות בישראל (המשך)

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2019*										המאוחד
מגזר עסקים קטנים וזעירים			מגזר עסקים בינוניים			מגזר עסקים גדולים				
בינוני ונדל"ן	אחר	סך הכל	בינוני ונדל"ן	אחר	סך הכל	בינוני ונדל"ן	אחר	סך הכל		
במיליוני ש"ח										
188	482	670	41	123	164	74	191	265	1,099	הכנסות רבית מחיצוניים
-	87	87	-	17	17	-	67	67	171	הוצאות רבית מחיצוניים
188	395	583	41	106	147	74	124	198	928	הכנסות רבית, נטו
(4)	76	72	(1)	19	18	(3)	79	76	166	- מחיצוניים
184	471	655	40	125	165	71	203	274	1,094	- בינמגזרי
34	279	313	15	60	75	31	80	111	499	סך הכנסות רבית, נטו
-	16	16	-	1	1	-	-	-	17	הכנסות שאינן מרבית
218	750	968	55	185	240	102	283	385	1,593	מזה: הכנסות מכרטיסי אשראי
(11)	46	35	(1)	13	12	(15)	33	18	65	סך הכנסות
93	539	632	16	94	110	32	129	161	903	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
136	165	301	40	78	118	85	121	206	625	הוצאות תפעוליות ואחרות
47	56	103	15	29	44	38	52	90	237	רווח לפני מסים
89	109	198	25	49	74	47	69	116	388	הפרשה למסים על הרווח
(2)	(3)	(5)	(2)	(1)	(3)	-	-	-	(8)	רווח נקי:
87	106	193	23	48	71	47	69	116	380	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
5,899	10,754	16,653	1,077	4,546	5,623	2,591	14,008	16,599	38,875	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
5,899	10,754	16,653	1,077	4,546	5,623	2,591	14,008	16,599	38,875	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
6,301	10,963	17,264	1,074	4,465	5,539	3,023	14,257	17,280	40,083	יתרה ממוצעת של נכסים ⁽¹⁾
42	178	220	5	30	35	23	275	298	553	מזה: יתרה ממוצעת של אשראי לציבור ⁽¹⁾
2	18	20	-	4	4	13	-	13	37	יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח
3,170	16,062	19,232	1,041	4,184	5,225	2,019	8,508	10,527	34,984	יתרת חובות פגומים
2,963	15,697	18,660	961	4,007	4,968	1,848	8,013	9,861	33,489	יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום
3,081	16,076	19,157	962	4,529	5,491	2,265	8,753	11,018	35,666	יתרה ממוצעת של התחייבויות ⁽¹⁾
6,910	9,570	16,480	1,700	4,954	6,654	4,383	12,033	16,416	39,550	מזה: יתרה ממוצעת של פקדונות הציבור ⁽¹⁾
6,928	9,916	16,844	1,676	4,772	6,448	4,345	12,535	16,880	40,172	יתרת פקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
1,366	14,773	16,139	176	3,817	3,993	1,804	11,197	13,001	33,133	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽¹⁾⁽²⁾
179	396	575	38	111	149	72	193	265	989	יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ⁽²⁾
10	79	89	3	17	20	2	18	20	129	יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ⁽¹⁾⁽³⁾
(5)	(4)	(9)	(1)	(3)	(4)	(3)	(8)	(11)	(24)	פיצול הכנסות רבית נטו
184	471	655	40	125	165	71	203	274	1,094	- מרווח מפעילות מתן אשראי
										- מרווח מפעילות קבלת פקדונות
										- אחר
										סך הכל הכנסות רבית, נטו

* סווג מחדש. ראה סעיף א' בעמוד 183.

(1) יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרות לתחילת רבעון או לתחילת חודש.

(2) נכסי סיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות ההון.

(3) נכסים בניהול - לרבות נכסי גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות ערך של לקוחות.

באור 28 - מגזרי פעילות פיקוחיים ואיזורים גיאוגרפיים (המשך)

ד. עסקים קטנים וזעירים, בינוניים וגדולים - פעילות בישראל (המשך)

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018*										המאוחד
מגזר עסקים קטנים וזעירים			מגזר עסקים בינוניים			מגזר עסקים גדולים				
בינוני ונדל"ן	אחר	סך הכל	בינוני ונדל"ן	אחר	סך הכל	בינוני ונדל"ן	אחר	סך הכל		
במיליוני ש"ח										
166	511	677	55	136	191	76	282	358	1,226	
-	106	106	-	34	34	-	65	65	205	
166	405	571	55	102	157	76	217	293	1,021	
(10)	58	48	(5)	25	20	(5)	9	4	72	
156	463	619	50	127	177	71	226	297	1,093	
40	281	321	20	61	81	31	88	119	521	
-	16	16	-	1	1	-	1	1	18	
196	744	940	70	188	258	102	314	416	1,614	
-	55	55	1	7	8	-	35	35	98	
102	551	653	21	99	120	36	152	188	961	
94	138	232	48	82	130	66	127	193	555	
35	52	87	18	31	49	25	47	72	208	
59	86	145	30	51	81	41	80	121	347	
(2)	(3)	(5)	(1)	(3)	(4)	-	-	-	(9)	
57	83	140	29	48	77	41	80	121	338	
5,026	10,400	15,426	1,332	4,407	5,739	2,717	15,138	17,855	39,020	
5,026	10,400	15,426	1,332	4,407	5,739	2,717	15,138	17,855	39,020	
5,449	10,499	15,948	1,510	4,306	5,816	2,383	14,669	17,052	38,816	
44	174	218	6	29	35	19	95	114	367	
6	17	23	-	5	5	-	-	-	28	
3,005	14,843	17,848	1,007	4,223	5,230	1,887	9,155	11,042	34,120	
2,768	14,359	17,127	878	4,029	4,907	1,642	8,339	9,981	32,015	
2,823	14,979	17,802	1,014	4,153	5,167	1,963	7,249	9,212	32,181	
5,366	9,740	15,106	2,778	4,148	6,926	4,894	12,963	17,857	39,889	
5,866	9,538	15,404	2,773	4,280	7,053	4,698	11,631	16,329	38,786	
1,204	12,240	13,444	58	3,864	3,922	825	14,229	15,054	32,420	
153	407	560	51	113	164	74	218	292	1,016	
7	65	72	1	18	19	1	20	21	112	
(4)	(9)	(13)	(2)	(4)	(6)	(4)	(12)	(16)	(35)	
156	463	619	50	127	177	71	226	297	1,093	

* סווג מחדש. ראה סעיף א' בעמוד 183.

(1) יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרות לתחילת רבעון או לתחילת חודש.

(2) נכסי סיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות ההון.

(3) נכסים בניהול - לרבות נכסי גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות ערך של לקוחות.

באור 28 - מגזרי פעילות פיקוחיים ואיזורים גיאוגרפיים (המשך)

ה. מגזר ניהול פיננסי - פעילות בישראל

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2020					המאחד
פעילות למסחר	פעילות ניהול נכסים והתחייבויות	פעילות השקעה ריאלית	אחר	סך הכל	
במיליוני ש"ח					
-	172	-	-	172	הכנסות רבית מחיצוניים
1	(1)	-	-	-	הוצאות רבית מחיצוניים
(1)	173	-	-	172	הכנסות רבית, נטו
-	102	-	-	102	- מחיצוניים
(1)	275	-	-	274	- בינמגזרי
14	118	1	-	133	סך הכנסות (הוצאות) רבית, נטו
13	393	1	-	407	הכנסות שאינן מרבית
-	60	-	-	60	סך הכנסות
13	333	1	-	347	הוצאות תפעוליות ואחרות
4	109	-	-	113	רווח לפני מסים
9	224	1	-	234	הפרשה למסים על הרווח
-	-	29	-	29	רווח לאחר מסים
9	224	30	-	263	חלק הבנק ברווח של חברה כלולה לאחר השפעת המס
-	(5)	-	-	(5)	רווח נקי :
9	219	30	-	258	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
228	61,304	906	-	62,438	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
-	-	617	-	617	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
31	10,599	-	-	10,630	יתרה ממוצעת של נכסים ⁽¹⁾
886	4,870	1,565	-	7,321	מזה: השקעה בחברה כלולה ⁽¹⁾
883	5,076	1,638	-	7,597	יתרה ממוצעת של התחייבויות ⁽¹⁾
					יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽¹⁾⁽²⁾
					יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ⁽²⁾
(21)	67				מרכיבי הכנסות רבית נטו והכנסות מימון שאינן מרבית:
-	(17)				הפרשי שער, נטו ⁽³⁾
42	322				הפרשי מדד, נטו ⁽³⁾
(3)	-				חשיפות רבית, נטו ⁽³⁾
18	372				חשיפות למניות, נטו ⁽³⁾
-	24				סך הכל הכנסות רבית נטו והכנסות שאינן מרבית, לפי בסיס צבירה
-	(3)				רווחים או הפסדים ממכירה או מירידת ערך שאינה זמנית של אגרות חוב
(5)	-				שינוי בפער בין שווי הוגן לבין בסיס צבירה של מכשירים נגזרים שנרשם ברווח והפסד
13	393				הוצאות אחרות שאינן מרבית
					סך הכל הכנסות רבית, נטו והכנסות מימון שאינן מרבית

(1) יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרות לתחילת רבעון או לתחילת חודש.

(2) נכסי סיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות ההון.

(3) לרבות בגין ניירות ערך ומכשירים נגזרים.

באור 28 - מגזרי פעילות פיקוחיים ואיזורים גיאוגרפיים (המשך)

ה. מגזר ניהול פיננסי - פעילות בישראל (המשך)

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2019 ⁽⁴⁾					המאחד
פעילות למסחר במילוני ש"ח	פעילות נכסים והתחייבויות	פעילות ניהול השקעה ריאלית	אחר	סך הכל	
1	286	-	-	287	הכנסות רבית מחיצוניים
3	8	-	-	11	הוצאות רבית מחיצוניים
(2)	278	-	-	276	הכנסות רבית, נטו
-	(125)	-	-	(125)	- מחיצוניים
(2)	153	-	-	151	- בינמגזרי
(19)	159	71	-	214	סך הכנסות (הוצאות) רבית, נטו
(21)	312	71	3	365	הכנסות (הוצאות) שאינן מרבית
-	59	-	-	59	סך הכנסות (הוצאות)
(21)	253	71	3	306	הוצאות תפעוליות ואחרות
(8)	88	24	1	105	רווח (הפסד) לפני מסים
(13)	165	47	2	201	הפרשה למסים (חסכון במס) על הרווח (ההפסד)
-	-	51	-	51	רווח (הפסד) לאחר מסים
(13)	165	98	2	252	חלק הבנק ברווח של חברה כלולה לאחר השפעת המס
-	(6)	-	-	(6)	רווח (הפסד) נקי:
(13)	159	98	2	246	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
-	-	-	-	-	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(13)	159	98	2	246	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
222	49,765	878	-	50,865	יתרה ממוצעת של נכסים ⁽¹⁾
-	-	605	-	605	מזה: השקעה בחברה כלולה ⁽¹⁾
202	9,314	-	-	9,516	יתרה ממוצעת של התחייבויות ⁽¹⁾
748	5,356	1,523	-	7,627	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽¹⁾⁽²⁾
875	5,131	1,582	-	7,588	יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ⁽²⁾
(41)	56	-	-	-	מרכיבי הכנסות רבית נטו והכנסות מימון שאינן מרבית:
-	(6)	-	-	-	הפרשי שער, נטו ⁽³⁾
7	242	-	-	-	הפרשי מדד, נטו ⁽³⁾
-	-	-	-	-	חשיפות רבית, נטו ⁽³⁾
(34)	292	-	-	-	חשיפות למניות, נטו ⁽³⁾
-	26	-	-	-	סך הכל הכנסות רבית נטו והכנסות שאינן מרבית, לפי בסיס צבירה
-	(6)	-	-	-	רווחים או הפסדים ממכירה או מיידת ערך שאינה זמנית של אגרות חוב
13	-	-	-	-	שינוי בפער בין שווי הוגן לבין בסיס צבירה של מכשירים נגזרים שנרשם ברווח והפסד
(21)	312	-	-	-	הכנסות אחרות שאינן מרבית
					סך הכל הכנסות רבית, נטו והכנסות מימון שאינן מרבית

(1) יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרות לתחילת רבעון או לתחילת חודש.

(2) נכסי סיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות ההון.

(3) לרבות בגין ניירות ערך ומכשירים נגזרים.

(4) החל משנת 2019, שינה הבנק את אופן הסיווג של מכשירים פיננסיים נגזרים בין פעילות למטרת מסחר לבין פעילות ניהול נכסים והתחייבויות.

באור 28 - מגזרי פעילות פיקוחיים ואיזורים גיאוגרפיים (המשך)

ה. מגזר ניהול פיננסי - פעילות בישראל (המשך)

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2018					המאחד
פעילות למסחר	פעילות ניהול נכסים והתחייבויות	פעילות השקעה ריאלית	אחר	סך הכל	
במיליוני ש"ח					
4	232	-	-	236	הכנסות רבית מחיצוניים
3	31	-	-	34	הוצאות רבית מחיצוניים
1	201	-	-	202	הכנסות רבית, נטו
-	(49)	-	-	(49)	- מחיצוניים
1	152	-	-	153	- בינמגזרי
1	130	80	72	283	סך הכנסות רבית, נטו
2	282	80	72	436	הכנסות שאינן מרבית
-	-	-	-	-	סך הכנסות
-	72	-	-	72	הוצאות בגין הפסדי אשראי
2	210	80	72	364	הוצאות תפעוליות ואחרות
1	65	27	25	118	רווח לפני מסים
1	145	53	47	246	הפרשה למסים על הרווח
-	-	37	-	37	רווח לאחר מסים
1	145	90	47	283	חלק הבנק ברווח של חברה כלולה לאחר השפעת המס
-	(5)	-	-	(5)	רווח נקי:
1	140	90	47	278	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
433	50,433	809	-	51,675	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
-	-	585	-	585	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
277	10,138	-	-	10,415	יתרה ממוצעת של נכסים ⁽¹⁾
747	5,857	1,435	-	8,039	מזה: השקעה בחברה כלולה ⁽¹⁾
845	5,614	1,460	-	7,919	יתרה ממוצעת של התחייבויות ⁽¹⁾
-	-	-	-	-	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽¹⁾⁽²⁾
-	-	-	-	-	יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ⁽²⁾
-	11	-	-	-	מרכיבי הכנסות רבית נטו והכנסות מימון שאינן מרבית:
-	4	-	-	-	הפרשי שער, נטו ⁽³⁾
3	242	-	-	-	הפרשי מדד, נטו ⁽³⁾
(1)	-	-	-	-	חשיפות רבית, נטו ⁽³⁾
2	257	-	-	-	חשיפות למניות, נטו ⁽³⁾
-	7	-	-	-	סך הכל הכנסות רבית נטו והכנסות שאינן מרבית, לפי בסיס צבירה
-	-	-	-	-	רווחים או הפסדים ממכירה או מירידת ערך שאינה זמנית של אגרות חוב
-	18	-	-	-	שינוי בפער בין שווי הוגן לבין בסיס צבירה של מכשירים נגזרים שנרשם ברווח והפסד
2	282	-	-	-	סך הכל הכנסות רבית, נטו והכנסות מימון שאינן מרבית

(1) יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרות לתחילת רבעון או לתחילת חודש.

(2) נכסי סיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות ההון.

(3) לרבות בגין ניירות ערך ומכשירים נגזרים.

באור 28 - מגזרי פעילות פיקוחיים ואיזורים גיאוגרפיים (המשך)

ו. מידע על אזורים גיאוגרפיים

(במיליוני ש"ח)

סך נכסים		רווח נקי			הכנסות ⁽²⁾			המאחד
ליום 31 בדצמבר		לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר			
2019	2020	2018	2019	2020	2018	2019	2020	
140,932	167,778	722	863	750	4,100	4,119	4,160	ישראל
178	-	11	2	-	23	3	-	מערב אירופה
141,110	167,778	733	865	750	4,123	4,122	4,160	סך הכל מאחד

(1) החלוקה לאיזורים גיאוגרפיים בוצעה לפי מיקום הנכסים.

(2) הכנסות מרבית נטו והכנסות שאינן מרבית.

באור 28א - מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה

א. כללי

1. בהתאם להוראות המפקח על הבנקים, תאגיד בנקאי שבהתאם לגישת ההנהלה שלו מגזרי הפעילות שלו שונים מהותית ממגזרי הפעילות הפיקוחיים, ייתן בנוסף גילוי על מגזרי פעילות בהתאם לגישת ההנהלה ("מגזרי פעילות ניהוליים"), בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא מגזרי פעילות (ASC 280-10).
 2. החלוקה למגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה מבוצעת בהתאם לקריטריונים המנויים בסעיף 3 להלן. חלוקה זו משמשת את מקבל ההחלטות התפעולי הראשי בבנק לצורך קביעת תכניות העבודה, קבלת החלטות ולניתוח התוצאות העסקיות של הקבוצה. מקבל ההחלטות התפעולי הראשי בבנק נקבע כהנהלת הבנק והדירקטוריון.
 3. הבנק זיהה את מגזרי הפעילות בהתאם לגישת ההנהלה כדלקמן:
 - **חטיבה בנקאית - משכנתאות** - המגזר אחראי על מתן שירותי אשראי לדיור ללקוחות המגזר.
 - **חטיבה בנקאית - לקוחות פרטיים** - עד לשנת 2019, המגזר כלל את מכלול הפעילויות של לקוחות הבנקאות הפרטית ומשקי הבית בסניפי החטיבה הבנקאית. כמו כן, המגזר כלל את לקוחות מערך פאג"י בעלי מאפיינים דומים.
 - החל משנת 2020, המגזר פוצל לשני מגזרי פעילות:
 - **משקי בית** - הכולל את מכלול הפעילויות של לקוחות פרטיים, רובם בעלי תיק נכסים פיננסיים בבנק (לרבות פקדונות, תיקי ניירות ערך ונכסים כספיים אחרים), הנמוך מ-400 אלף ש"ח.
 - **בנקאות פרטית** - הכולל את מכלול הפעילויות של לקוחות פרטיים בעלי עושר פיננסי בינוני-גבוה, רובם בעלי תיק נכסים פיננסיים של 400 אלף ש"ח ומעלה.
 - מספרי ההשוואה סווגו בהתאם.
 - **חטיבה בנקאית - אחר** - המגזר כולל את מכלול הפעילויות של לקוחות עסקיים קטנים ולקוחות מסחריים בסניפי החטיבה הבנקאית. כמו כן, המגזר כולל את לקוחות מערך פאג"י, בעלי מאפיינים דומים.
 - **חטיבה עסקית - לקוחות עסקיים** - המחלקה העסקית של החטיבה מרכזת את מכלול הפעילות של לקוחות עסקיים גדולים ובינלאומיים, בעלי מסגרות אשראי של 40 מיליון ש"ח ומעלה, או מחזור הכנסות של 200 מיליון ש"ח ומעלה, וכן את פעילותם של אובליגנטים בתחומי אשראי מורכבים, כגון: תקשורת, יהלומים, ליווי פרויקטים, פקטורינג וכדומה.
 - **חטיבה עסקית - לקוחות מסחריים** - המחלקה המסחרית מטפלת בלקוחות הבנק, רובם בעלי מסגרות אשראי של 5 מיליון ש"ח עד 40 מיליון ש"ח ומחזור הכנסות של 25 מיליון ש"ח עד 200 מיליון ש"ח ובלקוחות סניפי החטיבה העסקית שאינם בסמכות מנהלי הסניפים. כמו כן, המגזר כולל את לקוחות מערך פאג"י, בעלי מאפיינים דומים.
 - **חטיבה עסקית - אחר** - לקוחות עסקיים קטנים בסניפי החטיבה העסקית.
 - **חטיבת נכסי לקוחות** - החטיבה אחראית על פעילות הבנק בתחום שוק ההון, המט"ח ופקדונות הציבור מול כלל הלקוחות של הבנק וכן אחראית על מכלול הפעילות של לקוחות מוסדיים.
 - **ניהול פיננסי** - המגזר כולל את תוצאות הפעילות מניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק - לרבות ניהול סיכוני השוק והנזילות בכללותם, את התוצאות מניהול תיק הנוסטרו לרבות פעילות מול בנקים ובנק ישראל. כמו כן כולל המגזר את חלק הבנק ברווחי כאל.
 - **חברות בנות** - המגזר כולל את תוצאות הפעילות של החברה הבת מסד (מספרי ההשוואה לשנת 2018 כוללים גם את אוצר החייל).
 - **התאמות**
- חלק מתוצאות הפעילות של לקוחות הבנק נרשמות ביותר ממגזר פעילות אחד כמפורט להלן:
- תוצאות הפעילות במוצרי שוק ההון, הכוללת פעילות בניירות ערך של לקוחות, הפצת מוצרים פיננסיים, פקדונות הציבור, ומוצרי המט"ח נכללות הן במגזר חטיבת נכסי לקוחות והן במגזרי החטיבה הבנקאית (למעט המשכנתאות) ובמגזרי החטיבה העסקית.
 - תוצאות הפעילות של לקוחות מסחריים מסוימים באחריות החטיבה העסקית נכללות הן במגזר החטיבה העסקית-לקוחות מסחריים והן במגזר החטיבה הבנקאית-אחר.
 - תוצאות הפעילות של עסקים קטנים מסוימים באחריות החטיבה הבנקאית נכללות הן במגזר החטיבה הבנקאית-אחר והן במגזר החטיבה העסקית-אחר.
 - תוצאות הפעילות של לקוחות מסוימים באחריות חטיבת נכסי לקוחות נכללות הן במסגרת מגזר חטיבת נכסי לקוחות והן במגזרי החטיבה הבנקאית (למעט המשכנתאות) ובמגזרי החטיבה העסקית.
- הכפילויות ברישום תוצאות הפעילות כמתואר לעיל, מבטלות במסגרת טור ההתאמות. כמו כן, טור ההתאמות כולל קיזוז יתרות בינחברתיות.
- לפירוט בדבר העקרונות בחלוקת תוצאות הפעילות בין מגזרי הפעילות השונים, ראה באור 28.

באור 28א - מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה (המשך)
(במיליוני ש"ח)

המאוחד	לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2020						
	חטיבה עסקית			חטיבה בנקאית			
	אחר	לקוחות מסחריים	לקוחות עסקיים	אחר	בנקאות פרטית	משקי בית	משכנתאות
הכנסות רבית, נטו	40	260	458	416	181	551	376
הכנסות שאינן מרבית	20	80	241	211	441	209	13
סך כל ההכנסות	60	340	699	627	622	760	389
הוצאות בגין הפסדי אשראי	8	92	131	133	22	77	40
הוצאות תפעוליות ואחרות	27	170	311	442	541	683	178
רווח לפני מסים	25	78	257	52	59	-	171
הפרשה למסים על הרווח	6	22	88	12	16	-	53
רווח לאחר מסים	19	56	169	40	43	-	118
חלק הבנק ברווח של חברה כלולה לאחר השפעת המס	-	-	-	-	-	-	-
רווח נקי							
לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	19	56	169	40	43	-	118
המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	-	-	-	-	-	-	-
המיוחס לבעלי מניות הבנק	19	56	169	40	43	-	118
יתרה ממוצעת של נכסים ⁽¹⁾	1,024	9,242	24,233	9,851	3,939	14,661	26,758
אשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח	620	9,284	24,431	10,946	4,190	14,882	28,121
פקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח	15,147	6,935	31,191	19,784	41,178	28,228	-

המאוחד	לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2019						
	חטיבה עסקית			חטיבה בנקאית			
	אחר	לקוחות מסחריים	לקוחות עסקיים	אחר	בנקאות פרטית	משקי בית	משכנתאות
הכנסות רבית, נטו	95	283	421	446	233	577	331
הכנסות שאינן מרבית	35	80	194	210	387	204	14
סך כל ההכנסות	130	363	615	656	620	781	345
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	10	42	(42)	71	6	65	1
הוצאות תפעוליות ואחרות	50	182	263	459	544	747	163
רווח (הפסד) לפני מסים	70	139	394	126	70	(31)	181
הפרשה למסים (חסכון במס) על הרווח (ההפסד)	24	47	157	43	24	(11)	61
רווח (הפסד) לאחר מסים	46	92	237	83	46	(20)	120
חלק הבנק ברווח של חברה כלולה לאחר השפעת המס	-	-	-	-	-	-	-
רווח (הפסד) נקי							
לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	46	92	237	83	46	(20)	120
המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	-	-	-	-	-	-	-
המיוחס לבעלי מניות הבנק	46	92	237	83	46	(20)	120
יתרה ממוצעת של נכסים ⁽¹⁾	1,415	9,242	21,952	9,806	3,950	14,347	25,255
אשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח	1,383	9,352	23,006	10,325	4,304	15,022	25,422
פקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח	20,024	5,852	22,349	16,559	32,480	23,667	-

(1) יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרות לתחילת רבעון או לתחילת חודש.

התאמות					
סך הכל	מזה: פעילות במוצרי שוק ההון	סך הכל	חברות בנות	ניהול פיננסי	חטיבת נכסי לקוחות
2,637	(293)	(452)	241	273	293
1,523	(711)	(789)	84	130	883
4,160	(1,004)	(1,241)	325	403	1,176
464	(9)	(70)	22	-	9
2,569	(690)	(845)	182	59	821
1,127	(305)	(326)	121	344	346
368	(87)	(93)	44	118	102
759	(218)	(233)	77	226	244
29	-	-	-	29	-
788	(218)	(233)	77	255	244
(38)	-	-	(38)	-	-
750	(218)	(233)	39	255	244
152,180	(5,326)	(10,889)	7,995	60,040	5,326
92,247	(5,423)	(10,888)	5,238	-	5,423
141,677	(135,831)	(145,229)	8,612	-	135,831

התאמות					
סך הכל	מזה: פעילות במוצרי שוק ההון	סך הכל	חברות בנות	ניהול פיננסי	חטיבת נכסי לקוחות
2,602	(457)	(619)	246	132	457
1,520	(620)	(663)	90	214	755
4,122	(1,077)	(1,282)	336	346	1,212
138	1	(25)	11	-	(1)
2,654	(634)	(803)	200	58	791
1,330	(444)	(454)	125	288	422
478	(150)	(154)	46	98	143
852	(294)	(300)	79	190	279
51	-	-	-	51	-
903	(294)	(300)	79	241	279
(38)	-	-	(38)	-	-
865	(294)	(300)	41	241	279
136,305	(5,753)	(10,573)	6,952	48,206	5,753
88,829	(6,221)	(11,322)	5,116	-	6,221
120,052	(115,128)	(122,969)	6,962	-	115,128

באור 28א - מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה (המשך)
(במיליוני ש"ח)

המאוחד						לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018	
			חטיבה בנקאית		חטיבה עסקית		
			משכנתאות	אחר	לקוחות עסקיים	לקוחות מסחריים	אחר
הכנסות רבית, נטו			295	849	396	243	73
הכנסות שאינן מרבית			15	650	211	77	31
סך כל ההכנסות			310	1,499	607	320	104
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי			1	102	4	24	-
הוצאות תפעוליות ואחרות			125	1,382	260	166	47
רווח לפני מסים			184	15	343	130	57
הפרשה למסים על הרווח			72	6	134	51	22
רווח לאחר מסים			112	9	209	79	35
חלק הבנק ברווח של חברה כלולה לאחר השפעת המס			-	-	-	-	-
רווח נקי							
לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה			112	9	209	79	35
המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה			-	-	-	-	-
המיוחס לבעלי מניות הבנק			112	9	209	79	35
יתרה ממוצעת של נכסים ⁽¹⁾			23,674	16,795	21,014	7,802	1,189
אשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח			24,301	17,285	20,905	8,060	1,194
פקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח			-	53,436	18,818	5,088	15,095

להלן הצגה מחדש של נתוני ההכנסות, הנכסים וההתחייבויות לשנת 2018 בהתאם לשייך לקוחות חברה מאוחדת לשעבר (אשר מוזגה בתחילת שנת 2019 עם ולתוך הבנק), לפי המבנה הארגוני לאחר המיזוג האמור בשנת 2019. נתוני ההוצאות לשנת 2018 לא הוצגו מחדש כאמור, מכיוון שהדבר אינו פרקטי.

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2018							המאוחד
חטיבה עסקית			חטיבה בנקאית				
אחר	לקוחות מסחריים	לקוחות עסקיים	אחר	לקוחות פרטיים	משכנתאות		
73	280	439	435	757	295	הכנסות רבית, נטו	
31	87	215	228	597	15	הכנסות שאינן מרבית	
104	367	654	663	1,354	310	סך כל ההכנסות	
1,189	8,958	22,413	9,792	17,427	24,002	יתרה ממוצעת של נכסים ⁽¹⁾	
1,194	9,240	22,290	10,123	17,846	24,673	אשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח	
15,095	5,520	18,991	16,113	56,184	-	פקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח	

(1) יתרה ממוצעת מחושבת על בסיס יתרות לתחילת רבעון או לתחילת חודש.

התאמות					
סך הכל	מזה: פעילות במוצרי שוק ההון	סך הכל	חברות בנות	ניהול פיננסי	חטיבת נכסי לקוחות
2,486	(318)	(473)	685	100	318
1,637	(521)	(631)	416	195	673
4,123	(839)	(1,104)	1,101	295	991
166	3	(13)	49	-	(1)
2,819	(582)	(746)	808	49	728
1,138	(260)	(345)	244	246	264
408	(109)	(143)	84	79	103
730	(151)	(202)	160	167	161
37	-	-	-	37	-
767	(151)	(202)	160	204	161
(34)	-	-	(34)	-	-
733	(151)	(202)	126	204	161
135,312	(5,725)	(10,418)	25,933	43,598	5,725
85,160	(6,121)	(11,022)	18,316	-	6,121
111,697	(87,150)	(94,029)	26,139	-	87,150

התאמות					
סך הכל	מזה: פעילות במוצרי שוק ההון	סך הכל	חברות בנות	ניהול פיננסי	חטיבת נכסי לקוחות
2,486	(371)	(501)	223	114	371
1,637	(619)	(679)	118	254	771
4,123	(990)	(1,180)	341	368	1,142
135,312	(5,738)	(10,431)	6,392	49,832	5,738
85,160	(6,134)	(11,036)	4,696	-	6,134
111,697	(106,626)	(113,505)	6,673	-	106,626

באור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (במיליוני ש"ח)

א. חובות⁽¹⁾ ומכשירי אשראי חוץ מאזניים

הפרשה להפסדי אשראי

1. תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי

המאונד					
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020					
סך הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור			
		סך הכל	פרטי אחר	לדיר	מסחרי
930	-	930	264	121	545
435	-	435	74	41	320
(265)	-	(265)	(122)	-	(143)
177	-	177	88	2	87
(88)	-	(88)	(34)	2	(56)
1,277	-	1,277	304	164	809
תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי - חובות					
יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת שנה					
הוצאות בגין הפסדי אשראי					
- מחיקות חשבונאיות					
- גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות					
מחיקות חשבונאיות, נטו					
יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף שנה					
תנועה ביתרת ההפרשה בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים					
יתרת ההפרשה לתחילת שנה					
גידול בהפרשה					
יתרת ההפרשה לסוף השנה בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים					
יתרת הפרשה להפסדי אשראי - חובות ומכשירי אשראי חוץ מאזניים					
57	-	57	11	-	46
29	-	29	3	-	26
86	-	86	14	-	72
1,363	-	1,363	318	164	881

המאונד					
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019					
סך הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור			
		סך הכל	פרטי אחר	לדיר	מסחרי
868	-	868	260	119	489
145	-	145	69	3	73
(325)	-	(325)	(138)	(2)	(185)
242	-	242	73	1	168
(83)	-	(83)	(65)	(1)	(17)
930	-	930	264	121	545
תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי - חובות					
יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת שנה					
הוצאות בגין הפסדי אשראי					
- מחיקות חשבונאיות					
- גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות					
מחיקות חשבונאיות, נטו					
יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף שנה					
תנועה ביתרת ההפרשה בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים					
יתרת ההפרשה לתחילת שנה					
קטון בהפרשה					
יתרת ההפרשה לסוף השנה בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים					
יתרת הפרשה להפסדי אשראי - חובות ומכשירי אשראי חוץ מאזניים					
64	-	64	11	-	53
(7)	-	(7)	-	-	(7)
57	-	57	11	-	46
987	-	987	275	121	591

המאונד					
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018					
סך הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור			
		סך הכל	פרטי אחר	לדיר	מסחרי
838	-	838	252	115	471
163	-	163	65	4	94
(318)	-	(318)	(127)	(3)	(188)
185	-	185	70	3	112
(133)	-	(133)	(57)	-	(76)
868	-	868	260	119	489
תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי - חובות					
יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת שנה					
הוצאות בגין הפסדי אשראי					
- מחיקות חשבונאיות					
- גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות					
מחיקות חשבונאיות, נטו					
יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף שנה					
תנועה ביתרת ההפרשה בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים					
יתרת ההפרשה לתחילת שנה					
גידול (קטון) בהפרשה					
יתרת ההפרשה לסוף השנה בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים					
יתרת הפרשה להפסדי אשראי - חובות ומכשירי אשראי חוץ מאזניים					
61	-	61	13	-	48
3	-	3	(2)	-	5
64	-	64	11	-	53
932	-	932	271	119	542

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אגרות חוב וניירות ערך שנשאלו.

באור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
(במיליוני ש"ח)

א. חובות⁽¹⁾ ומכשירי אשראי חוץ מאזניים (המשך)

2. מידע נוסף על דרך חישוב ההפרשה להפסדי אשראי בגין חובות ועל החובות בגינם היא חושבה:

31 בדצמבר 2020						המאוחד
אשראי לציבור						יתרת חוב רשומה של חובות:
מסחרי ⁽³⁾	לדיוור	פרטי אחר	סך הכל	בנקים וממשלות	סך הכל	
36,595	-	390	36,985	3,623	40,608	שנבדקו על בסיס פרטני
5,983	28,336	20,943	55,262	-	55,262	שנבדקו על בסיס קבוצתי
88	28,320	-	28,408	-	28,408	מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור
42,578	28,336	21,333	92,247	3,623	95,870	סך הכל חובות
הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות:						
693	-	40	733	-	733	שנבדקו על בסיס פרטני
116	164	264	544	-	544	שנבדקו על בסיס קבוצתי
1	164 ⁽²⁾	-	165	-	165	מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור
809	164	304	1,277	-	1,277	סך הכל הפרשה להפסדי אשראי

31 בדצמבר 2019						המאוחד
אשראי לציבור						
מסחרי ⁽³⁾	לדיוור	פרטי אחר	סך הכל	בנקים וממשלות	סך הכל	
יתרת חוב רשומה של חובות:						
36,094	-	340	36,434	3,173	39,607	שנבדקו על בסיס פרטני
5,483	25,583	21,329	52,395	-	52,395	שנבדקו על בסיס קבוצתי
233	25,566	-	25,799	-	25,799	מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור
41,577	25,583	21,669	88,829	3,173	92,002	סך הכל חובות
הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות:						
485	-	38	523	-	523	שנבדקו על בסיס פרטני
60	121	226	407	-	407	שנבדקו על בסיס קבוצתי
2	121 ⁽²⁾	-	123	-	123	מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור
545	121	264	930	-	930	סך הכל הפרשה להפסדי אשראי

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אגרות חוב וניירות ערך שנשאלו.

(2) כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור שחושבה על בסיס קבוצתי בסך 124 מיליון ש"ח (31.12.19 - 89 מיליון ש"ח).

(3) יתרת החובות המסחריים כוללת הלוואות לדיוור בסך 3,009 מיליון ש"ח, המשולבות במערך העסקאות והבטחונות של עסקי לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה (31.12.19 - 2,718 מיליון ש"ח).

באור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
(במיליוני ש"ח)

א. חובות⁽¹⁾ ומכשירי אשראי חוץ מאזניים (המשך)

הפרשה להפסדי אשראי

1. תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020						הבנק
סך הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור				
		סך הכל	פרטי אחר	לדיר	מסחרי	
871	-	871	219	121	531	תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי - חובות
415	-	415	59	41	315	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת שנה
(247)	-	(247)	(107)	-	(140)	הוצאות בגין הפסדי אשראי
165	-	165	78	2	85	- מחיקות חשבונאיות
(82)	-	(82)	(29)	2	(55)	- גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
1,204	-	1,204	249	164	791	מחיקות חשבונאיות, נטו
						יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף שנה
55	-	55	8	-	47	תנועה ביתרת ההפרשה בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים
28	-	28	2	-	26	יתרת ההפרשה לתחילת שנה
83	-	83	10	-	73	גידול בהפרשה
1,287	-	1,287	259	164	864	יתרת ההפרשה לסוף השנה בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים
						יתרת הפרשה להפסדי אשראי - חובות ומכשירי אשראי חוץ מאזניים
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019						הבנק
סך הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור				
		סך הכל	פרטי אחר	לדיר	מסחרי	
654	-	654	148	116	390	תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי - חובות
160	-	160	70	3	87	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת שנה
134	-	134	60	3	71	מיזוג חברה בת
(310)	-	(310)	(125)	(2)	(183)	הוצאות בגין הפסדי אשראי
233	-	233	66	1	166	- מחיקות חשבונאיות
(77)	-	(77)	(59)	(1)	(17)	- גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
871	-	871	219	121	531	מחיקות חשבונאיות, נטו
						יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף שנה
57	-	57	7	-	50	תנועה ביתרת ההפרשה בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים
5	-	5	1	-	4	יתרת ההפרשה לתחילת שנה
(7)	-	(7)	-	-	(7)	מיזוג חברה בת
55	-	55	8	-	47	קישון בהפרשה
926	-	926	227	121	578	יתרת ההפרשה לסוף השנה בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים
						יתרת הפרשה להפסדי אשראי - חובות ומכשירי אשראי חוץ מאזניים
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018						הבנק
סך הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור				
		סך הכל	פרטי אחר	לדיר	מסחרי	
607	-	607	139	112	356	תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי - חובות
114	-	114	50	4	60	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת שנה
(188)	-	(188)	(79)	(2)	(107)	הוצאות בגין הפסדי אשראי
121	-	121	38	2	81	- מחיקות חשבונאיות
(67)	-	(67)	(41)	-	(26)	- גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
654	-	654	148	116	390	מחיקות חשבונאיות, נטו
						יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף שנה
54	-	54	8	-	46	תנועה ביתרת ההפרשה בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים
3	-	3	(1)	-	4	יתרת ההפרשה לתחילת שנה
57	-	57	7	-	50	גידול (קישון) בהפרשה
711	-	711	155	116	440	יתרת ההפרשה לסוף השנה בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים
						יתרת הפרשה להפסדי אשראי - חובות ומכשירי אשראי חוץ מאזניים

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אגרות חוב וניירות ערך שנשאלו.

באור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
(במיליוני ש"ח)

א. חובות⁽¹⁾ ומכשירי אשראי חוץ מאזניים (המשך)

2. מידע נוסף על דרך חישוב ההפרשה להפסדי אשראי בגין חובות ועל החובות בגינם היא חושבה:

31 בדצמבר 2020						הבנק
אשראי לציבור						
סך הכל	בנקים וממשלות	סך הכל	פרטי אחר	לדיוור	מסחרי ⁽³⁾	
יתרת חוב רשומה של חובות:						
39,271	3,182	36,089	350	-	35,739	שנבדקו על בסיס פרטני
50,920	-	50,920	16,700	28,336	5,884	שנבדקו על בסיס קבוצתי
28,408	-	28,408	-	28,320	88	מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור
90,191	3,182	87,009	17,050	28,336	41,623	סך הכל חובות
הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות:						
707	-	707	32	-	675	שנבדקו על בסיס פרטני
497	-	497	217	164	116	שנבדקו על בסיס קבוצתי
165	-	165	-	164 ⁽²⁾	1	מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור
1,204	-	1,204	249	164	791	סך הכל הפרשה להפסדי אשראי

31 בדצמבר 2019						הבנק
אשראי לציבור						
מסחרי ⁽³⁾	לדיוור	פרטי אחר	סך הכל	בנקים וממשלות	סך הכל	
יתרת חוב רשומה של חובות:						
35,225	-	308	35,533	2,769	38,302	שנבדקו על בסיס פרטני
5,371	25,583	17,226	48,180	-	48,180	שנבדקו על בסיס קבוצתי
233	25,566	-	25,799	-	25,799	מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור
40,596	25,583	17,534	83,713	2,769	86,482	סך הכל חובות
הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות:						
472	-	33	505	-	505	שנבדקו על בסיס פרטני
59	121	186	366	-	366	שנבדקו על בסיס קבוצתי
2	121 ⁽²⁾	-	123	-	123	מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור
531	121	219	871	-	871	סך הכל הפרשה להפסדי אשראי

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אגרות חוב וניירות ערך שנשאלו.

(2) כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור שחושבה על בסיס קבוצתי בסך 124 מיליון ש"ח (31.12.19 - 89 מיליון ש"ח).

(3) יתרת החובות המסחריים כוללת הלוואות לדיוור בסך 2,866 מיליון ש"ח, המשולבות במערך העסקאות והבטחות של עסקי לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה (31.12.19 - 2,838 מיליון ש"ח).

באור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
(במיליוני ש"ח)

ב. חובות⁽¹⁾

1. איכות אשראי ופיגורים

31 בדצמבר 2020						המאוחד
חובות לא פגומים - מידע נוסף		סך הכל	בעייתיים ⁽²⁾		לא בעייתיים	
בפיגור של 90 ימים או יותר ⁽⁴⁾	בפיגור של 30 ועד 89 ימים ⁽⁵⁾		פגומים ⁽³⁾	לא פגומים		
7	1	5,834	44	39	5,751	פעילות לווים בישראל
20	11	5,512	27	53	5,432	ציבור - מסחרי
-	1	7,371	7	6	7,358	בינוי ונדל"ן - בינוי
16	26	23,081	309	888	21,884	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
43	39	41,798	387	986	40,425	שירותים פיננסיים
156	138	28,336	36	251 ⁽⁶⁾	28,049	מסחרי - אחר
18	39	21,333	154	175	21,004	סך הכל מסחרי
217	216	91,467	577	1,412	89,478	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
-	-	1,108	-	-	1,108	אנשים פרטיים - אחר
-	-	656	-	-	656	סך הכל ציבור - פעילויות בישראל
217	216	93,231	577	1,412	91,242	בנקים בישראל
						ממשלת ישראל
						סך הכל פעילות בישראל
						פעילות לווים בחו"ל
-	-	16	-	-	16	ציבור - מסחרי
-	-	764	-	-	764	בינוי ונדל"ן
-	-	780	-	-	780	מסחרי - אחר
-	-	-	-	-	-	סך הכל מסחרי
-	-	780	-	-	780	אנשים פרטיים
-	-	1,859	-	-	1,859	סך הכל ציבור - פעילויות בחו"ל
-	-	-	-	-	-	בנקים בחו"ל
-	-	2,639	-	-	2,639	ממשלות בחו"ל
						סך הכל פעילות בחו"ל
217	216	92,247	577	1,412	90,258	סך הכל ציבור
-	-	2,967	-	-	2,967	סך הכל בנקים
-	-	656	-	-	656	סך הכל ממשלות
217	216	95,870	577	1,412	93,881	סך הכל

- (1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אגרות חוב וניירות ערך שנשאלו.
- (2) סיכון אשראי פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- (3) ככלל, חובות פגומים אינם צוברים הכנסות רבית. למידע על חובות פגומים מסוימים שאורגנו מחדש באירגון מחדש של חוב בעייתי ראה באור 29.ב.2.ג. להלן.
- (4) מסווגים כחובות בעייתיים שאינם פגומים, צוברים הכנסות רבית.
- (5) צוברים הכנסות רבית. חובות בפיגור של 30 ועד 89 ימים בסך 83 מיליון ש"ח (31.12.19 - 135 מיליון ש"ח) סווגו כחובות בעייתיים שאינם פגומים.
- (6) כולל הלוואות לדיור בסך 16 מיליון ש"ח (31.12.19 - 19 מיליון ש"ח) עם הפרשה לפי עומק פיגור, בהן נחתם הסדר להחזר פיגורים של לווה, כאשר נעשה שינוי בלוח הסילוקין בגין יתרת ההלוואה שטרם הגיע מועד פרעונה.

באור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
(במיליוני ש"ח)

ב. חובות⁽¹⁾ (המשך)

1. איכות אשראי ופיגורים (המשך)

31 בדצמבר 2019						המאוחד
חובות לא פגומים - מידע נוסף		סך הכל	בעייתיים ⁽²⁾		לא פגומים	לא פגומים
בפיגור של 30 ימים או יותר ⁽⁴⁾	בפיגור של 90 ימים או יותר ⁽⁵⁾		פגומים ⁽³⁾	לא פגומים		
15	14	5,310	41	29	5,240	פעילות לווים בישראל
4	1	5,308	21	14	5,273	ציבור - מסחרי
25	-	7,994	3	6	7,985	בינוי ונדל"ן - בינוי
34	22	22,678	480	506	21,692	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
78	37	41,290	545	555	40,190	שירותים פיננסיים
218	186	25,583	10	218 ⁽⁶⁾	25,355	מסחרי - אחר
57	26	21,669	146	169	21,354	סך הכל מסחרי
353	249	88,542	701	942	86,899	אנשים פרטיים - הלוואות לדיוור
-	-	964	-	-	964	אנשים פרטיים - אחר
-	-	1,039	-	-	1,039	סך הכל ציבור - פעילויות בישראל
353	249	90,545	701	942	88,902	בנקים בישראל
						ממשלת ישראל
						סך הכל פעילות בישראל
						פעילות לווים בחו"ל
-	-	22	8	-	14	ציבור - מסחרי
-	-	265	-	-	265	בינוי ונדל"ן
-	-	287	8	-	279	מסחרי אחר
-	-	-	-	-	-	סך הכל מסחרי
-	-	287	8	-	279	אנשים פרטיים
-	-	1,170	-	-	1,170	סך הכל ציבור - פעילויות בחו"ל
-	-	-	-	-	-	בנקים בחו"ל
-	-	1,457	8	-	1,449	ממשלות בחו"ל
353	249	88,829	709	942	87,178	סך הכל פעילות בחו"ל
-	-	2,134	-	-	2,134	סך הכל ציבור
-	-	1,039	-	-	1,039	סך הכל בנקים
353	249	92,002	709	942	90,351	סך הכל ממשלות
						סך הכל

איכות האשראי - מצב פיגור החובות

מדיניות ניהול סיכון האשראי בבנק מגדירה סממנים עיקריים לבחינת איכות האשראי, ביניהם מצב הפיגור, דירוג הלקוח, מצב הבטחונות ועוד. מצב הפיגור מנוטר באופן שוטף ומהווה אחת האינדיקציות המרכזיות לאיכות האשראי. קביעת מצב הפיגור מבוצעת לפי ימי הפיגור בפועל. חובות המוערכים על בסיס פרטי, מועברים לטיפול כחובות פגומים לאחר 90 ימי פיגור. בנוסף, חובות בארגון מחדש של חוב בעייתי, מועברים לטיפול כחובות פגומים. לגבי חובות המוערכים על בסיס קבוצתי, מצב הפיגור משפיע על סיווג החוב (סיווג החוב חמור יותר ככל שמעמיק הפיגור) ולאחר 150 ימי פיגור הבנק מבצע מחיקה חשבונאית של החוב עד לגובה הביטחון. לגבי ההלוואות לדיוור למעט הלוואות ללא תשלום רבעוני או חודשי, הבנק קובע הפרשה לפי שיטת עומק הפיגור. יצוין כי לאור הנחיות בנק ישראל מיום 21 באפריל 2020 וכחלק מהמאמצים לסייע ללווים בקשיים, הסדרי חוב שבוצעו עקב אירוע הקורונה בכדי לייצב לווים שאינם בפיגור שבמסגרתם שונו תנאי החוב ובפרט נדחו מועדי התשלום המקוריים, לא הובאו בחשבון בקביעת סטטוס הפיגור או סיווג החוב.

למידע נוסף בנוגע ליתרת התשלומים שנדחו בפועל, ראה באור 1.1 בדבר השפעות התפשטות נגיף הקורונה.

באור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
(במיליוני ש"ח)

ב. חובות⁽¹⁾ (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים:

31 בדצמבר 2020					המאוחד
יתרת פגומים בגינם קיימת הפרשה פרטנית ⁽³⁾	יתרת פגומים בגינם לא קיימת הפרשה פרטנית ⁽³⁾	סך הכל יתרת ⁽²⁾ חובות פגומים	יתרת קרן חוזית של חובות פגומים		א. חובות פגומים והפרשה פרטנית
38	10	6	44	898	פעילות לווים בישראל
12	2	15	27	960	ציבור - מסחרי
7	2	-	7	1,200	בינוי ונדל"ן - בינוי
266	130	43	309	2,029	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
323	144	64	387	5,087	שרותים פיננסיים
-	-	36	36	38	מסחרי - אחר
140	37	14	154	276	סך הכל מסחרי
463	181	114	577	5,401	אנשים פרטיים - הלוואות לדיוור
-	-	-	-	-	אנשים פרטיים - אחר
463	181	114	577	5,401	סך הכל ציבור - פעילויות בישראל
-	-	-	-	-	בנקים בישראל
-	-	-	-	-	ממשלת ישראל
-	-	-	-	-	סך הכל פעילות בישראל
-	-	-	-	-	פעילות לווים בחו"ל
-	-	-	-	-	ציבור - מסחרי
-	-	-	-	-	בינוי ונדל"ן
-	-	-	-	-	מסחרי אחר
-	-	-	-	-	סך הכל מסחרי
-	-	-	-	-	אנשים פרטיים
-	-	-	-	-	סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל
-	-	-	-	-	בנקים בחו"ל
-	-	-	-	-	ממשלות בחו"ל
-	-	-	-	-	סך הכל פעילות בחו"ל
463	181	114	577	5,415	סך הכל ציבור
-	-	-	-	-	סך הכל בנקים
-	-	-	-	-	סך הכל ממשלות
463	181	114	577	5,415	סך הכל
457	180	58	515		מזה:
184	51	43	227		נמדד לפי ערך נוכחי של תזרימי מזומנים
					חובות בארגון מחדש של חובות בעייתיים

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אגרות חוב וניירות ערך שנשאלו.

(2) יתרת חוב רשומה.

(3) הפרשה פרטנית להפסדי אשראי.

באור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
(במיליוני ש"ח)

ב. חובות⁽¹⁾ (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים: (המשך)

31 בדצמבר 2019					המאוחד
ייתרת קרן חודית של חובות פגומים	סך הכל ייתרת ⁽²⁾ חובות פגומים	ייתרת ⁽²⁾ חובות פגומים בגינם לא קיימת הפרשה פרטנית ⁽³⁾	ייתרת הפרשה פרטנית ⁽³⁾	ייתרת ⁽²⁾ חובות פגומים בגינם קיימת הפרשה פרטנית ⁽³⁾	א. חובות פגומים והפרשה פרטנית
					פעילות לווים בישראל
					ציבור - מסחרי
901	41	11	10	30	בינוי ונדל"ן - בינוי
809	21	13	2	8	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
1,023	3	-	1	3	שירותים פיננסיים
2,108	480	31	156	449	מסחרי - אחר
4,841	545	55	169	490	סך הכל מסחרי
11	10	10	-	-	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
252	146	14	35	132	אנשים פרטיים - אחר
5,104	701	79	204	622	סך הכל ציבור - פעילויות בישראל
-	-	-	-	-	בנקים בישראל
-	-	-	-	-	ממשלת ישראל
5,104	701	79	204	622	סך הכל פעילות בישראל
					פעילות לווים בחו"ל
					ציבור - מסחרי
8	8	8	-	-	בינוי ונדל"ן
15	-	-	-	-	מסחרי אחר
23	8	8	-	-	סך הכל מסחרי
-	-	-	-	-	אנשים פרטיים
23	8	8	-	-	סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל
-	-	-	-	-	בנקים בחו"ל
-	-	-	-	-	ממשלות בחו"ל
23	8	8	-	-	סך הכל פעילות בחו"ל
5,127	709	87	204	622	סך הכל ציבור
-	-	-	-	-	סך הכל בנקים
-	-	-	-	-	סך הכל ממשלות
5,127	709	87	204	622	סך הכל
					מזה:
	654	40	204	614	נמדד לפי ערך נוכחי של תזרימי מזומנים
	248	31	42	217	חובות בארגון מחדש של חובות בעייתיים

באור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
(במיליוני ש"ח)

ב. חובות⁽¹⁾ (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים: (המשך)

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר									המאוחד
2020			2019			2018			
יתרה ממוצעת של חובות פגומים	הכנסות רבית שנרשמו	מזה: נרשמו על בסיס מזומן	יתרה ממוצעת של חובות פגומים	הכנסות רבית שנרשמו	מזה: נרשמו על בסיס מזומן	יתרה ממוצעת של חובות פגומים	הכנסות רבית שנרשמו	מזה: נרשמו על בסיס מזומן	
(2)	(3)		(2)	(3)		(2)	(3)		ב. יתרה ממוצעת והכנסות רבית
פעילות לווים בישראל									
ציבור-מסחרי									
35	-	-	38	-	-	47	-	-	בינוי ונדל"ן - בינוי
33	-	-	22	-	-	36	1	1	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
6	-	-	2	-	-	2	-	-	שרותים פיננסיים
452	1	-	396	2	1	324	3	2	מסחרי - אחר
526	1	-	458	2	1	409	4	3	סך הכל מסחרי
13	-	-	9	-	-	7	-	-	אנשים פרטיים - הלוואות לדיוור
157	1	-	112	2	-	89	3	1	אנשים פרטיים - אחר
696	2	-	579	4	1	505	7	4	סך הכל ציבור - פעילות בישראל
פעילות לווים בחו"ל									
ציבור-מסחרי									
6	-	-	8	-	-	8	-	-	בינוי ונדל"ן - בינוי
-	-	-	-	-	-	-	-	-	מסחרי - אחר
6	-	-	8	-	-	8	-	-	סך הכל מסחרי
-	-	-	-	-	-	-	-	-	אנשים פרטיים
6	-	-	8	-	-	8	-	-	סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל
702	2 ⁽⁴⁾	-	587	4 ⁽⁴⁾	1	513	7 ⁽⁴⁾	4	סך הכל

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אגרות חוב וניירות ערך שנשאלו.

(2) יתרת חוב רשומה ממוצעת של חובות פגומים בתקופת הדיווח.

(3) הכנסות רבית שנרשמו בתקופת הדיווח, בגין היתרה הממוצעת של החובות הפגומים, בפרק הזמן בו החובות סווגו כפגומים.

(4) אילו החובות הפגומים היו צוברים רבית לפי התנאים המקוריים, היו נרשמות הכנסות רבית בסך 33 מיליון ש"ח בשנת 2020 (שנת 2019 - 30 מיליון ש"ח, שנת 2018 - 36 מיליון ש"ח).

באור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
(במיליוני ש"ח)

ב. חובות⁽¹⁾ (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים: (המשך)

31 בדצמבר 2020					המאוחד
יתרת חוב רשומה					
סך הכל ⁽³⁾	צובר ⁽²⁾ לא בפיגור	צובר ⁽²⁾ של 30 ימים ועד 89 ימים	צובר ⁽²⁾ בפיגור של 90 ימים או יותר	שאינו צובר הכנסות רבית	ג. חובות בעייתיים בארגון מחדש
					פעילות לווים בישראל
					ציבור - מסחרי
13	1	-	-	12	בינוי ונדל"ן - בינוי
7	3	-	-	4	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
1	-	-	-	1	שרותים פיננסיים
93	15	-	-	78	מסחרי - אחר
114	19	-	-	95	סך הכל מסחרי
113	34	-	-	79	אנשים פרטיים - אחר
227	53	-	-	174	סך הכל ציבור - פעילויות בישראל
					פעילות לווים בחו"ל
					ציבור - מסחרי
-	-	-	-	-	בינוי ונדל"ן
-	-	-	-	-	מסחרי - אחר
-	-	-	-	-	סך הכל מסחרי
-	-	-	-	-	אנשים פרטיים
-	-	-	-	-	סך הכל ציבור - פעילויות בחו"ל
227	53	-	-	174	סך הכל

31 בדצמבר 2019					המאוחד
יתרת חוב רשומה					
סך הכל ⁽³⁾	צובר ⁽²⁾ לא בפיגור	צובר ⁽²⁾ של 30 ימים ועד 89 ימים	צובר ⁽²⁾ בפיגור של 90 ימים או יותר	שאינו צובר הכנסות רבית	ג. חובות בעייתיים בארגון מחדש
					פעילות לווים בישראל
					ציבור - מסחרי
12	4	-	-	8	בינוי ונדל"ן - בינוי
7	4	-	-	3	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
2	-	-	-	2	שרותים פיננסיים
111	22	-	-	89	מסחרי - אחר
132	30	-	-	102	סך הכל מסחרי
108	29	-	-	79	אנשים פרטיים - אחר
240	59	-	-	181	סך הכל ציבור - פעילויות בישראל
					פעילות לווים בחו"ל
					ציבור - מסחרי
8	-	-	-	8	בינוי ונדל"ן
-	-	-	-	-	מסחרי - אחר
8	-	-	-	8	סך הכל מסחרי
-	-	-	-	-	אנשים פרטיים
8	-	-	-	8	סך הכל ציבור - פעילויות בחו"ל
248	59	-	-	189	סך הכל

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אגרות חוב וניירות ערך שנשאלו.

(2) צובר הכנסות רבית.

(3) נכלל בחובות פגומים.

באור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
(במיליוני ש"ח)

ב. חובות⁽¹⁾ (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים: (המשך)

המאוחד								
ארגונים מחדש שבוצעו								
לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר								
2020			2019			2018		
מספר חוזים	יתרת חוב לפני ארגון מחדש	יתרת חוב לאחר רשומה	מספר חוזים	יתרת חוב לפני ארגון מחדש	יתרת חוב לאחר רשומה	מספר חוזים	יתרת חוב לפני ארגון מחדש	יתרת חוב לאחר רשומה
ג. חובות בעייתיים בארגון מחדש								
פעילות לווים בישראל								
ציבור-מסחרי								
31	9	8	37	10	10	30	6	6
19	13	13	5	1	1	3	-	-
5	2	2	5	3	3	6	1	1
325	73	73	339	71	71	301	71	70
380	97	96	386	85	85	340	78	77
1,406	62	60	1,528	74	71	1,284	56	54
1,786	159	156	1,914	159	156	1,624	134	131
סך הכל ציבור - פעילות בישראל								

המאוחד								
ארגונים מחדש שכשלו ⁽²⁾								
לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר								
2020			2019			2018		
מספר חוזים	יתרת חוב לפני ארגון מחדש	יתרת חוב לאחר רשומה	מספר חוזים	יתרת חוב לפני ארגון מחדש	יתרת חוב לאחר רשומה	מספר חוזים	יתרת חוב לפני ארגון מחדש	יתרת חוב לאחר רשומה
ג. חובות בעייתיים בארגון מחדש								
פעילות לווים בישראל								
ציבור-מסחרי								
18	3	3	15	2	2	18	1	1
1	-	-	1	1	1	3	-	-
3	-	-	2	-	-	1	1	1
164	12	12	165	18	18	141	16	16
186	15	15	183	21	21	163	18	18
623	15	15	561	16	16	547	13	13
809	30	30	744	37	37	710	31	31
סך הכל ציבור - פעילות בישראל								

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אגרות חוב וניירות ערך שנשאלו.

(2) חובות שהפכו בשנת הדיווח לחובות בפיגור של 30 ימים או יותר, אשר אורגנו מחדש בארגון מחדש של חוב בעייתי במהלך 12 החודשים שקדמו למועד שבו הם הפכו לחובות בפיגור.

באור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
(במיליוני ש"ח)

ב. חובות (המשך)

3. מידע נוסף על הלוואות לדיור

יתרות לסוף שנה לפי שיעור המימון (LTV)*, סוג החזר וסוג הרבית

31 בדצמבר 2020				שיעבוד ראשון: שיעור המימון - עד 60% שיעור המימון - מעל 60% שיעבוד משני או ללא שיעבוד סך הכל
יתרת הלוואות לדיור			סך הכל	
סך הכל	מזה: רבית משתנה	מזה: בולט ובלון		
סיכון אשראי חוץ מאזני				
1,800	11,537	216		
1,149	5,038	84		
-	402	116		
2,949	16,977	416	28,336	

31 בדצמבר 2019				שיעבוד ראשון: שיעור המימון - עד 60% שיעור המימון - מעל 60% שיעבוד משני או ללא שיעבוד סך הכל
יתרת הלוואות לדיור			סך הכל	
סך הכל	מזה: רבית משתנה	מזה: בולט ובלון		
סיכון אשראי חוץ מאזני				
1,481	10,516	235		
738	4,705	71		
1	368	127	463	
2,220	15,589	433	25,583	

* היחס בין המסגרת המאושרת בעת העמדת המסגרת לבין שווי הנכס, כפי שאושר על ידי הבנק בעת העמדת המסגרת. יחס ה-LTV מהווה אינדיקציה נוספת של הבנק להערכת סיכון הלקוח בעת העמדת המסגרת.

באור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
(במיליוני ש"ח)

ב. חובות (המשך)

4. סינדיקציות והשתתפות בסינדיקציות של הלוואות

31 בדצמבר 2020					
עסקאות סינדיקציה שזימו אחרים		עסקאות סינדיקציה שהבנק יזם ⁽¹⁾			
		יתרה לסוף השנה			
חלקו של הבנק		חלקם של אחרים		חלקו של הבנק	
סיכון אשראי חוץ מאזני ⁽²⁾	אשראי לציבור	סיכון אשראי חוץ מאזני ⁽²⁾	אשראי לציבור	סיכון אשראי חוץ מאזני ⁽²⁾	אשראי לציבור
49	218	-	-	-	-
78	178	-	48	-	48
5	914	-	-	-	-
955	354	-	18	-	18
-	39	-	1	-	1
101	187	-	169	-	169
1,188	1,890	-	236	-	236
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
1,188	1,890	-	236	-	236

כרייה וחציבה

תעשיה

אספקת חשמל

בינוי ונדל"ן

שירותים פיננסיים

מסחרי - אחר

סך הכל מסחרי

אנשים פרטיים - הלוואות לדיוור

אנשים פרטיים - אחר

סך הכל

31 בדצמבר 2019					
עסקאות סינדיקציה שזימו אחרים		עסקאות סינדיקציה שהבנק יזם ⁽¹⁾			
		יתרה לסוף השנה			
חלקו של הבנק		חלקם של אחרים		חלקו של הבנק	
סיכון אשראי חוץ מאזני ⁽²⁾	אשראי לציבור	סיכון אשראי חוץ מאזני ⁽²⁾	אשראי לציבור	סיכון אשראי חוץ מאזני ⁽²⁾	אשראי לציבור
90	169	-	-	-	-
91	189	-	55	-	55
-	386	-	-	-	-
488	176	-	20	-	20
-	58	-	1	-	1
164	129	-	189	-	189
833	1,107	-	265	-	265
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
833	1,107	-	265	-	265

(1) לרבות אם הבנק נתן שירות מהותי בעסקת הסינדיקציה.

(2) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלת חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.

5. רכישה של אשראי לציבור

אשראי לציבור מסחרי שנרכש במהלך שנת 2020 מסתכם ב-3,422 מיליון ש"ח (לשנת 2019 - 3,546 מיליון ש"ח), מזה - אשראי בעייתי בסך של 9 מיליון ש"ח (לשנת 2019 - 9 מיליון ש"ח).

באור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
(במיליוני ש"ח)

ג. אשראי וסיכון אשראי חוץ מאזני לפי גודל האשראי של הלווה

ליום 31 בדצמבר						המאוחד	
2019			2020				
סיכון אשראי חוץ מאזני (1)(3)	אשראי (2)(1)	מספר לווים (4)	סיכון אשראי חוץ מאזני (1)(3)	אשראי (2)(1)	מספר לווים (4)	תחום אשראי ללווה	
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			באלפי ש"ח	
616	283	195,556	649	275	195,159	עד 10	
844	415	77,281	862	394	78,342	מ- 10 עד 20	
1,879	1,177	98,123	2,001	1,137	101,066	מ- 20 עד 40	
3,102	3,182	105,484	3,330	2,965	105,601	מ- 40 עד 80	
3,101	6,233	83,259	3,349	5,951	82,699	מ- 80 עד 150	
2,485	8,726	53,630	2,601	8,563	53,351	מ- 150 עד 300	
1,666	10,414	28,006	1,731	10,676	28,869	מ- 300 עד 600	
2,485	15,309	21,265	2,815	17,104	23,759	מ- 600 עד 1,200	
1,288	5,766	4,733	1,607	6,974	5,822	מ- 1,200 עד 2,000	
1,096	3,876	1,826	1,368	4,325	2,112	מ- 2,000 עד 4,000	
1,478	3,828	942	1,322	3,768	915	מ- 4,000 עד 8,000	
2,045	6,216	660	2,446	6,394	700	מ- 8,000 עד 20,000	
1,995	4,823	243	2,083	5,438	270	מ- 20,000 עד 40,000	
5,412	13,785	227	5,341	13,138	210	מ- 40,000 עד 200,000	
2,144	3,307	20	1,712	3,827	21	מ- 200,000 עד 400,000	
670	2,057	4	1,044	2,343	6	מ- 400,000 עד 800,000	
279	1,705	2	1,109	798	2	מ- 800,000 עד 1,200,000	
32,585	91,102	671,261	35,370	94,070	678,904	סך הכל	

- (1) האשראי וסיכון האשראי החוץ מאזני מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת בטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה.
- (2) אשראי לציבור, השקעות באגרות חוב של הציבור ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים כנגד הציבור בסך של 92,247 מיליון ש"ח, 646 מיליון ש"ח ו-1,177 מיליון ש"ח, בהתאמה (31.12.19 - 88,829 מיליון ש"ח, 1,628 מיליון ש"ח ו-645 מיליון ש"ח, בהתאמה).
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלת החבות של לווה.
- (4) מספר הלווים לפי סך כל האשראי וסיכון האשראי החוץ מאזני.

באור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
(במיליוני ש"ח)

ד. מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים

הבנק				המאוחד			
יתרת ההפרשה להפסדי אשראי		יתרת החוזים ⁽¹⁾		יתרת ההפרשה להפסדי אשראי		יתרת החוזים ⁽¹⁾	
		31 בדצמבר				31 בדצמבר	
2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020
-	1	133	174	-	1	135	177
6	12	633	633	6	14	914	891
4	4	2,292	2,061	5	4	2,325	2,132
-	-	2	3	-	-	-	-
19	27	4,015	3,729	20	27	4,140	3,840
-	-	2,267	2,363	-	-	2,268	2,364
13	20	8,694	9,810	13	21	9,463	10,683
4	7	5,140	6,196	4	7	5,197	6,217
4	6	6,999	7,481	4	6	7,923	8,451
-	-	277	267	-	-	277	267
-	-	172	300	-	-	172	300
5	6	1,473	1,564	5	6	1,511	1,580

עסקאות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי:

אשראי תעודות
 ערבויות להבטחת אשראי
 ערבויות לרכשי דירות
 ערבויות וכתבי שיפוי לחברות מאוחדות להבטחת
 אשראי שהן העניקו
 ערבויות והתחייבויות אחרות
 מסגרות לפעולה במכשירים נגזרים שלא נוצלו
 מסגרות חח"ד ומסגרות אשראי אחרות בחשבונות
 לפי דרישה שלא נוצלו
 התחייבויות בלתי חוזרות לתת אשראי שעדיין לא ניתן
 מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו
 מסגרות להשאלות ניירות ערך
 ערבויות בגין קרן סיכונים של מסלקת הבורסה
 והמעו"ף (ראה באור 25(ד', ה'))
 התחייבויות להוצאת ערבויות

- (1) יתרת החוזים או הסכומים הנקובים שלהם לסוף התקופה, לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי.
 (2) בנוסף, המציא הבנק לבתי המשפט כתבי התחייבות עצמית ללא הגבלת סכום, הניתנים במסגרת הליך משפטי, על מנת להבטיח את נזקי הנתבעים במידה שנדחתה התביעה נגדם או שבוטל ההליך המשפטי מסיבה אחרת.

באור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
(במיליוני ש"ח)

ה. ערבויות

הבנק מספק מגוון רחב של ערבויות ושיפויים עבור לקוחותיו על מנת לשפר את יכולת האשראי שלהם ולאפשר להם להשלים מגוון רחב של עסקאות. בעבור חוזים מסוימים, אשר עונים להגדרת ערבות, הבנק מכיר במועד ההכרה לראשונה, בהתחייבות בגובה השווי ההוגן של המחויבות בגין הערבות בעת הנפקת הערבות. הסכום המקסימלי של התשלומים העתידיים הפוטנציאליים נקבע בהתאם לסכום הנקוב של הערבויות, מבלי לקחת בחשבון החזרים אפשריים או בטוחות מוחזקות או משועבדות.

ליום 31 בדצמבר 2020, סך העלות המופחתת של ההתחייבויות הקשורות לערבויות כמפורט בטבלאות מטה, הינה בסך של 31 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2019 - סך של 33 מיליון ש"ח). העלות המופחתת של הערבויות הפיננסיות והביצוע כלולה בסעיף "התחייבויות אחרות".

1. כללי

הסכום המקסימלי של תשלומים עתידיים פוטנציאליים									
ליום 31 בדצמבר 2019					ליום 31 בדצמבר 2020				
יתרה בספרים	סך הכל	פקיעה מעל שלוש שנים	פקיעה בין שנה ועד שלוש שנים	פקיעה בעוד שנה או פחות	יתרה בספרים	סך הכל	פקיעה מעל שלוש שנים	פקיעה בין שנה ועד שלוש שנים	פקיעה בעוד שנה או פחות
במיליוני ש"ח					במיליוני ש"ח				
5	914	16	232	666	5	891	20	205	666
9	2,325	37	191	2,097	8	2,132	75	1,384	673
19	4,447	393	726	3,328	18	4,317	298	705	3,314
-	1,511	443	482	586	-	1,580	12	1,115	453
33	9,197	889	1,631	6,677	31	8,920	405	3,409	5,106

2. הערכת סיכון הערבות

הסכום המקסימלי של תשלומים עתידיים פוטנציאליים									
ליום 31 בדצמבר 2019					ליום 31 בדצמבר 2020				
סך הכל	לא מדורגות	מדורגות בדרוג השקעה	מדורגות בדרוג לא	מדורגות בדרוג לא	סך הכל	לא מדורגות	מדורגות בדרוג השקעה	מדורגות בדרוג לא	מדורגות בדרוג לא
במיליוני ש"ח					במיליוני ש"ח				
914	6	28	880	891	8	49	834	8	834
2,325	-	63	2,262	2,132	-	12	2,120	-	2,120
4,447	64	83	4,300	4,317	29	118	4,170	29	4,170
1,511	52	25	1,434	1,580	13	-	1,567	13	1,567
9,197	122	199	8,876	8,920	50	179	8,691	50	8,691

באור 30 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה

(במיליוני ש"ח)

המאוחד						
31 בדצמבר 2020						
סך הכל	פריטים שאינם כספיים ⁽²⁾	מטבע חוץ ⁽¹⁾			מטבע ישראלי	
		אחר	אירו	דולר ארה"ב	צמוד מדד	לא צמוד
57,802	-	230	102	2,518	-	54,952
13,105	307	-	1,611	4,183	285	6,719
11	-	-	-	-	-	11
90,970	565	63	1,010	3,070	11,185	75,077
656	-	-	-	-	620	36
636	636	-	-	-	-	-
965	965	-	-	-	-	-
272	272	-	-	-	-	-
1,897	791	33	102	140	46	785
1,464	567	-	-	69	6	822
167,778	4,103	326	2,825	9,980	12,142	138,402
141,677	566	1,190	3,086	18,609	5,365	112,861
2,992	-	39	16	358	-	2,579
459	-	1	1	136	-	321
4,394	-	-	-	-	4,153	241
2,314	790	34	220	303	11	956
6,407	223	1	3	89	71	6,020
158,243	1,579	1,265	3,326	19,495	9,600	122,978
9,535	2,524	(939)	(501)	(9,515)	2,542	15,424
-	-	930	458	9,554	(319)	(10,623)
-	-	-	28	(268)	-	240
-	-	-	30	(16)	-	(14)
9,535	2,524	(9)	15	(245)	2,223	5,027
-	-	-	10	(42)	-	32
-	-	4	244	374	-	(622)

נכסים

מזומנים ופקדונות בבנקים
ניירות ערך
ניירות ערך שנשאלו
אשראי לציבור, נטו⁽³⁾
אשראי לממשלה
השקעה בחברה כלולה
בנינים וציוד
נכסים בלתי מוחשיים
נכסים בגין מכשירים נגזרים
נכסים אחרים

סך כל הנכסים

התחייבויות

פקדונות הציבור
פקדונות מבנקים
פקדונות הממשלה
אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
התחייבויות אחרות

סך כל ההתחייבויות

הפרש

מכשירים נגזרים שאינם מגדרים

מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
אופציות בכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)
אופציות מחוץ לכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)

סך הכל כללי

אופציות בכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)
אופציות מחוץ לכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)

(1) כולל צמוד מטבע חוץ.

(2) לרבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפריט לא כספי.

(3) לאחר ניכוי הפרשות להפסדי אשראי אשר יוחסו לבסיסי ההצמדה.

באור 30 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (המשך)
(במיליוני ש"ח)

המאוחד						
31 בדצמבר 2019						
סך הכל	פריטים שאינם כספיים ⁽²⁾	מטבע חוץ ⁽¹⁾			מטבע ישראלי	
		אחר	אירו	דולר ארה"ב	צמוד מדד	לא צמוד
37,530	-	157	175	1,067	-	36,131
10,995	339	-	1,698	4,975	349	3,634
9	-	-	-	-	-	9
87,899	646	89	607	2,968	10,273	73,316
1,039	-	-	-	-	624	415
605	605	-	-	-	-	-
996	996	-	-	-	-	-
248	248	-	-	-	-	-
1,091	451	18	40	107	50	425
698	34	-	1	10	4	649
141,110	3,319	264	2,521	9,127	11,300	114,579
120,052	648	1,126	3,059	15,124	5,315	94,780
1,137	-	9	18	225	-	885
353	-	1	1	42	1	308
3,674	-	-	-	-	3,198	476
1,247	449	11	102	174	12	499
5,723	75	1	4	32	75	5,536
132,186	1,172	1,148	3,184	15,597	8,601	102,484
8,924	2,147	(884)	(663)	(6,470)	2,699	12,095
-	-	913	842	6,346	81	(8,182)
-	-	-	(137)	(7)	-	144
-	-	-	(16)	114	-	(98)
8,924	2,147	29	26	(17)	2,780	3,959
-	-	-	(223)	(32)	-	255
-	-	-	399	704	-	(1,103)

נכסים

מזומנים ופקדונות בבנקים

ניירות ערך

ניירות ערך שנשאלו

אשראי לציבור, נטו⁽³⁾

אשראי לממשלה

השקעה בחברה כלולה

בנינים וציוד

נכסים בלתי מוחשיים

נכסים בגין מכשירים נגזרים

נכסים אחרים

סך כל הנכסים

התחייבויות

פקדונות הציבור

פקדונות מבנקים

פקדונות הממשלה

אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים

התחייבויות בגין מכשירים נגזרים

התחייבויות אחרות

סך כל ההתחייבויות

הפרש

מכשירים נגזרים שאינם מגדרים

מכשירים נגזרים (למעט אופציות)

אופציות בכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)

אופציות מחוץ לכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)

סך הכל כללי

אופציות בכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)

אופציות מחוץ לכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)

באור 30 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (המשך)
(במיליוני ש"ח)

הבנק						
31 בדצמבר 2020						
סך הכל	פריטים שאינם כספיים ⁽²⁾	מטבע חוץ ⁽¹⁾			מטבע ישראלי	
		אחר	אירו	דולר ארה"ב	צמוד מדד	לא צמוד
56,757	-	230	101	2,517	200	53,709
12,480	307	-	1,505	4,153	280	6,235
11	-	-	-	-	-	11
85,805	565	64	1,001	3,062	11,052	70,061
35	-	-	-	-	-	35
1,198	1,198	-	-	-	-	-
936	936	-	-	-	-	-
264	264	-	-	-	-	-
1,904	791	33	107	142	46	785
1,389	526	-	-	69	4	790
160,779	4,587	327	2,714	9,943	11,582	131,626
135,527	566	1,177	2,932	18,344	6,877	105,631
5,511	-	53	61	592	290	4,515
459	-	1	1	136	-	321
2,086	-	-	-	-	2,077	9
2,314	790	34	220	302	11	957
5,741	223	1	3	89	67	5,358
151,638	1,579	1,266	3,217	19,463	9,322	116,791
9,141	3,008	(939)	(503)	(9,520)	2,260	14,835
-	-	930	458	9,554	(319)	(10,623)
-	-	-	28	(268)	-	240
-	-	-	30	(16)	-	(14)
9,141	3,008	(9)	13	(250)	1,941	4,438
-	-	-	10	(42)	-	32
-	-	4	244	374	-	(622)

נכסים

מזומנים ופקדונות בבנקים
ניירות ערך
ניירות ערך שנשאלו
אשראי לציבור, נטו⁽³⁾
אשראי לממשלה
השקעות בחברות מוחזקות
בנינים וציוד
נכסים בלתי מוחשיים
נכסים בגין מכשירים נגזרים
נכסים אחרים

סך כל הנכסים

התחייבויות

פקדונות הציבור
פקדונות מבנקים
פקדונות הממשלה
אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
התחייבויות אחרות

סך כל ההתחייבויות

הפרש

מכשירים נגזרים שאינם מגדרים

מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
אופציות בכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)
אופציות מחוץ לכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)

סך הכל כללי

אופציות בכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)
אופציות מחוץ לכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)

(1) כולל צמוד מטבע חוץ.

(2) לרבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפריט לא כספי.

(3) לאחר ניכוי הפרשות להפסדי אשראי אשר יוחסו לבסיסי ההצמדה.

באור 30 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (המשך)
(במיליוני ש"ח)

הבנק						
31 בדצמבר 2019						
סך הכל	פריטים שאינם כספיים ⁽²⁾	מטבע חוץ⁽¹⁾			מטבע ישראלי	
		אחר	אירו	דולר ארה"ב	צמוד מדד	לא צמוד
36,528	-	102	174	1,066	297	34,889
10,736	339	-	1,593	4,961	332	3,511
9	-	-	-	-	-	9
82,842	646	89	599	2,960	10,134	68,414
415	-	-	-	-	-	415
1,278	1,278	-	-	-	-	-
964	964	-	-	-	-	-
238	238	-	-	-	-	-
1,096	451	18	44	107	50	426
667	34	-	-	10	2	621
134,773	3,950	209	2,410	9,104	10,815	108,285
114,836	648	1,115	2,926	14,877	5,881	89,389
2,640	-	144	33	454	187	1,822
353	-	1	1	42	1	308
2,055	-	-	-	-	2,044	11
1,247	449	11	102	174	12	499
5,074	75	-	4	31	72	4,892
126,205	1,172	1,271	3,066	15,578	8,197	96,921
8,568	2,778	(1,062)	(656)	(6,474)	2,618	11,364
-	-	913	834	6,346	81	(8,174)
-	-	-	(137)	(7)	-	144
-	-	-	(16)	114	-	(98)
8,568	2,778	(149)	25	(21)	2,699	3,236
-	-	-	(223)	(32)	-	255
-	-	-	399	704	-	(1,103)

נכסים

מזומנים ופקדונות בבנקים

ניירות ערך

ניירות ערך שנשאלו

אשראי לציבור, נטו⁽³⁾

אשראי לממשלה

השקעות בחברות מוחזקות

בנינים וציוד

נכסים בלתי מוחשיים

נכסים בגין מכשירים נגזרים

נכסים אחרים

סך כל הנכסים

התחייבויות

פקדונות הציבור

פקדונות מבנקים

פקדונות הממשלה

אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים

התחייבויות בגין מכשירים נגזרים

התחייבויות אחרות

סך כל ההתחייבויות

הפרש

מכשירים נגזרים שאינם מגדרים

מכשירים נגזרים (למעט אופציות)

אופציות בכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)

אופציות מחוץ לכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)

סך הכל כללי

אופציות בכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)

אופציות מחוץ לכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)

באור 31 - נכסים והתחייבויות לפי מטבע ולפי תקופת פרעון⁽¹⁾
(במיליוני ש"ח)

המאוחד	תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים				
	31 בדצמבר 2020				
	עם דרישה ועד חודש	מעל חודש ועד שלושה חודשים	מעל שלושה חודשים ועד שנה	מעל שנה ועד שנתיים	מעל שנתיים ועד שלוש שנים
	במיליוני ש"ח				
מטבע ישראלי (לרבות צמוד מט"ח)					
נכסים	67,713	5,138	17,588	11,755	10,738
התחייבויות	99,415	13,072	8,429	2,108	3,222
הפרש	(31,702)	(7,934)	9,159	9,647	7,516
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	(7,597)	(3,181)	(286)	42	(1)
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	131	76	(57)	6	-
הפרש לאחר השפעת מכשירים נגזרים	(39,168)	(11,039)	8,816	9,695	7,515
מטבע חוץ					
נכסים	3,559	1,252	2,574	886	854
התחייבויות	21,050	1,724	839	74	66
הפרש	(17,491)	(472)	1,735	812	788
מזה: הפרש בדולר	(13,865)	(576)	1,667	706	696
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	7,597	3,181	286	(42)	1
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	(131)	(76)	57	(6)	-
הפרש לאחר השפעת מכשירים נגזרים	(10,025)	2,633	2,078	764	789
סך הכל					
נכסים*	71,272	6,390	20,162	12,641	11,592
התחייבויות**	120,465	14,796	9,268	2,182	3,288
הפרש	(49,193)	(8,406)	10,894	10,459	8,304
	15,306	5,739	16,343	11,175	8,442
	116,683	13,407	7,102	1,270	520

31 בדצמבר 2019*					
	מעל חודש ועד שלושה חודשים	מעל שלושה חודשים ועד שנה	מעל שנה ועד שנתיים	מעל שנתיים ועד שלוש שנים	
	במיליוני ש"ח				
נכסים	55,547	6,239	19,976	11,034	9,227
התחייבויות	99,751	13,940	8,287	2,197	1,406
הפרש	(44,204)	(7,701)	11,689	8,837	7,821

* סווג מחדש.

- (1) בבאור זה מוצגים תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים בגין סעיפי הנכסים וההתחייבויות (כולל החוץ מאזניים) לפי בסיסי הצמדה, בהתאם לתקופה הנותרת למועד הפרעון החוזי של כל תזרים. נקבעו כללים לגבי תזרימי המזומנים הנובעים מנכסים והתחייבויות ברבית משתנה שמועד ההשתנות שלהם קודם למועד הפרעון של הקרן ו/או הרבית שלהם. הנתונים מוצגים בניכוי ההשפעה של מחיקות חשבונאיות ושל הפרשות להפסדי אשראי.
- (2) כולל נכסים בסך 173 מיליון ש"ח שזמן פרעונם עבר (31.12.19 - 276 מיליון ש"ח).
- (3) כפי שנכללה בבאור 30 "נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה", לרבות סכומים חוץ מאזניים בגין נגזרים.
- (4) שיעור תשואה חוזי הינו שיעור הרבית המנכה את תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים המוצגים בבאור זה בגין פריט כספי אל היתרה המאזנית שלו.
- (5) אשראי בתנאי חח"ד סווג בהתאם לתקופת מסגרת האשראי במסגרת בסך של 3,701 מיליון ש"ח (31.12.19 - 4,649 מיליון ש"ח). אשראי בחריגה מהמסגרת בסך של 127 מיליון ש"ח, סווג ללא מועד פרעון (31.12.19 - 215 מיליון ש"ח).

יתרה מאזנית ⁽³⁾								
שיעור תשואה חוזי ⁽⁴⁾	ללא תקופת פרעון ⁽²⁾⁽⁵⁾		סך הכל תזרימי מזומנים ⁽⁵⁾	מעל עשרים שנה	מעל עשר שנה	מעל חמש ועד עשר שנים	מעל ארבע ועד חמש שנים	מעל שלוש ועד ארבע שנים
	סך הכל	במיליוני ש"ח						
באחוזים								
2.59	150,752	166	162,147	3,377	13,166	17,878	6,791	8,003
0.92	132,705	17	133,393	116	706	2,334	2,240	1,751
	18,047	149	28,754	3,261	12,460	15,544	4,551	6,252
	(10,942)	-	(11,023)	-	-	-	-	-
	226	-	156	-	-	-	-	-
	7,331	149	17,887	3,261	12,460	15,544	4,551	6,252
1.26	12,923	26	13,207	-	151	2,288	249	1,394
1.14	23,959	1	23,947	-	-	94	44	56
	(11,036)	25	(10,740)	-	151	2,194	205	1,338
	(9,589)	15	(9,367)	-	3	1,647	144	211
	10,942	-	11,023	-	-	-	-	-
	(226)	-	(156)	-	-	-	-	-
	(320)	25	127	-	151	2,194	205	1,338
2.50	163,675	192	175,354	3,377	13,317	20,166	7,040	9,397
0.92	156,664	18	157,340	116	706	2,428	2,284	1,807
	7,011	174	18,014	3,261	12,611	17,738	4,756	7,590
2.75	90,405	173	101,502	2,972	13,154	16,077	5,456	6,838
0.46	141,111	1	141,230	-	87	433	541	1,187

שיעור תשואה חוזי ⁽⁴⁾	ללא תקופת פרעון ⁽²⁾⁽⁵⁾		סך הכל תזרימי מזומנים ⁽⁵⁾	מעל עשרים שנה	מעל עשר שנה	מעל חמש ועד עשר שנים	מעל ארבע ועד חמש שנים	מעל שלוש ועד ארבע שנים
	סך הכל	במיליוני ש"ח						
באחוזים								
2.76	137,791	290	149,127	2,829	11,623	17,930	6,700	8,022
1.24	131,014	38	131,947	107	341	3,688	1,260	970
	6,777	252	17,180	2,722	11,282	14,242	5,440	7,052

באור 31 - נכסים והתחייבויות לפי מטבע ולפי תקופת פרעון ⁽¹⁾ (המשך)
(במיליוני ש"ח)

הבנק	תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים				
	31 בדצמבר 2020				
	עם דרישה ועד חודש	מעל חודש ועד שלושה חודשים	מעל שלושה חודשים ועד שנה	מעל שנה ועד שנתיים	מעל שנתיים ועד שלוש שנים
	במיליוני ש"ח				
מטבע ישראלי (לרבות צמוד מט"ח)					
נכסים	68,166	4,585	14,958	10,415	9,130
התחייבויות	94,371	12,512	7,743	2,078	3,193
הפרש	(26,205)	(7,927)	7,215	8,337	5,937
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	(7,597)	(3,181)	(286)	42	(1)
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	131	76	(57)	6	-
הפרש לאחר השפעת מכשירים נגזרים	(33,671)	(11,032)	6,872	8,385	5,936
מטבע חוץ					
נכסים	3,728	1,224	2,421	877	851
התחייבויות	20,919	1,722	833	75	67
הפרש	(17,191)	(498)	1,588	802	784
מזה: הפרש בדולר	(13,669)	(602)	1,524	699	696
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	7,597	3,181	286	(42)	1
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	(131)	(76)	57	(6)	-
הפרש לאחר השפעת מכשירים נגזרים	(9,725)	2,607	1,931	754	785
סך הכל					
נכסים*	71,894	5,809	17,379	11,292	9,981
התחייבויות**	115,290	14,234	8,576	2,153	3,260
הפרש	(43,396)	(8,425)	8,803	9,139	6,721
* מזה: אשראי לציבור	14,669	5,361	15,083	10,239	7,687
** מזה: פקדונות הציבור	109,457	13,158	6,699	1,377	616

31 בדצמבר 2019*					
	עם דרישה ועד חודש	מעל חודש ועד שלושה חודשים	מעל שלושה חודשים ועד שנה	מעל שנה ועד שנתיים	מעל שנתיים ועד שלוש שנים
	במיליוני ש"ח				
נכסים	54,995	5,810	17,542	10,034	8,260
התחייבויות	95,155	13,375	7,501	2,148	1,398
הפרש	(40,160)	(7,565)	10,041	7,886	6,862

* סווג מחדש.

- (1) בבאור זה מוצגים תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים בגין סעיפי הנכסים וההתחייבויות (כולל החוץ מאזניים) לפי בסיסי הצמדה, בהתאם לתקופה הנותרת למועד הפרעון החוזי של כל תזרים. נקבעו כללים לגבי תזרימי המזומנים הנובעים מנכסים והתחייבויות ברביית משתנה שמועד ההשתנות שלהם קודם למועד הפרעון של הקרן ו/או הרביית שלהם. הנתונים מוצגים בניכוי ההשפעה של מחיקות חשבונאיות ושל הפרשות להפסדי אשראי.
- (2) כולל נכסים בסך 167 מיליון ש"ח שזמן פרעונם עבר (31.12.19 - 264 מיליון ש"ח).
- (3) כפי שנכללה בבאור 30 "נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה", לרבות סכומים חוץ מאזניים בגין נגזרים.
- (4) שיעור תשואה חוזי הינו שיעור הרביית המנכה את תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים המוצגים בבאור זה בגין פריט כספי אל היתרה המאזנית שלו.
- (5) אשראי בתנאי חח"ד סווג בהתאם לתקופת מסגרת האשראי במסגרת בסך של 3,382 מיליון ש"ח (31.12.19 - 4,237 מיליון ש"ח). אשראי בחריגה מהמסגרת בסך של 121 מיליון ש"ח, סווג ללא מועד פרעון (31.12.19 - 203 מיליון ש"ח).

יתרה מאזנית(3)								
שיעור תשואה חוזי(4)	ללא תקופת פרעון(2)(5)		סך הכל תזרימי מזומנים(5)	מעל עשרים שנה	מעל עשר שנה	מעל חמש ועד עשר שנים	מעל ארבע ועד חמש שנים	מעל שלוש ועד ארבע שנים
	סך הכל	במיליוני ש"ח						
באחוזים								
2.54	143,411	160	154,221	3,377	13,134	17,087	6,194	7,175
0.94	126,241	17	126,926	116	681	2,293	2,225	1,714
	17,170	143	27,295	3,261	12,453	14,794	3,969	5,461
	(10,942)	-	(11,023)	-	-	-	-	-
	226	-	156	-	-	-	-	-
	6,454	143	16,428	3,261	12,453	14,794	3,969	5,461
1.27	12,781	26	13,061	-	151	2,225	250	1,334
1.15	23,818	1	23,808	-	-	92	46	54
	(11,037)	25	(10,747)	-	151	2,133	204	1,280
	(9,591)	15	(9,372)	-	3	1,624	143	210
	10,942	-	11,023	-	-	-	-	-
	(226)	-	(156)	-	-	-	-	-
	(321)	25	120	-	151	2,133	204	1,280
2.46	156,192	186	167,282	3,377	13,285	19,312	6,444	8,509
0.95	150,059	18	150,734	116	681	2,385	2,271	1,768
	6,133	168	16,548	3,261	12,604	16,927	4,173	6,741
2.68	85,240	167	95,780	2,972	13,121	15,345	5,040	6,263
0.48	134,961	1	135,093	-	63	408	2,043	1,272
שיעור תשואה חוזי(4)	ללא תקופת פרעון(2)(5)		סך הכל תזרימי מזומנים(5)	מעל עשרים שנה	מעל עשר שנה	מעל חמש ועד עשר שנים	מעל ארבע ועד חמש שנים	מעל שלוש ועד ארבע שנים
	סך הכל	במיליוני ש"ח						
באחוזים								
2.70	130,823	278	141,439	2,829	11,584	17,126	6,184	7,075
1.29	125,033	38	125,866	107	321	3,671	1,237	953
	5,790	240	15,573	2,722	11,263	13,455	4,947	6,122

באור 32א - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (במיליוני ש"ח)

המאוחד					
31 בדצמבר 2020					
שווי הוגן ⁽¹⁾					
סך הכל	רמה 3	רמה 2	רמה 1	יתרה במאזן	
57,803	4	57,120	679	57,802	נכסים פיננסיים
13,231	90	5,978	7,163	13,105	מזומנים ופקדונות בבנקים
11	-	11	-	11	ניירות ערך ⁽²⁾
91,821	88,229	332	3,260	90,970	ניירות ערך שנשאלו
655	620	35	-	656	אשראי לציבור, נטו
1,897	376	612	909	1,897	אשראי לממשלה
388	141	-	247	388	נכסים בגין מכשירים נגזרים
165,806	89,460	64,088	12,258	164,829 ⁽³⁾	נכסים פיננסיים אחרים
					סך הכל הנכסים הפיננסיים
					התחייבויות פיננסיות
141,530	35,020	103,076	3,434	141,677	פקדונות הציבור
2,985	1,755	1,230	-	2,992	פקדונות מבנקים
466	44	422	-	459	פקדונות הממשלה
4,447	102	-	4,345	4,394	אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
2,314	13	1,392	909	2,314	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
4,928	4,153	517	258	4,929	התחייבויות פיננסיות אחרות
156,670	41,087	106,637	8,946	156,765 ⁽³⁾	סך הכל ההתחייבויות הפיננסיות
					מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים
31	31	-	-	31	עסקות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי
960	960	-	-	960	בנוסף, התחייבויות בגין זכויות עובדים ברוטו - פנסיה ופיצויים⁽⁴⁾

- (1) רמה 1 - מדידות שווי הוגן המשתמשות במחירים מצוטטים בשוק פעיל.
- רמה 2 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים נצפים משמעותיים אחרים.
- רמה 3 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים לא נצפים משמעותיים.
- (2) לפירוט נוסף על יתרה במאזן ושווי הוגן של ניירות ערך, ראה באור 12, "ניירות ערך".
- (3) מזה: נכסים בסך 15,875 מיליון ש"ח והתחייבויות בסך 6,007 מיליון ש"ח, אשר היתרה שלהם במאזן זהה לשווי ההוגן (מכשירים המוצגים במאזן לפי שווי הוגן). למידע נוסף על מכשירים שנמדדו בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה ועל בסיס שאינו חוזר ונשנה ראה באור 32א-ב.32א.ד.
- (4) ההתחייבות מוצגת בברוטו, ואינה מתחשבת בנכסי התכנית המנוהלים כנגדה.

באור 32א - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)
(במיליוני ש"ח)

המאחד					
31 בדצמבר 2019					
שווי הוגן ⁽¹⁾					
יתרה במאזן	רמה 1	רמה 2	רמה 3	סך הכל	
37,530	682	36,843	4	37,529	
10,995	4,249	6,768	102	11,119	
9	-	9	-	9	
87,899	3,379	327	84,926	88,632	
1,039	-	35	1,001	1,036	
1,091	539	359	193	1,091	
178	42	-	136	178	
138,741 ⁽³⁾	8,891	44,341	86,362	139,594	
120,052	4,032	84,362	31,463	119,857	
1,137	-	1,136	4	1,140	
353	-	306	55	361	
3,674	3,597	-	149	3,746	
1,247	540	695	12	1,247	
4,315	47	471	3,794	4,312	
130,778 ⁽³⁾	8,216	86,970	35,477	130,663	
33	-	-	33	33	
927	-	-	927	927	

נכסים פיננסיים

מזומנים ופקדונות בבנקים

ניירות ערך⁽²⁾

ניירות ערך שנשאלו

אשראי לציבור, נטו

אשראי לממשלה

נכסים בגין מכשירים נגזרים

נכסים פיננסיים אחרים

סך הכל הנכסים הפיננסיים

התחייבויות פיננסיות

פקדונות הציבור

פקדונות מבנקים

פקדונות הממשלה

אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים

התחייבויות בגין מכשירים נגזרים

התחייבויות פיננסיות אחרות

סך הכל ההתחייבויות הפיננסיות

מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים

עסקות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי

בנוסף, התחייבויות בגין זכויות עובדים ברוטו - פנסיה ופיצויים⁽⁴⁾

(1) רמה 1 - מדידות שווי הוגן המשתמשות במחירים מצוטטים בשוק פעיל.

רמה 2 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים נצפים משמעותיים אחרים.

רמה 3 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים לא נצפים משמעותיים.

(2) לפירוט נוסף על יתרה במאזן ושווי הוגן של ניירות ערך, ראה באור 12, "ניירות ערך".

(3) מזה: נכסים בסך 13,330 מיליון ש"ח והתחייבויות בסך 5,328 מיליון ש"ח, אשר היתרה שלהם במאזן זהה לשווי הוגן (מכשירים המוצגים במאזן לפי שווי הוגן). למידע נוסף על

מכשירים שנמדדו בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה ועל בסיס שאינו חוזר ונשנה ראה באור 32א.ב-32א.ד.

(4) ההתחייבות מוצגת בברוטו, ואינה מתחשבת בנכסי התכנית המנוהלים כנגדה.

באור 32א - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

א. שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

הבאור כולל מידע בדבר הערכת השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים. לרוב המכשירים הפיננסיים לא ניתן לצטט "מחיר שוק" מכיוון שלא קיים שוק פעיל בו הם נסחרים. לפיכך, השווי ההוגן נאמד באמצעות מודלים מקובלים לתמחור, כגון ערך נוכחי של תזרים מזומן עתידי המהווה ברבית ניכיון בשיעור המשקף את רמת הסיכון הגלומה במכשיר הפיננסי. אומדן של השווי ההוגן באמצעות הערכת תזרים המזומן העתידי וקביעת שיעור רבית הניכיון היא סובייקטיבית. לכן, עבור רוב המכשירים הפיננסיים, הערכת השווי ההוגן דלעיל אינה בהכרח אינדיקציה לשווי מימוש של המכשיר הפיננסי ביום הדיווח. הערכת השווי ההוגן נערכה לפי שיעורי הרבית התקפים למועד הדיווח ואינה לוקחת בחשבון את התנודתיות של שיעורי הרבית. תחת הנחת שיעורי רבית אחרים יתקבלו ערכי שווי הוגן שיכול להיות שונים באופן מהותי. בעיקר הדברים אמורים לגבי המכשירים הפיננסיים ברבית קבועה לרבות אלו שאינם נושאים רבית. בקביעת ערכי השווי ההוגן לא הובאו בחשבון העמלות שיתקבלו או ישולמו אגב הפעילות העסקית וכן לא ניתן ביטוי להשפעת המס הנובעת מהפער בין ערכי השווי ההוגן לערכים המופיעים במאזן. יש לציין, כי הפער בין היתרה במאזן לבין יתרות השווי ההוגן יתכן ולא ימומש מכיוון שברוב המקרים הבנק עשוי להחזיק את המכשיר הפיננסי עד לפרעון. בשל כל אלו יש להדגיש כי אין בנתונים הכלולים בבאור זה כדי להצביע על שווי הבנק כעסק חי. כמו כן, בשל הקשת הרחבה של טכניקות הערכה והאומדנים האפשריים לישום במהלך ביצוע הערכת השווי ההוגן, יש להיזהר בעת עריכת השוואת ערכי שווי הוגן בין בנקים שונים.

ב. השיטות וההנחות העיקריות לצורך אומדן השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים

ניירות ערך סחירים - השווי ההוגן נאמד לפי שווי שוק בשוק העיקרי. כאשר קיימים מספר שווקים בהם נסחר המכשיר, ההערכה נעשתה לפי השוק המועיל ביותר.

אשראי לציבור - השווי ההוגן נאמד לפי שיטת הערך הנוכחי של תזרימי מזומן עתידיים מנוכים בשיעור ניכיון מתאים. יתרת האשראי פולחה לקטגוריות הומוגניות. בכל קטגוריה חושב התזרים של התקבולים העתידיים (קרן ורבות). תקבולים אלו הונו בשיעור רבית המשקף את רמת הסיכון הגלומה באשראי באותה קטגוריה. בדרך כלל שיעור רבית זה נקבע לפי שיעור רבית לפיו נעשות בבנק עסקאות דומות במועד הדיווח. השווי ההוגן של חובות פגומים חושב תוך שימוש בשיעורי רבית נכיון המשקפים את סיכון האשראי הגבוה הגלום בהם. תזרימי המזומן העתידיים עבור חובות פגומים וחובות אחרים חושבו לאחר ניכוי השפעות של מחיקות חשבונאיות ושל הפרשות להפסדי אשראי בגין החובות.

מחיקות חשבונאיות והפרשות להפסדי אשראי יוחסו לתקופות שבהן מוין אותו חוב, מקום בו ניתן לעשות זאת (לדוגמה, כאשר חושבה הפרשה על בסיס פרטני, לפי ערך נוכחי של תזרים מזומנים). בהעדר נתונים אלה מחיקות חשבונאיות ויתרת ההפרשות מיוחסים באופן יחסי ליתרת האשראי לפי תקופות לפרעון בסוף התקופה.

תזרימי המזומנים בגין המשכנתאות הוערכו על פי תחזית לפרעון מוקדם המבוססת על מודל סטטיסטי. ברבעון השלישי של השנה, בוצע עדכון למודל אשר הקטין את השווי ההוגן בסך של 17 מיליון ש"ח. מספרי ההשוואה לא הוצגו מחדש.

פקדונות, אגרות חוב וכתבי התחייבות - השווי ההוגן נאמד בשיטת היוון תזרימי מזומן עתידיים לפי שיעור רבית בו התאגיד מגייס פקדונות דומים, או בהנפקת כתבי התחייבות דומים (אם מחיר מצוטט בשוק פעיל אינו זמין), על ידי הקבוצה, ביום הדיווח. לגבי אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים אשר נסחרים כנכס בשוק פעיל, השווי ההוגן מבוסס על מחירי שוק מצוטטים או על ציטוטי סוחרים עבור התחייבות זהה הנסחרת כנכס בשוק פעיל. תזרימי המזומנים בגין פקדונות עם דרישה (עו"ש) נפרסו בהתבסס על מודל סטטיסטי לחיזוי יתרות יציבות. בשנת 2020, בוצע עדכון למודל אשר הגדיל את השווי ההוגן בסך של 46 מיליון ש"ח. מספרי ההשוואה לא הוצגו מחדש. תזרימי המזומנים בגין פקדונות הציבור הוערכו על פי תחזית לפרעון מוקדם המבוסס על מודל סטטיסטי. עדכון זה הגדיל את השווי ההוגן בסך של 11 מיליון ש"ח. מספרי ההשוואה לא הוצגו מחדש.

מכשירים פיננסיים נגזרים - מכשירים פיננסיים נגזרים שיש להם שוק פעיל הוערכו לפי שווי שוק שנקבע בשוק העיקרי. כאשר קיימים מספר שווקים בהם נסחר המכשיר, ההערכה נעשתה לפי השוק המועיל ביותר.

מכשירים פיננסיים נגזרים שאינם נסחרים בשוק פעיל הוערכו לפי מודלים המשמשים את הקבוצה בפעילותה השוטפת והלוקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי (סיכון שוק, סיכון אשראי וכיו"ב).

מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים בעסקאות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי - השווי ההוגן הוערך בהתאם לעמלות בעסקאות דומות במועד הדיווח תוך התאמה ליתרת תקופת העסקה ולאיכות האשראי של הצד הנגדי.

באור 32 - פריטים הנמדדים בשווי הוגן (במיליוני ש"ח)

א. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה

31 בדצמבר 2020				
מדידות שווי הוגן המשתמשות ב-				
מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)	נתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	נתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	השפעת הסכמי קיזוז	סך הכל שווי הוגן
4,354	5,724	-	-	10,078
187	-	-	-	187
206	-	-	-	206
909	612	376	-	1,897
3,507	-	-	-	3,507
9,163	6,336	376	-	15,875
נכסים				
אגרות חוב זמינות למכירה				
מניות שאינן למסחר				
ניירות ערך למסחר				
נכסים בגין מכשירים נגזרים				
אחר				
סך כל הנכסים				
התחייבויות				
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים				
אחר				
סך כל ההתחייבויות				

31 בדצמבר 2019				
מדידות שווי הוגן המשתמשות ב-				
מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)	נתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	נתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	השפעת הסכמי קיזוז	סך הכל שווי הוגן
2,033	6,470	-	-	8,503
210	-	-	-	210
105	-	-	-	105
539	359	193	-	1,091
3,421	-	-	-	3,421
6,308	6,829	193	-	13,330
540	697	12	-	1,249
4,079	-	-	-	4,079
4,619	697	12	-	5,328

ב. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס שאינו חוזר ונשנה

31 בדצמבר 2020					רווחים בגין השינויים בשווי לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020
רמה 1	רמה 2	רמה 3	סך הכל שווי הוגן	שווי הוגן	
-	30	-	30	2	השקעה במניות
-	-	20	20	-	אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון

31 בדצמבר 2019					רווחים בגין השינויים בשווי לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019
רמה 1	רמה 2	רמה 3	סך הכל שווי הוגן	שווי הוגן	
-	27	-	27	2	השקעה במניות
-	-	35	35	-	אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון

באור 32 ג - שינויים בפריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה שנכללו ברמה 3
(במיליוני ש"ח)

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020							
נכסים	שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2019	רווחים (הפסדים) שמומשו ושטרם מומשו שנכללו בדוח רווח והפסד ⁽¹⁾	רכישות	סילוקים	העברות אל רמה 3	העברות ברוטו מתוך רמה 3	שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2020
נכסים בגין מכשירים נגזרים	193	1,857	58	(1,732)	-	-	376
התחייבויות	12	(7)	-	(6)	-	-	13
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים							(3)

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019							
נכסים	שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2018	רווחים (הפסדים) שמומשו ושטרם מומשו שנכללו בדוח רווח והפסד ⁽¹⁾	רכישות	סילוקים	העברות אל רמה 3	העברות ברוטו מתוך רמה 3	שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2019
נכסים בגין מכשירים נגזרים	252	766	68	(893)	-	-	193
התחייבויות	13	(1)	-	(2)	-	-	12
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים							-

(1) רווחים (הפסדים) שמומשו נכללו בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות מימון שאינן מרבית.

באור 32 - מידע כמותי על פריטים הנמדדים בשווי הוגן שנכללו ברמה 3

ליום 31 בדצמבר 2020						
טווח	ממוצע משוקלל	שווי הוגן	נתונים לא נצפים	טכניקת הערכת שווי		
במיליוני ש"ח						
					א. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה נכסים	
					נכסים בגין מכשירים נגזרים:	
					- חוזי רבית שקל-מדד	
					- חוזי רבית אחר	
					- חוזי מטבע חוץ	
					התחייבויות	
					התחייבויות בגין מכשירים נגזרים:	
					- חוזי רבית שקל-מדד	
					- חוזי מטבע חוץ	
					ב. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס שאינו חוזר ונשנה	
					אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון	
					שווי הוגן של בטחונות	
					20	
ליום 31 בדצמבר 2019						
טווח	ממוצע משוקלל	שווי הוגן	נתונים לא נצפים	טכניקת הערכת שווי		
במיליוני ש"ח						
					א. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה נכסים	
					נכסים בגין מכשירים נגזרים:	
					- חוזי רבית שקל-מדד	
					- חוזי רבית אחר	
					- חוזי מטבע חוץ	
					התחייבויות	
					התחייבויות בגין מכשירים נגזרים:	
					- חוזי רבית שקל-מדד	
					- חוזי מטבע חוץ	
					ב. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס שאינו חוזר ונשנה	
					אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון	
					שווי הוגן של בטחונות	
					35	

מידע איכותי בדבר פריטים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3:

- רבית צמודה למדד - שינוי בשיעור האינפלציה החזוי ישפיע על השווי ההוגן של עסקאות מדד, כך שעלייה (ירידה) בתחזית האינפלציה תביא לעלייה (קטון) השווי ההוגן בהתאם לפוזיציה המדדית של הבנק.
- סיכון אשראי צד נגדי - שינוי בסיכון האשראי של הצד הנגדי לעסקה, כך שככל שסיכון האשראי של הצד הנגדי לעסקה יהיה גבוה/נמוך, השווי של העסקה יהיה גבוה/נמוך.

באור 33 - בעלי עניין וצדדים קשורים
(במיליוני ש"ח)

א. יתרות

31 בדצמבר 2020					
בעלי עניין ⁽¹⁾					
מחזיקי מניות					
אחרים ⁽³⁾		בעלי שליטה ⁽²⁾			
היתרה הגבוהה ביותר במשך השנה ⁽⁵⁾	יתרה לתאריך המאזן	היתרה הגבוהה ביותר במשך השנה ⁽⁵⁾	יתרה לתאריך המאזן		
-	-	-	-		אשראי לציבור
-	-	-	-		השקעה בחברה כלולה ⁽⁹⁾
-	-	-	-		נכסים אחרים
-	-	3	2		פקדונות הציבור
-	-	-	-		התחייבויות אחרות
-	-	4,428	4,428		מניות (כלול בהון) ⁽¹⁰⁾
-	-	-	-		סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים ⁽⁹⁾⁽¹¹⁾

31 בדצמבר 2019					
בעלי עניין ⁽¹⁾					
מחזיקי מניות					
אחרים ⁽³⁾		בעלי שליטה ⁽²⁾			
היתרה הגבוהה ביותר במשך השנה ⁽⁵⁾	יתרה לתאריך המאזן	היתרה הגבוהה ביותר במשך השנה ⁽⁵⁾	יתרה לתאריך המאזן		
-	-	-	-		אשראי לציבור
-	-	-	-		השקעה בחברה כלולה ⁽⁹⁾
-	-	-	-		נכסים אחרים
24	22	11	2		פקדונות הציבור
-	-	-	-		התחייבויות אחרות
-	-	4,139	4,139		מניות (כלול בהון) ⁽¹⁰⁾
-	-	-	-		סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים ⁽⁹⁾⁽¹¹⁾

הערות לטבלה ראה עמוד 234.

בעלי עניין ⁽¹⁾									
צדדים קשורים ⁽¹⁾				מי שהיה בעל עניין בעת שנעשתה העסקה					
המוחזקים על ידי הבנק						אחרים ⁽⁶⁾		נושאי משרה ⁽⁴⁾	
אחרים ⁽⁸⁾		חברה כלולה ⁽⁷⁾							
היתרה הגבוהה ביותר במשך השנה ⁽⁵⁾	יתרה לתאריך המאזן	היתרה הגבוהה ביותר במשך השנה ⁽⁵⁾	יתרה לתאריך המאזן	היתרה הגבוהה ביותר במשך השנה ⁽⁵⁾	יתרה לתאריך המאזן	היתרה הגבוהה ביותר במשך השנה ⁽⁵⁾	יתרה לתאריך המאזן	היתרה הגבוהה ביותר במשך השנה ⁽⁵⁾	יתרה לתאריך המאזן
6	6	601	500	4	3	-	-	11	10
-	-	636	636	-	-	-	-	-	-
-	-	1	1	-	-	-	-	-	-
91	80	9	7			34	24	25	13
-	-	-	-			-	-	28	28
-	-	-	-			-	-	-	-
-	-	7	5	1	1	1	1	4	3

בעלי עניין ⁽¹⁾										
צדדים קשורים ⁽¹⁾				מי שהיה בעל עניין בעת שנעשתה העסקה						
המוחזקים על ידי הבנק		חברה כלולה ⁽⁷⁾		אחרים ⁽⁶⁾		נושאי משרה ⁽⁴⁾				
אחרים ⁽⁸⁾		היתרה הגבוהה ביותר במשך השנה ⁽⁵⁾	יתרה לתאריך המאזן	היתרה הגבוהה ביותר במשך השנה ⁽⁵⁾	יתרה לתאריך המאזן	היתרה הגבוהה ביותר במשך השנה ⁽⁵⁾	יתרה לתאריך המאזן	היתרה הגבוהה ביותר במשך השנה ⁽⁵⁾	יתרה לתאריך המאזן	
	היתרה הגבוהה ביותר במשך השנה ⁽⁵⁾									
	8	-	911	600	10	5	-	-	15	14
-	-	-	617	605	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	1	4	3	-	-	-	-
105	63	16	6				33	23	17	12
-	-	-	-				-	-	36	36
-	-	-	-				-	-	-	-
2	-	7	7	63	55	-	-	4	3	

באור 33 - בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)
(במיליוני ש"ח)

ב. תמצית תוצאות עסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

בעלי עניין ⁽¹⁾									
מחזיקי מניות									
בעלי שליטה ⁽²⁾			אחרים ⁽³⁾			נושאי משרה ⁽⁴⁾			
לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר			
2018	2019	2020	2018	2019	2020	2018	2019	2020	הסעיף ברווח והפסד
-	-	-	-	-	-	-	-	-	הכנסות רבית, נטו*
-	-	-	8	8	-	-	-	-	הכנסות (הוצאות) שאינן מרבית
33	37	29	-	-	-	-	-	-	הוצאות תפעוליות ואחרות**
(33)	(37)	(29)	8	8	-	-	-	-	סך הכל

* פירוט בסעיף קטן ד. להלן.
** פירוט בסעיף קטן ג. להלן.

ג. תגמול וכל הטבה אחרת לבעלי עניין (מהתאגיד הבנקאי ומחברות מוחזקות)

שכר ומשכורות לבעלי עניין מהבנק ומחברות מוחזקות שלו*					
לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2018		לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2019		לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2020	
נושאי משרה ⁽⁴⁾		נושאי משרה ⁽⁴⁾		נושאי משרה ⁽⁴⁾	
מספר מקבלי ההטבות	סך ההטבות	מספר מקבלי ההטבות	סך ההטבות	מספר מקבלי ההטבות	סך ההטבות
17	**29	17	**33	16	**25
11	4	11	4	12	4

* לא כולל מס שכר.
** מזה: הטבות עובד לזמן קצר - 24 מיליון ש"ח (2019 - 30 מיליון ש"ח, 2018 - 27 מיליון ש"ח), הטבות אחרות לאחר סיום העסקה - 1 מיליון ש"ח (2019 - 3 מיליון ש"ח, 2018 - 2 מיליון ש"ח).

הערות:

- בעל עניין, צד קשור, איש קשור - כהגדרתו בסעיף ד.80 בהוראות הדיווח לציבור.
- מחזיקי מניות בעלי שליטה וקרוב שלהם - בהתאם לסעיף ד.80(1) בהוראות הדיווח לציבור.
- מחזיקים אחרים - לרבות מי שמחזיק 5% או יותר מאמצעי השליטה בתאגיד הבנקאי, ומי שרשאי למנות דירקטור אחד או יותר מהדירקטורים של התאגיד הבנקאי או את מנהלו הכללי - בהתאם לסעיף ד.80(2) בהוראות הדיווח לציבור.
- נושאי משרה - בהתאם לסעיף ד.80(3) בהוראות הדיווח לציבור.
- על בסיס היתרות בסופי החודשים.
- בהתאם לסעיף ד.80(4) בהוראות הדיווח לציבור, תאגידים, שאדם או תאגיד שנכלל באחת הקבוצות של בעלי העניין לפי חוק ניירות ערך, מחזיק 25% או יותר מהון המניות המונפק שלהם או מכח ההצבעה בהם, או רשאי למנות 25% או יותר מהדירקטורים.
- חברה כלולה - בהתאם לסעיף ד.80(7) בהוראות הדיווח לציבור.
- בהתאם לסעיף ד.80(8) בהוראות הדיווח לציבור.
- פירוט של סעיפים אלה כלול גם בבאורים כדלקמן: באור 12 - ניירות ערך, באור 15 - השקעות בחברות מוחזקות ובאור 26 - ערבויות.
- אחזקות בעלי עניין וצדדים קשורים בהון התאגיד הבנקאי.
- סיכויי אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות של לווה.

צדדים קשורים ⁽¹⁾						בעלי עניין		
המוחזקים על ידי הבנק						אחרים ⁽⁶⁾		
אחרים ⁽⁸⁾			חברה כלולה ⁽⁷⁾			לשנה שנתיימה		
ביום 31 בדצמבר			ביום 31 בדצמבר			ביום 31 בדצמבר		
2018	2019	2020	2018	2019	2020	2018	2019	2020
-	-	-	5	4	3	-	-	-
-	-	-	(2)	2	(2)	-	-	-
-	-	-	-	-	-	4	5	6
-	-	-	3	6	1	(4)	(5)	(6)

ד. הכנסות רבית, נטו בעסקאות של התאגיד הבנקאי וחברות מאוחדות שלו עם בעלי עניין וצדדים קשורים*

מזה: חברה כלולה			המאוחד			בגין נכסים מאשראי לציבור סך כל ההכנסות רבית, נטו
לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר			
2018	2019	2020	2018	2019	2020	
5	4	3	5	4	3	
5	4	3	5	4	3	

* למידע בדבר תנאי העסקאות והיתרות עם צדדים קשורים ובעלי עניין ראה באור 33.ה להלן.
הערות לטבלה ראה עמוד 234.

ה. רכישת השליטה בבנק

ביום 19 בספטמבר 2003, הועברה השליטה בחברת פיבי אחזקות בע"מ (להלן - "פיבי"), החברה האם של הבנק, אל בינוהן בע"מ (להלן - "בינוהן") וקבוצת ליברמן האוסטרלית (המורכבת ממשפחת מיכאל והלן אבלס וממשפחת ליברמן, (ה"ה ברי ליברמן, קסי ליברמן-הריס, לי ליברמן וג'ושוע ליברמן) באמצעות אינסטנז הולדינגס בע"מ ודולפין אנרגיות בע"מ, בחלקים שווים ביניהן). בין הרוכשים קיים הסכם הצבעה ושיתוף פעולה. העברת השליטה בבנק נעשתה בהתאם להיתר נגיד בנק ישראל, מיום 27 באוגוסט 2003, לרכישת שליטה ואמצעי שליטה בחברת פ.י.ב.י. אחזקות בע"מ ובבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ, שניתן לפי חוק הבנקאות (רישוי) התשמ"א-1981. בהיתר נקבעו תנאים שונים והתחייבויות שונות לגבי אופן החזקת אמצעי השליטה, העברתם והיחסים בין מקבלי ההיתר לבין פיבי ולבין הבנק. ההיתר קובע כי לא יחולק דיבידנד מרווחים שנצברו בבנק עד יום 31 במרס 2003 וכי אם ייצברו הפסדים לאחר מועד זה - לא יחולק דיבידנד אלא לאחר כיסוי הפסדים אלה. יתרת העודפים שהיו ניתנים לחלוקה נכון ליום 31 במרס 2003 הסתכמה בסך 2,391 מיליון ש"ח. בהתאם לתקונים בהיתר מעת לעת, ובהתאם לדיווח פיבי:

מאז 2015 מר צדיק בינו וילדיו, ה"ה גיל בינו, הדר בינו שמואלי ודפנה בינו אור, מחזיקים בחלקים שווים באמצעי השליטה בבינוהן (כל אחד מהם מחזיק 25%).

ביום 24 במרס 2013, העבירה אינסטנז הולדינגס לאינסטנז מספר 2 בע"מ (הנשלטת גם היא באופן מלא, באמצעות גופים אוסטרליים, על ידי ה"ה הלן ומיכאל (מייקל) אבלס, להלן - "אינסטנז 2"), את מלוא החזקותיה של אינסטנז הולדינגס בפיבי. עם העברת המניות אינסטנז 2 הצטרפה כצד להסכם בעלי המניות בין אינסטנז הולדינגס, בינוהן ודולפין אנרגיות, כפי שתוקן מעת לעת, ואינסטנז הולדינגס ממשיכה להיות צד להסכם בעלי המניות והינה ערבה להתחייבויות אינסטנז 2. בהתאם לדיווחי פיבי, נכון למועד פרסום הדוחות הכספיים: החזקות בעלי השליטה בפיבי (בהון ובהצבעה) הן כלדהלן: בינוהן בע"מ - 28.54%, אינסטנז 2 בע"מ - 11.68% ודולפין אנרגיות בע"מ - 11.68% (החזקות כל בעלי השליטה בפיבי מהוות את גרעין השליטה בה, בהתאם להיתר השליטה מבנק ישראל). פיבי מחזיקה ב- 48.34% מהון המניות המונפק והנפרע של הבנק ומזכויות ההצבעה בו (שיעור המהווה את גרעין השליטה, בהתאם להיתר בנק ישראל).

ו. (1) הסכם ההעסקה של מנכ"ל הבנק, גב' סמדר ברבר-צדיק, היה לתקופה של חמש שנים החל מיום 19 במרס 2007 כאשר נקבע כי בתום תקופת ההסכם המקורי, יימשך ההסכם לתקופה בלתי קצובה, וכל צד יהיה רשאי להביאו לסיומו בהודעה כתובה של שלושה חודשים מראש. בעקבות פרסום חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי התרת הוצאה לצרכי מס בשל תגמול חריג), תשע"ו-2016 (להלן - "חוק התגמול"), ביום 20 בנובמבר 2016, אישרה אסיפת בעלי המניות של הבנק, את תנאי ההעסקה של מנכ"ל הבנק, גב' סמדר ברבר צדיק, החל מיום 12 באוקטובר 2016 (להלן - "יום התחילה"), בשים לב להוראות חוק התגמול (להלן - "תנאי ההעסקה"), כאשר אין בתנאי ההעסקה כדי לפגוע בזכויות שנצברו למנכ"ל עד ליום התחילה. בהתאם לתנאי ההעסקה, תקרת התגמול הקבוע השנתי של מנכ"ל הבנק תעמוד על התקרה הקבועה בסעיף 2(א) לחוק התגמול (לא כולל תשלומים והפרשות בגין פיצויי פטורים ותשלום פנסיוני על פי דין, כמפורט בתנאי ההעסקה). ככל שהתקרה המותרת לפי חוק התגמול (לרבות לפי סעיף 2(ב) לחוק) תאפשר זאת, יגדל רכיב התגמול הקבוע של המנכ"ל ברכיב קבוע נוסף, שלא יעלה על 2.5 משכורות חודשיות לשנה. בגין רכיב התגמול הקבוע הנוסף יבוצעו על ידי הבנק תשלומים והפרשות לפיצויי פטורים ותשלום פנסיוני על פי דין. בהתאם לכך, התגמול הקבוע השנתי של המנכ"ל בגין שנת 2020 עומד על התקרה לפי סעיף 2(ב) לחוק התגמול ביחס לשנת 2020.

משכורתה של המנכ"ל צמודה למדד המחירים לצרכן בהתאם לחוק התגמול. במקרה של ירידת מדד, השכר לא ישתנה עד לעליית המדד המקזזת את ירידת המדד. המנכ"ל זכאית להפרשות סוציאליות לביטוח מנהלים או לקופת גמל, לקרן השתלמות, לדמי הבראה ולהחזר הוצאות הקשורות במילוי תפקידה, וחופשה שנתית וחופשת מחלה בהתאם לתנאי העסקתה. המנכ"ל זכאית לרכב של הבנק. למנכ"ל הזכות לבקש לערוך שינויים במשכורתה החודשית ו/או בתנאים הנלווים, בכפוף לשינויים והתאמות מקבילים, ובכפוף לכל דין ולתקרת התגמול הקבוע (כהגדרתה בתנאי ההעסקה).

בהתאם לתנאי ההעסקה, הבנק או המנכ"ל יהיו רשאים להודיע, בכל עת במהלך תקופת ההעסקה, לצד האחר על סיום ההעסקה, במועד שיחול לפחות 3 חודשים מראש. בתקופת ההודעה המוקדמת, ככל שהמנכ"ל עבדה במהלכה, תהיה המנכ"ל זכאית למשכורת החודשית ולתנאים הנלווים. עלות המשכורת החודשית והתנאים הנלווים בתקופת ההודעה המוקדמת הופרשה במלואה בדוחות הכספיים של הבנק קודם ליום התחילה ותשלום למנכ"ל, על פי ההפרשה האמורה, ככל שהבנק יחליט שלא להעסיק את המנכ"ל בתקופת ההודעה המוקדמת.

בתנאי ההעסקה הוגדרה תקופת הגבלת תחרות של 3 חודשים במשכורת מלאה, אשר עלותה כחלק מתנאי ההעסקה הקודמים של המנכ"ל הופרשה בדוחות הכספיים של הבנק עובר ליום התחילה, ותשלום למנכ"ל, על פי ההפרשה האמורה, במקרה של סיום יחסי עובד - מעביד בהתאם לתנאי ההעסקה.

ועדת התגמול והדירקטוריון רשאים להעניק למנכ"ל מענק שנתי בסך כספי שלא יעלה על סך של 2 משכורות חודשיות, אם מצאו כי קיימים טעמים מצדיקים זאת, בכפוף לתקרה המותרת לפי סעיף 2(ב) לחוק התגמול.

עבור תקופת העסקתה, החל מיום התחילה, תהיה המנכ"ל זכאית לפיצויי פיטורים על פי חוק פיצויי פיטורים, התשכ"ג-1963 ותקנותיו, על בסיס המשכורת החודשית, כפי שתהיה במועד סיום יחסי עובד - מעביד או לכספים והזכויות שיצטברו לזכותה בהסדר הפנסיוני בגין ההפרשות לפיצויי פיטורים במהלך התקופה לאחר יום התחילה, לפי הגבוה מבין השניים. המנכ"ל זכאית לפיצויי פיטורים לפי דין ופיצויי פיטורים מוגדלים עבור תקופת העסקתה עד ליום התחילה, שהופרשו בדוחות הכספיים של הבנק באופן שוטף עד ליום התחילה, הופקדו בקופות עבורה וישוחררו לידיה במועד סיום יחסי העבודה.

ככל שההוצאה בשל עלות השכר שהבנק יישא בגין שנת המס בקשר עם המנכ"ל תעלה על "התקרה לתשלום" כהגדרתה בסעיף 4 לחוק התגמול, חלק מן התגמול שישולם לא יוכר לבנק כהוצאה לצרכי מס, בהתאם להוראות סעיף 4 לחוק התגמול.

(2) תנאי העסקת יו"ר הבנק:

א. גברת אירית איזקסון כיהנה כדירקטורית וכיו"ר דירקטוריון הבנק החל מיום 1 בינואר 2017 ועד ליום 23 בפברואר 2020. תקרת התגמול הקבוע השנתי של יו"ר הדירקטוריון עמדה על 2.3 מיליון ש"ח (לא כולל תשלומים והפרשות בגין פיצויי פיטורים ותשלום פנסיוני על פי דין ולא כולל הפרשה בגין תקופת אי תחרות, כמפורט בתנאי ההעסקה).

משכורתה של גב' איזקסון היתה צמודה למדד המחירים לצרכן בהתאם לחוק התגמול. במקרה של ירידת מדד, השכר לא השתנה עד לעליית המדד המקזזת את ירידת המדד. גב' איזקסון היתה זכאית להפרשות סוציאליות לביטוח מנהלים או לקופת גמל, לקרן השתלמות, לדמי הבראה ולהחזר הוצאות הקשורות במילוי תפקידה, וחופשה שנתית וחופשת מחלה בהתאם לתנאי העסקתה וכן היתה זכאית לרכב של הבנק. לגב' איזקסון היתה הזכות לבקש לערוך שינויים במשכורתה החודשית ו/או בתנאים הנלווים, בכפוף לשינויים והתאמות מקבילים, ובכפוף לכל דין ולתקרת התגמול הקבוע (כהגדרתה בתנאי ההעסקה).

ב. מר יעקב סייט כיהן כממלא מקום יו"ר דירקטוריון הבנק מיום 8 במרס 2020 ועד ליום 15 בספטמבר 2020. לאור היקף הזמן שנדרש למילוי תפקידו כממלא מקום יו"ר הדירקטוריון (שהוערך בכ-50% מזמנו), ביום 15 ביולי 2020, לאחר אישורי ועדת התגמול והדירקטוריון, אישרה האסיפה הכללית של הבנק את תנאי הכהונה של מר סייט כממלא מקום יו"ר הדירקטוריון, כך שהחל ממועד תחילת כהונתו כממלא מקום יו"ר הדירקטוריון (8 במרס 2020), היה מר סייט זכאי לגמול חודשי קבוע בסך של 90,000 ש"ח לחודש בתוספת מע"מ כל עוד הוא כיהן כממלא מקום יו"ר הדירקטוריון, וזאת גם חלף הגמול לדירקטור, כך שלא ישולם לו גמול שנתי או גמול לשיבות המשולם לדירקטורים בבנק בתקופת כהונתו כממלא מקום יו"ר הדירקטוריון. הגמול החודשי כאמור היה צמוד במלואו ובאופן שוטף לעליית מדד המחירים לצרכן. הגמול החודשי שולם כנגד הוצאת חשבונית מס לבנק על ידי ממלא מקום יו"ר הדירקטוריון או חברה בבעלותו לבנק. עם תחילת כהונתו של מר רון לבקוביץ כיו"ר דירקטוריון הבנק, סיים מר סייט את כהונתו כממלא מקום יו"ר דירקטוריון הבנק וממשיך לכהן כדירקטור בבנק.

ג. מר רון לבקוביץ מונה כדירקטור וכיו"ר דירקטוריון הבנק החל מיום 15 בספטמבר 2020. מינויו כדירקטור אושר גם באסיפה הכללית מיום 5 בנובמבר 2020, ונקבע לתקופה של עד שלוש שנים ממועד אישור האסיפה. תנאי ההעסקה של יו"ר הדירקטוריון הם לתקופה בלתי קצובה, וכל צד להסכם יהיה רשאי להביא לסיומו בהודעה כתובה של שלושה חודשים. תקרת התגמול הקבוע של יו"ר הדירקטוריון היא 2,834 אלפי ש"ח לשנה (כולל תשלומים והפרשות בגין פיצויי פיטורים ותשלום פנסיוני על פי דין והפרשה בגין תקופת אי תחרות, כמפורט בתנאי ההעסקה). תקרת התגמול הקבוע צמודה למדד המחירים לצרכן. יו"ר הדירקטוריון זכאי להפרשות סוציאליות לביטוח מנהלים או לקופת גמל, לקרן השתלמות, לדמי הבראה ולהחזר הוצאות הקשורות במילוי תפקידו, חופשה שנתית וחופשת מחלה בהתאם לתנאי ההעסקה. יו"ר הדירקטוריון זכאי לרכב של הבנק ולהוצאות החזקתו. ליו"ר הדירקטוריון הזכות לבקש לערוך שינויים במשכורתה החודשית ו/או בתנאים הנלווים, בכפוף לשינויים והתאמות מקבילים, ובכפוף לכל דין ולתקרת התגמול הקבוע (כהגדרתה בתנאי ההעסקה).

בתנאי ההעסקה של יו"ר הדירקטוריון הוגדרה תקופת הגבלת תחרות מדורגת במשכורת מלאה (ללא תנאים נלווים למעט הרכב והוצאות החזקתו) שתעמוד על חודש במקרה שסיום ההעסקה יהיה במהלך השנה הראשונה להעסקתו, על חודשיים במקרה שסיום ההעסקה יהיה במהלך השנה השנייה להעסקתו, ושלושה חודשים במקרה שסיום ההעסקה יהיה במהלך השנה השלישית ואילך. לדירקטוריון הבנק שמורה הזכות לוותר על תקופת הגבלת התחרות או חלקה ובמקרה כזה לא יהיה זכאי יו"ר הדירקטוריון לתשלום כאמור.

רשימת לוחות - ממשל תאגידי

1	פירוט היקף התשלומים למבקרת הפנימית הראשית ורכיביהם	246
2	שכר רואי החשבון המבקרים	249
3	שכר נושאי משרה בכירה	250
4	ריכוז נתונים בעניין עסקאות בנקאיות שנעשו על ידי הבנק והחברות שבשליטתו עם בעלי שליטה בבנק	256
5	תרשים מבנה החזקות עיקריות של הבנק	259
6	רכוש קבוע	260
7	המבנה הארגוני של הבנק	261
8	נתונים לגבי מצבת כח האדם בקבוצת הבנק במונחי משרות	261
9	נתונים לגבי מצבת כח האדם בקבוצה לפי מגזרי פעילות	262
10	נתונים אודות עלות ושכר למשרת עובד בבנק	262
11	נספח 1 - שיעורי הכנסות והוצאות רבית מאוחד וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות רבית	277
12	נספח 2 - דוח רווח והפסד מאוחד - מידע רב תקופתי	281
13	נספח 3 - דוח רווח והפסד מאוחד לרבעון בשנים 2019-2020 - מידע רב רבעוני	282
14	נספח 4 - מאזן מאוחד - מידע רב תקופתי	283
15	נספח 5 - מאזן מאוחד לסוף כל רבעון בשנים 2019-2020 - מידע רב רבעוני	284

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים לדוח השנתי

ממשל תאגידי

240	חברי הדירקטוריון
241	דיווח על דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית
243	מינויים ופרישות
244	חברי הנהלת הבנק ותחומי אחריותם
245	הביקורת הפנימית בקבוצה
247	גילוי בדבר הליך אישור הדוחות הכספיים
249	שכר רואי החשבון המבקרים
250	שכר נושאי משרה בכירה
254	עסקאות עם בעלי עניין
257	פרטים על בעלי השליטה בבנק
257	מעורבות ותרומה לקהילה

חברי הדירקטוריון

רון לבקוביץ, יו"ר הדירקטוריון (החל מיום 15.9.2020)

מר צדיק בינו

מר דוד אסיא

גב' פנינה ביטרמן כהן (החל מיום 15.11.2020)

מר גיל בינו

מר דב גולדפריינד

ד"ר רונן הראל

מר צבי לברון (החל מיום 10.11.2020)

מר יעקב סיט

מר אילן (אילון) עייש

גב' אירית איזקסון, יו"ר הדירקטוריון (עד 23.2.2020)

מר יוסף הורביץ (עד 15.11.2020)

מר דניאל פורמן (עד 30.10.2020)

מר מנחם ענבר (עד 30.6.2020)

דיווח על דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית

בהתאם לחוק החברות התשנ"ט-1999, לפחות אחד מהדירקטורים החיצוניים יהיה בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית, והיתר יהיו בעלי כשירות מקצועית או בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית (כהגדרת מונחים אלה בחוק). כמו כן, בהתאם להוראת בנק ישראל לפחות חמישית מכלל חברי הדירקטוריון ולפחות שניים מחברי ועדת הביקורת יהיו בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית.

בפועל, רוב הדירקטורים המכהנים בדירקטוריון כיום, (ובכללם שני דח"צים) הם בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית.

להלן פרטים אודות דירקטורים המכהנים בדירקטוריון הבנק, שהם בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית, תוך ציון חברותם בוועדת הביקורת ותאור הרקע המקצועי ו/או ההשכלה, לפיהם יש לראותם כדירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית:

1. **מר רון לבקוביץ, יו"ר הדירקטוריון** (החל מיום 15.9.20), בוגר כלכלה מורחב באוניברסיטת תל אביב ותכנית ניהול מתקדם בבי"ס מינהל עסקים אוניברסיטת הרווארד. בעלים ומנהל בחברות השקעות משפחתיות. מכהן כדירקטור בחברת נימביו בע"מ. מכהן כחבר הוועדה המדעית המייעצת של בי"ח "רמב"ם מדטק".

2. **מר צדיק בינו**, כיהן כיו"ר דירקטוריון וכמנכ"ל הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ וכמנכ"ל בנק לאומי לישראל בע"מ. כיהן כיו"ר דירקטוריון פיבי אחזקות בע"מ, החברה האם של הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ. דירקטור בחברות. מכהן כדירקטור בחברות: בינו אחזקות בע"מ; ג.ה.ד. השקעות (2006) בע"מ; BIGRO COMMODITIES LIMITED; בינוהן בע"מ; דאדא ניהול בע"מ.

3. **מר דוד אסיא**, (דירקטור חיצוני לפי הוראות ניהול בנקאי תקין 301 של הפיקוח על הבנקים) בוגר בכלכלה ומדעי החברה ומוסמך במנהל עסקים באוניברסיטת תל אביב. מכהן כיו"ר הדירקטוריון בחברה: איי אנג'לס קראוד בע"מ; כדירקטור בחברות: ידע חברה למחקר ופיתוח בע"מ; נדיר השקעות בע"מ; נדיר אחזקות מילניום בע"מ; ש. מ. פטנטק בע"מ; אנפורמיה תוכנה בע"מ; קרן לקידום החינוך בישראל מיסודה של קרן לקידום החינוך ליוצאי עיראק בע"מ; קיסמט השקעות בע"מ; די. בי. מאסטרו; לנדינג אקספרס בע"מ; וואי טו וואט בע"מ וכדירקטור בעמותות IMPACT ובמועצת הנגידים של מכון ויצמן למדע.

4. **גב' פנינה ביטרמן**, (דירקטור חיצוני (דח"צ) לפי חוק החברות התשנ"ט-1999 ודירקטור חיצוני לפי הוראות ניהול בנקאי תקין 301 של הפיקוח על הבנקים, יו"ר ועדת הביקורת). עורכת דין, בוגרת משפטים באוניברסיטת תל אביב. מכהנת כדירקטור בחברות פרטיות. כיהנה כדח"צ בבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ במשך 9 שנים.

5. **מר גיל בינו**, עורך דין, בוגר משפטים ומנהל עסקים ומוסמך במנהל עסקים (EMBA), מכהן כיו"ר פיבי אחזקות בע"מ, החברה האם של הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ; מנכ"ל בינו אחזקות בע"מ, מנכ"ל ג.ה.ד. השקעות (2006) בע"מ; דירקטור בחברה: Alden Hotel AG.

6. **מר דב גולדפריינד**, (דירקטור חיצוני לפי הוראות ניהול בנקאי תקין 301 של הפיקוח על הבנקים, חבר בוועדת ביקורת), רואה חשבון, בוגר חשבונאות וכלכלה ומוסמך במינהל עסקים מאוניברסיטת תל אביב. מכהן כמנכ"ל בחברה: א.ת.ר. ניהול וייעוץ בע"מ. מכהן כדירקטור בחברה הממשלתית להגנות מצוקי חוף הים התיכון בע"מ. מכהן כיו"ר ועדת ביקורת של עמותת עמנואל אפוסטרופוסט ללוקים באוטיזם מיסודה של אלו"ט. כיהן כדח"צ בחברות: החברה הכלכלית ראשון לציון בע"מ; ייזום ראשון בע"מ; לאומי קארד בע"מ; סקורפיו נדל"ן בע"מ. כיהן כמנכ"ל: בנק פועלי אגודת ישראל בע"מ. כיהן כסמנכ"ל, חבר הנהלה וראש חטיבת החשבונאי הראשי בבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ וכדירקטור בחברות בנות בקבוצת הבינלאומי.

7. **ד"ר רון הראל**, (דירקטור חיצוני (דח"צ) לפי חוק החברות התשנ"ט-1999 ודירקטור חיצוני לפי הוראות ניהול בנקאי תקין 301 של הפיקוח על הבנקים, חבר בוועדת ביקורת); בעל תואר ראשון בכלכלה, תואר שני (MBA) במנהל עסקים התמחות במימון מאוניברסיטת תל אביב. בעל תואר שלישי (PhD) במדעי הניהול התמחות יזמות וחדשנות מאוניברסיטת בן גוריון בנגב. כיהן כדירקטור חיצוני ביובנק בע"מ. מכהן כדירקטור חיצוני בחברות: תיקון עולם - קנביט פארמסוטיקלס בע"מ; ח. מר תעשיות בע"מ; קרור תעשיות בע"מ; וואן טכנולוגיות תוכנה בע"מ.

8. **מר יעקב סיט**, עורך דין, בוגר (LLB) במשפטים, בעל תואר ראשון (BA) בכלכלה באוניברסיטת תל אביב ותואר שני במנהל עסקים (מוסמך במימון) (MBA) במרכז הבינתחומי הרצליה. מכהן כמנכ"ל פיבי אחזקות בע"מ וכדירקטור בחברות. כיהן כמנכ"ל ודירקטור: פיבי בית השקעות בע"מ, כיהן כמנכ"ל משותף: בלאומי ושות' חתמים בע"מ וכמנהל השקעות וסמנכ"ל פיתוח עסקי בחברה: ברבינו בע"מ.

9. **מר אילן (אילון) עייש**, (דירקטור חיצוני לפי הוראות ניהול בנקאי תקין 301 של הפיקוח על הבנקים, חבר בוועדת ביקורת), רואה חשבון, בוגר כלכלה וחשבונאות באוניברסיטת תל אביב. מכהן כדירקטור ומנכ"ל משותף בחברה: יבול שוקי הון בע"מ. מכהן כדירקטור חיצוני באיסתא ליינס חברת הנסיעות של הסטונדנטים בישראל בע"מ. כיהן כדירקטור חיצוני (לפי הוראות נוהל בנקאי תקין) בבנק דיסקונט לישראל בע"מ.

10. **גב' אירית איזקסון, יו"ר הדירקטוריון** (עד 23.2.20), בוגרת כלכלה מורחב באוניברסיטת תל אביב ומוסמכת במינהל עסקים התמחות בחקר ביצועים בבית הספר למנהל עסקים של אוניברסיטת תל אביב. מכהנת כחברה בחבר הנאמנים של אוניברסיטת בן גוריון בנגב. כיהנה כיו"ר הדירקטוריון בחברות: ישראלכרט בע"מ; יורפיי (יורוקרד) ישראל בע"מ; אמינות בע"מ; פועלים אקספרס בע"מ. כיהנה כדירקטור בחברות: בנק הפועלים בע"מ; אריסון החזקות (1999) בע"מ; אריסון השקעות בע"מ; שיכון ובינוי אחזקות בע"מ. חברה בוועד המנהל של: קרן עזריאלי ובחברות ציבוריות. כיהנה כחברה בחבר הנאמנים של מכון ון ליר בירושלים.

11. **מר יוסף הורביץ** (עד 15.11.20), (דירקטור חיצוני (דח"צ) לפי חוק החברות התשנ"ט-1999 ודירקטור חיצוני לפי הוראות ניהול בנקאי תקין 301 של הפיקוח על הבנקים, יו"ר ועדת ביקורת), עו"ד, בוגר (LLB) במשפטים באוניברסיטה העברית בירושלים (השלוחה בתל אביב); מכהן כדירקטור ביד ושם רשות הזכרון לשואה ולגבורה; כיהן במשך כ-15 שנה כמבקר הפנימי הראשי וחבר הנהלה בבנק לאומי לישראל בע"מ ולפני כן כיהן בתפקידים בכירים שונים בבנק לאומי.

12. **מר דניאל פורמן** (עד 30.10.20), (דירקטור חיצוני לפי הוראות ניהול בנקאי תקין 301 של הפיקוח על הבנקים) בוגר כלכלה וסטטיסטיקה באוניברסיטה העברית בירושלים, מוסמך (MBA) במנהל עסקים ב-INSEAD צרפת. מכהן כיו"ר הדירקטוריון בחברות: גמאסרט בע"מ; ארבע שוקי הון בע"מ. מכהן כדירקטור ומנכ"ל בחברה: ארבע חברה למימון בע"מ. מכהן כמנכ"ל משותף בחברה: Palais de la Promenade SARL. חבר בוועד המנהל ויו"ר ועדת הקרנות של האוניברסיטה העברית בירושלים.

13. **מר מנחם ענבר** (עד 30.6.20), (דירקטור חיצוני לפי הוראות ניהול בנקאי תקין 301 של הפיקוח על הבנקים) בוגר (B.A.) במדעי החברה ומוסמך (M.A.) במשפטים באוניברסיטת בר אילן. כיהן כמנכ"ל בחברות: ארקין אחזקות; לאומי ושות' ובנק לאומי קנדה. כיהן כדירקטור בחברות: בזק החברה הישראלית לתקשורת בע"מ; בנק פועלי אגודת ישראל בע"מ; אלרוב (ישראל) בע"מ; קבוצת כרמל בע"מ.

דירקטוריון הבנק קיים בשנת 2020 33 ישיבות מליאה ו-61 ישיבות של ועדות הדירקטוריון.

בתחילת שנת 2018 אימץ דירקטוריון הבנק, בהתאם לתיקון להוראות ניהול בנקאי תקין 301, מדיניות לפיה משך הכהונה המקסימלי של יו"ר דירקטוריון הבנק יהיה 12 שנים, אלא אם התקיימו, לדעת הדירקטוריון, נסיבות שבהן סיום הכהונה באותו מועד עלול לפגוע באינטרס חיוני של הבנק.

מינויים ופרישות

חברי הנהלת הבנק

- ביום 1 בינואר 2021, פרש לגמלאות מר אילן בצרי, משנה למנכ"ל וראש החטיבה העסקית.
- ביום 1 בינואר 2021 מר בנצי אדירי, סמנכ"ל, שכיהן כראש חטיבת משאבים, מונה כראש החטיבה העסקית, במקומו של מר בצרי.
- ביום 1 בינואר 2021, גב' אלה גולן, סמנכ"ל, שכיהנה כראש החטיבה הבנקאית, מונתה כראש חטיבת משאבים, במקומו של מר בנצי אדירי.
- ביום 1 בינואר 2021, מר רון גריסרו, שכיהן כמנכ"ל מתף מיחשוב ותפעול פיננסי בע"מ (חברה בת בבעלות מלאה של הבנק), מונה לחבר הנהלת הבנק, סמנכ"ל וראש החטיבה הבנקאית, במקומה של גב' אלה גולן.
- ביום 10 בנובמבר 2020, עו"ד חביבה דהן, שכיהנה כראש מערך הייעוץ המשפטי, מונתה גם כחברת הנהלה בדרגת סמנכ"ל.

חברי הדירקטוריון

- ביום 30 ביוני 2020, הסתיימה כהונתו של מר מנחם ענבר בבנק כדירקטור חיצוני, לפי הוראות ניהול בנקאי תקין 301 של הפיקוח על הבנקים וכדירקטור בלתי תלוי. דירקטוריון הבנק מודה למר ענבר על תרומתו לעבודת הדירקטוריון וועדותיו.
- ביום 14 בספטמבר 2020, סיים מר יעקב סייט את כהונתו כממלא מקום יו"ר הדירקטוריון. מר סייט ממשיך לכהן כחבר הדירקטוריון.
- ביום 15 בספטמבר 2020, מונה מר רון לבקוביץ' לדירקטור ויו"ר הדירקטוריון בבנק.
- הדירקטוריון מודה למר יעקב סייט על כהונתו כממלא מקום יו"ר הדירקטוריון ומאחל הצלחה ליו"ר הדירקטוריון הנכנס מר רון לבקוביץ'.
- ביום 30 באוקטובר 2020, הסתיימה כהונתו של מר דניאל פורמן בבנק כדירקטור חיצוני, לפי הוראות ניהול בנקאי תקין 301 של הפיקוח על הבנקים וכדירקטור בלתי תלוי. דירקטוריון הבנק מודה למר פורמן על תרומתו לעבודת הדירקטוריון וועדותיו.
- ביום 10 בנובמבר 2020, מונה מר צבי לברון לדירקטור בבנק.
- ביום 15 בנובמבר 2020, הסתיימה כהונתו של מר יוסף הורוביץ' בבנק כדירקטור חיצוני, לפי חוק החברות וכדירקטור בלתי תלוי. דירקטוריון הבנק מודה למר הורוביץ' על תרומתו לעבודת הדירקטוריון וועדותיו.
- ביום 15 בנובמבר 2020, מונתה גב' פנינה ביטרמן-כהן לדירקטורית חיצונית בבנק, לפי חוק החברות וכדירקטורית בלתי תלוי.

חברי הנהלת הבנק ותחומי אחריותם

גב' סמדר ברבר-צדיק	מנהל כללי
מר יורם סירקיס	סמנכ"ל, ראש החטיבה לניהול נכסי לקוחות
מר נחמן ניצן	סמנכ"ל, ראש חטיבת החשבונאי הראשי
מר בנצי אדירי	סמנכ"ל, ראש החטיבה העסקית (החל מיום 1.1.2021) סמנכ"ל, ראש חטיבת משאבים (עד יום 31.12.2020)
גב' יעל רונן	סמנכ"ל, מבקרת פנימית ראשית
גב' אלה גולן	סמנכ"ל, ראש חטיבת משאבים (החל מיום 1.1.2021) סמנכ"ל, ראש החטיבה הבנקאית (עד יום 31.12.2020)
מר אלי כהן	סמנכ"ל, מנהל סיכונים ראשי (CRO) וראש החטיבה לניהול סיכונים
מר רון גריסרו	סמנכ"ל, ראש החטיבה הבנקאית (החל מיום 1.1.2021)
מר ינון שויקה	סמנכ"ל, ראש מערך פאג"י
גב' חביבה דהן	סמנכ"ל, ראש מערך הייעוץ המשפטי
מר אילן בצרי	משנה למנכ"ל, ראש החטיבה העסקית (עד יום 31.12.2020)
מזכיר כללי	מר אביעד בילר, עו"ד
רואי החשבון המבקרים של הבנק	KPMG סומך חייקין, רו"ח (החלו בכהונתם בשנת 1972)

פרטים נוספים על חברי ההנהלה הבכירה, ניתן למצוא בתקנה 26א' "נושאי משרה בכירה בבנק" בדוח התקופתי של הבנק לשנת 2020 המתפרסם באתר מגנא של רשות ניירות ערך.

הביקורת הפנימית בקבוצה

פרטי המבקר הפנימית

גב' יעל רונן, רו"ח, חברת הנהלה, מכהנת כמבקר הפנימית הראשית של הבנק החל מחודש מאי 2011, ומשמשת כמבקר פנימית בכל החברות הבנקאיות בקבוצת הבנק. בחברות הבנות הלא בנקאיות מונו מנהלים ממערך הביקורת הפנימית כמבקרים ראשיים. המבקר הפנימית הינה בעלת תואר ראשון בכלכלה ופסיכולוגיה ומסלול בחשבונאות לבעלי תואר מטעם אוניברסיטת תל אביב ובעלת תואר שני במשפטים במסלול האקדמי של המכללה למנהל. בתפקידיה הקודמים עסקה בניהול מחלקת SOX של חברת כלל ביטוח בע"מ והיתה מנהלת במחלקת ניהול סיכונים מערכות מידע במשרד רואי החשבון KPMG סומך חייקין, עם דגש על פעילויות ביקורת וייעוץ בתחום הבנקאי. המבקר הפנימית הראשית הינה עובדת הבנק ועומדת בתנאים הקבועים בסעיף 3(א) לחוק הביקורת הפנימית. המבקר הפנימית ועובדיה משמשים בתפקידי ביקורת בלבד, ללא ניגוד עניינים, ופועלים בהתאם להוראות המבקר הפנימי כאמור בסעיף 146(ב) לחוק החברות, הוראות סעיף 8 לחוק הביקורת הפנימית (התשנ"ב - 1992) (להלן "חוק הביקורת הפנימית") והוראות ניהול בנקאי 307.

דרך המינוי וכפיפות אירגונית

מינוי המבקר הפנימית אושר בוועדת הביקורת ביום 15 במרס 2011 ובדירקטוריון הבנק ביום 22 במרס 2011. הממונה בארגון על המבקר הפנימי הינו יו"ר הדירקטוריון.

תכנית העבודה של הביקורת הפנימית

הביקורת הפנימית פועלת על פי תכנית עבודה רב שנתית לתקופה של ארבע עד חמש שנים ותכנית עבודה שנתית הנגזרת ממנה, הכוללת את כל הפעילויות והשיטות של הבנק, לרבות החברות הבנות בישראל. תכנית העבודה מבוססת על מתודולוגיה שיטתית של הערכת סיכונים ומביאה בחשבון, בין היתר, את הערכת הסיכונים כפי שבאה לידי ביטוי במסמך ה-ICAAP והערכות של הביקורת הפנימית בנוגע למוקדי הסיכון בפעילות הבנק, לרבות מוקדי סיכון לסיכונים תפעוליים, מעילות והונאות, ולממצאים שהועלו בביקורות קודמות שבוצעו על ידיה ועל ידי גורמים חיצוניים. תכנית העבודה כוללת את הקצאת התשומות ואת התדירות לביצוע הביקורת בהתאמה לרמת הסיכון של הישות/הפעילות המבוקרת. תכנית העבודה מובאת לדיון בוועדת הביקורת אשר ממליצה בפני הדירקטוריון על אישורה ומאשרת על ידי הדירקטוריון. תכנית העבודה מותירה בידי המבקר הפנימית הראשית את שיקול הדעת לסטות ממנה וכן לבצע ביקורות בלתי מתוכננות. שינויים מהותיים מתכנית העבודה שאושרה, מובאים לדיון בפני ועדת הביקורת.

היקף משרות

כאמור, המבקר הפנימית הינה עובדת הבנק ומועסקת במשרה מלאה. מספר העובדים העוסקים בביקורת הפנימית של הבנק והחברות הבנות שלו עמד במהלך שנת 2020 על כ-43 משרות בממוצע. היקף משרות זה, נגזר מתכנית העבודה הרב שנתית, וכולל מיקור חוץ.

עריכת הביקורת

עבודת הביקורת הפנימית מבוצעת על פי דרישות החוק השונות, לרבות חוק הביקורת הפנימית, פקודת הבנקאות, כללי הבנקאות, הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו לרבות הוראות ניהול בנקאי תקין 307, והנחיות של גופים רגולטוריים אחרים. הוראות ניהול בנקאי תקין 307 מסדירה את נושא פונקציית הביקורת הפנימית בתאגידים הבנקאיים בהתאמה למסגרת העבודה של באזל, תוך חתירה לחיזוק עקרונות הממשל התאגידי. ההוראה מסדירה, בין היתר, את תפקידי הפונקציה, היקף פעילותה, שיטות עבודתה והדיווחים שעליה להעביר. הביקורת הפנימית מבצעת את עבודתה בהתאם לתקנים מקצועיים מקובלים שנקבעו על ידי הלשכה העולמית למבקרים פנימיים.

גישה למידע

למבקר הפנימית ניתנת גישה מלאה לכל המידע הנדרש על ידה, כאמור בסעיף 9 לחוק הביקורת הפנימית, ובכלל זה גישה מתמדת ובלתי אמצעית למערכות המידע של הבנק, לרבות נתונים כספיים. יודגש, כי גם בביצוע ביקורת בחברות הבנות ניתנה גישה מלאה כאמור.

דין וחשבון המבקר הפנימית הראשית

דוחות הביקורת הפנימית, לרבות דיווחים תקופתיים, מוגשים בכתב. דוחות הביקורת הפנימית מוגשים לחברי ההנהלה הממונים על היחידות/הנושאים המבוקרים, ועל פי קריטריונים שנקבעו בנהלי הדירקטוריון, למנכ"ל הבנק וליו"ר הדירקטוריון. דוחות ביקורת משמעותיים, לפי העניין, נדונים בישיבות אצל מנכ"ל הבנק. יו"ר ועדת הביקורת, קובע בהתייעצות עם המבקר הפנימית הראשית, אלו דוחות ביקורת יוצגו בשלמותם לדיון בוועדת הביקורת. בנוסף, מוגש לחברי ועדת הביקורת הדיווח החודשי של הביקורת הפנימית הכולל תקצירים של כל דוחות הביקורת שהופצו בחודש שחלף, והם רשאים לעיין בכל דוח

ביקורת שהם מוצאים לנכון ולבקש מהיו"ר להציגו לדיון בשלמותו בוועדת הביקורת. כמו כן, ועדת הביקורת תשקול את הצורך להביא לדיון במליאת הדירקטוריון או בוועדה מוועדותיו, דוחות ביקורת מהותיים שנדונו בפניה וזאת בהתייעצות עם יו"ר הדירקטוריון או יו"ר הוועדה, לפי העניין.

הדיווחים התקופתיים של הביקורת הפנימית כוללים דיווח חודשי, דיווח חצי שנתי ודיווח שנתי.

הדיווח החודשי מוגש למנכ"ל ולחברי הנהלת הבנק, ליו"ר ולחברי ועדת הביקורת וליו"ר הדירקטוריון.

הדיווח החצי שנתי והדיווח השנתי של הביקורת הפנימית כוללים דיווח בדבר ביצוע תכנית העבודה למול התכנון, רשימה של כל דוחות הביקורת שהופצו בתקופה המדווחת, דיווח בדבר ממצאי המעקב אחר תיקון הליקויים העולים מדוחות הביקורת ותמצית מהממצאים המהותיים שהועלו בדוחות הביקורת ובדיווח השנתי הערכה של אפקטיביות הבקרה הפנימית. הדיווח של הביקורת הפנימית לשנת 2019 נדון בוועדת הביקורת של הבנק ביום 17 במרס 2020. הדיווח של הביקורת הפנימית למחצית הראשונה של שנת 2020 נדון בוועדת הביקורת של הבנק ביום 15 בספטמבר 2020. הדיווח של הביקורת הפנימית לשנת 2020 ידון במהלך חודש אפריל 2021.

לחברי הדירקטוריון נמסרים עותקי פרוטוקולים של ועדות הביקורת, על מנת להביא את תוכן הדיונים לידיעת חברי הדירקטוריון, שאינם חברים בוועדת הביקורת.

במקרים של ממצאים חמורים במיוחד, נמסר דווח מיידי למנכ"ל, ליו"ר ועדת הביקורת וליו"ר הדירקטוריון.

הערכת הדירקטוריון את פעילות המבקר הפנימי

לדעת הדירקטוריון וועדת הביקורת, היקף, אופי ורציפות הפעילות ותכנית העבודה של המבקרת הפנימית וביצועה בפועל הינם סבירים בנסיבות העניין, עומדים בדרישות האמורות ויש בהם כדי להגשים את מטרות הביקורת הפנימית בבנק.

תגמול

להלן פירוט היקף התשלומים למבקרת הפנימית הראשית ורכיביהם (באלפי ש"ח) - לפי הפירוט הנדרש בטבלת מקבלי השכר הגבוה בבנק:

שנת		
2019	2020	
1,303	1,063	משכורת ומענקים
312	335	פיצויים, תגמולים, קרן השתלמות, חופשות, בטוח לאומי והטבות נוספות
74	73	שווי הטבות
1,689	1,471	סך הכל שכר והוצאות נלוות

תגמול המבקרת הולם את משרתה. להערכת הדירקטוריון אין בתגמול המבקרת הפנימית כדי לגרום להטייה בשיקול דעתה המקצועי.

גילוי בדבר הליך אישור הדוחות הכספיים

נושאי המשרה העוסקים בהכנת הדוחות הכספיים של הבנק הינם מנכ"ל הבנק, גב' סמדר ברבר-צדיק והחשבונאי הראשי, רו"ח נחמן ניצן. בהתאם להוראות SOX 302, מידי רבעון מתכנסת ועדת גילוי, בראשות המנכ"ל ובהשתתפות ראש חטיבת החשבונאי הראשי, ראשי חטיבות והמנכ"לים הכפופים למנכ"ל ו/או לדירקטוריון, מתאם הגילוי הראשי ורואה החשבון המבקר של הבנק. ועדת הגילוי דנה בנושאים מהותיים שעשויה להיות להם השלכה על נתוני הדוחות הכספיים, וכן בליקויים שנתגלו במערך הבקרה על דיווח כספי ומעקב אחר תיקון אותם ליקויים. בטרם מובאים הדוחות הכספיים לדיון במליאה, נערכים דיונים מקדימים בעניינם בהנהלת הבנק ובוועדת הגילוי בהשתתפות המנכ"ל, ראש חטיבת החשבונאי הראשי ורואה החשבון המבקר של הבנק, במסגרתם מתקיים דיון בסוגיות מהותיות, ככל שהתעוררו, בהכנת הדוחות הכספיים ובמדיניות החשבונאית שיש ליישם.

הדירקטוריון הסמיך את ועדת הביקורת לשמש כועדה לבחינת הדוחות הכספיים, בהתאם לתקנות החברות (הוראות ותנאים לעניין הליך אישור הדוחות הכספיים) התש"ע-2010. בראש ועדת הביקורת מכהן דירקטור חיצוני, רוב חבריה בכשירות של דירקטורים בלתי תלויים וכל חברה בעלי היכולת לקרוא ולהבין דוחות כספיים.

בהתאם להחלטת הדירקטוריון, נדרש כי יכהנו בדירקטוריון ובוועדת הביקורת לפחות שני דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית. כיום רוב חברי הדירקטוריון, ורוב חברי ועדת הביקורת הינם בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית. בוועדת הביקורת מכהנים חמישה דירקטורים כמפורט להלן:

- 1. גב' פנינה ביטרמן כהן**, יו"ר ועדת הביקורת (החל מיום 15.11.2020). מכהנת כדירקטורית חיצונית (דח"צ) לפי חוק החברות התשנ"ט-1999 (וכדירקטורית חיצונית לפי הוראות ניהול בנקאי תקין 301 של הפיקוח על הבנקים), ובכשירות של דירקטור בלתי תלוי. הנה בעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית ובעלת יכולת לקרוא ולהבין דוחות כספיים (וחתמה כדן על הצהרה המאשרת זאת), מן הנימוקים המפורטים להלן: כיהנה במשך למעלה מ-30 שנה כנושאת משרה בכירה בחברה ציבורית שניירות הערך שלה נסחרו בבורסה לני"ע בת"א, כיהנה במשך למעלה מ-30 שנה כדירקטורית בחברות הפעילות בתחומים מגוונים, השתתפה בקורסים בנושאים של ניתוח דוחות כספיים וניהול סיכונים.
- 2. מר דב גולדפריינד**, חבר ועדת הביקורת. מכהן כדירקטור חיצוני לפי הוראות ניהול בנקאי תקין 301 של הפיקוח על הבנקים ובכשירותו של דירקטור בלתי תלוי. הנה בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית, ובעל יכולת לקרוא ולהבין דוחות כספיים (וחתם כדן על הצהרה המאשרת זאת), מן הנימוקים המפורטים להלן: רואה חשבון, בעל תואר ראשון בכלכלה וחשבונאות ותואר שני במנהל עסקים מאוניברסיטת תל-אביב. כיהן כמנכ"ל בנק פועלי אגודת ישראל בע"מ, כסמנכ"ל חבר הנהלה והחשבונאי הראשי בבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ וכדירקטור בחברות.
- 3. ד"ר רונן הראל**, חבר ועדת הביקורת. מכהן כדירקטור חיצוני (דח"צ) לפי חוק החברות התשנ"ט-1999 (וכדירקטור חיצוני לפי הוראות ניהול בנקאי תקין 301 של הפיקוח על הבנקים), ובכשירות של דירקטור בלתי תלוי. הנה בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית, ובעל יכולת לקרוא ולהבין דוחות כספיים (וחתם כדן על הצהרה המאשרת זאת), מן הנימוקים המפורטים להלן: בעל תואר ראשון בכלכלה, תואר שני (MBA) במנהל עסקים התמחות מימון מאוניברסיטת תל אביב. בעל תואר שלישי (PhD) במדעי הניהול התמחות יזמות וחדשנות מאוניברסיטת בן גוריון בנגב. כיהן כדירקטור חיצוני ביובנק בע"מ. מכהן כדירקטור חיצוני בחברות: תיקון עולם - קנביס פארמסוטיקלס בע"מ; ח. מר תעשיות בע"מ; קרור תעשיות בע"מ; וואן טכנולוגיות תוכנה בע"מ.
- 4. מר אילן (אילון) עייש**, חבר ועדת הביקורת. מכהן כדירקטור חיצוני לפי הוראות ניהול בנקאי תקין 301 של הפיקוח על הבנקים ובכשירות של דירקטור בלתי תלוי. הינו בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית, ובעל יכולת לקרוא ולהבין דוחות כספיים (וחתם על הצהרה המאשרת זאת), מן הנימוקים המפורטים להלן: רואה חשבון, בעל תואר ראשון בכלכלה וחשבונאות מאוניברסיטת תל-אביב. מכהן כדירקטור חיצוני באיסתא ליינס חברת הנסיעות של הסטונדנטים בישראל בע"מ. כיהן כדירקטור חיצוני (לפי הוראות נוהל בנקאי תקין) בבנק דיסקונט לישראל בע"מ. מכהן כדירקטור ומנכ"ל משותף בחברת יבול שוקי הון בע"מ.
- 5. מר צבי לברון**, חבר ועדת הביקורת. אינו מכהן כדירקטור חיצוני ולא סווג כדירקטור בלתי תלוי. אינו בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית. מכהן כדירקטור בעל כשירות מקצועית ובעל יכולת לקרוא ולהבין דוחות כספיים (וחתם על הצהרה המאשרת זאת), מן הנימוקים המפורטים להלן: מכהן כדירקטור בחברות.
- 6. מר יוסף הורביץ**, יו"ר ועדת הביקורת (עד יום 15.11.2020). כיהן כדירקטור חיצוני (דח"צ) לפי חוק החברות התשנ"ט-1999 (וכדירקטור חיצוני לפי הוראות ניהול בנקאי תקין 301 של הפיקוח על הבנקים), ובכשירות של דירקטור בלתי תלוי. הנה בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית, ובעל יכולת לקרוא ולהבין דוחות כספיים (וחתם כדן על הצהרה המאשרת זאת), מן הנימוקים המפורטים להלן: כיהן במשך כ-15 שנה כמבקר הפנימי הראשי וחבר הנהלה בבנק לאומי לישראל בע"מ ולפני כן כיהן בתפקידים בכירים שונים בבנק לאומי.

כמדי רבעון, קיימה ועדת הביקורת של הדירקטוריון, בישיבתה מיום 2 במרס 2021, דיון בהפרשות להפסדי אשראי, לצורך אישור ההפרשות להפסדי אשראי וההפרשות בגין ירידת ערך בתיק הנוסטרו בטרם יובאו הדוחות הכספיים לאישור הדירקטוריון. הדיון התקיים בהשתתפות חברי ועדת הביקורת ובהשתתפות המנכ"ל, החשבונאי הראשי ורואה החשבון המבקר של הבנק.

כמו כן, בישיבתה מיום 10 במרס 2021 דנה ועדת הביקורת בממצאי ועדת הגילוי לפי הוראות SOX בהשתתפות חברי ועדת הביקורת ובהשתתפות המנכ"ל, החשבונאי הראשי ורואה החשבון המבקר של הבנק.

בנוסף, ועדת הביקורת של הדירקטוריון קיימה דיון מקדמי מפורט בטיטוט הדוחות הכספיים. הדיון נערך ביום 10 במרס 2021 בהשתתפות חברי ועדת הביקורת, המנכ"ל, החשבונאי הראשי ורואה החשבון המבקר של הבנק. בדיון נדונו גם סוגיות עיקריות, ככל שהתעוררו, בהכנת הדוחות הכספיים והמדיניות החשבונאית שיושמה. בעקבות ישיבת ועדת הביקורת נשלחו לחברי הדירקטוריון הדוחות הכספיים, בהם הוכנסו התיקונים שהתבקשו על ידי ועדת הביקורת, ובהתאם לכך, המליצה ועדת הביקורת לחברי הדירקטוריון לאשר את הדוחות הכספיים לאחר שגיבשה המלצות לדירקטוריון בכל הנושאים הנדרשים בתקנות ניירות ערך ובהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים.

ועדת הביקורת מעבירה לדירקטוריון את המלצותיה לעניין אישור הדוחות הכספיים זמן סביר לפני הדיון בדירקטוריון ומדווחת לו על כל ליקוי או בעיה אם וככל שהתגלו במהלך הבחינה הנעשית על ידה.

במסגרת הליך אישור הדוחות הכספיים על ידי ועדת הביקורת והדירקטוריון, מועברות טיטוט של הדוחות הכספיים ודוח הדירקטוריון לעיונם ולהערותיהם של הדירקטורים, מספר ימים לפני מועד הישיבה הקבועה לדיון בדוחות הכספיים.

הדירקטוריון הוא הארגון המופקד על בקרת העל בבנק.

הדירקטוריון, בישיבתו ביום 16 במרס 2021, דן באישור הדוחות הכספיים של הבנק, בהשתתפות חברי הנהלת הבנק לרבות, המנכ"ל, החשבונאי הראשי ורואה החשבון המבקר. המלצות ועדת הביקורת כאמור לעיל הועברו לחברי הדירקטוריון ביום 10 במרס 2021, זמן סביר לפני הדיון במליאה. במסגרת הדיון במליאה, הציגה המנכ"ל את התוצאות הכספיות של הבנק והשוואה לתקופות קודמות. במעמד זה התקיים דיון במהלכו השיבו נושאי המשרה בבנק לשאלות הדירקטורים בנושאים הקשורים לתוצאות הפעילות ולדוחות הכספיים. בתום הדיון קיבל הדירקטוריון את המלצות ועדת הביקורת כאמור לעיל, והתקבלה החלטת הדירקטוריון בדבר אישור הדוחות הכספיים של הבנק, והסמכת יו"ר הדירקטוריון, המנכ"ל והחשבונאי הראשי לחתום על הדוחות הכספיים.

שכר רואי החשבון המבקרים (1)(2)(3)
(באלפי ש"ח)

הבנק		המאוחד		
שנת 2019	שנת 2020	שנת 2019	שנת 2020	
				עבור פעולות הביקורת (4)
5,608	5,297	6,896	6,580	רואי החשבון המבקרים
-	-	90	-	רואה חשבון מבקר אחר
5,608	5,297	6,986	6,580	סך הכל
				עבור שירותים הקשורים לביקורת
-	-	-	62	רואי החשבון המבקרים
				עבור שירותי המס
1,465	617	1,465	617	רואי החשבון המבקרים
				שירותים אחרים
1,193	2,213	1,363	2,213	רואי החשבון המבקרים
2,658	2,830	2,828	2,892	סך הכל
8,266	8,127	9,814	9,472	סך הכל שכר של רואי חשבון מבקרים

- (1) דיווח של הדירקטוריון לאסיפה הכללית השנתית על שכר רואי החשבון המבקרים בעבור פעולות הביקורת ועבור שירותים נוספים לביקורת, לפי סעיפים 165 ו-167 לחוק החברות, התשנ"ט-1999.
- (2) שכר רואי החשבון המבקרים כולל תשלומים לשותפויות ולתאגידים בשליטתם וכן כולל תשלומים על פי חוק מע"מ.
- (3) כולל שכר ששולם ושכר שנצבר.
- (4) ביקורת דוחות כספיים שנתיים, סקירת דוחות ביניים, ביקורת הבקרה הפנימית על הדוח הכספי.

שכר נושאי משרה בכירה (באלפי ש"ח)

שנת 2020					
שם	תפקיד	היקף משרה	שיעור החזקה בהון הבנק	שכר	מענק
הטבה ⁽²⁾					
רון לבקוביץ	יו"ר הדירקטוריון ⁽⁷⁾	100%	0.02%	637	-
אירית איזקסון	יו"ר הדירקטוריון ⁽⁷⁾	100%	-	268	-
סמדר ברבר-צדיק	מנהל כללי	100%	-	2,799	-
רון גריסר	מנכ"ל מתף ⁽⁸⁾	100%	-	1,255	-
יורם סירקיס	סמנכ"ל, ראש החטיבה לניהול נכסי לקוחות	100%	-	1,356	-
אלה גולן	סמנכ"ל, ראש החטיבה הבנקאית ⁽⁹⁾	100%	-	1,293	-
בנצי אדירי	סמנכ"ל, ראש חטיבת משאבים ⁽¹⁰⁾	100%	-	1,183	-

שנת 2019					
שם	תפקיד	היקף משרה	שיעור החזקה בהון הבנק	שכר	מענק
הטבה ⁽²⁾					
אירית איזקסון	יו"ר הדירקטוריון ⁽⁷⁾	100%	-	2,128	-
סמדר ברבר-צדיק	מנהל כללי	100%	-	2,767	98
אלה גולן	סמנכ"ל, ראש החטיבה הבנקאית ⁽⁹⁾	100%	-	1,289	335
יוסי לוי	סמנכ"ל, ראש חטיבת משאבים ⁽¹¹⁾	100%	-	1,403	310
יורם סירקיס	סמנכ"ל, ראש החטיבה לניהול נכסי לקוחות	100%	-	1,352	350
אילן בצרי	משנה למנכ"ל, ראש החטיבה העסקית ⁽¹²⁾	100%	-	1,331	310

- (1) לא כולל מס שכר.
- (2) שווי הטבות שונות (כולל שווי רכב, שווי טלפון נייד, שווי ביטוחי בריאות ועוד).
- (3) כולל הפסד (רווח) בשל חישובים אקטואריים מעודכנים בגין התחייבות הבנק, לפיצויים והטבות לאחר פרישה.
- (4) לא כולל הפקדות והפרשות לפיצויי פטורין ותגמולים (לרבות אובדן כושר עבודה) על פי דין, אשר לא נכללות בהגדרות "תגמול" לצורך חישוב סכום ההתקשרות בסעיף 2(א) לחוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי התרת הוצאה לצורכי מס בשל תגמול חריג), תשע"ו-2016.
- (5) כולל הלוואות ומשכנתאות שניתנו לנושאי המשרה הבכירה בתנאים שתאמו להלוואות שניתנו לכלל העובדים וסכומיהן נקבעו על פי קריטריונים אחידים.
- (6) הפסד (רווח) אקטוארי בגין שינוי ברבית היוון של התחייבויות הבנק לפיצויים והטבות לאחר פרישה.
- (7) גב' אירית איזקסון – עד 23 בפברואר 2020.
- מר יעקב סייט – כיהן כממלא מקום יו"ר הדירקטוריון בתקופה שבין 8 במרץ 2020 לבין 15 בספטמבר 2020. לתאור תנאי העסקתו של מר יעקב סייט – ראה באור 1.33.ו.2 (לדוחות הכספיים).
- מר רון לבקוביץ – החל מיום 15 בספטמבר 2020.
- (8) ראש החטיבה הבנקאית החל מיום 1 בינואר 2021.
- (9) ראש חטיבת משאבים החל מיום 1 בינואר 2021.
- (10) ראש החטיבה העסקית החל מיום 1 בינואר 2021.
- (11) עד 31 בדצמבר 2019.
- (12) עד 31 בדצמבר 2020.

תגמולים, פיצויים, פנסיה הסתגלות, קרן השתלמות, חופשה, מענק יובל, ביטוח לאומי והטבות נוספות	השלמת עתודות בגין הוצאות נלוות עקב שינויים בשכר בשנת החשבון	הפסד אקטוארי בגין שינוי ברבית ההיוון ⁽⁶⁾	סך הכל שכר והוצאות נלוות ⁽¹⁾⁽³⁾	סך הכל שכר והוצאות נלוות לפי חוק התגמול ⁽¹⁾⁽⁴⁾	הלוואות שניתנו בתנאים רגילים ⁽⁵⁾
234	-	-	890	795	-
533	-	-	822	337	-
493	-	5	3,410	2,968	-
364	12	1	1,708	1,524	193
249	-	11	1,690	1,588	-
278	-	4	1,650	1,539	162
328	14	6	1,605	1,434	2,546

תגמולים, פיצויים, פנסיה הסתגלות, קרן השתלמות, חופשה, מענק יובל, ביטוח לאומי והטבות נוספות	השלמת עתודות בגין הוצאות נלוות עקב שינויים בשכר בשנת החשבון	הפסד אקטוארי בגין שינוי ברבית ההיוון ⁽⁶⁾	סך הכל שכר והוצאות נלוות ⁽¹⁾⁽³⁾	סך הכל שכר והוצאות נלוות לפי חוק התגמול ⁽¹⁾⁽⁴⁾	הלוואות שניתנו בתנאים רגילים ⁽⁵⁾
438	-	-	2,702	2,509	-
491	-	16	3,491	3,051	-
327	250	379	2,656	1,925	295
850	-	12	2,654	2,179	2,675
326	63	356	2,523	1,889	-
345	-	33	2,095	1,911	-

הערות:

- א. התנאים לניהול החשבונות בבנק לנושאי המשרה הבכירה, לרבות כל הפעילות במסגרתם, דומים לתנאים ללקוחות אחרים בעלי מאפיינים דומים.
- ב. לפרטים בדבר מדיניות התגמול לנושאי המשרה בבנק כפי שאושרה באסיפה הכללית של הבנק מיום 26 בפברואר 2020, ראו דיווח מיידי של הבנק מיום 21 בינואר 2020 (מספר אסמכתא 008841-02-2020).

מר רון לבקוביץ - מונה ליו"ר הדירקטוריון של הבנק החל מיום 15 בספטמבר 2020.
לתאור הסכם העסקתו של מר רון לבקוביץ - ראה באור 1.33.ו.2) לדוחות הכספיים.

גב' אירית איזקסון - מונתה ליו"ר הדירקטוריון של הבנק החל מיום 1 בינואר 2017 וסיימה את כהונתה כיו"ר הדירקטוריון ביום 23 בפברואר 2020.
לתאור הסכם העסקתה של גב' אירית איזקסון - ראה באור 1.33.ו.2) לדוחות הכספיים.

גב' סמדר ברבר-צדיק - מועסקת בבנק מיום 9 בינואר 2005 ומכהנת כמנכ"ל הבנק מיום 19 במרס 2007.
לתאור תנאי העסקתה של גב' ברבר-צדיק - ראה באור 1.33.ו.1) לדוחות הכספיים.

מר יורם סירקיס - מועסק בבנק מיום 9 בפברואר 1993 בהסכם קיבוצי, ובהסכם אישי בתוקף מיום 20 במרס 2007 לתקופה קצובה עד יום 20 במרס 2010. לאחר מועד זה, החוזה נמשך לתקופה נוספת בלתי קצובה בה כל צד מהצדדים להסכם רשאי לסיים את ההתקשרות בכל עת ומכל סיבה, תוך הודעה כתובה מוקדמת בת שישה חודשים ובהתאם לתנאים שנקבעו בהסכם העסקה.
עם סיום העסקתו בבנק, זכאי מר יורם סירקיס לפיצויי פיטורין בגובה 100% משכרו האחרון או 200% משכר אחרון לפני החתימה על ההסכם האישי, הגבוה מביניהם. מסכומים אלו יופחתו ערך פדיון הפיצויים בקרן הפנסיה אליה הפריש הבנק כספים לטובתו.
בהתאם למדיניות התגמול לנושאי המשרה בבנק, ככל שהעסקתו תסתיים שלא ביוזמת הבנק, הסכום הנובע מהמכפלה בין: (א) 200% משכר אחרון לפני החתימה על ההסכם האישי לבין 100% משכרו האחרון, ככל שהינו חיובי; ו-(ב) מספר שנות עבודתו בבנק מיום 1 בינואר 2017 ועד למועד סיום העסקתו בבנק - ייחשב כתגמול בגין סיום העסקה המסווג כתגמול משתנה והזכאות אליו והסדרי הפרישה של תשלומיו יהיו בהתאם לקבוע במדיניות התגמול.
תקופת הגבלת התחרות הינה בת שישה חודשים מיום סיום עבודתו בבנק, מהם שלושה חודשים בתשלום.
משכורתו של מר יורם סירקיס צמודה לעליית מדד המחירים לצרכן.
לפרטי אופן קביעת המענק השנתי בגין שנת 2020 ואילך, בין היתר, למר סירקיס, ראו הדיווח המידי של הבנק מיום 21 בינואר 2020 הנזכר לעיל.

מר רון גריסרו - החל את העסקתו במתקן ביום 4 ביוני 2017 בהסכם אישי לתקופה קצובה של שלוש שנים.
לאחר מועד זה, ההסכם נמשך לתקופה נוספת בלתי קצובה בה כל צד מהצדדים להסכם רשאי לסיים את ההתקשרות בכל עת ומכל סיבה, תוך הודעה כתובה מוקדמת בת שלושה חודשים ובהתאם לתנאים שנקבעו בהסכם העסקה.
עם סיום העסקתו יהיה זכאי מר גריסרו לפיצויי פיטורין לפי סעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין.
תקופת הגבלת התחרות הינה שישה חודשים מיום סיום עבודתו במתקן או בבנק, מהם שלושה חודשים בתשלום.
משכורתו של מר גריסרו צמודה לעליית מדד המחירים לצרכן.
מדיניות התגמול לנושאי המשרה בבנק הוחלה על מר גריסרו גם בתפקידו הקודם כמנכ"ל מתקן.
לפרטי אופן קביעת המענק השנתי בגין שנת 2020 ואילך, בין היתר, למר גריסרו, ראו הדיווח המידי של הבנק מיום 21 בינואר 2020 הנזכר לעיל.

גב' אלה גולן - מועסקת בבנק מיום 16 בינואר 1994 בהסכם קיבוצי, ובהסכם אישי בתוקף מיום 1 בדצמבר 2013 לתקופה בלתי קצובה בה כל צד מהצדדים להסכם רשאי לסיים את ההתקשרות בכל עת ומכל סיבה, תוך הודעה כתובה מוקדמת בת שישה חודשים ובהתאם לתנאים שנקבעו בהסכם העסקה.
עם סיום העסקתה בבנק זכאית הגברת אלה גולן לפיצויי פיטורין רגילים בגובה 100% משכרה האחרון עבור תקופת העסקתה בבנק עד ליום 1 בינואר 2018, כאשר עבור התקופה שלאחר מכן תהא זכאית לפיצויי פיטורין לפי סעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין. מסכומים אלו יופחתו ערך פדיון הפיצויים בקרן הפנסיה אליה הפריש הבנק כספים לטובתה.
תקופת הגבלת התחרות הינה בת שישה חודשים מיום סיום עבודתה בבנק, מהם שלושה חודשים בתשלום.
משכורתה של גב' גולן צמודה לעליית מדד המחירים לצרכן.
לפרטי אופן קביעת המענק השנתי בגין שנת 2020 ואילך, בין היתר, לגב' גולן, ראו הדיווח המידי של הבנק מיום 21 בינואר 2020 הנזכר לעיל.

מר בנצי אדירי - החל את העסקתו בבנק ביום 2 בינואר 2012 בהסכם אישי לתקופה קצובה של שנתיים. לאחר מועד זה ההסכם נמשך לתקופה נוספת בלתי קצובה בה כל צד מהצדדים להסכם רשאי לסיים את ההתקשרות בכל עת ומכל סיבה, תוך הודעה כתובה מוקדמת בת שלושה חודשים ובהתאם לתנאים שנקבעו בהסכם העסקה.

עם סיום העסקתו יהיה זכאי מר אדירי לפיצויי פיטורים לפי סעיף 14 לחוק פיצויי פיטורים.

תקופת הגבלת התחרות הינה שישה חודשים מיום סיום העסקתו בבנק, מהם שלושה חודשים בתשלום.

משכורתו של מר אדירי צמודה לעליית מדד המחירים לצרכן.

לפרטי אופן קביעת המענק השנתי בגין שנת 2020 ואילך, בין היתר, למר אדירי, ראו הדיווח המידי של הבנק מיום 21 בינואר 2020 הנזכר לעיל.

מר אילן בצרי - הועסק בבנק מיום 4 באוקטובר 1978 בהסכם קיבוצי ובהסכם אישי בתוקף מיום 1 באוקטובר 2000 לתקופה בלתי קצובה.

ביום 1 בינואר 2021 הסתיימה העסקתו של מר בצרי בבנק עם יציאתו לגמלאות. מר בצרי ממשיך לכהן כיו"ר דירקטוריון בנק מסד בע"מ.

עם סיום העסקתו בבנק, זכאי היה מר בצרי לפיצויי פיטורים רגילים בגובה 100% משכרו האחרון. מסכומים אלו הופחתו ערך פדיון הפיצויים בקרן הפנסיה אליה הפריש הבנק כספים לטובתו.

תקופת הגבלת התחרות הינה בת שישה חודשים מיום סיום עבודתו בבנק, מהם שלושה חודשים בתשלום.

לפרטי אופן קביעת המענק השנתי בגין שנת 2020, בין היתר, למר בצרי, ראו הדיווח המידי של הבנק מיום 21 בינואר 2020 הנזכר לעיל.

מר יוסי לוי - למר לוי היה הסכם עבודה אישי עם מתף והוא הושאל לבנק.

מר לוי החל עבודתו במתף ביום 1 באפריל 1979 והסכם העבודה האישי היה בתוקף מיום 1 בספטמבר 1980. ביום 1 בינואר 2020 הסתיימה העסקתו של מר לוי בבנק עם יציאתו לגמלאות.

עם סיום העסקתו, היה זכאי מר לוי לפיצויי פיטורים רגילים בגובה 100% משכרו האחרון, כאשר מסכומים אלו הופחתו ערך פדיון הפיצויים בביטוח המנהלים אליו הפריש מתף כספים לטובתו (בשנת 2019 אושרה למר לוי השלמה מסוימת לפיצויים בגין תקופה של כ- 18 חודשים בה הועסק בבנק לפני שהחל עבודתו במתף).

למר לוי היתה תקופת הגבלת תחרות בתשלום של שלושה חודשים.

עסקאות עם בעלי עניין

א. תיקונים לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), תש"ל-1970 - דיווח על עסקאות עם בעלי שליטה בתקופת הדוח לא חלו שינויים בכללים שנקבעו בעניין דיווח על עסקאות עם בעלי שליטה, כפי שפורטו בפרק ממשל תאגידי, עסקאות בעלי עניין, בדוחות הכספיים לשנת 2018.

ב. קביעת קריטריונים לצורך עסקאות של הבנק עם בעלי עניין בתקופת הדוח לא חלו שינויים בקריטריונים כמפורט בפרק ממשל תאגידי, עסקאות עם בעלי עניין, בדוחות הכספיים לשנת 2018.

ג. עסקאות עם בעלי שליטה או שלבעלי שליטה יש עניין אישי בהן שאושרו בשנת הדיווח בהתאם לסעיף 270(4) ו/או 267 לחוק החברות (כולל עסקאות מסגרת שעדיין בתוקף במועד הדיווח ועסקאות שאושרו במסגרת תקנות החברות (הקלות בעסקאות עם בעלי עניין), התש"ס-2000 (להלן - "תקנות ההקלות")):

1. ביום 20 בדצמבר 2018, אישרה האסיפה הכללית של הבנק, לקראת סיומה של עסקת מסגרת מחודש יוני 2014 ולאחר שהתקבלו אישור ועדת הביקורת, ועדת התגמול והדירקטוריון, את ההחלטות הבאות, בעניין ביטוח דירקטורים ונושאי משרה:

- התקשרות הבנק בפוליסת ביטוח "אחריות דירקטורים ונושאי משרה" לתקופה של 18 חודשים החל מיום 1 בינואר 2019 ועד ליום 30 ביוני 2020 ("תקופת הביטוח") באמצעות מנורה מבטחים ביטוח בע"מ עבור הבנק וקבוצת הבנק, לרבות חברות בנות של הבנק וכן בעלת השליטה, פיבי אחזקות בע"מ (להלן - "חברות הקבוצה"), אשר חלה לגבי נושאי המשרה, כפי שיהיו ו/או שיהיו בבנק ו/או בחברות הקבוצה מעת לעת, לרבות המנכ"ל ונושאי משרה שהינם בעלי שליטה בבנק ו/או קרוביהם ו/או אשר לבעלי השליטה עשוי להיות עניין בהכללתם בפוליסת הביטוח.
- אישור מראש להתקשרות הבנק בפוליסות ביטוח כאמור לעיל עבורו ועבור חברות הקבוצה לאחר תום תקופת הביטוח ועד לתקופה של 6 שנים, ממועד תחילת תקופת הביטוח, היינו עד ליום 31 בדצמבר 2024, לרבות בדרך של הארכת הפוליסות המקוריות ו/או באמצעות רכישת פוליסות חדשות, ואשר יחולו על נושאי המשרה, כפי שיהיו בבנק ובקבוצה מעת לעת, לרבות המנכ"ל ולרבות נושאי משרה שהינם בעלי שליטה ו/או קרוביהם ו/או אשר לבעלי השליטה עשוי להיות עניין בהכללתם בפוליסת הביטוח.

ההחלטה האמורה לעיל מהווה אף החלטה לאישור עסקת מסגרת כהגדרתה בתקנה 1(3) בתקנות ההקלות (להלן: "החלטת המסגרת הקיימת") וכן החלטה לפי סעיף 267 לחוק החברות כתיקון לסעיף 8.2 של מדיניות התגמול לנושאי משרה בבנק לעניין המנגנון לחידוש הביטוח, למשך תוקפה של מדיניות התגמול, שהיתה בתוקף עד ליום 22 בפברואר 2020, אשר פרטיה פורסמו בדיווח מיידי מיום 14 בפברואר 2017 מס' אסמכתא 016098-01-2017, כאמור בתקנה 1ב1 לתקנות ההקלות, אשר יאפשרו את חידוש פוליסת הביטוח גם ביחס לדירקטורים ונושאי משרה שהינם בעלי השליטה בבנק ו/או קרוביהם וכן ביחס למנכ"ל גם בהתאם לתקנות 1(3), 1ב1(5), 1א ו-1ב1 לתקנות ההקלות. מנגנון חידוש הביטוח אושר גם במסגרת מדיניות התגמול החדשה, אשר אושרה על ידי אסיפת בעלי המניות של הבנק ביום 26 בפברואר 2020 ואשר פרטיה פורסמו בדיווח מיידי מיום 21 בינואר 2020 מס' אסמכתא 008841-01-2020 (להלן: "מדיניות התגמול העדכנית"), כך שמאפשר חידוש פוליסת הביטוח גם ביחס לדירקטורים ונושאי משרה שהינם בעלי השליטה בבנק ו/או קרוביהם בהתאם לתקנה 1ב1 לתקנות ההקלות.

- אישור אופן חלוקת דמי הביטוח כאמור בין פיבי אחזקות בע"מ לבין הבנק וחברות הבנות שלו אשר תבחרנה להשתתף בפוליסת הביטוח החל מיום 1 בינואר 2019 ולמשך 6 שנים. ההחלטה האמורה לעיל מהווה אף החלטה לאישור עסקת מסגרת כהגדרתה בתקנה 1(3) בתקנות ההקלות.

המסגרת לתנאי הפוליסה לתקופת הביטוח וכן התנאים לחידוש הפוליסה לאחר תום תקופת הביטוח בגדר עסקת המסגרת הקיימת ומדיניות התגמול ואופן חלוקת דמי הביטוח בין פיבי אחזקות בע"מ לבין הבנק וחברות הבנות שלו, פורטו בדיווח מיידי של הבנק לעניין אישור עסקת המסגרת הקיימת מיום 6 בנובמבר 2018 (מס' אסמכתא 104838-01-2018) והאמור בדוח זה נכלל כאן על דרך ההפניה.

על רקע התייקרות מהותית בדמי הביטוח וגידול בסכומי ההשתתפות העצמית עבור פוליסות ביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה, אישרה האסיפה הכללית של הבנק, ביום 15 ביולי 2020, לאחר שהתקבלו אישור ועדת הביקורת, ועדת התגמול והדירקטוריון, עדכונים לעסקת המסגרת הקיימת, אשר נכנסו לתוקף מיד לאחר תום תקופת הביטוח, היינו החל מיום 1 ביולי 2020, בכל הנוגע לגבול האחריות, היקף דמי הביטוח, התנאים לחידוש הפוליסה בגדר עסקת המסגרת וסכומי ההשתתפות העצמית (שתשלם הקבוצה ולא נושאי המשרה), כאשר ביתר תנאי עסקת המסגרת הקיימת לא חל כל שינוי (לרבות משך תקופת עסקת המסגרת הקיימת, אשר תסתיים ביום 31 בדצמבר 2024). לפרטים בדבר העדכונים לעסקת המסגרת הקיימת ראו דיווח מיידי של הבנק מיום 9 ביוני 2020 (מס' אסמכתא 051931-01-2020), אשר האמור בו נכלל כאן על דרך ההפניה.

ההחלטה לעיל מהווה עדכון לעסקת המסגרת הקיימת וכן החלטה לפי סעיף 267 לחוק החברות, כתיקון של סעיף 8.2 למדיניות התגמול העדכנית, למשך תוקפה של מדיניות התגמול העדכנית, אשר יאפשרו את חידוש פוליסות הביטוח גם ביחס לדירקטורים ונושאי משרה שהינם

בעל שליטה ו/או קרוביהם ו/או שלבעל השליטה עשוי להיות עניין אישי בהכללתם בפוליסת הביטוח וכן ביחס למנכ"ל, וזאת בהתאם לתקנות 1(3), 1(5) ו-11ב לתקנות ההקלות.

חלוקת הקצאת דמי הביטוח בין החברות בקבוצה תתבצע לפי הקריטריונים שנקבעו ואושרו במסגרת עסקת המסגרת הקיימת, לרבות ביחס לפיבי אחזקות, ולגביהם לא יחול שינוי.

עם אישור האסיפה הכללית מיום 15 ביולי 2020, נכנס לתוקף אישור ועדת התגמול, הביקורת והדירקטוריון להתקשרות הבנק בפוליסת ביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה לתקופת ביטוח המתחילה ביום 1 ביולי 2020 ומסתיימת ביום 30 ביוני 2021 (להלן: "תקופת הביטוח הנוכחית"), וזאת בהתאם לסעיפים 1(3), 1(5) ו-11ב לתקנות ההקלות, לרבות לעניין תחולתה גם לגבי מנכ"ל הבנק ונושאי משרה שהינם בעלי שליטה ו/או קרוביהם ו/או אשר לבעלי השליטה עשוי להיות עניין אישי בהכללתם בפוליסת הביטוח. לפרטים נוספים בדבר הפוליסה לתקופת הביטוח הנוכחית ראו דיווח מיידי של הבנק מיום 30 ביוני 2020 (מס' אסמכתא 01-061486-2020), שהאמור בו נכלל כאן על דרך ההפניה.

2. ביום 15 ביולי 2020, אישרה האסיפה הכללית של הבנק את תנאי הכהונה של ממלא מקום יו"ר הדירקטוריון, מר יעקב סייט. כהונתו האמורה נמשכה מיום 8 במרץ 2020 ועד ליום 15 בספטמבר 2020, מועד מינויו של מר לבקוביץ' כיו"ר קבוע לבנק. מר סייט ממשיך לכהן כדירקטור בבנק. הואיל ומר סייט מכהן גם כמנכ"ל פיבי אחזקות בע"מ, בעלת השליטה בבנק, למען הזהירות, אישרה ועדת הביקורת את תנאי הכהונה כעסקה שאינה חריגה, שלבעל שליטה עשוי להיות עניין אישי בה. לפרטים בדבר תנאי כהונתו ראו באור 33 לדוחות הכספיים.

3. ביום 15 בספטמבר 2020 אישר מחדש דירקטוריון הבנק, לאחר שהתקבל אישור ועדת התגמול ובהתאם לתקנה 11 לתקנות החברות (הקלות בעסקאות עם בעלי עניין), התש"ס-2000, להמשיך ולשלם גמול לדירקטורים מקרב בעלי השליטה בבנק, כפי שניתן להם עובר לאישור מחדש, לתקופה של 3 שנים נוספות, והכל כמפורט בדיווח מיידי של הבנק מיום 15 בספטמבר 2020 (מס' אסמכתא 01-092554-2020) הנכלל כאן על דרך ההפניה. הגמול שאושר תואם את מדיניות התגמול לנושאי משרה בבנק, כפי שאושרה על ידי האסיפה הכללית ביום 26 בפברואר 2020 ואשר פרטיה לעניין גמול לכלל הדירקטורים (למעט יו"ר הדירקטוריון) מפורטים בסעיף 7 לנספח א' לדיווח מיידי של הבנק מיום 21 בינואר 2020 (מס' אסמכתא 01-008841-2020) הנכלל כאן על דרך ההפניה.

4. מתן התחייבויות לשיפוי לדירקטורים ונושאי משרה בבנק (לרבות חידוש השיפוי לדירקטורים מבעלי השליטה בבנק ביום 15 ביולי 2020, כמפורט בבאור 25.ג. לדוחות הכספיים).

ד. מידע נוסף לגבי עסקאות עם בעלי עניין

1. לפירוט יתרות ותמצית תוצאות עסקיות עם בעלי עניין וצדדים קשורים ראה גם באור 33 לדוחות הכספיים.
2. הקבוצה, רוכשת במשותף פוליסות ביטוח שונות, לרבות ביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה אשר בו משתתפת גם פיבי אחזקות וכולל אף דירקטורים שהינם בעלי שליטה וקרוביהם.
3. מתן פטור מאחריות לדירקטורים ונושאי משרה המכהנים ושיכנהו מעת לעת בבנק על פי אישור האסיפה הכללית של הבנק משנת 2004 וכמפורט בבאור 25.ג. לדוחות הכספיים. יצוין כי הבנק לא הביא מחדש לאישור האסיפה הכללית הענקת כתבי פטור לדירקטורים מבעלי השליטה, שהוענקו בשנת 2004.
4. בנוסף, הבנק והחברות הבנות שלו מבצעים עסקאות עם בעלי עניין בבנק מעת לעת, שהינן במהלך העסקים הרגיל ובתנאי שוק.

5. להלן ריכוז נתונים בעניין עסקאות בנקאיות שנעשו על ידי הבנק והחברות שבשליטתו עם בעלי שליטה בבנק (לרבות חברות שבעלי שליטה בבנק הינם בעלי עניין בהן) ובכלל זה נכללים גם נתונים בדבר עסקאות העונות לקריטריונים שנקבעו לעניין עסקאות זניחות כמפורט לעיל (הנתונים נקובים באלפי ש"ח):

אשראי	השקעה באגרות חוב	שווי הוגן של מכשירים נגזרים	סך הכל חבות כספית מאזנית	יתרת אשראי שלא נוצלה	ערביות שניתנו על ידי הבנק להבטחת אשראי של בעל שליטה או צד קשור אליו	ערביות שניתנו לבנק על ידי בעל שליטה, לטובת צד ג'	חבות של בעל השליטה בגין עסקאות בנגזרים	סך הכל
באלפי ש"ח								
חביות של אחרים⁽¹⁾								
97	-	-	97	633	-	-	-	730
127	-	-	127	533	-	-	-	660

31 בדצמבר 2020		31 בדצמבר 2019	
יתרה לתאריך המאזן	היתרה הגבוהה ביותר במשך התקופה ⁽²⁾	יתרה לתאריך המאזן	היתרה הגבוהה ביותר במשך התקופה ⁽²⁾
באלפי ש"ח		באלפי ש"ח	
5,168	5,904	2,421	22,157

פקדונות של אחרים⁽¹⁾

(1) קרוביהם של בעלי שליטה בבנק, כהגדרת קרוב בחוק הבנקאות (רישוי) התשמ"א-1981.

(2) על בסיס היתרות בסוף כל יום.

פרטים על בעלי השליטה בבנק

פיבי אחזקות בע"מ (להלן - "פיבי"), שהינה חברה ציבורית אשר מניותיה נסחרות בבורסה, מחזיקה ב-48.34% מהון המניות המונפק וזכויות ההצבעה בבנק (שיעור המהווה את גרעין השליטה, בהתאם להיתר השליטה של בנק ישראל). בעלי השליטה בפיבי הם מר צדיק בינו וילדי, ה"ה גיל בינו, הדר בינו-שמואלי ודפנה בינו-אור (להלן - "משפחת בינו"), ה"ה מיכאל והלן אבלס וה"ה ברי ליברמן, קסי ליברמן-הריס, לי ליברמן וג'ושוע ליברמן (כל אחת מהקבוצות באמצעות תאגידים בשליטתם המלאה: בינוהן בע"מ, אינסטנז מספר 2 בע"מ ודולפין אנרגיות בע"מ). לפרטים בדבר ההסדרים השונים, הקיימים בין בעלי השליטה, בנוגע להחזקותיהם בפיבי ובעקיפין בבנק ולגבי תנאי היתר השליטה מיום 19 בספטמבר 2003, שניתן לבעלי השליטה על ידי בנק ישראל, כפי שתוקן מעת לעת, ראו "פרטים על בעלי השליטה בבנק" בפרק מממשל תאגידי בדוחות הכספיים לשנת 2019. בהתאם לדיווחי פיבי, נכון למועד פרסום הדוחות הכספיים, החזקות בעלי השליטה בפיבי (בהון ובהצבעה) הן כדלהלן: בינוהן בע"מ - 28.54%, אינסטנז מספר 2 בע"מ - 11.68% ודולפין אנרגיות בע"מ - 11.68% (החזקות כל בעלי השליטה בפיבי מהוות את גרעין השליטה בה, בהתאם להיתר השליטה מבנק ישראל).

מעורבות ותרומה לקהילה

הבנק ממשיך לפעול במסגרת תכנית הדגל "מאמינים בך", במטרה לבסס מעורבות ושיתוף באמצעות פעילות התנדבותית של עובדיו, תוך יצירה של שותפות דרך עם ערך מוסף.

הבנק פעל ופועל במהלך תקופת התפשטות נגיף הקורונה לביצוע ההתאמות הנדרשות להמשך רציפות הפעילות ההתנדבותית במגבלות הקיימות ולאור הנחיות הגורמים המוסמכים.

- **ילדים ובני נוער בסיכון** - הפעילות מתמקדת בבני נוער בסיכון מהפריפריה החברתית והגיאוגרפית שנפלטו ממסגרות שונות, במטרה לאפשר להם לקבל את הכלים הדרושים ולשנות כיוון לחיים נורמטיביים בחברה הישראלית. במסגרת התכנית, בני הנוער משולבים במיזמים עסקיים בתכניות השונות המחברות לימודים עם עבודה וטיפול יזמות עסקית בעזרת פיתוח כישורים ומיומנויות תוך יצירה של מעורבות חברתית עם ערך מוסף כדוגמת מיזמים שמקיים הבנק בשיתוף עם עמותות שונות ופעילויות מגוונות של עובדים עם נוער בסיכון: יוניסטרס - פעילות והכשרת בני נוער וצעירים להשתלבות בעולם העסקים והיזמות לצד אחריות חברתית, מנהיגות והעצמת הנוער. התכנית משתמשת בכלים גם מעולם החינוך הפיננסי. הבנק מאמץ מספר קבוצות ובמקביל משתתף באירועים ובפעילויות של העמותה בכל הארץ. פידל - מיזם פעילות לחינוך ושילוב חברתי של בני נוער מהקהילה האתיופית, התכנית מעניקה כלים חינוכיים וחברתיים לחיזוק תחושת הזהות ושייכות, למציאות לימודית ויכולת המנהיגות. אבות ובנים על המגרש - קבוצות אבות ובנים היוצרות מפגש משמעותי מרגש ומשותף באמצעות משחק הכדורגל לחיזוק הקשר והתקשורת ביניהם, ליצירת חוסן ולמניעת התנהגויות סיכון, לעידוד פעילות ספורטיבית ואורח חיים בריא.

- **יזמות עסקית לנשים** - מעורבות וליווי בקבוצות למידה של יזמות עסקית לנשים, תוך התמקדות בהעשרה ובהקניית כלים בנושאים מגוונים כגון: מודעות פיננסית, יזמות עסקית, כישורי מנהיגות ומציאות ובאמצעות ליווי אישי, חניכה ואימוץ של קבוצות במסגרות שונות. הבנק פועל עם מספר עמותות בתחום, לרבות ימי עיון והעשרה.

- **פעילות נקודתית בקרב אוכלוסיות ומגזרים מיוחדים** - הבנק מעודד ותומך במתנדבים מקרב עובדי הבנק, המעוניינים לקחת חלק בפרויקטים אלו ולתרום מזמנם, ניסיונם ומומחיותם לטובת אוכלוסיות ומגזרים נזקקים נוספים. במסגרת זו תורמים הבנק וחברות הבנות שלו לעמותות ולארגונים שונים לטובת סיוע לאותן אוכלוסיות על ידי שיתופי פעולה של למידה משותפת, מעורבות חווייתית, חינוך פיננסי דיגיטלי, התנדבות, סיוע בסלי מזון, לימודי שפה ופעילות חברתית שיקומית.

סך המעורבות והתרומה לקהילה של קבוצת הבנק בשנת 2020, הסתכם בכ-3 מיליון ש"ח.

פרטים נוספים

259	תרשים מבנה החזקות עיקריות של הבנק
260	רכוש קבוע
261	ההון האנושי
263	מערכת יחסי העבודה
264	מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי
265	הסכמים מהותיים
266	חקיקה ויוזמות רגולטוריות
271	הליכים משפטיים
271	דירוג הבנק על ידי חברות דירוג
272	מגזרי הפעילות הפיקוחיים - פרטים נוספים
274	שיפורים טכנולוגיים וחדשנות

תרשים מבנה החזקות עיקריות של הבנק

בנק מסד בע"מ	יובנק חברה לנאמנות בע"מ	הבינלאומי הראשון הנפקות בע"מ	הבינלאומי יוניק ניהול השקעות בע"מ	חברת כרטיסי אשראי לישראל בע"מ
(הון 51%, הצבעה 51%)	(הון 100%, הצבעה 100%)	(הון 100%, הצבעה 100%)	(הון 100%, הצבעה 100%)	(הון 28.2%, הצבעה 21%)

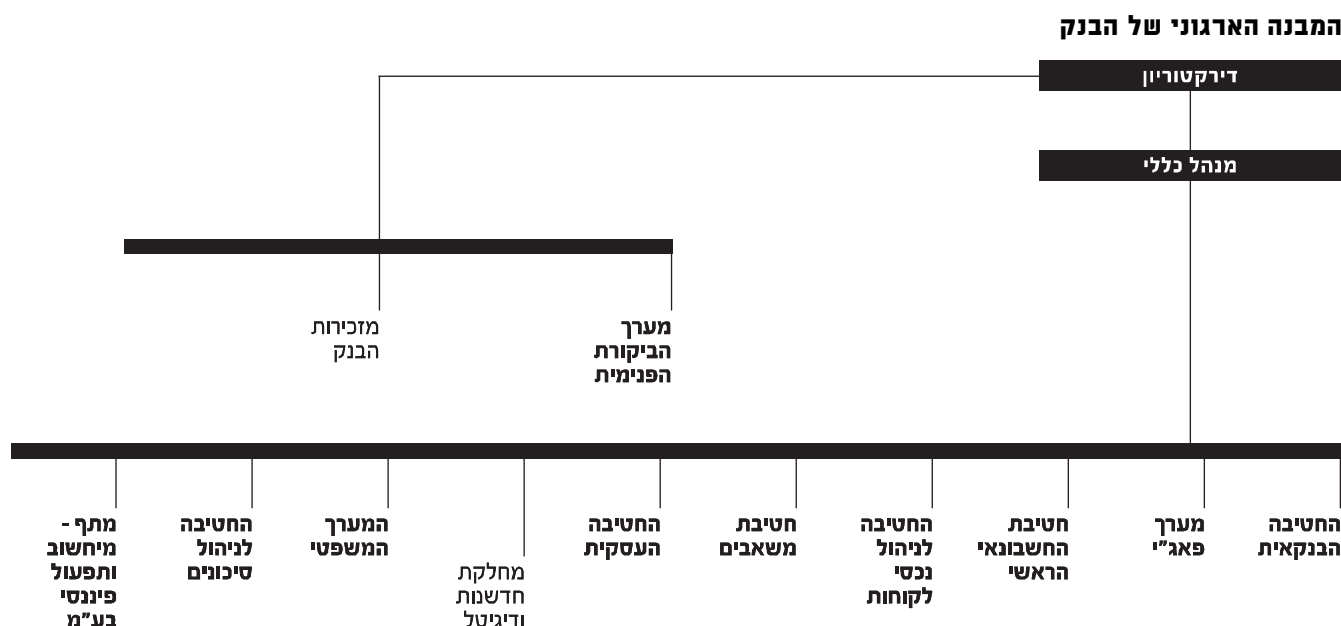
הצבעה - אחוזי החזקה בזכויות ההצבעה
הון - אחוזי החזקה בהון החברה

רכוש קבוע

ליום 31 בדצמבר				
2019	2020			
יתרה	יתרה	פחת שנצבר	עלות במיליוני ש"ח	
887	867	571	1,438	בניינים ומקרקעין (לרבות התקנות ושיפורים במושכר)
109	98	482	580	ציוד (לרבות מחשבים ריהוט וכלי רכב)
996	965	1,053	2,018	סך הכל

נכון לתאריך 31 בדצמבר 2020 וליום 31 בדצמבר 2019, קבוצת הבנק הינה הבעלים או החוכרת של שטחים המשתרעים על כ-56 אלף מ"ר, ב-47 נכסים שונים. בנוסף, הקבוצה שוכרת שטחים ברחבי הארץ, המשתרעים על כ-40 אלף מ"ר, ב-117 נכסים שונים ברחבי הארץ (31 בדצמבר 2019 - כ-41 אלף מ"ר, ב-120 נכסים). חוזי השכירות של השטחים המושכרים הינם לתקופות שונות, כאשר לרוב ניתנות לבנק אופציות להארכת תקופות השכירות. על פי רוב, חוזי השכירות הינם צמודים למדד המחירים לצרכן. מידע נוסף לגבי היבטים נוספים הקשורים להשקעה בבנינים וציוד, ראה באור 16 לדוחות הכספיים.

ההון האנושי

עם פרישתו לגמלאות של ראש מערך הלוגיסטיקה בחודש ספטמבר 2020 וכחלק ממהלכי ההתייעלות, הוכפף תחום הלוגיסטיקה לראש חטיבת המשאבים. זאת בנוסף למערך הפיננסי שהוכפף לחטיבת משאבים, בסוף שנת 2019. נכון ליום 31 בדצמבר 2020 מנתה קבוצת הבנק 145 סניפים ושלוחות (122 סניפים ושלוחות בבנק ו-23 סניפים ושלוחות במסד). הקבוצה בוחנת באופן שוטף את ההתפתחות ברווחיות ובפעילות העסקית של הסניפים, ביחס לאוכלוסיות המטרה אותן הם נועדו לשרת, היעדים שנקבעו בתכניות העבודה של הבנקים בקבוצה והיכולת למצות את הפוטנציאל באזור הגיאוגרפי בו פועל כל סניף. במסגרת זו נבחנת באופן שוטף התאמת הפריסה הסניפית לסביבה העסקית ולשינויים באיזורים המהווים פוטנציאל לפיתוח עסקי באוכלוסיית המטרה של כל אחד מהבנקים בקבוצה.

אסטרטגיית משאבי אנוש

הבנק מקדם תרבות של התפתחות מקצועית, מצוינות וכשירות מקצועית ועדכנית מול אתגרי המחר באמצעות תכניות הדרכה והכשרה המקנות ידע ומיומנויות במגוון תחומי הפעילות בהיבטים רגולטורים, טכנולוגיים, תהליכי עבודה ועוד. במהלך שנת 2020 ביצע הבנק בחינה מקיפה של עולם העבודה העתידי. כתוצאה מכך נבנו תכניות פיתוח והכשרה שיכינו את ההון האנושי לאתגרי העתיד בתחומים הנוגעים לכישורי עובדים, מסלולי ניהול, התאמת תהליכי האיבחון ובניית תכניות הכשרה. בתהליכי הלמידה ניתן ביטוי ודגשים שונים לעקרונות מרכזיים: שירות יוזם, הבנקאי כמומחה פיננסי, טרנספורמציה דיגיטלית וכן "סל מיומנויות" של שוק העבודה העתידי. בין המיומנויות: ניהול דאטה, מיומנויות בינאישיות, הצגת נושא, חדשנות, הובלת שינוי וכו'. מתקיימים קורסי ניהול לדרגים השונים שמטרתם להעמיק את המיומנויות הניהוליות והמנהיגותיות של מנהלים בהיערכותם לאתגרי העתיד.

כח אדם

נתונים אודות מצבת כח האדם בקבוצת הבנק במונחי משרות⁽¹⁾

2019		2020		
יתרה לסוף שנה	ממוצע שנתי	יתרה לסוף שנה	ממוצע שנתי	
3,681	3,763	3,487	3,583	הבנק
324	323	304	312	חברות בנות
4,005	4,086	3,791	3,895	סך הכל בקבוצת הבנק

(1) מספר המשרות כולל גם תרגום למשרות של עלות שעות נוספות, בתוספת משרות כח אדם חיצוני שאינם עובדי הבנק המספקים לבנק שירותי עבודה.

מספר המשרות בקבוצת הבנק ליום 31 בדצמבר 2020, ירד ב-214 משרות (5.3%), בהשוואה לסוף שנת 2019. עיקר הירידה נובע מתכניות הפרישה מרצון. במסגרת מהלכי התייעלות המבוצעים בבנק באופן שוטף, השלים הבנק במהלך השנים 2019 ו-2020 מספר תכניות פרישה מרצון.

להלן נתונים לגבי ממוצע שנתי של מצבת כח האדם בקבוצה (במונחי משרות) לפי מגזרי פעילות פיקוחיים. המשרות המוצגות על פי מגזרי פעילות כוללות משרות של עובדים ישירים במגזר ומשרות של עובדי מטה ברמות השונות, שעלות העסקתם הועמסה על המגזר. חישוב מספר המשרות כאמור, מתבסס על מודל הקצאת העלויות אשר משמש את הבנק.

שנת 2019	שנת 2020	
226	215	מגזר עסקים גדולים
171	152	מגזר עסקים בינוניים
1,037	995	מגזר עסקים קטנים וזעירים
2,243	2,140	מגזר משקי בית
85	84	מגזר בנקאות פרטית
261	243	גופים מוסדיים
63	66	מגזר ניהול פיננסי
4,086	3,895	סך הכל

נתונים אודות עלות ושכר למשרת עובד בבנק (באלפי ש"ח)

שנת 2019	שנת 2020	
376.1	392.6	עלות למשרת עובד (ללא מענק)
395.1	398.7	עלות למשרת עובד (כולל מענק)
252.6	261.5	שכר למשרת עובד (ללא מענק)
267.9	266.4	שכר למשרת עובד (כולל מענק)

מאפייני המשאב האנושי

הוותק הממוצע של עובדי הבנק עומד על 18.1 שנים, בהשוואה ל-17.5 שנים בשנת 2019. הגיל הממוצע של עובדי הבנק עומד על 47.2, בהשוואה ל-46.4 בשנת 2019.

ניוד עובדים

על מנת להקטין ככל הניתן סיכונים ותלות בנושאי תפקידים שונים וכחלק מהפיתוח האישי והמקצועי של העובדים, הבנק מקפיד על ניוד עובדים בתוך הבנק ועל נהלי רוטציה בתפקיד. לשם כך פועל הבנק, באופן שוטף, לניוד בעלי תפקידים רגישים בסוף תקופת הכהונה הקבועה בנהלי הבנק בהתאם לתכנית רוטציה רב שנתית, על פי סוג התפקיד ו/או הצרכים הפרסונליים ובכפוף למגבלות של הסכמי העבודה בבנק.

איכות ההון האנושי ואיכות הניהול

במהלך שנת 2020, נמשכה המגמה של טיפוח ההון האנושי בבנק באמצעות יצירת תהליכים מתקדמים בשלבים שונים של חיי העובד בארגון: גיוס, מינון וקליטת עובדים חדשים, הענקת קביעות ומינויים חדשים, פיתוח מנהלים, וכד'.

עתודות ניהול ותכניות פיתוח מנהלים

מאגר עתודות הניהול של הבנק נבנה על בסיס הפרופיל הניהולי וכישורי הליבה הקריטיים. באמצעות המאגר מנוהל מעקב אחר עובדים בעלי פוטנציאל ניהולי לצרכי תכנון ופיתוח אישי ולצורך מיפוי פערים איכותיים וכמותיים. כתוצאה מכך, נפתחו בשנים האחרונות מסלולים שונים לפיתוח מנהלים, במטרה להכשיר עתודות ניהול לטווחים שונים. נכון לדצמבר 2020 שיעור האקדמאים בבנק עומד על כ-63%.

קוד אתי

הבנק פועל כל העת למיסוד והטמעת התנהגות אתית, פיתוח כלים להטמעה של הקוד ולקידום תרבות של אתיקה ואחריות חברתית בקרב עובדיו. לשם כך מונו מוסדות אתיקה בבנק, ביניהם ועדת אתיקה, בראשות חבר הנהלה, אשר אחראית על הטמעת הקוד ועל מתן ייעוץ והדרכה בהתאם לערכי הקוד האתי, בין היתר, באמצעות פורטל הקוד האתי הכולל כלים אינטראקטיביים שונים לשימוש כלל העובדים. הקוד האתי של הבנק עודכן במהלך שנת 2020. במהלך השנה, התקיים תהליך של הטמעת הקוד האתי לכל עובדי ומנהלי הבנק כחלק מתכנית הטמעה מקיפה בנושא אתיקה.

תקשורת פנים ארגונית

תקשורת פנים ארגונית משמשת ככלי ניהולי אסטרטגי שתפקידו לתמוך ביעדי הבנק ובפעילותו, ללוות את מכלול התהליכים והאירועים המרכזיים וליצור דיאלוג וחיבור של העובדים לארגון. הבנק שם דגש על ניהול אפקטיבי של התקשורת הפנים ארגונית במטרה לקדם שקיפות, להגדיל את שביעות רצון העובדים ולחזק את הקשר בין כלל עובדי הבנק.

הדרכה והכשרות מקצועיות

במהלך שנת 2020 הושם דגש על פיתוח אקלים של למידה ומצוינות בקרב העובדים והוכנסו לשימוש תהליכים וכלי מידע למיפוי פערי ידע ולפיתוח הכשרות מקצועיות מתקדמות בקבוצת הבנק. בנוסף, הושם דגש על הכשרות בתחומי הליבה של הבנק ועל פיתוח מנהלים לפני ובמהלך תפקיד. תכניות ההכשרה מקיפה את כל צרכי העובדים - הכשרה בתחומי ידע בנקאיים לפי תחומי העיסוק, הכשרה ניהולית לפי דרג והכשרה בנושאים המשמשים פלטפורמה ראויה למיצוי יכולות העובדים. בנוסף, מושם דגש רב על הכשרה בתכני הרגולציה כנדבך נוסף למקצוענות ולמצוינות, הן באופן ייעודי, והן כחלק מהתכנים המקצועיים השוטפים, במטרה לתת מענה מלא לדרישות הרגולציה. כמו כן הורחבה ההכשרה בנושאי הדיגיטל (אתר האינטרנט של הבנק, אפליקציית הסלולר ומוצרים ושירותים חדשים) במטרה להציע ללקוחות תמיכה מלאה והיכרות עם כל שירותי הבנק. מספר ימי ההדרכה של קבוצת הבנק הסתכם בשנת 2020 ב-12,174 ימים, בהשוואה ל-17,003 ימים בשנת 2019. הירידה במספר ימי ההדרכה, נבעה כתוצאה מהתפרצות נגיף הקורונה והצורך בשמירת ריחוק חברתי, שהביאו לצמצום ההכשרות, והן מהתייעלות מהמרת ההדרכות לדיגיטל.

מערכת יחסי העבודה

בבנק קיימים שני ועדי עובדים: ועד המנהלים ומורשי החתימה וועד הפקידים. בבנק קיימים הסכמים קיבוציים הקובעים הצמדה מסוימת של תנאי הפקידים והמנהלים ומורשי החתימה, לתנאי העבודה על פי הסכמים בין הנהלת בנק לאומי לישראל (להלן - "בנק לאומי") לבין ארגון עובדי בנק לאומי.

כמו כן, ממשיכים עובדי אוצר החייל להיות מיוצגים על ידי ועד אוצר החייל ולקבל זכויותיהם על פי ההסכמים שהיו באותו בנק, עד אשר יחתם הסכם קיבוצי חדש המסדיר את שילובם בהסכמי העבודה של הבנק.

בקבוצת הבנק קיימים ועדי עובדים המייצגים גם את עובדי בנק מסד ועובדי מתף.

בדצמבר 2019 נחתם בבנק הסכם קיבוצי מיוחד לשנים 2019-2022, עם ועד הפקידים וועד המנהלים ומורשי החתימה, המבוסס על ההסכם שנחתם בבנק לאומי ביולי 2019. מדובר בהסכם צופה פני עתיד המאפשר לבנק להיערך לאתגרי העתיד בעולם העבודה בכלל ובענף הבנקאות בפרט.

ההסכם מאפשר קליטה של עובדים במקצועות טכנולוגיים בהסכמים ייחודיים ומגדיל את מספר העובדים שיוכל הבנק לקלוט בחוזים אישיים מקצועיים ומעגן את תמיכת הוועדים במהלכי ההתייעלות הצפויים בבנק בשנים הקרובות.

בעקבות תביעה שהגיש ועד המנהלים ומורשי החתימה בשנת 2017, קיים סכסוך התייעלות פתוח בבית הדין האיזורי לעבודה בתל אביב. דרישתו המקורית של הוועד היתה לעצור מהלכים של שינויים ארגוניים שהבנק מקיים, עד לקיום משא ומתן בין הצדדים וכריתת הסכם קיבוצי בעניין. על בסיס משא ומתן שנוהל בין הצדדים, הושגה הסכמה על הקפאת הדיון בתיק, עד ליום 15 במרס 2021. ביום 16 במרס 2021, נחתם בין הצדדים הסכם לסיום הסכסוך הנ"ל והוגשה בהסכמה בקשה למחיקת התביעה. בקשה זו צפויה להתקבל על ידי בית הדין באופן אוטומטי.

בדצמבר 2019, נחתם הסכם קיבוצי מיוחד עם ועד עובדי מתף, שסיים את סכסוך העבודה עליו הוכרז בחודש ספטמבר 2019. בדצמבר 2020, נחתם הסכם קיבוצי מיוחד, בדבר הארכת תוקף ההסכם הקיבוצי כאמור, לתקופה של שנתיים נוספות, עד ליום 31 בדצמבר 2022.

מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי

מדיניות תגמול לנושאי משרה בבנק

ביום 26 בפברואר 2020, אישרה אסיפת בעלי המניות של הבנק את מדיניות התגמול לנושאי המשרה בבנק לתקופה של שלוש שנים בהתאם לסעיף 267א לחוק החברות והוראת ניהול בנקאי תקין A301 "מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי" (להלן - "ההוראה") ובשים לב לחוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי התרת הוצאה לצרכי מס בשל תגמול חריג), תשע"ו-2016 (להלן - "חוק התגמול"). לפרטים נוספים ראו דיווח מיידי של הבנק מיום 21 בינואר 2020 (מס' אסמכתא: 01-008841-2020). האמור בדוח זה נכלל כאן על דרך ההפניה. מדיניות התגמול לנושאי המשרה בבנק כוללת הוראות בשים לב להוראה, כפי שתוקנה מעת לעת, ולחוק התגמול.

מדיניות תגמול לעובדים

בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין A301 "מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי" (להלן - "ההוראה"), בחודש יוני 2020 אישר הבנק, בחלוף כשלוש שנים ממועד אישורה הקודם, מדיניות תגמול מעודכנת לכלל עובדי הבנק, לרבות עובדים מרכזיים, וכן עקרונות למדיניות תגמול קבוצתית, כאשר מדיניות התגמול לנושאי המשרה כפי שאושרה על ידי אסיפת בעלי המניות של הבנק ביום 26 בפברואר 2020, מהווה חלק ממנה. במסגרת מדיניות התגמול לעובדים נקבעו הוראות בקשר לתגמול עובדים ועובדים מרכזיים, לרבות בהתאם להוראה כפי שתוקנה מעת לעת וכן הוראות בדבר חלוקת האחריות בין הגורמים הרלוונטיים בבנק העוסקים במנגנון התגמול. כמו כן, במסגרת מדיניות התגמול הקבוצתית נקבעו עקרונות בדבר תגמול קבוע ותגמול משתנה של נושאי משרה בתאגידים נשלטים, לרבות בשים לב לעקרונות שנקבעו במדיניות התגמול לנושאי המשרה בבנק. לגילוי נוסף בנושא "תגמול", ראו במסמך "גילוי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים", שעומד לעיון באינטרנט.

הסכמים מהותיים

פרט להסכמים בדרך העסקים הרגילה, ההסכמים המפורטים להלן, שנחתמו בשנת 2020 ו/או שנחתמו קודם לכן ועדיין מחייבים את הבנק, עשויים להחשב כהסכמים מהותיים שלא במהלך העסקים הרגיל:

1. הסכמי עבודה קיבוציים:
בבנק קיימים שני ועדים - ועד הפקידים וועד המנהלים ומורשי החתימה.
להלן תמצית ההסכמים העיקריים שנחתמו עם שני ועדי העובדים:
 - הסדר קיבוצי מיום 19 בנובמבר 1975 בין הנהלת הבנק לבין הוועד הארצי של אגודת המנהלים ומורשי החתימה של הבנק, בדבר הצמדת תנאי שכר ונלווים ותנאי עבודה, כנהוג לגבי מורשי החתימה בבנק לאומי לישראל בע"מ. ביום 12 בנובמבר 2000 נחתם הסכם קיבוצי מיוחד, הקובע את חובות וזכויות העובדים, בין השאר, לעניין מדיניות שעות נוספות, חופשה שנתית, הבראה, חופשות מחלה, חופשות לידה, לימודים, פיטורין והתפטרות ופיצויי פיטורין (חוקת עבודה).
 - פרט להסכמים אלה נחתמים מעת לעת, בין הבנק לבין הוועד האמור, הסכמים פרטניים לגבי נושאים ספציפיים.
 - הסדר קיבוצי מיום 25 באוקטובר 1974 בין הנהלת הבנק לבין הוועד הארצי של ארגון עובדי הבנק, בדבר קבלת תשלומים נלווים, כפי שמקבלים עובדי בנק לאומי לישראל בע"מ. כמו כן קיים הסכם קיבוצי מיוחד מאותה שנה, הקובע את חובות וזכויות העובדים, בין השאר, לעניין ניידות בין תפקידים, מדיניות שעות נוספות, חופשה שנתית, הבראה, חופשות מחלה, חופשות לידה, לימודים, פיטורין והתפטרות ופיצויי פיטורין (חוקת עבודה). פרט להסכמים אלה נחתמים מעת לעת, בין הבנק לבין הוועד האמור, הסכמים פרטניים לגבי נושאים ספציפיים.
 - עובדי הבנק, שהיו עובדי אוצר החייל לשעבר, ממשיכים להיות מיוצגים על ידי ועד אוצר החייל וזאת עד אשר ייחתם עם ועד זה הסכם קיבוצי חדש, המסדיר את שילובם של העובדים בהסכמי העבודה של הבנק.
 - בקבוצת הבנק קיימים ועדי עובדים נוספים, המייצגים את עובדי חברות הבת, מסד ומתף.
2. שיפוי ופטור לנושאי משרה בבנק ובחברות בת שלו ראה באור ג'25. לדוחות הכספיים.
3. שטרי נאמנות וערבויות בהנפקת אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים -
הבינלאומי הנפקות, חברה בת בבעלות מלאה של הבנק, התקשרה בשטרי נאמנות בקשר להנפקת אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים מסדרות שונות המונפקים על ידה, על פי תשקיפים בהנפקות ציבוריות או פרטיות.
בין הבינלאומי הנפקות לבין הבנק נחתמו הסכמים לפיהם, בגין הנפקות שתמורתן מופקדת בפקדונות או בפקדונות נדחים בבנק בתנאים זהים לתנאי תעודות ההתחייבות ובתוספת עמלה בסדרה אחת, התחייב הבנק לשאת בכל התשלומים למחזיקי תעודות ההתחייבות, לרבות החזרי קרן ותשלומי רבית.
סך השווי המשוערך של תעודות ההתחייבות שהונפקו במסגרת שטרי הנאמנות האמורים, שתמורתם הופקדה בבנק, המוחזקות בידי הציבור, נכון ליום 31 בדצמבר 2020 (כולל הפרשי הצמדה, רבית שנצברה, הוצאות הנפקה, נכיון ופרמיה), הינו 4,304 מיליון ש"ח.
4. הסדרים בנושאים הקשורים לשוק ההון - הודעה שניתנה על ידי הבנק ביום 1 באוגוסט 1984 למפקחת על הבנקים דאז על מספר מגבלות שהבנק לקח על עצמו בקשר לפעילותו בשוק ההון.
5. שעבוד נכסי הבנק למסלוקות בארץ ובחו"ל ולבנקים וברוקרים זרים - ראה באור 26 לדוחות הכספיים.
6. שעבוד לטובת בנק ישראל - ראה באור 26 לדוחות הכספיים.
7. ערבות הדדית לקרן סיכונים מעו"ף ולקרן סיכונים שהוקמה על ידי הבורסה - ראה באור ד'25. ו-ה'25. לדוחות הכספיים.
8. הסכמים להנפקה משותפת של כרטיסי חיוב עם חברות כרטיסי האשראי - ראה באור יב'25. לדוחות הכספיים.

חקיקה ויוזמות רגולטוריות

להלן, בתמצית, פירוט של הוראות דין ויוזמות רגולטוריות אשר פורסמו ו/או נכנסו לתוקף במהלך תקופת הדוח, אשר משפיעות או עשויות להשפיע באופן מהותי על פעילות הבנק. הבנק בוחן את המשמעויות הכוללות של ההוראות והיוזמות האמורות על הכנסות הבנק והוצאותיו כמו גם את המשמעויות העסקיות והתפעוליות ארוכות הטווח. לחלק מהיוזמות יכולה להיות השפעה לרעה על הכנסות הבנק ו/או הוצאותיו. השפעה זו אינה ניתנת לכימות בשלב זה, הואיל והיא תלויה בגורמים שונים, לרבות התנהגות הלקוחות, פעילות המתחרים ושינויים רגולטוריים נוספים, וביחס להוראות המצויות בשלבים לא סופיים, לא ניתן להעריך האם תפורסמנה ומה תהיינה ההוראות הסופיות שיקבעו. אין באמור בפרק זה כדי לגרוע מהאמור ביתר פרקי וסעיפי הדוח, מקום שקיימת בו התייחסות נוספת להוראות הדין והיוזמות הרגולטוריות המפורטות להלן או לאחרות.

שעת חירום - משבר הקורונה

הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 250- התאמות להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם משבר הקורונה (הוראת שעה)

ההוראה פורסמה לראשונה ביום 19 במרס 2020 (ומאז עודכנה מספר פעמים), על רקע התפרצות נגיף הקורונה, והיא כוללת שורת הקלות, שמטרתן לאפשר לתאגידים הבנקאיים את הגמישות העסקית הנדרשת בעת הזו ולסייע למשקי הבית ולעסקים, בנסיבות החריגות שנוצרו. תוקף ההוראה היה עד ליום 30 בספטמבר 2020 והמפקח, באישור הנגיד, רשאי היה להאריך את תוקפה לתקופה נוספת שלא תעלה על שישה חודשים ("תקופת הוראת השעה").

ביום 16 בספטמבר 2020, הוארכה תקופת הוראת השעה בשישה חודשים נוספים, עד ליום 31 במרס 2021, למעט ביחס למספר הקלות שלא הוארכו מעבר לתקופת הוראת השעה או שהוארכו לפרק זמן קצר יותר. ביום 7 במרס 2021, פרסם בנק ישראל טיוטה לתיקון ההוראה, לפיה תוארך תקופת הוראת השעה ביחס למרבית ההקלות בתקופה נוספת בת שישה חודשים, עד ליום 30 בספטמבר 2021.

בנוסף לכך ניתנו הקלות פרטניות בנושאים שונים, בין היתר, בחובות דיווח מסוימות לפיקוח בתקופה זו, דחיית מועדים מסוימים שנקבעו בהוראות ניהול בנקאי תקין ודחיית מועדי כניסה לתוקף של הוראות שונות.

השינויים והצעות השינויים מקיפים מגוון רב של נושאים והם השתנו ומשתנים תדירות, בהתאם לצרכים העולים מההתמודדות עם המשבר והשלכותיו. להלן יפורטו מקצת מההקלות העיקריות שנקבעו בהוראת השעה ו/או בהנחיות פרטניות של הפיקוח על הבנקים:

- הפחתת דרישות ההון הרגולטוריות החלות על הבנקים בנקודת אחוז אחת לתקופת הוראת השעה, ולאחר מכן למשך שנתיים נוספות, בתנאים שנקבעו (פירוט לעניין זה ראו באור 1.ב.א.24 בדוחות הכספיים).
- התאגידים הבנקאיים הונחו לבחון מחדש את מדיניות חלוקת הדיבידנד והרכישה העצמית של מניות (פירוט לעניין זה ראו באור 24.א.ב בדוחות הכספיים).
- הקלת יחס המינוף בחצי נקודת האחוז לתאגיד בנקאי, כגון הבנק, שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד הוא עד 24% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית, בתוקף מיום 15 בנובמבר 2020 ועד ליום 31 במרס 2021, ולאחר מכן למשך שנתיים נוספות, בתנאים שנקבעו (פירוט לעניין זה ראו באור 24.ב.ב בדוחות הכספיים).
- מתן אפשרות לקיים ישיבות דירקטוריון שלא על ידי כינוס פרונטלי והשתתפות בהן באמצעות שימוש באמצעי תקשורת, וכן מתן אפשרות ליו"ר הדירקטוריון וועדותיו לקבוע את המועד והתדירות לדיון בנושאים הנדרשים בהתאם לשיקול דעתם ובהתחשב בסיכונים המתפתחים, תוך הקלת דרישות סף המינימום של מספר ההתכנסויות המינימלי שנקבעו בהוראה וכן במועדי אישור והפצת טיוטת פרוטוקול.
- מגבלת האשראי לענף הבינוי והנדל"ן (כולל חבויות לתשתיות לאומיות) הוגדלה משיעור של 24% לשיעור של 26% מסך כל חבויות הציבור, והמגבלה כאמור, בניכוי החבויות לתשתיות לאומיות, הוגדלה משיעור של 20% לשיעור של 22% מסך כל חבויות הציבור. ההקלה בתוקף עד לתום 24 חודשים מיום 31 בדצמבר 2020, ובלבד שבמהלך אותם 24 חודשים שיעור החבות לא יעלה על הגבוה מבין שיעורה ביום 31 בדצמבר 2020 ושיעור המגבלה הענפית קודם להקלה.
- נקבע כי שיעור הסניפים שיהיו פתוחים לקהל לא יפחת מהשיעור שנקבע בהוראה, וייתנו בהם שירותי משיכה והפקדת מזומנים ושיקים בלבד. שירותים אחרים יינתנו בכפוף לתיאום מראש ולזמינותם בסניף. השיעור האמור עודכן מעת לעת, החל מ-15% ועד ל-50%, עד שביום 10 במאי 2020, הודיע בנק ישראל כי כלל סניפי המערכת הבנקאית יפתחו לקבלת קהל עד ליום 13 במאי 2020 וייתנו בהם כלל השירותים שניתנו ערב משבר הקורונה. ביום 1 ביוני 2020, הודיע בנק ישראל, כי תאגיד בנקאי רשאי לקבוע, כי ככלל השירותים בסניפים יינתנו בכפוף לתיאום תור מראש, ועל התאגיד הבנקאי לפרסם באתר האינטרנט שלו סוגי לקוחות ומקרים שלגביהם יינתן שירות ללא תיאום מראש. ב-22 בספטמבר 2020, הודיע

- בנק ישראל, על רקע המגבלות השונות במשק, כי הבנקים יהיו רשאים לצמצם את פעילות מערך הסניפים, ובלבד ששיעור הסניפים הפתוחים לקהל לא יפחת מ-80%, וכי השירות שניתן בהם יכלול לכל הפחות את אותם השירותים שאינם ניתנים בערוצי בנקאות בתקשורת.
- נתנו הקלות בנושא ניהול מסגרות אשראי בחשבונות עו"ש, והורחבה יכולת הבנק לטפל בחריגות בחשבון הלקוח, על רקע הצפי לקשיים תזרימיים אצל לקוחות.
- ניתנה אפשרות לאישור הלוואה לדיור שלא לצורך רכישת זכות במקרקעין עד לשיעור מימון של 70%, בכפוף להצהרת הלווה כי ההלוואה אינה מיועדת למטרת רכישת דירה נוספת, ניתנו הקלות מסוימות במועדים שונים בקשר למתן הלוואות לדיור (הנפקת מכתבי כוונות, אישורי סילוק והודעות על ביצוע ביטוח מטעם הבנק, במקרים בהם הפוליסה שהומצאה אינה עונה על דרישות הבנק), נקבעה הקלה למגבלת שיעור ההחזר על ההכנסה, המאפשרת לבנק להתחשב לצורך אמידת ההכנסה, בכפוף לתנאים מסוימים, בסכום הממוצע של הכנסת הלווה בשלושת החודשים שקדמו ליציאתו לחל"ת או לירידה למשרה חלקית, כאשר על הבנק לקבוע מגבלה כוללת להיקף אשראי הניתן אגב הקלה זו. עוד נקבע, כי על הלוואות לדיור שאושרו החל מה-19 במרס 2020 ועד לתום תקופת הוראת השעה לא תחול דרישת ההון הנוספת בשיעור של 1 נקודת האחוז.
- ניתנה ארכה להגשת דוחות כספיים הנדרשים לצורך העמדת אשראי ללווים בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 311.
- ניתנה הקלה לדרישות המסמכים בעת שינוי בתנאי הלוואה קיימת.
- ניתנה אפשרות לפעול לצירוף לקוחות לשירותי בנקאות בתקשורת באמצעות פניה אליהם בערוצים אלה, וכן לשלוח ללקוחות שאין ברשותם כרטיס חיוב הודעה בערוצי הבנקאות בתקשורת על מנת להנפיק עבורם כרטיס חיוב.
- ניתנה הקלה בחובת ההקלטה במקרים מסוימים, כך שכריתת הסכם בנקאות בתקשורת, כריתת הסכם הוראות טלפוניות ושיווק אשראי ללקוחות קמעונאיים יתאפשרו גם באמצעות הליכי תיעוד חלופיים, כשאין אפשרות להקלטה.
- נקבעו הקלות לגבי אופן מתן תשובה לתלונות לקוחות ומסירת ההודעה על זכותם להשיג על התשובה, וכן נקבע, כי בנסיבות חריגות ניתן יהיה לפרסם הודעה בדבר הארכת המועד וסיבת העיכוב לכלל הלקוחות באמצעים מקוונים.
- עודכנה הגדרת "אזרח ותיק", כך שהגיל המינימלי ממנו יקבל הלקוח קדימות בתור במענה הטלפוני יהיה 70 (במקום 75). לאחרונה אושר שינוי זה לצמיתות.
- הוגדלה מגבלת סכום הפקדת שיק בודד בסלולרי מ-20 אש"ח ל-50 אש"ח.
- הוארך המועד לטיפול בבקשת לקוח לסגירת חשבון ל-14 ימי עסקים (במקום 5), מהמועד בו השלים הלקוח את הפעולות הנדרשות ממנו בהתאם להוראת נב"ת 432. תוקפה של הקלה זו פקע ביום 30 בספטמבר 2020.
- ניתנה אפשרות לקבל מלקוחות הוראות לביטול חיוב על פי הרשאה או הרשאה לחיוב חשבון באמצעות הטלפון, בכפוף לתיעוד השיחה.
- ניתנה אפשרות לקבל הסכמה מתועדת (לרבות באמצעות הטלפון) של לקוח להסדר חוב. לאחרונה, אושרה הקלה זו לצמיתות.
- ניתנה דחייה לביצוע סקר בטיחות עבור מערכות שבסיכון גבוה ומערכות בנקאות בתקשורת, שלגביהן יש לבצע סקר לפחות אחת ל-18 חודשים, וכן דחייה לביצוע סקירות מסוימות של פונקציית הביקורת הפנימית ושל הסיכונים התפעוליים.
- דיווחי FATCA ו-CRS - ביום 23 בדצמבר 2020 פורסמו תקנות אשר דוחות, בין היתר, את מועדי דיווחי FATCA ו-CRS לרשות המיסים הישראלית.
- ביום 21 באפריל 2020, ניתנו הנחיות בענין "דגשים לדוחות לציבור לרבעון הראשון לשנת 2020", ובתאריכים 16 ביוני 2020 ו-11 באוקטובר 2020 ניתנו הנחיות בענין גם ביחס לדוחות הרבעוניים והשנתיים לשנת 2020.

צו הבנקאות (שירות ללקוח) (פיקוח על שירותי דמי כרטיס חיוב מידי, מכתב התראה של עורך דין ופעולה על ידי פקיד במוקד טלפוני) (הוראת שעה), התש"ף-2020

הצו פורסם ביום 13 בספטמבר 2020, ובמסגרתו הכריז בנק ישראל על שלושה שירותים בנקאיים כשירותים בני פיקוח. הצו חל על לקוחות יחידים ועסקים קטנים, והשירותים שנכללו במסגרתו הם שירותי דמי כרטיס חיוב מידי, שבגינו לא תגבה עמלה כלל (מאוקטובר 2020 ועד מרס 2021), מכתב התראה של עורך דין ופעולה על ידי פקיד במוקד טלפוני (ביחס לשתי העמלות - החל מיום 13 באוקטובר 2020 ועד ליום 13 באפריל 2021).

מתווה לדחיית תשלומי הלוואות

ביום 12 במאי 2020, הודיע בנק ישראל על גיבוש מתווה אחיד לדחיית תשלומי הלוואות ("המתווה"), אשר אומץ על ידי המערכת הבנקאית, וחל ביחס לשלושה מגדרי פעילות - משכנתאות, אשראי צרכני ואשראי עסקי (כהגדרתם במתווה). במסגרת המתווה נקבעו, ביחס לכל אחד מהמגזרים, תנאי סף הנדרשים על מנת שהלוואה תיכלל במתווה, היקף שיקול הדעת של הבנק ביחס לדחיית התשלומים, וכן נקבעו הכללים למתכונת דחיית התשלומים בכל מגזר שעיקרם - תקופות דחיית התשלומים, המועדים להגשת בקשות דחייה, איסור גביית עמלות בגין מהלך הדחייה, גובה הרבית בה יחויבו התשלומים הנדחים, אופן פריסת ההלוואה ועוד.

ביום 13 ביולי 2020, הודיע הפיקוח על הרחבת המתווה במסגרתו, בין היתר, הארכה התקופה להגשת בקשה לדחיית תשלומי הלוואות עד ליום 30 באוקטובר 2020, ומשך תקופת הדחייה האפשרי הוארך ביחס לחלק מהלווים. המתווה המורחב חל הן על לקוחות שכבר דחו תשלומי הלוואה במהלך משבר הקורונה ונדרשים לסיוע נוסף, והן על לקוחות שטרם ביצעו דחייה כאמור.

ביום 29 בספטמבר 2020, הודיע בנק ישראל על הארכה והרחבה נוספת של המתווה, במסגרתו הארכה התקופה להגשת בקשה לדחיית תשלומי הלוואות עד ליום 31 בדצמבר 2020, ומשך תקופת הדחייה האפשרי הוארך ביחס לחלק מהלווים. כמו כן, ביחס לחלק מן ההלוואות עודכן המתווה, כך שהדחייה ללא שיקול דעת הבנק תהא ביחס לרכיב הקרן בלבד. מתווה זה חל הן על לקוחות שכבר דחו תשלומי הלוואה במהלך המשבר והן על לקוחות שטרם ביצעו דחייה כאמור.

ביום 30 בנובמבר 2020, פרסם בנק ישראל מתווה נוסף ביחס למשכנתאות והלוואות צרכניות, אשר נועד לסייע לקבוצה ממוקדת של לקוחות, שנפגעו באופן משמעותי מהמשבר ואשר עומדים במספר תנאים מצטברים. במתווה זה ניתן דגש על חזרת הלווים לתשלום הלוואותיהם, לצד הסדרת לוח תשלומים מקל לפרעון (זאת, בשונה מהקפאה או דחיית החוב). התקופה להגשת בקשות לדחיית תשלומי הלוואות, בהתאם למתווה האחרון, חלה בין התאריכים 1 בינואר 2021 ועד 31 במרץ 2021. ביום 10 בדצמבר 2020, פרסם בנק ישראל מתווה נוסף גם ביחס לעסקים קטנים וזעירים. המתווה מאפשר לעסקים קטנים וזעירים שנפגעו באופן משמעותי מהמשבר ושעומדים בתנאים מצטברים, לדחות, ללא שיקול דעת הבנק, את רכיב הקרן בהלוואה, לתקופה של עד 6 או 12 חודשים (תלוי בסכום ההלוואה). המתווים החדשים מתייחסים רק להלוואות הנמצאות כבר בסטטוס של דחיית תשלומים.

רשות ניירות ערך ורשות שוק ההון

במהלך החודשים מרס-אפריל 2020, פורסמו מספר הקלות והצעות להקלות שנועדו בעיקרן לאפשר ו/או להקל על מתן שירותים ללקוחות באמצעים דיגיטליים, ללא צורך בפגישה פנים אל פנים (לרבות לצורך צירוף לקוחות לשירותי ייעוץ השקעות ואפיון צרכים ראשוני בייעוץ השקעות; מתן ייעוץ פנסיוני) וכן דחיית מועדים (בעיקר לעניין מועדים לליבון צרכי לקוח ומשלוח דיווחים שונים המתחייבים לפי דין). מובהר, כי תוקפן של ההקלות הנוגעות לדחיית מועדים, ובכלל זה בירור צרכים ומשלוח דיווחים שונים פג ביום 1 ביולי 2020, ולא הוארך.

עוד בהקשר זה, פורסם ביום 9 ביולי 2020 (כתחליף לטיטוט הוראת שעה שפורסמה באפריל 2020), תזכיר לתיקון חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ייעוץ, שיווק ומערכת סליקה פנסיונית) (תיקון מס' 11), התש"ף-2020, במטרה לקבוע, כי תאגיד בנקאי רשאי לתת ייעוץ פנסיוני באמצעות הטלפון או באמצעים דיגיטליים (וביחוד, להלן - "ייעוץ פנסיוני מרחוק"). במקביל, ביום 1 בדצמבר 2020, פורסמה עמדת אי-אכיפה, ולפיה רשות שוק ההון לא תנקוט צעדי אכיפה כנגד תאגיד בנקאי, שיעניק ייעוץ פנסיוני מרחוק ללקוחות קיימים בתחום זה, כל עוד מתקיימות מגבלות פעילות בהתאם לחקיקת החירום הנוגעת להתמודדות עם נגיף קורונה.

תקנות שעת חירום

בעניין הנגשת שירותים פיננסיים - ביום 7 באפריל 2020, פורסמו תקנות שעת חירום (נגיף הקורונה החדש) (הנגשת שירותים פיננסיים), התש"ף-2020, שקבעו הוראות שמטרתן להקל על אופן כריתת חוזה כרטיס חיוב. ההקלות בנושא זה נקבעו גם בהוראת השעה באמצעות תיקון הוראת ניהול בנקאי תקין 411 בענין חובות זיהוי. בנוסף, תקנות שעת החירום האמורות אפשרו הנפקת כרטיסי דביט גם ללקוחות שהוטלה עליהם הגבלה מיוחדת לפי חוק ההוצ"פ. תוקף תקנות אלה הסתיים ביום 6 ביולי 2020. ביום 20 באוגוסט 2020, פורסם חוק למתן שירותים חיוניים מרחוק (נגיף הקורונה החדש - הוראת שעה), התש"ף-2020, במסגרתו תוקן חוק כרטיסי חיוב כך שאומצו ההקלות שנקבעו בתקנות ביחס לאופן כריתת חוזה כרטיס חיוב תוך התאמה להוראות חוק שירותי תשלום (תיקון זה עמד בתוקף עד לכניסתו לתוקף של חוק שירותי תשלום ב-14 באוקטובר 2020), וכן עיגן את ההוראה שנכללה בתקנות ביחס להנפקת כרטיסי דביט גם ללקוחות שהוטלה עליהם הגבלה מיוחדת לפי חוק ההוצ"פ (עד לתום ששה חודשים מיום תחילתו של החוק). תחולת החוק רטרואקטיבית מיום פקיעת התקנות.

בתקנות שעת חירום (שיקים ללא כיסוי), התש"ף-2020 שפורסמו ביום 22 במרץ 2020, התווספה ההכרזה על מחלה מידבקת מסוכנת להגדרה "הכרזה על שעת חירום" שבחוק שיקים ללא כיסוי, ובכך אפשרו לבנק ישראל להורות, כי הבנקים ישהו הגבלות על לקוחות ועל חשבונות הבנק שלהם בשל שיקים שחזרו בשל היעדר כיסוי מספיק, החל מתאריך 4 במרץ 2020 ועד ליום 22 ביוני 2020. הוראה כאמור פורסמה על ידי בנק ישראל, ביום 23 במרץ 2020. ביום 14 ביוני 2020, פורסמו תקנות שיקים ללא כיסוי (סייגים לתחולת החוק), הקובעות כי שיקים שסורבו בין התאריכים 4 במרץ 2020 ל-22 ביוני 2020, לא ייחשבו כשיקים מסורבים לצורך הגבלת החשבון ויבוטלו מגבלות שהוטלו על החשבון בגינם. כמו כן, על הבנקים לתקן דיווחים שנשלחו בגין שיקים שסורבו בתקופה האמורה. ביום 26 באוגוסט 2020, פורסם תיקון נוסף לתקנות, המאריך את ההוראות האמורות גם ביחס לשיקים שסורבו בין ה-23 ביוני 2020 ל-10 באוגוסט 2020.

רגולטורים שונים - קבעו תהליכים שונים להתנהלות מרחוק מול הבנקים, לאור המשבר, וזאת בכפוף להסדרים שאושרו, בין היתר על ידי - האפוטרופוס הכללי, רשם המקרקעין, רשם המשכונות, רשם החברות והממונה על חוק המכר בהתאם לחוק המכר (דירות) (הבטחת השקעות של רוכשי דירות), תשל"ה-1974.

יצוין כי נקבעו גם סדרי דין מיוחדים במצב חירום בבתי המשפט וכן נדחו מועדי תשלום חודשי לחייבים מסויימים בהתאם להודעת הכנס הרשמי והממונה על תהליכי חדלות פירעון ושיקום כלכלי.

כמו כן, ביום 24 בספטמבר 2020 פורסם חוק ההוצאה לפועל (נגיף הקורונה החדש- תיקון מס' 68 והוראת שעה), התשפ"א-2020, הקובע הסדרים מיוחדים במטרה לסייע ליחידים ועסקים שנקלעו למצוקה בשל משבר הקורונה, כגון אפשרות להארכת תקופות לתשלום חוב ותקופות אזהרה, הסדרים לפירעון בתשלומים של חובות בסכומים לא גבוהים ועוד. על רקע המשבר, ניתנו גם הקלות במועדי דיווח ומועדי טיפול בפניות הציבור לפי חוק נתוני אשראי, תשע"ו-2016 וכן ניתנו הנחיות למקורות המידע, כולל התאגידים הבנקאיים, בהתייחס לדיווח נתונים למאגר נתוני האשראי, באופן שיביא לביטוי את משבר הקורונה.

בנקאות

חוק שירותי תשלום, התשע"ט-2019

החוק, שפורסם ביום 9 בינואר 2019, במטרה ליצור הסדרה מקיפה ואחידה של נושא שירותי התשלום ואמצעי התשלום, תוך מתן הגנה צרכנית ללקוחות, הותאם להתפתחויות הטכנולוגיות ומתבסס גם על האסדרה האירופאית בתחום. החוק מחליף את חוק כרטיסי חיוב, התשמ"ו-1986, והוא חל על נותני שירותים שונים ובכללם הבנקים, חברות כרטיסי האשראי, סולקים ואפליקציות תשלומים, על אמצעי תשלום פיזיים ושאינם פיזיים, ועל מגוון שירותי תשלום, לרבות הנפקה של אמצעי תשלום, סליקה של עסקת תשלום וניהול חשבון תשלום (למשל או למוטב), וכן שירותי תשלום במסגרת פעולות מסוימות המבוצעות בחשבונות עו"ש.

עיקרי הנושאים המוסדרים בחוק מתייחסים להוראות בענין חוזה שירותי תשלום, גילוי נאות ואיסור הטעיה, פעולת תשלום, הקפאת השימוש באמצעי תשלום, שימוש לרעה באמצעי התשלום, הרשאות לחיוב ואופן ביצוע הוראות תשלום. כמו כן, נקבעו בחוק סנקציות פליליות ועיצומים כספיים בגין הפרות מסוימות של הוראותיו, ואיסור התניה על הוראותיו אלא לטובת לקוח (למעט בסעיפים מסוימים ביחס ללקוחות מסוג מסוים). החוק יחול גם על אמצעי תשלום שהונפקו לפני יום התחילה, וקובע הוראות לתיקון חוזי שירותי תשלום קיימים. מועד תחילת החוק נקבע לשנה מיום פרסומו ("המועד המקורי"), וניתנה לשר המשפטים סמכות להורות על דחיית המועד המקורי בעד שנה נוספת. ביום 14 באוקטובר 2020 נכנס החוק לתוקף.

הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 359A - מיקור חוץ

ההוראה, שתחילתה ביום 31 במרס 2020 (עם אפשרות לאימוץ מוקדם), קובעת עקרונות להעברה למיקור חוץ, על בסיס מתמשך, של פעילויות מהותיות הכלולות ברשימת עיסוקיו של התאגיד הבנקאי לפי חוק הבנקאות (רישוי), תוך צמצום החשיפה לסיכונים פוטנציאליים. ההוראה קובעת את חובות הדירקטוריון, ההנהלה והביקורת הפנימית בנושא, ומחייבת, בין היתר, ביצוע בדיקת נאותות לנותן השירות, הסדרת מיקור החוץ בחוזה כתוב, גיבוש תכנית מקיפה לניהול סיכונים מיקור חוץ ותכנית המשכיות עסקית. ההוראה אוסרת על העברה למיקור חוץ של תפקידי הדירקטוריון וההנהלה הבכירה, וקובעת תנאים להעברה למיקור חוץ של החלטות המחייבות הפעלת שיקול דעת בנושאים שונים, ובכללם פתיחת חשבון ללקוח או סגירתו, ופעילות חיתום בהלוואות. כן נקבעו בהוראה תנאים למיקור חוץ של פנייה יזומה למשקי בית לצורך הפנייתם לקבלת אשראי, והורחבה האפשרות של תאגידים בנקאיים להתקשר עם מתווכים.

ביום 7 באפריל 2020, פורסם עדכון הדוחה את תחילת מועד יישום ההוראה מ-31 במרס 2020 ל-30 בספטמבר 2020 וניתנה אפשרות ליישום מוקדם של ההוראה. הבנק אימץ באימוץ מוקדם את ההוראה והיא חלה עליו החל מחודש מאי 2020.

הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 443 - פיקדונות ללא תנועה וחשבונות שבעליהם נפטרו

ההוראה פורסמה ביום 15 בנובמבר 2020, במטרה לייעל את תהליכי האיתור של פיקדונות ללא תנועה (פקל"ת) ושל חשבונות שבעליהם נפטרו. ההוראה מחייבת הקמת פונקציה לטיפול בפקל"ת וקובעת את אחריות הדירקטוריון וההנהלה הבכירה לעבודתה, מרחיבה את החובות החלות על תאגידים בנקאיים לצורך איתור בעלי פקל"ת, תוך קביעת מדרג של פעולות איתור נדרשות והוראות בנושא יצירת קשר, וכוללת הוראות ביחס לחשבונות שבעליהם נפטרו וביחס לשוכרי כספות שנותק עמם הקשר. ההוראה תכנס לתוקף שנה מיום פרסומה.

הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 311A - ניהול אשראי צרכני

ההוראה פורסמה ביום 2 בפברואר 2021 ומטרתה להבטיח פעילות נאותה, הוגנת ושקופה של תאגידים בנקאיים וסולקים מול לקוחותיהם, בהיבט של שיווק אשראי צרכני, לשם מזעור הסיכון ההתנהגותי (conduct risk) ומניעת התממשותם של סיכונים אחרים. ההוראה מרכזת את דרישות הפיקוח על הבנקים מהמערכת הבנקאית בפעילותה מול לקוחות צרכניים, וכוללת הוראות בעניין תפקידי הדירקטוריון וההנהלה בקשר עם התווית של אסטרטגיית ניהול ושיווק אשראי צרכני ועיגונה במסמך מדיניות ובנהלים, אשר יכסו את כל ההיבטים של האשראי הצרכני ברמת הלווה, הוראות ביחס לאופן השיווק של אשראי צרכני וביחס לתהליכים לאישור אשראי זה. תחילתה של ההוראה ביום 2 בנובמבר 2021, למעט הסעיפים העוסקים בשיווק אשראי, שתחילתם ביום 2 במאי 2021.

הגברת התחרותיות

תיקון מס' 27 לחוק הבנקאות (שירות ללקוח) בעניין מעבר של לקוח בין תאגידים בנקאיים

התיקון, שפורסם ביום 22 במרס 2018, כחלק מחוק התכנית הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנת התקציב 2019), התשע"ח-2018, מחייב את הבנקים לאפשר העברת פעילות פיננסית של לקוח מהבנק בו היא מתנהלת ("הבנק המקורי") לבנק אחר ("הבנק הקולט"), באופן מקוון, נוח, אמין ומאובטח, ובלא גביית תשלום מהלקוח בעד הליך זה, בתוך 7 ימי עסקים מהמועד שבו קיבל הבנק המקורי הודעה על אישור בקשת הלקוח בידי הבנק הקולט.

הנגיד, בהסכמת שר האוצר, רשאי לקבוע, כי הוראות אלה לא יחולו על בנקים מסוימים (בנק בעל היקף פעילות קטן - ששווי נכסיו אינו עולה על 5% משווי הנכסים של כלל הבנקים, או בנק מקוון), או לקבוע שההוראות יחולו בתום תקופה שיקבע הנגיד או שיחולו עליהם רק כבנק קולט או כבנק מקורי. תחילתו של התיקון שלוש שנים מיום פרסומו, עם אפשרות דחייה בשתי תקופות נוספות של חצי שנה כל אחת.

ביום 2 באוגוסט 2020 פורסמו תקנות התכנית הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנת התקציב 2019) (דחיית תחילתו של פרק ב' לחוק), התש"ס-2020, הדוחות את תחילת התיקון בחצי שנה, כך שיכנס לתוקף ביום 22 בספטמבר 2021. ביום 16 בדצמבר 2019 פורסמה הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 448 - העברת פעילות פיננסית של לקוח בין בנקים באופן מקוון, המפרטת את הכללים שעל הבנק המקורי והבנק הקולט ליישם במסגרת הטיפול בבקשתו של הלקוח לניוד חשבונו. מועד כניסתה של ההוראה לתוקף יהיה במקביל למועד הכניסה לתוקף של התיקון האמור לחוק הבנקאות (שירות ללקוח).

ביום 17 בדצמבר 2019, פורסמו כללי הבנקאות (שירות ללקוח) (העברת פעילות פיננסית של לקוח בין בנקים), התש"ף-2019, הקובעים את סוגי החשבונות וסוגי הפעילויות הפיננסיות עליהם יחול התיקון האמור.

הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 368 - יישום תקן של בנקאות פתוחה בישראל

בהתאם להוראות החוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה), התשע"ז-2017, על תאגיד בנקאי לאפשר לנותן שירות השוואת עלויות לצפות במידע פיננסי של לקוח הנמצא בידי התאגיד הבנקאי, לבקשת הלקוח. במקביל לתהליך גיבוש החקיקה הנדרשת על מנת לאפשר זאת (במסגרת תזכיר חוק שירותי מידע פיננסי, התש"ף-2020), פרסם בנק ישראל את הוראה 368 ביום 24 בפברואר 2020. זאת, לאור החשיבות הרבה שהוא רואה ביישום הבנקאות הפתוחה ובפוטנציאל ההשפעה שלה על השירותים הפיננסיים והדרך בה הלקוחות צורכים אותם, וזאת לצד חשיפת כלל השחקנים במערכת והלקוחות לסיכונים רבים יותר. ההוראה חלה על בנקים וחברות כרטיסי אשראי והתשתית של הבנקאות הפתוחה עתידה להיפתח לצדדים שלישיים אחרים, כשתושלם חקיקה בנושא זה ותוחל עליהם רגולציה.

ההוראה כוללת הוראות בנושאי ממשל תאגידי, אופן קבלת הסכמת הלקוח להעברת מידע או למתן הוראת תשלום, כללים לרמת שירות, עקרונות לניהול סיכונים אבטחת מידע והגנת הסייבר, החובות החלות על בנקים וחברות כרטיסי אשראי שיבחרו לפעול גם כצרכן מידע או כיוזם תשלומים, אופן הטיפול בפניות לקוחות והדיווחים הנדרשים לפיקוח.

מועד תחילתה של ההוראה נדחה, על רקע אירוע נגיף הקורונה, ליום 31 במרס 2021, למעט לעניין מסירת מידע אודות כרטיסי חיוב, מתן הוראת תשלום חד פעמי בשקלים ומתן מידע אודות סטטוס הוראת תשלום כאמור, שתחילתם נדחתה ליום 10 באוקטובר 2021; ולמעט מסירת מידע אודות חסכונות ופיקדונות, אשראי וניירות ערך, שתחילתם נדחתה ליום 31 במרס 2022.

שוק ההון

תנאי היתר כללי לפי סעיף 49א לחוק ניירות ערך

רשות ניירות ערך פרסמה תנאי היתר כללי לפי סעיף 49א לחוק ניירות ערך, תשכ"ח-1968, שבהתקיימם רשאי יו"ר רשות ניירות ערך להתיר לאדם להציע שירותי מסחר בניירות ערך באמצעות מערכת למסחר בניירות ערך המנוהלת בידי בורסה מחוץ לישראל, אם מצא שאין בכך כדי לפגוע בענייניו של ציבור המשקיעים בישראל.

ההיתר יינתן על סמך הצהרת מבקש ההיתר, כי הינו עומד בתנאים הרלוונטיים לקבלת היתר להציע את השירותים האמורים. ביום 31 במרס 2020, ניתן לבנק ההיתר המבוקש מיו"ר רשות ניירות ערך והבנק נערך בהתאם.

הליכים משפטיים

בבאור 25' לדוחות הכספיים מתוארות תביעות מהותיות אשר תלויות ועומדות נגד הבנק והחברות המאוחדות שלו.

דירוג הבנק על ידי חברות דירוג

להלן הדירוג של הבנק על ידי חברות דירוג בישראל וחברת דירוג בינלאומית:

- ביום 23 ביולי 2020, אישררה חברת "מידרג" את הערכת האיתנות הפיננסית הפנימית של הבנק בדירוג aa2.il אופק יציב, את פקדונות הבנק לזמן קצר בדירוג P-1.il, את הפקדונות לזמן ארוך והחוב הבכיר של הבנק בדירוג Aaa.il אופק יציב, את כתבי ההתחייבות הנדחים בדירוג Aa1.il אופק יציב, את שטרי ההון הנדחים בדירוג Aa2.il (hyb) אופק יציב ואת כתבי ההתחייבות הנדחים בעלי מנגנון לספיגת הפסדים בדירוג Aa3.il(hyb) אופק יציב.
- ביום 17 בדצמבר 2020, אישררה חברת הדירוג הבינלאומית Moody's את דירוג פקדונות הבנק במט"ח ובמטבע מקומי לטווח ארוך ל-A2, את פקדונות הבנק לזמן קצר ל-Prime-1 ואת תחזית הדירוג ליציב.
- ביום 3 בינואר 2021, אישררה חברת S&P מעלות את דירוג המנפיק של הבנק בדירוג ilAAA\Stable, את כתבי ההתחייבות הנדחים בדירוג ilAA+ ואת כתבי ההתחייבות הנדחים בעלי מנגנון לספיגת הפסדים בדירוג ilAA-.

מגזרי הפעילות הפיקוחיים - פרטים נוספים

לתיאור של מגזרי הפעילות ראה באור 28 לדוחות הכספיים ופרק **פעילות** בדוח הדירקטוריון וההנהלה.

מבנה התחרות במגזרי הפעילות ושינויים החלים בהם

מגזר העסקים הגדולים

- מרבית הלקוחות העסקיים בישראל מנהלים חשבונות במספר בנקים ולעיתים קרובות, בכל הבנקים הגדולים הפועלים בישראל, וכן בבנקים זרים.
- רמת התחרות במערכת הבנקאית על לקוחות איכותיים במגזר העסקים הגדולים הינה גבוהה מאוד. התחרות מתבטאת ברמת השירות ובמהירות התגובה, ברמת המחירים והעמלות ובתנאים להעמדת מימון. קבוצת הבנק מתמודדת מול ארבע הקבוצות הבנקאיות הנוספות בישראל ומול בנקים זרים בעלי נציגויות בישראל. הבנקים מתחרים ביניהם ביכולת להגיב במהירות וביעילות לצרכים המשתנים של כל לקוח, באיכות השירותים וכח האדם המקצועי ובפיתוח מוצרים בנקאיים מתוחכמים וחדשניים.
- התרחבות השוק החוץ-בנקאי בישראל כתחליף לאשראי בנקאי כמפורט לעיל, לרבות אשראי שמעניקים גופים מוסדיים וחברות ביטוח, ותהליכי הגלובליזציה והליברליזציה אפשרו ללקוחות מגזר העסקים הגדולים נגישות לגיוסי הון בשוקי ההון בארץ ובחו"ל, וזמינות לקבלת אשראי ושירותים בנקאיים מבנקים וגופים פיננסיים בחו"ל.

מגזר הבנקאות הפרטית

- הפעילות במגזר הבנקאות הפרטית המתאפיין ברמת תחרות גבוהה, הינה נדבך מרכזי באסטרטגיה של הקבוצה. הקבוצה מתחרה במגזר זה מול כל הבנקים הישראליים וכן מול נציגויות של בנקים ובתי השקעות זרים בישראל, גופים מוסדיים, ברוקרים פרטיים וזרים.
- על רקע זה, ולנוכח רמת סיכון האשראי הנמוכה יחסית הגלומה בפעילות במגזר הבנקאות הפרטית, התחרות על לקוחות אלו חריפה ודינאמית מאוד. תחרות זו באה לידי ביטוי בהקצאת משאבים ניכרת להעלאת רמת השירות והייעוץ ללקוחות הבנקאות הפרטית, בהכשרה מקצועית לעובדים, בהרחבה מתמדת של סל המוצרים, בשדרוג של המערכות הטכנולוגיות תומכות ההחלטה, בהטבות בתנאי ניהול חשבון, בשחיקה ברמות המחירים והעמלות, במבצעי פרסום רבים ודגש על שירות אישי ויצירת מעטפת שירות מותאמת ללקוח.
- בפלח העליון של מגזר הבנקאות הפרטית, וכן בפעילותה בקרב תושבי חוץ, מתמודדת הקבוצה בשוק הבנקאות הפרטית הגלובלי, המתאפיין ברמת תחרות גבוהה במיוחד. באופן ספציפי, מתחרה הקבוצה במגזר זה מול הבנקים הישראליים ומול בנקים וגופים אחרים המתמחים בבנקאות פרטית לאוכלוסייה הזרה ומול בתי ההשקעות הבינלאומיים.
- על מנת לשפר את היערכות הקבוצה, בטיפול בפלח העליון של הבנקאות הפרטית, ערך הבנק מהלך להפיכת סניפי 'ובנק למרכזי פלטינום אשר מטפלים בלקוחות האמורים במודל שירות אשר מותאם באופן ייחודי לאופי פעילותם של הלקוחות ולצרכיהם.
- הבנק פועל באופן תדיר לשיפור תהליכים ולהכנסת שיפורים טכנולוגיים במטרה לשפר את רמת השירות ולהרחיב את סל המוצרים, כולל שידרוג ופיתוח השירותים הניתנים באינטרנט, באפליקציה ובסלולר, לרבות פיתוח שירותי שוק הון מתקדמים, כדוגמת Advise Me - מערכת המאפשרת משלוח המלצות מהייעוץ ישירות לטלפון הנייד של הלקוח וביצוע פעולות הייעוץ שאושרו על ידי הלקוח באמצעות האפליקציה, ובנוסף Smart Trade - שרות המאפשר שדרוג במעקב הלקוח אחר תיק ההשקעות שלו וביצוע פעולות בניירות ערך באמצעות האפליקציה, על ידי קבלת התראות לטלפון הנייד ויצירת אסטרטגיות לקניית ומכירת ניירות ערך.

מגזר העסקים הבינוניים

- התחרות על לקוחות מגזר העסקים הבינוניים במערכת הבנקאית הולכת וגוברת. התחרות מתבטאת ברמת השירות ובמהירות התגובה, ברמת המחירים והעמלות ובתנאים להעמדת מימון. קבוצת הבנק מתמודדת בעיקר מול ארבע הקבוצות הבנקאיות הנוספות בישראל ומול בנקים זרים בעלי נציגויות בישראל. הבנקים מתחרים ביניהם ביכולת להגיב במהירות וביעילות לצרכים המשתנים של כל לקוח, באיכות השירותים וכח האדם המקצועי ובפיתוח מוצרים בנקאיים מתוחכמים וחדשניים. בנוסף לכך, קיימת תחרות מצד גופים חוץ בנקאיים, כגון חברות הביטוח, חברות למימון והאפשרות לגיוסי ההון בשווקים בארץ ובחו"ל.
- מרבית הלקוחות במגזר העסקים הבינוניים בישראל מנהלים חשבונות במספר בנקים, מה שמגביר את התחרותיות על לקוחות אלה. גם דרישות הון רגולטוריות, המגבילות את הבנקים בפעילותם מול לקוחות עסקיים גדולים והחמרתן בשנים האחרונות, מובילות את המערכת הבנקאית להתמקד בלקוחות אלו, בעיקר בתחום ה-Middle Market.
- הבנק מנצל יתרון תחרותי שקיים במסגרת פעילות הקבוצה ומציע ללקוחות להנות משירותי הפקטורינג ומימון במסגרת הקרן לעסקים קטנים ובינוניים.

- גם בפעילות הפאסיבה קיימת תחרות על לקוחות מגזר ה-Middle Market, הן מול בנקים והן מול גופים חוץ-בנקאיים המתמחים בשוקי ההון והכספים (לרבות חברות הביטוח, בתי ההשקעות וכו'").

מגזר משקי הבית

- רמת התחרות על מגזר משקי הבית, נמצאת במגמת עלייה מתמדת בשנים האחרונות - הן במערכת הבנקאית והן מול גופים חוץ בנקאיים. כחלק מההתמודדות על נתח השוק, מתבצעים בקבוצה שינויים נדרשים, לרבות התאמת ההיערכות בתחומים הבאים:
- שימת דגש על פיתוח השירותים הישירים של הקבוצה; הבינלאומי און ליין, אפליקציות מתקדמות בסלולר, מכשירים לשירות עצמי ועוד.
- פעילות שיווקית רחבה, המושתתת על מערכות מיכוניות תומכות.
- התאמות במערך הסינוף בהתאם להתפתחויות באוכלוסיות היעד של הקבוצה ועל פי אזורי פוטנציאל.
- חיזוק הקשר האישי ומערכת היחסים עם הלקוח.
- במקביל, ממשיכה הקבוצה להתמקד באוכלוסיות מטרה ספציפיות בקרב מגזר משקי הבית, כמו עובדי מערכת הבטחון וגמלאיה, אוכלוסיית המורים, בעלי מקצועות חופשיים, עובדי חברות גדולות, מגזר הלקוחות החרדי ועוד. מיזוג פעילות אוצר החייל אל תוך הבנק, החל משנת 2019, תורם רבות לשיפור והרחבת השירות הניתן לעובדי מערכת הביטחון וגמלאיה.
- שיפור מעמדה של הקבוצה במגזר משקי הבית ימשיך להוות נדבך מרכזי באסטרטגיה העסקית של הקבוצה. אסטרטגיה זו נועדה לבזר את תמהיל ההכנסות של הקבוצה, כמו גם ליצור מאגר לקוחות, ממנו תצמח עתודת לקוחות הבנקאות הפרטית בעתיד. הבנק שואף לשימור והגדלת פעילות הקבוצה בקרב לקוחות קיימים, לרבות לקוחות דואליים, שחלק מפעילותם הפיננסית מתנהלת בבנקים אחרים. כמו כן, ממשיכה הקבוצה בגיוס של לקוחות חדשים מקרב אוכלוסיות המטרה של הקבוצה ובצעדים ליעול ושיפור התשתיות הקמעונאיות.
- התהליכים הבאים מתבצעים ו/או מתוכננים להתבצע במהלך העסקים לשם מימוש אסטרטגיה זו:
- חיזוק התפיסה ממוקדת הלקוח, תוך התאמת הצעות הערך, המוצרים, רמת השירות וערוצי ההפצה להעדפות ולצרכים הפיננסיים של כל לקוח.
- ניהול מושכל של הרשת הקמעונאית בתפיסה רב-ערוצית, המתבססת הן על מערך סניפי בפריסה הולמת, והן על הרחבה מתמדת של שירותי הבנקאות הישירה, לרבות מכשירים אוטומטיים מתקדמים, אתר האינטרנט והאפליקציות הסלולריות שנמצאות בתהליך מתמיד של הרחבת השירותים הבנקאיים הכלולים בהן כדוגמת פיבי - הבנקאית הווירטואלית, זיהוי ביומטרי, הרחבת שירות נתונים בקליק המאפשר ללקוח קבלת מידע ללא צורך בתהליך הזדהות, משלוח הודעות אישיות ללקוחות, התכתבות עם בנקאי בדואר אלקטרוני/מסרונים באתר או באפליקציה, וכיוצ"ב.
- ייזום שיטתי מבוסס מאגרי נתונים כלפי לקוחות בכל תחומי הפעילות, לרבות שירותי ניהול חשבון, פעילות השקעות וייעוץ, אשראי צרכני ומשכנתאות.
- שימור המובילות והיתרון התחרותי בתחום החיסכון וההשקעות.
- פיתוח פעילות המשכנתאות כמוצר קמעונאי משלים.

מגזר העסקים הקטנים והזעירים

- התחרות על מגזר העסקים הקטנים והזעירים נמצאת במגמת התחזקות בשנים האחרונות.
- הקבוצה מתחרה במגזר העסקים הקטנים והזעירים מול כל הבנקים בישראל, ובעיקר מול ארבעת הבנקים הגדולים. כמו כן, קיימת תחרות מצד גופים פיננסיים שונים, ובהם חברות כרטיסי האשראי, חברות ליסינג וחברות ביטוח. גורם נוסף התורם להגברת התחרות במגזר זה, הינו קיומן של קרנות ממשלתיות יעודיות למתן אשראי לעסקים קטנים ובינוניים. במהלך משבר הקורונה, העמיד הבנק לרשות העסקים הקטנים מגוון פתרונות מימוניים, ביניהם ניתן למנות את הקפאת תשלומי ההלוואות, מתן הלוואות במסגרת הקרן בערבות מדינה לעסקים שנפגעו כתוצאה מההשלכות הכלכליות של התפשטות נגיף הקורונה, מתן אשראי מהקרן הממשלתית הייעודית למתן אשראי לעסקים קטנים ובינוניים והענקת פתרונות פרטניים שניתנו ללקוחות בהתאם לנתוני הלקוח ופרופיל פעילותו.

שיפורים טכנולוגיים וחדשנות

מערך טכנולוגיות המידע של הבנק מתפעל ומתחזק את התוכנה והחומרה של מערכות הליבה והדיגיטל של השרתים המרכזיים והמבזרים ושל תחנות הקצה, את רשת התקשורת והטלפוניה וכן את כל הציוד הייעודי והנלווה הקשור לטכנולוגיית המידע בסניפים וביחידות המטה של חברות הקבוצה.

התמודדות עם התפשטות נגיף הקורונה

שנת 2020 התאפיינה, בין היתר, בצורך למתן מענה מחשבי ודיגיטלי לשינויים והאתגרים שנבעו עקב התפשטות נגיף הקורונה, רצון לתת שרות מעולה ללקוחותינו בערוצי הדיגיטל (מול נפח פעילות שגדל), הרחבת סל השרותים בערוצים אלו כחלופה לפעילות בסניפים (לדוגמה הרחבת סל השרותים בהתכתבות עם בנקאי), תמיכה בתקנות ובהנחיות בנק ישראל וכן הערכות למתן שרות ולהמשך פעילות רציפה של הסניפים, מרכזי השרות והמסחר מרחוק ("עבודה מהבית") באופן מאובטח ושקוף ללקוח. המענה הטכנולוגי שניתן היה אחד מאבני היסוד לשביעות רצון גבוהה של הלקוחות, שבאו לידי ביטוי בהובלה של הבנק בסקרי שביעות רצון לשנת 2020 (מקום הראשון בשביעות רצון בהערכות למתן שרות בתקופת הקורונה, בקרב הבנקים, בממד מרקטסט).

הנושאים העיקריים בתחום התשתית הטכנולוגית בשנת 2020

דיגיטל וחדשנות

- פתיחת חשבון באופן מקוון - פתיחת חשבון באמצעות אפליקציית הבנק, באמצעות ממשיק ידיוותי המקנה חוויה נוחה וקלה לתפעול, תוך שילוב טכנולוגיה מתקדמת לבדיקת "חיות", קליטת מסמכים ופענוח תעודות זהות, כל זאת ללא צורך בהגעה לסניף. מאז השקת השירות נפתחו מאות חשבונות באמצעותו.
- חידוש פני האתר - עיצוב חדש וחווית גלישה משופרת באתר הבנק, תוך שיפור עומק בתשתית הטכנולוגית.
- תיאום פגישה בסניף - שירות עצמי לתיאום פגישה בסניף באמצעות האתר.
- העשרת תחום הפקדונות והחסכונות בערוצים הדיגיטליים - עיצוב חדש למסכים, שילוב אשף לסיוע ללקוח והוספת מגוון רחב של פעולות, שעד עתה היו אפשרויות רק בסניף.
- הכר את הלקוח - פיתוח אפליקציה חדשנית ונוחה למילוי שאלון הכר את הלקוח, באופן שמיעל את התהליך לבנקאי וללקוח. היישום משולב בתהליכי פתיחת החשבון המקוון ובתהליכים נוספים בבנק.
- התכתבות עם בנקאי - הרחבת סוגי הפעולות המתאפשרות והרחבת היקף השרות לתמיכה בלקוחות, עם מענה מקיף בתקופת הקורונה.
- בקשת משכנתא דיגיטלית - הושק תהליך פתיחת בקשת משכנתא עבור רכישת דירה דרך האינטרנט/מובייל, כולל בדיקה ראשונית של פרטי הבקשה והפניית הבקשה לאישור עקרוני לסניף/מוקד.

יחזוק יכולות דיגיטליות בפעילות בשוק ההון

- Advise.me - שילוב שיפורים במערכת הייעוץ וההמלצות, כולל התחשבות בנתוני המיסוי של הלקוח בשלב יצירת ההמלצות.
- SmarTrade - מערכת לבניית אסטרטגיות מסחר באתר ובאפליקציה - הרחבת יכולות המערכת המאפשרת ליועץ לבצע הגדרות אסטרטגיה אוטומטיות עבור לקוחותיו, בנית "אסטרטגיה מהירה", Trailing Stop לקביעת רמת הפסד מקסימלי מתגלגל, קבלת התראות מהירות מהאתר והאפליקציה.
- יעוץ באמצעות שיחת וידאו - נוספה האפשרות לבצע שיחות ייעוץ באמצעות שיחת וידאו עם הלקוח, מבלי הצורך לפגישה "פנים אל פנים" בסניף.
- אזור אישי ללקוחות מיועצים - נוסף עבור הלקוחות המיועצים, אזור ייעוץ אישי בו מרוכזים כלל הנתונים הנוגעים לנכסיו ולתהליכי היעוץ.
- זירת הנגזרים - ממשיק ידיוותי המרכז את הפוזיציות של הלקוח ואת כל המידע והנתונים הנדרשים אודות נגזרים הנסחרים בבורסה בת"א.

שיפור השרות ללקוח

- הבנק השיק לאחרונה את שירות fibiPay, שרות חדש באפליקציית הבנק, המאפשר ללקוחות הבנק בעלי מכשיר Android, לנהל ארנק דיגיטלי מתוך אפליקציית הבנק. הארנק הדיגיטלי מאפשר לשלם באמצעות כרטיס החיוב של הלקוח דרך המכשיר הנייד (תשלום בטאץ'), בבתי עסק בעלי מסופי תשלום (POS), התומכים בתשלום באמצעות רכיב EMV. הארנק הדיגיטלי מאחסן בצורה מאובטחת, את פרטי כרטיסי החיוב שברשות הלקוחות ופותר אותם מהצורך לשאת את הארנק או את כרטיס החיוב הפיזי.
- פיבי WISE - ניהול והצגת התיק הפנסיוני של הלקוח החתום על הסכם פנסיוני בערוצי הדיגיטל, כולל אפשרות לקבל ייעוץ פניסיוני אישי, לבצע המלצות ולבצע עדכונים בתיק הפנסיוני וכן לבצע הפקדות חד פעמיות.

- כרטיסים מתשלובת MAX ללקוחות הבנק הבינלאומי - שילוב חברת כרטיסי אשראי נוספת ללקוחות הבנק ופיתוח נלווה, המאפשר ללקוח שליטה מלאה דרך אתר הבנק והאפליקציה, במגוון רחב של פעולות ובקורות בתפעול הכרטיס.
- בניית תמהילי משכנתא אוטומטיים - בניית תמהיל אוטומטי מותאם לקוח, קביעת מסלול ורביית מומלצת. המודל מחשב הצעה, כך שתביא למינימום עלות ללקוח ובניית הצעה תחרותית, להצעות אחרות שקיבל הלקוח.
- Swift GPI - שרות ייחודי בארץ, הכולל אפשרות מעקב בזמן אמת אחר תהליך העברת כספים לחו"ל, באמצעות תצוגה גרפית ייחודית ועדכוני SMS בזמן אמת.

סניף רב מותגי

ניהול פעילות הלקוח של כל אחד ממותגי הקבוצה בסניף הבנק, תוך שימור על מאפייני המותג המקורי של חשבון הלקוח.

בנקאות פתוחה

- יישום דרישות בנקאות פתוחה על פי דרישות בנק ישראל.
- החצנת שירותים ללקוחות עסקיים המעוניינים בהתקשרות מבוססת API ישירות או דרך ספקי שירותי ניהול עסקי - הגדלת כמות הלקוחות הנהנים מהשרות.

אוטומציה וחדשנות

- אוטומציית תהליכים מבוססי רובוטים (RPA) - הקמת מרכז מצוינות לרובוטים והרחבת שילוב הרובוטים בתהליכים עסקיים ותפעוליים לשיפור השירות ללקוחות ולהתייעלות.

אבטחת מידע

- FibiGuard - ממשק ניהול ללקוחות לסימון מכשירים "בטוחים".
- Mobile Approve - אפשרות כניסה לאתר הפעולות באמצעות הזדהות חזקה באפליקציית המובייל.
- חידוד מסרים ללקוחות בהודעות הנשלחות עם קוד חד פעמי.

נספחים

277	נספח 1 - שיעורי הכנסות והוצאות רבית מאוחד
281	נספח 2 - דוח רווח והפסד מאוחד - מידע רב תקופתי
282	נספח 3 - דוח רווח והפסד מאוחד - מידע רב רבעוני
283	נספח 4 - מאזן מאוחד - מידע רב תקופתי
284	נספח 5 - מאזן מאוחד - מידע רב רבעוני

נספח 1 -

שיעורי הכנסות והוצאות רבית מאוחד וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות רבית

א. יתרות ממוצעות ושיעורי רבית - נכסים

לשנה שנשתיימה ביום 31 בדצמבר 2018			לשנה שנשתיימה ביום 31 בדצמבר 2019			לשנה שנשתיימה ביום 31 בדצמבר 2020		
יתרה ממוצעת (1)	הכנסות רבית	שיעור הכנסה	יתרה ממוצעת (1)	הכנסות רבית	שיעור הכנסה	יתרה ממוצעת (1)	הכנסות (הוצאות) רבית	שיעור הכנסה (הוצאה)
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח		
ב-%			ב-%			ב-%		
77,088	2,764	3.59	80,171	2,797	3.49	83,763	2,702	3.23
77,088	2,764	3.59	80,171	2,797	3.49	83,763	2,702	3.23
661	4	0.61	675	2	0.30	847	(4)	(0.47)
661	4	0.61	675	2	0.30	847	(4)	(0.47)
2,419	14	0.58	2,291	23	1.00	2,551	5	0.20
14	-	-	4	-	-	28	-	-
2,433	14	0.58	2,295	23	1.00	2,579	5	0.19
27,783	32	0.12	26,722	68	0.25	36,570	49	0.13
27,783	32	0.12	26,722	68	0.25	36,570	49	0.13
760	1	0.13	429	1	0.23	46	-	-
760	1	0.13	429	1	0.23	46	-	-
10,741	182	1.69	10,592	193	1.82	11,350	126	1.11
10,741	182	1.69	10,592	193	1.82	11,350	126	1.11
428	4	0.93	218	1	0.46	228	-	-
428	4	0.93	218	1	0.46	228	-	-
119,894	3,001	2.50	121,102	3,085	2.55	135,383	2,878	2.13
2,641			2,762			2,586		
12,757			12,396			14,205		
135,292			136,260			152,174		
14	-	-	4	-	-	28	-	-

הערות לטבלה ראה עמוד 280.

נספח 1 -

שיעורי הכנסות והוצאות רבית מאוחד וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות רבית (המשך)

ב. יתרות ממוצעות ושיעורי רבית - התחייבויות והון

לשנה שנתייה ביום 31 בדצמבר 2018			לשנה שנתייה ביום 31 בדצמבר 2019			לשנה שנתייה ביום 31 בדצמבר 2020					
שיעור הוצאה (1)	יתרה ממוצעת (1)	הוצאות רבית	שיעור הוצאה (1)	יתרה ממוצעת (1)	הוצאות רבית	שיעור הוצאה (1)	יתרה ממוצעת (1)	הוצאות רבית			
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח					
ב-%			ב-%			ב-%					
0.02	4	17,412	0.13	24	18,981	0.02	5	20,659	התחייבויות נושאות רבית		
0.68	316	46,429	0.75	342	45,698	0.40	197	48,843	פקדונות הציבור		
0.50	320	63,841	0.57	366	64,679	0.29	202	69,502	- בישראל		
									לפי דרישה		
									לזמן קצוב		
									סך הכל		
1.65	4	242	1.72	4	233	1.89	3	159	פקדונות הממשלה		
1.65	4	242	1.72	4	233	1.89	3	159	- בישראל		
									סך הכל		
0.39	4	1,023	0.38	4	1,042	0.09	1	1,063	פקדונות מבנקים		
0.39	4	1,023	0.38	4	1,042	0.09	1	1,063	- בישראל		
									סך הכל		
-	-	-	-	-	-	0.17	1	587	פקדונות מבנקים מרכזיים		
-	-	-	-	-	-	0.17	1	587	- בישראל		
									סך הכל		
3.61	184	5,094	2.66	106	3,980	0.81	33	4,099	אגרות חוב		
3.61	184	5,094	2.66	106	3,980	0.81	33	4,099	- בישראל		
									סך הכל		
1.08	3	277	1.49	3	202	3.23	1	31	התחייבויות אחרות		
1.08	3	277	1.49	3	202	3.23	1	31	- בישראל		
0.73	515	70,477	0.69	483	70,136	0.32	241	75,441	סך כל ההתחייבויות נושאות רבית		
		49,507			50,142			60,357	פקדונות הציבור שאינם נושאים רבית		
		2,641			2,638			2,428	זכאים בגין כרטיסי אשראי שאינם נושאים רבית		
		4,434			4,661			4,832	התחייבויות אחרות שאינן נושאות רבית ⁽⁶⁾		
		127,059			127,577			143,058	סך כל ההתחייבויות		
		8,233			8,683			9,116	סך כל האמצעים ההוניים		
		135,292			136,260			152,174	סך כל ההתחייבויות והאמצעים ההוניים		
1.77			1.86			1.81			פער הרבית		
2.07	2,486	119,880	2.15	2,602	121,098	1.95	2,637	135,355	תשואה נטו על נכסים נושאים רבית⁽⁷⁾		
-	-	14	-	-	4	-	-	28	- בישראל		
2.07	2,486	119,894	2.15	2,602	121,102	1.95	2,637	135,383	- מחוץ לישראל		
									סך הכל		
-	-	-	-	-	-	-	-	-	סך ההתחייבויות נושאות רבית המיוחסות		
									לפעילויות מחוץ לישראל		

הערות לטבלה ראה עמוד 280.

נספח 1 -

שיעורי הכנסות והוצאות רבית מאוחד וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות רבית (המשך)

ג. יתרות ממוצעות ושיעורי רבית - מידע נוסף על נכסים והתחייבויות נושאי רבית המיוחסים לפעילות בישראל

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2018			לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2019			לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2020		
יתרה ממוצעת (1)	הכנסות (הוצאות) רבית	שיעור הכנסה (הוצאה)	יתרה ממוצעת (1)	הכנסות (הוצאות) רבית	שיעור הכנסה (הוצאה)	יתרה ממוצעת (1)	הכנסות (הוצאות) רבית	שיעור הכנסה (הוצאה)
במיליוני ש"ח		ב-%	במיליוני ש"ח		ב-%	במיליוני ש"ח		ב-%
96,190	2,266	2.36	98,352	2,442	2.48	112,510	2,427	2.16
53,051	(110)	(0.21)	53,096	(159)	(0.30)	58,621	(133)	(0.23)
		2.15			2.18			1.93
10,717	427	3.98	10,623	336	3.16	10,619	257	2.42
10,013	(299)	(2.99)	8,677	(179)	(2.06)	7,566	(54)	(0.71)
		0.99			1.10			1.71
12,973	308	2.37	12,123	307	2.53	12,226	194	1.59
7,413	(106)	(1.43)	8,363	(145)	(1.73)	9,254	(54)	(0.58)
		0.94			0.80			1.01
119,880	3,001	2.50	121,098	3,085	2.55	135,355	2,878	2.13
70,477	(515)	(0.73)	70,136	(483)	(0.69)	75,441	(241)	(0.32)
		1.77			1.86			1.81

הערות לטבלה ראה עמוד 280.

נספח 1 -

שיעורי הכנסות והוצאות רבית מאוחד וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות רבית (המשך)

ד. ניתוח השינויים בהכנסות רבית ובהוצאות רבית

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2019 בהשוואה לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2018			לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2020 בהשוואה לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2019		
גידול (קטון) בגלל שינוי			גידול (קטון) בגלל שינוי		
שינויים נטו	מחיר	כמות	שינויים נטו	מחיר	כמות
במיליוני ש"ח					
נכסים נושאי רבית					
אשראי לציבור					
- בישראל					
33	(75)	108	(95)	(211)	116
33	(75)	108	(95)	(211)	116
סך הכל					
נכסים נושאי רבית אחרים					
- בישראל					
51	65	(14)	(112)	(148)	36
51	65	(14)	(112)	(148)	36
סך הכל					
84	(10)	94	(207)	(359)	152
סך כל הכנסות הרבית					
התחייבויות נושאות רבית					
פקדונות הציבור					
- בישראל					
20	18	2	(19)	(19)	-
26	31	(5)	(145)	(158)	13
46	49	(3)	(164)	(177)	13
סך הכל					
התחייבויות נושאות רבית אחרות					
- בישראל					
(78)	(53)	(25)	(78)	(81)	3
(78)	(53)	(25)	(78)	(81)	3
סך הכל					
(32)	(4)	(28)	(242)	(258)	16
116	(6)	122	35	(101)	136
סך כל הכנסות הרבית פחות הוצאות הרבית					

- על בסיס יתרות פתיחה חודשיות, פרט למגזר שקלי לא צמוד בו מחושבת היתרה הממוצעת על בסיס נתונים יומיים.
- לפני ניכוי היתרה המאזנית הממוצעת של הפרשות להפסדי אשראי לרבות חובות פגומים שאינם צוברים הכנסות רבית.
- מהיתרה הממוצעת של אגרות חוב זמינות למכירה נוכתה היתרה הממוצעת של רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אגרות חוב, הכלולים בהן במסגרת רווח כולל אחר מצטבר בסעיף "התאמות בגין הצגת אגרות חוב זמינות למכירה לפי שווי הוגן" לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2020 בסך של 6 מיליון ש"ח (לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2019 נוכתה יתרה בסך של 45 מיליון ש"ח ולשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 נוכתה יתרה בסך של 20 מיליון ש"ח).
- לרבות מכשירים נגזרים, נכסים אחרים שאינם נושאים רבית ובניכוי הפרשה להפסדי אשראי.
- עמלות בסך של 189 מיליון ש"ח, 181 מיליון ש"ח ו-187 מיליון ש"ח נכללו בהכנסות רבית בשנים שנתיימו ביום 31 בדצמבר 2020, 31 בדצמבר 2019 ו-31 בדצמבר 2018, בהתאמה.
- לרבות מכשירים נגזרים.
- תשואה נטו - הכנסות רבית נטו לחלק לסך הנכסים נושאי הרבית.
- השינוי המיוחס לשינוי בכמות חושב על ידי הכפלת המחיר בתקופה המדווחת בשינוי בכמות בין התקופות להשוואה. השינוי המיוחס לשינוי במחיר חושב על ידי הכפלת הכמות בתקופה הקודמת בשינוי במחיר בין התקופות להשוואה.

נספח 2 -
רווח רווח והפסד מאוחד - מידע רב תקופתי
 (במיליוני ש"ח)

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2016	2017	2018	2019	2020	
2,526	2,704	3,001	3,085	2,878	הכנסות רבית
357	402	515	483	241	הוצאות רבית
2,169	2,302	2,486	2,602	2,637	הכנסות רבית, נטו
80	121	166	138	464	הוצאות בגין הפסדי אשראי
2,089	2,181	2,320	2,464	2,173	הכנסות רבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
					הכנסות שאינן מרבית
115	83	231	225	148	הכנסות מימון שאינן מרבית
1,300	1,305	1,325	1,286	1,371	עמלות
65	62	81	9	4	הכנסות אחרות
1,480	1,450	1,637	1,520	1,523	סך הכל הכנסות שאינן מרבית
					הוצאות תפעוליות ואחרות
1,581	1,579	1,696	1,601	1,532	משכורות והוצאות נלוות
409	380	376	353	344	אחזקה ופחת בנינים וציוד
116	94	91	92	96	הפחתות של נכסים בלתי מוחשיים
577	554	656	608	597	הוצאות אחרות
2,683	2,607	2,819	2,654	2,569	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
886	1,024	1,138	1,330	1,127	רווח לפני מסים
398	358	408	478	368	הפרשה למסים על הרווח
488	666	730	852	759	רווח לאחר מסים
72	54	37	51	29	חלק הבנק ברווח של חברה כלולה לאחר השפעת המס
					רווח נקי:
560	720	767	903	788	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(39)	(42)	(34)	(38)	(38)	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
521	678	733	865	750	המיוחס לבעלי מניות הבנק
בשקלים חדשים					
5.19	6.76	7.31	8.62	7.48	רווח בסיסי למניה המיוחס לבעלי מניות הבנק רווח נקי למניה בת 0.05 ש"ח

נספח 3 -

דוח רווח והפסד מאוחד לרבעון בשנים 2019-2020 - מידע רב רבעוני

(במיליוני ש"ח)

2019				2020				שנה
1	2	3	4	1	2	3	4	רבעון
727	911	699	748	715	714	731	718	הכנסות רבית
92	246	57	88	57	54	69	61	הוצאות רבית
635	665	642	660	658	660	662	657	הכנסות רבית, נטו
36	23	33	46	157	165	91	51	הוצאות בגין הפסדי אשראי
599	642	609	614	501	495	571	606	הכנסות רבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
הכנסות שאינן מרבית								
46	66	63	50	(3)	64	36	51	הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מרבית
320	315	325	326	368	323	335	345	עמלות
1	1	3	4	1	1	1	1	הכנסות אחרות
367	382	391	380	366	388	372	397	סך הכל הכנסות שאינן מרבית
הוצאות תפעוליות ואחרות								
402	419	394	386	379	373	386	394	משכורות והוצאות נלוות
92	88	90	83	86	86	89	83	אחזקה ופחת בנינים וציוד
23	23	22	24	24	23	24	25	הפחתות של נכסים בלתי מוחשיים
156	148	143	161	148	135	141	173	הוצאות אחרות
673	678	649	654	637	617	640	675	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
293	346	351	340	230	266	303	328	רווח לפני מסים
111	127	119	121	48	97	109	114	הפרשה למסים על הרווח
182	219	232	219	182	169	194	214	רווח לאחר מסים
10	14	15	12	(2)	7	19	5	חלק הבנק ברווח (הפסד) של חברה כלולה לאחר השפעת המס
רווח נקי:								
192	233	247	231	180	176	213	219	לפני יחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(9)	(9)	(11)	(9)	(9)	(8)	(12)	(9)	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
183	224	236	222	171	168	201	210	המיוחס לבעלי מניות הבנק

בשקלים חדשים				בשקלים חדשים				רווח בסיסי למניה המיוחס לבעלי מניות הבנק
1.82	2.24	2.35	2.21	1.70	1.68	2.00	2.10	רווח נקי למניה בת 0.05 ש"ח

נספח 4 -
מאזן מאוחד - מידע רב תקופתי
(במיליוני ש"ח)

ליום 31 בדצמבר					
2016	2017	2018	2019	2020	
29,150	39,186	31,303	37,530	57,802	נכסים
15,776	10,238	12,595	10,995	13,105	מזומנים ופקדונות בבנקים
414	813	863	9	11	ניירות ערך
78,175	81,216	85,160	88,829	92,247	ניירות ערך שנשאלו
(847)	(838)	(868)	(930)	(1,277)	אשראי לציבור
77,328	80,378	84,292	87,899	90,970	הפרשה להפסדי אשראי
654	675	700	1,039	656	אשראי לציבור, נטו
514	565	606	605	636	אשראי לממשלה
1,133	1,095	1,023	996	965	השקעה בחברה כלולה
243	235	239	248	272	בנינים וציוד
1,332	1,342	1,399	1,091	1,897	נכסים בלתי מוחשיים
1,020	1,186	1,100	698	1,464	נכסים בגין מכשירים נגזרים
343	4	-	-	-	נכסים אחרים
127,907	135,717	134,120	141,110	167,778	נכסים המוחזקים למכירה
					סך כל הנכסים
105,817	113,511	111,697	120,052	141,677	התחייבויות, הון זמני והון
755	1,133	1,150	1,137	2,992	פקדונות הציבור
570	960	982	353	459	פקדונות מבנקים
5,801	5,249	4,989	3,674	4,394	פקדונות הממשלה
1,356	1,318	1,294	1,247	2,314	אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
4,929	5,162	5,595	5,723	6,407	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
745	-	-	-	-	התחייבויות אחרות
119,973	127,333	125,707	132,186	158,243	התחייבויות המוחזקות למכירה
330	338	-	-	-	סך כל ההתחייבויות
7,321	7,756	8,093	8,568	9,141	הון זמני - זכויות שאינן מקנות שליטה
283	290	320	356	394	הון המיוחס לבעלי מניות הבנק
7,604	8,046	8,413	8,924	9,535	זכויות שאינן מקנות שליטה
127,907	135,717	134,120	141,110	167,778	סך כל ההון
					סך כל ההתחייבויות, הון זמני והון

נספח 5 -

מאזן מאוחד לסוף כל רבעון בשנים 2019-2020 - מידע רב רבעוני

(במיליוני ש"ח)

2019				2020				שנה
1	2	3	4	1	2	3	4	רבעון
נכסים								
34,108	33,900	34,516	37,530	41,933	46,144	52,366	57,802	מזומנים ופקדונות בבנקים
11,338	10,587	10,453	10,995	10,824	11,715	12,174	13,105	ניירות ערך
664	416	126	9	82	45	14	11	ניירות ערך שנשאלו
87,246	86,436	88,218	88,829	91,075	90,371	90,810	92,247	אשראי לציבור
(893)	(887)	(908)	(930)	(1,047)	(1,156)	(1,225)	(1,277)	הפרשה להפסדי אשראי
86,353	85,549	87,310	87,899	90,028	89,215	89,585	90,970	אשראי לציבור, נטו
676	684	680	1,039	1,114	852	651	656	אשראי לממשלה
617	589	607	605	603	611	629	636	השקעה בחברה כלולה
1,011	1,001	988	996	989	979	970	965	בנינים וציוד
231	228	227	248	246	244	249	272	נכסים בלתי מוחשיים
941	938	1,078	1,091	2,551	1,671	1,438	1,897	נכסים בגין מכשירים נגזרים
1,044	1,175	1,003	698	1,161	1,243	1,294	1,464	נכסים אחרים
136,983	135,067	136,988	141,110	149,531	152,719	159,370	167,778	סך כל הנכסים
התחייבויות והון								
115,349	113,716	116,292	120,052	126,977	129,160	135,914	141,677	פקדונות הציבור
1,064	954	464	1,137	1,129	1,881	1,717	2,992	פקדונות מבנקים
779	466	368	353	553	495	426	459	פקדונות הממשלה
4,270	4,034	3,690	3,674	3,754	4,375	4,384	4,394	אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
1,021	1,104	1,298	1,247	2,586	1,940	1,669	2,314	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
5,962	6,088	6,066	5,723	5,625	5,783	5,932	6,407	התחייבויות אחרות
128,445	126,362	128,178	132,186	140,624	143,634	150,042	158,243	סך כל ההתחייבויות
8,208	8,366	8,461	8,568	8,542	8,712	8,944	9,141	הון המיוחס לבעלי מניות הבנק
330	339	349	356	365	373	384	394	זכויות שאינן מקנות שליטה
8,538	8,705	8,810	8,924	8,907	9,085	9,328	9,535	סך כל ההון
136,983	135,067	136,988	141,110	149,531	152,719	159,370	167,778	סך כל ההתחייבויות וההון

א	איגוח - פעולה של הפיכת הלוואות ואשראי בנקאי להלוואה ארוכת טווח באמצעות אגרות חוב כחלק מהתהליך של גיוס הון חוץ-בנקאי. הגיוס מבוצע באמצעות ישות למטרה מיוחדת אשר מגייסת חוב על ידי הנפקת אגרות חוב המגובות על ידי מצרף של תזרימים צפויים או נכסים שנרכשו ושקובצו יחד (בפעולת איגום - Pooling) והפכו לניירות ערך, הניתנים להנפקה. אגרות החוב או ניירות ערך שמונפקים כחלק מתהליך האיגוח מגובים בנכסים (התזרימים) האלה. האיגוח יכול להתייחס לכל זרם מוגדר של הכנסות (למשל: תקבולים עסקיים, תקבולים ממשכנתאות).
	אגרות חוב מגובי משכנתאות (MBS) - אגרות חוב המגובות במשכנתאות שבהן תשלומי הרבית והקרן מתבססים על תזרים מזומנים הנובע מפרעון הלוואות המובטחות במשכנתאות.
	אינפלציה - היא מונח כלכלי המתאר תהליך של עלייה כללית ומתמשכת של רמת המחירים במדינה או בשוק מסוים.
	אירוע קיברנטי (סייבר) - אירוע אשר במהלכו מתבצעת תקיפת מערכות מחשב ו/או מערכות ותשתיות משובצות מחשב על ידי, או מטעם, יריבים (חיצוניים או פנימיים לתאגיד הבנקאי) אשר עלולה לגרום להתממשות סיכון סייבר, לרבות ניסיון לביצוע תקיפה כאמור גם אם לא בוצע נזק בפועל.
	ארגון המדינות המפותחות (OECD) - ארגון, שמרכזו בפריז, המורכב ממדינות שמשקיהן מפותחים. תנאי הקבלה הבסיסיים לארגון הם קבלת עקרונות הדמוקרטיה והשוק החופשי. מטרת הארגון היא להוביל מהלכים של פיתוח כלכלי ושותף פעולה עסקי בינלאומי. ישראל התקבלה כחברה בארגון במאי 2010.
	אשראי חוץ מאזני - התקשרויות למתן אשראי וערבויות (לא כולל מכשירים נגזרים).
ב	באזל - הוראות לניהול הסיכונים של הבנקים שנקבעו על ידי ועדת באזל לפיקוח על הבנקים (BCBS), העוסקת בפיקוח ובקביעת סטנדרטים לפיקוח על בנקים בעולם. הוראות ועדת באזל מהווים קנה מידה (benchmark) לסטנדרטים מובילים שנועדו להבטיח יציבות של מוסדות פיננסיים.
ג	גידור - עסקה פיננסית שמטרתה להגן על משקיע מפני שינויים בערך ההשקעה.
ה	הון עצמי רובד 1 - הון על בסיס מתמשך - going concern capital.
	הון עצמי רובד 1 כולל את ההון המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי בתוספת חלק מהזכויות שאינן מקנות שליטה בהון של חברות בת שאוחדו (זכויות מיעוט) ובניכוי מוניטין, נכסים בלתי מוחשיים אחרים, והתאמות פיקוחיות וניכויים נוספים, והכל כמפורט בהוראת ניהול בנקאי תקין 202 "מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי", ובכפוף להוראות המעבר שבהוראת ניהול בנקאי תקין 299 "מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי - הוראות מעבר".
	הון רובד 2 - שכבת הון הנכללת בחישוב ההון הרגולטורי הכשיר. הון רובד 2 הינו הון נחות יותר והוא כולל בעיקר מכשירי הון כשירים שהונפקו על ידי הבנק בעבר אשר נכללים בהון זה בהתאם להוראות המעבר ליישום הוראות באזל 3 וכן מכשירי ההון החדשים הכשירים שמהווים ההון המותנה (Contingent Convertible - CoCo). כמו כן, במסגרת הון זה נכללים פריטים נוספים כגון: יתרת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי לפני השפעת המס המתייחס עד לתקרה של 1.25% מסך נכסי סיכון האשראי.
	הון רגולטורי - הון המשמש לחישוב יחס הלימות ההון של הבנק ויחסים רגולטוריים נוספים (כגון: יחס מינוף, ריכוזיות אשראי ועוד), רכיבי הון חשבונאי ומכשירי הון פיקוחי כשירים נוספים (כגון כתבי התחייבות נדחים הכשירים להיכלל כהון רגולטורי).
	הסכמי ISDA ונספחי CSA - הסכמי קיזוז שגורמים לתיחום ולמצעור סיכוני האשראי בפעילות זאת, על ידי התחשבות יומית, לרוב, המתבצעת בין הבנק והצד הנגדי בהתאם להסכם.
	הפרשה פרטנית - הפרשה שנקבעת בהתאם לבחינה פרטנית של כל חוב ונקבעת בהתאם לתזרים המזומנים הצפוי המהווה בשיעור הרבית המקורית של החוב או, כאשר החוב מוגדר כחוב מותנה ביטחון, בהתאם לשווי הוגן של הבטחון. לצורך קביעת ההפרשה הנאותה, הבנק בוחן באופן שוטף ובהתאם לנהלים את תיק האשראי במטרה לאתר, מוקדם ככל הניתן, לווים בהם עלתה רמת הסיכון והחשיפה, והזקוקים לתשומת לב ניהולית מיוחדת ולוויו צמוד ולסיווג החוב כפגום, זאת על רקע מאפייני סיכון או כתוצאה מתנאים כלכליים/משקיים העלולים להשפיע על מצב הלווים, במטרה לשפר את מצבם. הערכת עומק הבעיה נעשית תוך הפעלת שיקול דעת על ידי הגורמים העסקיים המטפלים בלווה ועל ידי יחידות ניהול סיכוני האשראי בחטיבה לניהול סיכונים, באמצעות הערכה אובייקטיבית של הקשיים שאותרו, במטרה לקבוע את דירוג הסיכון שלהם.
	ללא הקשר בסיווג בהתאם לקריטריונים האיכותיים שקבע הבנק כאמור לעיל, ההפרשה הפרטנית מבוצעת על כל חוב העולה על 1 מיליון ש"ח המצוי בפיקוח של 90 יום.

הפרשה קבוצתית - הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי מיושמת עבור קבוצות גדולות של חובות קטנים יחסית והומוגניים, ובגין חובות שנבדקו פרטנית ונמצא שאינם פגומים. ההפרשה הקבוצתית בגין מכשירי האשראי החוץ-מאזניים מבוססת על שיעורי ההפרשה שנקבעו עבור האשראי המאזני, תוך התחשבות בשיעור המימוש הצפוי של סיכון האשראי החוץ מאזני.

חבוב - סך חשיפות האשראי של הבנק כלפי הלווה או קבוצת לוויים כמשמעותה בהוראה 313 להוראות ניהול בנקאי תקין. החבות כוללת, בין היתר, אשראי באחריות הבנק, השקעה בניירות ערך של הלווה, התחייבויות התאגיד הבנקאי לשלם כסף על חשבון הלקוח (לרבות ערבויות ואשראי תעודות) ועסקאות בנגזרים מבעבר לדלפק (OTC).

חוב בהשגחה מיוחדת - חוב או חבות, לרבות חשיפת אשראי חוץ מאזנית, אשר הנהלת הבנק רואה צורך להגביר לגביהם את אמצעי המעקב והפיקוח, אם כי אינה צופה להפסדי אשראי בגינם. לחוב/חבות בהשגחה מיוחדת יש חולשות פוטנציאליות שראוי שיקבלו תשומת לב של ההנהלה. צורך כזה יתכן שיווצר נוכח שיקולים הקשורים בהתפתחויות ענפיות או אזוריות, או נוכח שיקולים ספציפיים הקשורים באיתנותו הפיננסית של החייב, היקף וטיב המידע המצוי בידי התאגיד הבנקאי באשר לחייב ופעילותו העסקית, מצב הבטחונות, פיגורים בפרעון החובות, קשרי החייב עם גופים אחרים הנחשבים כבעייתיים וכו'.

חוב בעייתי - חוב בהשגחה מיוחדת, חוב בסיווג נחות, או חוב בסיווג פגום, לרבות חוב שאורגן מחדש.

חוב בפיגור - פיגור של חוב נקבע בהתייחס לתנאי הפרעון החוזיים שלו. החוב נמצא בפיגור אם כולו או חלקו לא נפרע תוך 30 יום מהמועד שנקבע לפרעונו. לעניין זה, חוב בחשבון עובר ושב ייחשב כחלק של חוב בפיגור, אם חריגות ממסגרות אשראי מאושרות לא תיפרענה תוך 30 יום ממועד היווצרותן או אם בתוך מסגרת האשראי לא נזקפו לזכות אותו חשבון סכומים עד לכדי כיסוי החוב תוך תקופה שתגדיר הנהלת התאגיד הבנקאי.

חוב שאורגן מחדש - הסדר שלפיו תאגיד בנקאי - משיקולים כלכליים או משפטיים הקשורים במצבו הפיננסי של הלווה - מעניק ללווה, לפי הסכם או על פי דין, תנאים מיוחדים שלא היו ניתנים בנסיבות אחרות ואשר מכוונים לאפשר ללקוח לעמוד בהחזר החוב בתנאים החדשים, למעט הסדר לשינוי בתנאי חוב שבעיקרו משקף תמורות בתנאי האשראי במשק.

חובת נזילות - לפי חוק בנק ישראל מוטלת על הבנקים חובה להחזיק היקף נכסים נזילים בהתאם להוראות הנזילות.

חווה SWAP - סדרת חוזים עתידיים או סדרת חוזי אקדמה למספר תקופות ידוע מראש אשר בהם שני הצדדים מסכימים להחליף זרמי תשלומים על קרן מושגית.

חווה אקדמה (FORWARD) - חווה בין שני צדדים למכירת כמות מסויימת של נכס כלשהו במחיר מסוים בזמן נתון במועד ידוע מראש (מועד הפקיעה). החווה קושר קשר מחייב בין הצדדים להסכם. חווה זה אינו חווה סטנדרטי ואינו נסחר בשווקי הון מאורגים אלא נעשה לפי צורכי הלקוח.

חווה עתידי (FUTURE) - חווה בין שני צדדים למכירת כמות מסויימת של נכס כלשהו במחיר מסוים בזמן נתון במועד ידוע מראש (מועד הפקיעה). החווה קושר קשר מחייב בין הצדדים להסכם. חווה עתידי זה הוא חווה סטנדרטי הנסחר בשווקי הון מאורגים.

חוזי אופציה - מתחלקים לחוזי רכש (CALL) ולחוזי מכר (PUT).

חווה רכש הוא הזכות לקנות כמות מסויימת של נכס מסוים במחיר מיומש עד (אמריקאית)/ב (אירופאית) תאריך מסוים.

חווה מכר הוא הזכות למכור כמות מסויימת של נכס מסוים במחיר מיומש עד (אמריקאית)/ב (אירופאית) תאריך מסוים.

חשבונות חוזרים דביטוריים (חח"ד) - חשבונות עו"ש שלגביהם קיימות מסגרות אשראי מאושרות מראש החייבות בעמלת הקצאה.

יחס הלימות ההון - יחס בין ההון הרגולטורי הכשיר שברשות הבנק לבין נכסים משוקללים בסיכון בגין סיכון אשראי, סיכון שוק וסיכון תפעולי אשר חושבו בהתאם להוראות בנק ישראל ומשקפים את הסיכון הנשקף מהחשיפות בהם נוקט הבנק במהלך הפעילות.

יחס כיסוי נזילות (LCR) - יחס כיסוי הנזילות הינו יחס הבוחן אופק של 30 ימים בתרחיש קיצון ונועד להבטיח שלתאגיד בנקאי מלאי של נכסים נזילים באיכות גבוהה שנותן מענה לצורכי הנזילות של התאגיד באופק זמן זה בהתאם לתרחיש הגלום בהוראה.

יחס מינוף - מוגדר כמדידת ההון (המונה) מחולק במדידת החשיפה (המכנה), כאשר היחס מבוטא באחוזים.

כושר החזר - היכולת של לווה לעמוד בתשלומים שנקבעו להחזר הלוואה.

כתבי התחייבות נדחים - כתבי התחייבות שהזכויות לפיהם נדחות מפני תביעותיהם של כל הנושים האחרים של התאגיד הבנקאי, למעט כתבי התחייבויות אחרים מאותו סוג.

לווה - בעל חבות מאזנית או חוץ מאזנית בבנק. לווה עשוי להיות נוטל התחייבות למתן אשראי, ערבות או אשראי בבנק וגם המנפיק של ניירות ערך בהם השקיע הבנק. לצורך בחינת החשיפת הבנק הלווה מוגדר כ"אדם בעל חבות, לרבות בן זוגו וכן מספר לוויים, כאשר ההחזר הצפוי של החבות מתבסס בעיקרו על אותו מקור החזר, ולאף אחד מהם אין מקור משמעותי נוסף להחזר החבות".

משך חיים ממוצע (מח"מ) - הממוצע המשוקלל של זמן פרעון הקרן ותשלומי הרבית של החוב.

נגזר אשראי - חווה המעביר סיכון אשראי מקונה למוכר. נגזרי אשראי יכולים ללוש צורות שונות כמו: אופציות להגנה על כשל אשראי, שטר לכיסוי חלקי של סיכון האשראי, SWAP לכיסוי מלא של הסיכון.

נגזר מגדר (Hedge) - נגזר שהנהלת הבנק מייעדת אותו כמגדר ובתנאי שהוא כשיר לכך. זאת כאשר אופי החשיפה לסיכונים של המגדר זהה לאלה של המגודר. הפריט המגודר צריך להיות מזוהה ספציפית. בתחילת הגידור קיים תיעוד פורמלי של יחס הגידור ושל המטרה והאסטרטגיה של ניהול הסיכונים של התאגיד הבנקאי ביצירת הגידור, לרבות זיהוי המכשיר המגדר, הפריט המגודר, מהות הסיכון המגודר ואופן הערכת האפקטיביות של המכשיר המגדר בקיזוז החשיפה לשינויים בשווי ההון של הפריט המגודר, שניתן ליחס אותה לסיכון המגודר. נדרש בסיס סביר לאופן בו התאגיד הבנקאי מתכנן להעריך את אפקטיביות המכשיר המגדר.

ניירות ערך זמינים למכירה - ניירות ערך שלא סווגו כניירות ערך המוחזקים לפדיון או כניירות ערך למסחר.

ניירות ערך למסחר (Trading securities) - ניירות ערך שנרכשו ומוחזקים במטרה למכרם בקרוב (לכן הם מוחזקים לתקופות קצרות). פעילות למסחר מתבטאת בדרך כלל בפעילות ערה של קניות ומכירות ומטרתה בדרך כלל להפיק רווחים ממסחר - הפרשים בין מחירי Bid ו-Ask, הפרשים בין מחירי retail-l wholesale, שינויים קצרי מועד במחיר וכו'.

סיכון אשראי - הסיכון שצד בעסקה לא יוכל לעמוד בהתחייבויותיו במלואן.

סינדיקציה - עסקה שבה מספר מלווים חולקים מתן הלוואה ללווה יחיד, אך כל מלווה מעמיד הלוואה בסכום מסוים ללווה ויש לו את הזכות להיפרע ממנו. לעיתים קרובות, קבוצות של מלווים מממנות יחד אותן הלוואות, כאשר הסכום שהועמד גדול יותר מהנכונות של מלווה יחיד כלשהו להלוות.

ערבויות להבטחת אשראי - התחייבויות על חשבון לקוחות מהסוגים הבאים:

1. ערבות, כתב שיפוי או התחייבות אחרת לנוותן האשראי או למי שעבר למילוי התחייבותו של מקבל האשראי, לרבות ערבויות ליתרות חוב הנובעות מעסקאות בכרטיסי אשראי;
2. ניכיון משנה שלא על ידי בנק ישראל, כאשר לקונה זכות חזרה אל התאגיד הבנקאי המוכר;
3. ערבות לטובת ספק שירותים או סחורות להבטחת תשלומים בעד השירותים או הסחורות שהוא מספק.
4. ערבות לטובת משכיר ציוד להבטחת תשלומים של שוכר הציוד.

פקדונות לזמן קצוב - פקדונות בהם למפקיד אין זכות וגם הוא אינו מורשה למשוך מהם במשך 6 ימים מיום ההפקדה.

פקדונות לפי דרישה - פקדון שאינו פקדון לזמן קצוב.

קבוצת לווים - הלווה, אדם השולט בו וכל מי שנשלט על ידי אלה, למעט בנקים; כאשר תאגיד נשלט על ידי יותר מאדם אחד, יש לכלול בקבוצת לווים אחת את אותם שולטים שהתאגיד הנשלט הוא מהותי עבורם (כגון: מבחינה הונית), לרבות התאגיד הנשלט וכל מי שנשלט על ידם. כמו כן, כאשר תאגיד מוחזק על ידי יותר מאדם אחד, מחזיק שאין לו שליטה, שהתאגיד המוחזק הוא מהותי עבורו (כגון: מבחינה הונית), יחד עם התאגיד המוחזק וכן כל מי שנשלט על ידם בקבוצת לווים אחת.

רווח בסיסי למניה - הרווח הבסיסי למניה יחושב על ידי חלוקת הרווח או ההפסד, המיוחס לבעלי מניות רגילות של החברה האם (המונה), בממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות הקיימות במחזור (המכנה) במהלך התקופה.

רבית בנק ישראל - רבית בה בנק ישראל מלווה או לווה כספים ל/מאת התאגידים הבנקאים.

רבית פריים - רבית הנקבעת בכל בנק על בסיס רבית בנק ישראל.

שווי הוגן - ערך המשקף את המחיר שלפיו ניתן לממש את הנכס הפיננסי או להעביר את ההתחייבות הפיננסי בעסקה בין קונה מרצון לבין מוכר מרצון. שווי זה נקבע בהתאם להיררכיית השווי ההוגן שנקבעה בתקינה החשבונאית:

רמה 1 - שווי שנקבע בהתאם למחירים הנצפים בשוק;

רמה 2 - שווי שמוערך תוך שימוש בנתונים נצפים;

רמה 3 - שווי המוערך תוך שימוש בטכניקות הערכה שכוללות גם נתונים לא נצפים.

שווי הוגן ברוטו חיובי - הסכום הכולל של השווי ההוגן של חוזים שחייב לבנק הצד הנגדי לו, מבלי שמביאים בחשבון את הקיזוזים.

שווי הוגן ברוטו שלילי - הסכום הכולל של השווי ההוגן של חוזים, כאשר הבנק חייב כסף לצד הנגדי, מבלי שמביאים בחשבון את הקיזוזים.

שוק המעו"ף - שוק של מכשירים פיננסיים נגזרים הנסחרים בבורסה לניירות ערך בתל אביב.

שיעור התשואה הפנימי (שת"פ) - מדד לבחינת כדאיות ביצוע השקעות. המדד מצביע על יעילותה ואיכותה של השקעה ספציפית לעומת ערך נוכחי נקי המצביע על ערכה וגודלה. שיעור התשואה הפנימי הינו שיעור הרבית המנכה את תזרימי המזומנים הצפויים מהמכשיר הפיננסי אל היתרה המאזנית בדוח הכספי.

שיעור התשואה להון - התשואה להון הינה הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק מחולק בהון הממוצע המיוחס לבעלי מניות הבנק.

תהליך הסקירה הפיקוחי SREP (Supervisory Review Process) - התהליך נועד להבטיח, כי התאגידים הבנקאיים יקצו הון הולם על מנת לתמוך בכל הסיכונים הגלומים בעסקיהם, וכמו כן לעודד את התאגידים הבנקאיים לפתח להשתמש בטכניקות משופרות לניהול סיכונים לצורך ניטור וניהול סיכונים.

תוצר מקומי גולמי (תמ"ג) - סך הסחורות והשירותים שיוצרו בתוך מדינה מסיימת במהלך תקופה נתונה, במונחים כספיים. התוצר שווה גם לסך תשלומי השכר ורווחי הפירמות.

תשואה לפדיון - התשואה שתתקבל מאיגרת חוב (או מכל מכשיר חוב אחר) אם היא תוחזק עד לפדיונה הסופי, ואם כל התקבולים ממנה (קרן ורבית) יישאו אותו שיעור תשואה. ידועה גם כתשואה הפנימית של איגרת חוב ומוצגת בדרך כלל במונחים של רבית שנתית אפקטיבית.

ICAAP - Internal Capital Adequacy Assessment Process **ABC** - תהליך פנימי להערכת הלימות ההון ולקביעת האסטרטגיה להבטחת הלימות ההון של תאגידים בנקאיים. תהליך זה נועד להבטיח, כי יוחזק על ידי התאגידים הבנקאיים הון הולם שיתמוך בכל הסיכונים הגלומים בעסקיהם, וכן שיפותחו וינקטו על ידם תהליכים נאותים לניהול הסיכונים. התהליך משלב, בין היתר, קביעה של יעדי הון, תהליכי תכנון הון ובחינת מצב ההון במגוון תרחישי קיצון.

FATCA - Foreign Accounts Tax Compliance Act - חוק אמריקאי הנועד לשיפור אכיפת המס, קובע כי גופים פיננסיים מחוץ לארה"ב חייבים בדיווח לרשות המס האמריקאית על חשבונות המנוהלים אצלם ושייכים למי שחייב בדיווח גם אם הוא לא תושב ארה"ב.

LDC - Less Developed Countries - ארצות המסווגות על ידי הבנק העולמי כבעלות הכנסה נמוכה או בינונית.

LTV - Loan To Value Ratio - היחס בין סכום ההלוואה (לרבות מסגרת מאושרת שטרם נוצלה), לבין שווי הנכס המשועבד (לפי חלקו של התאגיד הבנקאי בשעבוד).

Middle Market - פעילות מסחרית המבוצעת מול לקוחות בסדר גודל בינוני.

CDS - Credit Default Swap - מכשיר פיננסי המעביר חשיפת אשראי למנפיק בין הצדדים לעסקה.

CLS - Continuous Linked Settlement - CLS הוא בנק לסליקת עסקאות במטבע חוץ של שני צדדים המעוניינים להימנע ככל הניתן מסיכוני סליקה ואשראי. הייחוד של CLS הוא בהיותו נקודת אמצע, מתווך, של שני צדדים, ניטרלי ובעל מנגנוני סליקה המפחיתים סיכונים באופן מירבי.

EMIR - European Market infrastructure Regulation - רגולציה של האיחוד האירופי שנועדה להגדיל את יציבותם של השווקים מעבר לדלפק (OTC) בכל מדינות האיחוד האירופי.

FHLMC - Freddie Mac - סוכנות המסונפת לממשלת ארצות הברית הרוכשת משכנתאות, מאגחת אותן ומוכרת אותן לציבור (אין לחברה זאת ערבות של ממשלת ארה"ב).

FNMA - Fannie Mae - סוכנות המסונפת לממשלת ארצות הברית הרוכשת משכנתאות, מאגחת אותן ומוכרת אותן בשוק החופשי (אין לחברה זאת ערבות של ממשלת ארה"ב).

GNMA - Ginnie Mae - חברה פדראלית למשכנתאות. האג"ח המונפקות על ידה זוכות לערבות של הסוכנות הממשלתית למשכנתאות (Government National Mortgage Association).

Var - Value at Risk - מודל למדידת ההפסד המקסימאלי הצפוי בשל התממשות סיכוני השוק בתקופת זמן נתונה וברמת ביטחון סטטיסטית קבועה מראש. השימוש בשיטה זו מצריך שיערוך שוטף של כל הפוזיציות של התאגיד בהתבסס על השווי ההוגן של הנכסים וההתחייבויות. מטרת המודל הינן לאמוד את הסיכונים שהמוסדות הפיננסיים חשופים להם, וכן להחזיק הון הולם לכיסוי הפסדים הנובעים מהתממשותם של סיכוני השוק בפעילויות שונות.

אינדקס

מינוף	166,35
מיסוי	133,120
מסים נדחים	131,120
מסגרות אשראי	216
מפקידים גדולים	69
נ	
נגזרים	178,112,86,67
נזילות	167,79,68
ניירות ערך	136,111,29
ניתוח תרחישי קיצון	44
נכסי סיכון	163,34
נכסים בלתי מוחשיים	151,117
נכסים אחרים	151
ס	
סייבר	285,80,71,11
סיכון אשראי	202,141,79,45
סיכון יחסי עבודה	80
סיכון מוניטין	80,77
סיכון מימון	70
סיכון נזילות	79,68
סיכון רגולטורי	80,78,11
סיכון רבית	79,62
סיכון שוק	79,62
סיכון תפעולי	80,70
סיכון משפטי	80,73
סיכונים אחרים	79,73,10
ע	
עמלות	127,126,23
ענפי משק	51
עסקאות עם צדדים קשורים	254,232
ערך בסיכון (VAR)	62
פ	
פחת והפחתות	151,149,115
פקדונות הציבור	151,69,31
פנסיה	154
צ	
צדדים קשורים	232
ר	
ריכוזיות לווים וקבוצת לווים	287,79
ריכוזיות ענפית	79
רווח למניה	287,133,120,95
רכוש קבוע	260,149,115
ש	
שווי הוגן	287,226
שכר רואי החשבון המבקרים	249
ת	
תגמול	264
תיאבון לסיכון	43
תיק למסחר	287,136
תשואה להון	287,21

א		אומדנים חשבונאיים קריטיים	83
		אסטרטגיה עסקית	12
		אקטואריה	154,117,85
ב		באזל	162,43,33,10
		בטחונות	176,79,59,45
		בקורות	93,91,89,88,43
ג		גידור	285,180,112
ד		דוח רווח והפסד	281,95,21,9
		דוח על הרווח הכולל	96
		דוח על השינויים בהון	98
		דוח תזרים מזומנים	99
		דוח רואי החשבון המבקרים	93
		דיבידנדים ומדיניות חלוקת רווח	160,35
ה		הון אנושי	261
		הון והלימות הון	160,33
		הון מניות	160,98
		הון עצמי רובד 1	285,164,33
		הון רובד 2	285,164,33
		היוון עלויות תוכנה	117,25
		הלבנת הון	80,76
		הלוואות לדיור	213,187,55,51
		הסדרי חוב וארגון מחדש של חובות בעייתיים	211,108,49,46
		הפרשה למסים על הרווח	130,120,23
		הפרשה פרטנית להפסדי אשראי	285,208,109,22
		הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי	286,109,83,22
ח		חובות בעייתיים	206,141,49,45
		חובות פגומים	206,141,106,49
י		יחסי הון	163,33
		יעד הון	162,33
		ירידת ערך	116,113
ל		לווים גדולים	29,28
		לקוחות עסקיים	273,272,39,37
		לקוחות קמעונאיים	273,272,40,37
מ		מאזן	283,97,9
		מבנה ארגוני	261
		מגזרי פעילות	197,183,37
		מדד המחירים לצרכן	105,66,19
		מדינות זרות	54
		מדיניות חשבונאית	101,83
		מדיניות ניהול סיכונים	43,10
		מוסדות פיננסיים זרים	136,53
		מזומנים ושווי מזומנים	135,99
		מחויבות בגין הטבות פרישה	154,117,85
		מימון ממונף	61

קבוצת הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ

הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ

הנהלה מרכזית

שד' רוטשילד 42, תל-אביב 6688310

סניף ראשי תל-אביב

שד' רוטשילד 42, תל-אביב 6688310

סניף ראשי ירושלים

רח' הלל 10, ירושלים 9458110

סניף עסקים ראשי צפון

רח' חלוצי התעשייה 20, חיפה 2629420

122 סניפים ושלוחות ברחבי הארץ

כתובתנו באינטרנט:

www.fibi.co.il

בנק מסד בע"מ

רח' אבא הלל 12, רמת גן 5250606

23 סניפים ושלוחות

www.bankmassad.co.il

הבינלאומי הראשון הנפקות בע"מ

שד' רוטשילד 42, תל-אביב 6688310

הבינלאומי יוניק

ניהול השקעות בע"מ

שד' רוטשילד 38, תל-אביב 6688307

יובנק חברה לנאמנות בע"מ

שד' רוטשילד 38, תל-אביב 6688307